ΝΙΚΟΛΑΟΥ Κ. ΛΥΓΙΔΑΚΗ
Καθηγητοῦ Στρατ. Σχολῆς Εὐελπίδων

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

1957

ΤΟΜΟΣ Α΄

Ε. Ε. Ε.

(ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ – ΕΥΡΩΠΗ – ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ)

ΑΘΗΝΑΙ

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Συγγραφέως

Τὸ παρὸν τεῦχος μὲ № 0002 ἀνήκει εἰς τὸν κ.

Μαστπιᾶν Ἀθαν., Ἀντιστράτηγον

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

1957

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ

Εἰς τὴν τάξιν τῶν Εὐελπίδων τοῦ 1957 πρώτους διδαχθέντας ἐκ τῶν μαθητῶν μας ἅπαντα τὰ ἐν τῷ παρόντι συγγράμματι διαλαμβανόμενα θέματα.

Ν. Κ. ΛΥΓΙΔΑΚΗΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

«Οὐδεμία πολεμικὴ ἐπιχείρησις ἢ καὶ ἁπλῶς ἐπιχείρησις δύναται νὰ διεξαχθῇ ἐπιτυχῶς ἄνευ τῆς εἰδικῆς γνώσεως τοῦ ἐδάφους ἐφ' οὗ θὰ λάβῃ χώραν αὕτη».

«Τὸ ἔδαφος ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων παραγόντων οἵτινες ἐπηρεάζουν τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις ἀπὸ τῆς πορείας τῶν περιπόλων μέχρι τῆς συγκρούσεως τῶν Μεγάλων Μονάδων ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τούτων».

«Ἡ Διοίκησις στρατεύματός τινος ἐν Ἐμπολέμῳ καταστάσει διατελοῦντος πρὸς ἐπιτυχῆ διεξαγωγὴν τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων αὐτοῦ, δέον νὰ διατελῇ πάντοτε καὶ κατὰ τὸ δυνατὸν ἐν γνώσει ἐκτὸς τῶν προμνημονευθέντων λοιπῶν παραγόντων, ἰδιαίτατα καὶ τῆς Στρατιωτικῆς ἀξίας τοῦ ἐδάφους ὅπερ θέλῃ χρησιμεύσῃ ὡς Θέατρον τῶν Πολεμικῶν Ἐπιχειρήσεων».

(Κανονισμὸς Τακτικῆς χρήσεως τῶν Μεγάλων Μονάδων).

. . . .

«...Ὅσον περισσότερα γνωρίζομεν περὶ τοῦ ἐχθροῦ καὶ τῶν συνθηκῶν ὑφ' ἃς οὗτος εὑρίσκεται (ἔδαφος, φίλιαι δυνάμεις, κλπ.) τόσον μικροτέρα εἶναι ἡ πιθανότης νὰ αἰφνιδιασθῶμεν καὶ μεγαλυτέρα ἡ πιθανότης ἐπιτυχίας».

«Πρὸς τοῦτο αἱ κάτωθι πληροφορίαι εἶναι ἀναγκαῖαι: α) ἐχθρός, β) ἔδαφος. Πλήρεις λεπτομέρειαι περὶ τοῦ ἐδάφους μᾶς καθιστοῦν ἐνημέρους τῶν μελλοντικῶν πεδίων μαχῶν. Τὰ ὑπάρχοντα ἐμπόδια εἴτε φυσικὰ εἴτε τεχνικὰ θὰ μᾶς βοηθήσουν σοβαρῶς εἰς τὴν λῆψιν ἀποφάσεως περὶ τῆς κινήσεως ἢ ἀκόμη καὶ χρησιμοποιήσεως τῶν ἡμετέρων τμημάτων.»

«Προσβάσεις προσφερόμεναι εἰς τὸν ἐχθρὸν καὶ εἰς τὰ ἡμέτερα τμήματα πάντοτε θὰ τὰς ἀναζητῶμεν μελετῶντες τὸ ἔδαφος εἴτε ἐκ τοῦ χάρτου εἴτε ἐκ παρατηρήσεως καὶ ἐκ τρίτου προσώπου ἀκόμη μανθάνοντες...».

Ἡ ἐκτίμησις τῆς τακτικῆς καταστάσεως ἥτις βασιζομένη ἐπὶ τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ καὶ ἥτις διὰ τῆς ἀναλύσεως τῶν παραγόντων καὶ τοῦ τρόπου ἐνεργείας (ἐχθροῦ - φιλίων) θ' ἀπολήξῃ εἰς τὴν σύνταξιν εὐστόχου Σχεδίου ἐνεργείας ἔχει ὡς βασικὸν ἀναλυτέον παράγοντα τὸ ἔ δ α φ ο ς.

«Τοῦτο θὰ παραστῇ ἀνάγκη, διὰ τὴν ἐνδελεχῆ σπουδήν του, νὰ διαχωρισθῇ εἰς ἰδιαιτέρους παράγοντας ἀναλόγως τῆς σημασίας του· π. χ. ἀπὸ ἀπόψεως κωλυμάτων εἰς «ἔ δ α φ ο ς - κ ω λ ύ μ α τ α» μελετῶντες τὰ ὑπάρχοντα ἐν αὐτῷ φυσικὰ καὶ τεχνικὰ κωλύματα ὡς καὶ τὴν σπουδαιότητα ἑνὸς ἑκάστου.

Ἐπίσης εἰς «ἔδαφος-προσβάσεις» ἤτοι, ποίας προσβάσεις θὰ χρησιμοποιήσωμεν ἐνεργοῦντες ἐπιθετικῶς κατὰ τοῦ ἀντιπάλου καὶ ποίας θὰ χρησιμοποιήση ὁ ἐχθρός. «Ἔδαφος δεσπόζον τῶν προσβάσεων» πιθανὸν θὰ μελετηθῇ ἰδιαιτέρως. Ἡ βατότης τοῦ ἐδάφους εἰς ἅρματα καὶ ποίου τύπου μάλιστα, εἰς τροχοφόρα ὀχήματα μᾶς ἐνδιαφέρει πάντοτε, ἐπίσης ἡ κάλυψις (ἀφορᾶ τὴν παρατήρησιν) τὸ διακεκομμένον τούτου κ.λ.π. Ἐκ πάντων τούτων προκύπτουν διάφορα ἐξαγόμενα ἅτινα συγκρινόμενα πρὸς τὸν ἐπιτευκτέον σκοπὸν θὰ μᾶς δώσουν ἓν ἢ περισσότερα συμπεράσματα, ἤτοι μίαν δευτέραν ἔνδειξιν ὡς πρὸς τὸν τρόπον ἐνεργείας τὸν ὁποῖον πρέπει ν' ἀκολουθήσωμεν.

—Κατὰ τὴν ἄμυναν, διὰ τὴν ἀναγνώρισιν καὶ ἐκλογὴν τοποθεσίας, ἀναλόγως τῆς υἱοθετουμένης μορφῆς ἀμύνης, ἐπιδροῦν ἡ ἀποστολή, ἡ τακτικὴ κατάστασις, αἱ δυνατότητες τοῦ ἐχθροῦ καὶ τὸ ἔδαφος.

—Κατὰ τὸν ἐπιθετικὸν ἀγῶνα καὶ καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς φάσεις, τὸ ἔδαφος ἀσκεῖ μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς προπαρασκευῆς, διεξαγωγῆς καὶ ἐξελίξεως τῶν ἐπιχειρήσεων».

Ταῦτα ἀποτελοῦν τὰς βασικὰς ἀρχὰς τῆς Πολεμικῆς Τέχνης.

Διὰ τὸν στρατιωτικόν, αἱ γεωγραφικαὶ περιοχαὶ δὲν εἶναι πεδία εἰς τὰ ὁποῖα οἱ ἄνθρωποι τεταγμένοι κατὰ στρατοὺς κάνουν ἔκκλησιν εἰς τὴν τύχην πρὸς λύσιν τῶν διαφορῶν των διὰ τῶν ὅπλων. Τὴν τύχην προετοιμάζει αὐτὸς οὗτος ὁ ἡγήτωρ ὅστις ὀφείλει σὺν τοῖς ἄλλοις νὰ γνωρίζῃ καὶ μελετᾷ κατ' ἴδιον τρόπον τὰς ἀνωμαλίας ἐκείνας φυσικὰς ἢ τεχνητὰς τοῦ ἐδάφους, τὰ κωλύματα, τὰς συγκοινωνίας καὶ ἐν γένει τὴν μορφολογίαν τοῦ ἐδάφους ἥτις θὰ ἐπηρεάσῃ σημαντικῶς τὰς στρατιωτικὰς ἐπιχειρήσεις.

Ἡ ἔρευνα κατὰ συνέπειαν καὶ σπουδὴ τοῦ ἐδάφους εἶναι ἀπαραίτητος διὰ πάντα στρατιωτικόν.

Ἐξ ἄλλου, αἱ γνώσεις τῆς Στρ. Ἱστορίας αἱ συνδεδεμέναι μὲ τὸ ἐδαφικὸν ἐκεῖνο διαμέρισμα ὅπερ ἐρευνᾷ ὁ στρατιωτικὸς εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖαι. Ἐξ αὐτῶν θ' ἀρυσθῇ διδάγματα χρησιμώτατα ὡς, εἰς ποῖα σφάλματα τακτικὰ ἢ στρατηγικὰ κατὰ τὸ παρελθὸν ὑπέπεσαν ἡγήτορες συνεπείᾳ τῆς μὴ καλῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ ἐδάφους ἐκείνου ἢ καὶ ποῖα ὀφέλη προέκυψαν ἐκ τῆς χρησιμοποιήσεως κατὰ τὸν Α ἢ Β τρόπον τῶν ἐδαφικῶν τούτων ἐξάρσεων.

Δέον ἐπίσης νὰ γνωρίζῃ ὁ στρατιωτικὸς τὴν γενικὴν ἱστορίαν τῆς χώρας ἢ τοῦ Ἐδ. Διαμερίσματος ὅπερ ἐξετάζει, τὸν χαρακτῆρα τοῦ λαοῦ του, τὴν καταγωγήν του, τὰς ἐθνικάς του βλέψεις, τὸν πολιτισμόν του, τὰ ἱστορικὰ δικαιώματα τῆς χώρας ἣν μελετᾷ, τὸ ὑπέδαφος καὶ τὸ πάσης φύσεως δυναμικόν αὐτῆς, πλουτοπαραγωγικόν, πολεμικόν, ἀνθρώπινον. Ταῦτα ἀποτελοῦντα ἀντικείμενον τῆς Στρατ. Γεωγραφίας δέον νὰ ἐρευνῶνται ἐμπεριστατωμένως.

Ὁ πρὸ 65 ἐτῶν προκάτοχός μας ἐν τῇ ἕδρᾳ ταύτῃ ἀείμνηστος Συνταγματάρχης τῶν Γενικῶν Ἐπιτελῶν Ἰφικράτης Κοκκίδης, πατὴρ τῆς Στρατ. Γεωγραφίας ἐν Ἑλλάδι, ἔγραφεν εἰς τὸ οἰκεῖον σύγγραμμά του: «Γνωρίζομεν

ὅτι κάθε γεωγραφικὴ ἀνωμαλία ὅσον μικρὰ καὶ ἂν εἶναι, πάντοτε ἐπιδρᾶ ἢ δύναται νὰ ἐπιδράση ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων, ἤτοι δύναται κάπως νὰ χρησιμεύση εἰς τὴν ἐπίθεσιν ἢ τὴν ἄμυναν. Ἐκ τούτων ἕπεται, ὅτι ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς ὑπὸ τῆς Στρ. Γεωγραφίας θὰ ἦτο μέγας καὶ δύσκολος ἐὰν ἤθελε περιλάβη ἐν τῇ ἰδίᾳ μελέτῃ καὶ ἐρεύνῃ καὶ τὰς μικροτέρας ἀνωμαλίας ἐκτεταμένης τινος περιοχῆς, ἔτι δὲ μᾶλλον, συμπλέγματος περιοχῶν».

«Δέον λοιπὸν νὰ κάμωμεν μεγάλην τινὰ διάκρισιν ὑπὸ τὸν ἀκόλουθον ὅρον: «εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς Στρ. Γεωγραφίας ἀνήκουν μόνον ἐκεῖναι αἱ ἀνωμαλίαι, αἵτινες εἶναι τοιαύτης φύσεως καὶ σπουδαιότητος ὥστε νὰ ἐπηρεάζουν ὑπὸ γενικὴν ἔποψιν τὰς στρατιωτικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ παρουσιάζουν ἀναλλοίωτον χαρακτῆρα ἢ τοὐλάχιστον ἀναλλοίωτον κατὰ τὸ διάστημα χρόνου τινος» ἀφιεμένης εἰς τὴν Τοπογραφίαν τῆς ἐρεύνης τῶν ἰδιαιτέρων καὶ μικρῶν ἀνωμαλιῶν αἵτινες ἔχουν χαρακτῆρα μεταβατικόν, ἢ τῆς ὑπὸ τῶν περιστάσεων ἐπιβαλλομένης ἀνάγκης».

«Αἱ ἀνωμαλίαι αὗται λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν ἰδίως εἰς τὴν Τακτικήν, ἐνῶ αἱ πρῶται χρησιμεύουν ὡς βάσεις εἰς τοὺς μεγάλους στρατιωτικοὺς συνδυασμούς, ἑπομένως δικαίῳ τῷ λόγῳ ἡ Γεωγραφία ἥτις τὰς ἐξετάζει δύναται νὰ ὀνομασθῇ καὶ Στρατηγική».

«Ἐξάγεται ἐξ αὐτοῦ ὅτι ἡ Στρ. Γεωγραφία συνίσταται ἐκ δύο διακεκριμένων μερῶν, λίαν συνδεδεμένων μεταξύ των: ἐκ τοῦ περιγραφικοῦ καὶ ἐκ τοῦ σκεπτικοῦ μέρους.

—Τὸ πρῶτον ἀρύεται ἐκ τῶν διαφόρων κλάδων τῆς Γεωγραφίας τὴν περιγραφὴν καὶ στατιστικὴν (κατ' ἰδίαν καὶ συλλήβδην) τῶν περιοχῶν ἃς πρόκειται νὰ ἐρευνήση.

—Τὸ δεύτερον λαμβάνον ἀφ' ἑνὸς ὡς βάσιν τὰ προειρημένα καταρτίζει ἐκ τῆς στρατιωτικῆς τέχνης τὰς ἀρχὰς καὶ κρίσεις του, καὶ ἀφ' ἑτέρου βασιζόμενον εἰς τὰ ὑπὸ τῆς Στρατιωτικῆς Ἱστορίας παραδείγματα προσπαθεῖ νὰ προσδιορίση τὴν στρατιωτικὴν ἐπίδρασιν τῶν διαφόρων γεωγραφικῶν στοιχείων.

Ἐκ τούτων ἕπεται ὅτι ἡ Στρατιωτικὴ Γεωγραφία δὲν εἶναι ἀναλλοίωτος. Λίαν βραδέως ἀλλὰ συνεχῶς ἀλλοιοῦται ὑφισταμένη τ' ἀποτελέσματα τῶν μεγάλων πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν μεταβολῶν τῶν ἐπικρατειῶν, τῆς μεταβολῆς μέρους ἢ τοῦ ὅλου τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς, τῆς κατασκευῆς νέου ὁδικοῦ δικτύου ἢ τῆς βελτιώσεως τοῦ παλαιοῦ διὰ συγχρόνων ὁδοστρωμάτων, τῆς ἐπεκτάσεως σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, κατασκευῆς διωρύγων, ἀποξηράνσεως λιμνῶν ἢ ἑλῶν, τῆς κατασκευῆς ὀχυρῶν, τῆς δημιουργίας τεχνικῶν κωλυμάτων, (τάφρων, χανδάκων, ναρκοπεδίων κλπ.) προστατευτικῶν φραγμάτων, καὶ λοιπῶν ὑδραυλικῶν ἔργων καὶ νέων σιδηροδρομικῶν ἢ ὁδικῶν γεφυρῶν, πλέον τούτων καὶ αἱ κρατοῦσαι ἑκάστοτε ἀρχαὶ Τακτικῆς καὶ Στρατηγικῆς καὶ αἱ μορφαὶ τοῦ ἀγῶνος· πάντα ταῦτα εἶναι στοιχεῖα τροποποιοῦντα διαφοροτρόπως τὰς προγενεστέρας συνθήκας περιοχῆς τινος ἢ συμπλέγματος περιοχῶν, ἀλλοιοῦν

τὰς σχέσεις τῶν διαφόρων φυσικῶν ἢ τεχνικῶν ἀντικειμένων, αὐξομειοῦν τὴν σπουδαιότητα ἑνὸς ἢ τοῦ συνόλου αὐτῶν καὶ μεταλλάσσουν μερικῶς τὴν Στρατιωτικὴν Γεωγραφίαν περιοχῆς ἢ περιοχῶν τινων...».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων εἶναι πρόδηλος ἡ σπουδαιότης τῆς μελέτης τῶν Γεωγραφικῶν στοιχείων τοῦ ἐδάφους καὶ ἡ ἐκ ταύτης ὠφελιμότης.

Διότι, ὡς ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος ἐλέχθη, ὁ καταρτισμὸς τοῦ σχεδίου ἐπιχειρήσεων ἀπὸ τοῦ καιροῦ εἰσέτι τῆς εἰρήνης πλὴν τῶν ἄλλων στοιχείων ἀπαιτεῖ ὡς βασικὸν σ τ ο ι χ ε ῖ ο ν τὸν παράγοντα ἔ δ α φ ο ς. Τούτου ἕνεκα ἕκαστος στρατιωτικὸς μελετητὴς δέον νὰ γνωρίζῃ, οὐ μόνον τὸ ἔδαφος τῆς χώρας του ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν τῶν ἀντιπάλων ἢ συμμάχων του ὁμόρων Βαλκανικῶν χωρῶν. Ὀφείλει ὡσαύτως νὰ γνωρίζῃ τὰς δυνατότητας τῶν συμμάχων του ἢ τῶν συμμάχων τῶν πιθανῶν ἀντιπάλων του δεδομένου,ὅτι αἱ διαμορφωθεῖσαι ἐν τῇ οἰκουμένῃ συνθῆκαι ἐμφανίζουν δύο ἰσχυρὰ ἀντίπαλα συγκροτήματα μεταξὺ τῶν ὁποίων θὰ διεξαχθῇ μελλοντικῶς καὶ ὁ θερμός, ὡς διεξάγεται σήμερον ὁ ψυχρός, πόλεμος.

Δὲν ἀποσιωπῶμεν τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ σπουδὴ καὶ μάθησις τῆς Στρατιωτικῆς Γεωγραφίας ὡς αὕτη πρέπει νὰ γίνεται, ἤτοι δι᾿ ἀναπτύξεως εἰς τὴν ἰδίαν ἔκτασιν μνήμης καὶ κρίσεως ἵνα καθίσταται κτῆμα ἑκάστου Στρατιωτικοῦ, εἶναι ἐξαιρετικῶς δυσχερής.

Διὰ τὸ καθ᾿ ἡμᾶς, ἔχοντες πλήρη ἐπίγνωσιν τούτου ἀφ᾿ ἑνὸς καὶ ἀφ᾿ ἑτέρου συναισθανόμενοι τὰς εὐθύνας ἃς ἐπωμίσθημεν ἀφ᾿ ἧς μᾶς ἀνετέθη ἡ Ἕδρα τοῦ Μαθήματος ἐν τῇ Στρ. Σχολῇ Εὐελπίδων καὶ ἀποβλέποντες πρὸς ἕνα κυρίως σκοπὸν ἤτοι νὰ καταστήσωμεν τὸ μάθημα τοῦτο εὔληπτον, ἐπαγωγικόν,ἀποδοτικόν, μεθοδικωτέραν καὶ ἁπλουστέραν τὴν ἐκμάθησίν του,κατεβάλλομεν πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως ἀνταποκριθῶμεν εἰς τὴν ὡς εἴρηται ἐπιδίωξίν μας.

Πρὸς τοῦτο προέβημεν εἰς: α) τ ὴ ν σ υ γ γ ρ α φ ὴ ν τ ο ῦ π α ρ ό ν τ ο ς π ο ν ή μ α τ ο ς ἐκ πέντε βιβλίων εἰς ἃ πραγματευόμεθα ἅπασαν τὴν ὕλην τῆς Στρατ. Γεωγραφίας ὡς θεματοθετεῖ ταύτην ἡ ὑπ᾿ ἀριθ. 147 Ἐγκύκλιος Ὑπ. Ἐθν. Ἀμύνης πλέον δὲ ταύτης καὶ τὰ ἐν τῇ αὐτῇ ἐγκυκλίῳ διαλαμβανόμενα ὡς «θέματα γενικῆς μορφώσεως» ὧν ἡ σπουδὴ εἶναι θέμα καθαρῶς στρατιωτικογεωγραφικόν.

Ἁπάντων τῶν ἀντικειμένων ἡ ἔρευνα καὶ μελέτη γίνεται ὑπὸ τὸ πνεῦμα τῶν μέχρι τοῦδε ἀναφερθέντων καὶ ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῆς πραγματικότητος (ὡς, τῶν ἱστορικῶν ἀληθειῶν τῶν μὴ μέχρι τοῦδε λεχθεισῶν, τῆς νέας ὀνοματολογίας πόλεων, τοπωνυμιῶν, ποταμῶν καὶ λοιπῶν γεωγραφικῶν στοιχείων ὡς αὗται ἰσχύουν καὶ λέγονται σήμερον, τῆς τακτικῆς χρησιμοποιήσεως τῶν συγχρόνων πολεμικῶν μέσων, τῶν στρατηγικῶν ὅπλων κ.λ.π.).

β) Τ ὴ ν σ ύ ν τ α ξ ι ν λ ε π τ ο μ ε ρ ῶ ν ἐ γ χ ρ ώ μ ω ν σ χ ε δ ι α γ ρ α μ μ ά τ ω ν τῆς μεγίστης δυνατῆς ἀκριβείας. Ἐκαινοτομήσαμεν εἰς τὰ

μέχρι τοῦδε κρατοῦντα καὶ ἰσχύοντα ὅσον ἀφορᾶ τὰ σχεδιαγράμματα τῆς Στρατιωτικῆς Γεωγραφίας,τὰ ὁποῖα ἦσαν ἐντελῶς συμβολικὰ καὶ πολύπλοκα ὄντα σχεδὸν παντελῶς ἀναφομοίωτα ἐνίοτε δὲ καὶ ἀλλοπρόσαλλα εἰς τὸν μελετητήν.

Πάντα ταῦτα ἀπετέλεσαν ὡς τεῦχος, χαρακτηρισθὲν «Παράρτημα τῆς Στρ. Γεωγραφίας» τὸ Στ' βιβλίον τοῦ ὅλου συγγράμματος ἡμῶν.

Παραδίδοντες τὸ ὅλον πόνημά μας,δι οὗ θέτομεν τὰς βάσεις τοῦ μαθήματος τῆς Στρατιωτικῆς Γεωγραφίας,εἰς τοὺς κ.κ.'Αξιωματικοὺς εὐελπιστοῦμεν,ὅτι δημιουργοῦμεν ἐν ταυτῷ μίαν πνευματικὴν ἀφετηρίαν ἐκ τῆς ὁποίας ὁ μελετητὴς θὰ δυνηθῇ μελλοντικῶς νὰ ἐξορμήσῃ πρὸς κατάκτησιν εὐρυτέρων ὁριζόντων βελτιώνων συνάμα πᾶν ὅ,τι ἢ διέφυγε τῆς προσοχῆς ἡμῶν ἢ δὲν περιελήφθη ἐνταῦθα ὡς κατὰ τὴν κρίσιν μας μὴ ἀπαραίτητον.

Ν.Κ.Λ.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Α΄ ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

Γεωγραφία εἶναι ἡ ἐπιστήμη ἥτις πραγματεύεται τὴν σπουδὴν καὶ περιγραφὴν τῆς Γῆς, τῶν ἐπ' αὐτῆς φαινομένων, γενικώτερον δὲ τὴν ἀκριβῆ γνῶσιν τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς.

Τὴν ἐκμάθησιν ταύτην θὰ ἐπιτύχωμεν εἴτε ἐπισκεπτόμενοι τοὺς τόπους τούτους, εἴτε ἐκ περιγραφῶν τούτων ὑπὸ τρίτων, εἴτε ἐκ χαρτῶν γεωγραφικῶν καὶ ἐξ εἰκόνων.

Ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων οἱ ἄνθρωποι ἐπεδόθησαν εἰς τὴν γεωγραφικὴν ἐπιστήμην.

– Τὰς γεωγραφικὰς γνώσεις τῶν ἀρχαίων ἀνατολικῶν λαῶν ἀποκαλύπτουν ἐπιγραφαὶ καὶ μνημεῖα.

– Εἰς τὸ βιβλίον τῆς «Γενέσεως Παλαιᾶς Διαθήκης» τῶν Ἑβραίων ἐμφανίζονται αἱ γεωγραφικαὶ γνώσεις τῶν Ἑβραίων, αἵτινες δὲν ἦσαν ἀσήμαντοι.

– Οἱ Φοίνικες ἐπίσης ἐγνώριζον τὴν ὠκεάνιον παραλίαν τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες κατέβαλλον τὰς πρώτας προσπαθείας ὅπως ὁ θησαυρὸς τῶν ὑπαρχουσῶν εἰς τούτους γεωγραφικῶν γνώσεων περιληφθῇ εἰς ἰδίαν ἐπιστήμην.

Πρῶτος πάντων ὁ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ἐχρησιμοποίησεν τὴν λέξιν

— ὅρον «Γεωγραφία» ἵνα χαρακτηρίσῃ τὴν περὶ τὴν περιγραφὴν τῆς Γῆς ἀσχολουμένην ἐπιστήμην.

Αἱ γνώσεις τῶν φιλοσόφων ὅλων συνέπιπτον εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ξηρὰ περιεβάλλετο πανταχόθεν ὑπὸ θαλάσσης. Οἱ πρῶτοι γεωγραφικοὶ χάρται τοῦ ΑΝΑΞΙΜΑΝΔΡΟΥ (560 π. Χ.) ὡς καὶ τοῦ ΕΚΑΤΑΙΟΥ ἀπεικόνιζον οὕτω τὴν Γῆν.

Ὁ ΑΝΑΞΙΜΑΝΔΡΟΣ πρωτοπόρος τῶν φιλοσόφων τῆς Ἰωνικῆς Σχολῆς (Μιλήτου), ἠσχολήθη μὲ τὴν σπουδὴν τῆς γεννήσεως τοῦ Σύμπαντος, τὴν μορφὴν καὶ τὸ μέγεθος τῆς Γῆς, ἐμελέτησεν τὸν τρόπον διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἀπεικονίζετο εὐγλωττότερον αὕτη καὶ κατεσκεύασεν τοὺς πρώτους γεωγραφικοὺς χάρτας (κατεύθυνσις Μαθηματική).

Ἕνα αἰῶνα βραδύτερον ὁ ΗΡΟΔΟΤΟΣ ὁ Ἁλικαρνασσεὺς ὁ γνωστὸς ἡμῖν «Πατὴρ τῆς Ἱστορίας» διεκδικεῖ ἐκ τῶν φιλοσόφων τῆς Ἰωνικῆς Σχολῆς καὶ τὸν τίτλον τοῦ «Πατρὸς τῆς Γεωγραφίας». Ἐμφανίζεται ὡς ἀντίπαλος τῆς Σχολῆς ταύτης καὶ παραδίδει διὰ τοῦ περιφήμου ἱστορικοῦ συγγράμματός του πληθὺν Γεωγραφικῶν εἰδήσεων ἐπὶ διαφόρων μερῶν, περιγράφων μὲ γλαφυρότητα, σαφήνειαν καὶ ἀκρίβειαν τὰ μέρη ταῦτα ἰδίᾳ τὴν Μικρασίαν, Φοινίκην καὶ Αἴγυπτον μὲ σημαντικὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ Δέλτα τοῦ Νείλου, τῆς κοιλάδος του μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν πηγῶν του.

Αἱ ἐκστρατεῖαι τοῦ Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ συνετέλεσαν εἰς τὴν συμπλήρωσιν καὶ ἐπέκτασιν τῶν γνωστῶν μέχρι τότε γεωγραφικῶν γνώσεων.

Ὁ μαθητὴς τοῦ Ἀριστοτέλους ΔΙΚΑΙΑΡΧΟΣ ὁ Μεσσήνιος (350—285 π. Χ.) διεκρίθη ὡς συγγραφεὺς Γεωγραφίας, θεωρούμενος πατὴρ ἑνὸς χάρτου τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου.

Ὁ χάρτης οὗτος ἔφερεν δύο ἄξονας, καθέτως τεμνομένους εἰς τὸ κέντρον τῆς Ρόδου, ὅστις ἀποτελεῖ τὴν ὑποτυπώδη σύλληψιν ἰδέας τῶν χρησιμοποιουμένων σήμερον Μερκατορικῶν συντεταγμένων.

Ὁ μέγιστος ὅμως τῶν Γεωγράφων τῆς π. Χ. περιόδου (275—195) εἶναι ὁ ΕΡΑΤΟΣΘΕΝΗΣ ὁ Ἀλεξανδρινὸς καὶ ἀκολουθεῖ ὁ ΣΤΡΑΒΩΝ ὁ ἐξ Ἀμασείας (67—23 π. Χ.).

Περὶ τῶν δύο τούτων Ἑλλήνων σοφῶν ἐγράψαμεν προσφάτως τ' ἀκόλουθα (*).

(*) Ἐδημοσιεύσαμεν ταῦτα εἰς Φύλλον Ἐφημερίδος «Ἡ Καθημερινή» τῆς 4)8)56 ὑπὸ τὸν τίτλον «Παλαιαὶ καὶ νέαι ἐφευρέσεις» καὶ ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐξαγγελθείσης νέας ἐφευρέσεως ὑπὸ τοῦ Ἀμερικανικοῦ Σώματος τῶν Διαβιβάσεων ἠλεκτρονικῆς συσκευῆς διὰ γεωδαιτικὰς μετρήσεις τῆς καλουμένης «Χάραξ — Ραντάρ», ἥτις εἰς ἐλάχιστον χρόνον καὶ διὰ μιᾶς μόνον μετρήσεως τοῦ γεωμέτρου καταμετρεῖ ἔκτασιν 50 μιλλίων.

«Ὁ Ἐρατοσθένης, μέγας φιλόσοφος, καλούμενος «Πένταθλος», «δεύτερος», «Νέος Πλάτων» καὶ «Βῆτα», εἰς τὸ δεύτερον ἐκ τῶν τριῶν γεωγραφικῶν βιβλίων ποὺ ἔγραψε κατὰ τὸν 3ον π. Χ. αἰῶνα, περιγράφει τὰς περὶ τῆς σφαιρικότητος τῆς γῆς θεωρίας του γλαφυρώτατα καὶ μὲ ἀκρίβειαν προκαλοῦσαν τὴν ἔκπληξιν καὶ τὸν θαυμασμὸν εἰς τὸν σύγχρονον μελετητήν.

Αἱ περὶ τῆς σφαιρικότητος τῆς γῆς γνῶμαι του στηριζόμεναι ἐπὶ τῆς προσεκτικῆς μελέτης τοῦ ΑΝΝΩΝΟΣ, ΠΥΘΕΟΥ, ΝΕΑΡΧΟΥ κ. ἄ. οὖσαι ἀκλόνητοι πεποιθήσεις του ἐπὶ τοῦ θέματος, τὸν ὡδήγησαν εἰς τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ μήκους τῆς περιφερείας τῆς γῆς, ἣν καθώρισεν εἰς 252.000 στάδια (δηλ. περίπου 39.700 χιλιόμετρα).

Πρῶτος αὐτὸς ἐχρησιμοποίησε τὰς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν ἀποστάσεων, μὲ τὴν βοήθειαν δὲ τῆς τριγωνομετρίας κατήρτισεν ἴδιον πίνακα. Ὑπελόγισε τὸ μεταξὺ δύο τροπικῶν τόξον ἴσον πρὸς τὰ 11]83 τῆς γηΐνης περιφερείας καὶ εἶναι ὁ ἐφευρέτης τοῦ «μεσολαβίου».

Σπουδαία ἀστρονομικὴ μελέτη τοῦ Ἐρατοσθένους εἶναι καὶ ὁ ὑπολογισμὸς τῆς «λοξώσεως τῆς ἐκλειπτικῆς» εἰς 23° 51′ 20′′ (ἡ πραγματικὴ ἔχει ὑπολογισθῆ μὲ τὰ ἀκριβέστερα μέσα εἰς 23° 28′).

Ἴδιον τοῦ φιλοσόφου ἦτο ἡ λεπτολογία τῶν θεμάτων μὲ τὰ ὁποῖα κατεγίνετο ἐξ οὗ καὶ ἡ λαϊκή, τῆς ἐποχῆς του, ἔκφρασις «κόσκινον τοῦ Ἐρατοσθένους».

Ἐξ ἄλλου, ὁ Στράβων, φιλόσοφος κι᾽ ἐκεῖνος, λόγιος, ἄριστος γεωγράφος τοῦ 1ου π. Χ. αἰῶνος, διεκήρυξεν ὅτι ἡ γῆ εἶναι σφαιροειδής, κειμένη εἰς τὸ μέσον τοῦ παντός. Ἀναφέρει πέντε Ζώνας αὐτῆς, τοὺς δύο τροπικούς, δύο πολικούς, τὸν ἰσημερινὸν τέλος, ὅστις διαιρεῖ την διακεκαυμένην Ζώνην καὶ πᾶσαν τὴν γῆν εἰς δύο ἴσα μέρη.

Ἐμφανίζει κατὰ τρόπον παραστατικὸν καὶ ἀκριβῆ τὰ σχήματα διαφόρων μερῶν οὕτω: διὰ τὸ σχῆμα τῆς Κύπρου γράφει: «Κύπρος δὲ σχήματι βύρσει ὁμοία». Πρᾶγμα ὅπερ ἐπιστεύετο μέχρι τοῦ 1882, ὅτε ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου λοχαγοῦ μηχανικοῦ λόρδου ΚΙΤΣΕΝΕΡ ὡς τοπογράφου καθωρίσθη τὸ σημερινὸν γεωγραφικὸν καὶ τοπογραφικὸν σχῆμα τῆς Μεγαλονήσου μὴ ἀπέχον πάντως πολὺ ἀπὸ τοῦ σχήματος δορᾶς βοὸς ὡς τὸ εἶδεν ὁ Στράβων. Διὰ τὴν Πελοπόννησον «σχῆμα φύλλον πλατάνου», διὰ τὴν Σικελίαν «τριγώνου», διὰ τὴν Ἰβηρίαν «βύρσαν τεταμένην ἐκ Δ. πρὸς Α.» κ.λ.π.

Ἐὰν λάβῃ τις ὑπ᾽ ὄψιν τὴν ἀτέλειαν ἂν μὴ καὶ τὴν καθόλου ἀνυπαρξίαν γεωδαιτικῶν ὀργάνων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, θὰ πρέπει νὰ παραδεχθῆ ἀπολύτως ὅτι τὰ σημερινὰ ἠλεκτρονικὰ ὄργανα, βελτιώσεις ὑπαρχόντων, εἶναι κοινόταται ἐπινοήσεις συγκριτικῶς

πρὸς ἐκείνας τῶν ἰδιοφυῶν ἐγκεφάλων τῶν π. Χ. Ἑλλήνων σοφῶν.

Τέλος, ὁ ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ ἐξ Ἀλεξανδρείας Ἕλλην ἀστρονόμος, μαθηματικὸς καὶ γεωγράφος ἀσχολεῖται μὲ τὴν «Μαθηματικὴν Σύνταξιν» εἰς τὰ 13 βιβλία του.

Εἰς τὸ πρῶτον ἐκ τούτων ἐκτίθεται ἡ ἐπίπεδος καὶ σφαιρικὴ Τριγωνομετρία (τὸ γνωστὸν σύστημα Πτολεμαίου).

Εἰς δὲ τὸ βιβλίον του «Γεωγραφικὴ ἀφήγησις» (εἰς 8 βιβλία) θεωρουμένη ὡς σπουδαιοτάτη συγγραφὴ καθορίζει τὴν θέσιν τῶν διαφόρων σημείων τῆς Γῆς διὰ συντεταγμένων (γεωγραφικοῦ Μήκους καὶ Πλάτους).

Ὁ Πτολεμαῖος εἶναι καὶ ὁ τελευταῖος ἐκ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων γεωγράφων. Μὲ αὐτὸν σταματᾶ καὶ ἡ ἐξέλιξις τῆς Γεωγραφικῆς ἐπιστήμης.

Ὁ Ρωμαϊκὸς Ἐθνικισμὸς ὡς θρησκεία εἰδωλολατρικὴ θεωρεῖ ἔγκλημα καθοσιώσεως καὶ τιμωρεῖ διὰ θανάτου πᾶσαν τάσιν ἐρεύνης στρεφομένην περὶ τοὺς Νόμους καὶ τὰ Στοιχεῖα τῆς Φύσεως.

Καὶ ὁ Χριστιανισμὸς ὁ διαδεχθεὶς ὡς θρησκείαν τὸν Ἐθνικισμὸν δὲν συνέβαλλεν, ἀτυχῶς, μὲ τὰς δοξασίας του κι' ἐκεῖνος εἰς τὴν πρόοδον καὶ ἐξέλιξιν τῆς Γεωγραφικῆς ἐπιστήμης. Καὶ οὕτω μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πτολεμαίου μία μακρὰ περίοδος σκότους, ἀμαθείας καὶ μυστηρίου ἀκολουθεῖ.

Ὅταν μόνον ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἀραβικοῦ λαοῦ ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς θρησκείας τοῦ Μωάμεθ (6ον μ.Χ. αἰῶνα) κρούει τὰς θύρας μιᾶς κραταιᾶς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας τότε αἱ γεωγραφικαὶ γνώσεις ἀρχίζουν πάλι νὰ καλλιεργοῦνται.

Ἡ ἐξόρμησις τῶν Ἀράβων διὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Ἀσίας, Ἀφρικῆς καὶ Εὐρώπης προκαλεῖ τὴν Στρατιωτικὴν ἀντίδρασιν τοῦ Βυζαντίου καὶ αἱ Γεωγραφικαὶ γνώσεις ἐξ αἰτίας τῆς δυνάμεως τῶν ὅπλων τίθενται ἐπὶ τάπητος. Ἀναζητῶνται, περιγράφονται καὶ σχεδιάζονται εἰς χάρτας αἱ κατακτώμεναι χῶραι ἢ καὶ αἱ ἀπειλούμεναι Ἀλλὰ παρὰ ταῦτα κατὰ τὴν περίοδον τῆς Βυζαντινοκρατίας δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐσημειώθη ἐξέλιξίς τις εἰς τὴν γεωγραφικὴν ἐπιστήμην.

Αἱ γεωγραφικαὶ σπουδαὶ ἀναγεννῶνται μὲ τὴν ἐφεύρεσιν τῆς Τυπογραφίας (τὸ 1440) καὶ ἐκ τῆς τέφρας, οὕτως εἰπεῖν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ 1453.

Οἱ εἰς τὴν Δύσιν καταφυγόντες μετὰ τὴν ἅλωσιν Ἕλληνες σοφοὶ συναπεκόμισαν πολύτιμα χειρόγραφα διαδοθέντα διὰ τῆς Τυπογραφίας εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην. Εἰς Βενετίαν ἐντολῇ τοῦ Πάπα Σίξτου IV μετεφράσθησαν εἰς τὴν Λατινικήν· βοηθούσης δὲ μετέπειτα

καὶ τῆς σπουδαιοτέρας ἐφευρέσεως τῆς Ἀναγεννήσεως, τῆς Τυπογραφίας, ἐτυπώθησαν καὶ διεδόθησαν εἰς ὅλον τὸν γνωστὸν κόσμον, τὸ πρῶτον, εἰς μέγαν ἀριθμὸν καὶ τελειότητα γεωγραφικὰ συγγράμματα συνοδευόμενα καὶ ὑπὸ οἰκείων χαρτῶν.

Ἡ περίοδος τῶν Μεγάλων ἐξερευνήσεων καὶ τῶν θαλασσίων περιπετειῶν τῆς ἐποχῆς τῆς Ἀναγεννήσεως ἥτις ἐπηκολούθησεν, ἔρχεται νὰ προσθέσῃ εἰς τὴν Γεωγραφίαν νέαν πλουσίαν ὕλην τῶν ἀνακαλυφθέντων Τόπων, χάριν εἰς τοὺς τολμηροὺς ἐξερευνητὰς ὅπως:

—Τὸν ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΝ ΝΤΙΑΖ (1487) ὅστις πρῶτος παρέπλευσεν τὸ ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἐλπίδος.

—Τὸν ΒΑΣΚΟ ΝΤΕ ΓΚΑΜΑ ὁ ὁποῖος κατὰ τὸ 1497—98 ἀπεκατέστησε τὴν πρώτην θαλασσίαν σύνδεσιν μεταξὺ Δυτικῆς Εὐρώπης καὶ τῶν μυστηριωδῶν ἀκόμη Ἰνδιῶν, διαπλεύσας τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν διὰ τοῦ ἀνακαλυφθέντος ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἐλπίδος.

—Τὸν πρίγκιπα ΕΡΡΙΚΟΝ τὸν ΠΟΝΤΟΠΟΡΟΝ ὅστις ἀπὸ τοῦ 1445 εἶχεν ἐγκαταστήσει παρὰ τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Ἁγίου Βικεντίου (Ν. Δ. Ἱσπανίαν) ἕνα κέντρον θαλασσίων καὶ Γεωγραφικῶν ἐρευνῶν (*) ἐπιδοθὲν εἰς τὴν μεθοδικὴν ἐξερεύνησιν τῶν ἀκτῶν τῆς Δυτ. Ἀφρικῆς.

—Τὸν ΚΡΙΣΤΟΦΟΡΟ ΚΟΛΟΝΜΠΟ.

—Τὸν ΑΜΕΡΙΚΟ ΒΕΣΠΟΥΚΚΙ.

—Τὸν Ἕλληνα Κεφαλλῆνα ΙΩΑΝΝΗΝ ΦΩΚΑΝ, ὅστις τὸ 1592 ἀνεκάλυψε παρὰ τὸ Βανκοῦβερ τοῦ Καναδᾶ εἰς τὸν Β. Εἰρηνικὸν τὸν πορθμὸν ὅστις φέρει σήμερον τὸ ὄνομά του καὶ ἀναγράφεται εἰς τοὺς ναυτικοὺς χάρτας «S. Juan de Fucca Street».

Ἐξ ἄλλου ἡ Χαρτογραφία πρὸς χρῆσιν τῶν ναυτικῶν λαμβάνει τεραστίαν ὤθησιν, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἵνα ἐξελιχθῇ τελικῶς εἰς τὸ ἐφευρεθὲν ὑπὸ τοῦ ΜΕΡΚΑΤΟΡΟΣ θαυμάσιον σύστημα Γεωγραφικῶν συντεταγμένων.

—Σπουδαῖον Γεωγραφικὸν ἐπίσης σύγγραμμα ἦτο τὸ δημοσιευθὲν εἰς Ἀμβέρσαν τῆς Ὀλλανδίας κατὰ τὰ μέσα τοῦ 16ου αἰῶνος

(*) Εἰς τὸ ἐκδοθὲν ἐσχάτως εἰς τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν βιβλίον τοῦ κ. Ζιλμπὲρ Ρενὼ «Οἱ Καραβέλλες τοῦ χριστοῦ» τῆς σειρᾶς: «Ἀπὸ τὸν ἕνα κόσμον εἰς τὸν ἄλλον» γίνεται ἐπικὴ ἀφήγησις τῶν ἐξερευνήσεων καὶ τῶν μεγάλων ταξειδίων ἅτινα εἶχον ἐπιχειρήσει οἱ μεγάλοι ποντοπόροι ἐξερευνηταὶ τοῦ 15ου αἰῶνος.

(Gilbert Renault: «Les caravelles du Christ». Plon-Kauffmann).

ὑπὸ τοῦ ΟΡΤΕΛΙΟ «Theatrum orbe terrarum» συνοδευόμενον ὑπὸ ἀρίστων χαρτῶν(*).

Περὶ τὸ 1650 ἡ μορφὴ τῶν παραλίων καὶ ἡ ἐπιφάνεια τῶν θαλασσῶν εἶχον κατὰ τὸ τρίτον ἐρευνηθῆ, αἱ δὲ γεωγραφικαὶ γνώσεις εἰς τὸ σύγγραμμα «Γενικὴ Γεωγραφία» τοῦ ΒΑΡΕΝΙΟΥ εἶχον ἐμφανισθῆ πληρέστεραι προστεθείσης καὶ νέας ἀπόψεως—εἰς τὰς μέχρι τοῦδε παραδεδεγμένας τῆς Μαθηματικῆς καὶ Ἱστορικῆς Γεωγραφίας τῆς ἑρμηνευούσης, δηλονότι, τὴν γένεσιν τῶν Γεωγραφικῶν φαινομένων ἤτοι τῆς «ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ».

Κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα δὲν ἦσαν ὀλίγοι οἱ «ἐξερευνηταί» τῶν διαφόρων περιοχῶν τῶν Ἠπείρων οἵτινες μὲ τὰς λεπτομερεῖς περιγραφάς των καὶ τοὺς λεπτομερειακοὺς χάρτας τῶν ἐξερευνουμένων μερῶν ἔρριπτον ὁλονὲν καὶ περισσότερον φῶς εἰς τὴν Γεωγραφικὴν Ἐπιστήμην.

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 18ου καὶ ἀρχὰς καὶ τὰ μέσα τοῦ 19ου αἰῶνος,δύο σύγχρονοι σοφοὶ Γερμανοὶ ἐπιστήμονες ὁ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΟΥΜΒΟΛΟΣ καὶ ὁ ΚΑΡΟΛΟΣ ΡΙΤΤΕΡ μὲ τὴν ἐμβρίθειαν καὶ πολυμάθειάν των συνετέλεσαν εἰς τὴν πρόοδον τῆς Γεωγραφίας.

Ὁ Οὔμβολος περιοδεύσας ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν εἰς τὰς χώρας τοῦ Παλαιοῦ καὶ νέου Κόσμου ἐδημοσίευσε τὸ 1851 τὸ πολύκροτον ἔργον του «Κόσμος» ὅπερ ἐθεωρήθη ὡς τὸ τελειότερον καὶ τὸ πλέον ἀλάθητον τοῦ εἴδους του.

Μεταφρασθὲν δὲ ἀμέσως εἰς ὅλας τὰς Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας ἀπετέλεσεν, οὕτως εἰπεῖν, ἓν εἶδος «Καινῆς Διαθήκης» τῆς γεωγραφικῆς πίστεως.

Ὁ δὲ Ρίττερ ἠσχολήθη κυρίως μὲ τὴν περισυλλογήν, ἐπαλήθευσιν καὶ ἐπεξεργασίαν τοῦ ὑπάρχοντος παντοειδοῦς γεωγραφικοῦ ὑλικοῦ.

Ὁ πρῶτος τέλος διδάξας εἰς Πανεπιστημιακὴν ἕδραν τῆς Λειψίας καὶ τοῦ Βερολίνου ὡς καθηγητὴς Γεωγραφίας ΦΕΡΔΙΝΑΝΔΟΣ ΡΙΧΤΟΦΕΝ εἶναι καὶ ἐκεῖνος ὅστις ἔδωσεν ἐπιστημονικὸν καὶ ἐγκυκλοπαιδικὸν χαρακτῆρα εἰς τὴν Γεωγραφίαν.

Κατὰ τὸν καθηγητὴν Ριχτόφεν Γεωγραφία εἶναι ἡ «ἐπιστήμη τῆς Γῆς» ἥτις σύγκειται ἐκ τῆς ξηρᾶς, θαλάσσης καὶ ἀτμοσφαίρας καὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν ὄντων. Αὕτη ἐρευνᾷ τοὺς λόγους τοὺς καθορί-

---

(*) Ἕνα τόμον τοῦ συγγράμματος Ortelio—ἐκδόσεως 1570, ἂν δὲν μᾶς ἀπατᾷ ἡ μνήμη—ἀνεύρομεν ἀναδυφῶντες ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὸ 1943 τὴν ἐκ 4 χιλιάδων τόμων βιβλίων, καὶ μεταξὺ τούτων πολλῶν σπανίων καὶ λίαν ἀξιολόγων, βιβλιοθήκην τοῦ ἀειμνήστου φίλου Λεωνίδα Ροδοκανάκη.

ζοντας τὴν γεωγραφικὴν διάδοσιν τῶν φαινομένων τὰ ὁποῖα ἀνάγονται τόσον εἰς τὰ ἔμψυχα ὅσον καὶ τὰ ἄψυχα στοιχεῖα τῆς Γῆς.

Κατὰ τὰ 22 ἔτη (ἀπὸ 1883—1905) τῆς διδασκαλίας του ὁ Ριχτόφεν ἐπέτυχεν, διὰ τῆς γλαφυρότητος τοῦ λόγου, τοῦ ἁρμονικοῦ συνδυασμοῦ ὅλων τῶν γνώσεων αἱ ὁποῖαι προέκυψαν ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τῶν γεωγραφικῶν φαινομένων, ν' ἀναβιβάση τὴν Γεωγραφίαν εἰς τὸ ὕψος ἑνὸς σπουδαίου ἐπιστημονικοῦ μαθήματος σπουδαζομένου ἔκτοτε εἰς ὅλα τὰ Πανεπιστήμια τοῦ Κόσμου ἀπὸ ἰδιαιτέρας ἕδρας.

Β΄ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

Ἀναλόγως τῶν ἀπόψεων ὑφ' ἃς ἐξετάζεται ἡ γῆ διαιρεῖται αὕτη εἰς:

—***Πολιτικὴν Γεωγραφίαν.*** Περιγράφουσαν τὰς χώρας ἐν σχέσει πρὸς τὰς κοινωνικὰς καὶ πολιτικὰς ὀργανώσεις.

—***Φυσικὴν Γεωγραφίαν.*** Περιγράφει αὕτη τὴν ἐν γένει μορφὴν τοῦ ἐδάφους, καὶ τοὺς νόμους τοὺς διέποντας τὴν γένεσιν τῶν γεωγραφικῶν φαινομένων.

—***Μαθηματικὴν ἢ Ἀστρονομικὴν Γεωγραφίαν.*** Εἰς τὸ πλαίσιον τοῦ Σύμπαντος θεωρεῖ τὴν Γῆν ὡς πλανήτην.

—***Βοτανικὴν καὶ Ζωολογικὴν Γεωγραφίαν,*** ἥτις ἐρευνᾷ τοὺς ἐπὶ τῆς Γῆς φυτικοὺς καὶ ζωϊκοὺς ὀργανισμούς.

—***Γεωργικήν, Ἐμπορικήν, Βιομηχανικὴν καὶ Οἰκονομικὴν Γεωγραφίαν.*** Αὕτη περιγράφει τὴν εἰς τὸ ἐμπόριον, βιομηχανίαν, ἐπίδοσιν τῶν διαφόρων χωρῶν καὶ γενικώτερον τὴν Ἐθνικὴν των Οἰκονομίαν.

—***Τουριστικὴν Γεωγραφίαν.*** Ἐξετάζουσαν τὰς διαφόρους χώρας τῆς Γῆς ἀπὸ καθαρῶς Τουριστικῆς πλευρᾶς.

—***Ἰατρικὴν Γεωγραφίαν,*** ἥτις ἀσχολεῖται κυρίως μὲ τὸ κλῖμα τῶν διαφόρων χωρῶν, τὴν προέλευσιν, ὕπαρξιν καὶ διάδοσιν ὑπαρχουσῶν ἐν αὐταῖς ἀσθενειῶν κ.λ.π.

—***Στρατιωτικὴν*** τέλος ***Γεωγραφίαν,*** αὕτη:

—Ἐ ξ ε τ ά ζ ε ι τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Γῆς ὑπὸ τὴν ἔποψιν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ

—Ἐ ρ ε υ ν ᾷ δι' ὅλως ε ἰ δ ι κ ο ῦ τ ρ ό π ο υ τὸ σχῆμα τοῦ ἐδάφους καὶ τὰ ἐπ' αὐτοῦ ἀντικείμενα τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ ἐπιδράσουν εἰς τὰς Στρατιωτικὰς ἐπιχειρήσεις.

—Πλέον τούτων ἡ Στρατιωτικὴ Γεωγραφία σήμερον ἐρευνᾷ καὶ

τὰ ἐξ ἄλλων κλάδων τῆς Γεωγραφίας ('Ιστορικῆς, Πολιτικῆς, Γεωργικῆς, 'Εμπορικῆς, Βιομηχανικῆς, Οἰκονομικῆς, Τουριστικῆς Γεωγραφίας),ποικίλα ἀντικείμενα τὰ ὁποῖα ὑπεισέρχονται ἐπιδρῶντα εἰς τὴν σύγχρονον στρατηγικὴν τοῦ ὁλοκληρωτικοῦ πολέμου.

Γ' ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΣΤΡΑΤ. ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

'Η Στρατιωτικὴ Γεωγραφία δὲν ἀριθμεῖ εἰσέτι αἰῶνα ὑπάρξεως.

Τὰ διδάγματα ἐκ τῆς μάχης τῆς Σάδοβας τοῦ 1866 καὶ τὸ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην κρατοῦν πνεῦμα ἀ μ ύ ν η ς ἐν τῷ Γαλλικῷ Στρατῷ—ὅστις ἐθεωρεῖτο ὁ καλλίτερος τότε ἐν Εὐρώπῃ—πνεῦμα ἐπικρατῆσαν ὡς γνωστόν, κατόπιν τῆς ἐφευρέσεως τοῦ ὅπλου Σασεπῶ, μεθ' οὗ ἐφωδιάσθη ὅλος ὁ Γαλλικὸς Στρατός, ἐγέννησε τὴν ἰδέαν τῆς σπουδῆς ἀπὸ καθαρῶς στρατιωτικῆς πλευρᾶς τοῦ ἐδάφους, τοὐτέστιν ἐκρίθη σκόπιμος καὶ ἡ ἔρευνα τοῦ ἐδάφους καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἐπιδράσεως αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τῶν Στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων.

Τὴν σκοπιμότητα ταύτην ἦλθεν ἀμέσως κατόπιν ὁ Γαλλογερμανικὸς πόλεμος τοῦ 1870, νὰ καταστήσῃ ἀπολύτως ἀναγκαίαν.

Ἔκτοτε, ἡ «Στρατιωτικὴ Γεωγραφία» καθιερώθη ὡς Μ ά θ η μ α εἰς τὰς πλείστας τῶν Στρατιωτικῶν Σχολῶν, δὲν ἤργησεν δὲ νὰ θεωρῆται ὡς ἓν ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων Στρατιωτικῶν μαθημάτων ἐν αὐταῖς.

Πρῶτος διδάξας τὴν Στρατιωτικὴν Γεωγραφίαν ἐν τῇ Ἕδρᾳ τῆς Σ. Σ. Ε. ἦτο ὁ τότε συν)ρχης Γεν. 'Επιτελῶν καὶ μετέπειτα Στρατηγὸς (προερχόμενος ἐκ τῆς Σ. Σ. Ε. τάξεως 1854) 'Ιφικράτης Κοκκίδης(*) μὲ πρώτους μαθητὰς τὴν τάξιν τοῦ 'Ιωάννου Μεταξᾶ (ἀρχηγοῦ)· ἐδιδάσκετο δὲ αὕτη εἰς τὰς δύο τελευταίας «Κλάσεις» Εὐελπίδων.

Σπουδαζόμενα ὑπὸ τῶν Εὐελπίδων θέματα ἦσαν κυρίως ἡ 'Ἀν. καὶ Δυτικὴ Στερεὰ 'Ελλάς, ἡ Ἤπειρος καὶ ἡ Πελοπόννησος. Δευτε-

---

(*) Λίαν μετριοφρόνως ὁ Στρατηγός, ἐν τῷ συγγράμματί του γράφει ὡς πρόλογον (τοῖς ἐντευξομένοις):

«... τὸ πρωτοφανὲς τοῦ ἔργου καὶ ἡ παντελὴς ἔλλειψις συγγραμμάτων τῆς Στρατ. Γεωγραφίας ἐν 'Ελλάδι καθίστων τὸ ἔργον μου δυσχερές. δι' ὃ δὲν ἤθελον ἀναλάβει αὐτό, ἐὰν δὲν ἐνεθαρρυνόμην ἐκ τῆς ἐπιθυμίας νὰ φανῶ χρήσιμος εἰς τὴν σπουδάζουσαν τὰ στρατιωτικὰ νεολαίαν τῆς Πατρίδος μου καὶ νὰ δώσω ἀφορμὴν εἰς ἐντελέστερα καὶ ἀκριβέστερα ἔργα...»

ρευόντως δὲ ἐγένετο σύντομος ἐξέτασις τῆς Εὐρώπης «ὑπὸ Γεωγραφικήν, Στατιστικήν, Ἱστορικὴν ἔποψιν».

Ἀντάξιοι διάδοχοι τοῦ πρώτου Καθηγητοῦ ἦσαν κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν οἱ:

—Στρατηγὸς Καράκαλος μέχρι τῆς β' δεκαετίας τοῦ αἰῶνος μας.

—Ὁ Στρατηγὸς Λούφας μέχρι τοῦ 1925.

—Ὁ Συντ)ρχης Ἱππικοῦ Ν. Κ. Σπυρόπουλος, ὅστις ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ τούτου μέχρι καὶ τοῦ ὑποστρατήγου—ὡς ὑπαρχηγὸς Γ.Ε.Σ.—ἐδίδαξεν τὴν Στρ. Γεωγραφίαν ἀπὸ τοῦ 1925 μέχρι τοῦ 1937 ἐν τῇ Σ.Σ.Ε.

Οὗτος ἦτο πολυμαθέστατος, γνώστης ἄριστος τοῦ ἐδάφους τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου, νουνεχής, λεπτολόγος εἰς τὰς γεωγραφικὰς περιγραφὰς καὶ θετικὸς εἰς τὰς κρίσεις του.)

Ἐξ ἄλλου καὶ πολυγραφώτατος, συγγράψας πολλὰς πραγματείας ἐπὶ διαφόρων Θεάτρων Ἐπιχειρήσεων τῆς Βαλκανικῆς (ἐκτὸς τῶν πολυαρίθμων ἄλλων Στρατιωτικῶν μελετῶν του.

Ὁ ταγματάρχης κ. Κολιόπουλος Ἀντ. ἀπὸ τοῦ 1937 μέχρι τοῦ 1940.

—Μεταπολεμικῶς δὲ ὁ Συν)ρχης κ. Παπαδημητρίου καὶ ἀκολούθως ὁ Ὑποστράτηγος κ. Παν. Ἀσημακόπουλος (Σ.Σ.Ε. τάξεως 1917 Πεζικοῦ) ὅστις ἐδίδαξεν ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν.

Ἡ εὐρεῖα τούτου στρατιωτικὴ παίδευσις—ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ τοῦ Ταγματάρχου ἦτο Καθηγητὴς ἑτέρου μαθήματος ἐν τῇ Σχολῇ—ἡ πεῖρα του ἐν γένει περὶ τὰ τακτικὰ καὶ Στρατηγικὰ ζητήματα καὶ ἡ εὐρυτάτη του ἐγκυκλοπαιδικὴ κατάρτισις ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ ἐξαίρετον ἦθος του θ' ἀφήσουν εἰς τὴν ψυχὴν τῶν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἐκπαιδευθεισῶν γενεῶν τῶν Εὐελπίδων—Ἀξιωματικῶν ἀνεξίτηλα τὰ ἴχνη μιᾶς ἐξεχούσης Φυσιογνωμίας: Ἀτόμου—Στρατιωτικοῦ—Καθηγητοῦ.

Δ' ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΑΙ

Α) ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ - ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΞ ΩΝ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΚΑΙ ΕΠΗΡΕΑΖΕΤΑΙ

Στρατηγική εἶναι ἡ τέχνη καὶ ἐπιστήμη τοῦ ἐξελίσσειν καὶ χρησιμοποιεῖν τὰς πολιτικάς, οἰκονομικάς, ψυχολογικὰς καὶ ἐνόπλους Δυνάμεις ἑνὸς Ἔθνους ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς Εἰρήνης καὶ κατὰ τὸν Πόλεμον, ἵνα ἐπιτευχθῇ τὸ μέγιστον τῆς βοηθείας εἰς τὴν Ἐθνικὴν

Πολιτικὴν πρὸς τὸν σκοπὸν ν' αὐξάνωνται αἱ πιθανότητες ἢ αἱ εὐνοϊκαὶ περιπτώσεις τῆς νίκης καὶ νὰ ἐλαττοῦνται αἱ πιθανότητες ἥττης.

Ἡ ἐκ παραδόσεως διαίρεσις μεταξὺ Στρατηγικῆς καὶ Τακτικῆς ἐν πολέμῳ δὲν ἔχει πλέον σήμερον ἐφαρμογὴν μὲ τὰς μεγάλου βεληνεκοῦς βολίδας, τὰ ἀεροσκάφη, τὰς ἀτομικὰς βόμβας, καὶ τὰ τηλεκατευθυνόμενα βληματα.

Εὐτυχῶς,τόσον ἡ Στρατηγικὴ ὅσον καὶ ἡ Τακτικὴ διέπονται ὑπὸ τῶν αὐτῶν Ἀρχῶν ἡ δὲ ἀνάγκη διαφοροποιήσεως μεταξύ των γίνεται διὰ τὴν εὐκολίαν παραπομπῆς.

Εἰς τὴν πρᾶξιν ἀμφότεραι ἀλληλοκαλύπτονται ἡ δὲ διαχωριστικὴ γραμμὴ μεταξὺ Στρατηγικῆς καὶ Τακτικῆς εἶναι δυσδιάκριτος.

Ὁ πόλεμος διεξάγεται ἐπὶ τῇ βάσει ὡρισμένων Ἀρχῶν.

Αἱ Ἀρχαὶ τοῦ Πολέμου - αἱ παραδεδεγμέναι σήμερον ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου Στρατοῦ εἶναι αἱ ἀκόλουθοι ὀκτὼ (8):

1. Ἐπιλογὴ τοῦ Ἀντικειμενικοῦ σκοποῦ καὶ ἐμμονὴ εἰς αὐτόν.
2. Ἐπιθετικὸν Πνεῦμα.
3. Αἰφνιδιασμός.
4. Ἀσφάλεια.
5. Συγκέντρωσις.
6. Οἰκονομία Δυνάμεων.
7. Ἑνιαῖον Διοικήσεως.
8. Ἁπλότης.

Ἡ ἀναλυτικὴ μελέτη τῶν Ἀρχῶν τοῦ Πολέμου διὰ νὰ καρποφορήσῃ δέον νὰ συνοδεύηται μὲ πεῖραν,ὥστε νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ κατάλληλος ἐφαρμογὴ αὐτῶν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς Μάχης.

Οἱ πόλεμοι δὲν διεξάγονται διὰ συνταγῶν.

Ὁ Ἡγήτωρ ὁ ὁποῖος θὰ παραμείνῃ ἄκαμπτος εἰς οἱανδήποτε σειρὰν προσχεδιασμένων κατευθύνσεων, ἔχει προφανῶς ἐλαχίστας πιθανότητας νὰ νικήσῃ ἕνα ἀντίπαλον πλούσιον εἰς φαντασίαν καὶ τεχνάσματα.

Ἐν πολέμῳ,τὸ πᾶν εἶναι γεγονός, ἀπόφασις, δρᾶσις.

Τὸ βασικὸν πρόβλημα λήψεως ἀποφάσεως εἶναι πόση σημασία δέον ν' ἀποδοθῇ εἰς αὐτὴν ἢ ἐκείνην τὴν Ἀρχήν, κατὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἀναγκῶν τῆς στιγμῆς.

Ἡ τέχνη τοῦ πολέμου εἶναι νὰ ἐκτιμᾷ τις ἀναλόγως τὴν σημασίαν ἑκάστης Ἀρχῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν μεταβαλλομένων συνθηκῶν.

—Ἡ σπουδὴ τοῦ πολέμου γενικῶς μᾶς ἔχει ἀποδείξει, ὅτι ἡ Στρατηγικὴ δὲν εἶναι ἐλευθέρα, ἀλλὰ ὅτι κατὰ τὰς περισσοτέρας

περιπτώσεις ἐξαρτᾶται καὶ ἐπηρεάζεται ἀπὸ διαφόρους παράγοντας.

Σπουδαιότεροι τούτων εἶναι οἱ ἀκόλουθοι:

1. Ἡ Πολιτικὴ μετὰ τῆς Δημοσίας Γνώμης.

2. Αἱ Ἔνοπλοι Δυνάμεις αὐταὶ καθ' ἑαυταὶ ἢ μᾶλλον ἡ «σχετικὴ μαχητικὴ Δύναμις» μεταξὺ φιλίων καὶ τοῦ ἐχθροῦ.

Ἐγγὺς καὶ συναφῆ εἶναι τὰ προβλήματα Ὀργανώσεως, Ὑποστηρίξεως καὶ Ἐφοδιασμοῦ δηλαδὴ ἡ Δ. Μ. ἐχθρικῶν καὶ ἡμετέρων Δυνάμεων.

3. Οἱ οἰκονομικοὶ παράγοντες καθ' ὅσον οὗτοι θὰ ἐπηρεάσουν τὸν τύπον τῶν Στρατιωτικῶν Ἐπιχειρήσεων.

4. Αἱ συμμαχίαι, συνθῆκαι καὶ δουλεῖαι αἱ ἐπιβαλλόμεναι εἰς τὸ Κράτος.

5. Ἡ Γεωγραφία.

6. Αἱ Πληροφορίαι.

ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ ΤΩΝ ΘΕΡΜΟΠΥΡΙΝΙΚΩΝ ΟΠΛΩΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Διεθνεῖς διαμάχαι προκαλοῦνται, ὁσάκις δύο χῶραι ἢ ὁμάδες χωρῶν συναντῶνται ἐν τῇ ἐπιδιώξει τῶν ἀντικειμενικῶν των σκοπῶν. Δυνατὸν νὰ παρουσιάζωνται μὲ τὴν μορφὴν διπλωματικῆς ἐντάσεως, ψυχροῦ πολέμου ἢ τέλος, νὰ ἐξελίσσωνται εἰς θερμὸν πόλεμον. Καὶ εἰς τὰς τρεῖς περιπτώσεις ὅλα τὰ ὄργανα διεξαγωγῆς τοῦ πολέμου χρησιμοποιοῦνται, εἰς ποικίλοντα φυσικὰ βαθμὸν ἀναλόγως τῶν περιπτώσεων, τὸ οἰκονομικόν, τὸ ψυχολογικόν, τὸ πολιτικὸν καὶ τὸ στρατιωτικόν, διὰ νὰ ἐπιβάλλουν τὴν θέλησιν τῆς ἀντιστοίχου χώρας ἐπὶ τοῦ ἀντιπάλου.

Ἐκ τῆς μελέτης τῆς στρατιωτικῆς ἱστορίας ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον συναντῶμεν συνεχῶς προβαλλομένας ὡρισμένας ἀρχάς, αἱ ὁποῖαι ἐφαρμοζόμεναι καταλλήλως ἐξασφαλίζουν σημαντικὰ πλεονεκτήματα. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀρχῶν αὐτῶν δύναται νὰ ποικίλῃ ἀναλόγως τῆς περιεκτικότητος ἑκάστης εἰς ἐννοίας. Αἱ κάτωθι τέσσαρες βασικαὶ ἀρχαὶ εἶναι παγκοσμίως παραδεδεγμέναι ὡς ἐνσωματοῦσαι ὅλας τὰς ἀναλύσεις καὶ ἑρμηνείας κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον:

α) Αἰφνιδιασμός.

β) Εὐκινησία (ἐκλογὴ πεδίου μάχης).

γ) Ἄμυνα (προφύλαξις ἐκ καταστροφῆς).

δ) Μᾶζα.

Κατὰ τὴν περίοδον τῆς εἰρήνης τὸ κύριον πλεονέκτημα τοῦ χειρισμοῦ τοῦ στρατιωτικοῦ δυναμικοῦ εἰς μίαν διεθνῆ διαφορὰν εἶναι ἡ δημιουργία ἐντυπώσεως περὶ τῆς ἱκανότητος τῆς ἀντιστοίχου χώρας νὰ καταβάλῃ ἢ καὶ νὰ καταστρέψῃ τὸν ἀντίπαλόν της, ἂν ἡ διαφορὰ αὕτη ἤθελε καταλήξει εἰς θερμὸν πόλεμον.

Αἱ Συμμαχικαὶ Δυτικαὶ Δυνάμεις ἔχουν καταστήσει εἰς ὅλον τὸν κόσμον γνωστόν, ὅτι δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ ἀναλάβουν ἐπιθετικὸν πόλεμον. Οὕτω τὰ Σοβιὲτ κρατοῦν τὴν πρωτοβουλίαν ἐνάρξεως ἑνὸς θερμοῦ πολέμου μὲ τὰ πλεονεκτήματα τῆς πρώτης ἀρχῆς, τοῦ αἰφνιδιασμοῦ, εἰς μίαν ἀρκετὰ κρίσιμον φάσιν.

Εἶναι διὰ τοῦτο ἐπιβεβλημένον νὰ ἀντισταθμίσωμεν τὰ ἀνωτέρω πλεονεκτήματα τοῦ ἐχθροῦ διὰ πλήρους καὶ προσεκτικῆς ἐφαρμογῆς ὅλων τῶν ἄλλων ἀρχῶν, κατὰ τρόπον ὥστε νὰ πείθεται ὅτι ὁ πόλεμος τὸν ὁποῖον ἤθελε τυχὸν προκαλέσει, θὰ εἶναι καταστρεπτικὸς δι' αὐτόν. Τὴν ἐπίτευξιν μιᾶς τοιαύτης καταστάσεως εὐνοεῖ παρ' ἡμῖν ἡ ἐμφάνισις καὶ ἐξέλιξις τῶν θερμοπυρηνικῶν ὅπλων, ἡ ἀνάπτυξις μεγαλυτέρων ἀποθεμάτων τῶν ὅπλων τούτων καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῶν μέσων ἐξαπολύσεως.

Σημαντικὰ πλεονεκτήματα ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῆς αὐτῆς (πρώτης) ἀρχῆς δυνάμεθα νὰ κερδίσωμεν διὰ καταλλήλου χειρισμοῦ ἄλλων παραγόντων, αἰφνιδιασμοῦ ὡς εἶναι ἡ ἐκτεταμένη ἀνάπτυξις τῆς δυνάμεως κρούσεως διὰ δημιουργίαν συγχύσεως εἰς τὸν ἐχθρόν, ἡ ἐκτόξευσις μυστικῶν ὅπλων διὰ μυστικῶν μέσων, εὐφυὴς στρατηγικὴ καὶ τακτικὴ κλπ.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο δέον νὰ τονισθῇ, ὅτι δὲν θὰ δυνηθῶμεν ποτὲ νὰ χειρισθῶμεν ἐπιτυχῶς τοὺς παράγοντας αὐτοὺς αἰφνιδιασμοῦ, ἐφ' ὅσον διατηροῦμεν τὸ παλαιὸν δόγμα τῆς διὰ μάζης στρατευμάτων ἀντιμετωπίσεως τοῦ ἐχθροῦ, ἐφ' ὅσον δηλαδὴ ἐμμένωμεν εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ πολέμου συνεχοῦς στατικοῦ μετώπου.

Εἰς τὸν θερμοπυρηνικὸν πόλεμον ὁ αἰφνιδιασμὸς ἐπιτυγχάνεται ἄριστα διὰ προσβολῆς στόχων εἰς ἅπασαν τὴν ἔκτασιν τῆς ἐχθρικῆς ἐπικρατείας ἀπὸ οἱασδήποτε κατευθύνσεως καὶ εἰς οἱονδήποτε χρόνον. Ἀσχέτως ἐὰν τὰ ὅπλα ἀνήκουν εἰς τὸν Στρατόν, τὸ Ναυτικόν, ἢ τὴν Ἀεροπορίαν, εἰς τὸ σύνολόν της ἡ προσπάθεια ἐπιδιώκει τὸ ἀποτέλεσμα διὰ χρησιμοποιήσεως ἑνὸς συστήματος σταθερῶν θέσεων ἐκ τῶν ὁποίων ἐκτοξεύεται ἰσχυρὰ μᾶζα πυρός, ἥτις, ἐλεγχομένη, κινεῖται διὰ τοῦ ἀέρος πρὸς τοὺς κόμβους τῆς δυνάμεως τοῦ ἐχθροῦ. Ἀλλὰ τοῦτο, τί ἄλλο εἶναι παρὰ ἡ πραγμάτωσις τοῦ ἀεροπορικοῦ «Concept». Ἡ ἀρχὴ λοιπὸν τοῦ πολέμου παραμένει

ἀμετάβλητος. Ἡ μέθοδος ὅμως χρησιμοποιήσεως τῶν μέσων πρὸς ἐφαρμογήν της κυριαρχεῖται περισσότερον παρὰ ποτὲ ἀπὸ τὸ ἀεροπορικὸν δόγμα.

Ὡς ἐπακόλουθον τοῦ αἰφνιδιασμοῦ ἡ ἀρχὴ τῆς «Εὐκινησίας» ἔφθασεν εἰς νέον ὕψος ἐνδιαφέροντος. Ἡ βάσιμος σκέψις ὅτι ὁ ἐχθρὸς θὰ ἐπιδιώξῃ νὰ καταστρέψῃ—εἰς περίπτωσιν θερμοῦ πολέμου—ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον τὴν δύναμιν κρούσεως τῶν συμμάχων, καθιστᾷ λίαν κρισίμους τοὺς παράγοντας ἀντιδράσεως, ἤ τ ο ι τ ὸ ν χ ρ ό ν ο ν κ α ὶ τ ὴ ν τ α χ ύ τ η τ α.

Καὶ πάλιν μόνον διὰ τοῦ ἀέρος δυνάμεθα νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι θὰ φθάσωμεν, μὲ τὰς δυνάμεις αἵτινες ἐπέζησαν, καὶ θὰ καταστρέψωμεν τὰς ἐχθρικάς, πρὶν ἡ ἐκτοξευθῇ τὸ δεύτερον κτύπημα. Διὰ τῶν ἀεροσκαφῶν δὲ μόνον δυνάμεθα νὰ ἐπιχειροῦμεν ἀπὸ ὅλας τὰς κατευθύνσεις καὶ εἰς οἱονδήποτε χρόνον.

Ἡ εὐκινησία αὐτὴ μετρᾶται εἰς ὥρας καὶ λεπτά, ὄχι εἰς ἡμέρας καὶ ἑβδομάδας, ὅπως εἰς τὸ παρελθόν, ὁπότε—ἀναγκαστικῶς ἴσως—ἐδέσποζε τὸ δόγμα τῶν ἐπιγείων δυνάμεων.

Ἡ ἀρχὴ τῆς «ἀμύνης» ἔχει λίαν ἐπισταμένως ἐξετασθῆ ὑφ' ὅλων τῶν κλάδων τῶν ἐνόπλων δυνάμεων καὶ ἔχει γίνει γενικῶς ἀποδεκτὸν ὅτι ἡ «διαφορὰ» εἶναι ἡ πλέον βεβαία καὶ οἰκονομικὴ ἀσφάλεια κατ' ἀτομικῆς προσβολῆς.

Αἱ Ἑλληνικαὶ Ἔνοπλοι Δυνάμεις, αἵτινες πιθανὸν νὰ εὑρίσκωνται μεταξὺ τῶν πρώτων στόχων τοῦ ἐχθροῦ, πρέπει, ὄχι μόνον νὰ ἐπιζήσουν μετὰ τὸ πρῶτον αἰφνιδιαστικὸν κτύπημα, ἀλλὰ νὰ εἶναι εἰς θέσιν καὶ ν' ἀνταποδώσουν τοῦτο ἰσχυρῶς καὶ ἀποδοτικῶς. Ἐὰν ἠδυνάμεθα νὰ διεξαγάγωμεν τὸν πόλεμον ἀπὸ ἑκατοντάδων ποδῶν βάθη ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν, θὰ εἴμεθα ἴσως ἐντελῶς ἀσφαλεῖς, τὸ κόστος ὅμως εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν θὰ ἦτο ἀπαράδεκτον. Προσέτι, μὲ τὴν ἐξέλιξιν τῶν ὅπλων εἰς μέγεθος καὶ δύναμιν θὰ εἴχομεν συνεχῆ προβλήματα αὐξήσεως, βάθους καὶ ἀντοχῆς τῶν καταφυγίων μας. Καὶ ἂν ἀκόμη ταῦτα ἦσαν οἰκονομικῶς δυνατὰ θὰ ἦσαν πάντως εἰς βάρος τῆς εὐκινησίας.

Ἐφ' ὅσον ἐξασφαλίζεται ὁ ἔλεγχος, ἡ διασπορὰ τῶν δυνάμεων συμπληρώνει τὴν εὐκινησίαν καὶ γίνεται πραγματικὸν ἀντίμετρον αἰφνιδιασμοῦ. Αὐτὴ ἡ ἑρμηνεία ἐφαρμόζεται τώρα εἰς ὅλας τὰς ἐνόπλους δυνάμεις.

Ὁ μεγάλος διδάσκαλος τῆς στρατιωτικῆς στρατηγικῆς, ὁ στρατηγὸς Clausewitz, ὥρισε τὴν «Μᾶζαν» ὡς ἀκολούθως:

«Ὅλαι αἱ δυνάμεις (ἰσχὺς πυρός), αἱ διατιθέμεναι δι' ἕνα στρατηγικὸν ἀντικειμενικὸν σκοπόν, πρέπει νὰ ἐφαρμοσθοῦν

(νὰ ριφθοῦν) ταυτοχρόνως κατ' αὐτοῦ· ἡ ἐφαρμογὴ αὐτὴ θὰ εἶναι περισσότερον τελεία, ὅταν τὸ πᾶν συμπυκνοῦται εἰς μίαν ἐνέργειαν καὶ εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν στιγμήν».

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ὁ ὅρος «δυνάμεις» εὑρίσκει σήμερον τὴν πλέον ἰδανικήν του ἑρμηνείαν εἰς τὰ θερμοπυρηνικὰ ὅπλα· ἡ δὲ ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς τῆς μάζης, ὡς τὴν θέλει ἡ ἀνωτέρω διατύπωσις, καθίσταται ὅσον ποτὲ ἄλλοτε δυνατὴ ἀλλὰ καὶ ἀναγκαία.

Τὴν ἐπίδρασιν τῶν θερμοπυρηνικῶν ὅπλων ἐπὶ τῆς μάζης δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν ἐναργέστερον διὰ τῆς ἀναλύσεως ἑνὸς καὶ μόνον γεγονότος τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου.

Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου αὐτοῦ, ὅλαι αἱ Συμμαχικαὶ Δυνάμεις εἰς τὴν Εὐρώπην ἔρριψαν ἕνα σύνολον 2.700.000 τόννων ἐκρηκτικῆς ὕλης κατὰ στόχων εἰς τὴν Γερμανίαν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐξόδων τῶν βομβαρδιστικῶν καὶ καταδιωκτικῶν βομβαρδιστικῶν ἀεροσκαφῶν ὑπερέβη τὰ 10.000.000. Σήμερον ἓν ἀεροσκάφος δύναται νὰ ρίψῃ βόμβαν δεκαπλασίας μεγαλυτέρας δυνάμεως «εἰς μίαν ἐνέργειαν καὶ εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν στιγμήν». Μία ἐξ ἄλλου σύγκρισις τοῦ Hamburg καὶ τῆς Hiroshima ὁμιλεῖ ἀφ' ἑαυτῆς.

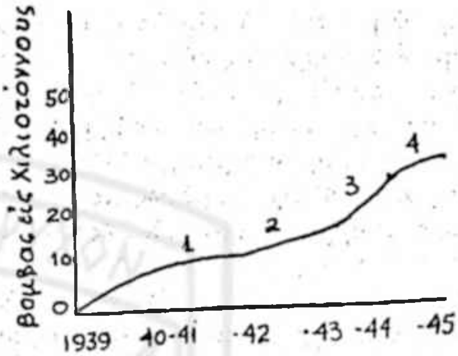
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΙ	HAMBURG	HIROSHIMA
Ἀεροσκάφη	3000	1
Πληρώματα	30000	21
Τόννοι βομβῶν	10000	5,5
Καταστροφαὶ	35°/₀	100°/₀
Ἀπώλειαι	1700	0

Ἐκ τῆς στρατιωτικῆς ἱστορίας φαίνεται ὅτι ὁ πόλεμος ἀκολουθεῖ πάντοτε τὴν αὐτὴν γενικὴν μορφήν, ἥτις δύναται νὰ ἀποδοθῇ διὰ τῶν ἀκολούθων τεσσάρων φάσεων:

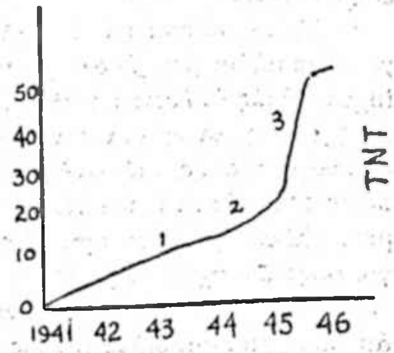
α) Συγκρότησις τῆς δυνάμεως κρούσεως.
β) Ἀγὼν ὑπεροχῆς.
γ) Ἀποφασιστικὴ ἐξόρμησις.
δ) Ἐκμετάλλευσις.

Διὰ νὰ ἴδωμεν τὴν ἐπίδρασιν ἀκόμη καὶ τοῦ τυπικοῦ (20 ΚΤ)

ὅπλου ὑπὸ τῶν φάσεων αὐτῶν δὲν ἔχομεν παρὰ νὰ ρίψωμεν ἓν βλέμμα εἰς τὸν Β΄ πάλιν παγκόσμιον πόλεμον.

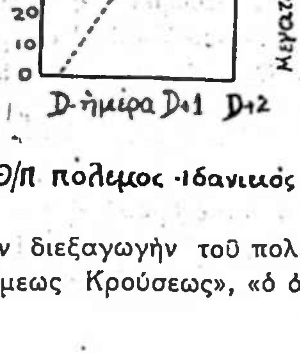

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

ΙΑΠΩΝΙΑ

Ὡς φαίνεται εἰς τὸ διάγραμμα, εἰς τὴν Ἰαπωνίαν ἡ ἀποφασιστικὴ ἐξόρμησις ἐξετελέσθη ἐντὸς διαστήματος ὀλίγων ἡμερῶν, ἐνῶ εἰς τὴν Εὐρώπην ἡ φάσις αὕτη ἐκράτησεν ἐπὶ πολλοὺς μῆνας. Ἡ φάσις ἐκμεταλλεύσεως ἐπίσης, ἐκράτησεν ὅσον χρειάζεται διὰ τὸν διακανονισμὸν τῆς ὑπογραφῆς παραδόσεως. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀνωτέρω, ἂς προσπαθήσωμεν νὰ ἴδωμεν τὴν «ἰδανικὴν κατάστασιν» εἰς τὸ μέλλον, ὅπως παρουσιάζεται εἰς τὸ κατωτέρω διάγραμμα:

Θ/Π πόλεμος ·ἰδανικός

Ἐδῶ ἔχομεν μίαν νέαν εἰκόνα. Ἡ συγκρότησις τῆς Δυνάμεως Κρούσεως δημιουργεῖται πρὸ τοῦ πολέμου. Πρέπει δηλαδὴ νὰ ὑπάρχουν ἐπαρκῆ θερμοπυρηνικὰ ὅπλα εἰς κατάστασιν ἀμέσου διαθέσεως, αἱ δὲ ἀεροπορικαὶ δυνάμεις ἐξαπολύσεώς των νὰ ἔχουν διαταχθῇ καταλλήλως διὰ μίαν ἄμεσον ἐπίθεσιν ἐξ ὅλων τῶν κατευθύνσεων. Αἱ μὴ ἀτομικαὶ δυνάμεις θὰ πρέπει νὰ εἶναι διεσπαρμέναι καὶ ἕτοιμαι δι' ἄμεσον ἐπίσης χρησιμοποίησιν πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀτομικῆς ἐξορμήσεως.

Βλέπομεν εἰς τὸ διάγραμμα ὅτι κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου δὲν ἔχομεν πλέον «συγκρότησιν Δυνάμεως Κρούσεως», «ὁ ἀγὼν δι' ὑπεροχὴν» ἀπορροφᾶται ἀπὸ τὴν

ταχεῖαν καὶ λυσσώδη «ἀποφασιστικὴν ἐξόρμησιν», ἡ ὁποία ἐξελίσσεται εἰς ὀλίγας ἡμέρας ἢ καὶ ὥρας.

Ἡ «ἐκμετάλλευσις» εἶναι ταυτόχρονος μὲ τὴν «ἀποφασιστικὴν ἐξόρμησιν».

Ἀντιμετωπίζομεν ἄρα τὸ πρόβλημα τοῦ νὰ εἴμεθα ἕτοιμοι νὰ χρησιμοποιήσωμεν ὁλόκληρον τὴν πολεμικήν μας δύναμιν καὶ τὴν ἰσχὺν πυρὸς ἀμέσως μὲ τὴν ἔναρξιν τοῦ πολέμου. Δὲν θὰ ὑπάρχῃ μετέπειτα χρόνος διὰ κινητοποίησιν τῆς δυνάμεως πυρός μας, δι' ἀγῶνα ὑπεροχῆς, διὰ κινήσεις πρὸς κατάληψιν στρατηγικῶν τοποθεσιῶν· ὅλα αὐτὰ πρέπει νὰ ἔχουν γίνει πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ πολέμου, ἄλλως ἡ ἰσχὺς πυρὸς θὰ παραμείνῃ μία ὡραία πιθανῶς παράγραφος τῶν σχεδίων μας.

Θὰ νικήσωμεν — ἐὰν δυνάμεθα νὰ νικήσωμεν — μόνον διὰ τῆς ἀμέσου χρησιμοποιήσεως τῆς «διατιθεμένης» κατὰ τὴν D — ἡμέραν ἰσχύος πυρός. Ἡ ἰσχὺς αὕτη πρέπει νὰ ἀχθῇ συγκεντρωμένη, ταυτοχρόνως.

Τὰ σχέδιά μας ἄρα θὰ πρέπει νὰ εἶναι τόσον πλήρη ἀπὸ τῆς περιόδου τῆς εἰρήνης, ὥστε νὰ ἐπιτρέπουν ἄμεσον, σχεδὸν αὐτόματον ἐκτόξευσιν τῆς συνδεδυασμένης ἀτομικῆς καὶ μὴ ἰσχύος πυρὸς κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θὰ χάσῃ τὴν ἀποφασιστικὴν ἐξόρμησιν εἰς τὰς πρώτας ὀλίγας ἡμέρας, θὰ εἶναι πλέον εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀντιπάλου.

Ἡ «ἰδανικὴ» αὐτὴ κατάστασις εἶναι ἴσως ἡ καλυτέρα ἐγγύησις κατὰ τοῦ πολέμου. Κανεὶς ἐπιδρομεὺς δὲν θὰ δύναται νὰ ἀρχίσῃ ἕνα πόλεμον, ἐὰν δὲν εἶναι ἀπολύτως βέβαιος ὅτι θὰ καταστρέψῃ τὴν «ὑπάρχουσαν» ἰσχὺν πυρὸς τοῦ ἀντιπάλου του.

Αἱ Δυτικαὶ Συμμαχικαὶ Δυνάμεις δὲν ἔχουν φθάσει ἀκόμη αὐτὸ τὸ «ἰδανικόν». Πρέπει ἄρα νὰ ἐξετάσωμεν καὶ νὰ ἐφαρμόσωμεν τὰ πορίσματα τριῶν λίαν ἐνδιαφερόντων παραγόντων κατὰ τὴν πολεμικήν μας σχεδίασιν, ἐὰν ἐπιθυμοῦμεν νὰ παρουσιάσωμεν τὸ μέγιστον δυνατὸν ἀντίδοτον τοῦ πολέμου, ἢ ὅπερ ταὐτό, τὴν μεγίστην δυνατὴν δύναμιν κρούσεως, εἰς ἣν περίπτωσιν εὑρεθῶμεν εἰς πόλεμον. Εἰς τὸν ὅρον σχεδίασις περιλαμβάνονται φυσικὰ καὶ αἱ ὑπάρχουσαι καὶ αἱ προγραμματισμέναι δυνάμεις. Οἱ τρεῖς αὐτοὶ παράγοντες εἶναι:

α) Ἱκανότης ἐπιβιώσεως.

β) Ἱκανότης νὰ ἐφαρμόσωμεν ταχέως τὴν κατὰ τὴν D — ἡμέραν διατιθεμένην ἰσχὺν πυρὸς ἐπὶ ζωτικῶν στόχων τοῦ ἐχθροῦ.

γ) Ὁλοκλήρωσις τῆς ἀτομικῆς καὶ μὴ ἰσχύος πυρὸς εἰς μίαν ὁλότητα.

Εἰς τὴν παροῦσαν παγκόσμιον κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ ἰσχὺς εἶναι τὸ τίμημα — οὕτως εἰπεῖν — τῆς εἰρήνης, ὁ καλύτερος τρόπος νὰ ἐξασφαλίσωμεν ὅτι ὁ ψυχρὸς πόλεμος δὲν θὰ ἐξελιχθῆ εἰς θερμόν, εἶναι νὰ δοθῆ εἰς τὰς Σοβιετικὰς δυνάμεις νὰ καταλάβουν ὅτι δὲν θὰ μᾶς καταστρέψουν, ἀκόμη καὶ ἂν κτυπήσουν πρῶτον, καὶ ὅτι δυνάμεθα νὰ ἀνταποδώσωμεν ἀμέσως καὶ ἰσχυρῶς μὲ ὁλόκληρον τὴν δύναμίν μας, καὶ τὴν ἀτομικὴν καὶ τὴν μὴ ἀτομικήν. Θὰ πρέπει, πρὸς τοῦτο, ὅλοι οἱ διατιθέμενοι σήμερον πόροι καὶ ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους ἐλπίζομεν ὅτι θὰ διαθέτωμεν εἰς τὰ ἀμέσως προσεχῆ ἔτη, νὰ δαπανηθοῦν πρὸς ἐπίτευξιν αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ. Μέχρις ὅτου ἡ «ἰδανικὴ» κατάστασις γίνη πραγματικότης — ὁπότε θὰ διαθέτωμεν πυρηνικὰ ὅπλα καταλλήλως διεσπαρμένα ἀνὰ τὸν κόσμον (τὸν Δυτικὸν φυσικά), ἕτοιμα δι' ἄμεσον ἐκτόξευσιν — πρέπει νὰ καταβάλωμεν μεγίστην προσπάθειαν νὰ πλησιάσωμεν μίαν «ἰδανικὴν φάσιν» τηροῦντες τὴν διατιθεμένην ἰσχὺν πυρὸς καταλλήλως διατεταγμένην καὶ ἀπολύτως ἑτοίμην νὰ πλήξη τὸν ἐχθρὸν εἰς τὴν καρδίαν.

Ἐν κατακλεῖδι παρατηρεῖται ὅτι:

α) Αἱ ἀρχαὶ τοῦ πολέμου δὲν ἤλλαξαν.

β) Αἱ μέθοδοι διεξαγωγῆς τοῦ πολέμου ἢ ἐφαρμογῆς τῶν ἀρχῶν ἤλλαξαν λόγῳ:

α) Τῆς μεγάλης σημασίας τὴν ὁποίαν ἀποκτᾶ ἡ ἀσφάλεια.

β) Τῆς μεγάλης σημασίας τοῦ χρόνου.

Ἐτονίσαμεν ὅτι ὁ πόλεμος θὰ εἶναι σύντομος, θὰ εἶναι ἐξαιρετικῶς θανατηφόρος. Παρῆλθεν πλέον ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν αἱ τεράστιαι ἐκστρατεῖαι καὶ αἱ κυκλωτικαὶ ἐνέργειαι ἀπετέλουν τὴν ἀποφασιστικὴν ἐξόρμησιν. Ἔπαυσεν ὁ στατικὸς ἀγὼν χαρακωμάτων νὰ ἐξασφαλίζη τὰς προϋποθέσεις διὰ τὴν ἀναγκαίαν κινητοποίησιν πρὸς δημιουργίαν τῆς ἰσχύος πυρός. Ὁ πόλεμος τώρα θὰ διεξάγεται — καὶ θὰ κερδίζεται ἢ θὰ χάνεται — μὲ τὴν διαθέσιμον κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐνάρξεως ἰσχύν.

Καὶ τέλος:

— Κατόπιν τῆς ἁλματώδους προόδου ἐπὶ τῶν κατευθυνομένων καὶ ἀντικατευθυνομένων βλημάτων, ἡ γενικὴ Στρατηγικὴ βάσει τῆς ὁποίας θὰ διεξαχθῆ ὁ μέλλων πόλεμος θὰ περιλάβη δύο φάσεις:

1η φάσις ἀτομικῆς ἀναμετρήσεως καὶ ἐπιβιώσεως. Ἤτοι: Ἀτομικὴ ἀναμέτρησις. Καταστροφὴ καὶ ἐξάντλησις ἀτομικῶν ἀποθεμάτων, Θὰ γίνη μετ' ἀσυνήθους σφοδρότητος καὶ τεραστίας ἑκατέρωθεν ἀπωλείας ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων.

2α φάσις: Καταστροφὴ καὶ τῶν τελευταίων δυνάμεων τοῦ ἀντιπάλου. Χρόνος ἀκαθόριστος. Ἡ ἐνδοχώρα τοῦ «καμφθέντος» ἀντι-

πάλου θὰ εἶναι εἰς τὴν διάθεσιν τῶν διὰ κλασσικῶν καὶ ἀτομικῶν ὅπλων προσβολῶν τοῦ «νικητοῦ» ὅστις τελικῶς θὰ ἐπιβάλη τοὺς ὅρους του.

B) ΘΕΑΤΡΟΝ ΠΟΛΕΜΟΥ (Theater ofwar)

Ὀνομάζεται ἐν τῇ Στρατηγικῇ Θέατρον Πολέμου τὸ σύνολον τῶν κατὰ ξηράν, θάλασσαν καὶ ἀέρα Περιοχῶν ἐπὶ τῶν ὁποίων δύναται νὰ προσβάλλουν ἀλλήλας ἀμοιβαίως αἱ δυνάμεις δύο διαμαχομένων Κρατῶν ἢ Συνασπισμοῦ Κρατῶν.

—Εἰς μίαν μελλοντικὴν σύρραξιν Θέατρον Πολέμου θ' ἀποτελέση ὅλη ἡ Γηΐνη—πρὸς τὸ παρὸν—Σφαῖρα γνωστοῦ ὄντος ὅτι, τό γε νῦν ἔχον, ἵστανται ἀντιμέτωποι ἀλλήλων δύο ἰσχυροὶ Συνασπισμοί.

Ὁ εἷς ἐκπροσωπῶν τὸν Δυτικὸν Κόσμον εἰς ὃν τὰ Ἐλεύθερα Εὐρωπαϊκὰ Κράτη ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῶν Η.Π.Α. εἶναι συνησπισμένα καὶ στρατιωτικῶς ἀλληλένδετα εἰς μίαν—κατὰ τεκμήριον—ἄθραυστον ἅλυσον, τοῦ ΝΑΤΟ.

Ὁ ἕτερος ἐκπροσωπεῖ τὴν Κομμουνιστικὴν Ἰδεολογίαν ἀποτελεῖται δὲ ἐκ τῆς Ε.Σ.Σ.Δ. ὡς ἡγέτιδος Δυνάμεως καὶ ἐκ τῶν Ὑποτακτικῶν καὶ Δορυφόρων αὐτῆς Κρατῶν. (*)

Εἰς περίπτωσιν «τοπικοῦ χαρακτῆρος συρράξεως», Θέατρον Πολέμου δυνατὸν ν' ἀποτελέση καὶ ἕνα μεμονωμένον Γεωγραφικὸν τμῆμα ὡς, προσφάτως ἡ Κορέα, ἡ Ἑλληνικὴ Χερσόνησος, ἡ Ἐγγὺς Ἀνατολὴ κ.λ.π.

—Τὰς ἐννοίας καὶ ὁρισμοὺς οὓς θὰ ἐκθέσωμεν παρακατιόντες, λίαν ἀπαραιτήτους ἡμῖν διὰ τὴν κατανόησιν τῆς Στρ. Ἀξίας τοῦ ἐδάφους τῶν διαφόρων περιοχῶν θὰ θεωροῦμεν ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ἡ σύρραξις εἰς μέλλοντα πόλεμον θὰ εἶναι ἐντοπισμένη θὰ λαμβάνη χώραν μὲ περιορισμένα Μέσα Πολέμου καὶ μεταξὺ δύο, εἴτε ἐκ τῶν ἀντιπάλων, εἴτε ἐκ τοῦ αὐτοῦ Συνασπισμοῦ, Κρατῶν.

Ἐν προκειμένῳ: Ἡ Ἑλληνικὴ Χερσόνησος π. χ. θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ ὡς Θέατρον Πολέμου διὰ τὴν εἰδικὴν μόνον περίπτωσιν ἐκρήξεως Πολέμου μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ὁμόρου τινος αὐτῇ Κράτους, ἢ μεταξὺ δυὸ ἑτέρων ὁμόρων Κρατῶν ἐν τῇ χερσονήσῳ.

(*) Τὰ ἐμφανιζόμενα σήμερον ὡς οὐδέτερα Κράτη εἶναι ἀμφίβολον ἂν θὰ δυνηθοῦν νὰ παραμείνουν τοιαῦτα. Ἡ πεῖρα καὶ τῶν δύο Μεγάλων Πολέμων ἀπέδειξεν ὅτι ἡ οὐδετερότης τῶν Κρατῶν εἶναι κενὴ ἐννοίας καὶ ὅτι ἀναλόγως τῶν περιστάσεων καὶ τῶν Στρατηγικῶν ἐπιδιώξεων τοῦ πλέον ἅρπαγος ἐκ τῶν δύο ἀντιπάλων προσβάλλεται καὶ καταπατεῖται ἑκάστοτε τὸ ἔδαφος τοῦ οὐδετέρου.

Γ) ΘΕΑΤΡΟΝ ΕΙΠΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (Theater of operations)

Ὀνομάζεται τὸ μέρος τοῦ Θ.Π. εἰς τὸ ὁποῖον ἐκτελοῦνται ἐπιχειρήσεις ἐκστρατείας τινος.

Σχηματική παράστασις Θ.Ε.

Ἑπομένως ἕν Θ.Π. εἶναι δυνατὸν νὰ περιλαμβάνῃ ἕν ἢ πλειότερα Θέατρα Ἐπιχειρήσεων.

Τὸ Θέατρον Ἐπιχειρήσεων διαιρεῖται κανονικῶς εἰς Ζώνην Μάχης καὶ Ζώνην Συγκοινωνιῶν.

1. *Ζώνη Μάχης* (Combat zone)

Ὀνομάζεται τὸ πρὸς τὸν ἐχθρὸν τμῆμα τοῦ θεάτρου ἐπιχειρήσεων εἰς τὸ ὁποῖον δροῦν αἱ Μ.Μ., ἔνθα διεξάγεται ὁ ἀγὼν ἢ ἡ Μάχη.

Τοῦτο εἶναι εὐρὺ καὶ βαθὺ τμῆμα τοῦ Θ.Ε. ἐπὶ τοῦ ὁποίου

εἶναι δυνατὴ ἡ συγκέντρωσις, ἀνάπτυξις καὶ ἑλιγμοὶ δυνάμεων πρὸς ἐπίτευξιν καθωρισμένου Στρατηγικοῦ σκοποῦ.

Τὸ Εὖρος καὶ βάθος τῆς Ζώνης Μάχης ἐξαρτᾶται ἐκ:

– Τοῦ μεγέθους καὶ τῆς φύσεως τῶν διατεθεισῶν Δυνάμεων.

– Τῆς φύσεως τῶν διεξαχθεισῶν ἐπιχειρήσεων.

– Τῶν γραμμῶν Συγκοινωνιῶν.

– Τῶν κυρίων χαρακτηριστικῶν σημείων τοῦ ἐδάφους.

– Τῶν ἐχθρικῶν δυνατοτήτων.

2. *Ζώνη Συγκοινωνιῶν* (Communications zone)

Αὕτη εἶναι ἡ ἐδαφικὴ ἐκείνη ἔκτασις τοῦ Θ.Ε. ἥτις περιλαμβάνεται μεταξὺ τοῦ ὀπισθίου ὁρίου τῆς Ζώνης Μάχης καὶ τοῦ ὀπισθίου ὁρίου τοῦ Θ.Ε. περιλαμβάνει:

– Τὰς κυρίας ἐγκαταστάσεις Διοικητικῆς Μερίμνης.

– Τὰς Γραμμὰς Συγκοινωνιῶν.

– Τὰς Ἀστυνομικὰς Δυνάμεις τῆς Ζώνης Συγκοινωνιῶν.

– Τὰς ἀπαιτουμένας δυνάμεις διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς Ζώνης Συγκοινωνιῶν.

– Τέλος, ἄλλα ὄργανα ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἄμεσον συντήρησιν καὶ ὑποστήριξιν ὅλων τῶν ἐντῷ Θ.Ε. Δυνάμεων καὶ τὴν λειτουργίαν τῆς Δ. Μ.

Τὸ ὀπίσω ὅριον τῆς Ζώνης Συγκοινωνιῶν, εἶναι, ὡς ἐλέχθη ἤδη, τὸ ὀπίσω ὅριον τοῦ Θ.Ε, καθορίζεται δὲ τοῦτο ὑπὸ τοῦ Γ.Ε. ΕΘ.Α.

– Ἡ Ζώνη Ἐπιχειρήσεων δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς τὰ κάτωθι τμήματα:

I. Τὸ τμῆμα βάσεως.

II. Τὸ ἐνδιάμεσον τμῆμα.

III. Τὸ προκεχωρημένον.

Ἡ τοιαύτη ὑποδιαίρεσις τῆς Ζώνης Συγκοινωνιῶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ μῆκος τῶν γραμμῶν συγκοινωνιῶν, ἀπὸ τὰ γεωγραφικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς περιοχῆς καὶ ἀπὸ διαφόρους ἄλλους παράγοντας.

Ὅταν τὸ Θ.Ε. περιλαμβάνει περιωρισμένην ἢ ἀσυνεχῆ Ἐδαφικὴν Ἔκτασιν, ὅπως εἰς μίαν ὠκεάνιον, ἢ μίαν ἀπομεμονωμένην ἐδαφικὴν περιοχήν, τοιαύτη ἐδαφικὴ ὑποδιαίρεσις δυνατὸν νὰ μὴ εἶναι κατορθωτή.

Ἀρχικῶς κατὰ μίαν ἐκστρατείαν ἕνα Θ.Ε. δυνατὸν νὰ περιλαμ-

βάνη μόνον τὴν Ζώνην Μάχης ὅτε ἡ Δ. Μ. τῶν ἐνεργουσῶν ἐντὸς αὐτῆς μονάδων ἐξασφαλίζεται ἀπ' εὐθείας ἐκ τῆς Ζώνης Ἐσωτερικοῦ.

Δ) ΖΩΝΗ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ (Zone of interior)

Περιλαμβάνει ὅλην τὴν ὑπόλοιπον ζώνην τοῦ Ἐθνικοῦ ἐδάφους πλὴν τοῦ Θ.Ε. ἀλλὰ ὑφ' ὡρισμένας περιστάσεις δυνατὸν νὰ περιλαμβάνῃ ξένον ἔδαφος, συμμαχικόν, οὐδέτερον ἢ ἐχθρικόν.

Ε) ΤΜΗΜΑ Θ.Ε. (Section theater of war) Ἢ ΕΔΑΦΙΚΟΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ

Εὐρεῖα λωρὶς τοῦ Θ. Ε. ἐκ τῆς κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ πλάτους διαιρέσεως αὐτοῦ.

Τὸ ἐκτεταμένον Θ. Ε. ὑποδιαιρεῖται ὡς ἐκ τῆς ἐνεργείας ἐπὶ εἰδικῶν ἀντικειμενικῶν σκοπῶν, Μεγάλων τινῶν Μονάδων (Σ.Σ. καὶ Στρατιᾶς) εἰς διαφόρους μικροτέρους ἐδαφικοὺς χώρους κεχωρισμένους γεωφυσικῶς, συνιστῶντας τμήματα τοῦ Θ. Ε. τοὺς ὁποίους εἰς τὴν Στρατ. Γεωγραφίαν θὰ καλοῦμεν Ἐδαφικὰ Διαμερίσματα.

Τὸ «κεχωρισμένον» τοῦ ἐδαφικοῦ διαμερίσματος προϋποθέτει ὅτι αἱ ἐν αὐτῷ διεξαγόμεναι ἐπιχειρήσεις δὲν ἐπηρεάζονται καθ' ὁλοκληρίαν ἢ ἐπηρεάζονται ἐν μέρει ἢ ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν ἐξαρτῶνται ἀμέσως ἐκ τῶν γεγονότων ἅτινα λαμβάνουν χώραν εἰς τὰ γειτονικὰ Ε. Δ.

ΣΤ) ΖΩΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ (Vital area)

Εἶναι εὐρεῖα ἐδαφικὴ ἔκτασις στρατηγικῆς σημασίας τῆς ὁποίας ἡ κατάληψις ἢ διατήρησις ὑπό τινος τῶν ἀντιπάλων ἔχει ἀποφασιστικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ὅλης ἐξελίξεως τῶν ἐπιχειρήσεων ἀφαιροῦσα ἢ προσθέτουσα Πολεμικὸν δυναμικὸν καὶ ἥτις θ' ἀποτελέσῃ εὐνοϊκὴν ἀφετηρίαν διὰ περαιτέρω ἐπιχειρήσεις.

Ζ) ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ (obzective)

Τμῆμα ἀμυντικῆς τοποθεσίας τὸ ὁποῖον δέον νὰ καταληφθῇ ὑπὸ ἐπιτιθεμένης δυνάμεως.

Ὁ «ἀντικειμενικὸς σκοπὸς» κατ' ἀρχὴν θεωρεῖται ὡς ζωτικὸν ἔδαφος (critical terrain feature) ἤτοι ἔδαφος, τοῦ ὁποίου ἡ κατάληψις ἢ διατήρησις παρέχει σημαντικὸν πλεονέκτημα εἰς ἑκάτερον ἐκ τῶν ἀντιπάλων.

Ζωτικὸν ἔδαφος ὑπάρχει διὰ κάθε τμῆμα ἐνεργοῦν εἰς περιοχὴν περιλαμβάνουσαν πλείονα τοῦ ἑνὸς ἐδαφικὰ σημεῖα.

η) ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΝ ΜΕΤΩΠΟΝ (Front Strategy)

Παλαιότερον ἐχρησιμοποιεῖτο ὁ ὅρος οὗτος ὅστις ἐσήμαινε «τὸ τμῆμα ἐκεῖνο τοῦ Θ. Ε. εἰς τὸ ὁποῖον γίνονται αἱ πρῶται μάχαι καὶ κατὰ μῆκος τοῦ ὁποίου ἑπομένως γίνονται αἱ πρῶται ἐνέργειαι ἀντιστάσεως τοῦ ἀμυνομένου». Ἡ μεθόριος ζώνη ἐθεωρεῖτο τὸ πρῶτον Στρατηγικὸν Μέτωπον.

Σήμερον ὑπὸ τὴν ἔννοιαν Μέτωπον θεωροῦμεν:

—Τὴν γραμμὴν ἐπαφῆς δύο ἀντιπάλων δυνάμεων.

—Τὴν κατεύθυνσιν πρὸς ἣν εἶναι ἐστραμμένη μία Διοίκησις ὅταν οὔτε πραγματικῶς οὔτε ὑποθετικῶς ὑφίσταται τακτικὴ κατάστασις.

—Ἔτι, τὸ κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ πλάτους κατεχόμενον διάστημα ὑφ' ἑνὸς στοιχείου ὅπερ μετρᾶται ἀπὸ τοῦ ἄκρου μιᾶς πλευρᾶς μέχρι τοῦ ἄκρου τῆς ἑτέρας.

Ἡ ὁροθετικὴ γραμμὴ καθορίζει ἐπακριβῶς καὶ δεικνύει τὰ δύο ἀντίπαλα Μέτωπα.

Προκειμένου, εἰδικῶς περὶ τῆς μεθορίου ζώνης θὰ δυνάμεθα νὰ θεωροῦμεν ταύτην ὡς ἀποτελοῦσαν τὸ πρῶτον Στρατηγικὸν Μέτωπον, ἐφ' ὅσον αἱ ἀντίπαλοι δυνάμεις εὑρίσκονται ἔναντι ἀλλήλων παρὰ τὰ σύνορα τοῦ Κράτους των καὶ ἐν ἀναμονῇ διαταγῶν ἐνάρξεως τῶν ἐπιχειρήσεων.

Μὲ τὴν ἔναρξιν τούτων τὰ ὅρια αἴρονται καὶ τὰ δύο μέτωπα καθίστανται κινητὰ τοῦ μὲν προχωροῦντος τοῦ δὲ ὑποχωροῦντος. Ἡ πρωτοβουλία ἐνεργείας ἐκτὸς τῶν ἄλλων παραγόντων ἐξαρτᾶται τὰ μέγιστα καὶ ἐκ τῆς Στρατηγικῆς ἀξίας τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς.

Ἡ χαραχθεῖσα μεθόριος διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Νεϋγὶ μεταξὺ Ἑλλάδος—Βουλγαρίας τῇ ἀξιώσει τῶν Συμμάχων τῆς Ἑλλάδος (*)

(*) Μετὰ τὸ πέρας τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου ἡ Ἑλλὰς ἐζήτησεν τροποποίησιν τῶν συνόρων της πρὸς Βουλγαρίαν. Ἡ Ἑλλὰς ἦτο καὶ πάλιν σύμμαχός

καθωρίζετο ἐπὶ τῆς κορυφογραμμῆς τοῦ Μπέλες καὶ 'Αλῆ Μπουτοὺς παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἦτο νικήτρια, σύμμαχός των Δύναμις.

'Αποτέλεσμα τούτου εἶναι νὰ ἐξουδετεροῦνται πλήρως τὰ Στρατηγικὰ καὶ τακτικὰ πλεονεκτήματα τῆς γραμμῆς ταύτης καί, ἀναμφισβητήτως, ὑπὲρ τῆς Βουλγαρίας.

Θ) ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

'Ονομάζονται αἱ ἀξιοσημείωτοι ἐκεῖναι ἀνωμαλίαι τοῦ ἐδάφους μεγάλης ἢ μικρᾶς σπουδαιότητος:

—εἴτε φυσικαί ὡς: πόροι, αὐχένες, στενωποί, περιοχαὶ διασταυρώσεως κοιλάδων, ποταμῶν.

—εἴτε τεχνηταί, δημιουργημέναι ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης θελήσεως ὡς: διασταυρώσεις καὶ κόμβοι συγκοινωνιακῶν ἀρτηριῶν, ἀξιόλογα βιομηχανικὰ κέντρα, μεταλλεῖα ἐξορύξεως πρώτων ὑλῶν πολέμου κ.λ.π.

—εἴτε ἐκ τῆς ὑπολογισμένης ἀντιστάσεως τοῦ κράτους ὡς: ὀχυραὶ θέσεις, ἀεροδρόμια, πολεμικαὶ βάσεις κ.λ.π. Τῶν «ἀνωμαλιῶν» τούτων ἡ κατάληψις σπουδαίως αὐξάνει τὴν δύναμιν ἀμύνης ἢ ἐπιθέσεως τῶν στρατῶν.

Ι) ΒΑΣΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (base of operations)

Ὑπὸ τὸν ὅρον αὐτὸν ἐννοοῦμεν εὐρεῖαν καὶ ἀσφαλῆ περιοχὴν (ἢ καὶ ἕνα σύστημα διαφόρων ἐγκαταστάσεων) ἀπὸ τὴν ὁποίαν μία ἔνοπλος δύναμις ἐξορμᾷ καὶ ἀρχίζει τὰς ἐπιθετικὰς αὐτῆς ἐπιχειρήσεις καὶ πρὸς τὴν ὁποίαν συμπτύσσεται εἰς περίπτωσιν ἀντιξοότητος.

Εἰς τὴν βάσιν ἐπιχειρήσεων ὀργανοῦνται τὰ μέσα ἐφοδιασμοῦ καὶ συντηρήσεως τῶν μετεχουσῶν δυνάμεων. Περιλαμβάνει λιμένας, ἀεροδρόμια, κόμβους συγκοινωνιῶν καὶ χώρους καταλλήλους διὰ

των καὶ ἡ Βουλγαρία συνένοχον Κράτος τοῦ ἡττηθέντος καὶ ἐγκληματίσαντος ἀντιπάλου Συνασπισμοῦ.

'Εν τούτοις, οἱ Σύμμαχοι οὐδὲν διδαχθέντες ἐκ τῶν δύο Παγκοσμίων Πολέμων ἀπὸ τὴν δολιότητα τῶν Βουλγάρων ἠρνήθησαν νὰ προβοῦν εἰς τοιαύτην τροποποίησιν ἀφήσαντες τὴν Ἑλλάδα καὶ πάλιν ἔκθετον εἰς μελλοντικὴν ὕπουλον δρᾶσιν τῶν Βουλγάρων.

συγκέντρωσιν στρατευμάτων ὡς καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν σχηματισμῶν Δ. Μ.

ΙΑ) ΑΜΥΝΤΙΚΗ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ (Defensive area)
ΑΜΥΝΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ (Defensive position)

Ὑπὸ τὸν ὅρον-ἀ μ υ ν τ ι κ ὴ τ ο π ο θ ε σ ί α ἐννοοῦμεν περιοχὴν ἐδάφους ὀργανωθεῖσαν δι' ὁ λ ό π λ ε υ ρ ο ν ἄ μ υ ν α ν εἰς τὴν ὁποίαν τὰ στοιχεῖα τὰ χρησιμοποιούμενα διὰ τὴν ἄμυνάν της ὑποστηρίζονται ἀμοιβαίως διὰ πυρῶν ἐλαφρῶν ὅπλων καὶ εἰς τὴν ὁποίαν δὲν θὰ ἐπιτραπῇ ἐχθρικὴ εἰσχώρησις.

Ἀ μ υ ν τ ι κ ὴ π ε ρ ι ο χ ὴ εἶναι περιοχὴ εὐθύνης ἐπιχειρήσεων περιλαμβάνουσα ἓν συγκρότημα ἀμυντικῶν τοποθεσιῶν μὴ ὑποστηριζομένη ἀμοιβαίως δι' ἐλαφρῶν ὅπλων ἐντὸς τῆς ὁποίας ὁ Διοικητὴς εἶναι ἐλεύθερος νὰ ἑλίσσεται.

Ἐχθρικὰ τμήματα τὰ ὁποῖα εἰσδύουν ἢ ὑπερκεροῦν τὰ πλευρὰ μιᾶς ἀμυντικῆς περιοχῆς θὰ καταστραφοῦν διὰ π υ ρ ὸ ς ἢ ὑπὸ ταχυκινήτων ἐφεδρειῶν διευθυνομένων ὑπὸ τοῦ Δ]τοῦ τῆς Ἀμυντικῆς περιοχῆς.

ΙΒ) ΑΞΩΝ ΠΡΟΕΛΑΣΕΩΣ (Axis of advance)

Νοητὴ γραμμὴ στοιχιζομένη ἐπὶ ἐδαφικῶν σημείων ἰδιαιτέρας τακτικῆς σημασίας, ἱππαστί, τῆς ὁποίας προελαύνει μία Μ. Μ. καὶ ἐπὶ τῆς ὁποίας ὀφείλει νὰ συγκεντρώνῃ τὸ μ ε ῖ ζ ο ν μ έ ρ ο ς τ ῶ ν δ υ ν ά μ ε ώ ν τ η ς.

Σκοπὸς τῆς Στρατιωτικῆς Γεωγραφίας

Ν' ἀποκτήσῃ ὁ Στρατιωτικὸς τὰς ἀναγκαίας ἀπὸ καθαρῶς Στρατιωτικοῦ ἐνδιαφέροντος γνώσεις καθόσον ἀφορᾷ τὰς χώρας καὶ τὰ Ε.Δ. ἐκεῖνα ἅτινα ἐνδέχεται ν' ἀποτελέσουν μελλοντικῶς πεδία πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων ὅπου θὰ κληθῇ οὗτος νὰ διαδραματίσῃ τὸν ρόλον του ὡς στελέχους.

Ε ἰ δ ι κ ώ τ ε ρ ο ν: ἀναφέρεται εἰς τὴν τακτικὴν καὶ στρατηγικὴν χρησιμοποίησιν τοῦ ἐδάφους· τὴν ἀξίαν δηλονότι τῶν ἐδαφικῶν ἐξάρσεων, τῶν κωλυμάτων, τῶν τεχνικῶν ἔργων, τῶν πάσης φύσεως συγκοινωνιῶν καὶ τὴν ἐπίδρασιν αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἐπιχειρήσεων αἰτι-

νες ἤθελον διεξαχθῆ ὡς καὶ εἰς τὸ πάσης φύσεως δυναμικὸν τῆς περιοχῆς ἥτις ἐρευνᾶται.'Επίσης καθόσον ἀφορᾷ εἰς τὸν προσδιορισμὸν καὶ τὴν Στρατιωτικὴν ἀξίαν τῶν διαδοχικῶν ἀμυντικῶν τοποθεσιῶν καὶ περιοχῶν ὡς πρὸς καθωρισμένους ἄξονας προελάσεως καὶ τὴν ἐν γένει Στρατηγικὴν ἀξίαν χωρῶν ἢ Ε.Δ.

'Αρχαὶ τῆς Στρ. Γεωγραφίας

'Υπὸ τοῦ πρώτου Καθηγητοῦ τοῦ μαθήματος ἐν τῇ Σχολῇ Εὐελπίδων, Στρατηγοῦ Κοκκίδη 'Ιφ. ἐθεσπίσθησαν ὡρισμέναι 'Αρχαὶ τοῦ μαθήματος ἰσχύουσαι καὶ σήμερον παρὰ τὴν ἐξέλιξιν τῶν μέσων καὶ τῆς τακτικῆς τοῦ ἀγῶνος. Αὗται εἶναι αἱ ἀκόλουθοι :

1) Ὅλαι αἱ γεωγραφικαὶ ἀνωμαλίαι δύνανται νὰ διαιρεθοῦν εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας :

—εἰς ΓΡΑΜΜΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΑΣ
—εἰς ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΑ

Εἰς τὰς πρώτας ἀνήκουν αἱ γραμμαὶ τῶν ὀρέων, αἱ κοιλάδες, αἱ π. γ., αἱ θάλασσαι, αἱ λῖμναι, αἱ ἔρημοι, αἱ ὀροθετικαὶ γραμμαί, αἱ ὁδοί.

—Εἰς τὰ δεύτερα ἀνήκουν οἱ αὐχένες τῶν ὀρέων, αἱ στενωποί, τὰ σημεῖα διαβάσεως τῶν ποταμῶν, τὰ σημεῖα ἀποκεντρώσεως τῶν κοιλάδων, αἱ διασταυρώσεις—κόμβοι τῶν συγκοινωνιῶν, τ' ἀεροδρόμια, τὰ μεγάλα βιομηχανικὰ κέντρα, τὰ σπουδαῖα τεχνικὰ ἔργα, τὰ ὀχυρά, αἱ πολεμικαὶ βάσεις, αἱ διώρυγες, οἱ ἰσθμοί, τὰ θαλάσσια στενὰ κ.λ.π.

Αἱ γεωγραφικαὶ ἀνωμαλίαι δύνανται νὰ εἶναι φυσικαὶ ἢ τεχνηταί.

Αἱ μὲν πρῶται εἶναι μόνιμοι καὶ ἀμετακίνητοι κατὰ συνέπειαν διαρκοῦς ἐνεργείας. Αἱ δὲ εἶναι πρόσκαιροι, μεταβληταί, ἀπαύγασμα μιᾶς ἀνάγκης πολιτικῆς ἢ Κοινωνικῆς.

2. Εἰς οἱανδήποτε κατηγορίαν καὶ ἂν ἀνήκουν αἱ γεωγραφικαὶ ἀνωμαλίαι ἔχουν πάντοτε διπλῆν ἀξίαν : ΑΠΟΛΥΤΟΝ καὶ ΣΧΕΤΙΚΗΝ.

'Απόλυτος ἀξία εἶναι ἐκείνη ἣν ἔχει ἡ γεωγραφικὴ ἀνωμαλία ὅταν θεωρεῖται μεμονωμένη ἤτοι ὑπὸ τὰς εἰδικὰς αὐτῆς συνθήκας. Τοιαύτη εἶναι π. χ. ἡ ἀξία ποταμοῦ τινος λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τοῦ πλάτους καὶ βάθους αὐτοῦ, τῆς ταχύτητος τοῦ ρεύματος, τοῦ

ἀριθμοῦ τῶν πόρων καὶ διαβάσεων αὐτοῦ τῆς φύσεως τῶν ὀχθῶν καὶ τοῦ πυθμένος.

— Σχετικὴ ἀξία εἶναι ἐκείνη ἥν ἔχει ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ στοιχεῖα τοῦ ἐξεταζομένου Ε. Δ. Ἑπομένως, ἡ «ἀπόλυτος ἀξία» μιᾶς γεωγραφικῆς ἀνωμαλίας μεταβάλλεται ἐκ τῆς ἐπιρροῆς τὴν ὁποίαν ἐξασκοῦν ἐπ' αὐτῆς αἱ λοιπαὶ ἀνωμαλίαι τοῦ ἰδίου Ε.Δ. Π. χ. τὰ στενὰ τῶν Τεμπῶν τοῦ Πηνειοῦ θεωρούμενα ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον ἀξίαν των, ἔχουν μεγάλην σημασίαν διὰ τὴν ἄμυναν τῆς Θεσσαλίας κατὰ ἐπερχομένου ἐχθροῦ ἀπὸ βορρᾶ. Λαμβανομένου ὅμως ὑπ' ὄψιν ὅτι διὰ τῶν στενῶν Πόρτας καὶ Πέτρας ἄγουν ὁδεύσεις ἐκ Β πρὸς Ν διευκολύνουσαι τὴν κάθοδον ἐκ Μακεδονίας τοῦ ἐχθροῦ, ἐλαττοῦται σπουδαίως ἡ Στρ. ἀξία τῶν Τεμπῶν. Δέον συνεπῶς νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ στενὴ σχέσις τῶν τριῶν τούτων γεωγραφικῶν ἀνωμαλιῶν.

3. ***Ἡ μορφὴ τοῦ ἐδάφους, ἤτοι ἡ διάταξις τῶν Στρατηγικῶν γραμμῶν καὶ σημείων τοῦ Ε.Δ. ἐνεργεῖ διαρκῶς ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. Ἡ ἐπιρροὴ αὕτη ἐξασκεῖται εἴτε διευκολύνουσα εἴτε δυσχεραίνουσα τὴν πορείαν τῶν ἐπιχειρήσεων.***

Ἡ Ἱστορία ἐπικυροῖ πληρέστατα τὸ τοιοῦτον καταδεικνύουσα ἐν τῇ ῥοῇ της ὅτι διάφοροι χῶραι καὶ σημεῖα εἰς ὅλας τὰς ἐποχὰς εἴτε:

— Ἐχρησίμευσαν προνομιακῶς ὡς πεδία συγκρούσεως τῶν διαμαχομένων.

— Ὑπῆρξαν ἀφετηρίαι — βάσεις ἐξορμήσεως πρὸς πραγμάτωσιν βλέψεων κατακτητικῶν ἐναντίον ἑτέρου ἢ ἑτέρων Κρατῶν.

Διὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν ἀναφέρονται τὰ πεδία τῆς Πολωνίας, τῆς Φλάνδρας, τοῦ Βελγίου, ἡ Μακεδονία καὶ ἡ Θράκη.

Διὰ τὴν δευτέραν, ὁ χῶρος τῆς Βουλγαρικῆς Ἐπικρατείας καὶ δὴ ἡ περιοχὴ ὑψιπέδου Σόφιας ὑπῆρξε κατὰ τὸ παρελθὸν καὶ εἰς πλείστας ὅσας περιπτώσεις ἡ ἰσχυρὰ βάσις ἐξ ἧς οἱ Βούλγαροι ἐξωρμοῦσαν εἴτε διὰ ληστρικὰς ἐπιδρομὰς πρὸς τὰ ἐδάφη τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας εἴτε διὰ τὴν κατάκτησιν αὐτῆς ταύτης τῆς Ἑλλ. Χερσονήσου (Κροῦμος, Σαμουήλ, Συμεών). Κατὰ τὴν τελευταίαν 50ετίαν τρὶς ἐχρησιμοποιήθη ὁ Βουλγαρικὸς χῶρος πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Κατὰ τὸν β' Βαλκανικὸν πόλεμον Ἰουνίου — Ἰουλίου 1913, κατὰ τὸν α' Παγκόσμιον πόλεμον 1914 — 1918, προσφάτως δὲ κατὰ τὸν β' πόλεμον ὅτε ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1941 οἱ Βούλγαροι ἐδέχθησαν ἐπ' ἀνταλλάγματι (Ντομπρουτσᾶς) τὴν παραχώρησιν τοῦ ἐδαφικοῦ των χώρου εἰς τὰ Γερμανικὰ στρατεύματα, ἅτινα ἐξ αὐτοῦ

καὶ διὰ πλήγματος ὅπερ κατέφερον ἐκ τῶν νώτων ἠδυνήθησαν — χάρις καὶ εἰς τὴν ἄβουλον ἀντίστασιν τῶν Γιουγκοσλαύων ν' ἀνατρέψουν τὸ πρὸς 'Αλβανίαν Μέτωπον τοῦ 'Ελληνικοῦ Στρατοῦ.

Εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι καὶ εἰς μέλλουσαν σύρραξιν ὁ χῶρος οὗτος θὰ χρησιμοποιηθῇ ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων, οἵτινες κατέχοντες ὑψίστης ἀξίας Στρατιωτικὴν θέσιν ἐν τῷ Βουλγαρικῷ χώρῳ θὰ ἐπιδιώξουν τὴν κυριαρχίαν τοῦ χώρου τῆς 'Ελληνικῆς χερσονήσου.

— 'Εφ' ὅσον λοιπὸν ὑπάρχει ἀναμφισβητήτως σχέσις μεταξὺ τῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ στρατοῦ καὶ τῆς διαπλάσεως τοῦ ἐδάφους, δύναταί τις νὰ ποrισθῇ κρίσεις καὶ ἀρχὰς βάσει τῶν ὁποίων, δοθείσης αὐτῷ γεωγραφικῆς τινος περιοχῆς θεωρουμένης ὡς κέντρου ἐνεργείας στρατοῦ τινος ἐν πολέμῳ, νὰ ὁρίσῃ ἐκ τῶν προτέρων καὶ ὑπὸ γενικήν, βεβαίως, ἔποψιν τὴν ἐπιρροὴν τῆς πορείας τῶν στρατηγικῶν ἐπιχειρήσεων, ἤτοι, εἶναι δυνατὸν νὰ ἱδρύσῃ θεωρίαν ἐπὶ τῆς ἐπιρροῆς ἣν ἐξασκοῦν αἱ μεγάλαι ἀνωμαλίαι τοῦ ἐδάφους ἐπὶ τῆς ἐνεργείας τῶν στρατῶν, ὑπὸ στρατηγικὴν ἔποψιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙ

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Α΄ ΟΡΕΙΝΑΙ ΠΕΡΙΟΧΑΙ

Αὗται ὅταν σύγκεινται ἐκ συνεχῶν ὀρεινῶν σπονδύλων ἤτοι ἐκ σωματωδῶν γραμμῶν,συνιστοῦν σπουδαίαν γεωγραφικὴν ἀνωμαλίαν ἕνεκα τοῦ ὅτι παρεμβάλλονται ὡς σοβαρὸν κώλυμα εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἐπιχειρήσεις.

– Δὲν ἀποτελεῖ, ἐν τούτοις, τὸ ὀρεινὸν ἔδαφος ἀνυπέρβλητον ἐμπόδιον εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων ἀκόμη καὶ ὑπὸ ψύχος καὶ χιόνας ἐφόσον τὰ στρατεύματα εἶναι καταλλήλως ἐξωπλισμένα, ἐνδεδυμένα, ἐφωδιασμένα καὶ εἰδικῶς ἐκπαιδευμένα, (Λ.Ο.Κ.).

Αἱ ὀρειναὶ ὅμως περιοχαὶ διὰ τῆς σχετικῆς αὐτῶν ἐκτάσεως τῶν πολυειδῶν δυσκολιῶν ἅς παρεμβάλλουν εἰς τὰς κινήσεις, μεταφορᾶς, καὶ ἐφοδιασμὸν τῶν στρατευμάτων, μειώνουν τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ πυρὸς καὶ καθιστοῦν δυσχερεστέρας τὰς ἐπικοινωνίας.

Ἡ σπουδαιότης τῆς ὀρεινῆς γραμμῆς ἐξαρτᾶται:

1) Ἐκ τῶν διαστάσεών της (ὕψος, μῆκος καὶ βάθος).

Τὸ ὕψος, ἐκτὸς τῆς φυσικῆς δυσκολίας τῆς ἀναβάσεως καὶ τοῦ χρόνου ὅστις ἀπαιτεῖται διὰ τὴν διάβασιν τοῦ ὀρεινοῦ κωλύματος, κανονίζει τὰς δυσχερείας αἵτινες προέρχονται ἐκ τῆς τραχύτητος τοῦ κλίματος τῶν αἰωνίων πάγων, τῆς ἀραιότητος τῶν κατῳκημένων μερῶν, τῶν προϊόντων καὶ τῆς ἀνεπαρκείας τοῦ ὁδικοῦ δικτύου.

Τὰς δυσκολίας ταύτας οἱ στρατοὶ διὰ καταλλήλως ἐκπαιδευμένων μονάδων των (χιονοδρόμων, Λ.Ο.Κ.) ἔχουν ἐξουδετερώσει ἐν μέρει.

Αἱ μεγάλαι ὅμως ἐπιχειρήσεις εἶναι δυναταὶ κατὰ τὸν χειμῶνα κάτωθεν τοῦ ὕψους τῶν 1.500 μ.

Ἄνωθεν δὲ τῶν 2.800 μ. μόνον κατὰ τὸ θέρος εἶναι δυνατὴ ἡ διέλευσις ὑπὸ ειδικευμένων μονάδων ἐκπαιδευθεισῶν ἐπὶ τούτῳ καὶ διὰ βραχυχρονίους ἐπιχειρήσεις.

Τὸ μῆκος παρέχει συνήθως τὴν γνῶσιν τοῦ μείζονος ἢ τοῦ ἐλάσσονος ἀριθμοῦ τῶν διαβάσεων τῆς ὀρεινῆς γραμμῆς.

Τὸ βάθος ὁρίζει τὸν μείζονα ἢ ἐλάσσονα χρόνον, ὅστις ἀπαιτεῖται εἰς τὰς διαφόρους φάλαγγας ἵνα διαβοῦν τὴν ὀρεινὴν γραμμήν.

2) Ἐκ τοῦ βατοῦ αὐτῆς.

Τὸ βατὸν κυρίας τινος ὀρεινῆς γραμμῆς καὶ τῶν ἀντιστηριγμάτων της δεικνύει τὸν μείζονα ἢ ἐλάσσονα ἀριθμὸν τῶν φυσικῶν περασμάτων καὶ τῶν ἁμαξητῶν ἢ ἡμιονικῶν ὁδῶν αἵτινες διαβαίνουν ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἑτέραν κλιτὺν ἢ ἐκ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἑτέραν κάθετον κοιλάδα.

3) Ἐκ τῆς διευθύνσεως αὐτῆς. Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς ταύτης αἱ ὀρειναὶ γραμμαὶ δύνανται νὰ καταταχθοῦν εἰς δύο κυρίας διευθύνσεις ἤτοι δύνανται νὰ ὦσιν κάθετοι ἢ παράλληλοι πρὸς τοὺς ἄξονας ἐπιχειρήσεων.

Β΄ ΚΟΙΛΑΔΕΣ

Αὗται εἶναι αἱ φυσικαὶ συγκοινωνίαι μεταξὺ τῶν ἀντιθέτων κλιτύων, δύνανται δὲ νὰ ἐξομοιωθοῦν πρὸς μεγάλας διώρυγας ἀποληγούσας εἰς τὰς πεδιάδας εἰς τὰς ὁποίας συνηθέστατα ἀποφασίζεται ἡ τύχη τῶν ἀντιπάλων στρατῶν.

Ἄλλως τε αἱ συνήθεις ὁδοὶ καὶ σιδηρόδρομοι ἀκολουθοῦν αὐτὰς διατρέχοντες τὸ χαμηλότερον μέρος ἢ τὰς πλευρὰς ἢ βαδίζοντες ὀφιοειδῶς ἐπὶ τῶν ἀντιρήδων οἵτινες σχηματίζουν τὴν κοιλάδα.

Ἡ σπουδαιότης τῶν κοιλάδων εἶναι Στρατηγικὴ διότι εἶναι τὰ μόνα μέρη τῆς ὀρεινῆς περιοχῆς ἔνθα οἱ στρατοὶ ἔχουν ποιάν τινα ἐλευθερίαν κινήσεων καὶ διὰ τῶν ὁποίων θὰ μεταβοῦν ἀπὸ τῆς μιᾶς κλιτύος εἰς τὴν ἑτέραν.

Γ' ΠΟΤΑΜΙΟΙ ΓΡΑΜΜΑΙ—ΔΙΩΡΥΓΕΣ

Α'. Π. Γ.

Καλοῦμεν Ποτάμιον γραμμὴν κάθε ρεῦμα ὑδάτινον δυνάμενον νὰ παρουσιάσῃ δυσχερείας εἰς τὴν διάβασιν στρατοῦ, διὰ τοῦ μονίμου τῶν ὑδάτων του, διὰ τοῦ βάθους αὐτοῦ, τῆς ταχύτητος τοῦ ρεύματος, τῆς φύσεως τοῦ πυθμένος, τοῦ ὕψους τοῦ ρείθρου, τοῦ ἀβάτου τῶν ὀχθῶν, τῆς ἐλλείψεως μονίμων γεφυρῶν ἢ τῆς μὴ ἱκανῆς ἀντοχῆς τῶν ὑπαρχουσῶν.

Αἱ π. γ. ἀσκοῦν σημαντικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν Στρ. ἐπιχειρήσεων. Συνιστοῦν κωλύματα κατὰ τὴν ἐπίθεσιν, καὶ φυσικὰ ἐμπόδια κατὰ τὴν ἀμυντικὴν ἐνέργειαν.

Βοηθοῦν εἰς τὴν ἀπόκρυψιν ἀπὸ τὴν ἐπίγειον ἐχθρικὴν ἀναγνώρισιν καὶ παρέχουν ἀσφάλειαν ἀπὸ ἐχθρικῆς ἐπιθέσεως ἁρμάτων μάχης. Ἡ ἐπίθεσις διὰ μέσου ποταμῶν στερουμένων πόρων, ἀπαιτεῖ εἰδικὰς προπαρασκευὰς τεχνικὰς καὶ τακτικὰς ἀναλόγως πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς σχετικῆς δυνάμεως τῶν ἀντιπάλων. Ἡ Στρατηγικὴ τοῦ ἀτομικοῦ πολέμου ἀποδίδει ἰδιάζουσαν σημασίαν εἰς τὰς π. γ. υἱοθετοῦσα τὴν ὀργάνωσιν ἀμύνης ὄπισθεν π. γ. πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως ὁ ἐχθρὸς ἐξαναγκασθῇ νὰ συγκεντρώσῃ τὰ μέσα του εἰς τὸ σημεῖον διαβάσεως τοῦ ποταμοῦ καὶ δημιουργηθῇ οὕτω εἷς ἐξαίρετος στόχος δι' ἀτομικὴν προσβολήν.

Ἡ Στρατηγικὴ σπουδαιότης ποταμίας τινος γραμμῆς, ἐξαρτᾶται ἐκ δύο κυρίων στοιχείων ἤτοι:

Ἐκ τῶν εἰδικῶν φυσικῶν ἰδιοτήτων αὐτῆς, αἵτινες δίδονται ὑπὸ τῶν χαρτῶν, τῶν περιγραφῶν, τῶν ἀναγνωρίσεων καὶ πληροφοριῶν.

—ἐκ τῆς διευθύνσεως τοῦ ρεύματός της ὡς πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῶν ἐπιχειρήσεων.

ΕΙΔΙΚΑΙ ΦΥΣΙΚΑΙ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ Π. Γ.

1. Διαστάσεις

Ὅσον μακροτέρα εἶναι μία ποταμία γραμμή, τόσῳ μᾶλλον καθίσταται δύσκολος εἰς τὸν ἀμυνόμενον ἡ φύλαξις αὐτῆς μετὰ τῆς αὐτῆς ἐντάσεως καθ' ὅλον της τὸ μῆκος, ἔτι δὲ μᾶλλον, εἶναι εὔκολον εἰς τὸν ἐπιτιθέμενον νὰ διαφύγῃ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ ἀμυνομένου καὶ νὰ διαβῇ ταύτην εἴς τι ἢ εἴς τινα σημεῖα.

Καθ' ὅσον ἀφορᾶ δὲ τὰ λοιπὰ στοιχεῖα τοῦ ὑγροῦ κωλύματος (πλάτος, βάθος, φύσις πυθμένος, ταχύτης ρεύματος), ταῦτα ἀναλόγως αὐξομειώνουν τὴν στρατηγικὴν ἀξίαν τῆς ποταμίας γραμμῆς.

Οὕτω, τὸ μὲν π λ ά τ ο ς ἐπηρεάζει τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀπαιτουμένων πορθμείων διὰ τὴν διάβασίν της καὶ θέτει ταῦτα ἐπὶ χρόνον πολὺν ὑπὸ τὰ δραστικὰ πυρὰ τῆς ἀμύνης. Τὸ δὲ β ά θ ο ς, ἀναλόγως παρέχει μεγάλας ἢ μικρὰς πιθανότητας ἐξευρέσεως καὶ χρησιμοποιήσεως π ό ρ ω ν, ἐν συνδυασμῷ δὲ πρὸς τὴν φ ύ σ ι ν τ ο ῦ π υ θ μ έ ν ο ς ἐπηρεάζει καὶ καθορίζει τὸ εἶδος τῆς κατασκευασθησομένης ὑπὸ τοῦ Μηχανικοῦ γεφύρας.

2. *Ἐπικράτησις τῶν ὀχθῶν*

Μεγίστην σημασίαν ἔχει ἡ γνῶσις τῆς ἐπικρατήσεως τῶν ὀχθῶν, καθ' ὅσον ἐξ αὐτῆς ἐξαρτᾶται σ χ ε δ ὸ ν π ά ν τ ο τ ε ἡ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐπιτυχὴς ἔκβασις ἐπιχειρήσεώς τινος καὶ ἰδίως ὁ π ρ ο σ δ ι ο ρ ι σ μ ὸ ς τ ο ῦ σ η μ ε ί ο υ δ ι α β ά σ ε ω ς π ο τ α μ ί α ς τ ι ν ο ς γ ρ α μ μ ῆ ς.

3. *Ἡ ταχύτης τοῦ ρεύματος*

Αὕτη εἶναι γνωστόν, ὅτι δὲν εἶναι ἴση κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν δι' ὅλα τὰ νάματα ἅτινα διέρχονται μίαν καὶ τὴν αὐτὴν διατομὴν τοῦ ρεύματος. Αὕτη εἶναι μικροτέρα εἰς τὸ παρὰ τὴν κοίτην καὶ τὰ πλευρὰ στρῶμα, παρὰ εἰς τὸ ἀμέσως ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν στρῶμα.

Ὅταν συνεπῶς ὁμιλοῦμεν περὶ «ταχύτητος ρεύματος» ποταμίας τινος γραμμῆς πρόκειται περὶ τῆς ταχύτητος τοῦ νάματος τοῦ ἔχοντος τὴν μεγαλυτέραν ταχύτητα.

Ἡ γνῶσις καὶ προσδιορισμὸς τῆς ταχύτητος εἶναι μεγίστης ἀξίας στοιχεῖον διότι ἐξ αὐτοῦ δὲν ἐξαρτᾶται μόνον τὸ διαβατὸν τοῦ ρεύματος, ἀλλὰ καὶ ἡ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον εὔκολος κατασκευὴ γεφυρῶν.

4. *Βατόν*

Διὰ νὰ εἶναι βατὴ ἡ π. γ. πρέπει νὰ ἔχῃ μικρὸν βάθος ὑδάτων, ταχύτητα ρεύματος οὐχὶ μεγάλην, κοίτην οὐχὶ ἀκανόνιστον καὶ οὐχὶ ἰλυώδη. Τὰ μεγαλύτερα βάθη ἅτινα δὲν εἶναι φρόνιμον νὰ ὑπερβαίνωνται εἶναι:

α) Π ε ζ ι κ ό ν: 0,60μ. διὰ ρεῦμα δυνατὸν καὶ 1,30μ. διὰ ρεῦμα ἀδύνατον.

β) Ἱ π π ι κ ό ν: 0,90μ. διὰ ρεῦμα δυνατὸν καὶ 1,60μ. διὰ ρεῦμα ἀδύνατον.

γ) Π υ ρ ο β ο λ ι κ ό ν: (ὀρειβατικὸν καὶ πεδινὸν) 0,80 μ. Εἰς κοίτην στερεάν, χαλικώδην ἢ ἀμμοχαλικώδη. Τὸ πυροβολικὸν εἰς ρεῦμα ἀδύνατον δύναται νὰ διαβῇ δι' ὕδατος βάθους 1.20 μ.

δ) Α ὐ τ ο κ ί ν η τ α: εἰς κοίτην σταθερὰν μόνον διὰ πόρων, βάθους ὕδατος 0,40 μ.

ε) Τ ε θ ω ρ α κ ι σ μ έ ν α: εἰς βάθος 1,50 μ. δι' οἱανδήποτε ταχύτητα ρεύματος καὶ ἀσχέτως φύσεως κοίτης πυθμένος.

5. *Καμπαὶ ρευμάτων (ἐξοχαί, ἀγκῶνες, καμπῦλαι)*

Ἀποτελοῦν αὗται σπουδαῖον γ ε ω γ ρ α φ ι κ ὸ ν σ τ ο ι χ ε ῖ ο ν ἕνεκα τῆς ἐπιρροῆς τὴν ὁποίαν δύνανται νὰ ἐξασκήσουν ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων.

α) Ἐ ξ ο χ α ί: Μεγάλη καμπὴ ποταμίας τινος γραμμῆς, παρέχει εἰς τὸν ἀμυνόμενον ἐγκατεστημένον εἰς τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς τὸ προτέρημα νὰ πλαγιοφυλάττῃ καὶ τὰ δύο πλάγια τμήματα τοῦ π ο τ α μ ο ῦ ἔκ τινος ὡρισμένης ἀποστάσεως τῆς αἰχμῆς τῆς ἐξοχῆς καὶ ἄλλων παρακειμένων σπουδαίων ἀντικειμένων, ὡς τοῦ τῶν γεφυρῶν, ἔργων ὀχυρώσεως, διασταυρώσεως ὁδῶν κ. λ. π.

β) Ἀ γ κ ῶ ν ε ς: Μέγας τις ἀγκὼν (ὡς ὁ τοῦ Ἀλιάκμονος Ν. Δ. ὄρους Βούρινου) παρέχει εἰς τὴν ἄμυναν ἐγκατεστημένην ἐν τῇ κοιλότητι τὸ προτέρημα ἐ σ ω τ ε ρ ι κ ῶ ς σ υ γ κ ε ν τ ρ ω μ έ ν η ς θ έ σ ε ω ς ἐξ ἧς δύναται νὰ τρέξῃ ταχέως εἰς οἱοδήποτε σημεῖον τῆς ἀμυντικῆς τοποθεσίας, κινουμένη δι' ἐσωτερικῶν γραμμῶν.

— Ἐν τούτοις, καὶ ὁ ἐπιτιθέμενος ἔχει ἐπίσης τὸ προτέρημα νὰ διευθυνθῇ διὰ καλῶς συνδυασμένων κινήσεων, διὰ τοῦ κυρίου ὄγκου τῶν δυνάμεών του εἰς τὸ ἄκρον ἑνὸς τῶν πλευρῶν ἢ εἰς τὰ νῶτα τοῦ ἀμυνομένου.

Ἀνάλογοι γεωγραφικοστρατηγικαὶ συνθῆκαι γεννῶνται ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ κυρίου τινος ποταμοῦ καὶ τινος ἄλλου παραποτάμου του ὡς π. χ. τοῦ Ἕβρου καὶ Ἐργίνη ἢ τοῦ Ἕβρου καὶ τοῦ Τούντζα.

γ) Κ α μ π ῦ λ α ι: Διάστημά τι καμπῦλον καλούμενον «ἡ μ ι σ έ λ η ν ο ς» παρέχει εἰς τὴν ἄμυναν τὴν τοποθετημένην εἰς τὸ κοῖλον μέρος, τὸ πλεονέκτημα νὰ δύναται νὰ κινῆται ἐ π ὶ ἀ κ τ ί ν ω ν ἢ χ ο ρ δ ῶ ν καὶ οὕτω νὰ κερδίζῃ χῶρον καὶ χρόνον.

6. *Ἀριθμὸς καὶ Ποιότης τῶν μονίμων γεφυρῶν*

Σπουδαῖον ἀντικείμενον κατὰ τὴν μελέτην τῶν π. γ. εἶναι καὶ ἡ γνῶσις τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς ποιότητος τῶν ἐπ' αὐτῶν μονίμων γεφυρῶν αἵτινες συνδέουν τὰς δύο ὄχθας ἑκάστης π. γ.

7. *Ἔκτασις τοῦ χώρου τῶν ἑλιγμῶν ἐπὶ τῶν δύο ὀχθῶν*

Αἱ ἐκτάσεις αἱ ἐπίπεδοι καὶ ἧττον διακεκομμέναι, αἱ εὑρισκόμεναι ἐπὶ τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἑτέρας ἢ ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν καλούμεναι χῶρος ἑλιγμῶν, ἔχουν μεγίστην σημασίαν καὶ ἀποτελοῦν ἀξιόλογα στοιχεῖα διὰ τὴν ἐκτίμησιν τῆς στρατηγικῆς ἀξίας τῆς π.γ.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΤΩΝ ΠΟΤΑΜΙΩΝ ΓΡΑΜΜΩΝ

Θεωροῦντες τὴν θέσιν ποταμοῦ, οὖσαν ὡρισμένην καὶ ἀμετάβλητον καὶ τὴν γραμμὴν ἐπιχειρήσεων μεταβλητὴν κατὰ τὰς δυναμένας νὰ γίνουν ὑποθέσεις ἀναφορικῶς πρὸς τὰ διάφορα Στρατηγικὰ μέτωπα τοῦ Ε. Δ., δυνάμεθα νὰ καθορίσωμεν διαφόρους σχέσεις μεταξὺ τῆς σταθερᾶς γραμμῆς τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς κινητῆς γραμμῆς ἐπιχειρήσεων.

Αἱ διάφοροι κλίσεις, αἵτινες ἐκ τῶν προειρημένων σχηματίζονται, δύνανται νὰ καταταχθοῦν εἰς δύο μόνον κατὰ προσέγγισιν διευθύνσεις, τὴν π α ρ ά λ λ η λ ο ν κ α ὶ τ ὴ ν κ ά θ ε τ ο ν.

1. *Παράλληλος*

Ποταμός τις παράλληλος ὡς πρὸς τὴν γραμμὴν ἐπιχειρήσεων δύναται νὰ εὑρίσκεται εἰς τὸ ἄκρον ἢ εἰς τὸ μέσον τοῦ Ε. Δ.

α) Ε ἰ ς τ ὸ ἄ κ ρ ο ν: Καλύπτει τὰ πλευρὰ τοῦ ἐπιχειροῦντος, ἤτο εἶναι στήριγμα τῶν πτερύγων ἢ κώλυμά τι καλῦπτον τὸν ἄξονα ἐπιχειρήσεων.
'Ἐὰν συνάμα εἶναι καὶ πλωτὸς χρησιμεύει ὡς γραμμὴ μεταφορᾶς.

β) Ε ἰ ς τ ὸ μ έ σ ο ν: Ὁ κατέχων τότε στρατὸς καὶ τὰς δύο ὄχθας εἶναι εἰς ἀρίστην ἀμυντικὴν θέσιν καθόσον, εὑρισκόμενος ἱππαστὶ τοῦ ποταμοῦ, δύναται κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐπὶ τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης συνορευούσης ζώνης, νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν πλευρῶν ἢ τῶν νώτων τοῦ ἀντιπάλου ἢ νὰ μεταβῇ ὄπισθεν τοῦ ποταμοῦ θέτων οὕτω ἀξιόλογον κώλυμα μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀντιπάλου.

Γενικῶς ἀποτελοῦν στοιχεῖον ἐκμεταλλεύσεως, διότι αἱ κοιλάδες τῶν ποταμῶν εἶναι ἐμπλουτισμέναι μὲ δίκτυα ὁδικῶν καὶ σιδηροδρομικῶν γραμμῶν.

2. *Κάθετος*

Δύναται ὁμοίως να εὑρεθῇ εἴτε εἰς τὸ ἄκρον εἴτε ἐντὸς τῆς ζώνης μάχης.

α) Ἐὰν ἡ π.γ. εὑρίσκεται ὡς ὁροθετικὴ γραμμὴ τῶν δύο ἀντιπάλων ἐπικρατειῶν—ὡς εἶναι ὁ Ἕβρος π. χ.—θέλει χρησιμεύση ὡς πρώτη βάσις ἐπιχειρήσεων ἢ ὡς πρώτη περιοχὴ ἀμύνης.

Ἡ σπουδαιότης τῆς π. γ. ταύτης θὰ ἦτο ἰσαξία καὶ διὰ τὰς δύο ἐπικρατείας ἐφ' ὅσον οὐδεμία τῶν ὀχθῶν ἐπέκειτο τῆς ἄλλης καὶ καθ' ὅλον τὸν ροῦν τοῦ ποταμοῦ, ἢ ἐφ' ὅσον καθ' ὅλον τὸ ἐκτεταμένον μῆκος τοῦ ποταμοῦ μετεβάλλετο ἀλληλοδιαδόχως ἡ ἐπικράτησις τῶν ὀχθῶν, ὅτε τὰ ὑπὸ τῶν γεωγραφικῶν στοιχείων δωρούμενα ἀμοιβαίως εἰς τὰ κράτη στρατηγικὰ καὶ τακτικὰ πλεονεκτήματα ἰσορροποῦν ἄλληλα καὶ ἀλληλοεξουδετεροῦνται.

—Ἐφ' ὅσον ὅμως ὑπάρχει ἐπικράτησις τῶν ὀχθῶν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους τοῦ ἑνὸς ἐκ τῶν ἀντιπάλων, τότε οὗτος εὑρίσκεται εἰς στρατηγικῶς πλεονεκτικωτέραν θέσιν (*).

Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὸ ρεῦμα τοῦ ὕδατος μεμερισμένον ἐπικρατεῖται ἐν τῇ πραγματικότητι ὑπὸ τῆς δυνάμεως τῆς κατεχούσης τὴν δεσπόζουσαν ὄχθην καὶ τῆς ὁποίας αἱ στρατιωτικαὶ δυνάμεις ἐπωφελούμεναι τῆς προειρημένης εὐνοϊκῆς περιπτώσεως θὰ ἐκβιάσουν εὐχερῶς τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ τούτου.

Ἐὰν ὅμως ἡ μία τῶν ἐπικρατειῶν κατέχει καὶ τὰς δύο ὄχθας,

(*) Τὰ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος στρατηγικὰ πλεονεκτήματα τῆς γραμμῆς Ἕβρου, ἐξεμεταλλεύθη ἐπιτυχῶς ὁ ὀργανώσας κατὰ τὸ 1923 τὸν «Στρατὸν τοῦ Ἕβρου» ἐκ τῆς περισυλλογῆς τῶν συντριμμάτων τῆς Μικρασίας Στρατηγὸς Θ. Πάγκαλος. Οὗτος προέβαλεν ἀποφασιστικὴν ἀντίστασιν εἰς τὰ ὑψώματα τῆς Δυτ. Θράκης ὑπερκείμενα τῶν ὀχθῶν καὶ ἔδωσεν οὕτω τὴν ἰσχυρὰν πυγμὴν εἰς τὴν πολιτικὴν ἀντιπροσωπείαν τῆς Λωζάννης (Ἐλ. Βενιζέλου), ἥτις κρουσθεῖσα ἐπὶ τῆς Τραπέζης τῆς συνδιασκέψεως ἀφύπνισεν τὸν Τοῦρκον ἀντιπρόσωπον Ἰσμὲτ Ἰνονοῦ - Πασᾶν ἀπὸ τοῦ ὀνείρου τῆς ἐπανακτήσεως τῆς Θεσ)νίκης, τῆς ἐπιστροφῆς τῶν ἀπελευθερωθεισῶν Ἑλλην. νήσων τοῦ Ἀρχιπελάγους μας, τῆς παραδόσεως ὁλοκλήρου τοῦ Ἑλλην. Στόλου εἰς Τουρκίαν κ.λ.π. ὡς ἠξίου ἰταμῶς κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς Διασκέψεως.

εἴτε καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς μεθορίου γραμμῆς, εἴτε μέρος αὐτῆς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον σπουδαῖον θὰ ἔχῃ σημαντικὸν ὄφελος μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐπιχειρήσεων καθ' ὅσον ἐν ἀμύνῃ ἐκ τοῦ τμήματος τοῦ ἐδάφους τὸ ὁποῖον κατέχει ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ ἀντιπάλου δύναται νὰ ὑπερασπίζεται πλευρικῶς τὸ ὑπόλοιπον τῆς π. γ. καὶ ν' ἀπειλῇ τὰ πλευρὰ τοῦ ἐπιτιθεμένου.

'Εννοεῖται, ὅτι τὸ τοιοῦτον συμβαίνει ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ μὴ ὑπάρχῃ τακτικόν τι στοιχεῖον ἐκμηδενῖζον τὸ προειρημένον στρατηγικὸν πλεονέκτημα· ἐν ἐπιθέσει δὲ θέλει εὕρει ἐπὶ τῆς π.γ. ἕτοιμον βάσιν ἐπιχειρήσεων μετ' ἀσφαλῶν ἐξόδων.

Τόσον εἰς τὴν μίαν ὅσον καὶ εἰς τὴν ἄλλην περίπτωσιν τὸ στρατηγικὸν πλεονέκτημα τῶν γεωγραφικῶν, περὶ τὴν π.γ. στοιχείων, σπουδαίως ἐπαυξάνεται ἐὰν ἤθελον ἐνισχυθῆ δι' ἔργων καὶ μέσων.

β) 'Εὰν ὑπάρχουν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν κάθετοι πρὸς τὴν γραμμὴν ἐπιχειρήσεων π.γ. τότε αὗται διαιροῦσαι τὸ ὅλον Ε. Δ. καθίστανται βάσεις ἐξορμήσεως ἢ δευτερεύουσαι τοποθεσίαι ἀμύνης.

Αἱ παράλληλοι γραμμαὶ τῶν ρείθρων καὶ τὸ διακεκομμένον τοῦ ἐδάφους (ὡς εἶναι οἱ παραπόταμοι τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ 'Εργίνη) καθιστοῦν τὸ ἔδαφος ἐξόχως ἀντιαρματικόν.

Γ' ΔΙΩΡΥΓΕΣ

Διαιροῦνται εἰς δύο κατηγορίας:

— εἰς διώρυγας ναυσιπλοΐας
— εἰς διώρυγας ἀρδεύσεως.

Αὗται ὡς καὶ αἱ π. γ. ἐκ τῆς διευθύνσεως ἢ θέσεώς των ὡς πρὸς τὸ Ε. Δ. δύνανται νὰ χρησιμεύσουν ὡς περιοχαὶ ἀμύνης ἢ γραμμαὶ μεταφορᾶς παντοειδοῦς ὑλικοῦ.

'Επίσης ὑπάρχουν διώρυγες κατασκευαζόμεναι πρὸς ἕνωσιν δύο ποταμῶν πλωτῶν καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς παροχετεύσεως τοῦ συγκοινωνιακοῦ ρεύματος.

Κατασκευάζονται ἐπίσης διώρυγες πρὸς τὸν σκοπὸν ἀρδεύσεως μεγάλων ἐκτάσεων ὡς αὗται εἶναι ἐν Γιουγκοσλαυΐᾳ καὶ εἰς τὴν κάτω κοιλάδα τοῦ Νείλου ἐν Αἰγύπτῳ. Καὶ αὗται δύνανται ν' ἀσκήσουν ἐπίδρασιν ὡς κωλύματα εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις, ἰδίᾳ κατὰ τὴν προέλασιν τῶν ἁρμάτων μάχης, δοθέντος ὅτι διὰ τὰς πλείστας ἐξ αὐτῶν ἔχει προβλεφθῆ ὑπερεκχείλισις τῆς κοίτης των καὶ δημιουργία τεχνητῆς πλημμύρας ἐν περιπτώσει ἀνάγκης.

Εἰς τὴν Ὁλλανδίαν, τὰ φράγματα θαλάσσης καταστρεφόμενα ἐν καταλλήλῳ στιγμῇ θὰ ἐπλημμύριζαν κατὰ τὰς προβλέψεις τοῦ Ὁλλανδικοῦ Γεν. Ἐπιτελείου τεραστίας ἐκτάσεις καὶ θὰ καθίστων ἄβατον τὸ συγκοινωνιακὸν δίκτυον τῆς χώρας.

Τὸ τοιοῦτον ὅμως προελήφθη ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, οἵτινες διὰ κεραυνοβόλου δράσεως τῆς μεραρχίας των τῶν ἀλεξιπτωτιστῶν τὸ 1940 κατέλαβον τὰ ἐπίκαιρα σημεῖα καὶ δὲν ἔδωσαν τὸν χρόνον εἰς τὸ Ὁλλανδικὸν Ἐπιτελεῖον νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ σχέδιόν του τοῦτο, πλημμυρίσεως τῆς χώρας.

— Ἐν τῇ γηΐνῃ σφαίρᾳ δύο διώρυγες ἔχουν ὑψίστην στρατηγικὴν ἀξίαν. Ἡ διώρυξ Παναμᾶ ἑνοῦσα δύο ὠκεανοὺς καὶ ἡ διώρυξ Σουὲζ ἑνοῦσα δύο κλειστὰς θαλάσσας μεθ' ὧν ἐπικοινωνοῦν οἱ ὠκεανοὶ τῆς σφαίρας.

Ἡ διῶρυξ τοῦ Σουὲζ δύναται εὐκόλως, ἀσφαλῶς, καὶ ταχέως ν' ἀχρηστευθῇ εἰς περίπτωσιν πολέμου, διὰ βυθίσεως πλοίων ἐντὸς αὐτῆς, ποντίσεως ναρκῶν μὲ ὄγκους ἄμμου καὶ δι' ἀνατινάξεως, τῶν παροχθίων ἀναχωμάτων της.

Κατὰ τὸν παρελθόντα πόλεμον ἡ διῶρυξ τοῦ Σουὲζ ὑπέστη κατ' ἐπανάληψιν σφοδρὰς ἐπιδρομὰς ἀπὸ τὴν Γερμανικὴν ἀεροπορίαν, ἥτις διὰ ποντίσεως μαγνητικῶν ναρκῶν ἐν αὐτῇ, ἐπετύγχανε νὰ καθιστᾷ ἀδύνατον τὴν χρῆσιν της ἐπὶ μᾶλλον καὶ ἧττον μακρὸν χρονικὸν διάστημα. Κατὰ τὴν ἐπίθεσιν τῶν Ἀγγλογαλλοϊσραηλινῶν δυνάμεων τοῦ Ὀκτωβρίου 1956, ἡ ἔμφραξις γενομένη εὐχερῶς, ἀπῄτησε πολλοὺς μῆνας διὰ τὴν ἀπόφραξίν της καὶ ἐπέφερεν μεγίστας δυσκολίας εἰς τὰς πλωτὰς μεταφοράς.

ΘΑΛΑΣΣΑΙ—ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΣΤΕΝΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΥΤΩΝ ΑΞΙΑ

Θάλασσαι: Αὗται περιορίζουν τὸ θέατρον ἐπιχειρήσεων, σχηματίζουν μίαν ἢ πλειοτέρας πλευρὰς ἐφ' ὧν δύναται νὰ στηρίξῃ ὁ μαχόμενος τὰ νῶτα του εἰς τὰς πλείστας τῶν περιπτώσεων. Δύνανται νὰ χρησιμεύσουν καὶ ὡς γραμμὴ ἐπιχειρήσεων, ὡς βάσις ἐπιχειρήσεων, ὡς γραμμὴ ἀνεφοδιασμοῦ ἢ διὰ τὸ στήριγμα τῶν πλευρῶν.

Εἶναι προφανὲς ὅμως ὅτι εἰς ὅλας τὰς ἀνωτέρω περιπτώσεις πρέπει νὰ εἶναι τις κύριος τῆς θαλάσσης ἢ τῶν θαλασσῶν αἵτινες

χρησιμεύουν εἰς τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην τῶν προαναφερθεισῶν στρατηγικῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἡ θάλασσα ὡς οροθετικὴ γραμμὴ ὑπερασπίζεται ἐπικράτειάν τινα, ὅταν τὰ σημεῖα ἀποβάσεως κατὰ μῆκος τῆς παραλίας της εἶναι ὀλίγα καὶ εὐκόλως προστατευόμενα (ὡς συμβαίνει π. χ. μὲ τὰς Ν. ἀκτὰς τῆς Κρήτης). Ἐὰν ὅμως ὑπάρχουν μεγάλοι λιμένες, εὐρεῖς ὅρμοι, αἰγιαλοὶ ἀποβάσεως, καὶ τμήματα ἀκτῶν προσφερόμενα διὰ προσεγγίσεις ἁρματαγωγῶν καὶ λοιπῶν ἀποβατικῶν σκαφῶν (βόρειαι ἀκταὶ τῆς Κρήτης) ἡ προστασία τῶν ἀκτῶν καθίσταται ἀρκούντως προβληματική.

Τὰ προβλήματα τῶν ἐπιβιβάσεων, μεταφορῶν, προστασίας ἀκτῶν ἀποβιβάσεων, δημιουργίας προγεφυρωμάτων, διατηρήσεως αὐτῶν ἐν ἑνὶ λόγῳ, αἱ θαλάσσιαι ἐπιχειρήσεις ἀποτελοῦν ἓν ἀπὸ τὰ πολυπλοκώτερα τῆς πολεμικῆς καὶ στρατηγικῆς γενικῶς τέχνης προβλήματα καὶ χρήζουν λεπτομερεστάτης προπαρασκευῆς, ἐμπεριστατωμένης μελέτης καὶ πρὸ πάντων ἀκρίβειαν καὶ συντονισμὸν ἀπόλυτον ὅλων τῶν δυνάμεων ξηρᾶς, θαλάσσης, ἀέρος καὶ στοιχείων τῆς φύσεως. Τὰ τελευταῖα ταῦτα ὡς ἀστάθμιτος πάντοτε παράγων θὰ ἀσκήσουν τοιαύτην ἐπίδρασιν, ὥστε νὰ συντελέσουν καὶ καταστήσουν ἐπιτυχῆ ἢ μὴ τὴν ἔκβασιν τῆς ἐπιχειρήσεως. Αἱ ἀποβάσεις κατ' Ἰούνιον 1944 τῶν Συμμάχων εἰς Νορμανδίαν καὶ πρὸ αὐτῶν αἱ εἰς Ν. Ἰταλίαν ἀποτελοῦν τὸ μνημειῶδες παράδειγμα τοῦ πλήρους συντονισμοῦ τεχνικῆς, τακτικῆς καὶ στρατηγικῆς μὲ τὴν συγκατάθεσιν καὶ εὐλογίαν τοῦ παράγοντος «καιροῦ».

Θαλάσσια στενά: Ταῦτα ἐξασκοῦν μεγίστην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν ἐπιχειρήσεων ἐν γένει καὶ ἀναλόγως τῆς θέσεως αὐτῶν χαρακτηρίζονται ὡς στρατηγικώτερα σημεῖα τῶν περιοχῶν καὶ Ἠπείρων π. χ. τὰ τῶν Δαρδανελλίων, Γιβραλτάρ, Ὀτράντο, Lorenz Str, Καναδᾶ, Σαχαλίνης κ. ἄ. τ.

Ε΄ ΛΙΜΝΑΙ

Δύνανται νὰ διαιρεθοῦν εἰς μεγάλας καὶ μικράς.

—Αἱ μεγάλαι δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ὡς θάλασσαι (Ἀχρίδος —Πρέσπας), νὰ καλύπτουν μέρος τοῦ μετώπου καὶ νὰ χρησιμεύουν ὡς στηρίγματα τῶν πλευρῶν.

—Αἱ μικραὶ δὲν ἔχουν συνήθως μεγάλην στρατιωτικὴν ἀξίαν(*),

(*) Σχετικῶς, εἰς τὸ σύγγραμμά του τοῦ 1891 ὁ Κοκκίδης ἀναφέρει: «...ἐὰν

πλὴν τῆς περιπτώσεως τῆς ὑπάρξεως περὶ αὐτὰς ἑλῶν, τῆς ἀλληλοδιαδοχικῆς διατάξεως πολλῶν λιμνῶν καὶ ἑλῶν ἐν ταὐτῷ εἰς μικρὰν ἐδαφικὴν ἔκτασιν μετὰ ποταμίας γραμμῆς ὡς παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἕβρου συμβαίνει μὲ τὴν λίμνην «Κοτζᾶ Γιαΐλᾶ» ἕλη καὶ Δέλτα ποταμοῦ.

Γενικῶς, δύναταί τις εἰπεῖν, ὅτι αἱ ὑπὸ λιμνῶν καὶ τελμάτων διακεκομμέναι περιοχαὶ δυσχεραίνουν τὰς ἐν αὐταῖς κινήσεις τῶν Μεγάλων Μονάδων Στρατοῦ, ἰδίως τῶν ἐπιτιθεμένων, μὴ δυναμένων ν' ἀναπτύξουν τὰς δυνάμεις των ἀσφαλῶς καὶ ὠφελίμως καὶ οὕτω ἐκτεθιμένων εἰς ὀλεθρίας περιπλοκάς.

ΣΤ' ΠΕΔΙΑΔΕΣ

Αἱ μεγάλαι πεδιάδες εἶναι τὸ προτιμότερον θέατρον τῶν πολέμων καθ' ὅσον μόνον εἰς αὐτὰς δύνανται νὰ κινοῦνται, ἑλίσσονται, ἀναπτύσσωνται καὶ συντηρῶνται οἱ μεγάλοι στρατοί.

Ἑπομένως, αἱ μεγάλαι πεδιάδες εὐπρόσιτοι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον καθ' ὅλα αὐτῶν τὰ μέρη εἶναι γεωγραφικὸς σχηματισμὸς ὑψίστης σημασίας.

Ἀπόλυτον ἀξίαν ἐν τούτοις δὲν ἔχουν, διότι εἶναι σύμπλεγμα ἀνωμαλιῶν τοῦ ὁποίου ἡ στρατιωτικὴ ἀξία εἶναι τὸ προϊὸν μεγάλου ἀριθμοῦ φυσικῶν, πολιτικῶν καὶ οἰκονομικῶν στοιχείων.

Οἱ διαρρέοντες αὐτὰς ποταμοί, τὰ περιβάλλοντα αὐτὰς ὄρη καὶ λοφοσειραί, αἱ διασχίζουσαι αὐτὰς ὁδοὶ καὶ τὰ ποικίλα μέσα συγκοινωνιῶν, αἱ πόλεις, τὰ ὀχυρωμένα κέντρα, τ' ἀεροδρόμια κλπ. εἶναι τοσαῦται γεωγραφικαὶ ἀνωμαλίαι αἱ ὁποῖαι ἐν τῷ συνόλῳ των, ἐκτὸς τοῦ εἰδικοῦ ἑκάστης χαρακτῆρος, συνθέτουν τὴν σπουδαιότητα ἀπὸ στρατιωτικῆς πλευρᾶς τῆς ἐκτεταμένης ἐδαφικῆς περιοχῆς ἔνθα εὑρίσκονται.

ὅμως μέγας ἀριθμὸς μικρῶν λιμνῶν εἶναι ἡνωμένος ἐπὶ σχετικῶς μικρᾶς ἐκτάσεως ἐδάφους, τότε ἡ ἄμυνα δύναται νὰ προσπορίσῃ εἰς ἑαυτὴν μεγάλας ὠφελείας, ὡς συμβαίνει ἐν Ἀνατολικῇ Πρωσσίᾳ (Τάνεμπεργκ)». Νὰ εἶχον ἆραγε ὑπ' ὄψιν των τὸ βιβλίον τοῦ σοφοῦ Ἕλληνος Στρατηγοῦ οἱ Χίντεμπουργκ καὶ Λούντεντορφ ὅταν 23 ἔτη ἀργότερον ἔκαμαν ἀρίστην χρῆσιν τοῦ ἐδάφους εἰς Τάννεμπεργκ ἐπιτυχόντες νὰ ἐνταφιάσουν εἰς τὰ ἕλη του τὰς στρατιὰς τῶν Σαμσώνωφ καὶ Ρέννενκαμπφ;

Οἴκοθεν, νοεῖται ὅτι αἱ περιοχαὶ αὗται δὲν δύνανται νὰ ἐξετασθοῦν ὡς ειδικὸν ἀντικείμενον ἀλλὰ λαμβάνονται κι' ἐρευνῶνται ὡς προϊὸν συμπλέγματος πολλῶν καὶ ἀνομοίων γεωγραφικῶν ἀνωμαλιῶν, τῶν ὁποίων τὴν στρατηγικὴν σπουδαιότητα δὲν δύναται νὰ προσδιορίση τις χωρὶς νὰ ἐφαρμόση εἰς ἑκάστην ἐξ αὐτῶν τὰς προεκτεθείσας κρίσεις καὶ τὰς ἐξετασθησομένας ἀκολούθως,λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν καὶ τῆς γενικῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως.

Ζ΄ ΕΡΗΜΟΙ

Αὗται συνιστοῦν, μέχρι τινός, γραμμὰς ἀμύνης παρουσιάζουσαι δυσκολίας διὰ τὴν διάβασίν των. Ἀπαιτοῦν εἰδικευμένα στρατεύματα καὶ εἰδικὰ μέσα τὰ ὁποῖα θὰ χρησιμοποιήσουν ἴδιον εἶδος πολέμου, τὸ τῶν καταδρομῶν(*).

Εἰς τὴν ἔρημον ἡ προέλασις τῶν μηχανοκινήτων φαλάγγων εἶναι ἐξαιρετικῶς δυσχερὴς ἕνεκα τῆς μεγάλης θερμότητος, τῆς λεπτοκόκκου ἄμμου ἥτις εἰσέρχεται εἰς τοὺς μηχανισμοὺς τῶν κινητήρων, τῆς ἀνεπαρκείας προσφύσεως τροχῶν καὶ ἑρπυστριῶν εἰς τὸ ἀσταθὲς ἔδαφος τῆς ἐρήμου, ἕνεκα τέλος τῶν συχνῶν ἀνεμοθυελλῶν (Σιμοὺν καὶ Χαμψίν).

Ἡ ἐναέριος παρατήρησις καὶ ἡ συνεργασία ἀεροπορίας—ἐπιγείων δυνάμεων καθίστανται προβληματικαί.

Ὑπάρχει ἐπίσης μεγάλη δυσχέρεια τηρήσεως τῆς κατευθύνσεως· ὁ ἀντικατοπτρισμὸς εἶναι μία διαρκὴς πηγὴ παραπλανήσεως, αἱ δὲ ἀποστάσεις ἀπατηλαὶ καὶ συνήθως ὑποτιμῶνται σημαντικῶς.

Αἱ συνθῆκαι ὑφ' ἃς θὰ εὑρεθοῦν αἱ μηχανοκίνητοι φάλαγγες τῶν ἀντιπάλων ὁμοιάζουσαι καταπληκτικῶς πρὸς τὰς τῆς ἀνοικτῆς θαλάσσης (κατὰ Ρόμελ),θὰ ἐπιβάλλουν ἐν πάσῃ περιπτώσει ἰδίαν τακτικὴν ἀγῶνος, ἀγῶνος ἐπιμόνου καὶ σκληροῦ, καθ' ὃν τὸν ἀποφασιστικὸν ρόλον θὰ διαδραματίσουν—ὅπως καὶ εἰς τὰς πλείστας βεβαίως τῶν περιπτώσεων κατὰ μείζονα ὅμως τώρα λόγον—οἱ παράγοντες:

—α) Ψυχικὸν σθένος ἀντιπάλων (**).

(*) Καταδρομὴ (Raid) καλεῖται γενικῶς ἐπιχείρησις αἰφνιδιαστικῆς προσβολῆς στόχου εἰς βάθος ἐντὸς τοῦ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ κατεχομένου ἐδάφους. Ἡ ἐπιχείρησις αὕτη δύναται νὰ εἶναι μικρᾶς ἢ μεγάλης κλίμακος ἀπὸ ξηρᾶς, θαλάσσης καὶ ἀέρος.

(**) Ἕνεκα τῆς μὴ ἐξασφαλίσεως τοῦ τρίτου παράγοντος ὑπὸ τοῦ Ρόμελ, ἡ

—β) Ὑπεροχὴ ποιότητος ὑλικοῦ.

—γ) Ἱκανότης ἀνεφοδιασμοῦ εἰς τρόφιμα, ὕδωρ καὶ ὑγρὰ καύσιμα.

Η΄ ΠΟΛΕΙΣ

Ἐὰν συνίστανται ἐκ κτιρίων ἀνθεκτικῶν κατασκευῶν καὶ παρέχουν προστασίαν ἀπὸ ἀέρος, προσφέρουν ἀπόκρυψιν διὰ τὰ τμήματα καὶ τὰ ὅπλα καὶ προστασίαν ἀπὸ ἐπιθέσεις ἁρμάτων μάχης καὶ πυρῶν διαφόρων ὅπλων. Συνεπῶς ἀποτελοῦν συχνάκις ἰσχυρὰς ἀμυντικὰς τοποθεσίας.

Ἐκ παραλλήλου ὅμως ἀποτελοῦν εὐδιάκριτα χαρακτηριστικὰ σημεῖα, τῶν ὁποίων ἀκριβεῖς λεπτομέρειαι ὑπάρχουν ἢ δύνανται εὐχερῶς νὰ ληφθοῦν.

Θ΄ ΔΑΣΗ

Τὰ μεγάλα δάση, ὅταν μάλιστα εὑρίσκονται εἰς τὰς πεδιάδας, εἶναι στοιχεῖον γεωγραφικὸν χρῆζον σοβαρᾶς ἐρεύνης. Ταῦτα δύνανται νὰ καλύψουν ἀναγνώρισίν τινα ἢ κινήσεις, δύνανται δὲ ἀναλόγως τοῦ δυσβάτου αὐτῶν νὰ χρησιμεύσουν ὡς διαχωρίζον κώλυμα ἢ καὶ ἀκόμη λόγῳ τῆς ἐκτάσεως καὶ τῆς θέσεώς των ὡς ἰσχυραὶ φυσικαὶ ἀμυντικαὶ τοποθεσίαι. Αἱ μικραὶ ἐν τούτοις δασώδεις περιοχαὶ ἐμφανεῖς, ἐπισύρουν τὰ πυρὰ δι' ὃ καὶ ἀποφεύγονται ὑπὸ τῆς ἀμύνης.

Γενικῶς δὲ δύναταί τις εἰπεῖν ὅτι ὡς ἀμυντικὴ περιοχὴ τὰ δάση ἔχουν τὸ μειονέκτημα ὅτι παρουσιάζουν σαφῶς ἕνα καθορισμένον σ τ ό χ ο ν εἰς τὰς ἐπιτιθεμένας δυνάμεις.

Ι΄ ΕΙΔΙΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑΙ ΣΥΝΘΗΚΑΙ

Αἱ ἀσυνήθεις καὶ ἄσχετοι πρὸς τὰς ἐποχὰς τοῦ ἔτους διάφοροι εἰς διαφόρους τόπους κλιματολογικαὶ συνθῆκαι, αἱ κρατοῦσαι συνή-

---

κεραυνοβόλος τούτου προέλασις κατὰ Μάϊον 1942 ἀνεκόπη εἰς τὴν ἔρημον καὶ εἰς τὰ πρόθυρα τῆς Ἀλεξανδρείας, ἰδίᾳ συνεπείᾳ τῆς ἐλλείψεως ποσίμου ὕδατος. Καὶ ἕνεκα τῆς μὴ ἐξασφαλίσεως τοῦ δευτέρου καὶ τρίτου παράγοντος ἡττήθη ὁλοσχερῶς ὀλίγον ἀργότερον εἰς Ἐλ Ἀλαμέϊν.

θως εἰς τὰ ἐξεταζόμενα ἐδαφικὰ διαμερίσματα συνιστοῦν τὰς τοπικὰς καιρικὰς συνθήκας.

Αἱ ὁμίχλαι — συνήθης κατάστασις εἰς τὴν ἄνω κοιλάδα τοῦ Ἐριγῶνος π.χ. μεταξὺ Μοναστηρίου καὶ Περλεπὲ — ἐπιδροῦν ἐπὶ τῆς ὁρατότητος καὶ ἐπὶ τῆς παρατηρήσεως· αἱ ραγδαῖαι τοπικαὶ βροχαὶ ἢ αἱ συνεχεῖς τοιαῦται — περιοχὴ πεδινῆς ζώνης Δ.Θράκης — περιορίζουσαι τὰς δυνατότητας κινήσεων, τὸ δριμὺ ψῦχος, ἡ ὑπερβολικὴ ὑγρασία, ὁ ἀσυνήθης καύσων, ἡ ἄνοδος τῆς στάθμης τοῦ ποταμοῦ, πάντα ταῦτα ἐπιδροῦν σημαντικῶς ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τῶν ἐπιχειρήσεων ἰδίᾳ λόγῳ τῆς πολυπλόκου συνθέσεως σήμερον τῶν Μονάδων εἰς ἄψυχον ὑλικόν: αὐτοκίνητα, ρυμουλκά, τεθωρακισμένας μονάδας κλπ.

Κατὰ τὸν κανονισμὸν ἄλλωστε ἐκστρατείας αἱ μελέται τοῦ ἐδάφους καὶ τῶν καιρικῶν συνθηκῶν εἶναι ἀδιαχώριστοι.

ΙΑ΄ ΜΕΣΑ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Ταῦτα ἔχουν μεγίστην σημασίαν ὄντα τὸ πρῶτον στοιχεῖον οἱουδήποτε στρατηγικοῦ αἰφνιδιασμοῦ· καθ' ὅσον ὅλαι αἱ κινήσεις ἐκτελοῦνται διὰ μέσου αὐτῶν. Ὅσον πολυαριθμώτερα εἶναι τὰ διασταυρούμενα ποικίλα μέσα συγκοινωνίας τοσοῦτον μᾶλλον ἐπιτυγχάνουν αἱ κινήσεις τοῦ χρησιμοποιοῦντος αὐτὰ καὶ τοσοῦτον ἐκτείνεται τὸ πεδίον τῆς ἐξελίξεως τῶν συνδυασμῶν.

Τὰ μέσα συγκοινωνίας ἐξυπηρετοῦν κατ' ἀρχὴν τὰς μεταφοράς.

Αἱ γραμμαὶ συγκοινωνιῶν ἐν ἐκστρατείᾳ εἶναι: αἱ ὁδοί, αἱ σιδηροδρομικαὶ γραμμαί, αἱ θαλάσσιαι καὶ αἱ ἀεροπορικαὶ γραμμαί.

Μὲ τὴν ὁσημέραι ἐξέλιξιν τῶν πολεμικῶν μηχανημάτων καὶ τῆς τελειοποιήσεως τοῦ ὁπλισμοῦ, ἐπεβλήθη ἡ ἀνάγκη τῆς συχνῆς καὶ ἀδιαλείπτου συγκοινωνίας τῶν στρατῶν μὲ τὰς Ἐθνικὰς πηγάς.

Ἡ ἐξασφάλισις ὅθεν αὕτη χαρακτηρίζει τοὺς νεωτέρους χρόνους καθ' οὓς θεωρεῖται ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ ἡ ὕπαρξις τοῦ συνεχοῦς τούτου ρεύματος συγκοινωνιῶν δι' οὗ ἐξασφαλίζεται ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁ ἀνεφοδιασμὸς τοῦ στρατεύματος διὰ παντοειδοῦς ὑλικοῦ ἀφ' ἑτέρου δὲ αἱ διακομιδαὶ καὶ αἱ ἐκκενώσεις, ἤτοι αἱ πρὸς τὰ ὀπίσω ἀποστολαὶ παντὸς ὅ,τι θὰ ἠδύνατο νὰ δυσχεράνῃ τὰς κινήσεις τοῦ μα-

χομένου στρατοῦ, ἤτοι ἀσθενῶν, τραυματιῶν, αἰχμαλώτων, ὑλικοῦ B.L.R. ἤ καὶ ἀχρήστου. Τὸ διπλοῦν τοῦτο ρεῦμα ἀπαιτεῖ ὀργανωμένον δίκτυον γραμμῶν δηλ. τῶν γραμμῶν συγκοινωνιῶν.

Τὸ οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς μεγάλης ἀποδόσεως τῶν γραμμῶν συγκοινωνιῶν ἐν ἐκστρατείᾳ ἔγκειται εἰς τὴν λελογισμένην, καλὴν καὶ συνδεδυασμένην χρησιμοποίησιν τῶν διαφόρων συγκοινωνιακῶν γραμμῶν. Κατ' ἀρχὴν αὗται δὲν χρησιμοποιοῦνται κεχωρισμένως, ἀλλ' ἐν συνδυασμῷ καὶ συμπληροῦσαι ἀλλήλας. Οὕτω ἀποφεύγονται ἡ ἀκινητοποίησις πεφορτωμένων συγκοινωνιακῶν μέσων, ἡ ὑπερπλήρωσις τῶν Σιδ. Σταθμῶν, τῶν λιμένων καὶ προβλέπεται ἡ ἐξασφάλισις τῆς συνεχείας τοῦ συγκοινωνιακοῦ ρεύματος διὰ τῆς ρυθμίσεως τῆς κυκλοφορίας καὶ τῆς κανονικῆς καὶ ταχείας ἐνεργείας φορτοεκφορτώσεως.

Ἡ ἱκανότης μιᾶς χώρας πρὸς πόλεμον ἐξαρτᾶται, πλὴν τῶν ἄλλων, καὶ ἐκ τοῦ παράγοντος τοῦ συστήματος τῶν συγκοινωνιῶν της.

Ὡς ἐκ τούτου, ἕν μαχόμενον Ἔθνος ὑφίσταται τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἐντοπισμοῦ του ἐν τῇ χώρᾳ.

Ἡ ἀπόστασις ἑκάστου Ἔθνους ἐκ τῶν μαχομένων μετώπων, ἡ σχετικὴ θέσις τούτου ἀπὸ τοὺς συμμάχους καὶ τοὺς ἐχθρούς του εἶναι γεωγραφικοὶ συντελεσταί, οἵτινες κυριαρχικῶς βαρύνουν ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν ἀντιπάλων Διοικήσεων.

Τὸ χαρακτηριστικὸν σημεῖον τοῦ γεωγραφικοῦ ἐντοπισμοῦ τῶν μαχομένων Ἐθνῶν κατὰ τὸν Β. Παγκόσμιον Πόλεμον ἦτο ὁ χωρισμὸς τῆς Γερμανίας ἀπὸ τῆς συμμάχου της Ἰαπωνίας.

Μεταξὺ τῶν δύο τούτων ὠρθοῦντο δύο χερσαῖα μεγάλα φράγματα: τὸ ἕν ἐκ τοῦ Ἀρκτικοῦ Ὠκεανοῦ διὰ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ. Τὸ ἕτερον, ἡ Ἀμερικανικὴ Ἤπειρος.

Εἷς ἐκ τῶν κυριωτέρων σκοπῶν τοῦ Ἄξονος ἦτο ἡ διάσπασις τῶν φραγμάτων τούτων πρὸς συνένωσιν τῶν δύο Ἀξονικῶν Δυνάμεων.

Τοὐναντίον, ἡ διατήρησις τῶν φραγμάτων τούτων ἀπετέλει τὸ κύριον μέρος τῆς στρατηγικῆς τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν. Ἡ Γερμανία δὲν ἐπέτυχε νὰ ἑνωθῇ μετὰ τῆς Ἰαπωνίας.

Ἀπεναντίας, αἱ ἔνοπλοι δυνάμεις τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν ἐπέτυχον ν' ἀναπτύξουν ἑκατομμύρια ἀνδρῶν ἐπὶ τῆς γηΐνης ἐπιφανείας, καὶ νὰ συνενώσουν τούτους εἰς ἑνιαῖον μέτωπον καθὼς καὶ μετὰ τῶν πηγῶν ἐφοδιασμοῦ των δι' ἑνὸς τεραστίου δικτύου συγκοινωνιῶν.

Ἡ δημιουργία καὶ ἡ διατήρησις τοῦ συγκοινωνιακοῦ τούτου δι-

κτύου, ἐπέτρεψεν εἰς τὰς Η.Π.Α., καὶ εἰς τοὺς συμμάχους των νὰ ὑπερνικήσουν τὴν γεωγραφικὴν αὐτὴν ἀπομόνωσιν.

Διὰ νὰ θραύσουν τὰς συγκοινωνιακὰς αὐτὰς γραμμὰς οἱ Γερμανοὶ ἔρριψαν τὸ σύνολον τῶν ὑποβρυχίων των καὶ τῶν καταδρομικῶν ἐπιφανείας εἰς τὴν μάχην τοῦ 'Ατλαντικοῦ. 'Εὰν ἐπετύγχανον εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν ἑνωτικῶν τούτων συγκοινωνιῶν μεταξὺ 'Ηνωμένων 'Εθνῶν θὰ ἠδύναντο—οἱ Γερμανοὶ—νὰ ἐμποδίσουν ὅπως τὰ μεγάλα καὶ ἀνεξάντλητα πολεμικὰ μέσα τῆς 'Αμερικῆς φθάσουν εἰς τὰ πολεμικὰ μέτωπα.

'Ομοίως, οἱ 'Ιάπωνες ἤλπιζον ὅτι θὰ ἔθραυον τὰς γραμμὰς ἀνεφοδιασμοῦ τῶν 'Αμερικανῶν εἰς τὸν Εἰρηνικὸν 'Ωκεανὸν καὶ συνεπῶς θὰ ἐπετύγχανον νὰ διακόψουν τὴν ροὴν ἀνδρῶν καὶ ὑλικοῦ πρὸς τὰ μέτωπα τῆς Ἄπω 'Ανατολῆς.

'Εκ παραλλήλου, τὰ 'Ηνωμένα Ἔθνη διὰ νὰ διακόψουν τὰς συγκοινωνίας τῶν Γερμανῶν ὠργάνωσαν τὸν ἀποκλεισμὸν περὶ τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν συνεχῆ δρᾶσιν τῆς βομβαρδιστικῆς των ἀεροπορίας. Εἰς τὸν Εἰρηνικὸν αἱ 'Ιαπωνικαὶ συγκοινωνίαι ὑφίσταντο τὰς ἀδιακόπους ἐπιθέσεις ὑποβρυχίων καὶ ἀεροσκαφῶν.

Περὶ τὰς συγκοινωνίας διεξήχθη σκληρὸς ἀγών, ποῖος ἐκ τῶν δύο ἀντιπάλων θὰ ἐπικρατήσῃ, μὲ ἀποτέλεσμα τὸ 1944 αἱ στρατηγικαὶ συγκοινωνίαι τῆς Εὐρώπης, τῆς 'Αφρικῆς, τοῦ 'Ινδικοῦ, καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ 'Ωκεανοῦ νὰ εὑρίσκωνται ὑπὸ τὴν ἀναμφισβήτητον κατοχὴν καὶ τὸν ἀπόλυτον ἔλεγχον τῶν 'Ηνωμένων 'Εθνῶν.

—'Ο ἑλιγμὸς τὸν ὁποῖον ἐπέτυχεν ὁ Στρατηγὸς Πάττον τὸν Δεκέμβριον 1944 εἰς τὸ Γερμανικὸν μέτωπον διὰ τῆς Μ ε τ α κ ι ν ή σ ε ω ς 300.000 ἀ ν δ ρ ῶ ν ἐ ν τ ὸ ς 24 ὡ ρ ῶ ν εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ 75—150 χιλιομέτρων εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐπιτυχῆ ἀντιμετώπισιν τῆς δημιουργηθείσης καταστάσεως.

'Ο Στρατηγικὸς οὗτος ἑλιγμὸς ὀφείλει τὴν ἐπιτυχίαν του εἰς τὸ πυκνὸν συγκοινωνιακὸν δίκτυον τῆς περιοχῆς καὶ εἰς τὰ ἄφθονα μέσα μεταφορῶν ἅτινα διέθετεν ὁ 'Αμερικανικὸς στρατός.

—'Ο ἀποκλεισμὸς τοῦ Βερολίνου ἐξουδετερώθη διὰ τῆς δημιουργηθείσης ἀερογεφύρας, ἣν ἐπέτυχον νὰ δημιουργήσουν οἱ Σύμμαχοι διὰ τῆς διαθέσεως σεβαστοῦ ἀριθμοῦ μεταφορικῶν ἀεροσκαφῶν.

—Κατὰ τὸν 'Ελληνοϊταλικὸν πόλεμον 1940—41, ἐὰν ἐπετεύχθη ἡ στρατηγικὴ συγκέντρωσις τοῦ 'Ελληνικοῦ Στρατοῦ, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι αἱ συγκοινωνίαι τῆς χώρας παρέμειναν ἄ θ ι κ τ ο ι.

Οὕτω, ἂν καὶ τὰ μεταφορικὰ μέσα τῆς 'Ελλάδος ἦσαν ἐλάχιστα καὶ τὸ συγκοινωνιακὸν δίκτυον πενιχρόν, ὅμως ἐλειτούργησαν ἄνευ οὐδεμιᾶς καθυστερήσεως. Τ ο ῦ τ ο ἀ σ φ α λ ῶ ς δ ὲ ν π ρ ό κ ε ι-

ται νὰ τὸ ἐπανίδωμεν εἰς μέλλοντα πόλεμον.

ΙΒ' ΕΙΔΗ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

Α) ΟΔΙΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΑΙ

Ἡ δι' αὐτοκινήτων ὁδικὴ μεταφορὰ εἶχε σημαντικὴν ἐπίδρασιν εἰς τὰς νέας μεθόδους τῶν πολέμων.

Ἡ βραχεῖα περίοδος μεταξὺ Αου καὶ Βου Παγκοσμίων Πολέμων ἐσημείωσεν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀσυνήθη ἀνάπτυξιν τεραστίων ὁδικῶν συστημάτων ἀφ' ἑτέρου δέ, εἰς μεγάλην κλίμακα τὴν μηχανοποίησιν τῶν στρατῶν τοῦ κόσμου.

Ἐν ᾧ χρόνῳ ἡ βιομηχανία κατέβαλλε προσπαθείας εἰς τὸ νὰ δώσῃ καλλίτερα αὐτοκίνητα καὶ καλλιτέρας ὁδοὺς διὰ τὴν χρησιμοποίησίν των πρὸς βελτίωσιν τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, αἱ Ἔνοπλοι Δυνάμεις ἐξεμεταλλεύθησαν τὸ γεγονὸς διὰ τὴν δημιουργίαν στρατοῦ μεγάλης εὐκινησίας.

Ὁ πλέον συγχρονισμένος στρατὸς τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη αὐτοῦ, ὁ Γερμανικός, κινούμενος κεραυνοβόλως πρὸς Δυσμὰς ἐντὸς τῆς Γαλλίας, κατέδειξε τὴν ὑπεροχὴν καὶ ἀξίαν τοῦ νέου ὅπλου.

Ὁ ἴδιος στρατὸς κινηθεὶς ἀκολούθως πρὸς Ἀνατολὰς ἐντὸς τῆς Ρωσίας ἐπὶ μιᾶς ἐκτάσεως ἀκαταλλήλου, ἐστερημένης καλοῦ ὁδικοῦ δικτύου ἀπετελματώθη, καθ' ὅσον μὲ ἀφροσύνην παρημέλησε τὸν οὐσιώδη παράγοντα τῆς ὑποστηρίξεως τῶν μεταφορῶν.

Ἀντιθέτως, ὄπισθεν τῶν στρατῶν τοῦ Brantley καὶ τοῦ Patton αἵτινες ἐπροχώρουν ἀστραπιαίως, ἀτέρμονες φάλαγγες αὐτοκινήτων ἠδυνήθησαν ν' ἀκολουθήσουν διὰ τὸν ἀνεφοδιασμόν των νυχθημερὸν προλαμβάνουσαι τὴν ὑποστήριξιν ἀπὸ ἀπόψεως Δ. Μ.

Μὲ τὰς σοβαρὰς ἐπιτυχίας καὶ τὴν ταχεῖαν κίνησιν τῶν στρατευμάτων ἐντὸς τοῦ ἐχθρικοῦ ἐδάφους δημιουργεῖται ἕν συνεχῶς αὐξανόμενον χάσμα μεταξὺ τούτων καὶ τῆς βάσεως ἀνεφοδιασμοῦ. Μὲ τοὺς σιδηροδρόμους κατεστραμμένους ἢ ἀνυπάρκτους, ἡ γεφύρωσις αὐτοῦ τοῦ χάσματος πρέπει νὰ πραγματοποιηθῇ μόνον διὰ τῶν ὁδῶν. Ἡ ἱκανότης ὅμως τῶν ὁδῶν φθάνει μέχρις ἑνὸς ὁρίου.

Ἀπόδοσις κυρίων ἀξόνων ὁδικοῦ δικτύου

— Διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τῆς ἀποδόσεως τῶν ὁδῶν τίθενται ὡρισμέναι προϋποθέσεις ὡς βασικαὶ ἀρχαὶ καὶ ἐξάγεται εἶτα ὡς συμπέρασμα πόσοι τόννοι ἐφοδίων καὶ ὑλικῶν δύνανται ἀνὰ 24ωρον νὰ μεταφερθοῦν κατὰ τὸν Α ἢ Β ἄξονα ὁδικοῦ τινος δικτύου.

Αἱ προϋποθέσεις αὗται ἔχουν ὡς ἀκολούθως:

— α) Κυκλοφορία τῶν ὀχημάτων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας.

— β) Μέσον ὠφέλιμον φορτίον ἑκάστου ὀχήματος 3t.

— γ) Χρόνος κυκλοφορίας ἑκάστης ὁδοῦ 10 ἢ 12 ἢ 14 ὧρες, ἀναλόγως τῆς καταστάσεως τῆς ὁδοῦ, τοῦ ἀριθμοῦ 14 καθορισθέντος διὰ τὰς πλέον καλλιτέρας ὁδούς.

— δ) Ἐκτίμησις τῶν ὁδῶν ὡς ἁπλῆς κυκλοφορίας (ἔλαττον τῶν 7 ἕως 8 μ.) ἢ διπλῆς κυκλοφορίας κ.λ.π.

— ε) Ὑπολογισμὸς τῶν ὀχημάτων πρὸς μίαν κατεύθυνσιν ὁδοῦ.

— στ) Χαρακτηρισμὸς καὶ κατάταξις ὁδῶν βάσει εἰδικοῦ ἀπορρήτου πίνακος ἀποδόσεως ὁδῶν.

Οὕτω, βάσει τῶν ἀνωτέρω δεδομένων καὶ ἐκ πίνακος τὸν ὁποῖον καταρτίζομεν γνωρίζομεν πόσους τόννους φορτίου ἀνὰ 24ωρον δύναται νὰ δεχθῇ ἡ ἀπὸ Σερρῶν π. χ. μέσῳ Νιγρίτης πρὸς Θεσ)νίκην ὁδός, πόσους ἡ ἀπὸ Σερρῶν μέσῳ Ὄρλιακο πρὸς Θεσ)νίκην τοιαύτη κ.λ.π. Γνωρίζοντες δὲ πόσοι τόννοι ἀναλογοῦν ἀνὰ Μεραρχίαν (600 περίπου ἀνὰ 24ωρον) διὰ τὴν παντοειδῆ τροφοδότησίν της, δυνάμεθα ν' ἀποφανθῶμεν βάσει τῆς ἀποδόσεως τοῦ συνόλου τοῦ ὁδικοῦ δικτύου τοῦ ὑπάρχοντος κατὰ μῆκος τῆς κοιλάδος τοῦ Στρυμόνος, φερ' εἰπεῖν, καὶ **πόσαι ἐχθρικαὶ Μεραρχίαι** εἶναι δυνατὸν νὰ καναλιζαρισθοῦν ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ κατὰ **τοὺς ἄξονας τούτους προελάσεως** πρὸς Θεσ)νίκην.

Νοεῖται ἐκ τούτων, πόσην μεγάλην σημασίαν ἔχει κατὰ τὴν σπουδὴν τῶν διαφόρων ἐδαφικῶν διαμερισμάτων καὶ κοιλάδων τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου ἡ γνῶσις ὑπὸ τοῦ Στρατιωτικοῦ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου γεωγραφικοῦ στοιχείου, τουτέστιν τῶν ὑπαρχουσῶν συγκοινωνιῶν, τῆς διευθύνσεως πρὸς ἣν βαίνουν ὡς καὶ τῆς καταστάσεως εἰς ἣν διατηροῦνται· ἀλλὰ καὶ τῆς γνώσεως τῶν διαφόρων δυσβάτων σημείων, γεφυρῶν κ.λ.π. ἅτινα ὑπάρχουν κατὰ τὸν ἄξονα ὁδικῆς τινος ἀρτηρίας, ἡ καταστροφὴ καὶ ἀχρήστευσις τῶν ὁποίων, ὡς εἰκός, θέλει μειώσει τὰ μέγιστα τὴν ἀπόδοσιν τοῦ δικτύου.

ΠΙΝΑΞ ΑΠΟΔΟΣΕΩΣ

Α)Α	Δρομολόγιον καὶ τμήματα τούτου	Ὀνομασία	Κατάταξις καὶ χαρακτηρισμὸς ὁδοῦ	οαω	Χρόνος χρησιμοποιήσεως ἢ κυκλοφορίας ἀνὰ 24ῶρον	Ἀπόστασις εἰς τόννους ἀνὰ 24ῶρον	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣ.
I	Θεσ)νίκης-Κοζάνης-Ἐλασσῶνος-Λαρίσης	ΒΝΣ					
α	τμῆμα Θεσ)νίκης-Κοζάνης	»	B 2-3 DH 80%.	150	12	5400	
β	» Κοζάνης - Ἐλασσῶνος	»	B 4-5 DE 20%	65	10	1950	
γ	» Ἐλασσῶνος Λαρίσης	»	B4 D1	41	12	1500	
II	Κοζάνης-Σιατίστης - Γρεβενῶν Καλαμπάκας	ΒΝ4					
α	τμῆμα Κοζάνης - Σιατίστης	»	B 2-3 C-D / 50% 70% H	200	12	7200	
β	» Σιατίστης-Γρεβενῶν	»	B 4-5 D1	150	10	4500	
γ	» Γρεβενῶν - Καλαμπάκας	»	B 4-5 D-E / 20% 40%	17	10	510	

Πίναξ ἐμφαίνων τὸν τρόπον δι' οὗ ὑπολογίζεται ἡ ἀπόδοσις τῶν ὁδικῶν δικτύων ἀνὰ 24)ωρον (τὰ ἐξαγόμενα εἶναι συμβολικά).

Β) ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΑΙ

—Αὗται ἀποτελοῦν ἓν μέσον ταχείας καὶ μεγάλης ἀποδόσεως. Ἡ κανονικοῦ πλάτους γραμμὴ ἐπιτρέπει τὴν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον πυκνὴν κυκλοφορίαν συρμῶν δυναμένων νὰ μεταφέρουν εἰς μακρὰς ἀποστάσεις μέσον ὠφέλιμον φορτίον 250—400 τόν. ἀνὰ 24ωρον μὲ μέσην ὡριαίαν ταχύτητα 20—25 χιλ. Οὐχ' ἧττον ὅμως, αἱ ἀποδόσεις αὗται σημαντικῶς θὰ περιορισθοῦν λόγῳ τῶν πολλῶν τεχνικῶν ἔργων ἅτινα ὑπάρχουν, ἰδίᾳ ἐπὶ τῆς γραμμῆς Πειραιῶς—Θεσ)νίκης (ἂν εἰδικεύσωμεν τὴν περίπτωσιν).

Γ) ΘΑΛΑΣΣΙΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΑΙ

—Διὰ τὴν ἐξασφάλισιν καὶ ἀπόδοσιν τῶν θαλασσίων μεταφορῶν ἀπαιτεῖται ἡ συνύπαρξις 4 στοιχείων:

—***Πολεμικοῦ στόλου:*** ἱκανοῦ νὰ ἐξασφαλίσῃ καὶ διατηρήσῃ τὴν κατὰ θάλασσαν κυριαρχίαν ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτᾶται ἡ προστασία τοῦ ἐμπορικοῦ στόλου καὶ ἡ ἀπρόσκοπτος λειτουργία τῶν θαλασσίων συγκοινωνιῶν. Αὗται προστατεύονται διὰ τοῦ συστήματος νηοπομπῶν (Comvoy) καὶ γενικῶς τῶν συνοδειῶν ὁπλιταγωγῶν καὶ ἐμπορικῶν ἐν γένει σκαφῶν.

—***Ἐμπορικοῦ στόλου:*** ἐκτοπίσματος ἀναλόγου πρὸς τὰς προβλεπομένας ἀνάγκας καὶ ἀπαραιτήτου διὰ τὴν ἐξασφάλισιν καὶ ἐκμετάλλευσιν τῶν θαλασσίων συγκοινωνιῶν ἐφ' ὅσον, θὰ ἐξησφαλίζετο καὶ ἡ δημιουργία ἀναλόγου πολεμικοῦ στόλου πρὸς προστασίαν αὐτοῦ.

—***Βάσεων:*** Εἰς τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ὑπάρχουν ὄχι μόνον καταφύγια διὰ τὸν στόλον ἐξασφαλίζοντα τὴν ἀνάπαυσιν τῶν πληρωμάτων, τὰς ἀπαραιτήτους ἐπισκευὰς καὶ τοὺς ἀνεφοδιασμοὺς εἰς καύσιμα καὶ λοιπὰ ἐφόδια τῶν πλοίων, ἀλλὰ καὶ λιμένες κατάλληλοι.

—***Λιμένων.*** Οἱ λιμένες εἶναι ἀναγκαῖοι, διότι δι' αὐτῶν ἐπιτυγχάνεται καὶ ἐξασφαλίζεται μετὰ τῆς ξηρᾶς καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς δυνάμεων ἐπαφὴ τοῦ στόλου, ἥτις εἶναι πάντοτε ἀπαραίτητος εἰς περίπτωσιν προπαρασκευῆς συνδεδυασμένων ἐπιχειρήσεων. Εἶναι φανερὸν ὅτι ἡ γνῶσις τῶν λιμένων, τῆς ἀποδόσεως αὐτῶν, τὰ μέσα φορτοεκφορτώσεως τῶν ἐξ αὐτῶν ἐμπορευμάτων, χερσαίων συγκοινωνιῶν πρὸς διαφόρους κατευθύνσεις, τῆς στρατιωτικῆς γενικῶς ἀξίας των ἀποτελεῖ χρησιμώτατον ἀντικείμενον σπουδῆς τῆς Στρατιωτικῆς Γεωγραφίας.

Δ) ΕΝΑΕΡΙΟΙ ΜΕΤΑΦΟΡΑΙ

—Ἡ ἀεροπορία ἐκμηδενίζει τὰς ἀποστάσεις καὶ ἀδιαφορεῖ διὰ τὰ ἐπίγεια ἐμπόδια τὰ ὁποῖα παρεμβάλλονται μεταξὺ δύο σημείων. Ἐμπορεύματα, ἐπιβάται, στρατεύματα καὶ λοιπὰ ἐφόδια δύνανται νὰ μεταφερθοῦν ταχύτατα εἰς οἱονδήποτε σημεῖον θελήσωμεν ἔστω καὶ ὑπὸ μὴ καλὰς καιρικὰς συνθήκας. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἀεροπορίας προεκάλεσε βαθείας μεταβολὰς εἰς τὰς διεθνεῖς σχέσεις καὶ περιώρισε κατὰ πολὺ τὴν ἔκτασιν τῆς γῆς. Δὲν εἶναι εὔκολον νὰ προδικάση τις ποία θὰ εἶναι ἡ ἔκτασις τῶν μεταβολῶν αὐτῶν εἰς τὸ μέλλον. Αἱ ἐναέριοι συγκοινωνίαι δὲν συναντοῦν ἐμπόδια, διότι διέρχονται μὲ τὴν αὐτὴν πάντοτε εὐκολίαν ὑπεράνω ὠκεανῶν, ἐρήμων, ὀρεινῶν περιοχῶν. Διὰ τὴν ἀπογείωσιν καὶ προσγείωσιν τῶν ἀεροσκαφῶν ἀπαιτοῦνται γήπεδα, διάδρομοι προσγειώσεως οἱ ὁποῖοι, μὲ τὴν ὁσημέραι ἀνάπτυξιν τοῦ μέσου, δέον νὰ εἶναι εὐρύτεροι κι' ἐπιμηκέστεροι (ἀεροπροωθούμενα) καὶ ὡς ἐκ τούτου, ἡ γνῶσις τῶν ἀεροδρομίων τῶν ὑπαρχόντων εἰς τὸ ἑκάστοτε ἐξεταζόμενον γεωγραφικὸν διαμέρισμα, τοῦ ἀριθμοῦ, τῆς θέσεως καὶ τῆς ἀποδόσεως αὐτῶν, ἀποτελεῖ ἀντικείμενον σοβαρὸν κατὰ τὴν σπουδὴν τοῦ ἐδάφους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ III

ΜΟΡΦΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Α΄ ΑΤΟΜΙΚΟΣ – ΘΕΡΜΟΠΥΡΗΝΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

α) ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΚΡΗΞΕΩΝ

Διὰ νὰ ἐκτιμηθῇ καὶ κατανοηθῇ δεόντως ἡ στρατιωτικὴ ἀξία τῶν ἀτομικῶν καὶ θερμοπυρηνικῶν ὅπλων ἐκρίναμεν ἀπαραίτητον νὰ ἐπιχειρήσωμεν μίαν σύντομον ἐξέτασιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐκρήξεών των.

—Κατὰ βασικὸν τῆς Φυσικῆς νόμον, δι' ὡρισμένον τύπον καὶ μέγεθος ὅπλου ἡ ἐκλυομένη ἐνέργεια κατὰ τὴν ἔκρηξιν εἶναι πάντοτε ἡ αὐτὴ ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν ἡ ἔκρηξις λαμβάνη χώραν ὑπὲρ ἢ ὑπὸ τὸ ἔδαφος. Παρὰ ταῦτα ὅμως, τὸ εἶδος τῆς ἐνεργείας καὶ τ' ἀποτελέσματα αὐτῆς εἶναι διάφορα, ἐξαρτώμενα ἐκ τῆς θέσεως τοῦ ὅπλου εἰς τὸν χῶρον καὶ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκρήξεως.

Εἰς μίαν ἔκρηξιν θερμοπυρινικοῦ ὅπλου ἡ πυρόσφαιρα προκαλεῖ μίαν ἀνύψωσιν τῆς θερμοκρασίας εἰς ἑκατομμύρια βαθμῶν—μεγαλυτέραν τῆς τοῦ ἡλίου—εἰς διάστημα μικροδευτερολέπτου.

Τὸ γεγονὸς τοῦτο διαστέλλει ἀποτόμως τὸν ἀέρα καὶ προκαλεῖ ἓν ἐκρηκτικὸν κῦμα (Shock Wave) λίαν συμπαγοῦς ἀεροκελύφους. Τὸ κῦμα κινεῖται πρὸς τὰ ἔξω μὲ ταχύτητα διπλασίαν τῆς τοῦ ἤχου. Συναντᾷ τὴν γηΐνην ἐπιφάνειαν καὶ ἀνακλᾶται. Τὸ ἀνακλώμενον τοῦτο κῦμα συναντώμενον μετὰ τοῦ ἀρχικοῦ σχηματίζει τὸ κῦμα συμβολῆς

(Mach Wave), τὸ ὁποῖον πλέον ἔχει διπλασίαν ἑνὸς ἑκάστου καταστρεπτικὴ δύναμιν.

Τὰ μηχανικὰ φαινόμενα τὰ ὁποῖα προκαλεῖ ἡ ἔκρηξις αὐτὴ εἶναι τριῶν εἰδῶν:

α) Μία ὁρμητικὴ πνοὴ ἀέρος λόγῳ τῆς θερμικῆς ἐκτονώσεως, ἡ ὁποία φθάνει τὴν ταχύτητα 600 ἕως 700 μιλλίων (δι' ὅπλον 10 ΜΤ) ἀνὰ ω.

β) Μία ὑψηλὴ συμπίεσις εἰς τὸ κέλυφος τοῦ ἐκρηκτικοῦ κύματος, ἡ ὁποία δημιουργεῖ ὑπερπιέσεις 5 ἕως 6 φορὰς ἄνω τῆς κανονικῆς (ἀτμοσφαιρικῆς). Αἱ ὑπερπιέσεις αὗται θραύουν πρὸς τὰ ἔσω τὰ παράθυρα καὶ τὰ τοιχώματα τῶν οἰκιῶν ἔστω καὶ ἂν προστατεύονται ἀπὸ τὴν δύναμιν τοῦ ἀνέμου.

γ) Μιὰ ὁρμητικὴ ἐπιστροφὴ τοῦ ἀέρος διὰ νὰ καλύψη τὸ δημιουργούμενον λόγῳ τῆς ἀνυψώσεως τῆς πυροσφαίρας κενόν. Ἡ ταχύτης τοῦ ἀνέμου τούτου εἶναι πολὺ μικροτέρα.

Μηχανικὰ Φαινόμενα

Τὰ ἀνωτέρω μηχανικὰ φαινόμενα ἀπορροφοῦν τὰ 50 ο)ο περίπου τῆς ἐλκυομένης κατὰ τὴν ἔκρηξιν ἐνεργείας.

Τὰ θερμικὰ φαινόμενα εἶναι τὰ ἴδια μ' ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα θὰ ἐδημιούργη ἕνας μικρὸς ἥλιος εὑρισκόμενος ἐπὶ 4–5 δευτερόλεπτα πλησίον μας. Ἐκπέμπεται μία «ριπιαία» ἀκτινοβολία θερμότητος (Fiach Heat) ἡ ὁποία καὶ εὐκόλως ἀνακόπτεται δι' ἑνὸς μεταλλικοῦ φύλλου ἢ οἱασδήποτε οὐσίας ἡ ὁποία δὲν ἀναφλέγεται. Εἰς ἀκάλυπτον ὅμως προσωπικὸν δημιουργεῖ σοβαρὰ ἐγκαύματα. Διὰ στρατιωτικοὺς σκοποὺς λαμβάνομεν ὅτι 10 θερμίδες ἀνὰ τετραγωνικὸν ἑκατοστόμετρον ἔχουν 50 ο)ο πιθανότητα νὰ προκαλέσουν ἀπωλείας·

Ὑπὸ μορφὴν θερμικῆς ἀκτινοβολίας ἐλευθερώνεται τὸ 40ο)ο περίπου τῆς ὁλικῆς ἐνεργείας τῆς ἐκρήξεως.

Ἡ ἀρχικὴ πυρηνικὴ ἀκτινοβολία εἶναι μικρᾶς στρατιωτικῆς σημασίας δεδομένου ὅτι τὰ μηχανικὰ καὶ θερμικὰ φαινόμενα προκαλοῦν ἀπωλείας εἰς πολὺ μεγαλυτέρας ἀποστάσεις. Ἐξαίρεσιν εἰς τὸν κανόνα αὐτὸν παρουσιάζουν τὰ μικρὰ ὅπλα, τῶν ὁποίων τὰ ἀποτελέσματα τῆς πυρηνικῆς ἀκτινοβολίας ἐκτείνονται καὶ πέραν τῆς ἀκτῖνος δράσεως τῶν μηχανικῶν καὶ θερμικῶν φαινομένων. Ἡ πυρηνικὴ ἀκτινοβολία ἀπορροφᾶ 10ο)ο περίπου τῆς ἐκλυομένης κατὰ τὴν ἔκρηξιν ἐνεργείας.

Ὅταν ἡ ἔκρηξις, καὶ ἰδιαιτέρως τῶν μεγάλης κλάσεως ὅπλων, λαμβάνει χώραν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἢ ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν, τεράστιοι ὄγκοι γηΐνης ἢ ὑδατίνης μάζης θριμματιζομένης εἰς μικρότατα ἰονισμένα τεμαχίδια φέρονται εἰς ραδιενεργὸν νέφος εἰς μεγάλα ὕψη. Μετέπειτα πίπτουν καὶ μολύνουν μεγάλας περιοχὰς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Ἡ ραδιενεργὸς ἔντασις φθίνει βραδέως· μολύνει δὲ τὰ ἄτομα, ἐκτὸς ἂν ἐγκαίρως ἐξουδετερωθῇ διὰ πλύσεως. Ἡ μόλυνσις αὕτη (Fall-out) ἀπαγορεύει ἀποτελεσματικῶς τὴν κατοχὴν περιοχῆς ἢ τὴν διέλευσιν δι' αὐτῆς.

Τὸ ἐπικίνδυνον ἢ μὴ τῆς «δόσεως» ἀκτινοβολίας ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ποσοῦ—μετρουμένου εἰς Röentgen,—τῆς ἐκτάσεως τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἡ ὁποία ἐξετέθη καὶ τοῦ χρόνου. Ἀκτῖνες «Χ» πίπτουσαι εἰς ἓν σημεῖον τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος δυνατὸν νὰ φθάσουν τὰ 1000 Röentgen ἐπὶ ἥμισυ λεπτὸν χωρὶς νὰ προκαλέσουν σοβαρὰν ἀνωμαλίαν. Διὰ στρατιωτικοὺς σκοπούς, 500 Röentgen ἀνὰ ὥραν ἐπὶ ὁλοκλήρου τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος δύνανται νὰ προκαλέσουν ἀπώλειαν—δηλαδὴ θέσιν τοῦ ἀτόμου εἰς κατάστασιν «ἐκτὸς μάχης—εἰς 2—3 ὥρας καὶ θάνατον εἰς 20—30 ἡμέρας.

Ὁ κατωτέρω πίναξ παρουσιάζει τὰς ἀκτῖνας δράσεως εἰς ζημίας ἢ ἀπωλείας τῶν διαφόρων ὅπλων. Εἰς τὰς ἀποστάσεις αὐτὰς αἱ ζημίαι ἢ ἀπώλειαι ἔχουν μίαν πιθανότητα 50ο)ο. Ἀπώλειαι βεβαίως θὰ συμβοῦν εἰς ἀκάλυπτα ἄτομα.

ΕΝΑΕΡΙΟΣ ΕΚΡΗΞΙΣ

'Ακτῖνες ἐνεργείας εἰς μίλλια – Πιθανότης 50%

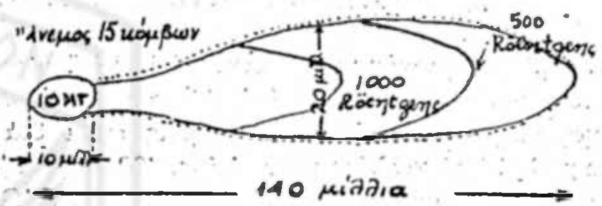
Κλάσις ὅπλου	Ζημίαι Μηχανικῆς δράσεως	'Απώλειαι θερμικῆς δράσεως	'Απώλειαι ἐξ ἀκτινοβολίας
2 Κ Τ	0,2	0,2	0,3
20 »	0,9	1,4	0,7
500 »	3,5	7,2	1,1
10 Μ Τ	8,0	17,0	1,8

Εἶναι ἀξιοσημείωτον ὅτι μόνον εἰς τὰ μικρὰ ὅπλα ἡ ἀκτὶς δράσεως ἀκτινοβολίας εἶναι μεγαλυτέρα τῆς ἀκτῖνος θερμικῆς δράσεως. Φυσικὰ πρόκειται περὶ τῆς ἀκτῖνος δράσεως τῆς ἀρχικῆς ἀκτινοβολίας καὶ ὄχι τῆς ἐκ μολύνσεως (Fall out).

'Ο κατωτέρω πίναξ παρουσιάζει τὰ ἀποτελέσματα εἰς διάφορα ὕψη ἐκρήξεως.

'Αποτελέσματα	'Εναέριος ἔκρηξις	Ἔκρηξις εἰς τὴν ἐπιφάνειαν	Ἔκρηξις ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν
1. Μηχανικά :			
α) Κροῦσις ἀερίου μετώπου	μεγάλη	μειωμένη	μικρὴ
β) Δημιουργία κρατῆρος.	οὐδεμία	ἐλαχίστη	μεγάλη
2. Θερμικὰ	μεγάλα	μειωμένα	μικρὰ
3. Πυρηνικὴ ἀκτινοβολία.			
α) ἀρχικὴ	μεγάλη	μειωμένη	μηδενικὴ
β) Μόλυνσις	οὐδεμία	μεγάλη	μεγάλη

Παρατηροῦμεν ἐνταῦθα δύο νέα ἀποτελέσματα εἰς τὰς ἐκρήξεις ἐπιφανείας καὶ τὰς ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν, τὴν δημιουργίαν κρατῆρος καὶ τὴν μόλυνσιν. Ὁ κρατὴρ προκαλεῖ μεγάλας μηχανικὰς ζημίας εἰς τὰ τεχνικὰ ἔργα. Ἡ μόλυνσις, δύναται νὰ ἐκτείνεται εἰς ἀποστάσεις μεγαλυτέρας τῶν 150 μιλλίων καὶ ν' ἀπαγορεύῃ τὴν ἐλευθερίαν κινήσεων ἐντὸς τῆς περιοχῆς ἐπὶ ἀρκετὰς ἡμέρας· Δυνάμεθα ἐκ τούτου νὰ φαντασθῶμεν τί δύνανται νὰ προκαλέσουν μερικαὶ ἑκατοντάδες ἐκ τῶν προαναφερθέντων καὶ μεγαλυτέρων ὅπλων εἰς μίαν χώραν.

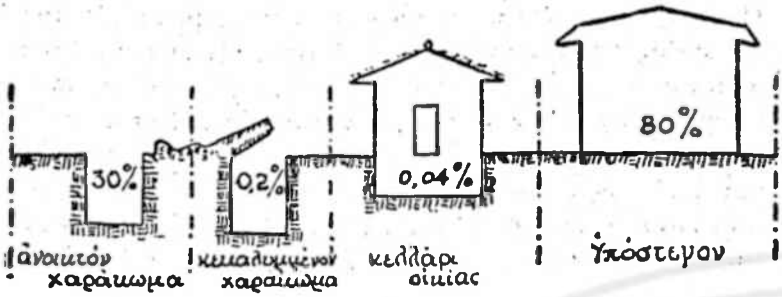

Ἡ ἀνωτέρω εἰκὼν παρουσιάζει τὴν ἔκτασιν μολύνσεως ὅπλου 10 Μ. Τ. μὲ ἄνεμον 15 κόμβων.

Δυνάμεθα, ἐκλέγοντες τὸ κατάλληλον ὅπλον καὶ τὸ κατάλληλον ὕψος ἐκρήξεως νὰ ἐπιτυγχάνωμεν ἑκάστοτε τὰ ἐπιζητούμενα πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ μας ἀποτελέσματα.

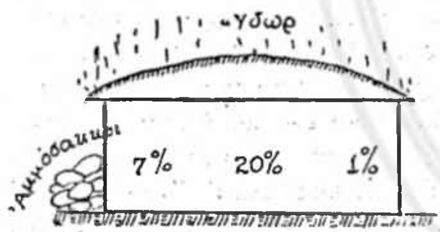
Ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε παρουσιάσεως εἶναι φανερὸν ὅτι τὸ θερμοπυρηνικὸν ὅπλον εἶναι ἕνα πολὺ ἰσχυρὸν πολεμικὸν μέσον. Δὲν θὰ πρέπει ἐν τούτοις νὰ παραμείνῃ ἡ ἐσφαλμένη ἐντύπωσις ὅτι δὲν ὑπάρχει τρόπος προστασίας κατ' αὐτοῦ. Τουναντίον, ὀφείλομεν νὰ γνωρίσωμεν τὰς ἀδυναμίας του διά νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐπιζήσωμεν καὶ νὰ νικήσωμεν δι' αὐτοῦ.

Εἰς τὴν ἄμεσον περιοχὴν μιᾶς θερμοπυρηνικῆς ἐκρήξεως, κλάσεως μεγατόννων, ἡ ἐπιβίωσις δὲν εἶναι καθόλου πιθανή. Ἀλλ' ἡ περιοχὴ αὕτη εἶναι σχετικῶς μικρά· πέραν αὐτῆς, ἁπλαὶ προστατευτικαὶ ἐνέργειαι ὡς ἡ κάλυψις εἰς χαρακώματα ἢ ἀκόμη ἡ κατάκλισις ἐπὶ τοῦ ἐδάφους εἶναι δυνατὸν νὰ μᾶς σώσῃ ἀπὸ τὴν μηχανικὴν καὶ θερμικὴν δρᾶσιν καθὼς καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀρχικῆς πυρηνικῆς ἀκτινοβολίας. Διὰ τὴν μόλυνσιν ἄς προσέξωμεν τὰ κατωτέρω ἁπλᾶ προστατευτικὰ μέτρα.

ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΑ

Οὕτω εἰς μίαν περιοχὴν μολυσμένην μὲ 500 Röentgen διὰ προσωπικὸν ἐκτιθέμενον ἐπὶ μίαν ὥραν ἡ ἀπώλεια εἶναι μᾶλλον βεβαία. Ἐντὸς τοῦ χαρακώματος θὰ ἀπαιτηθοῦν τρεῖς ὧραι διὰ λῆψιν τῆς αὐτῆς δόσεως· εἰς δὲ τὸ κελλάρι μιᾶς οἰκίας, 400 ἡμέραι. Ἐντὸς ἑνὸς σιδηροῦ ὑποστέγου ἐπίσης ὑπάρχει σχετικὴ κάλυψις. Ὡς φαίνεται εἰς τὸ σχῆμα ἡ ἔντασις δὲν εἶναι παντοῦ ἡ αὐτή· δύναται νὰ μειωθῇ περισσότερον διὰ σάκκων ἄμμου εἰς τὰ πλευρὰ καὶ διὰ πλύσεως τῆς στέγης.

Β) ΘΕΡΜΟΠΥΡΗΝΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Ι. Σημεῖα στρατηγικοῦ ἐνδιαφέροντος

– Ἡ δυνατότης συγκεντρώσεως τρομακτικῆς ἰσχύος πυρὸς εἰς ἕνα τόπον κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν εἶναι μεγάλης σπουδαιότητος διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἀρχῆς τῆς Μάζης.

– Ἡ ψυχολογικὴ ἐπίδρασις εἰς τὸν πολιτικόν, οἰκονομικόν, βιομηχανικὸν καὶ στρατιωτικὸν τομέα.

– Ἡ συστηματικὴ καταστροφὴ τοῦ πολεμικοῦ δυναμικοῦ τοῦ ἐχθροῦ.

—'Η μέριμνα διὰ τὴν τύχην τοῦ ἀμάχου πληθυσμοῦ.
—Τὰ σχέδια χρησιμοποιήσεως ἢ μὴ τῆς περιοχῆς.
—'Η ἐπιβίωσίς μας.

II. Σημεῖα τακτικοῦ ἐνδιαφέροντος.

1. *Χρησιμοποίησις ἐπὶ στόχου*:

α) Τὰ μηχανικὰ φαινόμενα προκαλοῦν μεγάλον ἀριθμὸν ἀπωλειῶν εἰς κατῳκημένας περιοχάς.
β) 'Η θερμικὴ ἀκτινοβολία προκαλεῖ μεγάλον ἀριθμὸν ἀπωλειῶν εἰς ἀνοικτὸν χῶρον.
γ) 'Ο κρατὴρ προκαλεῖ μεγάλας ζημίας εἰς βαρείας κατασκευάς.
δ) 'Η μόλυνσις ἀπαγορεύει ἐλευθέρας ἐνεργείας εἰς μεγάλην περιοχήν.

2. *Κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ὅπλου*:

α) Ὅπλον μεγάλης κλάσεως.
—Εἶναι φθηνότερον εἰς πυρηνικὸν ὑλικὸν ἀνὰ ἰσοδύναμον Κ.Τ. ἐκρηκτικῆς ὕλης.
—'Επιτρέπει μεγαλυτέρας ἀνοχὰς εἰς σφάλματα βομβαρδισμοῦ.
—Σπαταλᾷ ἐνέργειαν εἰς ὑπὲρ τὸ δέον καταστροφὴν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ κρατῆρος.
—Τὰ ἀποτελέσματά του εἶναι μεγαλυτέρας διαρκείας.
—Διὰ μιᾶς μονάδος καλύπτει μεγάλην περιοχήν.

β) Ὅπλον μικροτέρας κλάσεως.
—Αἱ ζημίαι περιορίζονται καὶ ἐλέγχονται εὐκολώτερον.
—Τὰ ἀποτελέσματα μολύνσεως ἐξ ἐπιπροσθέσεως δὲν εἶναι πολὺ σοβαρά.
—'Επιτρέπει ἄμεσον δρᾶσιν ἐκμεταλλεύσεως εἰς τὴν βληθεῖσαν περιοχήν.

Γ) ΜΕΣΑ ΕΞΑΠΟΛΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΘΕΡΜΟΠΥΡΗΝΙΚΩΝ ΟΠΛΩΝ - ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ

'Η ἐμφάνισις τῶν θερμοπυρηνικῶν ὅπλων δὲν ἀλλάσσει τὸν τύπον τῶν ἐπιχειρήσεων. Καὶ πάλιν ἔχομεν νὰ ρίψωμεν ἀπὸ τοῦ ἀέρος βόμβας διὰ νὰ κτυπήσωμεν στόχους εἰς τὴν ἐπιφάνειαν· ἔχομεν πυροβόλα καὶ κατευθυνόμενα βλήματα δι' ἐπιγείους ἐπίσης στόχους· ἔχομεν, τέλος, πυραύλους καὶ πυροβόλα διὰ τὴν ἐναέριον βολήν. Τὰ συστήματα ἐξαπολύσεως τῶν νέων ὅπλων εἶναι πολλὰ καὶ ποικίλα ὅσον καὶ τὰ κλασσικά. 'Η κυρία διαφορά των ἔγκειται εἰς τὰ στοι-

χεῖα τῆς ταχύτητος, τῆς ἀκτῖνος ἐνεργείας καὶ τῆς ἀκριβείας, εἰς τὰ ὁποῖα ὑπερτεροῦν τὰ ἀτομικὰ συστήματα. Διὰ τὴν ἐπίτευξιν αὐτὴν ἡ ἐπιστημονικὴ προσπάθεια ὑπῆρξε μεγάλη· πολλὰ προβλήματα εἶχον νὰ ἐπιλυθοῦν εἰς τὰ γραφεῖα μελετῶν καὶ εἰς τὰ δοκιμαστήρια. Καὶ σήμερον συνεχίζεται ὁ ἐπιστημονικὸς ἀγὼν μὲ νέα προβλήματα.

Ἐπὶ τῆς ταχύτητος ὑπάρχει τὸ πρόβλημα τῶν τρομακτικῶν θερμοκρασιῶν, εἰς τὰς περιοχὰς ἄνω τῶν 2000 μιλ)ὥραν· ἀλλὰ καὶ τὸ πρόβλημα τοῦ ἐλέγχου τῆς πτήσεως εἰς τὰς ταχύτητας αὐτὰς δὲν εἶναι μικρότερον.

Ἐπὶ τῆς ἀκτῖνος ἐνεργείας, ἔχομεν δύο ἐπίσης μεγάλα προβλήματα: τὸ τῆς «Ἐπανεισόδου» καὶ τῆς ἀκριβείας. Τὰ νέα διηπειρωτικὰ βλήματα ἵπτανται ἄνω τῆς τροποσφαίρας καὶ κατὰ τὴν ἐπανείσοδόν των εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν ἔχουν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὴν ἐπίδρασιν τῶν δημιουργουμένων ἐξαιρετικῶς μεγάλων θερμοκρασιῶν καὶ πιέσεων. Εἰς τὸ πρόβλημα τῆς ἀκριβείας, μόλις τελευταίως ἀπεκαλύφθη ἕνας νέος συντελεστής. Εἰς μίαν προσπάθειαν ὑπολογισμοῦ τῆς τροχιᾶς ἑνὸς βλήματος μεγάλης ἀκτῖνος ἐνεργείας καὶ μεγάλης ταχύτητος οἱ ἐπιστήμονες ἀνεκάλυψαν ὅτι αἱ γεωγραφικαί μας συντεταγμέναι προκαλοῦν λάθος 70 ἕως 80μιλλίων. Ἕνα ἄριστα ἐλεγχόμενον βλῆμα, δηλαδή, μὲ βάσιν τὰς συντεταγμένας αὐτὰς δύναται νὰ εὑρεθῇ μακρὰν τοῦ στόχου κατὰ τὴν ἀπόστασιν αὐτήν.

Εἶναι φανερὸν πόσον στενὴ συνεργασία ἀπαιτεῖται μεταξὺ τῶν ἐπιστημόνων, διὰ να δυνηθοῦν νὰ συμβαδίζουν, ὁ ἔλεγχος καὶ ἡ καθοδήγησις τῶν ὅπλων μετὰ τῆς ταχύτητος καὶ ἀκτῖνος ἐνεργείας αὐτῶν. Μόνον διὰ μιᾶς τοιαύτης συνεργασίας δυνάμεθα νὰ ἀντιμετωπίζωμεν τὰ προαναφερθέντα — καὶ τίς γνωρίζει ποῖα μελλοντικὰ — προβλήματα.

Οὕτως ἔχουν κατασκευασθῇ αὐτόματοι ὑπολογισταὶ καταλλήλου μεγέθους, ὥστε νὰ δύνανται νὰ ἐγκατασταθοῦν ἐντὸς τῶν κατευθυνομένων βλημάτων. Οἱ ὑπολογισταὶ αὐτοὶ ἐπιφέρουν διορθώσεις εἰς τὰ στοιχεῖα πτήσεως, ὥστε τὸ βλῆμα νὰ τηρῆται ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς προϋπολογισθείσης τροχιᾶς.

Ὁ ἠλεκτρονικὸς ἔλεγχος ἔχει προαχθῇ τόσον πολύ, ὥστε νὰ μᾶς ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὴν δέσμευσιν ὄψεως τοῦ ἐδάφους. Καὶ τὰ ἀεροσκάφη μετὰ πληρωμάτων, καὶ τὰ ἀνεπάνδρωτα βλήματα δύνανται σήμερον νὰ ταξιδεύουν μὲ μίαν ἁπλῆν ἐνέργειαν ἑνὸς χειριστοῦ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Τὸ σύστημα «Atran» βασιζόμενον ἐπὶ τῆς ἀρχῆς Randar προβάλλει τὴν λαμβανομένην εἰκόνα τοῦ κάτωθέν του ἐδάφους ἐπὶ ειδικοῦ ἀντιστοίχου χάρτου ἐγκατεστημένου ἐντὸς τοῦ βλήματος.

Κατὰ τὴν πτῆσιν τοῦ βλήματος ἐπὶ τῆς προϋπολογισθείσης τροχιᾶς πρέπει αἱ δύο εἰκόνες νὰ συμπίπτουν. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει γίνονται αὐτομάτως κατάλληλοι διορθώσεις, ὥστε τὸ βλῆμα νὰ τηρῆται ἐντὸς τῆς ὀρθῆς τροχιᾶς.

Ἐξ ἄλλου, ἓν νέον γυροσκοπικὸν σύστημα κατεσκευάσθη καὶ ἐδοκιμάσθη ἀποδοτικῶς· τὸ γνωστὸν ὡς «σύστημα ἀδρανείας» (Inertial guidance). Τὸ σύστημα αὐτὸ ἐξασφαλίζει ἀπολύτως ἀκριβῆ ἔλεγχον εἰς τὸν ἀέρα οἱουδήποτε ἱπταμένου ὅπλου.

Πολυάριθμοι δοκιμαὶ ἔγιναν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς συλλήψεως τοῦ πρώτου ἀτομικοῦ ὅπλου. Ἀπ' ἀρχῆς αἱ προσπάθειαι ἔτεινον πρὸς τὴν κατασκευὴν μεγαλυτέρας κλάσεως ὅπλων μὲ δεδομένον ἀτομικὸν ὑλικόν. Τὸ ὅπλον τῶν 10 Μ. Τ., τὸ ὁποῖον ἐδοκιμάσθη τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς τὸν Εἰρηνικὸν ὑπὸ τῶν Η. Π. Α. εἶναι μία ἔνδειξις ὅτι ἡ τάσις αὐτὴ ἐπιτυγχάνει τοῦ σκοποῦ της. Εἶναι προφανὲς ὅτι ἐπετεύχθη ἡ παρασκευὴ καλυτέρας ποιότητος ὑλικοῦ, ἡ ὁποία ἐπιτρέπει τὴν κατασκευὴν μεγάλης κλάσεως ὅπλων μὲ μικρὰν σχετικῶς ποσότητα ἀτομικοῦ ὑλικοῦ. Τοιουτοτρόπως ἐφθάσαμεν ἤδη εἰς τὰς κλάσεις τῶν ἑκατοντάδων μεγατόννων.

Ἕτερος ἐπιθυμητὸς ἀντικειμενικὸς σκοπὸς εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν ὅπλων θὰ ἦτο νὰ ἐπιτύχωμεν μεγάλας κλάσεις εἰς μικρὰς κατασκευάς. Τὸ ὅπλον τῆς Hiroshima, 20 ΚΤ, εἶχεν ἀρκετῶν τόννων βάρος καὶ ἐχρησιμοποίει ἀτομικὸν ὑλικὸν ἑνὸς χιλιογράμμου. Ἐὰν τὸ αὐτὸ ὅπλον ἦτο δυνατὸν νὰ φέρεται εἰς μικροτέραν βόμβαν ἢ νὰ βάληται μὲ ἕνα μικρὸν πύραυλον ἢ τέλος, νὰ τοποθετῆται ἐντὸς ἑνὸς λεπτοῦ κατευθυνομένου βλήματος, θὰ ἐπετυγχάνετο μεγάλη οἰκονομία ἐν τῇ ἐπιδιώξει τῆς «μάζης τῆς ἰσχύος πυρός». Τὸ μέγεθος τῶν συγχρόνων θερμοπυρηνικῶν ὅπλων δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀποκαλυφθῇ — ἔστω καὶ ἂν τὸ ἐγνωρίζαμεν. — Πάντως ὁ ἀγὼν μειώσεως τῶν διαστάσεων καὶ τοῦ βάρους τῶν ἰσχυρῶν ὅπλων, ἔχει σημειώσει ἀρκετὴν πρόοδον.

Ἕτερος τομεὺς ἐνδιαφέροντος εἰς τὰς ἐξελίξεις εἶναι ὁ τῆς «μολύνσεως». Μὲ τὴν συνεχῆ αὔξησιν τῆς ἰσχύος τῶν θερμοπυρηνικῶν ὅπλων καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ ἀκραιφνεῖς φιλοπόλεμοι ἤρχισαν ν' ἀνησυχοῦν μὲ τὰ ἐνδεχόμενα ἀποτελέσματα τῶν «μολύνσεων» ἡ ὁποία καὶ ἐπαρουσίασε τὸ «καθαρὸν ὅπλον». Εἰς αὐτό, τὰ ἀποτελέσματα μολύνσεως, ἀκόμη καὶ εἰς τὰς ἐπιφανειακὰς ἢ ὑπογείους ἐκρήξεις, εἶναι πολὺ μειωμένα.

Ὁ θερμοπυρηνικὸς πόλεμος φαίνεται ὅτι φθάνει εἰς τὴν ἀπόλυτον μορφὴν μὲ ἕνα τρομακτικὸν εἰς σύλληψιν σύστημα, τὸ ὁποῖον

δὲν θὰ βραδύνῃ ἴσως. Πρόκειται περὶ τῶν ἐξοπλισμένων σκαφῶν τοῦ διαστήματος, τὰ ὁποῖα κινούμενα μὲ ἀτομικὴν ἐνέργειαν, θὰ περιπολοῦν εἰς μέγα ὕψος ἄνωθεν τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἕτοιμα νὰ φέρουν τὴν κόλασιν εἰς τὴν ἐχθρικὴν χώραν.

Δ) Η ΤΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΠΟΛΕΜΟΥ

Δὲν εἶναι ἀκόμη εἰς θέσιν οἱ ἐπὶ τοῦ Ἀτομικοῦ πολέμου ἐμπειρογνώμονες νὰ διαμορφώσουν στρατιωτικὸν δόγμα διὰ τὴν τακτικὴν τοῦ ἀγῶνος τοῦ εἴδους αὐτοῦ. Τὰ ἐκτελούμενα πειράματα δὲν δύνανται νὰ δώσουν πεῖραν, ἡ ὁποία μόνον ἀπὸ ἕνα πόλεμον μὲ χρησιμοποίησιν ἀτομοπυρηνικῶν ὅπλων θὰ προκύψῃ. Τὸ θέμα περιπλέκει ἡ ἐκ τῶν ἀτομικῶν ὅπλων κολοσσιαία ἰσχὺς πυρός, ἑκατονταπλασία τῆς τῶν κλασικῶν ὅπλων, ἐνῶ ἡ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κίνησις παρέμεινεν ἡ αὐτή.

Αἱ ΗΠΑ, ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Γαλλία πειραματιζόμεναι ἐπὶ τῆς συνθέσεως τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἔχουν αἱ μεραρχίαι συμφωνοῦν ἐπὶ ἑνὸς σημείου ἀφορῶντος εἰς τὴν ἐπαύξησνν τῆς εὐκαμψίας καὶ εὐκινησίας τῶν μονάδων τούτων.

Οἱ Ἀμερικανοὶ διὰ ν' ἀνταποκριθοῦν εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην ὠργάνωσαν τὴν πεντατομικὴν μεραρχίαν εἰς μίαν σύνθεσιν πειραματικὴν ἥτις ἐμφανίζει τὴν μονάδα ταύτην ἀφ' ἑνὸς μὲν αὐτοδύναμον εἰς ἀτομικὴν ἰσχύν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐλαφροτέραν τῆς κανονικῆς διαθέτουσαν εὐελιξίαν, εὐκινησίαν καὶ ταχυκινησίαν.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν συνταγμάτων ηὐξήθη εἰς 5 ἀπὸ 3 ἀλλὰ μικροτέρας συνθέσεως τῶν ἀντιστοίχων συνταγμάτων τῆς κανονικῆς μεραρχίας.

Τὰ ἅρματα μάχης ἀπετέλεσαν τάγμα — ἀφαιρεθεισῶν τῶν ἰλῶν ἐκ τῶν συνταγμάτων — εἰς τρόπον ὥστε ἡ μονὰς κρούσεως νὰ καταστῇ ἰσχυροτέρα κι' ἐν ταυτῷ ν' αὐξηθῇ ἡ ἀναγνωριστικὴ ἱκανότης τῆς μεραρχίας. Ἡ σύνθεσις τοῦ συντάγματος τῆς πενταδικῆς μεραρχίας θὰ εἶναι ἕξ λόχων:

— Εἷς λόχος Διοικήσεως καὶ ὑπηρεσιῶν.

— Τέσσαρες λόχοι τυφεκιοφόρων (μὲ πολυβόλα καὶ ὅλμους τῶν 81 χιλ.).

— Εἷς λόχος περιλαμβάνων ὅλμους 105 χιλ. καὶ ἀντιαρματικὸν πυροβολικὸν Spat τῶν 106 χιλ.

Χαρακτηριστικὸν ἐν προκειμένῳ εἶναι ὅτι εἰς τὴν πενταδικὴν σύνθεσιν ἀγνοεῖται τὸ «Τάγμα Πεζικοῦ».

'Ο λόχος Δ]Β άνεπτύχθη είς τάγμα διά τήν άντιμετώπισιν τών, ώς έκ τής μεγαλειτέαας διασποράς, άναγκών.

Τό όργανικόν πυρ]κόν τής μεραρχίας άνεπτύχθη είς ταξιαρχίαν μέ:

—1 μοίραν τών 105 χιλ. (έκ 5 πυρ]ρχιών).

—1 μικτήν μοίραν τών: 2 πυρ]ρχιών 155 χιλ., 1 πυρ]ρχίαν τών 8'' δυναμένην νά βάλη βλήματα άτομικά καί 1 πυρ]ρχίαν «έντίμου Τζών» τών 162 χιλ.

'Η μεραρχία έφοδιάζεται έπί πλέον μέ 1 τάγμα μεταφορών καί τοῦτο διά νά έξασφαλισθῆ μείζων ταχυκινησία τών μαχίμων μονάδων έπί τοῦ τακτικοῦ πεδίου.

Κατά τήν διεξαγωγήν τοῦ άγώνος δέον νά ληφθοῦν ύπ' ὄψιν αί έξελίξεις τών άτομοθερμοπυρηνικών ὅπλων καί ή έπίδρασις τούτων έπί τών διαφόρων μορφών τοῦ άγώνος, οὕτω:

—*Κατά τήν έπίθεσιν.* Αί συγκεντρώσεις δέον ν' άποφευχθοῦν ώς άποτελοῦσαι έξαιρέτους στόχους δι' άτομικήν προσβολήν. 'Ο έλιγμός δέον νά ἔχη ύπ' ὄψιν τάς δυνατότητας άτομικής ύποστηρίξεως καί ή έκμετάλλευσις τών άποτελεσμάτων τών άτομικών ὅπλων νά γίνεται π λ ή ρ ω ς καί μ ε θ ο δ ι κ ώ ς. 'Ο ίδεώδης τρόπος έκπληρώσεως τής έπιθετικής άποστολής θά ἦτο έκεῖνος τοῦ όποίου αί διεσπαρμέναι δυνάμεις συγκλινόντως καί συντονισμένως βαδίζουσαι διά διαφόρων δρομολογίων έπί τοῦ άντικειμενικοῦ σκοποῦ καί άφοῦ έκπληρώσουν τήν άποστολήν των, θά δυνηθοῦν πάλιν νά διασπαροῦν ταχύτατα, τής διασποράς των γενομένης φυσικά μέχρις ένός βαθμοῦ. Κατά τήν σύγκρουσιν αί δυνάμεις δέον τά τηροῦν στενήν μετά τοῦ έχθροῦ έπαφήν ὥστε ή άποπειρωμένη χρησιμοποίησις ύπ' αύτοῦ άτομικών ὅπλων νά μή εἶναι ἄμοιρος τών αύτών κινδύνων καί συνεπειών καί δι' αύτόν. "Ινα καταστῆ δυνατή ή έφαρμογή τοῦ άνωτέρω δόγματος πρέπει νά ύπάρξη εύκινησία, ίσχύς πυρός, καλή λειτουργία έπικοινωνιών καί πρό πάντων άρτία έκπαίδευσις άπό τοῦ καιροῦ τής είρήνης. 'Ο έπιθετικός άγών δέν θ' άποβλέπη είς τήν κατάληψιν άντικειμενικών σκοπών, πόλεων, κέντρων κι' έδαφών άλλά ε ί ς τ ή ν κ α τ α σ τ ρ ο φ ή ν τ ο ῦ έ χ θ ρ ο ῦ κ α ί τ ή ν α ί χ μ α λ ω σ ί α ν τ ο υ.

—*Κατά τήν ἄμυναν.* 'Ο άμυνόμενος εύρίσκεται είς πλεονεκτικωτέραν θέσιν ἔναντι τοῦ έπιτιθεμένου, καθόσον οὗτος δύναται νά διασπαρῆ καί όργανώνων τό ἔδαφος ν' άποκτήση προστασίαν· ένώ διά τόν έπιτιθέμενον προβάλλει ή άνάγκη, προκειμένου νά έπιτεθῆ, νά συγκεντρωθῆ γεγονός ὅπερ θά δώση είς τήν ἄμυναν ίδεώδεις στόχους προσβολής.

Τὰ εἰς ἀκτῖνα 2.500 μ. δραστικὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀτομικῶν ὅπλων ἐπιβάλλουν αὔξησιν τοῦ καταλαμβανομένου μετώπου καὶ βάθους τῆς ἀμύνης, συνεπῶς ἐγκατάλειψιν τῶν μέχρι τοῦδε παραδεδεγμένων συστημάτων ὀργανώσεως ἀμύνης ὡς καὶ τῆς συνθέσεως τῶν μεραρχιῶν καὶ νὰ ἐκλέξωμεν τὴν ὀργάνωσιν αὐτοδυνάμων συγκροτημάτων δυνάμεως μ έ χ ρ ι τάγματος πεζικοῦ, ἐνισχυομένων μὲ μέσα ὑποστηρίξεως ὥστε νὰ δύνανται νὰ διεξαγάγουν ἀγῶνα ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον καὶ μὲ τὰ ἴδιά των μέσα.

Μέχρι τοῦδε πυρὴν εἶχε καθορισθῆ τὸ τάγμα Πεζικοῦ ἐνισχυομένου δι' ἴλης ἁρμάτων, πυρ]ρχίας, μηχανικοῦ, διαβιβάσεων καὶ ὑγειονομικοῦ μὲ τὴν εὐθύνην ἐλέγχου μιᾶς περιοχῆς 3.600—4.500 μ. Ἡ ἤδη ἐπελθοῦσα μεταβολὴ εἰς τὸ πενταδικὸν σύστημα ἀντικαθιστῶσα τὸ τάγμα ὑπὸ τοῦ λόχου, ἀποβλέπει εἰς τὴν μεγαλυτέραν διασπορὰν τῶν δυνάμεων ἀμύνης. Ὁ τύπος κυκλικῆς ἀμύνης προσαρμόζεται περισσότερον εἰς τὴν δυνατότητα ἐξουδετερώσεως τῶν ἐχθρικῶν διεισδύσεων καὶ θὰ πρέπει ἀσφαλῶς νὰ υἱοθετηθῆ ὡς τύπος ἰδεώδους ἀμύνης κατὰ τοῦ ἀτομικοῦ πολέμου.

Ἐν ὅμως τοιοῦτον μεμονωμένον τακτικὸν συγκρότημα ἐὰν δὲν τυγχάνει ἐπαρκοῦς ὑποστηρίξεως ὑπόκειται εἰς τὸν κίνδυνον ὑπερκεράσεως, ἀποσυνθέσεως καὶ ἐξουδετερώσεως. Πρὸς ἀποφυγὴν τούτου δέον νὰ προβλεφθῆ ὑπὸ τῶν σχεδίων ἐπιχειρήσεων ἡ διάθεσις τῶν συγκροτημάτων κατὰ τρόπον ἐπιτρέποντα ἀμοιβαίαν ὑποστήριξιν, ἀλλὰ καὶ ἀνάληψιν ἀντεπιθέσεων ἐναντίον τοῦ διὰ τῶν διακένων εἰσδύσαντος ἐχθροῦ. Ὁ κίνδυνος ὅστις ἐγκυμονεῖται διὰ τὴν δημιουργίαν ἐπικινδύνου ρήγματος ἐπὶ τῆς ἀμυντικῆς περιοχῆς θ' ἀποτραπῆ, ἐὰν κι' ἐφ' ὅσον τὸ βάθος τῆς ὅλης ἀμυντικῆς διατάξεως ἐπεκταθῆ μέχρι καὶ τοῦ ὀπισθίου ὁρίου τῆς Στρατιᾶς. Οἴκοθεν νοεῖται ὅτι ἡ ἄμυνα διὰ νὰ καταστῆ ἀρραγὴς ἀπαιτεῖ ἐν τοιαύτη περιπτώσει ἀ φ θ ο ν ί α ν σ υ γ κ ρ ο τ η μ ά τ ω ν ὡ ς κ α ὶ π ο λ ὺ μ ε γ α λ ε ι τ έ ρ α ς δ υ ν ά μ ε ι ς.

Ἡ παρουσία τῶν ἀτομικῶν ὅπλων καθιστᾶ ἰδιαζούσης σημασίας τὴν ὁλόπλευρον ἄμυναν. Τὰ συγκροτήματα ὡς θὰ εἶναι, κατὰ βάθος καὶ πλάτος διατεταγμένα θ' ἀποτελοῦν, ἴ δ ι α σ η μ ε ῖ α σ τ η ρ ί γ μ α τ ο ς. Ὁ ἐχθρὸς θὰ ἔχει τὴν δυνατότητα διεισδύων διὰ τῶν ὑπαρχόντων κενῶν νὰ κυκλώση ἓν ἢ πλείονα τῶν συγκροτημάτων. Τούτου ἕνεκα καὶ πρὸς ἀποφυγὴν δυσαρέστων ἐξελίξεων, ἕκαστον συγκρότημα θὰ πρέπει νὰ ἔχη δυνατότητας ἀμύνης μέχρις ἐπεμβάσεως τῆς διοικήσεως.

Γενικώτερον, ἡ ἄμυνα θὰ ἔδει νὰ εἶναι μᾶλλον ἐλαστικὴ παρὰ

στατική. Ὁ συνδυασμὸς ἀμυντικῆς κι' ἐπιθετικῆς ἐνεργείας θὰ φέρῃ τὴν νίκην.

Κατὰ τὴν ἄμυναν ὅλαι αἱ ἐνέργειαι θὰ τείνουν εἰς τὸ νὰ παρασύρουν τὸν ἐχθρὸν εἰς περιοχὴν τῆς ἐκλογῆς μας, ἔνθα προσβαλλόμενος ὑπὸ ἀτομικῶν ὅπλων θὰ ἐξουδετερωθῆ. Εἰς τὸ ὀρεινὸν ἔδαφος τῆς Βαλκανικῆς ὁ ἐχθρὸς θ' ἀναγκασθῆ νὰ διοχετεύσῃ τὴν κυρίαν του προσπάθειαν κατὰ μῆκος τῶν κοιλάδων τῆς Βαλκανικῆς (*) ὅπου εὑρίσκονται καὶ αἱ φυσικαὶ ὁδοὶ συγκοινωνιῶν παρέχων οὕτω τὴν ἀναμενομένην εὐκαιρίαν εἰς τὸν ἀμυνόμενον, νὰ πλήξῃ καιρίως τὰς δυνάμεις τοῦ ἐπιτιθεμένου. Ἐὰν ὅμως ὁ ἐχθρός, προδικάζων τὰς συνεπείας, ἀποφύγῃ νὰ «καναλιζάρῃ» τὰς δυνάμεις του πρὸς τὴν ἀναμενομένην κατεύθυνσιν καὶ ἀκολουθῶν ὀρεινὰ ἀντίθετα δρομολόγια ἐπιτύχῃ νὰ διεισδύσῃ, τότε αἱ εἰς βάθος ἐφεδρεῖαι δέον, συγκεντρούμεναι ταχέως νὰ ἀναχαιτίσουν τοῦτον δι' ἀντεπιθέσεων. Τοῦτο ὅμως σημαίνει κατ' ἀρχὴν ὕπαρξιν μέσων κινήσεως μὲ ὀχήματα δυνάμενα νὰ κινηθοῦν ἐπὶ παντοδαποῦ ἐδάφους, ἀρίστην λειτουργίαν μέσων Δ|Β, μεγάλην εὐκινησίαν τῶν ἐφεδρειῶν καὶ εὔκαμπτον σύστημα διοικήσεως καὶ Δ.Μ.

Ἐπεξηγοῦντες τὸν τελευταῖον ὅρον τονίζομεν ὅτι προκειμένου περὶ ἀτομικοῦ πολέμου ἀπαιτεῖται ριζικὴ μεταβολὴ τοῦ δόγματος ὅπερ σήμερον διέπει τὴν ὀργάνωσιν τῆς Δ.Μ.

Τὸ ἰσχῦον «συγκεντρωτικὸν σύστημα» — ἀποθηκῶν ὑλικοῦ, περιοχῶν συντηρήσεως, ὑγρῶν καυσίμων κλπ. συγκεντρουμένων ἐγγὺς ζωτικῶν στγκοινωνιακῶν κόμβων — εἰς τὸν ἀτομικὸν πόλεμον εἶναι ἀπηρχαιωμένον. Ἀπαιτεῖται νῦν ἡ δημιουργία ζώνης «στρατιωτικοῦ κενοῦ» ἥτις κειμένη μεταξὺ τῆς περιοχῆς τῶν πρόσω καὶ τῆς περιοχῆς βάσεως δὲν θὰ παρουσιάζει διὰ τὸν ἐχθρὸν πρακτικὸν ἐνδιαφέρον. Προέχει ἡ ὀργάνωσις συστήματος ἀνεφοδιασμοῦ ἀπὸ ἀέρος δι' ἑλικοπτέρων ἀεροσκαφῶν καθέτου ἀπογειώσεως, μεταγωγικῶν ἐφοδιασμοῦ ἅτινα θ' ἀνεφοδιάζουν τὰς μονάδας τόσον κατὰ τὴν ἄμυναν ὅσον καὶ κατὰ τὴν ἐπίθεσιν, χωρὶς βεβαίως ὁ τρόπος οὗτος ἀνεφοδιασμοῦ νὰ θεωρηθῆ ὅτι ὑποκαθιστᾶ τὸ ἐπίγειον καὶ τὸ θαλάσσιον ρεῦμα ἀνεφοδιασμοῦ.

Ἡ μείζων προστασία τῶν ἀνεφοδιαστικῶν κέντρων θὰ ἐπιτευχθῆ διὰ τῆς μεγίστης δυνατῆς διασπορᾶς αὐτῶν. Τοῦτο θὰ ἐπιτευχθῆ μέχρις ὁρίου δεδομένου ὅτι πολλὰ εἶναι τὰ προβλήματα ἅτινα γεννῶνται αὐτομάτως ἐκ τῆς τοιαύτης διασπορᾶς, ὡς τὸ πρόβλημα τῆς

---

*) Ἐξεταζομένων λεπτομερῶς ἐν τῷ 3ῳ τόμῳ τοῦ παρόντος.

ἀποτελεσματικῆς τοπικῆς προστασίας τῶν ἐγκαταστάσεων ἀπὸ ἐπιχειρήσεις ἀνορθοδόξου πολέμου (περὶ οὗ παρακατιόντες γράφομεν). Τοῦ προβλήματος τούτου ἡ λύσις εὑρίσκεται μᾶλλον εἰς τὴν ὀργάνωσιν τοπικῆς ἀσφαλείας τῶν ποικίλων ἐγκαταστάσεων. Αὕτη θὰ εἶναι ἐντελῶς ἀνεξάρτητος τῶν δυνάμεων μάχης.

Κατὰ τὸν μελλοντικὸν πόλεμον, ὅστις θὰ εἶναι ὁλοκληρωτικὸς ἡ Στρατηγικὴ θὰ παραμείνη ἀναλλοίωτος, ἐνῷ ἡ Τακτικὴ θὰ ἐφαρμοσθῆ δι' ἀλλαγῆς τῶν μεθόδων. Ὁ νέος πόλεμος λοιπὸν δημιουργεῖ παντοῦ μέτωπον, γεγονὸς ὅπερ θὰ ἔχη ὡς συνέπειαν τὴν ἐλάττωσιν ἔν τινι μέτρῳ τῆς ἀσφαλείας. Τοῦτο, πόρρω ἀπέχει ἀπὸ τοῦ νὰ ἑρμηνευθῆ ὅτι ἀναποφεύκτως θὰ ἔχωμεν ἀσθενῆ σημεῖα, διότι δὲν θὰ εἶναι ἐφικτὸν νὰ εἴμεθα παντοῦ ἰσχυροί. Πρέπει νὰ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ διεξαγάγωμεν καὶ αὐτὸν τὸν πόλεμον νικηφόρως. Ἐκεῖνο ὅπερ ἐπιβάλλεται εἶναι ἡ προπαρασκευὴ τῆς χώρας δι' ἕνα Ἀτομικὸν πόλεμον. Ἡ προπαρασκευὴ αὕτη δέον νὰ εἶναι ὑλική, πνευματικὴ καὶ ψυχολογική.

— Ἡ ὑλικὴ ἔγκειται εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ καλλιέργειαν ὅλων τῶν πλουτοπαραγωγικῶν ἱκανοτήτων τοῦ τόπου ὥστε ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν παρεχομένην ἔξωθεν βοήθειαν νὰ δημιουργηθοῦν τὰ ὑλικὰ ἀποθέματα τ' ἀπαραίτητα εἰς τὸν πόλεμον τοῦ μέλλοντος.

— Ἡ πνευματικὴ ἀφορᾶ τὴν κατάρτισιν στελεχῶν τοῦ στρατεύματος εἰς τρόπον ὥστε νὰ εἶναι ἑτοιμασμένος ἕκαστος δι' ἀλλαγὴν δράσεως ὑπὸ διαφορετικὰς καὶ ἐναλασσομένας συνθήκας, τεχνικὰς καὶ ψυχολογικάς.

Ἤδη ὁ στρατὸς μας ἐφοδιάζεται δι' ἀτομικῶν ὅπλων. Εἶναι γνωστὸν ὅτι τὸ ὅπλον δὲν εἶναι τὸ ἅπαντον.

Ἡ ἐντατικὴ ἐκπαίδευσις ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς εἰρήνης εἰς τὴν τακτικὴν τοῦ πολέμου τούτου καὶ ἡ ἀναδιοργάνωσις τῶν δυνάμεων ξηρᾶς εἰς τρόπον ὥστε ν' ἀνταποκρίνωνται εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ συγχρόνου ἀγῶνος, ἤτοι τῆς ταχυκινησίας, εὐκινησίας, εὐκαμψίας τῆς συγκεντρώσεως καὶ τῆς διασπορᾶς, τῆς Δ.Μ., θὰ συντελέσουν εἰς τὸ ν' ἀποκτήση τὸ στράτευμα τὴν ὑπεροχὴν ἐκείνην ἥτις θὰ ὁδηγήση αὐτὸ εἰς τὴν Νίκην.

Ἡ ἀρτία κατάρτισις τῶν στελεχῶν θ' ἀποτελέση τὸ ἐπίκεντρον τῶν ὅλων προσπαθειῶν. Ταύτην δὲν ἐννοοῦμεν μόνον ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐμπλουτισμοῦ τῶν γνώσεων καὶ τῆς καταρτίσεως εἰς ἀνωτέρας σχολὰς τῶν ἀξιωματικῶν. Εἰς τὸν νέον πόλεμον, ἡ ταχύτης ἀποφάσεως, ἡ εὐστροφία πνεύματος τοῦ ἡγήτορος καὶ πρὸ πάντων ἡ ἐλαστικότης προσαρμογῆς του εἰς τὰς ἐναλλασσομένας φάσεις (πρὸς ἣν περίπτωσιν δὲν συμβιβάζεται τὸ πνεῦμα ἐνίων ἀρτηριοσκληρωτικῶν

ἐγκεφάλων κατὰ τὰ λοιπὰ ἄριστα κατηρτισμένων) ἑνὸς πολυσχιδοῦς ἀγῶνος συνθέτουν τὸ «Ἀτομικὸν πνεῦμα» μὲ τὸ ὁποῖον δέον νὰ ἐμφορῆται πᾶς ἡγήτωρ. Κατὰ συνέπειαν, πρὸ τῶν Συμβουλίων Κρίσεως ἐπαγγελματικῆς ἱκανότητος Ἀξιωματικῶν, ἀσχέτως μορφώσεως, ἤθους ἀξιωματικοῦ κ.τ.τ. τὴν σφραγῖδα τῆς ἐπαγγελματικῆς ἑκάστου ἀρτιότητος θὰ ἔχει τὸ Κριτήριον τοῦ κατὰ πόσον ὁ κρινόμενος συγκεντροῖ ἢ ὄχι «Ἀτομικὰς Ἰδιότητας», πρωτίστως τῶν ἀτομικῶν του τοιούτων.

—Ἡ ψυχολογικὴ προπαρασκευὴ πρέπει νὰ κρατῆ τὸν στρατὸν εἰς τὸ ὑψηλὸν ἐπίπεδον τῆς καταννοήσεως τῆς κυρίας ἀποστολῆς του καὶ εἰς μίαν ψυχικὴν ἀνάτασίν ἱκανὴν νὰ τὸν καταστήση ἀλώβητον ἀπὸ τὴν ἐχθρικὴν προπαγάνδαν ἵνα δυνηθῆ ν' ἀνταποκριθῆ εἰς τὰς θυσίας ἃς ἀπαιτεῖ ἡ ὁλοκληρωτικὴ μορφὴ τοῦ σημερινοῦ πολέμου.

Ἐκ παραλλήλου ὅμως πρὸς τὴν κατάρτισιν τῶν ἐνόπλων δυνάμεων δι' Ἀτομικὸν πόλεμον (ἐξοπλισμός, ὀργάνωσις, ἐκπαίδευσις), ἀπαιτεῖται ὀργάνωσις καὶ τῆς κρατικῆς μηχανῆς, προπαρασκευὴ τοῦ ἀμάχου πληθυσμοῦ, τοῦ δυναμικοῦ γενικῶς τῆς χώρας. Οὕτω μόνον θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐπιζήσωμεν μιᾶς συρράξεως ἥτις θὰ εἶχεν ὀλέθρια ἀποτελέσματα διὰ τὸ κράτος—ἂν τοῦτο ἦτο ἀπαράσκευον διὰ νὰ τὴν ἀντιμετωπίση—καὶ ἀνάλογα πρὸς τ' ἀποτελέσματα τοῦ Δυτ. Μετώπου ὅτε τὸν Μάϊον 1940 οἱ Γερμανοὶ ἐφαρμόζοντες τὴν νεοφανῆ τακτικὴν τῶν μηχανοκινήτων δυνάμεων διέσπασαν τὰς γαλλικὰς γραμμὰς καὶ ἀνεσκολώπησαν τὴν γαλλικὴν καὶ συμμαχικὴν ἄμυναν. Ἡ προπαρασκευὴ πρὸς ἀτομικὸν πόλεμον δὲν θὰ μᾶς κάμη μόνον νὰ ἐπιζήσωμεν τῆς ἀτομικῆς αἰφνιδιαστικῆς προσβολῆς ἀλλὰ καὶ νὰ ἐλαττώσωμεν τὰς ἀπωλείας καὶ θὰ μᾶς ἐπιτρέψη νὰ συμμετάσχωμεν εἰς τὴν ἀνταπόδοσιν τῶν ἀντιποίνων βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν μεγάλων συμμάχων μας τοῦ ΝΑΤΟ.

Τέλος ἔστω ὑπ' ὄψιν ὅτι τὰ ἀτομικὰ ὅπλα δὲν εἶναι ὡς τὰ ἐνεφάνισεν ἡ ἀχαλίνωτος δημοσιογραφικὴ φαντασία ἥτις ἤχθη δι' ἀλχημιστικῶν εἰκασιῶν εἰς τὸ συμπέρασμα τῆς καταργήσεως τοῦ λοιποῦ, τῶν κλασσικῶν ὅπλων καὶ τῶν στρατῶν. Τὰ ἀτομικὰ ὅπλα δὲν δύνανται παντοῦ καὶ πάντοτε ν' ἀκτικαταστήσουν τὰ συμβατικὰ καὶ τὸ ἔμψυχον ὑλικόν. Βεβαίως ἐπηρεάζουν τὴν τακτικήν, τὴν ὀργάνωσιν, τὴν ἐκπαίδευσιν, τὸ ὑλικόν, τὴν ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς εἰρήνης(;) γενικὴν προπαρασκευήν, ἀλλὰ δὲν ἔχουν ἐπιτύχη νὰ ἐκθρονίσουν τὸ πεζικὸν ἀπὸ τὸ ὕψος του ὡς «βασιλέως τῶν ὅπλων» ἂν καὶ τὸ ὕψος τοῦτο ἐταπεινώθη κατά τι ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τῆς νέας ἀτομικῆς ἐποχῆς. Καίτοι, ὡς ἀρχικῶς ἐλέχθη, ἡ τακτικὴ χρησιμοποίησις τῶν

ἀτομικῶν ὅπλων δὲν ἔχει ἀποκρυσταλλωθῆ εἰς δόγμα, αἱ δὲ πειραματικαὶ συνθέσεις τῶν Μονάδων φέρουν μόνον ἐγγὺς τῆς λύσεώς του τὸ τεθὲν πρόβλημα, ἐν τούτοις συμφωνεῖται ὅτι ἡ ἐξασφάλισις τῆς ἐπιτυχίας ἔγκειται εἰς τὸ κατὰ πόσον οἱ ἄνδρες εἶναι καλῶς ἐκπαιδευμένοι καὶ πλαισιωμένοι.

῾Ο στρατιώτης ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ πάντοτε εἰς ὅ,τι ἐδημιουργήθη κατὰ τὴν μακρὰν περίοδον τῆς ἱστορίας του δηλαδή, τ ὸ β α σ ι κ ὸ ν σ τ ο ι χ ε ῖ ο ν δ ι ὰ τ ὴ ν δ ι ε ξ α γ ω γ ὴ ν τ ο ῦ π ο λ έ μ ο υ.

Β΄ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

῾Ορισμός. Ψ.Π. εἶναι ἡ σχεδιασμένη χρησιμοποίησις δυνάμεων ὑπὸ τῶν ᾿Εθνῶν ἢ τῶν Στρατιωτικῶν Διοικητῶν ἐγκεκριμένης προπαγάνδας καὶ σχετικῶν πληροφοριακῶν μέτρων, ἀποβλεπόντων εἰς τὸ νὰ ἐπηρεάσουν τὰς γνώμας, τὰ αἰσθήματα, τὴν στάσιν τοῦ ἐχθροῦ, κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε νὰ ὑποστηρίζωνται τὰ σχέδια, ἡ πολιτικὴ καὶ οἱ ἀντικειμενικοὶ σκοποί.

῎Οντως τὰ ψυχολογικὰ ὅπλα τὰ ὁποῖα διαθέτει ἓν ῎Εθνος ἢ εἷς στρατιωτικὸς διοικητὴς ἀπεδείχθησαν πλειστάκις ἐξ ἴσου ἰσχυρὰ ὅσον καὶ τὰ πυροβόλα.

Αἱ φυσικαὶ δυνάμεις, αἱ διαθέσιμοι ὑπὸ ἑνὸς ῎Εθνους οὐδέποτε εἶναι, αὐταὶ καθαυταί, ἐπαρκεῖς διὰ νὰ ἐπιφέρουν τὸ ἐπιδιωκόμενον ἀποτέλεσμα· ἐξ ἄλλου ἡ χρῆσις των εἶναι πάντοτε δαπανηρά.

Τούτων ἕνεκα προέκυψεν ἡ ἀνάγκη ὑποστηρίξεως τῶν ἐνόπλων δυνάμεων διὰ ψυχολογικῶν ὅπλων, δι᾿ ὧν ἐπαυξάνεται ἡ ἀποτελεσματικότης τῶν ὑπαρχόντων ὅπλων — πέραν τῶν τεχνικῶν των ἱκανοτήτων — διὰ τῆς ἐπεμβάσεως ἐπὶ τῶν ἀδυναμιῶν καὶ τῶν τρωτῶν σημείων ἅτινα ὑφίστανται εἰς τὸν νοῦν τοῦ ἐχθροῦ.

Α) ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ Ψ.Π.

Εἰς τὸν Ψ.Π. ἀπαιτεῖται εἷς σ τ ό χ ο ς καὶ ἓν β λ ῆ μ α δι᾿ οὗ θὰ βληθῆ ὁ στόχος.

— ***Στόχος*** εἰς τὸν Ψ.Π. εἶναι ὁ ἀνθρώπινος νοῦς πρὸς ἐπηρεασμὸν τοῦ ὁποίου κατευθύνονται αἱ ψυχολογικαὶ δραστηριότητες· δύναται νὰ εἶναι νοῦς: ἀτόμου, ὁμάδος ἀτόμων ὠργανωμένων ἢ καὶ μή, ὡς π.χ. μία στρατιωτικὴ μονὰς ἢ ἁπλοῦν πλῆθος, τάξις κοινωνική, ὁλόκληρος κοινωνία, ἓν ἔθνος ἢ καὶ ὁμὰς ἐθνῶν.

— ***Βλῆμα*** εἶναι ἡ ἐξαπολυομένη προπαγάνδα.

'Η προπαγάνδα ἀποτελεῖ τὴν πρώτην ὕλην τοῦ Ψ.Π. Εἶναι δ' αὕτη ἡ μετάδοσις ἐπιλεγεισῶν πληροφοριῶν, μὲ σκοπὸν τὴν δημιουργίαν ὡρισμένων ἐντυπώσεων καί, εἰ δυνατόν, πρόκλησιν ἐνεργείας ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν πληροφοριῶν τούτων ἐπὶ τῆς διανοίας καὶ τῶν συναισθημάτων καθορισμένης ὁμάδος ἀτόμων, διὰ συγκεκριμένον σκοπόν.

'Η προπαγάνδα διακρίνεται εἰς:

Λευκήν, ὅταν ἀναφέρηται ἡ πηγὴ τῆς προπαγάνδας ἢ ὅταν αὕτη δύναται εὐκόλως ν' ἀναγνωρισθῇ.

Μαύρην, ὅταν ἡ πηγὴ τῆς προπαγάνδας παρουσιάζεται φαινομενικῶς διάφορος τῆς πραγματικῆς.

Φαιάν, ὅταν ἡ προπαγάνδα ἀποφεύγῃ νὰ φανερώσῃ τὴν προέλευσίν της.

Μία καλὴ προπαγάνδα κατευθύνεται πάντοτε πρὸς ἕνα ὡρισμένον ἀντικειμενικὸν σκοπόν.

Ποικίλλει εὐρέως εἰς τύπον καὶ περιεχόμενον.

Δύναται νὰ περιέχῃ ἀληθεῖς ἢ ψευδεῖς πληροφορίας. Δύναται νὰ μεταδοθοῦν εἰδήσεις ἢ πληροφορίαι αὐτούσιαι ἢ μέρος αὐτῶν, κατόπιν ἐπιλογῆς. Δύνανται νὰ ἔχουν ὑποστῆ ἐλαφρὰν μόνον διαστρέβλωσιν ἢ καὶ τελείαν τοιαύτην.

Πολλοὶ ἐξομοιώνουν τὴν ἔννοιαν τῆς προπαγάνδας μὲ τὸ ψεῦδος. 'Η αἰτία τῆς συγχύσεως προέρχεται ἐκ τῆς καταχρήσεως τῶν ψευδῶν πληροφοριῶν.

'Εν τούτοις ἔχει ἀποδειχθεῖ ἀπὸ τὴν πεῖραν ὅτι, ἡ ἀλήθεια εἶναι ἡ καλυτέρα προπαγάνδα. Εἶναι πλέον ἀποτελεσματικὴ ὡς καὶ μεγάλης διαρκείας.

'Εὰν ἡ προπαγάνδα δὲν περιέχει τὴν ἀλήθειαν δὲν γίνεται δεκτή. Μόνον μὲ τὴν ἀλήθειαν κερδίζεται ἡ ἐμπιστοσύνη τῶν ἀκροατῶν.

Κατ' ἀρχήν, εἷς πολιτισμένος λαὸς ἀπεχθάνεεαι τὸ ψεῦδος. 'Αντιθέτως, ὁ ἀμόρφωτος κόσμος δίδει, πολλάκις, πίστιν εἰς τὰ ψεύδη, ἀλλὰ τὰ ψεύδη ἔχουν πάντοτε μικρὰν ζωὴν καὶ τὸ δηλητήριον αὐτῶν γυρίζει ὀπίσω εἰς αὐτοὺς οἵτινες τὸ διέδωσαν.

Κατὰ συνέπειαν μιὰ καλὴ προπαγάνδα θὰ πρέπει νὰ χρησιμοποιῇ μόνον ἀδιάψευστα γεγονότα, ἤτοι τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡ διαστρέβλωσις αὐτῆς ν' ἀποτελῇ τὴν ἐξαίρεσιν.

'Ο Ψ.Π. πόλεμος δὲν διεξάγεται μόνον κατὰ τὴν περίοδον τοῦ πολέμου. Λαμβάνει χώραν πρὸ καὶ μετὰ τὰς ἐχθροπραξίας, ἤτοι καὶ εἰς περιπτώσεις καθ' ἃς δὲν διεξάγεται θερμὸς πόλεμος ἀλλὰ καὶ ψυχρὸς τοιοῦτος—ὅστις ἄλλως λέγεται καὶ «πόλεμος τῶν νεύρων»—συνδυαζόμενος μὲ πολιτικὰς καὶ οἰκονομικὰς συνήθως πιέσεις.

Όταν ὁ ψυχρὸς πόλεμος καταστῇ θερμός, τότε ὁ Ψ.Π. διεξάγεται πρὸς ὑποστήριξιν τῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων πρὸς τὰς ὁποίας καὶ συντονίζεται.

Ἀσπὶς κατὰ τοῦ βλήματος «προπαγάνδα» εἶναι ἡ διαφώτισις καὶ ἐνημέρωσις.

Ἀποτελεῖ τὴν κυρίαν ἀντίδρασιν εἰς τὴν δρᾶσιν τοῦ Ψ.Π. τοῦ ἐχθροῦ. Ἐνῶ ὁ Ψ.Π. σχεδιάζεται καὶ ἐξαπολύεται κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἡ ἐνημέρωσις καὶ ἡ διαφώτισις σχεδιάζονται κατὰ κύριον λόγον διὰ τὸν λαόν μας καὶ τὰς ἐνόπλους δυνάμεις μας.

Ἀμφότερα χρησιμοποιοῦν πολλάκις τὰ ἴδια μέσα καὶ ὡς ἐκ τούτου σαφὴς διαχωρισμὸς τῶν δύο ἐνεργειῶν, αἵτινες διαφέρουν βασικῶς ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἐκτελοῦνται, εἶναι κατ' ἀρχὴν δύσκολος.

Β) ΤΡΩΤΟΤΗΣ ΤΟΥ ΣΤΟΧΟΥ

Ἐὰν ἐπιτύχωμεν νὰ μειώσωμεν τὴν θέλησιν τοῦ ἀντιπάλου νὰ πολεμήσῃ ἔχομεν ἐπιτύχει συγχρόνως νὰ θραύσωμεν καὶ τὴν ἱκανότητα ἀντιστάσεώς του.

Εἰς ἕνα στράτευμα ὀλίγοι εἶναι ἐκεῖνοι οἵτινες δὲν εἶναι τρωτοὶ εἰς τὴν ἐχθρικὴν προπαγάνδαν. Οὗτοι εἶναι οἱ ἱκανοποιημένοι, ἑκατὸν τοῖς ἑκατόν, ἀπὸ τὴν ζωήν των εἰς τὸν πόλεμον, οἱ ἔχοντες ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν διοικητὴν καὶ τοὺς ἀξιωματικούς των, οἱ μὴ συνεχόμενοι ὑπὸ φόβου, οἱ συμφωνοῦννες πλήρως μὲ τὴν Κυβέρνησιν κλπ (*).

Οἱ ὑπόλοιποι, ὅσοι δὲν ἀνταποκρίνονται πλήρως εἰς τ' ἀνωτέρω, παρουσιάζουν ἀδύνατα σημεῖα τρωτὰ εἰς τὴν προπαγάνδαν.

Ἐὰν ὑφίσταται μία ἐλαχίστη σχισμὴ εἰς τὸν πνευματικὸν θώρακα τοῦ ἐχθροῦ, τότε δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι ὑπάρχει μία εὐαίσθητος ρωγμή, τὴν ὁποίαν ἐὰν ἀναζητήσῃ καὶ ἀνεύρῃ ἡ προπαγάνγα δύναται αὕτη νὰ τὴν διευρύνῃ ἐν καταλλήλῳ στιγμῇ εἰς σημεῖον ὥστε νὰ ἐπιφέρῃ τὸ ρῆγμα.

Διὰ νὰ ἐπιτευχθοῦν ὅμως τ' ἀνωτέρω ἀπαιτεῖται βαθεῖα γνῶ-

---

*) Τὰ μέσα Ἰουλίου 1957 κατὰ τὰ μεγάλα γυμνάσια τοῦ Βελγικοῦ στρατοῦ, προκηρύξεις ἀναρίθμητοι κομμουνιστικαὶ ἐρρίφθησαν εἰς τὸ στράτευμα καλοῦσαι τοὺς στρατιώτας εἰς ἀπειθαρχίαν, στάσιν κατὰ τῶν φασιστῶν ἀξιωματικῶν των κ.τ.τ. Ἅπαντες οἱ ἡγήτορες ἀπὸ τοῦ μικροτέρου μέχρι τοῦ ἀρχηγοῦ ἐθορηβήθησαν ἐνῶ ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ἐδήλου εὐθὺς ἀμέσως ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἀσκήσεως, φάσεως τῶν... μεγάλων γυμνασίων. Ἦτο ἡ πρώτη τοῦ εἴδους αὐτοῦ ἄσκησις στρατοῦ.

σις τῶν στοιχείων ἑνὸς στόχου, ἤτοι ἀπαιτεῖται νὰ γνωρίζῃ τὸ ἠθικὸν τῶν ἀτόμων πρὸς οὓς κατευθύνεται ἡ προπαγάνδα, τὴν ψυχοσύνθεσιν αὐτῶν, τὸν πολιτισμόν των, τὰς συνθήκας διαβιώσεως, τὰς τάσεις καὶ τὰς βλέψεις αὐτῶν, τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα, τὰ ὑφιστάμενα κοινωνικά, πολιτικά, οἰκονομικὰ συστήματα, τὴν καλὴν ἢ κακὴν Διοίκησιν, τὰς φυλετικὰς διαφορὰς κλπ. Ἐπὶ πλέον, ἐκτὸς τῶν βασικῶν τούτων στοιχείων, ἀπαιτεῖται καὶ γνῶσις τῆς τρεχούσης ἑκάστοτε καταστάσεως, ἤτοι νωπαὶ πληροφορίαι σχετικῶς μὲ τὸν στόχον, διὰ τὴν ἀνεύρεσιν τῶν τρωτῶν σημείων αὐτοῦ.

Ἓν ἀσθενὲς σημεῖον, ἑνὸς στρατεύματος ἐν καιρῷ πολέμου, τρωτὸν εἰς τὴν προπαγάνδαν, εἶναι καὶ ἡ νοσταλγία, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὡς γνωστὸν πάσχουν οἱ στρατιῶται.

Ἐπίσης ἔχει γίνει παραδεκτὸν ὅτι οἱ στρατιωτικοὶ σχηματισμοὶ εἶναι λίαν τρωτοὶ ἀπὸ τὰς μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν κυκλοφορούσας διαδόσεις, τοῦ λεγομένου «πρακτορείου τῆς ἀρβύλλας». Διὰ τῶν καταλλήλων διαδόσεων εἶναι δυνατὴ ἡ μείωσις τοῦ ἠθικοῦ καὶ τῆς μαχητικῆς ἀξίας τῶν Ἐνόπλων δυνάμεων τοῦ ἐχθροῦ.

Αἱ διαδόσεις στηρίζονται ἐπὶ τριῶν βασικῶν ἀνθρωπίνων συναισθημάτων: τοῦ φόβου, τοῦ μίσους καὶ τῆς ἐλπίδος.

Κατ' ἀρχὴν ἡ προπαγάνδα δὲν πρέπει νὰ δυσαρεστῇ τὸ ἀκροατήριον, πρὸς τὸ ὁποῖον ἀπευθύνεται.

Διὰ νὰ ἐπιτευχθοῦν ὅμως καλὰ ἀποτελέσματα ἐπὶ ἑνὸς στόχου, οὗτος δέον νὰ βληθῇ εἰς τὸν κατάλληλον χρόνον καὶ μὲ τὸ κατάλληλον βλῆμα.

Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τὴν προπαγάνδαν. Αὕτη δέον νὰ ἐκτοξευθῇ εἰς τὸν κατάλληλον χρόνον καὶ μὲ τὸν κατάλληλον τύπον τῆς προπαγάνδας.

γ) ΜΟΡΦΑΙ ΤΟΥ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Ὁ Ψ. Π. παρουσιάζεται ὑπὸ διαφόρους μορφὰς αἱ ὁποῖαι χαρακτηρίζονται ἀναλόγως τῆς σκοπιᾶς ἐκ τῆς ὁποίας φορᾶται. Οὕτω ἔχομεν ἐπιχειρήσεις: στρατηγικάς, τακτικάς, σταθεροποιήσεως, φανεροῦ Ψ. Π., ἐπιθετικοῦ καὶ ἀμυντικοῦ Ψ. Π.

α) Στρατηγικὸς Ψ. Π. Ἀποτελεῖ ἑνιαῖον στοιχεῖον τῆς ἐθνικῆς στρατηγικῆς. Ἀπευθύνεται πρὸς ἐχθρικὰς χώρας ἢ κατεχομένας ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ἀλλὰ καὶ πρὸς φιλίας καὶ οὐδετέρας χώρας μὲ σκοπὸν τὴν ὑπονόμευσιν τοῦ ἠθικοῦ τοῦ ἀντιπάλου καὶ τὴν διατήρησιν τοῦ ἠθικοῦ τῶν φίλα διακειμένων πρὸς ἡμᾶς στοιχείων εἰς τὰς χώ-

ρας ταύτας πρός τόν σκοπόν τῆς δημιουργίας εὐνοϊκῶν ψυχολογικῶν ἀντιδράσεων ἐξυπηρετουσῶν ἀνωτέρας βλέψεις. Γίνεται ἐκμετάλευσις γεγονότων καί καταστάσεων πολιτικῶν, στρατιωτικῶν, κοινωνικῶν, οἰκονομικῶν, δημιουργουμένης ἀτμοσφαίρας ἀποπνικτικῆς διά τόν ἐχθρόν καί ζωογόνου διά τούς συμπαθοῦντας. Τ' ἀποτελέσματα ἐκδηλοῦνται συνήθως μέ πτῶσιν τοῦ ἠθικοῦ, μέ μείωσιν τῆς παραγωγῆς, μέ δολιοφθοράς μέ παθητικήν ἀντίστασιν κ. λ. π.

β) ***Τακτικός Ψ. Π.*** Κατευθύνεται κατά τῶν ἐχθρικῶν ἐνόπλων δυνάμεων τῶν εὑρισκομένων εἰς τήν ζώνην μάχης ἤ εἰς περιοχάς στόχων ὡς καί κατά τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἐν λόγῳ περιοχῶν μέ σκοπόν τήν δημιουργίαν καί ἐκμετάλλευσιν ψυχολογικῶν καταστάσεων, τήν πρόκλησιν συγχύσεως, τήν παραπλάνησιν, τήν κατάρριψιν τοῦ ἠθικοῦ καί παρότρυνσιν τῶν στρατιωτῶν πρός παράδοσιν. Τ' ἀποτελέσμοτα ἐκδηλοῦνται μέ ἁπλῆν δυσαρέσκειαν ἤ καί μέ λιποταξίας.

γ) ***Ψ. Π. Σταθεροποιήσεως.*** Στρέφεται πρός τόν πληθυσμόν ἐδαφῶν ἐθνικῶν προσκαίρως καταληφθέντων ὑπό τοῦ ἐχθροῦ εἴτε καί πρός τόν πληθυσμόν ἐδαφῶν καταληφθέντων ὑπό τῶν ἡμετέρων δυνάμεων. Γίνεται πρός τόν σκοπόν ὅπως:

— Συντηρηθῆ κι' ἐξυψωθῆ τό ἠθικόν τοῦ λαοῦ.

— Προαχθῆ εἰς τό μέγιστον δυνατόν ἡ συνεργασία τοῦ πληθυσμοῦ διά τήν ἐγκατάστασιν καί τήν συντήρησιν τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν.

— Ἀναμορφωθῆ καί διαπαιδαγωγηθῆ ὁ πληθυσμός τῶν καταληφθεισῶν ἐχθρικῶν περιοχῶν.

— Ἀντιμετωπισθοῦν αἱ ἐχθρικαί ἐνέργειαι Ψ. Π. καί μειωθοῦν αἱ ἐξ αὐτῶν ἐπιδράσεις.

— Παρασχεθῆ ἄμεσος βοήθεια εἰς τάς στρατιωτικάς ἐπιχειρήσεις διά τῆς ἐξασφαλίσεως τῶν γραμμῶν συγκοινωνιῶν καί ἐφοδιασμοῦ, δι' ἐκκενώσεως τῶν περιοχῶν μάχης, δι' ἐλέγχου τῆς κινήσεως τῶν προσφύγων. Κατά τόν Ψ. Π. τοῦ εἴδους αὐτοῦ αἱ ὅλαι προσπάθειαι τείνουν εἰς ὑποστήριξιν τῶν προσπαθειῶν τοῦ Στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ πρός ἐξασφάλισιν τοῦ νόμου καί τῆς τάξεως.

δ) ***Φανερός ἤ ἀνοικνό; Ψ.Π.*** Οὗτος διεξάγεται ὑπό δεδηλωμένης πηγῆς διά φανερῶν μέσων ψυχολογικῆς ἐπιδράσεως. Κυρία πηγή εἶναι συνήθως ὁ Ραδιοφωνικός σταθμός.

ε) ***Κρυφός Ψ.Π.*** Κρατεῖται ἄγνωστος ἡ πηγή ἀπό τήν ὁποίαν ἐξασκεῖται δραστηριότης πρός ἐπίτευξιν καταχθονίου ἀποτελέσματος·

στ) ***Ἐπιθετικός Ψ.Π.*** Περιλαμβάνει ἁπάσας τάς προαναφερθεῖσας μορφάς Ψ.Π. ἐκδηλουμένας ὅμως δραστηρίως καί μαχητικῶς ἐπί τῷ σκοπῷ ὅπως καταστῆ ψυχολογικῶς εὐάλωτος λεία ὁ στόχος

ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἐκδηλοῦται (ἐχθρικός, οὐδέτερος ἢ καὶ φίλιος).

ζ) ***Ἀμυντικὸς Ψ.Π.*** Περιλαμβάνει ὡσαύτως τὰς προαναφερθείσας μορφὰς Ψ.Π. ἐκδηλουμένας μὲ τάσιν ἀντιδράσεως εἰς τὴν ἐχθρικὴν προσπάθειαν ἥτις ἐπιδιώκει νὰ ἐπιτύχη ψυχολογικὴν ἐπίδρασιν.

Δ) ΑΡΧΑΙ Ψ.Π.

α) Βασικὴ ἀρχὴ τοῦ Ψ.Π. εἶναι ἡ ἐμμονὴ εἰς τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκει ὁ Ψ.Π. καὶ ὅστις σκοπὸς ἀποβλέπει πρωταρχικῶς εἰς τὴν συντριβὴν τῆς βουλήσεως τοῦ ἐχθροῦ καὶ τὴν ἑδραίωσιν τῆς βουλήσεως τῶν ἡμετέρων.

β) ***Ἀρχαὶ συγκεντρώσεως καὶ οἰκονομίας τῶν δυνάμεων.*** Αὗται ἀναφέρονται εἰς τὰς ψυχολογικὰς δυνάμεις καὶ ἑρμηνεύονται ὡς προσαρμογὴ τῆς προπαγάνδας πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ στόχου εἰς τὸν κατάλληλον χρόνον ὅστις ἀπορρέει ἐκ τῆς διανυομένης φάσεως τοῦ γενικοῦ σχεδίου καὶ εἰς ἔντασιν καὶ ἔκτασιν ἀνάλογον τοῦ σκοποῦ ὃν ἐπιδιώκει.

γ) ***Ἀρχὴ ἀσφαλείας.*** Ἥτις θὰ καταστήσῃ ψυχολογικῶς ἄτρωτον ἐκ τῆς ἐχθρικῆς προπαγάνδας τὰς δυνάμεις μας στρατοῦ καὶ τὸν πληθυσμόν. Ἐπιτυγχάνεται δι' ἐπιμόνου διαφωτίσεως καὶ ἐνημερώσεως τῶν ἡμετέρων ἐφ' ὅλων τῶν σημείων, τόσον τῶν εὐχαρίστων ὅσον καὶ τῶν δυσαρέστων εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ παραχωρηθῇ ἔδαφος δράσεως τοῦ ἐχθρικοῦ Ψ.Π.

δ) ***Ἀρχὴ ἑνότητος.*** Ἐπιβάλλουσα τὴν κατ' ὁμοιόμορφον τρόπον ἐνάσκησιν τῆς προπαγάνδας ὥστε καὶ συντονισμὸς ἐνεργειῶν νὰ ὑφίσταται καὶ ἑνότης πολιτικῶν πράξεων καὶ ἰδεολογικῶν κηρυγμάτων διὰ ν' ἀπαφεύγωνται ἀντιθέσεις καὶ ἐκ τούτων σύγχυσις ὁπότε θὰ ἐπήρχετο διάφορον τοῦ ἀναμενομένου ἀποτέλεσμα.

ε) ***Ἀρχὴ ἐπιθετικότητος.*** Ἑρμηνεύεται αὕτη διὰ τῆς ὑπάρξεως ἰδεολογίας ἥτις κρίνεται ἱκανὴ νὰ κατακτήσῃ τὰ πλήθη καὶ νὰ δημιουργήσῃ τὸν δέοντα φανατισμὸν εἰς αὐτά, ἐπερχομένου ταχύτατα τοῦ ἐπιδιωκομένου ἀποτελέσματος. Κατευθύνεται πρὸς τὰ ἀσθενῆ σημεῖα τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἀποβλέπει εἰς τὴν συνεχῆ καὶ συστηματικὴν ψυχολογικὴν διάβρωσιν τοῦ στόχου.

στ) ***Καὶ τελος ἡ ἀρχὴ τῆς ἁπλότητος.*** Καθορίζουσα τὴν ἁπλῆν καὶ μ' ἐκλαϊκευμένον τρόπον χρῆσιν δογμάτων, λαϊκῶν ῥήσεων καὶ συμβόλων εἰς τρόπον ὥστε νὰ εἶναι εὐκόλως ἀφομοιώσιμον τὸ περιεχόμενον τῆς προπαγάνδας καὶ διαφωτίσεως τὸ προοριζόμενον διὰ νὰ συγκινήσῃ ψυχολογικῶς τὴν μάζαν.

Ε) ΜΕΣΑ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ Ψ. Π.

Τὰ μέσα διεξαγωγῆς τοῦ ψυχολογικοῦ πολέμου δύνανται νὰ κατανεμηθοῦν εἰς τρεῖς κατηγορίας: Ἔντυπα, ὁμιλίας, εἰκονογραφίαι.

Εἰς τὰ ἔντυπα περιλαμβάνονται αἱ προκηρύξεις, αἱ ἐφημερίδες, τὰ περιοδικά, τὰ βιβλία, τὰ φυλλάδια, αἱ ἐπιστολαί, αἱ τοιχοκολλήσεις κ. λ. π.

Εἰς τὰς ὁμιλίας περιλαμβάνονται, τὸ ραδιόφωνον, τὸ μεγάφωνον, αἱ διαδόσεις, τὸ τηλέφωνον, ἡ μουσική, αἱ δημόσιαι ὁμιλίαι κλπ.

Τέλος εἰς τὰς εἰκονογραφίας περιλαμβάνονται αἱ εἰκόνες, αἱ φωτογραφίαι, αἱ προκηρύξεις μετ' εἰκόνων, τὰ πορτραῖτα, τὰ σκίτσα, ἡ τηλεόρασις, οἱ πίνακες κλπ.

Ἐκ τῶν μέσων τούτων διεξαγωγῆς τοῦ Ψ. Π. τρία εἶναι τὰ κυριώτερα:

— αἱ προκηρύξεις ἔγγραφοι ἢ μετ' εἰκόνων.
— τὸ ραδιόφωνον.
— τὸ μεγάφωνον.

Τὸ ραδιόφωνον χρησιμοποιεῖται καὶ κατὰ τὰς στρατηγικὰς καὶ κατὰ τὰς τακτικὰς ἐπιχειρήσεις. Καλλίτερον προσφέρεται κατὰ τὰς στρατηγικὰς ἐπιχειρήσεις.

Αἱ ἐκπομπαὶ ἐκτελοῦνται ἀπὸ σταθεροὺς ραδιοφωνικοὺς σταθμοὺς ἢ ἀπὸ κινητοὺς τοιούτους.

Ἡ προκήρυξις χρησιμοποιεῖται εὐρύτατα καὶ κατὰ τὰς στρατηγικὰς καὶ κατὰ τὰς τακτικὰς ἐπιχειρήσεις.

Ἀναλόγως τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ δύναται ν' ἀπευθύνεται καὶ εἰς τὸν λαὸν καὶ εἰς τὰς ἐνόπλους δυνάμεις.

Τὸ μεγάφωνον εἶναι μέσον κυρίως διεξαγωγῆς τακτικοῦ Ψ. Π. Ἔχει μίαν ἐμβέλειαν 2—3 χιλιομέτρων. Δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ καὶ ἀπὸ ἀεροπλάνου. Χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν πτῶσιν τοῦ ἠθικοῦ τῶν τμημάτων τῆς α' γραμμῆς, διὰ τὴν παρότρυνσιν πρὸς παράδοσιν ἀπομονωθέντων τμημάτων, καὶ εἰς ἄλλας παρομοίας περιπτώσεις.

ΣΤ) ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ - ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ Ψ. Π.

Διὰ τὴν ὀργάνωσιν καὶ διεξαγωγὴν τοῦ ψυχολογικοῦ πολέμου ἀπαιτοῦνται:

Ἓν ἐπιτελικὸν ὄργανον κατάλληλον διὰ τὴν σχεδίασιν, τὴν προπαρασκευήν, τὴν διεύθυνσιν καὶ τὸν συντονισμὸν τῶν ἐνεργειῶν καὶ

Ἓν ἐκτελεστικὸν ὄργανον ἀποτελούμενον ἀπὸ

ειδικὸν καὶ ἐξησκημένον προσωπικόν, διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐπιχει-
ρήσεων τοῦ Ψ. Π.

Ζ) ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ Ψ.Π. ΕΙΣ ΤΟ ΝΑΤΟ

Εἰς τὸ ΝΑΤΟ ὑπάρχει ἡ Μόνιμος Ὁμάς, ἥτις παρέχει κατευθύνσεις εἰς τὸν Ἀνώτατον Διοικητὴν Συμμαχικῶν Δυνάμεων Εὐρώπης (Saceur) διὰ τὴν σχεδίασιν διεξαγωγῆς ἐν καιρῷ πολέμου ἐπιχειρήσεων Ψ.Π. (στρατηγικῶν, τακτικῶν καὶ σταθεροποιήσεως).

Ὁ Saceur ἔχει κρατήσει διὰ τὸν ἑαυτόν του τὴν σχεδίασιν καὶ διεξαγωγὴν τοῦ Στρατηγικοῦ Ψ.Π. καὶ ἔχει ἀναθέσει τὸν Τακτικὸν Ψ.Π. εἰς τοὺς τρεῖς Μείζονας Ὑποτεταγμένους Διοικητάς, τοῦ Βορρᾶ, τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης καὶ τοῦ Νότου.

Ἐπειδὴ εἰς τὸν Νότιον τομέα ὑπάρχουν δύο χωρισταὶ Διοικήσεις, ὁ Cincsouth καὶ ὁ Cincafmed ἔχει ἀναθέσει τὴν εὐθύνην διεξαγωγῆς τοῦ Τακτικοῦ Ψ.Π. εἰς τὸν Cincsouth. Ὁ Cincafmed θὰ βοηθῆ διὰ τῶν μέσων του τὸν Cincsouth ὅστις θὰ ἱκανοποιῆ συγχρόνως κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ Τακτικοῦ Ψ.Π. καὶ τὰς αἰτήσεις τοῦ Cincafmed.

Τὰ στρατηγεῖα τοῦ ΝΑΤΟ συνεργάζονται μετὰ τῶν Ἐθνικῶν Ἀρχῶν καὶ συντονίζουν τὰ σχέδιά των μετὰ τῶν Ἐθνικῶν τοιούτων.

Ὁ Saceur ὑποβάλλει αἰτήσεις πρὸς τὰς Ἐθνικὰς Ἀρχὰς διεξαγωγῆς Στρατηγικοῦ Ψ.Π. ἐφ' ὅσον αὗται εἶναι πέραν τῶν δυνατοτήτων του. Τὸ αὐτὸ ἐκτελοῦν καὶ οἱ ἕτεροι δύο Διοικηταὶ τῆς Νοτίου Πτέρυγος, ὁ Cincscuth καὶ ὁ Cincland-Southeast, οἵτινες ἔχουν τὴν εὐθύνην διεξαγωγῆς τοῦ Τακτικοῦ Ψ.Π.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ὁ Ψ. Π. εἶναι σήμερον μία πραγματικότης ἥτις δὲν πρέπει νὰ παραβλέπεται ἀπὸ ἓν Ἔθνος ἢ Στρατιωτικὸν Διοικητήν. Διεξάγεται ὁ πόλεμος οὗτος, ὑπὸ τὰς διαφόρους μορφάς του, τόσον κατὰ τὴν νῦν περίοδον τοῦ ψυχροῦ πολέμου ὅσον καὶ κατὰ τὴν περίοδον τοῦ θερμοῦ τοιούτου. Ὁ Ψ. Π. εἶναι ἓν ἐπιπρόσθετον ὅπλον ὑποστηρίξεως συνεισφέρον μεγάλως εἰς τὴν νίκην.

Μία καλὴ προπαγάνδα εἶναι δυνατὸν νὰ περιορίσῃ σημαντικῶς τὴν διάρκειαν ἑνὸς πολέμου ὅπερ σημαίνει οἰκονομίαν χρήματος καὶ πρὸ πάντων αἵματος.

Διὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ Ψ. Π. ἀπαιτεῖται ὅπως καὶ διὰ πᾶσαν πολεμικὴν ἐπιχείρησιν προπαρασκευή, μελέτη τῶν στοιχείων τῶν στό-

χων, τῶν ἀδυνάτων σημείων τοῦ ἀντιπάλου κλπ. Ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ βαθεῖα γνῶσις τοῦ χαρακτῆρος, τοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἐπιδιώξεων τοῦ ἀντιπάλου.

Τὸ ἔργον τοῦ προπαγανδιστοῦ δὲν εἶναι εὔκολον· οὔτε ἁπλοῦν· οὔτε κι' ἐρασιτεχνικόν. Εἶναι ἔργον ἐξαιρετικῶς λεπτὸν καὶ ἐὰν δὲν συντελεσθῇ ὑπὸ πεπειραμένων πρὸς τοῦτο ἀτόμων δυνατὸν νὰ ἔχῃ ἀντίθετα, συνεπῶς ὀλέθρια τῶν ἀναμενομένων, ἀποτελέσματα.

Τ' ἀποτελέσματα τοῦ Ψ. Π. δὲν εἶναι κατὰ κανόνα ἀμέσως ἐμφανῆ καὶ ἄμεσα. Ἐπέρχονται κατόπιν ἐπιμονῆς καὶ ὑπομονῆς διότι εἶναι ἀρκετὰ δύσκολον νὰ κλονισθῇ ἡ πεποίθησις τοῦ ἀντιπάλου Ἔθνους διὰ τὸν ἀγῶνα ὃν διεξάγει· ἔτι δὲ δυσκολώτερον τὸ φρόνημα τῶν μαχομένων ἐνόπλων δυνάμεων τοῦ ἰδίου ἀντιπάλου ἔθνους. Τὰ χρησιμοποιούμενα μέσα διὰ τὴν προπαγάνδαν πρέπει νὰ μελετῶνται τόσον ὡς πρὸς τὴν ἐνέργειαν ἣν θὰ φέρουν ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν τυχὸν ἀντενέργειαν ἣν ἐνδέχεται νὰ προκαλέσουν. Οἱ γερμανοὶ εἶναι ἐκεῖνοι οἵτινες ἐταξίδευσαν τὸ «μικρόβιον Λένιν» εἰς Ρωσίαν διὰ νὰ μολύνῃ τὰς Ρωσικὰς ἐνόπλους δυνάμεις. Ὅταν ἡ ἐνέργεια ἐπέτυχε πλήρως τὸ «μικρόβιον Λένιν» ἐστράφη ἀντιθέτως. Ὁ Λένιν εἶναι ἐκεῖνος ὅστις ἐμόλυνε διὰ πρακτόρων του—τοὺς ὁποίους ἀπέστειλεν ἐκ Ρωσίας—τὸ φρόνημα τῶν Γερμανικῶν ἐνόπλων δυνάμεων ἐπιτευχθείσης, μὲ τὴν σειράν των, τῆς ἀποσυνθέσεως τῶν δυνάμεων τούτων ἀρχῆς γενομένης ἐκ τοῦ ναυτικοῦ διὰ τῆς ἐπαναστάσεως τῶν πληρωμάτων τῶν Γερμανικῶν πολεμικῶν σκαφῶν τῶν ναυλοχούντων εἰς Κίελον.

Ὁ λαὸς καὶ αἱ ἔνοπλοι δυνάμεις τῆς χώρας δέον νὰ ἐκπαιδευθοῦν ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς εἰρήνης διὰ νὰ προστατευθοῦν ἀπὸ τὴν ἐχθρικὴν προπαγάνδαν.

Βεβαίως ἀπαιτοῦνται δαπάναι διὰ τὴν διεξαγωγὴν ἑνὸς Ψ.Π. Ὁσαιδήποτε κι' ἂν εἶναι αὗται εἶναι πάντως μικρότεραι τῶν δαπανῶν διεξαγωγῆς ἑνὸς θερμοῦ πολέμου.

Ὁ Ἰωάν. Μεταξᾶς γνωρίζων τὴν ἀξίαν τοῦ Ψ.Π. προπαρεσκεύασε ψυχολογικῶς τὸ Ἔθνος κατὰ τὴν τετραετίαν 1936—1940 καὶ τὸ κατέστησε ψυχικῶς ἄφθαρτον καὶ ἱκανὸν ν' ἀντιμετωπίσῃ ὡς ἑνιαῖον σύνολον τὸν πόλεμον ὅστις τοῦ ἐπεβλήθη τὴν 28ην Ὀκτωβρίου. Αἱ καταβληθεῖσαι κατὰ τὴν τετραετίαν δαπάναι διὰ τὴν νεολαίαν, τὴν διαφώτισιν τοῦ λαοῦ κλπ. δὲν δύνανται νὰ συγκριθοῦν πρὸς τὸ μέγα θαῦμα τὸ ὁποῖον παρουσίασεν ἡ τότε Ἑλλάς.

Κατὰ τὴν διάρκειαν ἐν τούτοις τοῦ Ἀλβανικοῦ πολέμου ἡ Ἑλλὰς εἰς τὸν τομέα τοῦ Ψ.Π. ἀνέπτυξε περιορισμένην δραστηριότητα,

ἐνῶ ὁ ἐχθρός, ἰδία οἱ Γερμανοί, ἔδρασαν ἐντατικῶς(*) εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς διαβρώσεως τοῦ ἠθικοῦ τοῦ λαοῦ.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Κ.Σ. Πολέμου κατεβλήθη ὑπὸ τοῦ Κράτους ἀξιόλογος προσπάθεια εἰς τὸν τομέα τοῦ Ψ.Π. Σήμερον τὰ Ἐθνικὰ Ἐπιτελεῖα σχεδιάζουν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν πολεμικῶν των σχεδίων τὴν μεθοδικὴν καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐκτεθεισῶν ἀρχῶν διεξαγωγὴν τοῦ Ψ.Π.

Γ΄ ΕΔΑΦΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

(*Ἡ περὶ ἀντιστάσεως ἀντίληψις τοῦ Γιουγκοσλαυικοῦ Ἐπιτελείου*)

Ὁ ὅρος «ἐδαφικὸς πόλεμος» ἀνταποκρίνεται εἰς ἰδιαιτέραν μορφὴν τακτικοῦ πολέμου, δεδομένου ὅτι αἱ ἐχθροπραξίαι διεξάγονται καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ ἐδάφους καὶ ὄχι ἀποκλειστικῶς κατὰ μῆκος μιᾶς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον, εὐθείας γραμμῆς. Τοῦτο ἀναμφιβόλως ἀποτελεῖ τὴν βάσιν, ἀπὸ ἀπόψεως στρατηγικῆς καὶ τακτικῆς ἐννοίας, τῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων. Ἡ πολιτικὴ οὐσία παραμένει ἀπελευθερωτικὸς πόλεμος, καίτοι ὁ τελευταῖος δὲν εἶναι κατ' ἀνάγκην «ἐδαφικὸς πόλεμος». Δύναται νὰ εἶναι καὶ μικρὸς πόλεμος –συμμοριτοπόλεμος. Ὁ ἀπελευθερωτικὸς πόλεμος λαμβάνει μορφὴν ἐδαφικοῦ πολέμου ἀποκλειστικῶς ἐὰν διεξάγεται ὑπὸ μεγάλων τακτικῶν μονάδων.

Τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ ἐδαφικοῦ πολέμου δὲν εἶναι τὸ μόνιμον, τὸ σαφῶς καθωρισμένον μέτωπον, παρὰ τὸ ὅτι μόνιμον καὶ σαφῶς καθωρισμένον μέτωπον, δύναται νὰ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν διάρ-

---

*) Τὴν 7ην Ἀπριλίου 1941 ἄτομα ἀνήκοντα εἰς τὴν πέμπτην φάλαγγα τοῦ ἐχθροῦ περιήρχοντο τοὺς συνοικισμοὺς τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ ποδηλάτων κι' ἐσυνιστοῦσαν εἰς τὸν λαὸν νὰ ἐγκαταλείψῃ ἀμέσως τὰς οἰκίας του «διότι θὰ ἐπηκολούθη μετ' ὀλίγον μεγάλη ἔκρηξις ὁμοία πρὸς τὴν τῆς προηγουμένης ἡμέρας τοῦ Πειραιῶς»· ἀπὸ δὲ τῆς 18ης Ἀπριλίου «ὑπάλληλοι τοῦ Δήμου» (ὡς ἐνεφανίζοντο οἱ πεμπτοφαλαγγῖται) ἐν μέσῃ ἡμέρᾳ καὶ ἐπιδεικτικῶς ἀνερχόμενοι ἐπὶ κλιμάκων— τῶν ὁποίων πολλάκις δὲν ἦτο ἀναγκαία ἡ χρῆσις —κατεβίβαζον ἐκ τῶν τοίχων τὰς διαφόρους γελοιογραφίας τῶν Μουσσολίνι, Τσιάνο, Χίτλερ ἢ καὶ τὰ συνθήματα Νίκης τὰ ὁποῖα εἶχον τοιχοκολληθεῖ πρὸ πολλοῦ καιροῦ ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων ὑπηρεσιῶν καὶ ὀργανώσεων.

κειάν του, ὑπὸ ἄλλην ὅμως μορφήν. Τοῦτο κυρίως συμβαίνει κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς τελικῆς του φάσεως, ὅταν ὁ ἐχθρὸς ἐκδιώκεται ἐκ τῆς χώρας.

Οἱ ἐλεύθεροι ἑλιγμοὶ ἀποτελοῦν τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ ἐδαφικοῦ πολέμου, δεδομένου ὅτι ὁλόκληρον τὸ ἐθνικὸν ἔδαφος χρησιμοποιεῖται ὡς πεδίον. Αἱ μεγαλύτεραι μονάδες ἐνεργοῦν πότε εἰς μίαν καὶ πότε εἰς ἄλλην περιοχήν, ἐνῶ τὰ μικρότερα ἀποσπάσματα ἐξαπλώνουν τὴν δρᾶσιν των ἐφ' ὁλοκλήρου τοῦ ἐθνικοῦ ἐδάφους. Ἐκεῖ ὅπου ἐμφανίζονται μεγάλαι τακτικαὶ μονάδες, σχηματίζονται ἐλεύθεραι περιοχαί, αἵτινες συχνάκις ἐγκαταλείπονται διὰ νὰ δημιουργηθοῦν ἐκ νέου ἀλλαχοῦ. Ἐνίοτε, ὅλαι αἱ δυνάμεις ἀμφοτέρων τῶν παρατάξεων ἐνεργοῦν. Τότε αἱ ἐλεύθεραι περιοχαὶ ἐξαλείφονται, ὡσαύτως ὅμως ἐξαλείφονται καὶ αἱ κατειλημμέναι τοιαῦται, οἱ δὲ ἀντίπαλοι εὑρίσκονται ἐπὶ χώρου ὅστις εἰς οὐδένα ἀνήκει, οἱ ἑλιγμοί των εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον συγκεντρωμένοι καὶ διευθύνονται συμφώνως πρὸς τὸ σχέδιον.

Α) Η ΤΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ Ε. Π.

Ὁ σύγχρονος ἐδαφικὸς πόλεμος χαρακτηρίζεται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι διεξάγεται διὰ μεγάλων τακτικῶν μονάδων. Αἱ μονάδες αὐταὶ (συντάγματα, ταξιαρχίαι, μεραρχίαι, σώματα στρατοῦ) εἴτε ἐσχηματίσθησαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς, ὅπως εἰς Γιουγκοσλαυίαν, εἴτε ἐδημιουργήθησαν κατὰ τὴν μετάπτωσιν ἐκ τοῦ μετωπικοῦ εἰς τὸν ἐδαφικὸν πόλεμον, ὁπότε αἱ μεγάλαι τακτικαὶ μονάδες, εἶναι αἱ ἴδιαι ἐκεῖναι μονάδες, αἵτινες ὑπῆρξαν προγενεστέρως, ἂν καὶ πλέον ἐλαφραὶ καὶ πλέον εὐκίνητοι.

Αἱ ἐπιχειρήσεις των δὲν ἔχουν μικροτέραν σημασίαν τῶν διεξαγομένων εἰς τὸν μετωπικὸν πόλεμον. Δὲν ἀποτελοῦν ἁπλῶς συμπλοκὰς μεταξὺ ὁμάδων παρτιζάνων καὶ ἐχθρικῶν περιπολιῶν. Μέγας ἀριθμὸς μεραρχιῶν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν. Εἰς Γιουγκοσλαυίαν αἱ δύο παρατάξεις ἐχρησιμοποίησαν ἅρματα, πυροβολικὸν καὶ ἀεροπορίαν.

Ἡ πεῖρα ἀπέδειξε κατὰ ἀναμφισβήτητον τρόπον ὅτι καὶ ὅταν ἀκόμη τὰ πλεῖστα τῶν σημαντικῶν κέντρων καὶ συγκοινωνιακῶν μέσων μιᾶς χώρας κατέχονται ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, μεγάλαι μονάδες ὡς μεραρχίαι, σώματα στρατοῦ, ὄχι μόνον δύνανται νὰ ὑπάρξουν ἀλλὰ καὶ νὰ μάχωνται μὲ μεγαλυτέραν εὐχέρειαν παρὰ αἱ μικρότεραι τοιαῦται. Τὸ γεγονὸς ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου αἱ Γ. μεραρ-

χίαι ἦσαν μικρότεραι τῶν συνήθων (3.000—5.000 ἄνδρας, κατὰ δὲ τὸ τελευταῖον ἔτος τοῦ πολέμου 8.000—10.000) δὲν διέψευσε τὸ ὡς ἄνω συμπέρασμα. Ἐὰν αἱ Γ. ἐφεδρεῖαι ἦσαν μεγαλύτεραι καὶ αἱ μονάδες θὰ ἦσαν μεγαλύτεραι καὶ αἱ νίκαι των πλέον σημαντικαί.

Ὁ διεξαγόμενος ἐντὸς πολιτισμένης χώρας ἐδαφικὸς πόλεμος διευθύνεται συμφώνως πρὸς σχέδιον. Αἱ γενικαί του γραμμαὶ εἶναι: Κεντρικὴ διοίκησις. Πλὴν ὅμως πρὸς τὰς λεπτομερείας οἱ ὑφιστάμενοι διοικηταὶ ἔχουν μεγαλυτέραν ἀνεξαρτησίαν καὶ πρωτοβουλίαν ἐκείνης ἣν θὰ εἶχον εἰς τὸν μετωπικὸν πόλεμον. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἐδαφικοῦ πολέμου ἀπαιτεῖται ὅπως ἡ πειθαρχία εἶναι ἐξ ἴσου αὐστηρά, ὅπως εἰς τὸν μετωπικὸν πόλεμον ἂν ὄχι καὶ μεγαλυτέρα. Ἡ πειθαρχία βασίζεται ὄχι τόσον ἐπὶ τυπικῶν κανονισμῶν, ὅσον ἐπὶ τῆς ἀντιλήψεως τοῦ καθήκοντος ἐκ μέρους ἀξ)κῶν καὶ στρατιωτῶν, τούτου ἐπιτυγχανομένου διὰ τῆς μεθοδικῆς καὶ συνεχοῦς καθοδηγήσεως. Ἅπασαι αἱ τάσεις πρὸς ἀναρχίαν, ληστείαν, αὐτεξούσιον πρᾶξιν δέον νὰ καταπολεμηθοῦν δεδομένου ὅτι ἐξασθενοῦν τὴν ἀντίστασιν, μειώνουν τὸ κῦρος τοῦ στρατοῦ καὶ τὰς δυνατότητας ἐπιτυχίας. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ἡ Γιουγκοσλαυία δὲν ἔδειξεν αἰσθηματολογίαν.

Ὁ ἐδαφικὸς πόλεμος οὔτε εἶναι οὔτε δύναται νὰ εἶναι ἄτακτος ὑπόθεσις μὲ ἀρχὴν «ἕκαστος ἄνδρας ἐνεργεῖ κατ' ἀρέσκειάν του διὰ μιᾶς βολῆς κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ὁσάκις εἶναι δυνατόν». Ἡ τοῦ εἴδους αὐτοῦ ἀντίστασις ἀπαιτεῖ τεραστίας θυσίας τῶν ὁποίων τὸ μέγεθος δὲν συγκρίνεται μὲ τὰς ἐχθρικὰς ἀπωλείας. Ἐλλείψει διοργανωμένης ἐνόπλου ἀντιστάσεως, φυσικὸν εἶναι ὅπως ὁ λαός, προασπίζων τὰς ἑστίας του λάβη τὰ ὅπλα ἵνα ἐπέλθη ἡ ἔναρξις τῆς ἐπαναστάσεως. Ὑπὸ παρομοίας συνθήκας τοῦτο εἶναι ὠφέλιμον. Αἱ αὐθόρμητοι ἀντιστάσεις εἶναι καταδικασμέναι εἰς ἀποτυχίαν ἐὰν ἐγκαίρως δὲν ἐπέλθη στρατιωτικὴ ὀργάνωσις καὶ σχηματισθοῦν μεγάλαι μονάδες.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου, οἱ ἐδαφικοὶ πόλεμοι εἶχον περισσότερον πολιτικὸν καὶ ἰδεολογικὸν χαρακτῆρα, παρὰ οἱ διευθυνόμενοι ὑπὸ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων μετωπικοὶ πόλεμοι. Ἐν περιπτώσει νέας συρράξεως τοῦτο θὰ λάβη ἐντονωτέραν μορφήν. Ἡ πολιτικὴ αὐτὴ ὑπεροχὴ ἐκδηλοῦται ὄχι μόνον ἐπειδὴ ἡ ἔναρξις τοῦ πολέμου συνδέεται μὲ πολιτικὰ γεγονότα, ἀλλὰ καὶ ἐπειδὴ αἱ μικρότεραι ἐνέργειαι τακτικῆς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ πολέμου συνδέονται μὲ τὰ ἰδιάζοντα προβλήματα πολιτικῆς φύσεως τῆς περιοχῆς εἰς δεδομένην στιγμήν.

Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τοῦ εἰσβολέως, ὁ ἐδαφικὸς πόλεμος ἀνέκαθεν εἶχεν ὡς χαρακτηριστικὰ τὴν βίαν, τὴν τρομοκρατίαν καὶ τὰς

ἀντεκδικήσεις. Τὰ θύματά του δὲν ἀνήκουν μόνον εἰς τὰς γραμμὰς τῶν ἀγωνιζομένων ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τοῦ πληθυσμοῦ. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ὁ ἐδαφικὸς πόλεμος, δὲν διαφέρει ἐκ τοῦ κλασσικοῦ μετωπικοῦ πολέμου, μὲ τὴν ἀτομικὴν καὶ ἄλλας βόμβας, τὰ διευθυνόμενα βλήματα, τὰ βιολογικὰ ὅπλα. Ἡ ἀπώλεια τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι ἀναπόφευκτον συμβὰν εἰς ἕκαστον τύπον πολέμου.

Πρωτίστως, ἑκάστη χώρα θὰ προετοιμάση τὴν, βάσει σχεδίου, ὀπισθοχώρησιν εἰς προπαρασκευασμένας γραμμὰς καὶ ζώνας ὅπου ἡ μετωπικὴ ἄμυνα δύναται νὰ συνεχισθῇ. Εἰς τελικὴν ἀνάλυσιν ὁ σκοπὸς αὐτὸς δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ καὶ διὰ τῆς ὀπισθοχωρήσεως μέχρι τοῦ ἐδάφους ἑνὸς ἢ περισσοτέρων συμμάχων. Ἐν τούτοις ὁ Β' Παγκόσμιος πόλεμος ἀπέδειξεν ὅτι συχνάκις τοῦτο εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπιτευχθῇ. Μόνον εἷς ἰσχυρὸς στρατὸς δύναται νὰ ἐκτελέση ἐπιτυχῆ ὀπισθοχώρησιν ἀπὸ τὸ μέτωπον ἐνώπιον ἀνωτέρου ἐχθροῦ. Ἐκτὸς τούτου, δὲν εἶναι ἀξιοπρεπὲς νὰ ἐγκαταλειφθῇ ἄοπλος πληθυσμὸς εἰς τὸ ἔλεος τοῦ κατακτητοῦ. Τοῦτο σημαίνει ὅτι χώρα τις, ἥτις δὲν εἶναι εἰς θέσιν ν' ἀποσύρῃ τὰς δυνάμεις της εἰς συμμαχικὸν ἔδαφος πρέπει ν' ἀντιμετωπίσῃ δύο δυνατότητας : εἴτε τὴν παράδοσιν, εἴτε τὴν διεξαγωγὴν πολέμου ὑπὸ νέαν μορφὴν ἀνάλογον πρὸς τὴν μεταβληθεῖσαν στρατιωτικὴν κατάστασιν καὶ τὴν νέαν κατάστασιν τῶν δυνάμεων.

Ὅταν προετοιμάζεται ὁ ἐδαφικὸς πόλεμος, ἀπαραίτητον εἶναι ὅπως ἐκτιμηθῇ κατὰ ρεαλιστικὸν τρόπον ἡ ἱκανότης τοῦ κατακτητοῦ νὰ ἐλέγχῃ τὰ κατειλημμένα ἐδάφη. Ἡ γιουγκοσλαυϊκὴ πεῖρα ἐδίδαξεν ὅτι ὁπουδήποτε ὑπῆρχον μεγάλαι Γ. μονάδες, ὁ ἐχθρὸς ἐξηναγκάζετο νὰ διαθέσῃ τοὐλάχιστον ἐνισχυμένον τάγμα δι' ἑκάστην φρουράν. Αἱ μικρότεραι φρουραὶ καὶ ἰδίως οἱ σταθμοὶ τῆς χωροφυλακῆς ἦσαν καταδικασμένοι εἰς βεβαίαν ἐξόντωσιν. Εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα ὅπου ἐνήργουν μικρὰ ἀποσπάσματα παρτιζάνων, ὁ ἐχθρὸς εἶχε μικρὰς φρουράς. Ἐκεῖ ὅμως ὅπου ἐνήργουν μεγάλαι δυνάμεις τοῦ Γ. στρατοῦ (ἰδίως δὲ ὅταν αὗται ἦσαν ἐξοπλισμέναι μὲ βαρέα ὅπλα) ὁ ἐχθρὸς ἐμείωνε τὸν ἀριθμὸν τῶν φρουρῶν, ταυτοχρόνως ὅμως τὰς ἐνίσχυεν. Τούτου ἕνεκεν, αἱ Γ. μονάδες εἶχαν μεγαλυτέραν ἐλευθερίαν εἰς τοὺς ἑλιγμοὺς των μὲ συνέπειαν τὴν ἀπελευθέρωσιν περιοχῶν καὶ αὔξησιν τῆς ἀσφαλείας τοῦ πληθυσμοῦ.

Ἡ χονδρικὴ αὕτη ἐκτίμησις ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἀπαιτεῖ ἓν τάγμα δι' ἑκάστην φρουρὰν εἰκονίζει τὴν ἐν Ἑλβετίᾳ κατάστασιν, εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ὁ κατακτητὴς θὰ ἐξηναγκάζετο νὰ διεξάγῃ ἐκεῖ ἐδαφικὸν πόλεμον. Διὰ 9 φρουρὰς ὁ ἐχθρὸς θὰ ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ δια-

θέση μίαν μεραρχίαν. Τίς εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν πόλεων καὶ τῶν βιομηχανικῶν κέντρων τῆς Ἑλβετίας; Ἑκατοντάδες. Μήπως ὁ ἐχθρὸς θὰ ἦτο εἰς θέσιν νὰ διαθέση τόσας μεραρχίας διὰ μίαν καὶ μόνην χώραν; Ἀσφαλῶς ὄχι, δεδομένου ὅτι θὰ ἔπρεπε ν' ἀντιμετωπίση τὸ τακτικὸν μέτωπον τῶν μεγάλων συμμάχων καὶ τὰ ἴδια, ὡς ἐν Ἑλβετία προβλήματα, εἰς ἄλλας εὐρωπαϊκὰς χώρας. Τὸ ἀποτέλεσμα δὲ θὰ εἶναι ὅτι εἰς Ἑλβετίαν καὶ εἰς ἄλλας χώρας ὅπου θὰ διεξάγεται ἐδαφικὸς πόλεμος, ἐλεύθεραι περιοχαὶ θὰ ὑφίστανται. Ἡ ἀντίστασις θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐκτελέση παντὸς εἴδους ἐπιχειρήσεις, μεγάλας καὶ μικράς, νὰ διοργανώνη τὴν ὑπηρεσίαν πληροφοριῶν, τὰς συγκοινωνίας καὶ τὸν ἐφοδιασμὸν τοῦ πληθυσμοῦ.

Διὰ τὴν χώραν ὅμως, ἥτις παραδίδεται, ὀλίγοι χωροφύλακες καὶ ἐγχώριοι πράκτορες ἐπαρκοῦν. Ἴσως νὰ ὑφίστανται καὶ μερικὰ κινητὰ ἐφεδρικὰ συντάγματα χωροφυλακῆς, ἰδίως δὲ ἐὰν ἡ κρατικὴ διοίκησις ἐτέθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ κατακτητοῦ. Ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας τῆς διεξαγωγῆς ἐδαφικοῦ πολέμου, ἡ κατοχὴ εἶναι κάτι τὸ σχετικόν. Σήμερον δὲν εἶναι πλέον δυνατὸν ἡ κατοχὴ νὰ συμπεριλάβη ὁλόκληρον τὸ ἐθνικὸν ἔδαφος. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ καὶ μεγάλα τμήματα ἐθνικοῦ ἐδάφους, θὰ εἶναι ἐλεύθερα ἐὰν ὁ λαὸς καὶ ὁ στρατὸς τὸ ἐπιθυμοῦν.

Εἰς τὸν ἐδαφικὸν πόλεμον, ἡ βάσις ἐπιχειρήσεων δὲν εὑρίσκεται εἰς τὰς πόλεις, ἀλλὰ εἰς τὴν ὕπαιθρον, εἰς τοὺς ἀνοικτοὺς χώρους οἵτινες εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐλεγχθοῦν.

Ἡ ὕπαρξις τῶν ἀνοικτῶν αὐτῶν χώρων, ἐπέτρεψεν εἰς τὴν Γιουγκοσλαυΐαν ὅπως μετατρέψη τὸν τοῦ 1941 παρτιζάνικον στρατόν, ἀποτελούμενον ἐξ 92 ἀποσπασμάτων συνολικοῦ ἀριθμοῦ 80.000 ἀγωνιστῶν εἰς μέγαν τακτικὸν στρατὸν διαθέτοντα 53 μεραρχίας μὲ 800.000 ἀγωνιστὰς τὸ 1945. Διὰ τὸν στρατὸν ὅμως, ἡ ὕπαιθρος ἀποτελεῖ ἕν εἶδος μετόπισθεν, δεδομένου ὅτι αἱ ἐπιχειρήσεις του κυρίως κατευθύνονται πρὸς τὰ πόλεις, αἵτινες ἔχουν μεγάλας φρουράς. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ δὲν μειώνει τὴν ἀνάγκην δημιουργίας ἐνόπλων μονάδων ἐντὸς τῶν πόλεων. Αἱ μονάδες αὐταὶ ἐπίσης ἀποτελοῦν σημαντικὴν δύναμιν εἰς τὴν διεξαγωγὴν ἐδαφικοῦ πολέμου.

Β) ΟΠΛΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ Ε.Π.

Τρεῖς βασικαὶ ἀνάγκαι εἶναι κατάλληλοι διὰ τοὺς ἑλιγμοὺς καὶ τὴν εὐχερῆ μετακίνησιν διὰ ταχέα καὶ ἀποφασιστικὰ πλήγματα καὶ ἐντὸς μικρᾶς ἀκτῖνος δράσεως. Ὅ,τι ἀπαιτοῦνται εἶναι τὰ κατωτέρω:

α) Ἐλαφρὰ ὅπλα εὐκόλως μεταφερόμενα.

β) Ὅπλα μεγάλης καταστρεπτικῆς ἱκανότητος, ἱκανὰ διὰ ἰσχυρὰς καὶ αἰφνιδιαστικὰς συγκεντρώσεις πυρῶν.

γ) Ὅπλα κάπως μικρότερα τοῦ κανονικοῦ βεληνεκοῦς.

Δὲν εἶναι ἀπολύτως ὀρθὸν ὅπως αἱ μονάδες εἰς ἕνα ἐδαφικὸν πόλεμον, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν μονάδων παρτιζάνων, αἵτινες προβαίνουν εἰς ἀντιπερισπαστικὰς ἐνεργείας εἰς τὰ νῶτα τοῦ ἐχθροῦ, εἶναι ὡπλισμέναι ἁπλῶς μὲ ἐλαφρὰ ὅπλα πεζικοῦ. Ὁ ἐξοπλισμὸς δι' ἐξελιγμένων νέων ὅπλων, μεγάλως θὰ διευκολύνῃ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἐδαφικοῦ ἀγῶνος εἰς τὸ μέλλον· μεταξὺ αὐτῶν εἶναι ἀντιαρματικοὶ ἐκτοξευταί, πυροβόλα ἄνευ ὀπισθοδρομήσεως καὶ μέσα σκοπεύσεως διὰ βολὴν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νυκτός. Ταῦτα θὰ βοηθήσουν εἰς τὴν ἐπίλυσιν τριῶν οὐσιωδῶν προβλημάτων, ἅτινα θὰ πρέπει ν' ἀντιμετωπισθοῦν κατὰ τὸν ἐδαφικὸν ἀγῶνα, τουτέστιν ἀντιαρματικὸς ἀγών, καταστροφὴ ὀχυρωμένων θέσεων καὶ ἀποτελεσματικὸν πῦρ κατὰ τὴν διάρκειαν νυκτερινῶν ἐπιχειρήσεων.

Εἰδικὴ προσοχὴ πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τὸν ἐξόχως ἐδιαφέροντα ρόλον τῶν ἀεροπορικῶν δυνάμεων εἰς τὸν τοιαύτης φύσεως ἀγῶνα. Ἐν τῇ πραγματικότητι, αἱ σύγχρονοι ἀερομεταφερόμεναι δυνάμεις (ἀεραγήματα) χρησιμοποιοῦν ἁπλῶς τὰς τυπικὰς μεθόδους τοῦ ἐδαφικοῦ πολέμου. Κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον, πλὴν ὀλίγων ἐξαιρέσεων αἱ δυνατότητες χρησιμοποιήσεως ἀεραγημάτων δὲν ἐξεμεταλλεύθησαν πλήρως. Μία αἰτία ἦτο ὅτι αἱ ἐπιχειρήσεις δι' ἀεραγημάτων ἦσαν ὑπερφορτωμέναι ἀπὸ ὡρισμένας ἀπαιτήσεις, αἵτινες προέκυπτον ἀπὸ τὰς ἀρχὰς διεξαγωγῆς ἑνὸς κανονικοῦ ἀγῶνος, ἐξ οὗ δὲν ἦσαν ἀρκετὰ εὐέλικτοι διὰ τὴν χρησιμοποίησιν εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ ἐδαφικοῦ πολέμου. Αἱ εὐκαιρίαι διὰ τὴν χρησιμοποίησίν των—ἰδιαιτέρως δὲ εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν κατειλημμένην χώραν των ἢ εἰς φιλικὴν τοιαύτην—εἶναι εὐρύτεραι παρὰ ὅ,τι συνήθως πιστεύεται.

Ἐὰν τὰ ἀεραγήματα υἱοθετήσουν τὴν κατάλληλον τακτικήν, ὁ χρόνος τῆς ἐπιβιώσεώς των εἰς τὰ νῶτα τοῦ ἐχθροῦ, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ περιορισθῇ. Τοῦτο ἀπεδείχθη ὑπὸ τῶν γιουγκοσλαυικῶν μεραρχιῶν, αἵτινες ἐπὶ ἔτη ἐνήργησαν ἐντὸς τῶν ἐχθρικῶν δυνάμεων. Ἀκόμη δὲ καὶ μικρότερα ἀεραγήματα ὡς τάγματα καὶ συντάγματα, δύνανται νὰ πράξουν πολλὰ ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἔχουν εὐφυῆ τακτικὴν καὶ εἶναι ὡπλισμένα μὲ καλὰ ὅπλα.

Τὰ μεταφορικὰ ἀεροπλάνα συντελοῦν πολὺ εἰς τὴν εὐκινησίαν τῶν μονάδων ξηρᾶς κατὰ τὸν ἐδαφικὸν πόλεμον. Πλὴν τῆς ἐκτελέσεως πορείας καὶ διεισδύσεως, παρόμοιαι μονάδες θὰ δυνηθοῦν εἰς τὸ μέλλον νὰ χρησιμοποιήσουν μεταφορικὰ ἀεροπλάνα εἰς τοὺς ἑλιγμούς των. Αἱ δυνατότητες αἰφνιδιασμοῦ, διὰ τῆς ταχείας μεταφορᾶς

τοῦ κυρίου σώματος ἐξ ἑνὸς τομέως εἰς ἄλλον, ἐπομένως θὰ αὐξηθοῦν σημαντικῶς. Ἡ μεταφορὰ ἐπίσης διαδραματίζει σπουδαῖον ρόλον εἰς τὴν ἐκκένωσιν τῶν τραυματιῶν καὶ τῶν ἀσθενῶν, οἵτινές ἀποτελοῦν βάρος διὰ τὰς δυνάμεις εἰς τὸν ἐδαφικὸν πόλεμον. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς 4ης ἐχθρικῆς ἐπιθέσεως εἰς Βοσνίαν καὶ Ἐρζεγοβίνην π. χ. αἱ γιουγκοσλαυικαὶ μονάδες ἦσαν ὑποχρεωμέναι νὰ φέρουν μαζί των τοὺς πληγωμένους καὶ τοὺς ἀσθενεῖς, οἵτινες ἀπετέλουν ἐμπόδιον διὰ τὰς κατὰ τῶν Γερμανικῶν καὶ Ἰταλικῶν μεραρχιῶν ἐπιχειρήσεις τῶν Γ. Ὅταν ὅμως ἡ συμμαχικὴ ἀεροπορία μετέφερεν χιλιάδας ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν νότιον Ἰταλίαν—τέλη τοῦ 1944 καὶ ἀρχὰς τοῦ 45—τοῦτο ἀπετέλεσε μεγάλην διευκόλυνσιν διὰ τὰς Γ. μονάδας τῶν ὁποίων τὸ ἠθικὸν ἀνυψώθη.

Μαχητικὰ ἀεροπλάνα εἶναι λίαν σημαντικὰ διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν πλέον δυσκόλων ἀποστολῶν, ὡς ἡ ἐπίθεσις κατὰ ὀχυρωμένων θέσεων και ἡ προάσπισις τῶν δυνάμεων, ἐξ ἐπιθέσεως ἰσχυρῶν ἐχθρικῶν συγκεντρώσεων.. Αἱ δυσκολίαι διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ πυρ)κοῦ καὶ τῶν ἁρμάτων—εἰσέτι ὑφιστάμεναι λόγῳ τῆς φύσεως τοῦ ἐδαφικοῦ πολέμου—δύνανται νὰ μειωθοῦν διὰ τῆς στενῆς συνεργασίας τῶν ἀεροπορικῶν δυνάμεων. Ἡ ἀεροπορία εἶναι χρήσιμος καὶ διὰ τὸν σύνδεσμον μεταξὺ τῶν διαφόρων διοικήσεων καὶ ἐπιτρέπει συχνοτέρας ἐπαφὰς μεταξὺ τῶν διοικητῶν. Ἐπίσης ἀποτελεῖ σημαντικὴν πηγὴν διὰ τὸν ἐφοδιασμὸν ἰδίως δὲ διὰ τὸν ἐφοδιασμὸν μὲ τὰ ἐφόδια ἐκεῖνα ἅτινα δυσκόλως ἀφαιροῦνται ἀπὸ τὸν ἐχθρόν.

Διὰ τοὺς λόγους αὐτούς, ἑκάστη χώρα, ἥτις σοβαρῶς μελετᾷ τὰς δυνατότητας διεξαγωγῆς ἐδαφικοῦ πολέμου, πρέπει νὰ δημιουργήσῃ ἀεροπορίαν, ἰδιαιτέρως ἀεροπορίαν μεταφορῶν. Ἐδῶ πρέπει νὰ τονισθῇ ἡ χρησιμότης τῶν ἑλικοπτέρων. Τὰ ἑλικόπτερα προσφέρουν νέας προοπτικάς, ἰδιαιτέρως ἀπ' ἀπόψεως ἐφοδιασμοῦ καὶ ἐκκενώσεων. Τὸ πρόβλημα τῶν ἀεροδρομίων διὰ τὰ μεταγωγικὰ ἀεροπλάνα δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ πολύ. Ἐὰν αἱ βάσεις διὰ τὰ μεταγωγικὰ σκάφη, πρὸς τὸ παρόν, δὲν δύνανται νὰ εἶναι ἐντὸς τῆς χώρας, δύνανται νὰ εἶναι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους γείτονος συμμάχου.

Αἱ μονάδες αἱ εὑρισκόμεναι ἐπὶ «κατειλημμένου ἐδάφους» δύνανται μὲ ὀλίγα μέσα νὰ κατασκευάσουν Makeshift airfield (προσωρινὰ ἀεροδρόμια) ὅπως ἔπραξεν ἡ Γιουγκοσλαυΐα (παρὰ τοῦ ὅτι ἐλάχιστα ἀεροπλάνα προσεγειώθησαν εἰς αὐτά).

Ξέναι δυνάμεις, αἵτινες ἐξετάζουν τὴν δυνατότητα διεξαγωγῆς ἐδαφικοῦ πολέμου ἐπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ ἐδάφους των, ἀμφιβάλλουν ὅτι θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐφοδιάζουν τὰς μονάδας των, ἰδίως μὲ πυρομαχικά. Τοῦτο ἀσφαλῶς ἀποτελεῖ δυσχερὲς πρόβλημα, ἡ πεῖρα

ὅμως τῶν Γιουγκοσλαύων ἐδίδαξεν ὅτι καὶ ἐδῶ ὑπάρχει ἀντιφάρμακον.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στρατιώτης, ὅστις ἐξεπαιδεύθη κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον εἰς τὴν σχολὴν παρτιζανικοῦ πολέμου, δὲν δύναται νὰ μὴ ἀτενίζη τὰς ἀντιλήψεις τῆς Δύσεως μὲ ὡρισμένον δισταγμόν. Ἀναμφιβόλως παραδέχεται τὴν μεγάλην ἀξίαν τῶν μεγάλων μεραρχιῶν ἐξοπλισμένων κατὰ σύγχρονον τρόπον μὲ ἰσχυρὰ ὅπλα διὰ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ πυρός, μὲ ἀεροπορίαν ἐπιχειρήσεων, ἀτομικὰς βόμβας, ἀτομικὸν πυροβολικόν, κατευθυνόμενα βλήματα, διὰ νὰ προσφέρουν μετωπικὴν ἀντίστασιν εἰς τὸν ἐχθρὸν καὶ σύγχισιν εἰς τὰ νῶτα του. Κατὰ μῆκος τοῦ τακτικοῦ μετώπου εἰς ἕνα μελλοντικὸν πόλεμον τὰ ὅπλα αὐτὰ ἀναμφιβόλως ἀποτελοῦν τὴν βάσιν διὰ τὴν ἄμυναν καὶ τὴν ἀντεπίθεσιν. Ἡ τάσις ὅμως νὰ ὑποτιμᾶται ἡ στρατιωτικὴ σημασία τῆς ἀντιστάσεως τὴν ὁποίαν ὁ ἐχθρὸς ἀντιμετωπίζει εἰς τὰς κατειλημμένας χώρας καὶ νὰ χαρακτηρίζεται αὕτη ὡς ἀσήμαντος δευτερεύουσα δρᾶσις ἐμφανίζεται ὡς εἶδους μυωπία. Φαίνεται ὅτι ἡ στρατηγικὴ σημασία τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ πολέμου ὑπετιμήθη εἰς τὰ στρατιωτικὰ σχέδια τῶν Δυτικῶν καὶ ἐλάχιστα ἐγένοντο διὰ τὴν προετοιμασίαν καὶ τὴν διοργάνωσιν τῆς ἀντιστάσεως τῶν χωρῶν, αἵτινες λόγῳ τῆς ἐκτεθειμένης θέσεώς των δύνανται νά καταληφθοῦν προσωρινῶς ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ. Διὰ τῆς ἐκτιμήσεως τῶν σχετικῶν δυνάμεων τοῦ Ἀνατολικοῦ συγκροτήματος καὶ τοῦ ΝΑΤΟ, προκύπτει ἡ προϋπόθεσις ὅτι ὅλαι αἱ ἐχθρικαὶ μεραρχίαι θὰ χρησιμοποιηθοῦν εἰς ἓν προσχεδιασμένον μέτωπον. Ἐν τούτοις ὁ ἀριθμὸς τῶν μεραρχιῶν, τὸν ὁποῖον θὰ χρησιμοποιήση ἐκεῖ δύναται νὰ μειωθῇ ἐὰν ὁ ἐχθρὸς ἐξαναγκασθῇ νὰ διεξάγη ἐδαφικὸν πόλεμον εἰς ἑκάστην χώραν μέσῳ τῆς ὁποίας διέρχεται. Ἐὰν εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῆς καταστάσεως δὲν ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν αἱ κολοσσιαῖαι αὐταὶ ἐφεδρεῖαι εἰς δύναμιν, τοῦτο δύναται νὰ ἐξασθενίση τὴν ἀμυντικὴν δύναμιν τῆς Εὐρώπης.

Εὐρὺς ἀπελευθερωτικὸς πόλεμος ἔχει μεγίστην στρατηγικὴν σημασίαν. Κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον ἡ Γιουγκοσλαυία ἐματαίωσε τὴν ἀποστολὴν τῶν Γιουγκοσλαυικῶν Quisling μονάδων εἰς ἄλλα μέτωπα, ἐμείωσεν μέχρις ἐσχάτου βαθμοῦ τὴν ἱκανότητα τοῦ ἐχθροῦ ν' ἀποστείλη εἰς τὴν χώραν του, διὰ προσωπικήν του χρῆσιν, Γιουγκοσλαυϊκὰ προϊόντα, ἀπησχόλησε πλέον τῶν 30 ἐχθρικῶν μεραρχιῶν, ἄνω τῶν 500.000 ἀνδρῶν. Εἰς τὸ τέλος τοῦ 1944, ὁ ἐχθρὸς ἐξηναγκάσθη νὰ χρησιμοποιήση 40 μεραρχίας κατὰ 51 γιουγκο

σλαυικῶν τοιούτων τῶν 590.000 ἀνδρῶν. Ταυτοχρόνως εἰς τὸ ἰταλικὸν μέτωπον εὑρίσκοντο 27—28 μεραρχίαι τοῦ Ἄξονος ἐναντίον 24 Συμμαχικῶν τοιούτων.

Αἱ προοπτικαὶ τῆς τελικῆς νίκης, εἰς ἐνδεχόμενον νέον πόλεμον εἶναι ὑπὲρ τῶν ἡνωμένων δυνάμεων κατὰ τοῦ εἰσβολέως. Αἱ προοπτικαὶ αὗται δὲν βασίζονται ἁπλῶς ἐπὶ μεγαλυτέρων οἰκονομικῶν μέσων, ἅτινα δύνανται νὰ ἔχουν ἀποτελεσματικὴν ἐπιρροήν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ πλεονεκτήματος ὅτι αὗται δὲν προεκάλεσαν τὸν πόλεμον. Ἡ ἐμπιστοσύνη πρὸς τὴν τελικὴν νίκην θὰ προσφέρῃ μεγίστην ἠθικὴν ὑποστήριξιν εἰς ὅλα τὰ ἔθνη, ἅτινα θὰ ὑποστοῦν τὴν ἐπίθεσιν συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν χωρῶν αἵτινες θὰ καταληφθοῦν προσωρινῶς. Τοῦτο ὅμως δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ διατηρηθῇ τὸ ἠθικὸν τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης, τὰς ὁποίας ἀπειλεῖ ἡ κατοχή. Τὰ μαχητικὰ προσόντα τῶν χωρῶν αὐτῶν δὲν δύνανται νὰ διατηρηθοῦν ἀποκλειστικῶς μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἐν περιπτώσει κατοχῆς ἡ ἀπελευθέρωσις θὰ ἔλθῃ ἀπὸ τὸ ἐξωτερικόν. Ἀπειλουμένη χώρα πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὅτι δύναται ν' ἀμυνθῇ ἀποτελεσματικῶς καὶ ὅτι δὲν θὰ προσδοκῇ τὴν σωτηρίαν της ἀπὸ τρίτον πρόσωπον. Πρέπει ν' ἀνεύρῃ τὴν δύναμιν διὰ τὸν ἀγῶνα ἐντὸς τοῦ ἑαυτοῦ της, τὴν ἐμπιστοσύνην εἰς τὰς προσωπικάς της δυνατότητας. Μόνον παρομοία χώρα δύναται ν' ἀντισταθῇ εἰς τὴν ἐπίθεσιν, τὴν κατοχήν, τὴν τρομοκρατίαν, τὰς ἀντεκδικήσεις καὶ νὰ κερδίσῃ ἐκ νέου τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν. Καὶ τοιουτοτρόπως θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν κοινὴν νίκην κατὰ τοῦ εἰσβολέως.

Ἡ λύσις τοῦ προβλήματος τῆς ἐκ τῶν προτέρων διοργανώσεως τοῦ ἐδαφικοῦ πολέμου, δὲν πρέπει ν' ἀναζητηθῇ εἰς τὸν σχηματισμὸν μονάδων ἰδιαιτέρου τύπου. Ὁ στρατός, ὅστις θὰ χρησιμοποιηθῇ εἰς μετωπικὰς ἐπιχειρήσεις πρέπει νὰ ἐκπαιδευθῇ τόσον διὰ τὸν τακτικὸν ὅσον καὶ διὰ τὸν ἐδαφικὸν πόλεμον, ἐφ' ὅσον εἶναι δύσκολον νὰ καθορισθοῦν ἐκ τῶν προτέρων ποῖαι μονάδες θ' ἀφεθοῦν εἰς τὰ μετόπισθεν τῶν ἐχθρικῶν μονάδων.

Ἐν τούτοις δικαιολογεῖται ὁ σχηματισμὸς ἐκτάκτων παρτιζανικῶν ἀποσπασμάτων καὶ ὁμάδων σαμποτέρ.

Ἡ ψυχολογικὴ προετοιμασία ἐπίσης εἶναι λίαν σημαντική. Πρὸ τοῦ πολέμου συχνάκις ἐξεφράζοντο μωραὶ ἀπόψεις, ὅτι οἱαδήποτε γενομένη προετοιμασία διὰ τὴν κατοχὴν καθὼς καὶ φῆμαι ἐνδεχομένης ἀποτυχίας τῆς κατὰ μέτωπον ἀντιστάσεως, θὰ ἐξάπλωναν τὴν ἀποθάρρυνσιν μεταξὺ τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ λαοῦ. Ἡ μὴ ρεαλιστικὴ ἐκτίμησις τῶν σχετικῶν δυνάμεων καὶ ἡ ὑποτίμησις τῆς ἀνάγκης προετοιμασίας τοῦ ἐδαφικοῦ πολέμου, ἐκαλύπτοντο διὰ φράσεων περὶ

ἀκαταμαχήτου δυνάμεως αὐτῆς ἢ ἐκείνης τῆς χώρας καὶ τῆς βεβαιότητος ὅτι ὁ ἐχθρὸς θὰ συντριβῆ δι' ἐπιθετικῆς δράσεως.

Εἰς τὴν πραγματικότητα τοῦτο ἐσήμαινεν ὅτι ἡ ἀποτυχία τῆς κατὰ μέτωπον ἀντιστάσεως ἦτο ταυτοχρόνως τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνος ἢ ἔναρξις τῆς κατοχῆς καὶ τῆς σκλαβιᾶς. Καὶ ὅμως ἡ πρώτη αὐτὴ ἐπιτυχία τοῦ ἐχθροῦ δὲν σημαίνει τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνος ἀλλὰ ἁπλῶς τὴν μετάβασιν ἐξ ἑνὸς τύπου πολέμου εἰς ἄλλον. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ δεύτερος αὐτὸς πόλεμος παρουσιάζει μεγαλυτέρας δυσχερείας καὶ προκαλεῖ μεγαλυτέραν αἱματοχυσίαν. Ὅσον ὅμως θὰ ἔχουν συμπληρωθῆ οἱ προετοιμασίαι διὰ τὴν διεξαγωγήν του, τόσον αἱ δυσχέρειαι καὶ ἡ αἱματοχυσία θὰ εἶναι μικρότεραι. Ἑπομένως αἱ προετοιμασίαι διὰ τὸν ἐδαφικὸν πόλεμον κατὰ τὴν εἰρηνικὴν περίοδον δὲν ἐξαπλώνουν τὸ πνεῦμα τῆς ἥττης μεταξὺ τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ λαοῦ, ἀλλ' ἀνοίγουν νέους ὁρίζοντας διὰ τὴν διαφύλαξιν τῆς ἐθνικῆς τιμῆς καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας. Ταὐτοχρόνως αὗται ἐνεργοῦν ὡς ἓν εἶδος κωλύματος κατὰ τοῦ ἐνδεχομένου εἰσβολέως καὶ ἐπομένως ἐξυπηρετοῦν τὴν ὑπόθεσιν τῆς νίκης, ἐπειδὴ ἐὰν ὁ εἰσβολεὺς εἶναι βέβαιος ὅτι μετὰ τὴν συντριβὴν τῆς κατὰ τὸ μέτωπον ἀντιστάσεως δὲν θὰ συναντήση ἄλλην δὲν θὰ διστάση εἰς κατάλληλον καιρὸν νὰ ἐπιτεθῆ.

Ἀπεναντίας ἐὰν πεισθῆ ὅτι μετὰ τὴν κατοχὴν μιᾶς χώρας, αὕτη θὰ συνεχίση ἐξαντλητικὸν καὶ μακροχρόνιον ἐδαφικὸν πόλεμον, ἐφ' ὁλοκλήρου τοῦ ἐδάφους, θ' ἀναθεωρήση τοὺς παράγοντας τῆς ἐπιθέσεως. Ἑπομένως ὁ ἐδαφικὸς πόλεμος ἀποτελεῖ ἁπτὸν καὶ πειστικὸν στοιχεῖον τὸ ὁποῖον συντελεῖ εἰς τὸ νὰ σεβασθῆ ὁ ἐνδεχόμενος εἰσβολεὺς τὴν εἰρήνην καὶ ν' ἀποφύγη τὸν πόλεμον.

Σήμερον ὡρισμέναι Εὐρωπαϊκαὶ χῶραι κατέχουν ρεαλιστικὸν πρόγραμμα σχετικῶς μὲ τὴν ἐν περιπτώσει ἐπιθέσεως, μετωπικὴν ἄμυναν. (Τοιουτοτρόπως ἡ ἱκανότης τῆς Γιουγκοσλουΐας διὰ τὴν ἄμυναν τῶν βασικῶν στρατηγικῶν κατευθύνσεών της ἐνισχύεται καθημερινῶς χάρις εἰς τὴν αὔξησιν τῶν ἰδίων της μέσων, τὴν μετὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας συμμαχίαν της καὶ τὴν Ἀμερικανικὴν στρατιωτικὴν βοήθειαν). Θὰ ἦτο ἀναμφιβόλως παράλογον ἐὰν αἱ χῶραι τῶν ὁποίων ἡ μεθόριος συμπίπτει μὲ τὴν ἀμυντικὴν γραμμὴν τοῦ ΝΑΤΟ – ἰδιαιτέρως δὲ ἐκεῖναι αἵτινες,διαθέτουν ἰσχυρὸν ἴδιον στρατὸν – ἐσχεδίαζον νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν μετωπικὴν ἄμυναν, νὰ παραχωρήσουν ἄνευ ἀγῶνος, τὸ ἔδαφος των, τὰ διοικητικὰ καὶ βιομηχανικὰ των κέντρα. Αἱ χῶραι αὐταὶ ἔχουν κάθε λόγον νὰ καταβάλουν προσπαθείας διὰ ν' ἀποκρούσουν εἰς τὸν παραμεθοριακὸν τομέα τὴν

ἐπίθεσιν καὶ νὰ σχεδιάσουν ἀντεπίθεσιν διὰ τὴν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους των συντριβὴν τοῦ ἐχθροῦ.

Παραμένει ὅμως τὸ γεγονὸς ὅτι πλεῖσται τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν δὲν διαθέτουν εἰσέτι τὰ ἀπαιτούμενα ὑλικὰ μέσα, διὰ νὰ δώσουν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἀντίληψιν τῆς ἀμύνης, τὴν ὡς ἄνω μορφήν. Εἰς τὰς περισσοτέρας περιπτώσεις ἡ ἀντίληψις τῆς μετωπικῆς ἀμύνης, ἀντὶ πάσης θυσίας, θὰ εἶχε μοιραῖα ἀποτελέσματα ἅτινα θὰ ὡδήγουν πρὸς τὰς τοῦ 1939, 1940 καὶ 1941 καταστάσεις. Τοιαύτη ἐπιχείρησις — ἥτις θὰ ἦτο αὐτοκτονία — ἀναμφιβόλως θὰ προεκάλη τὸν παγκοσμίου θαυμασμόν, ἐξ ἄλλου ὅμως θὰ ἦτο κακὴ ἐκδούλευσις. τόσον δι' αὐτὰς ταύτας τὰς χώρας, ὅσον καὶ διὰ τὸ σύστημα τῆς παγκοσμίου ἀμύνης κατὰ τῆς ἐπιθέσεως. Τὰ ἔθνη ἅτινα θ' ἀγνοοῦσαν τὸ μάθημα τοῦ Β'.Παγκοσμίου πολέμου θὰ ἀπωλέσουν τὸν στρατόν των, τὴν στρατιωτικὴν ὀργάνωσίν των, τὰ ὅπλα των καὶ τὸ ἠθικόν των. Τὸ νὰ παραδέχεταί τις ὅτι ὡρισμέναι χῶραι τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης δύνανται νὰ καταληφθοῦν, δὲν σημαίνει ἀπαισιοδοξίαν καὶ ἧτταν.

Ἀναμφισβητήτως ἡ παράδοσις εἶναι ἐθνικὸν δυστύχημα, τὸ ὁποῖον ἀποθαρρύνει και ὁδηγεῖ πρὸς τὴν συνεργασίαν μετὰ τοῦ ἐχθροῦ, πρὸς τὴν πικιλόμορφον προδοσίαν. Τὰ ἔθνη χάνουν κάτι τὸ ὁποῖον εἶναι σημαντικώτερον ἀπὸ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἐδάφους των, χάνουν τὸν στρατόν των καὶ συνεπῶς χάνουν τὰ μέσα διὰ τὴν ἐπανάκτησιν τῆς ἐλευθερίας των, τοῦ ἐδάφους των. Καὶ τὸ πλέον σημαντικὸν εἶναι ὅτι — ἀπὸ ἀπόψεως τελικῆς προοπτικῆς τῆς συμμαχικῆς νίκης — ἡ παράδοσις συμμαχικῆς χώρας (ἢ οὐδετέρας τοιαύτης μέσω τῆς ὁποίας διῆλθεν ὁ ἴδιος ἐχθρὸς) ἐπιφέρει ζημίαν ὄχι μόνον εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν χώραν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν συμμαχικὴν ὑπόθεσιν, δεδομένου ὅτι καθυστερεῖται ἡ ὥρα τῆς νίκης. Ὁ ἀπελευθερωτικὸς πόλεμος τῆς Γιουγκοσλαυίας ἀπέδειξε κατ' ἀμφισβήτητον τρόπον ὅτι τὸ ἔμψυχον ὑλικὸν εἶναι βασικὸς συντελεστὴς τῆς νίκης καὶ δέον νὰ ἐκτιμηθῇ περισσότερον ἀπὸ τὸ ἔδαφος.

Οὐδὲν ἔδαφος δύναται νὰ διαφυλαχθῇ ἐὰν ὁ στρατός του διελύθη. Κάθε ἔδαφος δύναται νὰ ἐπανακτηθῇ ἐὰν ὁ στρατός του διατηρεῖται.

Ἡ κατάρρευσις τοῦ μετώπου ἑπομένως δὲν ἀκολουθεῖται ἀναγκαστικῶς ὑπὸ τῆς παραδόσεως, ἀλλὰ ἁπλῶς ὑπὸ μιᾶς μεταβολῆς ἐκ τοῦ κλασσικοῦ μετωπικοῦ πολέμου εἰς τὸν ἐδαφικὸν πόλεμον ἑλιγμῶν. Οἱ σύγχρονοι στρατοὶ τῆς Εὐρώπης δέον ν' ἀντιμετωπίσουν τὴν διεξαγωγὴν τοῦ διπλοῦ τούτου τύπου πολέμου. Μόνον τοιουτοτρόπως ἑκάστη χώρα δύναται ν' ἀποφύγη τὴν κατάρρευσιν τοῦ

στρατοῦ της ἐν περιπτώσει καθ' ἥν, ἡ κατὰ μέτωπον διεξαγωγὴ τοῦ πολέμου εἰς τὸ ἔδαφός της εἶναι ἄπελπις.

Ἡ καλὴ προπαρασκευὴ καὶ διεξαγωγὴ ἑνὸς ἐδαφικοῦ πολέμου ἔχει ἄμεσον σύνδεσιν μὲ τὴν γνῶσιν τοῦ ἐδάφους καὶ τὴν καλὴν χρησιμοποίησιν αὐτοῦ καὶ πρὸ πάντων μὲ τὴν Στρατιωτικὴν ἀξίαν τόσον τῶν διαφόρων γεωγραφικῶν στοιχείων ὅσον καὶ γενικώτερον τῶν περιοχῶν ἐκείνων εἰς τὰς ὁποίας θὰ διεξαχθῇ ὁ ἐδαφικὸς πόλεμος.

Δ' ΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Α) ΡΙΖΑΙ ΚΑΙ ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΙΝΟΥ ΨΥΧΡΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Τὴν ἡμέραν καθ' ἥν ὁ ἐγκέφαλος ὅστις προπαρεσκεύασε καὶ ἐκήρυξε τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον ἐκονιορτοποιεῖτο εἰς τὰ ἐν Βερολίνῳ ὑπόγεια τῆς Καγκελαρίας τοῦ Γ' Ράϊχ, ἔληγεν οὐσιαστικῶς ὁ ἀγὼν τῶν ὅπλων ἐν Εὐρώπη. Ὀλίγον βραδύτερον αἱ ἐκρήξεις τοῦ ὀλέθρου τῆς Χιροσίμα καὶ Ναγκασάκι ἀντεσταθμίσθησαν ὑπὸ τῶν ἐκρήξεων χαρᾶς ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων διὰ τὴν ἐπὶ τέλους ὁριστικὴν ἀνὰ τὴν ὑφήλιον κατασίγασιν τῶν κρότων τῶν πυροβόλων.

Σύμπασα ἡ ἀνθρωπότης – νικηταί, οὐδέτεροι ἀλλὰ καὶ ἡττημένοι – ἐπανηγύρισε τὸ γεγονὸς τὸ ὁποῖον ἐπίστευσεν ὅτι ἄν μή τι ἄλλο ἐσημείωνε τὴν ἔναρξιν μιᾶς μακρᾶς περιόδου εἰρήνης. Ὁ β' παγκόσμιος πόλεμος παρουσίασε μίαν ἰδιορρυθμίαν ἐν τῇ διεξαγωγῇ του. Ἐνῶ ἤρχισεν ὡς πόλεμος μεταξὺ δύο ἀντιθέτων ἰδεολογιῶν, ἤτοι τοῦ Μοναρχοφασισμοῦ – ἐκπροσωπουμένου ἀπὸ τὰς τρεῖς μεγάλας δυνάμεις Ἰαπωνίαν, Γερμανίαν καὶ Ἰταλίαν συνδεομένας διὰ συμμαχίας εἰς τὸ «τρίγωνον» Τόκιο, Βερολίνου, Ρώμης – καὶ τῶν Ἐλευθέρων Δημοκρατιῶν τῆς Δύσεως, ἐξειλίχθη ἀκολούθως καὶ ἔληξεν ὡς πόλεμος μεταξὺ τριῶν ἀντιθέτων ἰδεολογιῶν, διὰ τῆς παρουσίας εἰς τὸ πολεμικὸν τοῦ Ἄρεως Πεδίον καὶ τῆς Κομμουνιστικῆς Ρωσίας.

– Ἐπιφανειακῶς ἡ μεγάλη ἐκείνη σύγκρουσις εἶχε τὴν μορφὴν ὅλων τῶν πολέμων τῆς ἱστορίας (Μηδικοί, ἑκατονταετής, Ναπολεόντειοι, α' παγκόσμιος) ἤτοι διεξήχθη ὡς πόλεμος μεταξὺ δύο ἀντιπάλων Συμμμαχιῶν. Ἐκ τῆς μιᾶς τὰ σύμμαχα κράτη τοῦ Μοναρχοφασιστικοῦ τριγώνου ἐκ τῆς ἑτέρας τὰ «σύμμαχα» κράτη Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως.

'Εφ' ὅσον διεξήγετο πόλεμος ἀμφότεραι αἱ ἀντίπαλοι συμμαχίαι ἔδει νὰ εἶναι ἀνέφελοι καὶ ἀρραγεῖς.

Τὸ τοιοῦτον κατὰ κανόνα συνέβαινεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς συμμαχίας τοῦ τριγώνου — πλὴν μιᾶς ἐξαιρέσεως ὅτε συνεπείᾳ τῆς δράσεως τῶν Γερμανῶν εἰς Ρουμανίαν χωρὶς νὰ προσειδοποιηθῇ ἡ 'Ιταλία καὶ ἀκολούθως τῆς δράσεως τῶν Ἰταλῶν κατὰ τῆς Ἑλλάδος χωρὶς νὰ προειδοποιηθῇ ἡ Γερμανία ἐχωλώθη ὁ ἐγωϊσμὸς ἀντιστοίχως τῶν Μουσολίνι καὶ Χίτλερ — καθ' ὅσον αἱ τρεῖς κορυφαὶ των ἔκειντο εἰς τὸ αὐτὸ ἰδεολογικὸν ὕψος, τὰ κοινὰ τῶν τριῶν συμφέροντα οὐδαμοῦ ἀντεκρούοντο, ἐπολέμων δὲ καὶ αἱ τρεῖς δυνάμεις μὲ τὸν σαφῆ σκοπόν, τὸν διαμοιρασμὸν μετὰ τὴν τελικὴν νίκην τοῦ κόσμου.

Εἰς τὴν «συμμαχίαν» ὅμως 'Ανατολῆς καὶ Δύσεως δὲν συνέβαινον οὕτω τὰ πράγματα. Ἡ Δύσις ἔτεινεν εἰλικρινῆ χεῖρα εἰς τὴν Κομμουνιστικὴν Ρωσίαν ὅταν αὕτη ἐδέχθη τὴν ἐπίθεσιν τῶν Γερμανῶν καὶ τῆς παρέσχεν ὅλα τὰ ὑλικὰ μέσα — τῶν ὁποίων ἀπελπιστικὴ ἦτο τότε ἡ ἀνεπάρκεια εἰς Ρωσίαν — διὰ νὰ διεξαγάγῃ νικηφόρον πόλεμον. 'Αλλὰ ἡ μεγαλυτέρα ὑπηρεσία τὴν ὁποίαν προσέφερεν ἡ Δημοκρατικὴ Δύσις εἰς τὴν 'Αριστερὰν 'Ανατολὴν ἦτο ἡ παροχὴ πλήρους ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν της, ὡς ἦσαν ἡ ἔμμεσος κήρυξις ὑπὸ τῆς Ρωσίας τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου διὰ τῆς ὑπογραφῆς εἰς Μόσχαν τὴν 24ην Αὐγούστου 1939 τοῦ συμφώνου φιλίας καὶ μὴ ἐπιθέσεως μετὰ τῆς Γερμανίας, ἡ ἐπίθεσις κατὰ τῆς Φινλανδίας, ἡ κατάκτησις τῶν τριῶν ἐλευθέρων κρατῶν τῆς Βαλτικῆς, αἱ σφαγαὶ τῶν 10.000 Πολωνῶν ἀξ]κῶν εἰς τὸ δάσος τοῦ Κατὺν κ. ἄ., κ. ἄ. 'Εν συνεχείᾳ ἡ καθαγίασίς της ὡς θύματος ἐπιθέσεως καὶ ὡς χώρας δεινῶς δοκιμασθείσης ὑπὸ τῶν Ναζὶ καὶ ὁ χαρακτηρισμός της ὡς χώρας Δημοκρατικῆς ἔδωσαν εἰς τὴν Ρωσίαν ἓν πιστοποιητικὸν καλῆς διαγωγῆς τοῦ ὁποίου τὴν συναλλαγματικὴν ἀξίαν ἐξεμεταλλεύθη καταλλήλως ὁ Κομμουνισμὸς εἰς τὰς χώρας τῆς Δύσεως.

Ἡ εἰλικρίνεια τῆς συμμαχίας 'Ανατολῆς - Δύσεως ἦτο μονόπλευρος. Ἡ Δύσις πολὺ ἀργὰ ἀντελήφθη τὴν κακοπιστίαν τοῦ συνεταίρου· εἶχε πλέον οὗτος ἐπιτύχει ἐκεῖνα εἰς τὰ ὁποῖα ἀπέβλεπεν ὅταν ἔδιδε πρὸς τοὺς ἡγέτας τῆς Δύσεως τὰς διαβεβαιώσεις εἰλικρινείας του. Δηλαδὴ τὴν διείσδυσιν καὶ τὴν ἐξασφάλισιν στρατηγικῶν ἐπάλξεων.

— 'Ενῶ λοιπὸν φαινομενικῶς ὁ β' παγκόσμιος ἦτο πόλεμος δύο συμμαχιῶν ἐν τ ῇ, ο ὐ σ ί ᾳ ἦτο πόλεμος μεταξὺ μιᾶς συμμαχίας (τριγώνου) καὶ ἑνὸς σ υ ν α σ π ι σ μ ο ῦ Κρατῶν ('Ελευθέρας Δύσεως καὶ Κομμουνιστικῆς Ρωσίας), Κρατῶν δὲ μὲ ριζικῶς διάφορα συστή-

ματα διακυβερνήσεως, μὲ ἀντιθέτους ἐπιδιώξεις καὶ βασικῶς διαφόρους σκοποὺς τοῦ πολέμου, οὕτω:

—Τὸ σύστημα διακυβερνήσεως εἰς μὲν τὸν Δυτικὸν Κόσμον ἦτο μὲ βάσιν τὴν Ἐλευθερίαν καὶ τὴν Δημοκρατίαν εἰς δὲ τὴν ΕΣΣΔ ἦτο ἡ δουλεία τοῦ ἀτόμου καὶ ἡ Δικτατορία τοῦ Κομμουνισμοῦ.

—Αἱ ἐπιδιώξεις τῶν μὲν Δυτικῶν ἐστρέφοντο πρὸς τὴν ἐν ἀγαστῇ συμπνοίᾳ διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου μέχρι τοῦ εὐτυχοῦς τέρματος αὐτοῦ καὶ ἐν συνεχείᾳ τὴν διαρκῆ εἰρήνην, τῆς δὲ ΕΣΣΔ εἰς τὴν ἐξασφάλισιν καταλλήλων θέσεων ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον προωθημένων εἰς Ἀσίαν καὶ Εὐρώπην, εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς καλῆς πίστεως—ἤ, ὡς καὶ καλλίτερον ἴσως ἡρμήνευον, ἀφελείας—τῶν Δυτικῶν ἵνα ἐν καιρῷ τῷ δέοντι ἐξορμήσουν ἐξ αὐτῶν πρὸς κατάκτησιν τοῦ τελικοῦ ἀντικειμενικοῦ σκοποῦ.

—Σκοπὸς τοῦ πολέμου διὰ μὲν τοὺς Δυτικοὺς ἦτο ἡ ὁ ρ ι σ τ ι κ ὴ καὶ ἀ μ ε τ ά κ λ η τ ο ς συντριβὴ τῶν δυνάμεων τῆς βίας—δι' ὃ καὶ διὰ τῆς διακηρύξεως τῆς Καζαμπλάνκας εἶχε καθορισθεῖ ἡ ἄνευ ὅρων παράδοσις τῶν κρατῶν τοῦ τριγώνου—διὰ δὲ τὴν Ρωσίαν ἦτο ἡ συντριβὴ ἀλληλοδιαδόχως τῶν δυνάμεων τοῦ τριγώνου καὶ τῶν ἐλευθέρων κρατῶν τῆς Δύσεως, ἡ ἐπικράτησις τοῦ Κομμουνισμοῦ καὶ τελικῶς ἡ ἐξασφάλισις ὑπὸ τῆς Μόσχας τῆς μονοκρατορίας.

Καὶ ἐὰν δὲν ἐσίγουν καθ' ὃν τρόπον ἐσίγησαν τὰ ὅπλα δηλαδὴ διὰ τῆς συντριπτικῆς ὑπεροχῆς πυρὸς τῶν Ἀμερικανῶν, ὑπεροχῆς τὴν ὁποίαν εἶχον ἀ π ο κ λ ε ι σ τ ι κ ῶ ς ὑπὲρ αὐτῶν καὶ διὰ πολὺ χρονικὸν διάστημα ἐξασφαλίσει αἱ ΗΠΑ διὰ τῆς κατοχῆς τῆς βόμβας Ἀτόμου καὶ ἐὰν ἡ πρὸς τὸν Ἀνατολικοδυτικὸν συνασπισμὸν εὔνοια τῆς τύχης ἀντὶ πρὸς τὰς ΗΠΑ ἐφέρετο πρὸς τὴν ΕΣΣΔ· ἐν ἄλλοις λόγοις ἐὰν ἡ πορεία πρὸς Χιροσίμα καὶ Ναγκασάκι τῶν «συμμαχικῶν» ἀεροπλάνων ἦτο ἐκ Δ πρὸς Α μὲ διακριτικὰ σήματα τὸν ἐρυθρὸν ἀστέρα ἀντί, ὡς ἦτο, ἐξ Α πρὸς Δ μὲ τὸν λευκὸν ἀστέρα, τότε δύναται πᾶς τις νὰ ἐννοήση ποία τύχη ἐπεφυλάσσετο διὰ τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἐὰν οἱ Ρῶσοι εἶχον εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν κατοχήν των τὴν βόμβαν Ἀτόμου μετὰ τὴν ἐξουδετέρωσιν τῆς Ἰαπωνίας θὰ ἐστρέφοντο ἀκάθεκτοι πρὸς τὴν Δύσιν. Κατεῖχον ἤδη θέσεις ἐξαιρέτους ἐν τῇ Βαλκανικῇ ἐπὶ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης, εἰς τὴν Κεντρικὴν Εὐρώπην μέχρι τῶν Ἄλπεων καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν μέχρι τοῦ Βέζερ καὶ δὲν θὰ ἐχρειάζοντο εἰ μὴ ὀλίγαι βόμβαι διὰ τὸ Λονδῖνον καὶ τὴν Οὐάσιγκτων διὰ νὰ δεχθοῦν αἱ πόλεις αὗται τοὺς ὅρους τῆς Μόσχας ἥτις θὰ ἐξησφάλιζεν οὕτω ἐκεῖνο ὅπερ ἀπετέλει καὶ ἀποτελεῖ τὸν κύριόν της σκοπόν: Τὴν Κοσμοκρατορίαν.

'Εφόσον ἡ 'Αμερικὴ διὰ τῆς κατοχῆς τῆς βόμβας 'Ατόμου ἐξησφάλιζε συντριπτικὴν ὑπεροχὴν πυρός, ἡ Ρωσία ἦτο ἠναγκασμένη νὰ ἀνακόψη τὴν περαιτέρω ἐξόρμησίν της ἥτις δὲν ἦτο ἄμοιρος κινδύνων πολέμου ἐναντίον της ἐξαπολυομένου ὑπὸ ἑνὸς κατέχοντος τόσον ἰσχυρὰ ὅπλα, ἀντιπάλου. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐσήμαινεν ὅτι ἡ Ρωσία θὰ ἐνετάσσετο εἰς τὴν τροχιὰν τῆς εἰρήνης τὴν ὁποίαν ἐχάρασσεν ἡ 'Αμερικὴ καὶ ἥτις ἀπετέλει τὸν διακαῆ πόθον τῆς ἀνθρωπότητος ὁλοκλήρου. Προεῖχε διὰ τὴν Ρωσίαν ἡ συνέχισις τοῦ πολέμου ὑ π ὸ ἄ λ λ η ν μ ο ρ φ ὴ ν ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως ἐπιτύχῃ ἔτι μείζονα διείσδυσιν ἐν Εὐρώπη καὶ 'Ασίᾳ. Οὕτω ἀπὸ τῆς ἐπομένης τῆς λήξεως τοῦ Θ ε ρ μ ο ῦ Π ο λ έ μ ο υ ἄρχεται μία νέα μορφὴ πολέμου ὁ Ψ υ χ ρ ὸ ς Π ό λ ε μ ο ς, ὁ καὶ ἄλλως λεγόμενος πόλεμος ν ε ύ ρ ω ν.

Τὸ δέος του νὰ καταστῆ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν θερμὸς ἀπὸ ψυχρὸς ὤθησε τὰ πλέον ἀδύνατα Κράτη καὶ ἐκεῖνα κατὰ τῶν ὁποίων διεγράφετο ἄμεσος ἀπειλὴ νὰ συνασπισθοῦν ὑπὸ τὴν σκέπην δύο ἰσχυρῶν ἀντιπάλων μὲ τελικὸν ἀποτέλεσμα νὰ διαμορφωθοῦν ἐν τῷ κόσμῳ δύο ἀντίπαλοι ἰσχυροὶ συνασπισμοί.

Μεταξὺ τῶν δύο τούτων ὁ πόλεμος ὅστις οὐδέποτε ἔληξεν ἀφ' ἧς τὸ 1945 ἤρχισε διεξάγεται πάντοτε ὡς ὁλοκληρωτικὸς ὑπὸ τὴν μορφὴν τοῦ ψυχροῦ πολέμου ὁτὲ μὲν θερμαινομένου, ὡς ἦσαν αἱ κατὰ τῆς 'Ελλάδος καὶ Κορέας ἐπιχειρήσεις τῶν Κουμμουνιστῶν καὶ αἱ κατὰ τῆς Αἰγύπτου τῶν 'Αγγλογαλλοϊσραηληνῶν ὁτὲ δὲ ψυχραινομένου ὡς εἶναι αἱ περὶ «ἀφοπλισμοῦ» συσκέψεις, αἱ θεατρικαὶ χειρονομίαι τῆς Μόσχας περὶ εἰρήνης, καὶ αἱ διακηρύξεις, ὑπὸ τῆς ἰδίας, τοῦ δόγματος συνυπάρξεως. 'Ο ψυχρὸς πόλεμος προπαρασκευάζει τὸ ἔδαφος διὰ τὸν Μεγάλον Θερμὸν πόλεμον ὅστις ἐνδέχεται νὰ καταστῆ ἀναπόφευκτος.

Ἕκαστον τῶν ἰσχυρῶν ἀντιπάλων κρατῶν καθορίζει τὴν γενικὴν στρατηγικὴν τὴν ἀκολουθουμήνην ὑπὸ τῶν κρατῶν τοῦ συνασπισμοῦ τῶν ὁποίων ἡγεῖται πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τοῦ πολέμου.

Κύριοι τομεῖς τ ῆ ς ἀ ν θ ρ ω π ί ν η ς δ ρ α σ τ η ρ ι ό τ η τ ο ς δυνάμενοι νὰ ἐπιφέρουν ἀποτελέσματα ἅτινα διευκολύνουν εἰς τὸ νὰ ἐπιτευχθῆ ὁ σκοπὸς εἶναι οἱ ἀκόλουθοι:

'Ο ψ υ χ ο λ ο γ ι κ ό ς. 'Ο π ο λ ι τ ι κ ό ς. 'Ο ο ἰ κ ο ν ο μ ι κ ό ς. 'Ο κ ο ι ν ω ν ι κ ὸ ς καὶ ὁ Δ υ ν α μ ι κ ὸ ς τ ο μ ε ύ ς.

1. ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΥΣ

Περὶ αὐτοῦ, λεπτομερῶς, ἐπραγματεύθημεν ἤδη εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον ὡς Ψ. Π.

2. ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΥΣ

Περιλαμβάνει τὴν ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν πολιτικὴν ἑκάστου Κράτους, ἀμφοτέρων εὑρισκομένων ἐν συναρτήσει. Ἡ ἐξωτεριλὴ πολιτικὴ ἀφορᾷ εἰς τὰς σχέσεις τοῦ ἐπισήμου κράτους μὲ τὰ λοιπὰ κράτη. Ἡ ἐσωτερικὴ πολιτικὴ ἀφορᾷ εἰς τὰς συνθήκας τοῦ καλλιτέρου τρόπου διακυβερνήσεως τῆς χώρας.

Καὶ αἱ δύο μορφαὶ δέον νὰ θεωρηθοῦν ὡς μορφαὶ ἐκτὸς τῆς συνήθους τακτικῆς κατὰ τὴν περίοδον τῆς συμβατικῆς εἰρήνης, τῆς πολιτικῆς δραστηριότητος καὶ πέραν τῶν λαμβανόντων χώραν, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θερμοῦ πολέμου (ὡς εἶναι ἡ ἐκτὸς νόμου κήρυξις πολιτικῶν τινων κομμάτων καὶ ἡ διακοπὴ τῶν διπλωματικῶν σχέσεων).

Ι. Ὑποτομεὺς Ἐσωτερικῆς Πολιτικῆς

α) ***Πέμπτη φάλαγξ.*** Ὁ χαρακτηρισμὸς ἐδόθη τὸ πρῶτον κατὰ τὸν Ἰσπανοϊσπανικὸν πόλεμον τοῦ 1936–39 ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Ἐθνικιστῶν Φράνκο,ὅστις βαδίζων κατὰ τῆς Μαδρίτης διὰ τεσσάρων φαλάγγων στρατοῦ ἀπεφάνθη ὅτι «τὴν νίκην ἐν τούτοις θὰ δώση ἡ 5η φάλαγξ» (ἐννοῶν τοὺς ἐντὸς τῆς πόλεως ἐθνικιστὰς ὀπαδούς).

Τὰ μέλη τῆς 5ης φάλαγγος δύνανται νὰ δράσουν παντοιοτρόπως:

– Ἐπηρεάζοντες σοβαρῶς τὴν ἐσωτερικὴν πολιτικὴν τοῦ κράτους των νὰ τὴν καταστήσουν εὐνοϊκὴν ὑπὲρ τοῦ κράτους ἐπ' ὠφελεία τοῦ ὁποίου δροῦν.

– Καθιστάμενοι ὄργανα πολύτιμα τοῦ Ψ.Π. καὶ ἐρηρεάζοντες μεγάλως τὴν κοινὴν γνώμην.

– Ἐργαζόμενοι ὡς πράκτορες κατάσκοποι καὶ σαμποτὲρ παντὸς εἴδους.

– Χρησιμοποιούμενοι εἰς ἀγῶνα ἀτάκτων, δολιοφθορέων, ὡς ἐλεύθεροι σκοπευταὶ καὶ ὡς οἰκονομικοὶ δολιοφθορεῖς.

Οἱ πεμπτοφαλαγγῖται εἶναι ὄργανα τῆς πολιτικῆς τοῦ ἀντιπάλου κράτους ἔχοντες ὡς κυριωτέραν ἀποστολὴν τὴν ἐκ τῶν ἔνδον προσβολὴν καὶ τὸν κλονισμὸν τοῦ καθεστῶτος τοῦ κράτους, τὴν ἀνατροπὴν τούτου καὶ τὴν ἐπιβολὴν καθεστῶτος δουλωμένου εἰς τὴν ξένην Δύναμιν ὑπὲρ τῆς ὁποίας δροῦν.

Βοηθοῦνται εἰς τὴν φθοροποιὸν δρᾶσιν των ὑπὸ τῶν πεμπτοφαλαγγιτῶν ὑπηκόων τῶν ξένων - πατρώνων κρατῶν, ὑπὸ τῶν ὁποίων κατευθύνονται εἰς τὰς ἐνεργείας των συναλασσόμενοι κατὰ τὸν πλέον νομιμοφανῆ τρόπον, συνηθέστατα δέ, τὸν ἐμπορικόν.

Οἱ πεμπτοφαλαγγῖται συνασπίζονται εἰς πολιτικὸν κόμμα εἰς τὸ ὁποῖον δίδουν τίτλον ἐντελῶς παραπειστικὸν καὶ διάφορον πρὸς ἐκεῖνα ἅτινα πρεσβεύουν καὶ ἐπιδιώκουν.

β) Συνοδοιπόρα κόμματα. Τὸ ἀσκοῦν τὴν ἐξουσίαν πολιτικὸν κόμμα ὑφίσταται τὴν ἀντιπολίτευσιν ἑτέρου ἢ ἑτέρων πολιτιτῶν κομμάτων ἀναμφισβητήτων ἐθνικῶν ἀρχῶν καὶ δοξασιῶν. Εἰς τὰ δημοκρατικὰ καθεστῶτα ἡ ἀντιπολίτευσις βοηθεῖ τὴν κυβέρνησιν εἰς τὸ ἔργον της, ἐλέγχουσα τὰς πράξεις αὐτῆς. Ὁ ἔλεγχος οὗτος ἐξασκεῖται διὰ λόγων, ἀγορεύσεων ἐντὸς τοῦ Κοινοβουλίου, δι' ἀποχῶν ἐκ συνεδριάσεων, διὰ τοῦ τύπου κλπ. Τῶν τοιούτων νομίμων ἐκδηλώσεων τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐπωφελοῦνται κόμματά τινα ἀριστερῶν ἀρχῶν, συνοδοιπόρα τοῦ ΚΚ, τυφλοῦ ἐκτελεστοῦ τῶν ἐντολῶν τῆς Μόσχας· τασσόμενα δὲ ἀλληλέγγυα πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἀντιπολίτευσιν ἐπιδιώκουν κατ' ἀρχὰς μὲν νὰ παρασύρουν ταύτην εἰς ἀκρότητας καὶ νὰ δημιουργήσουν σάλον, εἶτα δὲ ἀνατρέποντα τὴν κρατοῦσαν κατάστασιν νὰ προετοιμάσουν διὰ τῆς ἀναρχίας τὴν ὁδὸν πρὸς κατάληψιν ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτῶν τῆς Ἀρχῆς. Ἐν συνεχείᾳ εὐθυγραμμίζουν τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τῆς χώρας πρὸς τὴν τῶν κρατῶν τοῦ ἐχθρικοῦ συνασπισμοῦ, ὅτε ἡ ὁδὸς καθίσταται ἐλευθέρα διὰ τὴν τελευταίαν φάσιν, τῆς ἐντάξεως δηλ. τῆς χώρας εἰς τὸν ἐχθρικὸν συνασπισμόν.

β) ***Κουΐσλιγκς*** (*). Εἰς ἑκάστην χώραν οἱ πεμπτοφαλαγγῖται δημιουργοῦν τὰ κόμματα (ΚΚ καὶ συνοδοιπόρα) ἐπηρεάζοντες τοὺς ἀμφιταλαντευομένους καὶ πυκνώνοντες τὰς τάξεις των διὰ προσηλυτισμοῦ τὸν ὁποῖον ἐπιτυγχάνουν ὑποσχόμενοι ἢ καὶ ἀπειλοῦντες. Ἅπαξ καὶ τὸ κόμμα καταστῇ συμπαγὲς καὶ ἰσχυρὸν τίθεται ὑπὸ τὴν ἀρχη-

---

*) Ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ πρώτου ἐγκαθέτου ὑπὸ τῶν Γερμανῶν Νορβηγοῦ πρωθυπουργοῦ, μετὰ τὴν κατάληψιν τὸ 1940 τῆς Νορβηγίας ὑπὸ τῶν Γερμανικῶν δυνάμεων.

γίαν μιᾶς ἰσχυρᾶς προσωπικότητος. Οἱ Κουΐσλιγκς εἴτε κατέχουν τὴν θέσιν τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ξενοκινήτου κόμματος ἐμφανῶς, εἴτε δροῦν ἐκ τῶν παρασκηνίων καὶ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς καλύπτοντες ἑαυτοὺς καὶ συγκαλύπτοντες τὰς ἀντεθνικάς(*) των ἐνεργείας.

Διορίζονται ὑπὸ τῆς ξένης δυνάμεως τῆς ὁποίας τοὺς σκοποὺς ὑπηρετοῦν καὶ μὲ τὴν ὁποίαν εὑρίσκονται ἐν στενῇ ἐπαφῇ λαμβάνοντες ἐντολὰς καὶ κατευθύνσεις. Οἱ Κουΐσλιγκς προΐστανται ἑνὸς ὠργανωμένου κόμματος καὶ ἀποτελοῦν τὴν ψυχὴν ἑνὸς πολυσχιδοῦς καὶ εὐρυτάτου μηχανισμοῦ.

Τὰ συμφέροντα τῆς ξένης δυνάμεως ἐξυπηρετοῦνται ὑπ' αὐτῶν ὅταν διὰ διαφόρων ἑλιγμῶν δράσεως ἢ τῇ βοηθείᾳ τῶν συνοδοιπόρων ἐπιτύχουν νὰ καταλάβουν τὴν ἀρχὴν τῆς χώρας των. Ἐὰν δὲν ἐπέτυχον τοῦτο κατὰ τὴν περίοδον τῆς συμβατικῆς εἰρήνης τότε, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θερμοῦ πολέμου καὶ ἐφ' ὅσον ἡ χώρα των κατακτηθῇ διὰ τῆς δυνάμεως τῶν ὅπλων τοῦ πάτρωνός των, ἐγκαθίστανται εἰς τὴν ἐξουσίαν ὑπ' αὐτοῦ καὶ τάσσουν ὡς σκοπόν των τὴν διευκόλυνσιν τοῦ ἔργου τοῦ κατακτητοῦ στραγγαλίζοντες τὰς ἐλευθερίας τοῦ λαοῦ καὶ παρέχοντες εἰς τὸν κατακτητὴν τὴν εὐχέρειαν τῆς σταθεροποιήσεως τῆς θέσεώς του ἐν τῇ κατειλημμένῃ χώρᾳ ἐξ ἧς κατόπιν ὡς ἀπὸ σταθερᾶς πολεμικῆς βάσεως δύναται οὗτος ἀπερίσπαστος νὰ ἐξορμήσῃ πρὸς κατάκτησιν καὶ νέων χωρῶν.

Ἡ Ἐθνικοσοσιαλιστικὴ Γερμανία ὀλίγον πρὸ τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου εἶχεν ὀργανώσει παντοῦ τῆς Εὐρώπης τοιαῦτα κόμματα Κουΐσλιγκς τὰ ὁποῖα διηυκόλυναν τόσον πρὸ τοῦ πολέμου τὴν ἐπεκτατικήν της ἐξόρμησιν (Αὐστρίαν καὶ Σουδητίαν) ὅσον καὶ κατὰ τὸν πόλεμον τὴν κατακτητικήν της δρᾶσιν (εἰς Νορβηγίαν ὁ Κουΐσλιγκ, εἰς Γαλλίαν ὁ Πιὲρ Λαβάλ, εἰς τὰς Ἀγγλικὰς νήσους τῆς Μάγχης οἱ Ἄγγλοι κάτοικοι καὶ ἀλλαχοῦ τῆς κατακτηθείσης Εὐρώπης ἄλλοι). Ἐν Ἑλλάδι κόμμα Κουΐσλιγκς δὲ ὑπῆρξεν οὔτε πρὸ τοῦ πολέμου οὔτε μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς χώρας ὑπὸ τῶν Γερμανοϊταλῶν. Τὰ σχηματισθέντα ἐναλλὰξ ὑπουργεῖα Τσολάκογλου, Λογοθετοπούλου καὶ Ἰωάννου Ράλλη οὔτε ἐξεπροσώπουν κόμματα μὲ ὀπαδοὺς (ἐξαιρέσει ὀλίγων ἀργυρωνύτων ὀργάνων καὶ αὐτῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐχθροῦ καὶ οὐχὶ τῆς Κατοχικῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνή-

---

*) Ἀντεθνικὴ ἐνέργεια εἶναι πᾶσα τοιαύτη ἐναντιουμένη πρὸς τὰ συμφέροντα τοῦ ἔθνους ἀντιτιθεμένη πρὸς τὰς δοξασίας τῆς ὁλότητος καὶ ἀντιστρατευομένη τὰς ὑγιεῖς ἀρχὰς τῆς ἐλευθερίας, ἀνεξαρτησίας καὶ τοῦ μεγαλείου τῆς Πατρίδος.

σεώς) οὔτε καὶ οἱ ὑπουργοὶ τῶν κυβερνήσεων αὐτῶν προέβησαν ποτὲ εἰς ἀντεθνικὰς ἐνεργείας. Τοὐναντίον τῇ ἀνοχῇ τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἰς πλείστας περιπτώσεις μὲ τὴν συνδρομὴν αὐτῆς, ἐφυγαδεύοντο ἀξιωματικοὶ ἢ εἰς Μ.Α. διὰ τὸν ΒΕΣΜΑ ἢ εἰς τὰ ὄρη διὰ νὰ στελεχώσουν τὰς ἐθνικὰς ὁμάδας ἀντιστάσεως, ἐνῶ τὸ ἐμφανισθὲν κίνημα τῶν Κουτσοβλάχων ὑπὸ τὸν Διαμάντην εἰς Θεσσαλίαν ἐπροκάλεσε ἀντίδρασιν τοῦ Τσολάκογλου καὶ ἀφοῦ ἐπείσθη οὗτος ὑπὸ ἐπιτροπῆς Ἑλλήνων Κουτσοβλάχων ποῖοι κίνδυνοι διὰ τὸ Ἔθνος προοιωνίζοντο ἐκ τῆς κινήσεως τῶν Κουτσοβλάχων πρὸς ἀνεξαρτητοποίησιν. Ὁ στιγματισμὸς τοῦ «προδότου» ἀπεδόθη τὸ πρῶτον ὑπὸ κομμουνιστῶν εἰς τοὺς Ἕλληνας ὑπουργούς. Διότι, χάρις εἰς τὰ ἱδρυθέντα ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως Ἰωάννου Ράλλη Τάγματα Ἀσφαλείας(*) τῆς Ὑπαίθρου τὸ ἔργον τῶν κομμουνιστῶν—ὅπερ ἀπέβλεπεν εἰς τὴν πλήρη κομμουνιστικοποίησιν τῆς Ὑπαίθρου διὰ τῆς σφαγῆς καὶ ἐξολοθρεύσεως παντὸς ὑγιοῦς καὶ ἐθνικῶς ἐνεργοῦντος ἀτόμου—ἀπέτυχε.

Οἱ κομμουνισταὶ προκειμένου νὰ συνεργασθοῦν εἰς τὴν ὑπὸ τὸν κ. Γ. Παπανδρέου σχηματισθεῖσαν ἐν Μ.Α. μετὰ τὸ κίνημα τοῦ 1ου των γύρου (Ἀπρίλιος 1944) Κυβέρνησιν, ἔθεσαν ὡς ὅρον τὴν μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τιμωρίαν τῶν «προδοτῶν» ἐνδιαφερόμενοι κυρίως διὰ τὴν ἐξόντωσιν τοῦ Ι. Ράλλη καὶ Γ. Μπάκου, τοὺς ὁποίους εἶχον χαρακτηρίσει ἐν τῇ ἀποφάσει τῆς ὁλομελείας τοῦ Κόμματος, ὡς τοὺς ὑπ' ἀριθ. 1 καὶ 2 ἐχθροὺς τοῦ «Ἑλληνικοῦ λαοῦ» δηλαδὴ τοῦ ΚΚΕ. Εἷς ἐκ τῶν ὅρων τοῦ «Συμβολαίου τοῦ Λιβάνου», ἦτο καὶ ἡ τιμωρία τῶν «Ἑλλήνων προδοτῶν». Χαρακτηρισμὸς ὅμως προδότου ἐπὶ τῇ βάσει τῆς κειμένης νομοθεσίας (Ποινικοῦ Νόμου) δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ στηριχθῇ νομικῶς κατὰ τῶν χρηματισάντων ὑπουργῶν διότι, ὡς ἐλέχθη, ἡ πολιτεία των καὶ αἱ ἐν γένει ἐνέργειαί των κατὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ ὑπουργήματος πᾶν ἄλλο ἢ ἐθνικὴ προδοσία ἦσαν.

Ἡ τότε κυβέρνησις ἀντιμετωπίζουσα τὸ ὀξὺ ἐσωτερικὸν πρόβλημα ἐκ τῆς κομμουνιστικῆς δράσεως ὑφισταμένη τὴν πίεσιν τῶν

*) Ὁ γενόμενος ἀκαίρως καὶ μὲ ἀσύγγνωστον σπουδὴν ἀφοπλισμὸς ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ κ. Π. Κανελλοπούλου ἐνίων ἐκ τῶν Ταγμάτων αὐτῶν εἰς Καλάμας ἀμέσως μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, εἶχεν ὀλεθρίας συνεπείας διότι οἱ κομμουνισταί, ἐντελῶς ἀπερίσπαστοι πλέον, προέβησαν ἀκολούθως εἰς τὴν σφαγὴν χιλιάδων ἐθνικοφρόνων πολιτῶν.

κομμουνιστικῶν μαζῶν ἀφ' ἑνὸς (*) τῶν Ἄγγλων ἀφ' ἑτέρου (**), ἠναγκάσθη νὰ καταρτίση ειδικὴν συντακτικὴν πρᾶξιν διὰ τῆς ὁποίας ἐθέσπιζεν αὐθαίρετον νόμον τιμωρίας τῶν Ἑλλήνων Ὑπουργῶν. Βάσει τῆς Συντακτικῆς ἐκείνης πράξεως ἐδικάσθησαν καὶ κατεδικάσθησαν οὗτοι ὡς «προδόται τῆς Πατρίδος των», μετ' αὐτῶν δὲ καὶ εἷς ἀριθμὸς ἐθνικοφρόνων πολιτῶν δεδηλωμένων ἐχθρῶν τῶν Κομμουνιστῶν μὲ πλουσίαν δρᾶσιν ὡς ἀντίδρασιν κατὰ τῆς δράσεως ἐκείνων.

ΙΙ) Ὑπονομεὺς Ἐξωτερικῆς Πολιτικῆς

α) ***Πιέσεις διπλωματικαί.*** Αὗται ἐκτελοῦνται ὑπὸ θετικὴν καὶ ἀρνητικὴν μορφήν. Ἡ ἱκανότης καὶ δεξιοτεχνία τοῦ διπλωμάτου δια-

---

*) Μὲ τὰ συνθήματα «τὰ φασόλια νὰ μοιραστοῦν κι' οἱ δοσίλογοι νὰ κρεμαστοῦν». Θὰ διερωτηθῇ τις ἀσφαλῶς διατί τόση ἐπιμονὴ τῶν κομμουνιστῶν νὰ καταρτισθῇ νόμος τιμωρίας δοσιλόγων. Βάσει αὐτοῦ ἐκατηγόρησαν εὐθὺς ἀμέσως «δοσιλόγους» τόσον τὸν κ. Γ. Παπανδρέου (διὰ τὴν συνεργασίαν του μετὰ τοῦ Σκόμπυ κατὰ τὰ Δεκεμβριανὰ) ὅσον καὶ ὅλας τὰς μεταπελευθερωτικὰς Κυβερνήσεις μέχρι τοῦ Κ Σ πολέμου ὡς συνεργαζομένας μετὰ τοῦ ἐχθροῦ τοῦ «Ἑλληνικοῦ Λαοῦ». Ἦσαν δὲ κατὰ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ σχετικοῦ ἄρθρου τῆς 6)45 Συντακτικῆς πράξεως—καὶ κατὰ τοὺς Κομμουνιστὰς πάντοτε—ἐχθροὶ τοῦ Λαοῦ καὶ κατακτηταί, οἱ Ἄγγλοι.

**) Οἵτινες εἶχον πᾶν συμφέρον νὰ κατασπιλωθῇ καὶ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς τὸ ἤδη ὑπὸ τὴν αἰγίδα καὶ εὐλογίαν των καταρρακωθὲν εἰς ΜΑ ἑλληνικὸν γόητρον, ἐμφανιζομένης τῆς Ἑλλάδος ὡς χώρας Κουΐσλιγκς. Διότι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ Ἑλλὰς θ' ἀπετέλει μοναδικὴν ἐξαίρεσιν ἔθνους ἐν Εὐρώπῃ τὸ ὁποῖον οὔτε ἐξέθρεψεν οὔτε ἠνέχθη εἰς τοὺς κόλπους του κόμματα Κουΐσλιγκς. Ἐνῶ εἶναι γνωστὸν ὅτι καὶ ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ Ἀγγλίᾳ ὑπῆρξε Κόμμα ὠργανωμένον Κουΐσλιγκς μὲ χιλιάδας ὀπαδούς, τοὺς «Ἄγγλους Ἐθνικοσοσιαλιστάς». Οἱ Ἄγγλοι κάτοικοι τῶν νήσων τῆς Μάγχης Guersey, Sark καὶ Jersey, νήσων καταληφθεισῶν ὑπὸ τῶν Γερμανικῶν δυνάμεων, προσέφερον μεγίστας ὑπηρεσίας εἰς τοὺς Γερμανοὺς εἰς βάρος τῆς μαχομένης πατρίδος των. Οἱ πλεῖστοι μάλιστα ἐξ αὐτῶν ἔφερον καὶ ἐθνικοσοσιαλιστικὰς στολὰς μὲ τὸ σῆμα τοῦ ἀγκυλωτοῦ σταυροῦ. Ἐν τούτοις μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν νήσων ὄχι μόνον δὲν ἐδιώχθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀγγλικοῦ Νόμου ἐπὶ ἐθνικῇ προδοσίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐδικαιώθησαν ὑπὸ τῆς ἐπισήμου Κυβερνήσεως ὅτι οὕτω πράξαντες διέσωσαν τὴν ἀγγλικήν των ὑπόστασιν(!). Ἀλλὰ τὸ ὅτι ὑπῆρχεν ὠργανωμένον κόμμα Κουΐσλιγκς ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπιβεβαιοῦται καὶ ἐκ τῶν ἐσχάτως ἀποκαλυφθέντων γερμανικῶν ἐγγράφων καθ' ἃ προωρίζετο ὡς ἀρχηγὸς τῶν Κουΐσλιγκς ἡ ἰσχυρὰ προσωπικότης, ὁ Δοὺξ τοῦ Οὐΐνδσωρ, τέως Βασιλεὺς Ἐδουάρδος Η΄, ἀδελφὸς τοῦ τότε Βασιλέως Γεωργίου ΣΤ΄ καὶ θεῖος τῆς Α.Μ. Βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας Ἐλισσάβετ Β΄, τὸν ὁποῖον αἱ Ἀγγλικαὶ ἐπίσημοι ἐκδοχαί, κηδόμεναι τοῦ ἐθνικοῦ γοήτρου ἐμφανίζουν τώρα ὡς τελοῦντα ἐν ἀγνοίᾳ (;) τῶν γερμανικῶν «σχεδίων».

δραματίζουν σημαίνοντα ρόλον εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ. Ὄπισθεν τούτου εὑρίσκεται ἡ δεδηλωμένη ἰσχὺς τοῦ κράτους (πλοῦτος, θέσις, ἔνοπλοι δυνάμεις). Ἔνια ὅμως κράτη λόγῳ θέσεως γεωγραφικῆς ἀλλὰ καὶ λόγῳ τῆς ἀκολουθητέας πολιτικῆς των, ἐπαμφοτεριζούσης,χωρὶς δεδηλωμένην ἰσχὺν διαδραματίζουν σημαίνοντα ρόλον εἰς τὸν Διεθνῆ διπλωματικὸν στῖβον. Παράδειγμα, τὸ μικρὸν Λουξεμβοῦργον, ἡ Γιουγκοσλαυΐα καὶ αἱ Ἰνδίαι. Ἀμφότεραι αἱ μορφαὶ τῆς διπλωματικῆς πιέσεως (θετικὴ καὶ ἀρνητικὴ) ἐμφανίζονται εἴτε ὡς ἔμμεσοι εἴτε ὡς ἄμεσοι. Τὰ ἰσχυρὰ κράτη ἀσκοῦν ἀπ' εὐθείας ἢ ὄχι πίεσιν παρουσιαζομένην ὡς κεκαλυμμένην ἀπειλήν. Μεγαλυτέρα ἔμφασις δίδεται εἰς τὴν ἀπειλὴν δι' ἐπιδείξεων πολεμικῶν δυνάμεων, δι' οἰκονομικῶν πιέσεων διὰ συνάψεως συμφώνων ἢ καὶ συμμαχιῶν μὲ κράτη ἀντίπαλα τοῦ πιεζομένου καὶ μὲ παρότρυνσιν ἑτέρου ἔθνους εἰς δημιουργίαν ἀξιώσεων εἰς βάρος τοῦ πιεζομένου(*). Ἡ ἀρνητικὴ μορφὴ ἐκδηλοῦται διὰ τῆς τηρήσεως ὑπὸ τοῦ κράτους ἐπαμφοτεριζούσης πολιτικῆς ἀσκουμένης δι' ἐρωτοτροπιῶν πότε πρὸς τὴν μίαν πότε πρὸς τὴν ἑτέραν τῶν ἀντιπάλων μεγάλων δυνάμεων.

β) ***Κατασκοπίαι.*** Πρόκειται περὶ τῆς ἐκτελουμένης ὑπὸ ὑψηλῶν προσώπων κατεχόντων ὑπευθύνους μεγάλας θέσεις εἰς τὸν κρατικὸν μηχανισμόν. Χάρις εἰς αὐτοὺς (Γκόρν καὶ Μπάργκες Ἄγγλοι διπλωμάται) περιέρχονται εἰς τὸν ἐχθρὸν τὰ μεγάλα μυστικὰ τῶν ἐθνικῶν ὑποθέσεων. Οἱ προδόται εἶναι ἐπίσης εἰδικοὶ ἐπιστήμονες (Ἄγγλος Δρ Φούκς καὶ Ἰταλὸς Ποντεκόρβο) εἰς τὴν ἀσυνειδησίαν καὶ προδοσίαν τῶν ὁποίων ὀφείλεται ἡ ταχεῖα σχετικῶς πρόοδος τοῦ ἀντιπάλου εἰς τὰς ἀτομικὰς ἐρεύνας καὶ τελειοποιήσεις.

γ) Αἱ κρυφαὶ συμφωνίαι. Συνιστόμεναι ὑπὸ κρατῶν ἅτινα ἐνῷ συνδέονται ἤδη διὰ συμμαχίας μὲ ἓν κράτος ἢ ὁμάδα κρατῶν ἐν τούτοις παρὰ πᾶσαν ἔννοιαν ἠθικῆς ἔρχονται εἰς κρυφίαν συννεννόησιν μὲ κράτος ἀντίπαλον τοῦ συμμάχου των. Τὸ συμφέρον τῶν κρατῶν εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ ποδηγετεῖ τὴν ἐσωτερικὴν πολιτικὴν αὐτῶν. Τοῦτο ἀποτελεῖ καὶ τὸν γνώμονα τῆς πολιτικῆς ἑκάστου κράτους. Τὰ συμφέροντα τῶν Μεγάλων Κρατῶν δημιουργοῦ-

---

*) Ἡ Ἀγγλία προκειμένου νὰ κάμψη τὴν μαχητικότητα τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν ἀγῶνα της ὑπὲρ τῆς Κύπρου ἐπεχείρησε νὰ ἐνσταλάξῃ δηλητήριον εἰς τὰς Ἑλληνογιουγκοσλαυικὰς σχέσεις θέτουσα διὰ τοῦ τύπου της μίαν «πληροφορίαν» καθ' ἣν ἐφέρετο ἡ Ρωσία συζητοῦσα μετὰ τῆς Γιουγκοσλαυΐας τὴν δημιουργίαν Μεγάλης Ἀνεξαρτήτου Μακεδονίας περιλαμβανούσης φυσικὰ καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Μακεδονίαν μετὰ τῆς Θεσ/νίκης. Ἡ πληροφορία διεψεύσθη χαρακτηρισθεῖσα ὡς Ἀγγλικὴ κακοήθεια ὑπὸ τῆς Μόσχας καὶ τοῦ Βελιγραδίου.

τα συνασπισμούς τούς χρησιμοποιοῦν συνήθως ὡς μέσα πραγματοποιήσεως τῶν σκοπῶν των. Ὅταν ἐπιτευχθεῖ οὗτος τότε κατὰ κανόνα ἐγκαταλείπονται «οἱ πτωχοὶ συγγενεῖς», τὰ κράτη τοῦ συνασπισμοῦ.

Ἐντὸς τοῦ κύκλου τῶν συμφερόντων τῶν μεγάλων κρατῶν εἶναι καὶ ἡ τακτική των τοῦ νὰ ἀγνοοῦν τὰ συμφέροντα τῶν μικρῶν συμμάχων των κρατῶν, προκειμένου νὰ ρυθμίσουν τὰς μετὰ τοῦ ἀντιπάλου διαφοράς των. Οὕτω ἐπικειμένης τῆς λήξεως τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου τὰ μεγάλα κράτη «ἐπαζάρευσαν»,ἀγνοήσαντα πλήρως τὰ συμφέροντα τῶν μικροτέρων συμμάχων των, τὰς διαφόρους περιοχὰς τῆς ὑδρογείου ἐπὶ ζημίᾳ τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων τῶν μικρῶν συμμάχων των κρατῶν. Καὶ δὲν ἦσαν ὀλίγα τὰ κράτη ἐκεῖνα τῶν ὁποίων τὰς ἐθνικὰς διεκδικήσεις ἐνεταφίασαν οἱ σύμμαχοί των καὶ τὰ ἐχρησιμοποίησαν ὡς ἐξιλαστήρια θύματα προκειμένου νὰ λάβουν εἰς ἄλλας περιοχὰς ἀνταλλάγματα ἀπὸ τὸν ἰσχυρόν των ἀντίπαλον. Μεταξὺ τῶν κρατῶν θυμάτων τῶν Συμμάχων, ὑπῆρξεν καὶ ἡ Ἑλλάς.

3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΟΜΕΥΣ

Ἐκτὸς τῶν πλαισίων τοῦ συνήθους οἰκονομικοῦ ἀνταγωνισμοῦ ὡς καὶ τῶν μέτρων τοῦ συνήθους οἰκονομικοῦ πολέμου (ὑψηλοὶ δασμοὶ διὰ ν' ἀποκλεισθοῦν ἐν τῷ οὐσίᾳ αἱ εἰσαγωγαὶ ἔκ τινος Κράτους, κατάσχεσις ἐχθρικῶν περιουσιῶν, σαμποτάζ κ. λ. π.) λαμβάνει χώραν καὶ εἷς πόλεμος οἰκονομικὸς ἐκδηλούμενος ὑπὸ τὴν μορφὴν ἀποκλεισμῶν, δολιοφθορῶν, παθητικῆς ἀντιστάσεως καὶ ὑπαξίας τῶν συντελεστῶν παραγωγῆς.

α) ***Ἀποκλεισμοί.*** Ἀποβλέπουν εἰς τὸ νὰ δημιουργήσουν ἀσφυξίαν εἰς τὸ ἔθνος καθ' οὗ ἐπιβάλλονται μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ὑποκύψη τοῦτο εἰς τὴν θέλησιν τοῦ ἑνὸς ἢ τῶν πολλῶν. Ἡ ΚΤΕ ἐπιβάλλουσα τὸ 1935 οἰκονομικὰς κυρώσεις (Sanzione) κατὰ τῆς Ἰταλίας ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ τὴν πειθαναγκάση καὶ ὑποκύψη εἰς τὴν θέλησίν της καὶ παραιτηθῆ τοῦ ἀγῶνος της πρὸς κατάκτησιν τῆς Αἰθιοπίας (*)

(*) Τὸ Ἰταλικὸν Ἔθνος τότε ἐπειθάρχησεν εἰς τὰς ἐντολὰς τῆς Κυβερνήσεώς του, ὁ λαὸς παρέδωσεν εἰς τὸ κράτος ὅ,τι χρυσὸν εἶχεν εἰς κοσμήματα— ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τὰς χρυσὰς βέρας. τοῦ γάμου—Καὶ ναὶ μὲν ἡ Ἰταλία ἔφερε εἰς αἴσιον πέρας τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Αἰθοποίας ἀλλὰ μετὰ μεγάλου κόπου καὶ θυσιῶν συνεπείᾳ τοῦ ἐπιβληθέντος αὐτῇ οἰκονομικοῦ ἀποκλεισμοῦ.

ἐὰν ἡ Ἀγγλία ἡ Γαλλία καὶ τὸ Ἰσραὴλ δὲν ὑπέκυπτον εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ ΟΗΕ περὶ ἀμέσου καταπαύσεως τοῦ πυρὸς εἰς Αἴγυπτον καὶ ἀποχωρήσεως των ἐξ Αἰγυπτιακῶν ἐδαφῶν, πιθανὸν ὁ ΟΗΕ νὰ κατέφευγεν εἰς οἰκονομικὰς κυρώσεις κατὰ τῶν ἐν λόγῳ κρατῶν. Ὁ ἀποκλεισμὸς γενικῶς γίνεται εἴτε ὡς ἐμφανὴς εἴτε ὡς ἀφανὴς εἴτε ἐνεργὸς ἢ καὶ δι' οὐχὶ βιαίων μέτρων.

Ἡ ὑπὸ τῆς Ρωσίας ὑποδαυλιζομένη καὶ γενομένη ὁλονὲν ἀνωμαλωτέρα κατάστασις ἐν Μ. Α. ἔχουσα κίνητρα νομιμοφανῆ τὴν προστασίαν τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Ἀράβων εἶναι ἐν τῇ πραγματικότητι εἷς πόλεμος οἰκονομικοῦ ἀποκλεισμοῦ κατὰ τῆς Εὐρώπης δεδομένου ὅτι ὁλόκληρος ἡ Εὐρώπη τροφοδοτεῖται ἀποκλειστικῶς ἐκ τῶν πετρελαίων τῆς Μ. Α. καὶ ἂν δυσχερανθῇ ἢ ἀπαγορευθῇ ἡ μεταφορά των μέσῳ διώρυγος ἢ τῶν πετραιλαιοαγωγῶν, τότε θὰ ἐπέλθει οἰκονομικὴ ἐξαθλίωσις τῆς ἐλευθέρας Δύσεως.

— Αἱ μὴ αὐτάρκεις χῶραι δοκιμάζονται δεινῶς ἐκ τοῦ οἰκονομικοῦ ἀποκλεισμοῦ καὶ ὑποκύπτουν εὐκόλως εἰς τοὺς ὅρους τῶν ἰσχυρῶν. Ἡ Ἑλλὰς πλειστάκις εἰς τὸ παρελθὸν ἐδοκίμασε τὸν ἀποκλεισμὸν τῶν ἰσχυρῶν «προστατίδων» της δυνάμεων Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας. Ὁ ἀποκλεισμὸς τοῦ 1917 ὑπῆρξεν ὁ ἐντονώτερος καὶ δραματικώτερος ἐξ ὅλων, ἐστοίχισε δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα οὐκ ὀλίγας ἀνθρωπίνας ὑπάρξεις ἐξαναγκασθείσης ἐν τέλει τῆς χώρας νὰ δεχθῇ τὰς ἀξιώσεις τῶν συμμάχων.

— Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ οἰκονομικοῦ ἀποκλεισμοῦ οἱ λαθρέμποροι πολέμου μηχανεύονται τρόπους πλουτισμοῦ των προμηθεύοντες τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην ἐφοδίων, πρώτων ὑλῶν καὶ πολεμοφοδίων ἀποκεκλεισμένους ἢ πολεμουμένους, ἀσχέτως τοῦ ἂν ἐνίοτε καὶ οἱ ἴδιοι πολεμοῦν τοὺ «πελάτας των». Εἶναι τοῦτο ἀπτὸν δεῖγμα ἐθνικῆς πορώσεως. Ἡ Ἀγγλία, τῆς ὁποίας τὰ τέκνα ἐμάχοντο καὶ ἐφονεύοντο εἰς Κορέαν, ὁμοῦ μετὰ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν τῶν δυνάμεων τοῦ ΟΗΕ ἀπέστελλεν μὲ τὰ ποντοπόρα σκάφη της ἐφόδια καὶ πρώτας ὕλας εἰς τοὺς λιμένας τῆς «ἀποκεκλεισμένης» ἐρυθρᾶς Κίνας διὰ νὰ χρησιμοποιηθοῦν ὑπὸ τῶν κομμουνιστῶν ἐναντίον καὶ τῶν Ἄγγλων στρατιωτῶν.

— Μία μορφὴ τοῦ οἰκονομικοῦ ἀποκλεισμοῦ εἶναι ἡ προμήθεια κακῆς ποιότητος πυρομαχικῶν καὶ παντὸς εἴδους ἐφοδίων εἰς τὸν ἀποκεκλεισμένον. Τοῦτο βεβαίως δὲν ἀφορᾶ εἰμὴ ἀδύνατα, μὴ αὐτάρκη κράτη.

Περίπτωσις τοιαύτη ἦτο ὁ ἀπὸ τοῦ 1936 ἐξοπλισμὸς τοῦ «συμ-

μάχου»· τῶν Ἄγγλων Αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ διὰ πολεμικοῦ ὑλικοῦ ἐντελῶς ἀχρήστου (*).

— Ὁ ἀνορθόδοξος ὅμως οἰκονομικὸς πόλεμος δύναται νὰ ἔχῃ καὶ τὴν μορφὴν εἴτε ὑπερτιμήσεως τῶν στρατηγικῶν πρώτων ὑλῶν ὥστε νὰ καθίσταται ἀδύνατος ἡ εἰς μεγάλας ποσότητας προμήθειά των ὑπὸ ἑτέρου ἐνδιαφερομένου κράτους, εἴτε τῆς καταλήψεως δι' ἐκμισθώσεως ἢ πειθαναγκασμοῦ ἀδυνάτων κρατῶν πολυτίμων πηγῶν τῶν πρώτων ὑλῶν εἰς τρόπον ὥστε ν' ἀπαγορευθῇ ἡ χρῆσις των εἰς τὸν ἀντίπαλον.

— Τέλος ἓν εἶδος οἰκονομικοῦ ἀποκλεισμοῦ εἶναι καὶ ἡ μὴ χορήγησις ὑπὸ τῶν οἰκονομικῶς ἰσχυρῶν κρατῶν τῶν οἰκονομικῶν καὶ τεχνικῶν ἐκείνων δυνατοτήτων αἵτινες ἀπαιτοῦνται διὰ ν' ἀξιοποιήσῃ τοὺς πλουτοπαραγωγικούς του πόρους ἓν ὑπανάπτυκτον κράτος.

β) ***Δολιοφθοραὶ οἰκονομικαί.*** Εἶναι αἱ δι' ἐμφανῶν ἀμέσων εἴτε δι' ἀφανῶν ἀμέσων ἢ ἐμμέσων μεθόδων προσβολὴ οἰκονομικῶν στόχων τοῦ ἀντιπάλου ὧν ἡ καταστροφὴ ἢ ἐξουδετέρωσις ἐπιδρᾶ ποικιλοτρόπως ἐπὶ τοῦ οἰκονομικοῦ δυναμικοῦ αὐτοῦ.

Ὡς ὄργανα ἐκτελεστικὰ ἐκλέγονται πρόσωπα μὲ μεγάλας ἱκανότητας προϊστάμενα ἑνὸς δικτύου διολιοφθορέων εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι ἐντεταγμέναι ἐπιστήμονες, ὑπάλληλοι, ἐργάται ἐνεργοῦντες κατ' ἀριστοτεχνικὸν τρόπον ἀφανῶς, ἐπιφέροντες βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον τεραστίας ζημίας εἰς τὴν οἰκονομίαν τοῦ τόπου.

γ) Ἡ παθητικὴ ἀντίστασις. Εἶναι μία ἀρνητικὴ μορφὴ οἰκονομικοῦ ἀνορθοδόξου πολέμου. Προϋποθέτει ὕπαρξιν κατακτητοῦ ἐγκατεστημένου εἰς τὴν χώραν, εἴτε κατόπιν προηγηθείσης ἐπιχειρήσεως εἴτε τῆς συνεχίσεως ἑνὸς ἀπὸ ἐτῶν ἐπιβεβλημένου ἀποικιοκρατικοῦ καθεστῶτος.

— Συνίσταται εἰς τὴν ἄρνησιν τοῦ συνόλου τοῦ καταπιεζομένου λαοῦ νὰ προσφέρῃ τὴν συνδρομήν του εἰς τὸν δυνάστην διὰ νὰ ἐκμεταλλευθῇ τοὺς πόρους τῆς πατρώας γῆς.

— Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὁμαδικῆς παθητικῆς ἀντιστάσεως ἑνὸς λαοῦ τότε εἶναι βέβαια καὶ ταχέα ὅταν γίνεται αὕτη συστηματικῶς, καθολικῶς καὶ συνεχῶς. Θετικὰ ἐπιτεύγματα θὰ συντελεσθοῦν ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον ὑπάρχει κατεύθυνσις καὶ καθοδήγησις τοῦ λαοῦ ὑπό τινος ἡγετικῆς φυσιογνωμίας. Οἱ ἐργαζόμενοι, κατ' ἀνάγκην, ἐκ τῶν

(*) Τὰ ὅπλα μὲ τὰ ὁποῖα εἶχον ἐφοδιάση κατὰ τὴν περίοδον τοῦ β' παγκοσμίου οἱ Ἄγγλοι τὸν Αἰγυπτιακὸν στρατὸν ἦσαν ἐντελῶς ἄχρηστα ὁμοιάζοντα μὲ παιδικὰ ἀθύρματα.

ὁμοεθνῶν εἰς ἔργα παραγωγικὰ δύνανται νὰ προσφέρουν μεγίστας ὑπηρεσίας χρησιμοποιούμενοι καὶ διὰ δολιοφθοράς.

Ἡ παθητικὴ ἀντίστασις πρέπει νὰ ἐκτείνηται εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τηρουμένης ἀπαραβάτως τῆς ἀρχῆς τῆς ἐλαχίστης παραγωγῆς τόσης ὅσης ἀπαιτεῖται διὰ τὰς βασικὰς καὶ μόνον ἀνάγκας τοῦ λαοῦ. Ὁ λαὸς κατ' ἀνάγκην θὰ ὑποστῇ πολλὰς στερήσεις, μὲ ἄμεσον ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ του. Ἀπαιτεῖται λοιπὸν ἵνα μὴ καμφθῇ ἡ θέλησις πρὸς ἀντίστασιν πειθαρχία λαοῦ, πίστις εἰς μίαν ἰδέαν, φανατισμός, ὑψηλὸν πατριωτικὸν φρόνημα, ἐν ἄλλοις λόγοις ἀνεπτυγμένον εἰς τὸν λαὸν τὸ αἴσθημα αὐτοθυσίας.

Συνέπεια ἄμεσος ἐπὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ τόπου θὰ εἶναι ὁ πληθωρισμὸς καὶ μαυραγοριτισμός.

Κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς παθητικῆς ἀντιστάσεως εἶναι ὅτι τότε τ' ἀποτελέσματά της καθίστανται δραστηριώτερα ὅταν συνδυάζονται καὶ μὲ τὰ ἄλλα εἴδη ἀγώνων τοῦ ἀνορθοδόξου πολέμου.

δ) Ὑπαξία τῶν συντελεστῶν παραγωγῆς. Εἶναι ἡ ἐνέργεια πρὸς μείωσιν τῆς ἀποδόσεως τῶν συντελεστῶν παραγωγῆς ἐκδηλουμένη διὰ τῆς προσπαθείας πρὸς παραγωγὴν ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγωτέρας ποσότητος καὶ χειροτέρας ποιότητος πάσης φύσεως φυσικῶν ἢ τεχνητῶν προϊόντων, προσφερομένης ἐν ταυτῷ κακῆς ποιότητος καὶ ποσότητος ἐργασίας καὶ γενικῶς κακῶν ὑπηρεσιῶν.

4. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΤΟΜΕΥΣ

Χαρακτηρίζεται ὡς ἀνορθόδοξος ἡ δρᾶσις εἰς τὸν τομέα τοῦτον ὅταν πέραν τῆς συνήθους δράσεως εἰς τὸν μορφωτικόν, θρησκευτικόν, μεταναστευτικὸν καὶ ξενοκινήτου ὀργανώσεως τομέα ἀσκεῖται ἐντατικὴ δρᾶσις καὶ δὴ διὰ μέσων μὲ τὰ ὁποῖα ἐπιδιώκεται ἡ κάλυψις τῶν πραγματικῶν σκοπῶν, εἰς ἃς ἀποβλέπουν αἱ ὅλαι προσπάθειαι.

α) Μορφωτικὸς τομεύς. Ἡ δρᾶσις ἀσκεῖται διὰ τῆς προσελεύσεως σπουδαστῶν εἰς τὴν ἐνδιαφερομένην χώραν (οὗτοι ἐπαναπατριζόμενοι εἶναι συνήθως φορεῖς τῶν κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν ἰδεῶν τῆς χώρας εἰς ἣν ἐσπούδασαν) ὡς καὶ διὰ τῆς ἱδρύσεως διαφόρων «μορφωτικῶν ἱδρυμάτων» (*). Εἰς τὴν ΕΣΣΔ μάλιστα λειτουρ-

(*) Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱδρυθεῖσα περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος «Γερμανικὴ Σχολὴ» ἀνέπτυξε κολοσσιαίαν προπαγανδιστικὴν δρᾶσιν καλλιεργήσασα ἐπαρκῶς τὸ φιλογερμανικὸν πνεῦμα εἰς τοὺς Τούρκους — ὑφιστάμενον μέχρι καὶ σήμερον—καὶ ἐδημιούργησε τὸ πρόσφορον ἔδαφος διὰ τὴν γερμανικὴν πολιτικὴν τοῦ Drang nach Sud-Osten (διείσδυσις πρὸς ΝΑ).

γοῦν εἰδικὰ σχολεῖα δημιουργοῦντα στελέχη διὰ πολιτικοὺς καὶ κοινωνικοὺς ἀγῶνας εἰς τὰ ὁποῖα «μορφώνονται» εἴτε ἐθελονταὶ ἀρνησιπάτριδες κομμουνισταὶ πάσης ἐθνικότητος εἴτε νέοι ἁρπαγέντες ἐξ ἄλλων χωρῶν, συγκεκριμμένως ἐκ τῆς Ἑλλάδος, διὰ τῆς μεθόδου τοῦ παιδομαζώματος. Οὗτοι ἐκπαιδεύονται εἰς τὴν κομμουνιστικὴν ἰδεολογίαν – ὡς ἄλλοι γενίτσαροι τῆς Σουλτανικῆς ἐποχῆς – προκειμένου νὰ στραφοῦν τὴν κατάλληλον στιγμὴν κατὰ τῆς μητρὸς πατρίδος των. Ἡ πικρὰ τοῦ Ἔθνους πεῖρα ἐδίδαξεν ὅτι οἱ γενίτσαροι ἦσαν οἱ φοβερώτεροι καὶ ἀσπονδώτεροι πολέμιοι αὐτοῦ, δι' ὃ καὶ πρέπει νὰ πλήττωνται ἀμειλίκτως καὶ ἄνευ οἴκτου ὅπου ἂν ποτὲ ἤθελον ἐμφανισθεῖ, ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐπικρατείας μας.

β) Θρησκευτικὸς τομεύς. Ἡ θρησκεία ὡς φορεὺς τοῦ ἀνορθοδόξου πολέμου ἐπενεργεῖ εἴτε ἀρνητικῶς εἴτε θετικῶς.

Ἡ ἀρνητικὴ θέσις ἐκδηλοῦται διὰ τῆς ἀθεΐας ὑλοποιουμένης διὰ τῆς διώξεως τῶν θρησκειῶν καὶ δοξασιῶν. Εἰς τὰ κομμουνιστικὰ καθεστῶτα πρεσβεύοντα ὅτι ἡ ὕπαρξις θρησκευτικοῦ αἰσθήματος ἀντίκειται εἰς τὰς ἐπιδιώξεις τῆς ἰδεολογίας ἡ θρησκεία θεωρεῖται ἐχθρός. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα ὡς ἀνέκαθεν βαθύτερα ἐξ ὅλων ριζωμένον εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἦτο δύσκολον νὰ ἐκριζωθῇ ἡ δὲ ἐν προκειμένῳ βίᾳ ἀπετέλει πρᾶξιν ριψοκίνδυνον μὲ ἀποτελέσματα ἀντίθετα τῶν προσδοκωμένων, ἐθεσπίσθη ἡ σταδιακὴ κατάργησις τῆς θρησκείας διὰ τῆς παραδοχῆς ἑνὸς καθωρισμένου ἀριθμοῦ ἐκκλησιῶν, διὰ τῆς χειροτονήσεως ἱερέων φανατικῶν κομμουνιστῶν καὶ γενικῶς διὰ τῆς ἀπολύτου ἐξαρτήσεως τῆς Ἐκκλησίας ἐκ τοῦ κόμματος.

– Ἡ θετικὴ θέσις ὑλοποιεῖται διὰ τῆς προσηλυτικῆς προπαγάνδας (ὡς δρᾶ παρ' ἡμῶν ἡ τῶν Οὐνιτῶν) διὰ τῶν λειτουργουσῶν σχολῶν καλογραιῶν ἢ ἀδελφῶν (fréres – fratelli) διὰ τῆς δωρεὰν προσφορᾶς δεμάτων κλπ. Ταῦτα πάντα ἀποσκοποῦν εἰς τὸν Κοινωνικὸν προσηλυτισμόν. Ὁ Καθολικισμὸς ἐχρησιμοποίησε τοὺς Σταυροφόρους διὰ νὰ κυριαρχήσῃ εἰς τὸ Βυζάντιον. Ὁ Μωαμεθανισμὸς ὡς θρησκεία ἐχρησιμοποιήθη κατὰ τὸ παρελθόν, εἰς κατακτητικοὺς πολέμους. Ἡ «Μουλσουμανικὴ ἀδελφότης» σήμερον ἀποβλέπει εἰς τὴν δι' ἀνορθοδόξων ἀγώνων ἐπικράτησιν πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀνεξαρτητοποιήσεως μιᾶς φυλῆς ἀνθρώπων (Ἀράβων).

γ) Μεταναστευτικὸς τομεύς. Ἡ ἀνορθόδοξος δρᾶσις, ἐν προκειμένῳ, ἀσκεῖται ἐφ' ὅσον διὰ τῆς προσελεύσεως κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μεγάλου μεταναστευτικοῦ ρεύματος ἐπί τινος ἔθνους ἡ ὑποδεχομένη τοῦτο χώρα αἱμοδοτεῖται εἰς βάρος τῆς ἐπιτρεπούσης τὴν μετανάστευσιν χώρας ἥτις διοχετεύει ὅ,τι ἐκλεκτὸν εἰς ἀνθρώπι-

νον δυναμικὸν ἔχει εἰς τὴν ξένην χώραν. Ἡ προσφορὰ γίνεται δι' ὑγιεστάτου αἵματος δεδομένου ὅτι ὁ μετανάστης ἐλέγχεται καὶ ἐκλέγεται, προτοῦ ἀναχωρήσει ἐκ τῆς πατρώας γῆς μετὰ σχολαστικῆς ἀκριβείας, ἐὰν εἶναι ἄρτιος σωματικῶς καὶ ὑγιής.

Ἡ δεχομένη τοὺς μετανάστας χώρα οὐδεμίαν ἔναντι τῶν χορηγούντων τὸ ἀνθρώπινον ὑλικὸν χωρῶν, ὑποχρέωσιν ἀναλαμβάνει ἐνῶ τονώνεται μὲ νέον αἷμα ὅπερ τὴν καθιστᾶ ἱκανὴν ν' ἀνδρωθῇ ταχύτερον καὶ νὰ ἰσχυροποιηθῇ ὡς κράτος.

Ὁ κοινωνικὸς τομεὺς ἐξυπηρετεῖται μεγάλως ἐκ τῆς μεταναστεύσεως διότι σὺν τῷ χρόνῳ οἱ μετανάσται ἀποβάλλουν τὴν ἐθνικήν των συνείδησιν καὶ ἀποκτοῦν τὴν τοιαύτην τῆς θετῆς των πατρίδος συντονίζοντες πλήρως τὸν ψυχικὸν καὶ πνευματικόν των δέκτην πρὸς τὸν πομπὸν τῶν κοινωνικῶν,πολιτικῶν καὶ ἰδεολογικῶν κυμάτων τῆς χώρας ταύτης. Οὕτω, ξένοι πλέον πολῖται ἐπηρεάζουν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τοὺς συγγενεῖς καὶ τὸ περιβᾶλλον των εἰς τὴν ἰδιαιτέραν των πατρίδα εἴτε διὰ τῆς ἀλληλογραφίας περιγράφοντες μίαν «ὀνειρώδη» ζωὴν τὴν ὁποίαν διαβιοῦν (γραφομένην μ' ἐγωϊστικὰ συνήθως κίνητρα) ἢ ἐκθειάζοντες κατὰ τὰς τουριστικὰς ἐπισκέψεις των εἰς τὴν ἰδιαιτέραν των πατρίδα τὰς συνθῆκας διαβιώσεως μακρὰν τῆς γενετείρας ἀφηγούμενοι συνηθέστατα μ' ἐξογκωμένας καὶ φανταστικὰς—κατὰ μέγα μέρος περιγραφὰς—τὴν εὐημερίαν καὶ τ' ἀγαθὰ τῆς νέας πατρίδος των.

δ) Ξενοκίνητοι ὀργανώσεις. Τίθενται ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ κράτοὲς τὸ ὁποῖον τὰς φιλοξενεῖ καὶ θερμαίνει ὡς ὄφεις εἰς τοὺς κόλπους του. Ὅπως κι' ἂν τιτλοφοροῦνται, ὁποίας «ὑγιεῖς» διὰ τὸ φιλόξενον κράτος ἀρχὰς κι' ἂν πρεσβεύουν εἰς ἕνα σ κ ο π ὸ ν ἀποβλέπουν. Εἰς τὸν κοινωνικὸν ἐπηρεασμὸν καὶ τὴν δημιουργίαν προσφόρου ἐδάφους διὰ νὰ καλλιεργηθοῦν εἰς τὸ maximum αἱ πολιτικοκοινωνικαὶ τάσεις τοῦ ἐνδιαφερομένου κράτους.

Τοιαῦται ὀργανώσεις εἶναι:

—Οἱ διάφοροι σύνδεσμοι ὡς, παρ' ἡμῖν, ὁ Ἑλληνοσοβιετικός, Ἑλληνογαλλικὸς κλπ.ἱδρυθέντες μὲ σκοπὸν τὴν «σύσφιγξιν» τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν ἀντιστοίχων χωρῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος· ἐν τῇ οὐσίᾳ βοηθοῦν εἰς τὴν ἐπιβολὴν τῆς ξένης χώρας ἐπὶ τῆς πατρίδος μας.

—Διάφορα κόμματα ξενόφιλα ὡς ἦσαν ἐν Ἑλλάδι τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἀπελευθερώσεώς της τὰ Ἀγγλικόν, Γαλλικὸν καὶ Ρωσικόν, κόμματα τῶν «προστατίδων» της Δυνάμεων. Σήμερον τὰ ὑφιστάμενα εἰς ὅλας τὰς χώρας τῆς γηΐνης σφαίρας Κ. Κ. καὶ δρῶντα εἴτε ὡς «νόμιμα» εἴτε ἐν παρανομίᾳ ἐργάζονται ὡς ἐγκάθετα κόμματα ὑπὲρ τῆς Μέκκας τοῦ Κομμουνισμοῦ, τῆς Μόσχας.

—Ὀργανώσεις παροχῆς φιλανθρωπικῶν ὑπηρεσιῶν.

—Ὀργανώσεις Διεθνῶν Ἐκθέσεων καθ' ἃς πολλὰ τῶν ξένων κρατῶν ἐμφανίζονται μὲ τὴν ἀπατηλὴν εἰκόνα μιᾶς εἰδυλλιακῆς εὐημερίας καὶ ἀφθονίας παντοειδῶν ἀγαθῶν τῶν ὁποίων ἡ προβολὴ γίνεται διὰ τὴν προσβολὴν τοῦ αἰσθητηρίου τῆς κοινῆς γνώμης ἑνὸς κράτους ὑπαναπτύκτου, μὲ χαμηλὸν βιοτικὸν ἐπίπεδον.

5. ΔΥΝΑΜΙΚΟΣ ΤΟΜΕΥΣ

Οὗτος εἶναι ἡ δραστηριωτέρα μορφὴ ἀνορθοδόξου πολέμου ἐκδηλωμένου διὰ δολιοφθορῶν, καταδρομικῶν ἐνεργειῶν, ἐμφυλίου πολέμου, δράσεως ἐλευθέρων σκοπευτῶν, πολέμου περικλείστων περιοχῶν, ἀγῶνος ἀτάκτων καὶ ἐρημώσεων.

α) Δολιοφθοραί: Προπαρασκευάζονται ἐπιμελῶς ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς συμβατικῆς εἰρήνης. Ὄργανα τῆς ἐχθρικῆς δυνάμεως ἐπιτυγχάνουν νὰ διεισδύσουν ἐντὸς τῶν νευραλγικωτέρων σημείων τῆς χώρας ἔνθα κερδίζοντα τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν ὑπευθύνων λόγῳ τῆς νομοταγείας των καὶ τῶν ἐξαιρέτων ἱκανοτήτων των—δίδετοι ἰδιαιτέρα προσοχὴ εἰς τὴν ἐκλογὴν ἱκανωτάτων ἀτόμων—ἐπιτυγχάνουν νὰ καθέξουν μίαν «θέσιν» ἐκ τῆς ὁποίας ἐν δεδομένῃ στιγμῇ θὰ δυνηθοῦν νὰ δράσουν ὡς δολιοφθορεῖς ἐργοστασίων, ἀποθηκῶν, στρατιωτικῶν ἐγκαταστάσεων κλπ. Τὰ σήμερον ὑπάρχοντα μέσα καταστροφῆς εἶναι τελειότατα καὶ διευκολύνουν τοὺς σαμποτὲρ εἰς τὴν ἀκριβῆ καὶ ἐπίκαιρον ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς των. Εἰς τὰ δημοκρατικὰ ἐλεύθερα κράτη τὸ ἔργον τῶν ἐντεταλμένων δολιοφθρέων εἶναι εὐχερές. Συντελεῖ εἰς τοῦτο ὁ ἄκρως φιλελευθερισμὸς καὶ ἡ ἴση μεταχείρις ὑπὸ τοῦ νόμου ὅλων τῶν πολιτῶν, γεγονὸς ὅπερ δὲν συμβαίνει εἰς τὰ κράτη τοῦ Κομμουνιστικοῦ συνασπισμοῦ. Τὰ ΚΚ καὶ συνοδοιπόρα κόμματα βοηθοῦν τὰ μέγιστα ἐν προκειμένῳ φροντίζοντα διὰ τὸν διορισμὸν εἰς σημαντικὰς θέσεις ὁμοϊδεατῶν. Ἐν Ἀμερικῇ ἡ κίνησις τοῦ Μακαρθισμοῦ ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ἐκκαθάρισιν τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ ἐκ τῶν φιλοκομμουνιστικῶν στοιχείων. Ὡς χώρα ὅμως φιλελευθέρα αἱ ΗΠΑ ὑπέστησαν καταπληκτικὴν ἀναστάτωσιν ἐκ τῆς κινήσεως καὶ δράσεως τοῦ γερουσιαστοῦ Μὰκ Κάρθυ τοῦ ὁποίου ὁ προσφάτως ἐπελθὼν θάνατος ἠγγέλθη ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων ὅλων τῶν ἀποχρώσεων τῶν ΗΠΑ ὡς «ἀπεβίωσεν ὁ πλέον κακοφήμως γνωστὸς ἄνθρωπος ἐν Ἀμερικῇ, γερουσιαστὴς Μὰκ Κάρθυ».

Παρ' ἡμῖν κοινοβουλευτικά τινα κόμματα ὠθούμενα προφανῶς ἐκ φιλελευθερισμοῦ καὶ οὐχὶ ἐκ φιλοκομμουνιστικῶν διαθέσεων

ήξίωσαν πρό έτους τήν άχρήστευσιν τών άτομικών φακέλλων τών κομμουνιστών καί τήν κατάργησιν τών πιστοποιητικών κοινωνικών φρονημάτων. 'Εάν τοῦτο έγένετο άποδεκτόν ύπό τής πλειοψηφίας θά έσήμαινεν ότι οί κομμουνισταί έργάται, τεχνῖται, έπιστήμονες ἦσαν τοῦ λοιποῦ έλεύθεροι άπολύτως νά καθέξουν έπικαίρους θέσεις διά νά δράσουν έν καιρῷ τῷ δεόντι ώς σαμποτέρ καί παραλύσουν εἰς ἅπαντας τοὺς τομεῖς, έν βραχεῖ, τήν όργανωμένην δρᾶσιν τοῦ κράτους.

β) *Καταδρομικαί ένέργειαι.* Δέν νοοῦνται ένταῦθα αί έκτελούμεναι έπί τοῦ τακτικοῦ πεδίου καταδρομαί. Είς τόν άνορθόδοξον πόλεμον καταδρομικαί ένέργειαι έκτελοῦνται ύπό έπιλέκτων τμημάτων είδικῶς έκπαιδευμένων, ένεργούντων συνήθως είς μέγα βάθος. Δυσχέρειαι, άποστάσεις καί φράγματα φόβου, ύπερνικῶνται. Σιδηρά πειθαρχία, τόλμη, ύψηλοφροσύνη, αύτοθυσία, εύστροφία πνεύματος, ταχύτης άποφάσεως καί δράσεως άποτελοῦν τάς βασικάς ψυχικάς καί πνευματικάς ίδιότητας αἵτινες χαρακτηρίζουν τόν καταδρομέα.

Πρό πάσης άναλήψεως άποστολῆς οί καταδρομεῖς λαμβάνουν γνῶσιν ταύτης, ώστε νά έχουν τόν χρόνον νά δοκιμάσουν τόν τρόπον δράσεώς των είς παρεμφερές μ' έκεῖνο ένθα προορίζονται νά δράσουν έδαφος ή έδάφη. Διότι πιθανόν ν' άναλάβουν πλείονας τής μιᾶς καί διαδοχικάς άποστολάς. 'Εφοδιάζονται μέ τ' άπαραίτητα μέσα διά τήν είς τό ἄρτιον έκπλήρωσιν τής άποστολῆς των.

—'Αποστολαί άνατιθέμεναι είς τούς καταδρομεῖς εἶναι ή προσβολή διά κεραυνοβόλου κι' αίφνιδιαστικής ένεργείας ύπό τό σκότος τής νυκτός ή τήν σκέπην τής όμίχλης στόχων ύψίστης σπουδαιότητος διά τόν έχθρόν. Δυνατόν όμως ν' άνατεθῇ είς τούτους άποστολή προπαρασκευαστικῶν ένεργειῶν είς περιοχάς έπικειμένης δράσεως εἴτε άεραγημάτων εἴτε άμφιβίων δυνάμεων. 'Ως δευτερεύουσα άποστολή άνατίθεται, ένδεχομένως, δρᾶσις έλευθέρων σκοπευτῶν ή κατασκόπων.

—Μέθοδος δράσεως έκλέγεται ή άνά 2—3 άτομα κίνησις αύτῶν. 'Οδεύοντα ταῦτα έκ τοῦ χώρου έξορμήσεώς των μέχρι τοῦ άντικειμενικοῦ σκοποῦ λαμβάνουν τοιαύτην διάταξιν ώστε ούδείς ποτε νά δυνηθῇ καί άντιληφθῇ περί ποίων άτόμων πρόκειται. Ούδέν στοιχεῖον μεταφέρουν ώστε ένδεχομένη σύλληψις ένός έξ αύτῶν νά προδώση έαυτόν, τούς συντρόφους καί γενικῶς τήν άποστολήν των. Δυνατόν καί νά συνεργάζωνται μέ πρόσωπα φίλια, πράκτορας τής πέμπτης φάλαγγος μέ τήν βοήθειαν τῶν όποίων προσκαίρως κρύπτονται καί εἶτα φυγαδεύονται ἅμα τῇ έκπληρώσει τής άποστολῆς των. 'Η μεταμφίεσις διά τόν καταδρομέα άποτελεῖ βασικήν άρχήν

τῆς ἐκπληρώσεως τῆς ἀποστολῆς του. Ἐπιτυγχάνει χάρις εἰς αὐτὴν νὰ ἀχθῇ εὐχερῶς μέχρι τοῦ ἀντικειμενικοῦ σκοποῦ καὶ ἀκολούθως ἀφοῦ ἐπιτύχῃ νὰ φυγαδευθῇ. Οἱ κεχωρισμένως βαδίζοντες καταδρομεῖς συναντῶνται διὰ κοινὴν δρᾶσιν εἰς προκαθορισμένον, ἐγγὺς τοῦ ἀντικειμενικοῦ των σκοποῦ, σημεῖον.

Μεταφέρονται παρὰ τὸν χῶρον δράσεώς των διὰ ποικίλων μέσων. Ἀπὸ ἀέρος ριπτόμενοι ἐν ὥρᾳ νυκτὸς δι' ἀλεξιπτώτου. Διὰ θαλάσσης χρησιμοποιουμένου εἴτε τοῦ ὑποβρυχίου ὅπερ ἀποβιβάζει τούτους εἰς κατάλληλον, συνήθως ἐρημικὴν ἀκτὴν ἢ διὰ μικρῶν ταχυπλόων σκαφῶν(*) ἅτινα ἀφοῦ ἀποβιβάσουν αὐτοὺς εἴς τινα ἀκτὴν ἀναμένουν εἶτα εἰς καθωρισμένον ὁρμίσκον (ἀσφαλῆ καὶ ἀπίθανον διὰ τὸν ἐχθρὸν) νὰ τοὺς παραλάβουν πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς ἐπιστροφῆς.

Μεταφέρονται ὡσαύτως διὰ ποταμῶν, διωρύγων καὶ λιμνῶν, διὰ πλωτῶν μέσων, συνήθως λέμβων μικρῶν πτυσσομένων ἢ ἐκ καουτσούκ.

Ἡ προπαρασκευὴ τῆς ἀποστολῆς γενομένη μεθοδικῶς ἐγκλείει τὸ μεῖζον ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν τῆς ἐπιτυχίας δι' ἕνα καλῶς ἐκπαδευμένον καταδρομέα. Ἡ προπαρασκευὴ ἔγκειται εἰς τὴν ἀκριβῆ ἀναπαράστασιν τοῦ στόχου ἐπὶ ἀναγλύφου χάρτου ἢ ἀμμοδόχου εἰς τὴν πλήρη καταννόησιν καὶ ἐντύπωσιν ἐν νῷ τῶν δρομολογίων προσπελάσεως πρὸς τὸν ἀντικειμενικὸν σκοπὸν ὡς καὶ τῶν δρομολογίων συμπτύξεως, εἰς τὴν σαφῆ καταννόησιν τῶν συνθηκῶν ὑφ' ἃς θὰ τύχῃ οὗτος (κλιματολογικῶν, συνδρομῆς τῶν κατοίκων ἢ τῶν φίλων πεμπτοφαλαγγιτῶν κλπ.) καὶ γενικῶς εἰς τὴν πλήρη γνῶσιν τοῦ ἐδάφους ἔνθα πρόκειται νὰ μεταβῇ πρὸς δρᾶσιν.

γ) Ἐμφύλιος πόλεμος. Ἀποβλέπει εἰς κατάληψιν τῆς ἐξουσίας ὑπὸ κόμματος συμπαθοῦντος τὸν ἐνεργοῦντα τὸν ἀνορθόδοξον πόλεμον. Δυνατὸν ὅμως νὰ γίνηται καὶ ὑπὸ τὴν μορφὴν τοῦ κλονισμοῦ κυβερνῶντος κόμματος μὲ σκοπὸν τὴν πτῶσιν του ἐκ τῆς ἀρχῆς καὶ τὴν ἀνάληψιν τῆς ἐξουσίας ὑπὸ φίλου κόμματος. Ὅταν πρὸ διετίας ὁ Κυβερνήτης τῆς Ἀργεντινῆς Χουὰν Περὸν ἔλαβε μέτρα κατὰ τοῦ Καθολικισμοῦ ἀποβλέπων εἰς τὸν περιορισμὸν τῆς ἐξουσίας τῶν ἱερωμένων τῶν ὁποίων ἡ δύναμις εἶχεν ἀποβεῖ κράτος ἐν κράτει, ἦλθεν εἰς ἀντίθεσιν μὲ τὸ Βατικανόν. Ὁ Πάπας τότε ἀπεφάσισε τὴν πτῶ-

---

*) Τοιαῦτα μικρὰ σκάφη τύπου ML ἐχρησιμοποίουν οἱ Ἕλληνες Καταδρομεῖς Ἱερολοχῖται εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις Δωδεκανήσου κατὰ τὴν δρᾶσιν των ἐκεῖ τὸ 1943 καὶ 1944.

σιν τοῦ Περόν, τὴν ὁποίαν ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία τῆς Ἀργεντινῆς ὠργάνωσεν κατ' ἀριστοτεχνικὸν τρόπον, ὥστε δι' ἑνὸς ἐμφυλίου πολέμου ν' ἀνατραπῆ ἡ νόμιμος κατάστασις τῆς χώρας. Ἐμφύλιος πόλεμος προεκλήθη ἐν Ἰσπανίᾳ κατόπιν δακτύλου ξένων δυνάμεων τὸ 1936, ἐξ ἀφορμῆς τῶν μέτρων τὰ ὁποῖα ἐλάμβανεν ἡ ἀριστερὰ Κυβέρνησις τῆς χώρας, δι' ὧν θὰ μετεβάλλετο ἡ Ἰσπανία εἰς μίαν προκεχωρημένην ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ κομμουνιστικὴν ἔπαλξιν. Τὸ τοιοῦτον ὁ Ἄξων Βερολίνου – Ρώμης – ἀλλὰ καὶ τὸ Βατικανὸν ἐν ταυτῷ – ἀπεφάσισαν ν' ἀποτρέψουν. Ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἐθνικιστῶν στρατηγὸς Φράγκο ἐνισχύθη εἰς τὸν ἀγῶνα ἐμφυλίου πολέμου – ὅστις διεξήχθη σκληρὸς καὶ ἀδυσώπητος ὡς εἶναι οἱ ἀγῶνες τῆς μορφῆς ταύτης – ἐπὶ τριετίαν περίπου διὰ νὰ ἐπικρατήσῃ τελικῶς μὲ τὴν βοήθειαν τῶν Γερμανῶν καὶ Ἰταλῶν ἐθελοντῶν.

δ) *Δρᾶσις ἐλευθέρων σκοπευτῶν*. Εἶναι ἐπιφορτισμένοι μὲ ἀποστολὴν νὰ φονεύσουν ὑψηλὰς προσωπικότητας τοῦ ἀντιπάλου ἢ ἀκόμη καὶ πρόσωπα κατέχοντα θέσεις τοιαύτας ὥστε λόγῳ τούτου καὶ χάρις εἰς τὰς ἱκανότητάς των ν' ἀποτελοῦν βάθρα τοῦ ὅλου δυναμικοῦ τῆς ἐχθρικῆς χώρας. Ἐλεύθεροι σκοπευταὶ χαρακτηρίζονται καὶ τὰ ἄτομα ἐκεῖνα ἅτινα κατοικοεδρεύοντα εἰς μίαν πόλιν ἥτις ἤθελεν ὑποστῆ ἰσχυρὸν βομβαρδισμόν, σκηνοθετοῦν γεγονότα πρὸς πρόκλησιν μεταξὺ τῶν ἀμάχων πανικοῦ, ἀναταραχῆς καὶ ἀναβρασμοῦ, μὲ ἀναπόφευκτον σύγκρουσιν ὀργάνων τάξεως καὶ λαοῦ μὲ ἐπακόλουθα τὴν ἀναρχίαν, τὸ χάος, καὶ τελικῶς τὴν κατάρρευσιν τοῦ ἐσωτερικοῦ μετώπου.

ε) *Πόλεμος περικλείστων περιοχῶν*. Εἶναι ἓν εἶδος δυναμικοῦ τομέως εἰς τὸν ἀνορθόδοξον πόλεμον. Προϋποθέτει ἔδαφος κατειλημμένον ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ἐντὸς τοῦ ὁποίου τὰ ὑπολείμματα τοῦ στρατοῦ, ὅσα ἀπέμειναν κατόπιν τοῦ ἀπωλεσθέντος διὰ τὸν στρατὸν μετωπικοῦ πολέμου, πολεμοῦν εἰς τὰ μετόπισθεν τοῦ ἐχθροῦ ἐπὶ εὐρέων ἐκτάσεων. Ὁ πόλεμος οὗτος δὲν εἶναι ἀνταρτοπόλεμος διαφέρων τούτου εἰς τὰ οὐσιώδη χαρακτηριστικά. Ὁ στρατὸς στερεῖται ἀεροπορίας, διαθέτει μονάδας ἐλαφρᾶς συνθέσεως διὰ νὰ εἶναι κατὰ τὸ δυνατὸν εὐέλικτος καὶ στερεῖται βαρέος ὁπλισμοῦ.

Ὁ περιορισμένος οὗτος πόλεμος ἐξελίσσεται εἰς τὸν ἐδαφικὸν πόλεμον τοῦ ὁποίου τὴν ὀργάνωσιν καὶ τακτικὴν ἠρευνήσαμεν ἤδη εἰς ἰδιαίτερον κεφάλαιον.

στ) *Πόλεμος Ἀτάκτων (Ἀνταρτοπόλεμος)*. Τοῦτον διεξάγουν ὁμάδες ἀνταρτῶν αἵτινες δροῦν εἰς καταλλήλους περιοχάς. Οἱ ἀντάρται οὗτοι δροῦν ἐλευθέρως καὶ ἐπὶ τῇ βάσει γενικῶν ὁδηγιῶν. Πρέπει νὰ γνωρίζουν ἄριστα τὸ ἔδαφος οὐδέποτε διεκ-

δικοῦντες ὡς μαχηταὶ τὴν κατοχὴν αὐτοῦ. 'Αποσύρονται μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποστολῆς των ἵνα ἐμφανισθοῦν καὶ δράσουν ἀλλαχοῦ. Ὅταν ἡ περιοχὴ δράσεως τῶν ἀνταρτῶν μετατοπισθῇ ἐκ τοῦ ἀνοικτοῦ πεδίου εἰς τὰς κατωκημένας περιοχὰς (πόλεις καὶ κωμοπόλεις) τότε οὗτοι χαρακτηρίζονται ὡς τρομοκράται. Βοηθοῦνται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποστολῆς των ὑπὸ τῶν ὁμοϊδεατῶν των οἵτινες διὰ τῶν ἐσφαλμένων πληροφοριῶν ἃς παρέχουν εἰς τοὺς διώκτας των καλύπτουν τὴν φυγήν των.

Οὐδέποτε ἐμπλέκονται εἰς ἀγῶνα.Τοῦτο εἶναι βασικὸν δ ό γ μ α τοῦ ἀνταρτοπολέμου. Ὅταν κινδυνεύουν νὰ ἐμπλακοῦν ἀποσύρονται καὶ διασκορπίζονται ἀκολουθοῦντες διάφορα δρομολόγια. Κατὰ τὸν ΚΣ ἀγῶνα τοῦ 1947–49 οἱ ἀντάρται ἐξησφάλιζον παντοῦ ἐπιτυχίας τηροῦντες τὸ προαναφερθὲν δόγμα. Ὅταν ὅμως ἐνέπεσαν εἰς τὴν παγίδα τοῦ 'Εθνικοῦ στρατοῦ καὶ ἐδέχθησαν μάχην ἐκ παρατάξεως εἰς τὸν Γράμμον καὶ τὸ Βίτσι, ἡ τύχη τοῦ ἀγῶνος των εἶχε πλέον κριθεῖ.

'Η ἐπιτυχία τῆς ἀποστολῆς τοῦ ἀντάρτου ἔγκειται εἰς τὴν γνῶσιν τῶν συνηθειῶν τοῦ ἀντιπάλου του, τῶν ἀδυνάτων τρωτῶν σημείων του. 'Ο χαρακτηρισμὸς τοῦ «ἀτάκτου · ἀντάρτου» δὲν σημαίνει διὰ τὸν μαχητὴν ἀσυδοσίαν–ἀσυνειδησίαν. Μὴ ἐλεγχόμενοι ἀπὸ ἀνωτέρους δέον ἐν τούτοις νὰ ἔχουν ἔμφυτον πειθαρχίαν καὶ ἐπίγνωσιν τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς ἣν ἐκτελοῦν ἄλλως ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἀγῶνός των θὰ εἶναι λίαν ἀμφίβολος.

'Ομάδες ἀνταρτῶν ἐγκατεσπαρμέναι εἰς τὰ μετόπισθεν τοῦ ἐχθροῦ δημιουργοῦν εἰς τοῦτον μίαν ἀπειλὴν οὐχὶ ἀμελητέαν, περισποῦν τὴν προσοχήν του εἰς τὴν ἐξάλειψιν τῶν «φωλεῶν» αὐτῶν καὶ καταμερίζουν τὴν φροντίδα του ἐπὶ εὐρέως μετώπου. Οἱ ἀντάρται καθίστανται ἐπὶ πλέον πληροφοριοδόται τῶν κινήσεων καὶ συγκεντρώσεων τοῦ ἐχθροῦ γεγονὸς ὅπερ δι' ἐκεῖνον μὲν ν' ἀποτελῇ ἕνα διαρκῆ ἐφιάλτην, διὰ δὲ τὰ φίλια τῶν ἀνταρτῶν τμήματα μίαν θετικὴν ἀκένωτον πηγὴν πληροφοριῶν βάσει τῶν ὁποίων δύνανται νὰ στρέψουν τὴν ἰσχὺν πυρὸς αὐτῶν πρὸς καταστροφὴν ἐξαιρέτων στόχων τοῦ ἐχθροῦ.

ζ) ***Αἱ ἐρημώσεις*** περιλαμβάνουν καταστροφάς, μετακινήσεις προσωπικοῦ, μεταφορὰς ὑλικοῦ καὶ ἐφοδίων, ὡς καὶ μολύνσεις διὰ χημικῶν, ραδιολογικῶν καὶ βιολογικῶν μέσων. Τὰ δύο τελευταῖα χρησιμοποιούμενα ἐν συνδυασμῷ συνιστοῦν ἀποτελεσματικὰ μέσα ἐρημώσεως τῶν περιοχῶν ἐσωτερικοῦ τοῦ ἀντιπάλου. Συμπληροῦται ἡ ἐρήμωσις δι' ἀπ' ἀέρος βομβαρδισμῶν ἰδίᾳ δὲ διὰ θερμοπυρηνικῶν ὅπλων. 'Η μόλυνσις τεραστίων ἐκτάσεων θὰ ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα

τὴν τελείαν ἐρήμωσιν εἰς τρόπον ὥστε νὰ ὑφίσταται πλήρη καταστροφὴν ἡ ζωὴ ἡ εὑρισκομένη εἰς τὰ σπέρματα.

Ἐκτὸς ὅμως τῆς μολύνσεως τῶν ζώντων ὀργανισμῶν καθίσταται ἀναπόφευκτος καὶ ἡ ἔμμεσος τοιαύτη ἐκ τῶν μολυσμένων. ὑδάτων. Εἰς μίαν τοιαύτην καθολικῆς ἐκτάσεως μόλυνσιν εἶναι πολὺ ἀμφίβολον ἐὰν θὰ δυνηθῇ ν' ἀντιδράσῃ ὁ παθὼν ἀντίπαλος ὁσαδήποτε ὑγειονομικὰ μέσα καὶ ἂν ἤθελε χρησιμοποιηήσῃ.

ΓΕΝΙΚΟΝ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ἐκ τῶν ὡς ἄνω ἐκτεθέντων περὶ τῶν συγχρόνων μορφῶν τοῦ ὁλοκληρωτικοῦ ἀγῶνος – ἃς ἠρευνήσαμε παρερχόμενοι τὰς διαφόρους γνωστὰς εἰς πάντα στρατιωτικὸν μορφὰς τοῦ κλασσικοῦ τοιούτου – συνάγεται ὅτι ἡ Στρατιωτικὴ Γεωγραφία ἥτις ἐξετάζει σήμερον οὐ μόνον τὸ ἔδαφος ἀπὸ καθαρῶς γεωγραφικῆς πλευρᾶς ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἐρεύνης τῶν πάσης φύσεως οἰκονομικῶν δυνατοτήτων μιᾶς ἑκάστης χώρας, τοῦ πολεμικοῦ της δυναμικοῦ, τῆς ψυχοσυνθέσεως, ἱστορίας, τῶν τάσεων, καὶ ἐπιδιώξεων τῶν διαφόρων λαῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν ὁμόρων τῆς Ἑλλάδος κρατῶν, παρέχει ἀνεκτιμήτου ἀξίας στοιχεῖα καὶ ἐφόδια διὰ πάντα στρατιωτικόν. Οὗτος ἐν τῇ μελέτῃ τούτων ἐμπλουτίζει τὰς στρατιωτικο - γεωγραφικὰς γνώσεις του καὶ καθίσταται ἱκανὸς διὰ ν' ἀντιληφθῇ καὶ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς συνθήκας ἑνὸς – ὡς διεξάγεται σήμερον – πολυπλεύρου καὶ πολυπλόκου ἀγῶνος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ IV

ΗΘΙΚΑΙ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΝΝΟΙΑΣ

Πᾶσαι αἱ μορφαὶ τοῦ πολέμου, εἴτε περὶ τοῦ ψυχροῦ εἴτε περὶ τοῦ θερμοῦ πρόκειται, καταυγάζονται ἐνῷ διαδραματίζονται ὑπὸ μιᾶς ὑπερτάτης δυνάμεως πηγαίας ἐκ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρωπίνου δυναμικοῦ ἑκάστου ἀγωνιζομένου ἔθνους.

Τὰς δυνάμεις ταύτας, κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὰς ἀψύχους ὑλικάς, ἀποκαλοῦμεν «ἠθικὰς δυνάμεις». Καὶ ὁ ἄνθρωπος βεβαίως εἶναι ὑλικὸν ὂν μὲ σάρκα καὶ ὀστᾶ ἀλλὰ πέραν αὐτοῦ τοῦ ὑλικοῦ, διακριτικὸν γνώρισμά του, εἶναι αἱ ψυχικαὶ καὶ πνευματικαὶ διαστάσεις τῆς ὀντότητός του αἵτινες καὶ χαρακτηρίζουν τὴν δυναμικότητα τοῦ ἀτόμου, τῆς ὁμάδος, τῆς πλειονότητος, τοῦ ἔθνους ὁλοκλήρου. Αἱ ἠθικαὶ δυνάμεις ἀποτελοῦν μίαν δύναμιν ἀνάλογον πρὸς τὴν τῶν ὑλικῶν (πολεμικῶν μηχανημάτων, ὅπλων, πυρομαχικῶν καὶ τῶν πάσης φύσεως ἐφοδίων τῶν ἐνόπλων δυνάμεων τοῦ ἔθνους).

Ἡ ἰσχὺς τῶν ἠθικῶν δυνάμεων ὑπερβάλλει τὴν τῶν ὑλικῶν τοιούτων. Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος πάντοτε ὀλιγαριθμώτερον ἐνίκα βαρβάρους λαοὺς μὲ ἀσύγκριτον ὑλικὴν ὑπεροχὴν ἀλλ' ἄνευ ἠθικοῦ περιεχομένου. Ἐὰν οἱ Ἄγγλοι ἐξετίμων ἐγκαίρως καὶ ἐπαρκῶς τὴν μεγάλην ἰσχὺν τῶν ἠθικῶν δυνάμεων τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ ἀλλοία θὰ ἦτο ἡ ἔκβασις τῶν Γερμανικῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ Μαΐου 1941 κατὰ τῆς Κρήτης.

Οἱ Γαλλικοὶ στρατιωτικοὶ Κανονισμοὶ οἱ ἰσχύοντες κατὰ τὴν 20ετῆ διάρκειαν τῆς εἰρήνης (1919 – 1939) ἐτόνιζον τὴν μεγάλην ἀξίαν

τῶν ἠθικῶν δυνάμεων (Les forces morales). Διὰ τὴν καλλιέργειαν ὅμως καὶ ἀνάπτυξιν αὐτῶν εἰς τὰς ἐνόπλους δυνάμεις τοῦ Γαλλικοῦ ἔθνους δὲν κατεβλήθη, ὡς ἀπεδείχθη, ἡ δέουσα προσπάθεια ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς εἰρήνης ὑπὸ τῆς Ἡγεσίας μὲ ἀποτέλεσμα νὰ συντριβῆ τὸ 1940 τὸ ἠθικὸν τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ καὶ νὰ ἡττηθῆ οὗτος ἐν βραχεῖ.

«Αἱ Η.Δ. ἐμψυχοῦν τὴν χρῆσιν τῶν ὑλικῶν μέσων, κυριαρχοῦν τῶν ἀποφάσεων τοῦ ἡγήτορος καὶ πρέπει νὰ ἐμπνέουν πάσας τὰς ἐνεργείας τοῦ στρατεύματος».

«Ἡ ἐπιτυχία ἀποβαίνει πάντοτε ὁριστικὴ οὐχὶ εἰς τὸ στράτευμα τὸ ὁποῖον ὑπέστη τὰς μικροτέρας ἀπωλείας ἀλλὰ εἰς ἐκεῖνο τοῦ ὁποίου τὸ ἠθικὸν ἀνθίσταται ἐπὶ μακρότερον χρόνον» (Καν. 1914).

—Παρακατιόντες θέλομεν ἐρευνήση ποῖαι αἱ ἠθικαὶ δυνάμεις ὑπὸ τὴν ἀ τ ο μ ι κ ὴ ν ἔ π ο ψ ι ν (στρατιώτου, ἡγήτορος) κι' ἀκολούθως ὑπὸ τὴν σ υ ν ο λ ι κ ὴ ν ἔ π ο ψ ι ν δηλ. λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι φορεὺς τῶν πολεμικῶν ἀρετῶν εἶναι ὁ στρατὸς νοούμενος ὡς σύνολον τῆς αὐτῆς ἐθνικῆς κοινότητος.

Α) ΑΤΟΜΙΚΑΙ ΑΡΕΤΑΙ

1. ***Ἡ ἀνδρεία*** εἶναι ἡ μεγίστη ἐξ ὅλων καὶ ἡ κατ' ἐξοχὴν ὑπολογίσιμος ἀρετὴ κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἀγῶνος. Ἀνδρεία εἶναι ἡ δύναμις ἐκείνη ἥτις καθιστᾷ τὸ ἄτομον ἱκανὸν νὰ μὴ ὑποκύπτῃ εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ φόβου.

Φόβος δὲ εἶναι ἡ λύπη ἢ ταραχὴ ἥτις βασανίζει τὰς σκέψεις μας ἐκ φαντασίας ἑνὸς μέλλοντος κακοῦ φθαρτικοῦ ἢ λυπηροῦ.

2. ***Ἡ τιμὴ*** εἶναι ἡ ἀρετὴ ἥτις φέρει τὸ ἄτομον πλησιέστατα πρὸς τὴν ἰδεολογίαν τῆς πατρίδος. Ἡ ὑγιὴς ἀντίληψις περὶ τιμῆς ἀπομακρύνει τὸ ἄτομον ἀπὸ κάθε τι τὸ ὑλιστικὸν ὅπερ ὑποβιβάζει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν θέσιν ὄντος διὰ τὸ ὁποῖον πλέον τοῦ στόματος τῶν ὀδόντων καὶ τῆς κοιλίας οὐδὲν ἄλλο εἰς τὴν ζωὴν ὑπάρχει. Ἐὰν ὁ ἐσωτερικὸς ἐχθρὸς ἀπέτυχεν εἰς τὴν προσπάθειάν του ὑποδουλώσεως τῆς Πατρίδος ὠφείλετο ὄχι εἰς ἔλλειψιν μαχητικότητος, ὀργανώσεως, συστήματος δράσεως καὶ ἀποφασιστικότητός του ἀλλὰ διότι κυρίως τοῦ ἔλειπεν ἡ τ ι μ ή. Ὁ συνδυασμὸς τῆς δυνάμεως καὶ τῆς τιμῆς καθιστᾷ τὸ ἄτομον ἄκρως δυναμικόν.

3. ***Ἡ φιλοπατρία.*** Ἅπαντα τὰ Ἔθνη ἀνεξαρτήτως ἰδεολογικῶν κατευθύνσεων, πολιτικῶν καταστάσεων καὶ κοινωνικῶν συστημάτων ἐπιδιώκουν νὰ γίνουν μεγαλύτερα καὶ ἰσχυρότερα. Θὰ ἐπιτευχθῆ τοῦτο μόνον καὶ ἐφ' ὅσον ἡ πρὸς τὴν Πατρίδα ἀγάπη τῶν

πολιτῶν γίνη κοινὴ συνείδησις. θεμελιουμένη ὡς πίστις εἰς τὸ μεγαλεῖον αὐτῆς. Ὁ Ρωσικὸς κομμουνισμὸς ἐν τῇ προσπαθείᾳ του νὰ ἐπικρατήσῃ εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη ὡς πρῶτον στόχον ἐκ τῶν ψυχικῶν ἀρετῶν ἐξέλεξε, διὰ νὰ πλήξῃ, τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα τοῦ ἀτόμου διακηρύξας τὸ δόγμα τοῦ διεθνισμοῦ. Ἐπιτυχὼν δὲ ν' ἀπαλείψῃ τὴν ἀρετὴν ταύτην ἐκ τῆς ψυχῆς τῶν ὀπαδῶν του τοὺς κατέστησεν ὄργανα τῆς βουλήσεώς του, ἀρνησιπάτριδας.

Οὕτω πως ἡ ἠθικὴ πόρρωσις τοῦ ἀτόμου ἔφθασε μέχρι τοῦ νὰ μὴ διστάζῃ ν' ἀπορρίψῃ καὶ αὐτὰ τὰ ὅπλα πρὸ τοῦ ἐχθροῦ ὅστις εἰς πλείστας περιπτώσεις ἠπείλησε μ' ἐξόντωσιν τὴν πατρίδα του (τὸ pourquoi τῶν Γάλλων στρατιωτῶν τοῦ 1940).

— Ἐφ' ὅσον εἰς τὰ ἄτομα ὑπάρχει ἀνεπτυγμένον πνεῦμα ἐθνικοῦ Συνόλου ὁ βιολογικὸς νόμος τῆς πάλης διὰ τὴν ἐπικράτησιν ἀτόμων καὶ κοινωνικῶν τάξεων μετατοπίζεται ἐπὶ ὑψηλοτέρου ἐπιπέδου, εἰς τὸ Ἐθνικὸν τοιοῦτον. Καθίσταται πλέον συνείδησις εἰς τὰ ἄτομα νὰ ἐπιζητοῦν καὶ ἐργάζωνται πρωτίστως διὰ τὴν ἐπιβίωσιν κι' ἐπικράτησιν τοῦ ἔθνους των καὶ δευτερευόντως διὰ τὸν ἑαυτόν των. Συνηθίζουν νὰ αἰσθάνωνται πᾶσαν διάθεσιν ἐπικρατήσεώς των εἴτε ὑλικὴν εἴτε ἠθικὴν συνυφασμένην μὲ τὴν διάθεσιν τῆς ἐθνικῆς ἐπικρατήσεως. Τὸ ὁμαδικὸν τοῦτο πνεῦμα δημιουργεῖ ἓν εὐγενὲς ἰδανικὸν εἰς τὰ ἄτομα ἅτινα συνταυτίζουν τὴν ὑπόστασίν των μὲ αὐτὴν τὴν ὕπαρξιν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς πατρίδος των (Ἐθνικοὶ εὐεργέται Ἀβέρωφ, Συγγρός, Στουρνάρας, Τοσίτσας κ. ἄ.).

4. ***Ἡ ἀνιδιοτέλεια.*** Οὐδεὶς ἐθνικὸς ἀγὼν γίνεται διὰ ν' ἀποκομίσῃ τὸ ἄτομον, εἰς τὸ πλαίσιον τοῦ συνόλου ὅπερ τὸν διεξάγει, ἴδια ὀφέλη. Δι' ἕκαστον μαχητὴν ἓν μόνον συμφέρον εἶναι νοητόν: τὸ ἐθνικὸν συμφέρον. Ἡ ἀρετὴ τῆς ἀνιδιοτελείας εἶναι γνώρισμα πολιτισμένων ἀτόμων. Οἱ ἡγούμενοι βαρβαρικῶν στρατῶν ἠναγκάζοντο νὰ ὑποσχεθοῦν πρὸ τῆς μάχης τὴν λαφυραγωγίαν εἰς τοὺς ἄνδρας των. Οἱ Ρῶσοι ὅταν περὶ τὸ τέλος τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου κατέκτησαν κράτη τῆς Κεντρικῆς εὐρώπης (Οὐγγαρίαν, Τσεχοσλοβακίαν, Αὐστρίαν, Ἀν. Γερμανίαν) ἐπέτρεψαν σιωπηρῶς εἰς τοὺς ἄνδρας τῶν ἐνόπλων των δυνάμεων νὰ λαφυραγωγήσουν τοὺς κατοίκους.

Διὰ τὸν ἔντιμον μαχητὴν ἡ ἀνιδιοτέλεια εἶναι χαρακτηριστικὸν εἰς αὐτὸν γνώρισμα. Ἔχων οὗτος συνταυτήσει τὸ ἄτομόν του μὲ τὴν Πατρίδα πρέπει νὰ θεωρῇ ὡς μεγίστην ἀνταμοιβὴν τῶν κόπων καὶ θυσιῶν του ὑπὲρ αὐτῆς, τὸ νὰ ἐπιτευχθῇ χάρις εἰς τὴν συμβολὴν καὶ ἐκείνου τὸ μεσουράνημα τοῦ Ἔθνους του.

5. ***Ἀνάληψις εὐθυνῶν*** Εἶναι ἀρετὴ χαρακτηρίζουσα τὸν

πραγματικὸν ἄνδρα. «Εὐθύνην (*) λέγοντες νοοῦμεν τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ νὰ δώσῃ τις λόγον διὰ παραλείψεις ἢ κακὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων καὶ ὑποχρεώσεών του, ἐπιβεβλημένων ὑπὸ νόμων, διαταγῶν, ἰδιαιτέρων συμφωνιῶν, εἰδικῶν ἐντολῶν καὶ εἴς τινας περιπτώσεις ὑπὸ ὑφισταμένων ἠθῶν καὶ ἐθίμων».

Τὸ θάρρος ἀναλήψεως εὐθυνῶν ἀποτελεῖ—διὰ πάντα στρατιώτην ἀπὸ της κατωτάτης μέχρι τῆς ἀνωτάτης βαθμίδος, τῆς Ἱεραρχίας—ἕν ἐκ τῶν καλλιτέρων ἡγετικῶν προσόντων μίαν ἐξαίρετον ψυχικὴν ἀρετὴν κι' εἶναι, ἐν πολλοῖς, ἐνδεικτικὸν ἀτόμου προικισμένου μὲ ἰσχυρὸν χαρακτῆρα, μὲ αὐτοπεποίθησιν εἰς τὰς ἱκανότητάς του, μὲ ὑψηλοφροσύνην, ἁγνὸν ἠθικὸν περιεχόμενον καὶ ἑτοίμου δι' αὐτοθυσίαν χάριν τῆς πατρίδος.

6. *Ἡ τόλμη.* Εἶναι ἡ ἀρετὴ ἥτις ὅταν ὑφίσταται εἰς τὸ ἄτομον καὶ ὅταν χαρακτηρίζει τὸ σύνολον, αἱ μαχητικαὶ τῆς χώρας δυνάμεις ὁδεύουν ἀκάθεκτοι πρὸς τὴν νίκην. Πεῖρα αἰώνων ἐδίδαξεν ὅτι ἡ τύχη εὐνοεῖ τοὺς τολμηρούς. Καὶ οἱ δυσκολώτεραι καταστάσεις ὅταν ἐνεργήσῃ τις τολμηρῶς ἐκβιάζονται καὶ λαμβάνουν εὐτυχῆ λύσιν. Πρὸ πάσης δράσεως ἀπαιτεῖται σκέψις-φρόνησις, προπαρασκευὴ τρόπου ἐνεργείας καὶ ἀπόφασις. Ἅπαξ καὶ ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις πρέπει νὰ πραγματοποιηθῇ ἀδιστάκτως καὶ μὲ τόλμην. Ἡ Ἑλλὰς ἐνίκησεν εἰς Ἀλβανίαν διότι οἱ στρατιῶται της ἦσαν τολμηροὶ καὶ οἱ ἡγήτορές των τολμηρότατοι. Δὲν ἠρκέσθησαν ν' ἀποκρούσουν τὴν ἐπίθεσιν τῶν Ἰταλῶν ἀλλ' ἀπετόλμησαν ἀντεπίθεσιν καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐτήρησαν ἐπιθετικὴν στάσιν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ πολυμήνου ἀγῶνος. Ἀντιθέτως οἱ Ἰταλοὶ ἐδείχθησαν ἀνεπαρκεῖς ὡς πρὸς τὴν ἀρετὴν τῆς τόλμης περιοριζόμενοι μόνον εἰς ἄμυναν κατὰ τῶν ἰσχυρῶν πληγμάτων τὰ ὁποῖα τοὺς κατέφερον οἱ τολμηροὶ των ἀντίπαλοι Ἕλληνες.

7. *Ἡ πειθαρχία.* Τὸ ἠθικὸν μεγαλεῖον τοῦ ἀνθρώπου διαφαίνεται, ἐκ τῆς πειθαρχίας τὴν ὁποίαν ἐπιβάλλει εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον τὸ ἄτομόν του ὡς πρὸς τὴν ἐγκράτειαν, τὴν τήρησιν τῶν πατρίων καὶ τὴν ὑπακοὴν εἰς τοὺς νόμους τῆς ἠθικῆς, λογικῆς καὶ τῆς κοινωνίας. Ἕν ἄτομον «πειθαρχημένον» εἶναι ὁ ἰδεώδης στρατιώτης ὅστις προθύμως καὶ τυφλῶς θὰ ὑπακούσῃ εἰς μίαν διαταγὴν ἢ ἐν περιπτώσει ἐλλείψεως διαταγῶν θὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἐκείνου τὸ ὁποῖον θὰ ἦτο περισσότερον σύμφωνον μὲ τὴν θέλησιν τῆς ἡγεσίας του.

(*) Ἐλήφθη ἐκ σχετικῆς μελέτης τοῦ Στρατηγοῦ κ. Ἀθ. Λασπιᾶ δημοσιευθείσης εἰς τὴν «Γενικὴν Στρ. Ἐπιθεώρησιν τοῦ Φεβρουαρίου 1952».

Τό πνεῦμα τῆς πειθαρχίας εἰσερχόμενον εἰς πᾶσαν λειτουργίαν καί λεπτομέρειαν τοῦ στρατιωτικοῦ ὀργανισμοῦ ἐγκαθιδρύει τήν τάξιν καί ἀκρίβειαν οὐδέν ἐπιτρέπον τό ἀκανόνιστον, αὐθαίρετον, ἠμελημένον, πάρεργον ἀνάρμοστον ρυθμίζον τά πάντα μετ' ἀκριβολόγου ἐπιμελείας καί σοβαρότητος εἰς τρόπον ὥστε τό σύνολον νά ἐμφανίζῃ τήν εἰκόνα μηχανῆς λειτουργούσης θαυμασίως.

Ἡ πειθαρχία τότε μόνον εἶναι ἰσχυρά ὡς ἠθική δύναμις ὅταν εἶναι ἐνσυνείδητος. Ὅταν δηλ. τό ἄτομον ἐκτελεῖ τό ἔργον του διότι πιστεύει ὅτι τό ἐπιτάσσει ἡ ἠθική καί τό καθῆκον.

8. ***Ἡ ἐχεμύθεια*** ἀποτελεῖ ἕν ἐκ τῶν σοβαρωτέρων βάθρων εἰς τά ὁποῖα στηρίζεται ἡ προσωπικότης τοῦ ἀτόμου. Ὁ ἐχθρός ἔχει παντοῦ ἐστραμμένα βλέμματα καί ὦτα. Ἐάν δέν τοῦ ἐπιτρέψῃ τό ἄτομον ν' ἀντιληφθῇ καί ἀκούσῃ ὅ,τι ἀποτελεῖ ἐθνικόν μυστικόν θά δυσχεράνῃ τό ἔργον του ἤ θά κάμῃ νά συλλέξῃ ἐσφαλμένας πληροφορίας. Εἰς τό ἐχέμυθον ἄτομον πολλοί πολλά ἐμπιστεύονται ἀλλά οὐδείς δύναται ν' ἀρυσθῇ ἐξ αὐτοῦ στοιχεῖα ἤ πληροφορίας δυναμένας νά ζημιώσουν τό σύνολον.

9. ***Ἡ ἀλληλεγγύη.*** Οἱ κοινοί ἀγῶνες, αἱ κοιναί προσπάθειαι, τά κοινά ἰδανικά καί αἱ κοιναί ἀπογοητεύσεις συνδέουν περισσότερον παντός ἄλλου τά ἄτομα καί συνθέτουν τό δυναμικόν σύνολον. Μεταξύ τῶν συμπολεμιστῶν ἀναπτύσσεται εἷς κοινός δεσμός ἰσχυρότερος τοῦ φιλικοῦ ἤ οἰκογενειακοῦ. Ἡ ἐκ διαφόρων κοινωνικῶν στρωμάτων προέλευσις τῶν μαχητῶν καί τό διάφορον πνευματικόν ἐπίπεδον αὐτῶν δέν πρέπει ν' ἀποτελοῦν διαχωριστικά φράγματα μεταξύ των ἀλλά κρίκους σιδηρούς ἑνώνοντας εἰς ἕν ψυχικῶς ἰσχυρόν σύνολον τούς μαχητάς. Ἡ ἀρετή τῆς ἀλληλεγγύης καλλιεργουμένη μεταξύ τῶν μαχητῶν δημιουργεῖ ἕν συμπαγές ψυχικῶς τμῆμα τό ὁποῖον εἰς χεῖρας τοῦ ἡγήτορός του παρέχει ἕν ἐπί πλέον «ἀτοῦ» διά τήν ἐπιτυχίαν. Ἡ μεταξύ τῶν στελεχῶν ἀλληλεγγύη εἰς τούς κόλπους τῆς ἰδίας οἰκογενείας – στρατιωτικῆς – εἰς τήν ὁποίαν ἀνήκουν ἀποτελεῖ μίαν ἠθικήν δύναμιν ἐκ τῶν ἰσχυροτέρων διά τῆς ὁποίας, οὐχί σπανίως, ἐπιτυγχάνονται καί θαύματα.

Ἡ μή ὕπαρξις ἀλληλεγγύης μεταξύ τῶν Ρώσων Στρατάρχων Σαμψώνωφ καί Ρένενκαμπφ ἐστοίχισεν εἰς τούς Ρώσους τήν καταστροφήν των εἰς Τάννεμπεργκ. Ἀπεναντίας ἡ στενή ἀδελφική συνεργασία καί ἀλληλεγγύη τῶν Στρατηγῶν Χίντεμπουργκ καί Λοῦντεντορφ ἔδωσεν εἰς τόν γερμανικόν στρατόν οὐ μόνον τήν νίκην εἰς Τάννεμπεργκ ἀλλά καί ἀναριθμήτους νίκας, ἐν συνεχείᾳ, εἰς τό Δυτικόν Μέτωπον.

10. ***Ἡ μόρφωσις.*** Οἱ σημερινοί ἀγῶνες ἐπιβιώσεως τῶν ἐθνῶν

εἶναι πολύπλευροι. Αἱ διάφοροι ψυχικαὶ ἀρεταὶ τοῦ μαχητοῦ καὶ ἡγήτορος εἰς τὸν εὐρὺ ὁρίζοντα τοῦ συγχρόνου ἀγῶνος θὰ ἦσαν ἄνευ ἀποτελέσματος ἐὰν τὸ ἄτομον ἐστερεῖτο τῆς ἀπαραιτήτου μορφώσεως.

Εἶναι δὲ μόρφωσις τὸ σύνολον τῶν γνώσεων καὶ τῶν ἐπιδεξιοτήτων τοῦ ἀτόμου, ἐκείνων αἵτινες κρίνονται ἀναγκαῖαι διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ κοινωνικοῦ καὶ ἐπαγγελματικοῦ αὐτοῦ προορισμοῦ. Στοιχεῖα τῆς μορφώσεως τοῦ ἀτόμου εἶναι ἡ γνῶσις καὶ ἐπιδεξιότης.

—Ἡ γνῶσις ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας τῶν οἱωνδήποτε μορφῶν τοῦ ἀγῶνος, ἡ ἐντατικὴ ἐκπαίδευσις ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς εἰρήνης εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ὅπλων (τακτικὴν) καὶ τὰς ἐξελίξεις καὶ φάσεις τοῦ ἀγῶνος (στρατηγικὴν) προπαρασκευάζει τὸ ἄτομον διὰ τὸν μελλοντικὸν ἀγῶνα καὶ τὸ καθιστᾷ ἱκανώτατον ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὴν ἀποστολήν του καὶ ἐντὸς τοῦ συνόλου.

—Ἡ ἐπιδεξιότης εἶναι εἷς συνδυασμὸς γνώσεως κι' ἐπιτηδειότητος. Ἡ καλὴ τεχνικὴ κατάρτισις ἔχει ἄμεσον σχέσιν μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἰδιότητος ταύτης εἰς τὸ ἄτομον. Ἡ μόρφωσις τῶν στελεχῶν τοῦ στρατεύματος προέχει πάσης ἄλλης ἐπιδιώξεως. Ἡ ἔφεσις τῶν νέων, ἰδίᾳ, ἀξιωματικῶν πρὸς μάθησιν κι' ἐπαγγελματικὴν κατάρτισιν ἐγγυᾶται τὴν δημιουργίαν ἑνὸς ἀπολύτως ἐνημερωμένου μὲ τὰς τεχνικὰς προόδους καὶ τὰς στρατιωτικὰς ἐξελίξεις στρατεύματος. Σήμερον ὁ ἀξιωματικὸς ἀπὸ τοῦ κατωτέρου βαθμοῦ καὶ ἄνω ἐπιδιώκει μὲ θαυμαστὸν ὁμολογουμένως ζῆλον ν' ἀποκτήσῃ πλήρη ἐπαγγελματικὴν καὶ κοινωνικὴν μόρφωσιν ὡς ἐπιβάλλει ἡ θέσις του καὶ ἀπαιτεῖ ἡ ὑψηλή του ἀποστολή. Διότι διὰ τὸν ἀξιωματικὸν μόνη ἡ ἐπαγγελματικὴ μόρφωσις δὲν εἶναι ἐπαρκής· ἡ γενικὴ μόρφωσις εἶναι ἐξ ἴσου ἀναγκαία εἰς αὐτόν· εὐρύνει τὸν κύκλον τῶν ἐγκυκλοπαιδικῶν του γνώσεων καὶ τὸν καθιστᾷ ἱκανὸν ν' ἀντιληφθῇ εὐχερῶς πάντα τὰ σύγχρονα προβλήματα, κοινωνικά, πολιτικά, οἰκονομικὰ ἀλλὰ πρὸ πάντων στρατιωτικά. Οὕτω πως καθίσταται ἐπαγωγικώτερος καὶ διδακτικώτερος διὰ τοὺς ἄνδρας του ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ ἑαυτοῦ του ὡς ἀτόμου ἀλλά, ἰδίᾳ, καὶ τοῦ συνόλου.

11. ***Ἡ αὐτοθυσία*** εἶναι ἡ ὑπερτάτη ἀντίληψις τοῦ καθήκοντος καθ' ἣν ἡ μετ' αὐταπαρνήσεως θυσία τοῦ ἀτόμου ἢ τῆς ὁμάδος γίνεται ἵν' ἀποδειχθῇ ἐμπράκτως ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν πατρίδα.

Αἱ ἐκ τῆς αὐτοθυσίας πράξεις δὲν ὑπάγονται εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς πρακτικῆς ἠθικῆς. Εἶναι ἐξαιρέσεις χρησιμεύουσαι ὡς ἀξιομίμητον πρότυπον διὰ τὸν τελείως ἀλτρουϊστικόν των χαρακτῆρα.

Ὅταν πνεῦμα αὐτοθυσίας ἐμπνέει τινὰς τῶν μαχητῶν, δημιουργοῦνται εἰς τὸν φύσει φιλότιμον Ἕλληνα πρότυπα πρὸς μίμη-

σιν καὶ ὑπὸ τὴν ζηλευτὴν ἐπιθυμίαν «διατὶ μόνον ἐκεῖνος κι' ὄχι κι' ἐγώ», ἀναπτύσσεται ἡ ἐπὶ ὑψηλοῦ ἠθικοῦ ἐπιπέδου ἅμιλλα μεταξὺ τῶν μαχητῶν διὰ τοῦ ποῖος θὰ φανῇ ἀξιώτερος τοῦ ἄλλου εἰς τὸ πεδίον τῆς πολεμικῆς δράσεως.

Ἡ ἔνδοξος Ἑλληνικὴ ἱστορία ἔχει ἀναρίθμητα παραδείγματα ἀτομικῆς αὐτοθυσίας χάριν τοῦ συνόλου, ἀπὸ τοῦ Κυναιγείρου καὶ τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου μέχρι τοῦ Παύλου Μελᾶ. Κατὰ τὴν ἠθικὴν ἀγωγὴν τοῦ μαχητοῦ ἡ ἀφήγησις καὶ ἡ ἔξαρσις τῶν ἀνδραγαθημάτων τῶν ἀνδρῶν τοῦ πλουσίου Πανθέου τῶν ἡρώων μας θὰ συντελέση εἰς τὸ ν' ἀναπτυχθῆ ἀνάλογον πνεῦμα καὶ εἰς τοῦτον.

12. ***Ἡ φιλοτιμία.*** Εἶναι ἡ ἀγάπη καὶ σπουδὴ πρὸς τὴν τιμὴν ἥτις τότε μόνον ἔχει ἠθικὴν ἀξίαν ὅταν προέρχεται καὶ στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς τιμῆς, ὅταν κατὰ συνέπειαν εἶναι ἀπόρροια καὶ πιστὴ ἐκδήλωσις τῆς ἐσωτερικῆς διαθέσεως τῶν ἄλλων πρὸς ἡμᾶς.

Ἠθικῶς, στηρίζεται ἡ φιλοτιμία ἐπὶ τῆς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ τοὺς ἄλλους ἀγάπης, ὡς συντελοῦσα εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἐκτελέσεως τῶν καθηκόντων ἡμῶν καὶ τῆς ἐπιδράσεως αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἄλλους, ἥτις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐκτιμήσεως καὶ ἐμπιστοσύνης τῶν ἀτόμων πρὸς τὸν ἡγήτορα. Ὁ φιλότιμος ἄνθρωπος ἔχει βαθεῖαν συναίσθησιν τῆς τιμῆς καὶ ἀξιοπρεπείας εἶναι δὲ μεγαλόψυχος καὶ γενναιόδωρος.

Καταλλήλως ὑποδαυλιζόμενον τὸ φιλότιμον, ἀποβαίνει πολύτιμον ὅπλον εἰς χεῖρας τοῦ ἡγήτορος διὰ τοῦ ὁποίου δύναται νὰ ἐπιτύχη τὰ πάντα ἀπὸ τὸν στρατιώτην του ἐνῶ ἐξ ἄλλου δύναται ὁ ἡγήτωρ νὰ διορθώση ὅ λ α τὰ ἐλαττώματα τοῦ ὑφισταμένου του ἐὰν καταλλήλως κρούση τὴν εὐαίσθητον τῆς ψυχῆς του χορδὴν τοῦ φιλοτίμου.

Ἐκεῖ ὅπου ἐνίοτε ἀτονοῦν ἢ ἀποτελοῦν νεκρὰν φύσιν αἱ ἐν ταῖς ἀνωτέρω παραγράφοις μνημονευθεῖσαι ἀρεταὶ τοῦ ἀτόμου, εἶναι ἀρκεταὶ ὀλίγαι παραινέσεις μ' ἐπιτηδείους ἐκφράσεις διὰ νὰ ἐπενεργήση ὡς λιπαντὴρ (lubrication) τὸ φιλότιμον κι' ἐπαναλειτουργήση αὐτομάτως εἰς ἀποδοτικὴν ἐνέργειαν ὁ πολυσύνθετος μηχανισμὸς ὅλων συλλήβδην τῶν ψυχικῶν ἀρετῶν αἱ ὁποῖαι συνθέτουν τὸ ἰσχυρὸν σύμπλεγμα τῶν ἠθικῶν δυνάμεων, ἀτόμου καὶ συνόλου.

Ἡ ἀρετὴ τῆς φιλοτιμίας ἀποτελεῖ ἓν τῶν χαρακτηριστικωτέρων γνωρισμάτων τῆς ψυχοσυνθέσεως τοῦ Ἕλληνος· εἶναι φωτοστέφανος ἐπισκιάζων πολλὰ ἐκ τῶν ἐλαττωμάτων του. Ἡ ἀξία της ὡς δυνά-

μεως ἠθικῆς τοῦ "Ε λ λ η ν ο ς(*) δὲν πρέπει νὰ ὑποτιμᾶται.

Οἱ Βυζαντινοὶ ἡγήτορες ἀπέδιδον μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν φιλοτιμίαν τῶν ἀνδρῶν. Εἶχον μάλιστα καθιερώσει «φιλοτίμια καὶ συνηθείας», ἤτοι χρηματικὰ δῶρα διανεμόμενα ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἤ καὶ τῶν στρατηγῶν πρὸς τοὺς ἀξ]κοὺς καὶ ἄνδρας ἐπ' εὐκαιρία νίκης, ἀνδραγαθημάτων.

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΩΝ ΗΘΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ

'Ανεπτύχθησαν ἐν τῷ παρόντι καὶ ὡς ἐν δωδεκαλόγῳ αἱ ἀτομικαὶ ἀρεταὶ αἵτινες ἐφόσον διακρίνουν τὸν μαχητὴν—ἀπὸ τοῦ ἁπλοῦ στρατιώτου μέχρι τοῦ ἡγήτορος—θὰ παράσχουν εἰς αὐτὸν μίαν ψυχικὴν ρώμην ἱκανὴν νὰ διαπλάση μίαν ἀκατάβλητον ΗΘΙΚΗΝ ΔΥΝΑΜΙΝ. Καὶ ὅταν ἡ δύναμις αὕτη δὲν ἀφορᾷ μόνον εἰς τὰ στελέχη ἢ μόνον εἰς τοὺς ἄνδρας ἀλλὰ εἰς τὸ σύνολον, τότε ἀπεριφράστως θὰ δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι αἱ ΗΘΙΚΑΙ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΕΥΜΑΤΟΣ ΕΙΝΑΙ ΑΡΙΣΤΑΙ. Παράδειγμα πρόσφατον ὁ 'Ελληνοϊταλικὸς πόλεμος.

—Αἱ ἠθικαὶ δυνάμεις τοῦ 'Ελληνικοῦ στρατοῦ τόσον τῶν στελεχῶν ὅσον καὶ τῶν στρατιωτῶν ἦσαν ἄριστοι.

—Αἱ ἠθικαὶ δυνάμεις τοῦ 'Ιταλικοῦ στρατοῦ τῶν μὲν στελεχῶν ἀρκετὰ καλαὶ (ἀλλὰ κατὰ πολὺ κατώτεραι τῶν τῶν 'Ελλήνων ἀξιωματικῶν) τῶν δὲ στρατιωτῶν εἰς ταπεινὸν ἐπίπεδον.

'Η ἔμπνευσις καὶ ἡ συνειδητοποίησις τῶν ἠθικῶν δυνάμεων δὲν νοεῖται ποτὲ νὰ ἐπιζητῆται πρὸς τὸ ἓν μόνον σκέλος, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν καὶ πρὸς τὸ ἕτερον. 'Ο Κεμὰλ τὸ 1922 ἐκέρδισε τὴν νίκην εἰς Μικρασίαν μὲ στρατιώτας ἄνευ ἠθικοῦ ἀλλὰ στελεχωμένους ἀπὸ ὑπεραφθονίαν ἀξ)κῶν μὲ ἠθικὸν ἄριστον. Τοῦτο τονίζεται ὡς ἐξαίρεσις. Καὶ ἐὰν ἐνίκησε τότε ὁ τουρκικὸς στρατὸς ὠφείλετο εἰς τὸ ὅτι αἱ ἠθικαὶ δυνάμεις τοῦ 'Ελληνικοῦ ἐκστρατευτικοῦ σώματος, συνεπείᾳ διαφόρων αἰτιῶν, εἶχον καταπέσει, οὐχὶ πάντως κάτω

(*) Εἰς οὐδὲν ξένον ἐγχειρείδιον γίνεται ἔξαρσις τοῦ φιλοτίμου ὡς ἀρετῆς συμβαλλούσης εἰς τὴν τόνωσιν τῶν ἠθικῶν δυνάμεων. Τὸ γεγονὸς ἐξηγεῖται ἀφ' ἑαυτοῦ. Εἰς ἔνια μάλιστα ἐχθρὰ ἢκαὶ σύμμαχα ἔθνη ὄχι μόνον εἶναι ἄγνωστον τὸ φιλότιμον ἀλλὰ καὶ δὲν ὑπάρχει λέξις ἀποδίδουσα τὴν ἔννοιαν, δανειζομένης τῆς λέξεως ἐκ τῆς 'Ελληνικῆς. 'Αναφέρομεν ὡς παράδειγμα δύο ἐξ αὐτῶν. Οἱ Ρουμᾶνοι τὸ λέγουν filotimo, οἱ 'Ιταλοὶ δὲν ἔχουν λέξιν ἰδιαιτέραν.

(**) Τὸ θέμα πραγματευόμεθα εἰς τὸν 5ον τόμον τοῦ παρόντος.

τῆς στάθμης τοῦ ἠθικοῦ τῶν Τούρκων στρατιωτῶν.

Θὰ ἦτο ἐν τούτοις μονολιθικὸν τὸ συμπέρασμα ὡς δόγμα: «ἀρκεῖ ἡ ἀγωγὴ των στελεχῶν (*) καὶ κατόπιν κἄτι γίνεται καὶ διὰ τοὺς στρατιώτας». Ἡ ἠθικὴ διάπλασις τοῦ ἡγήτορος προέχει ἀναμφισβητήτως ἀλλὰ δι' ἕνα λόγον κυρίως. Διὰ νὰ διαπλάσση μετ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἄξιον στρατιώτην πρὸς τὸν ὁποῖον θὰ μεταλαμπαδεύση πᾶν ὅ,τι ἀποτελεῖ τὸν πλοῦτον τῆς διαννοίας καὶ ψυχῆς του.

Τὸ ἔδαφος πρὸς καλλιέργειαν τῶν ἠθικῶν δυνάμεων δὲν εἶναι παντοῦ καὶ πάντοτε γόνιμον καὶ πρόσφορον. Ἡ τελικὴ των διαμόρφωσις εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ συνδυασμοῦ πολλῶν εὐνοϊκῶν καὶ δυσμενῶν παραγόντων ὡς καὶ τῶν πεποιθήσεων τοῦ ἀτόμου. Ἀναπτύσσονται εἰς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ, εἰς τὴν ἰδιωτικήν του ζωὴν καὶ ἔχουν ἤδη ρίζας καλὰς ἢ κακὰς ὅταν τὸ ἄτομον διασκελίζη τὸ πρῶτον τὴν πύλην καὶ εἰσέλθη εἰς τὸν στρατῶνα. Τὸ δημιουργημένον εἰς αὐτὸ ἠθικὸν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν μέχρι τοῦδε ζωήν του, ἀπὸ τὸν τρόπον καθ' ὃν πιστεύει παρελθόντα καὶ παρόντα πράγματα (ὡς πρὸς τὸν ἡγήτορά του, τὴν τροφήν του, τὸ ὑλικὸν καὶ τὸν ἱματισμὸν κλπ.) καὶ ἀπὸ τὰς κοινωνικάς του ἀντιλήψεις καὶ πεποιθήσεις. Τὸ ἠθικὸν λοιπὸν τότε ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς συνθέσεως τῆς σκέψεως τοῦ στρατιώτου. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης κι' ἐφεξῆς ἄρχεται ἡ διάπλασις τοῦ ἠθικοῦ τοῦ ἀτόμου. Τὸ ἔργον εἶναι ἐπίπονον. Ἡ ἐπίτευξις ὑψηλοῦ ἠθικοῦ ἀπαιτεῖ μεγάλας προσπαθείας ἱκανῶν καὶ ἄριστα κατηρτισμένων ἡγητόρων, τῶν ὁποίων ἡ ἀποστολή, ἐξαιρετικῶς δυσχερής, ἔγκειται τὴν μὲν πολεμικὴν περίοδον νὰ ὁδηγοῦν νικηφόρως εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης τοὺς στρατιώτας των, τὴν δὲ εἰρηνικὴν περίοδον νὰ ἐπιτύχουν ὥστε ὅταν μετὰ τὴν λῆξιν τῆς θητείας του διέλθη τὴν πύλην ἀντιστρόφως τώρα, τὸ ἄτομον — ἐκ τοῦ στρατῶνος εἰς τὴν κοινωνίαν — νὰ εἶναι ψυχικῶς ἐξωπλισμένον μὲ τὰς ἀνωτέρω ἀτομικὰς ἀρετάς.

Ι. Παράγοντες ἐπιδρῶντες δυσμενῶς ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ.

— Αἱ ἀνάγκαι. Ἡ ματαίωσις μιᾶς ἐντόνου ἀνάγκης δυνατὸν νὰ ὁδηγήση τὸ ἄτομον εἰς θυμόν, δυσφορίαν, ἀδιαφορίαν, ἀδράνειαν κλπ. Αἱ ἀνάγκαι του δυνατὸν νὰ εἶναι ὑλικαὶ καὶ ἠθικαί. Αἱ

(*) Τὸ ὁποῖον καθ' ὅλας τὰς ἐνδείξεις πρεσβεύουν καὶ σήμερον οἱ Τοῦρκοι σύμμαχοί μας.

ὑλικαὶ περιλαμβάνουν την πεῖναν, τὸν ἱματισμόν, τὴν στέγασιν, τὴν αὐτοσυντήρησιν, τὰς σεξουαλικὰς ὁρμάς, τὴν δραστηριότητα κ.ἄ. Αἱ πλεῖσται τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν συνοδεύουν τὸ ἄτομον ἀφ' ἧς ἐγεννήθη καὶ τὸ ὁδηγοῦν εἰς τὴν ἱκανοποίησίν των ἐνστικτωδῶς.· Αἱ ἠθικαὶ ἀνάγκαι εἶναι ἰσχυρότεραι τῶν ὑλικῶν. Εἶναι δύσκολον νὰ προσδιορίση τις ταύτας καθόσον πολλαὶ ἐπιθυμίαι γεννῶνται εἰς τὸ ἄτομον διάφοροι καὶ ἀνάλογοι πρὸς τὸ σύμπλεγμα αὐτοῦ. Λ.χ. ἡ ἐπιθυμία βραβεύσεως καὶ ἐπιδοκιμασίας μιᾶς προαναφερθείσης ὑπηρεσίας, ἡ ἐπιθυμία ἀνωτερότητος, ἤ, δι' ἐλευθερίαν, ἀσφάλειαν κλπ.

—Ὁ ψυχολογικὸς πόλεμος ὅστις ἐπηρεάζει διὰ τοῦ λόγου (προπαγάνδας) τὸν στρατιώτην.

—Τὸ κλῖμα ἐπιδρᾷ ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ ὅταν ὁ στρατιώτης δὲν εἶναι εἰθισμένος εἰς τὰς κλιματολογικὰς συνθήκας τοῦ νέου τόπου·

—Ἡ ἀνία. Ἡ ἄνευ διακοπῆς ἐκπαίδευσις, ἡ μονότονος μακροχρόνιος καὶ ὁμοιόμορφος ἐργασία, ἡ συνεχὴς εἰς τὸ αὐτὸ μέτωπον κατατριβή, κουράζουν τὸν στρατιώτην κι' ἐπιδροῦν ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ.

—Ὁ αἰφνιδιασμός. Δι' αὐτοῦ τὸ ἄτομον ὁδηγεῖται εἰς τὸν φόβον κι' ἐξ αὐτοῦ εἰς τ' ἀποτελέσματα τοῦ τρόμου. Ἀποτελεῖ σοβαρὸν ἐχθρὸν τοῦ ἠθικοῦ καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ ψυχικὴ κατάπτωσις δυσκόλως ἐξουδετεροῦται.

Πλὴν αὐτῶν καὶ ἄλλοι παράγοντες δύνανται νὰ ἐπιδράσουν ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ ὡς ἡ ἀπραξία, αἱ ἀπώλειαι, ἡ ἀποτυχία κ. ἄ. ..

II. Παράγοντες εὐνοϊκοὶ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἠθικοῦ

—Ἡ ἐμπιστοσύνη εἰς τὸν ὁπλισμόν του, τὸν ἡγήτορά του, ἡ πεποίθησις ὅτι ἐξεπαιδεύθη ἄριστα καὶ ἡ αὐτοπεποίθησις ὅτι προσφέρει πολλὰ ἐνῶ ὑπηρετεῖ τὴν πατρίδα του.

—Ἡ ἱκανοποίησίς του ὅτι τὸ ἔργον ὅπερ τοῦ ἀνετέθη καὶ ἐκτελεῖ εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον προσιδιάζει εἰς τὰς φυσικάς του ροπάς·

—Ἡ πίστις τοῦ στρατιώτου πρὸς τὸν σκοπὸν καὶ τὴν ἀποστολήν του εἰς τὸν στρατόν.

—Ἡ ἀναγνώρισις τοῦ προσφερθέντος ἔργου ὑπὸ τοῦ στρατιώτου διὰ μιᾶς παρουσίᾳ τῶν συναδέλφων του ἐκφράσεως εὐχῆς ὑπὸ τοῦ ἡγήτορός του.

—Ἡ πίστις του εἰς τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἡγεσίας του δι' αὐτόν.

—Ὁ σεβασμὸς πρὸς τὰς θρησκευτικὰς παραδόσεις καὶ ἡ ἱκανοποίησις τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος.

III *Προϋποθέσεις ἀναπτύξεω; τοῦ Ἠθικοῦ.*

—Ἡ ὑγεία. Καίτοι ἐπιλέγονται οἱ ὑγιεῖς μόνον ἄνδρες ἐν τούτοις ἡ σωματικὴ εὐεξία βελτιοῦται διὰ τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς ὡς καὶ τῆς προγραμματισμένης ζωῆς τοῦ στρατιώτου.

—Ἡ εὔκολος προσαρμογὴ εἰς τὴν στρατιωτικὴν ζωήν. Εἰς τοῦτο θὰ συμβάλλουν αἱ ἱκανότητες τοῦ ἡγήτορος.

—Ὁ ἡγήτωρ πρέπει νὰ εἶναι καλῶς ἐκπαιδευμένος καὶ νὰ ἐφαρμόζῃ ἐπακριβῶς τὰς Ἀρχὰς τῆς ἡγεσίας.

—Ἡ ἐξύψωσις τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ ἐκ τοῦ ὁποίου προέρχεται ὁ στρατιώτης. Ἐὰν ὁ στρατιώτης δὲν βασανίζεται ἀπὸ τὴν σκέψιν ὅτι ἡ ἀπουσία του συντείνει εἰς τὸ νὰ ὑποφέρῃ οἰκονομικῶς ἡ οἰκογένειά του παραμένει ἀπερίσπαστος κι' ἀφοσιοῦται εἰς τὰ στρατιωτικά του καθήκοντα.

Β) ΑΡΕΤΑΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ

1) ***Ἡ τιμή.*** Ἡ συναίσθησις ἑνὸς μαχομένου στρατοῦ καὶ ἑνὸς ἔθνους ὁλοκλήρου ὅτι ὁ ἀγὼν εἰς τὸν ὁποῖον ἀπεδύθη εἶναι ἀγὼν διὰ τὴν τιμὴν καὶ τὸ δίκαιόν του, τοῦ ἑδραιώνει τὴν πεποίθησιν ὅτι οἱαδήποτε θυσία χάριν τῶν ἰδανικῶν τούτων δὲν εἶναι ματαία καὶ τοῦ παρέχει μίαν τεραστίαν ἠθικὴν δύναμιν διὰ νὰ διεξαγάγῃ νικηφόρον ἀγῶνα. Εἶναι κατ' ἀρχὴν ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ τὸ νὰ γνωρίζῃ ὁ μαχόμενος στρατὸς καὶ μετ' αὐτοῦ τὸ Ἔθνος ὁλόκληρον δ ι α τ ί πολεμᾷ. Ἐὰν τοῦτο δὲν καταννοηθῇ καὶ ἂν δὲν π ι σ τ ε υ θ ῇ ἐπαρκῶς, ὁ ἀγὼν εἶναι ἀδύνατον νὰ ἔχῃ καλὰ ἀποτελέσματα. Ἀπαιτεῖται ὅθεν ἡ συστηματικὴ ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς συμβατικῆς εἰρήνης διαφώτισις τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων τοῦ Ἔθνους ἐπὶ τῆς πραγματικῆς σημερινῆς καταστάσεως καὶ τῆς θέσεως ἣν κατέχει ἡ Πατρὶς ἐν μέσῳ ἐχθρῶν καὶ φίλων καὶ εἰς τρόπον ὥστε ἐν δεδομένῃ στιγμῇ, τὸ σύνολον νὰ γνωρίζῃ τὸν σκοπὸν διὰ τὸν ὁποῖον πολεμᾷ. Ἐὰν δὲν γίνῃ ἡ δέουσα προπαρασκευή, ἐὰν ἀφεθοῦν σκοτεινὰ σημεῖα τότε ὁ ἐχθρὸς θὰ ἐπωφεληθῇ διὰ τῆς προπαγάνδας του καὶ τῶν πολλῶν διαβρωτικῶν μεθόδων τὰς ὁποίας χρησιμοποιεῖ διὰ ν' ἀποσυνθέσῃ τὰς ἠθικὰς δυνάμεις τοῦ ἀντιπάλου του, θὰ δυνηθῇ νὰ φωτίσῃ μὲ τὸν ἰδικόν του τρόπον τὰ σκοτεινὰ σημεῖα καὶ θὰ ἐπιτύχῃ τὸ ἐπιδιωκόμενον ἀποτέλεσμα. Οἱ ἐχθροὶ τῶν μαχομένων Δυτικῶν συμμάχων (Κομμουνισμὸς καὶ Ναζισμὸς) ἐξαπέλυσαν ὀλίγον πρὸ τῆς μεγάλης

ἐπιθέσεως τοῦ Μαΐου 1940 εἰς τὸ Δυτικὸν μέτωπον τὸ σύνθημα «Διατί». Τοῦτο εἶχε μὲν ἄριστα ἀποτελέσματα (κατάρρευσιν) εἰς Γαλλίαν ἀλλ' οὐδὲν εἰς Ἀγγλίαν ἥτις ἔχουσα ἐπίγνωσιν ὅτι μάχεται διὰ τὴν τιμήν της ἐσυνέχισε μὲ ἀκατάβλητον σθένος τὸν ἀγῶνα.

Ἡ Ἑλλὰς τὸ 1940 ἦτο προπαρασκευασμένη ἠθικῶς διὰ τὸν πόλεμον. Ὁ ἐχθρὸς προτοῦ τῆς ἐπιτεθῇ ἐφρόντισε διὰ σειρᾶς ἀνεπιτηδεύτων ἐνεργειῶν του (δυσφήμισις διὰ δολοφονίαν Νταούντ χότζα, διὰ δῆθεν καταπιέσεις Ἀλβανῶν Τσαμουριᾶς, τορπιλλισμὸν τῆς Ἕλλης κ.λ.π.) νὰ χαλυβδώσῃ τὴν πεποίθησιν ἐπὶ τὸ δίκαιον καὶ τὴν τιμήν του εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος. Ἦσαν δὲ ταῦτα τὰ κυριώτερα ὅπλα ἅτινα ἔδωσαν εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν νίκην εἰς Ἀλβανίαν.

2. Τὸ μαχητικὸν πνεῦμα. Ἡ Ἐλευθέρα Δύσις ἀποβλέπει εἰς τὴν ἄμυναν διὰ ν' ἀντιμετωπίσῃ τὴν ἀναμενομένην κάποτε νὰ ἐκδηλωθῇ ἐπίθεσιν τοῦ ἐχθροῦ. Ἡ Ἑλλὰς ἀνήκει εἰς τὸ ἀμυντικὸν σύμφωνον τοῦ Δυτικοῦ κόσμου. Περιστοιχίζεται ἀπὸ κράτη κατοικούμενα ὑπὸ λαῶν οἵτινες εἶναι δι' αὐτὴν εἴτε ἄσπονδοι φίλοι εἴτε εἰλικρινεῖς ἐχθροί. Τὰ πρὸς Β σύνορα τῆς Ἑλλάδος μὴ παρέχοντα φυσικὴν κάλυψιν ἀφήνουν ἔκθετον τὴν χώραν εἰς τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ ἐπιτιθεμένου.

Ἕνεκα τῶν εἰδικῶν τούτων συνθηκῶν καὶ θέσεως, ἡ Ἑλλὰς ὀφείλει νὰ τηρῇ ἐπιθετικὸν πνεῦμα βάσει τῆς ἀρχῆς ὅτι ἡ «καλλιτέρα ἄμυνα εἶναι ἡ ἐπίθεσις». Ἐν προκειμένῳ διευκρινίζομεν ὅτι ὑπὸ τὸν ὅρον «ἐπιθετικὸν πνεῦμα» δὲν νοεῖται ἡ ἰταμότης καὶ προκλητικότης, ἀλλὰ τὸ μαχητικὸν πνεῦμα, χάρις εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ ἐπιβίωσίς μας, καὶ ἡ ἐπιτυχὴς ἀντιμετώπισις παντὸς ἐνδεχομένου. Ἐὰν εἷς λαός, εἶναι ἐθνικῶς ἡνωμένος, πολεμικῶς προπαρασκευασμένος καὶ ψυχικῶς καλλιεργημένος, ἐμπνέεται δὲ ἀπὸ τὴν θέλησιν νὰ πολεμήσῃ, διὰ τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν του, — ἐὰν ποτὲ ἀπειληθῇ — τότε θὰ καταστῇ σεβαστὸς εἰς τοὺς φίλους του καὶ φοβερὸς διὰ τοὺς ἐχθρούς του. Ὅταν ἓν Ἔθνος ἐμφορεῖται ὑπὸ μαχητικοῦ πνεύματος κερδίζει μάχας προτοῦ δοθοῦν ἢ ἀποτρέπει ἀπὸ τοῦ νὰ δοθοῦν κι' ἐξασφαλίζει τὴν νίκην ἂν ποτε δοθοῦν.

3. Ἡ πειθαρχία. Ὁ διὰ τῆς πειθαρχίας ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς εἶναι ἡ ἐπίτευξις συνεργασίας διὰ τὴν ἐπιτυχίαν κοινοῦ σκοποῦ. Ὁ πόλεμος δὲν εἶναι τυφλὸς ἀγὼν μηχανημάτων, ὅπλων καὶ ἀτόμων ἀλλ' εἶναι μία σύγκρουσις καλῶς ὀργανωμένων, ἀρτίως ἐκπαιδευμένων κι' ἐφωδιασμένων μαζῶν διεπομένων ὑπὸ αὐστηρᾶς πειθαρχίας. Νικητὴς εἰς τὸ πεδίον τοῦ ἀγῶνος εἰς τὸ ἐκτεταμένον καθ' ὅλην τὴν ἐπικράτειαν μέτωπον εἶναι ὁ στρατὸς καὶ λαὸς

ἐκεῖνος ὅστις ἔχει ἀτσαλίνην πειθαρχίαν. Αἱ ἐπιτυχίαι τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ κατὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον—ὡς ἄλλωστε καὶ κατὰ τὸν α'—ὠφείλοντο εἰς τὴν παροιμιωδῶς πλέον γνωστὴν «Πρωσσικὴν πειθαρχίαν» ἡ δὲ σιδηρὰ πειθαρχία τοῦ Γερμανικοῦ λαοῦ ἔκαμε ν' ἀνθέξῃ οὗτος εἰς τὸν διμέτωπον ἀγῶνα καὶ νὰ μὴ ὑποκύψῃ παρὰ ἀφοῦ συνεπιέσθη καταθλιπτικῶς μεταξὺ τῶν δύο βραχιόνων—Δυτικοῦ καὶ Ἀνατολικοῦ—τῆς τεραστίας συμμαχικῆς ἠλάγρας.

4. ***Ἡ αὐτοθυσία.*** Ὡς ἐνέργεια ὁμάδος γίνεται, ὡς ἐλέχθη, ἵνα δοθῇ μία ἔμπρακτος ἀπόδειξις τῆς πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπης. Ἡ θυσία δὲν εἶναι πάντοτε τὸ τέλος τῆς ὁδοῦ. Ὁπωσδήποτε ὅμως εἰς τὸ τέρμα τῆς ὁδοῦ εὑρίσκεται ἡ καθιερουμένη πλέον π α ρ ά δ ο σ ι ς.

Ὅταν ἡ ἀντίληψις περὶ τιμῆς καὶ καθήκοντος καὶ αἱ λοιπαὶ καλλιεργημέναι εἰς τὰ ἄτομα ψυχικαὶ ἰδιότητες, ὡς τῆς ἀνδρείας, τόλμης, ἀνιδιοτελείας, ἀναλήψεως εὐθυνῶν, τῆς ἀλληλεγγύης, μορφώσεως καὶ πειθαρχίας παρορμούμεναι ἀπὸ τὸ φιλότιμον, ἀποκτήσουν τὴν μεγαλειτέραν των δυνατὴν ἔκτασιν, τότε ἡ ἐπίδρασις τῆς φιλοπατρίας εἰς τὴν ὁμάδα τῶν ἀτόμων, λαμβάνει τὰς διαστάσεις μιᾶς ἀκαταβλήτου δυνάμεώς ἥτις ὠθεῖ αὐτὴν πρὸς ἀπονενοημένας πράξεις ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι χάριν τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος καὶ τῆς τιμῆς τῶν ὅπλων ἐπιβάλλεται ἡ θυσία. Ἡ ἠθικὴ αὕτη δύναμις τῆς αὐτοθυσίας εἶναι καθαρῶς ἑ λ λ η ν ι κ ὴ ἀ ρ ε τ ή.

Πρώτη ἐκδήλωσίς της ἦτο ἡ θυσία τοῦ Λεωνίδα καὶ τῶν 300 Σπαρτιατῶν εἰς Θερμοπύλας τὸ 486 π.Χ. Ἑτέρα ἐκδήλωσις ἡ αὐτοθυσία τῶν 300 Θηβαίων Ἱερολοχιτῶν εἰς Χαιρώνειαν (4 Αὐγούστου 338)(*). Ἀκολουθεῖ ἡ αὐτοθυσία τῶν νεαρῶν Βασιλικῶν Παίδων

Οἱ Ἱερολοχῖται τῶν Θηβαίων ἔπεσαν ἐκεῖ ὅπου τὸ καθῆκον τοὺς εἶχε τάξει πληττόμενοι ἀδυσωπήτως ἀπὸ τὰς σαρίσσας τῶν Μακεδόνων τοὺς ὁποίους κατηύθυνεν ὁ 18ετὴς Ἀλέξανδρος. Ἀφοῦ ἔληξεν ἡ μάχη ὁ Ἀλέξανδρος συγκεκινημένος καὶ πνιγόμενος ἐκ τῶν δακρύων (κατὰ τὸν Ρωμαῖον Ἱστορικὸν Κοΐντον Κούρτιον Ροῦφον) τοὺς προσεφώνησεν ὡς ἑξῆς: «Ἱεραὶ σκιαὶ τῶν ἀποθανόντων δὲν εἶμαι ἐγὼ ὁ αἴτιος τῆς τοιαύτης σκληρᾶς ὑμῶν μοίρας ἀλλ' ὁ ἐπάρατος διχασμὸς ὁ ὠθήσας Ἔθνη ἀδελφὰ καὶ λαοὺς ὁμοφύλους νὰ ἐγείρουν μιαιοφόνον κατ' ἀλλήλων χεῖρα. Ὄχι μόνον δὲν χαίρω τώρα διὰ τὴν καθ' ὑμῶν νίκην ἀλλὰ τοὐναντίον λυποῦμαι μὴ εὐτυχήσας νὰ ἔχω ὑμᾶς συνεσπειρωμένους περὶ ἐμέ... Χαίρετε εἰς τὰς κατοικίας τοῦ Ἅδου ἀνδρεῖοι μαχηταί».

Τὴν ἰδίαν στιγμὴν ἡ διάννοια τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀνδρὸς συνελάμβανε τὴν ἰδέαν τῆς διαπαιδαγωγήσεως τῶν νεαρῶν Βασιλικῶν Παίδων (Εὐελπίδων) εἰς βαθμὸν ὥστε, Ἕλληνες κι' ἐκεῖνοι, νὰ καταστοῦν ἀντάξιοι τῶν 300 Ἱερολοχιτῶν τῆς Χαιρωνείας. Καὶ οὕτως, 14 ἔτη ἀργότερον οἱ νεαροὶ Ἕλληνες Εὐέλπιδες τῶν 16—18 ἐτῶν ἔπιπτον μέχρις ἑνὸς πληττόμενοι ἀπὸ τὰ ἐγχειρίδια πολεμοχαροῦς

(Εὐελπίδων) τοῦ Μεγάλου 'Αλεξάνδρου εἰς τὸ "Αορνον τῶν 'Ινδιῶν. 'Η θυσία τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου καὶ τῶν ἀνδρῶν του, προτιμησάντων τὸν θάνατον ἀπὸ τὴν παράδοσιν, ἡ θυσία τῶν 'Ιερολοχιτῶν τοῦ Δραγατσανίου, τὰ ὁλοκαυτώματα τοῦ Σουλίου, τοῦ 'Αρκαδίου κ.ἄ. Γέμει τοιούτων παραδειγμάτων ἡ 'Ελληνικὴ 'Ιστορία.

'Η αὐτοθυσία ὅταν προσφέρεται δὲν ἀποβλέπει εἰς οὐδένα ἄλλον σκοπὸν εἰ μὴ εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος. Εἶναι δὲ ἡ ὑπερτάτη ἐκδήλωσις τοῦ μεγέθους τῶν ἠθικῶν δυνάμεων ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐμφορεῖται καὶ κατέχεται ἓν "Εθνος. Δημιουργεῖ μίαν παράδοσιν ἥτις καθίσταται τηλαυγὴς φάρος διὰ τὰς ἐπερχομένας γενεὰς τῶν ὁποίων ἡ ὑγιὴς ψυχικὴ διάπλασις τείνει πρὸς τὸ σημεῖον νὰ μιμηθῆ, εἰ δυνατὸν δὲ καὶ νὰ ὑπερβάλλη, τὸ παράδειγμα «ΕΚΕΙΝΩΝ».

"Εν τοιοῦτον λαμπρὸν παράδειγμα τῆς νεωτέρας μας ἱστορίας εἶναι καὶ ἡ ἐκδηλωθεῖσα *ἔφεσις πρὸς αὐτοθυσίαν* τῶν 300 νεαρῶν—ἡλικίας 16—19 ἐτῶν—Εὐελπίδων τὸν 'Απρίλιον 1941. 'Η Κυβέρνησις μὴ ἐπιθυμοῦσα νὰ θυσιάση καὶ τοὺς πρωτοετεῖς εὐέλπιδας (εἶχεν ἤδη ἀποστείλλει εἰς τὸ μέτωπον τῆς 'Αλβανίας τοὺς δευτεροετεῖς ὡς 'Ανθυπασπιστὰς καὶ τοὺς τριτοετεῖς ὡς 'Ανθυπολοχαγοὺς) τοὺς ἡτοίμασεν ἀπολυτήρια διὰ νὰ μεταβοῦν εἰς τὰς οἰκείας των. Οὗτοι ὅμως ἔχοντες συναίσθησιν τῆς τιμῆς των κι' ἔμπλεοι συναισθημάτων φιλοπατρίας, παρὰ τὰς διαταγὰς τῆς Διοικήσεώς των, παραλαβόντες τὴν σημαίαν των ἀνεχώρησαν ὁμαδικῶς ἐν πλήρει τάξει καὶ πειθαρχία διὰ μέσου Πελοποννήσου καὶ κατόπιν σκληρῶν περιπετειῶν ἔφθασαν εἰς Κρήτην πολεμήσαντες ἐκεῖ μέχρις ἐξαντλήσεως καὶ τοῦ τελευταίου των φυσιγγίου, κατὰ τῶν Γερμανῶν.

'Η πρᾶξις αὔτη αὐτοθυσίας εἶναι καινοφανὴς εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν. Διότι δὲν ἐπρόκειτο περὶ διατεταγμένης αὐτοθυσίας ἀλλὰ περὶ αὐθαιρέτου, ἐτσιθελικῆς ἀξιωθείσης στασιαστικῶς καὶ πραγματοποιηθείσης παρὰ τὰς διαταγὰς τῆς διοικήσεως καὶ τῶν προϊσταμένων ἀρχῶν.

φυλῆς 'Ινδῶν ὅταν, ἐμφορούμενοι ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς αὐτοθυσίας τῶν 'Ελλήνων, ἐξωρμοῦσαν ἀκάθεκτοι κι' ἐνθουσιώδεις διὰ νὰ καταλάβουν τὴν ἀπόρθητον ἐκείνην 'Ινδικὴν ἔπαλξιν ἥτις καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ὄρνεα ἦτο ἀπροσπέλαστος δι' ὃ καὶ εἶχεν ἀποκλειθεῖ «"Αορνον».

'Ως πρὸς τοὺς 300 Θηβαίους 'Ιερολοχίτας, οὗτοι, ἐντολῇ τοῦ 'Αλεξάνδρου ἐτάφησαν εἰς κοινὸν τάφον, τὸ «Πολυάνδριον», παρὰ τὸ ὁποῖον καὶ εἰς μνήμην των ἐστήθη ὁ λέων τῆς Χαιρωνείας. Τὰ ὀστᾶ 254 'Ιερολοχιτῶν ἀνευρέθησαν κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ 1880. Πολλὰ τῶν κρανίων τῶν σκελετῶν αὐτῶν ἐθραυσμένα ἀπὸ τὰ ἰσχυρὰ πλήγματα τῆς σαρίσσης εὑρίσκονται σήμερον εἰς τὸ 'Εθνικὸν 'Αρχαιολογικὸν Μουσεῖον μας.

Διευκρινίζεται καὶ αὖθις ὅτι αἱ ἀντιρρήσεις τῶν ἀνωτέρων δὲν προήρχοντο ἐξ ἀρνητικῆς διαθέσεως πρὸς τὸν ὕστατον ἀγῶνα τῆς Πατρίδος ἀλλ' ἐκ τῆς ἀντιλήψεως ὅτι ἡ χρησιμοποίησις τῶν 300 εὐελπίδων θὰ ἦτο ματαία θυσία (*).

*) Οἱ ἡγηθέντες τότε τῶν εὐελπίδων κατώτεροι ἀξιωματικοὶ ἐμηνύθησαν ἐπὶ στάσει, ἀνυπακοῇ, διαρπαγῇ κλπ. ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τῆς ΣΣΕ τότε Συν)ρχου Πυροβ)κοῦ κ. Καμαρινοῦ Εὐσταθίου καὶ τοῦ τότε διοικητοῦ τάγματος αὐτῶν καὶ νῦν Συν)ρχου Πεζικοῦ κ. Δροσοπούλου Γ. Μετὰ τὴν ἀπολογίαν των ὅμως, δοθεῖσαν εἰς ἀνακριτὴν τοῦ Α' Διαρκοῦς Στρατοδικείου Ἀθηνῶν ἐν ἔτει 1951, ἀφέθησαν ἐλεύθεροι τοῦ «ἐγκλήματός» των θεωρηθέντος ὡς ἀμνηστευθέντος μὲ τὰ διάφορα «μέτρα τάξεως (ὑπὲρ τῶν Κομμουνιστῶν) τῆς Κυβερνήσεως Πλαστῆρα».

ΜΕΡΟΣ Β'

ΕΥΡΩΠΗ(*)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι

Α' ΘΕΣΙΣ—ΟΡΙΑ—ΕΚΤΑΣΙΣ

Εἶναι μία τῶν 5 ἠπείρων· αἵτινες ἀπαρτίζουν τὸ χερσαῖον τμῆμα τοῦ πλανήτου ΓΗ.

—Τὰ ὅριά της ἀπὸ Β μέχρι Ν περιλαμβάνονται μεταξὺ τῶν δύο γεωγραφικῶν παραλλήλων βορείου πλάτους :

α) 36° διερχομένου Νοτίως τοῦ ἐπὶ τοῦ στενοῦ τοῦ Γιβραλτὰρ Ἱσπανικοῦ ἀκρωτηρίου Ταρίφα.

β) 71° βορείως τοῦ Νορβηγικοῦ ἀκρωτηρίου North Cape. Ὁ 71ος παράλληλος διέρχεται βορείως τοῦ Ρωσικοῦ πορθμοῦ Καρᾶ· ἡ μεταξὺ τῆς θαλάσσης τοῦ Καρᾶ καὶ τοῦ Βορείου παγωμένου ὠκεανοῦ κειμένη Ρωσικὴ νῆσος Νέα Ζεμλία εὑρισκομένη βορειότερον τοῦ παραλλήλου τούτου θεωρεῖται Εὐρωπαϊκὸν ἔδαφος :

—Τὰ ἀπὸ Δ πρὸς Α ὅρια τῆς Εὐρώπης καθορίζονται ὑπὸ τῶν μεσημβρινῶν :

α) 10° 30' Δυτικοῦ, διερχομένου διὰ τοῦ Δυτικωτέρου Ἰρλανδικοῦ ἀκρωτηρίου Dunmore.

β) 58° 30' Ἀνατολικοῦ, ὅστις μεσημβρινὸς ἀκολουθεῖ εἰς σημαντικὸν μῆκος, τὴν γραμμὴν ὑδροκρίτην τῶν Οὐραλίων ὀρέων·

(*) Ὅρα σχ. 19 τοῦ Στ' τεύχους «Σχεδιαγράμματα».

Ἡ νῆσος Ἰσλανδία, τοῦ Βορείου Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ αἱ Ἀζόραι νῆσοι τοῦ Κεντρικοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, νῆσοι Εὐρωπαϊκαὶ κεῖνται ἐκτὸς τῶν προσδιορισθέντων ὡς ἀνωτέρω γεωγραφικῶν ὁρίων (α).

Καὶ ἡ μὲν Ἰσλανδία περιλαμβάνεται μεταξὺ βορείου πλάτους 63° 20′ ἕως τοῦ βορείου πολικοῦ κύκλου τῶν 66° 30′ καὶ (β) δυτικῶν μεσημβρινῶν 13° 30′ ἕως 24°. Αἱ δὲ Ἀζόραι μεταξὺ (α) τῶν παραλλήλων 36°—38° καὶ β) τῶν Δυτικῶν μεσημβρινῶν 24°—περίπου 28°.

—Τὰ Ἀνατολικὰ ὅρια τῆς Εὐρώπης—μετὰ τῆς Ἀσίας—καθορίζει ἡ λίαν ἐπιμήκης ὀροσειρὰ τῶν Οὐραλίων ὀρέων κατευθυνομένη ἐκ Β (θαλάσσης τοῦ Καρᾶ) πρὸς Ν. μέχρι τῶν Κιργισίων στεππῶν τὰς ὁποίας διαρρέει ὁ π. Οὐράλης. Αἱ στέππαι αὗται ἐκτείνονται μέχρι τῆς Κασπίας θαλάσσης. Ἡ Κασπία οὖσα ἡ μεγαλυτέρα ἐν τῷ κόσμῳ λίμνη (438.000 τετρ. χιλ.) ἀποτελεῖ τὸ ἀνατολικώτερον ὅριον τῆς Εὐρώπης μετὰ τῆς Ἀσίας.

—Τὰ Νότια ὅρια τῆς Εὐρώπης καθορίζονται ὑπὸ ὀρέων καὶ θαλασσῶν. Ἡ ἐκ Δ. πρὸς Α. διήκουσα μεγάλη ὀροσειρὰ τοῦ Καυκάσου ἀποτελεῖ, μετὰ τὰ Οὐράλια, τὸν δεύτερον ἐκ τῶν δύο χερσαίων κρίκων οἵτινες συνδέουν τὰς ἠπείρους Ἀσίαν καὶ Εὐρώπην. Ἡ ὀροσειρὰ τοῦ Καυκάσου δὲν χωρίζει μόνον δύο ἠπείρους ἀλλὰ καὶ δύο θαλάσσας τὴν Κασπίαν (Α) ἀπὸ τὸν Εὔξεινον (Δ). Χωρίζει προσέτι, εἰς τὴν περιοχὴν ἐκείνην δύο Κόσμους : Τὸν Ἀνατολικὸν ἀπὸ τὸν Δυτικόν.

Ἡ Εὐρώπη ἀπὸ Ν. βρέχεται ὑπὸ τῶν κάτωθι θαλασσῶν :

—Εὐξείνου Πόντου ἢ Μαύρης Θαλάσσης, Προποντίδος καὶ Μεσογείου ἤτοι τῶν πελάγων Αἰγαίου, Λιβυκοῦ, Ἰονίου, Τυρρηνικοῦ.

—Δυτικῶς βρέχεται ὑπὸ τοῦ Βορείου Παγωμένου Ὠκεανοῦ καὶ

—Βορείως ὑπὸ τοῦ Βορείου Παγωμένου Ὠκεανοῦ.

Ἐπὶ συνολικῆς ἐπιφανείας τῆς Ὑδρογείου 509.200.000 τετραγ χιλ. ἐξ ὧν ἡ ἔκτασις τῶν ὠκεανῶν εἶναι 860.166.000, τῶν δὲ ἠπείρων 140.043.000, ἡ ἤπειρος Εὐρώπη κατέχει ἔκτασιν 10.957.477 τετρ. χιλ.

Ὁ πληθυσμός της ἀνέρχεται εἰς 550.532.054 κατοίκους ἐπὶ συνόλου τῶν κατοίκων τῆς γῆς 2.406.358.577.

Τὸ μέσον ὕψος τῆς Εὐρώπης εἶναι 320 μ. ὑπὲρ τὴν στάθμην τῆς θαλάσσης τὸ δὲ μέγιστον ὕψος της εἶναι 4810 (Mont Blanc τῶν Ἄλπεων).

Β΄ ΓΑΙΟΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ

Α) ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ

Ἡ ὀρεογραφικὴ διάταξις τῆς Εὐρώπης παρουσιάζει τὰ ἑξῆς χαρακτηριστικά:

α) Τὰ κεντρικὰ ὄρη αὐτῆς διευθύνονται ἐκ Δ. πρὸς Α.

β) Ἐκ τοῦ κυρίου κεντρικοῦ ὀρεογραφικοῦ κορμοῦ τῶν Ἄλπεων, ἐκπέμπονται πρὸς διαφόρους κατευθύνσεις προεκτάσεις τῶν Ἄλπεων αἵτινες συνθέτουν τὸ ὀρεογραφικὸν σύστημα τῆς Εὐρώπης.

γ) Αἱ ἀνεξάρτητοι ἀλλήλων καὶ πρὸς τὰς Κεντρικὰς Ἄλπεις ὀροσειραὶ τῶν Οὐραλίων, Καυκάσου καὶ τῶν Σκανδιναυϊκῶν Ἄλπεων περικλείουν τὴν μεγάλην εὐρωπαϊκὴν πεδιάδα εἰς τὴν Ἀνατολικὴν περιοχὴν τῆς ἠπείρου.

Αἱ Ἄλπεις. Ἄρχονται ἐκ τῆς Μεσημβρινῆς Γαλλίας καὶ κατευθύνονται, ὡς ἐλέχθη ἤδη, πρὸς Α ὑπὸ τὰς ὀνομασίας: Ὄρη Σεβὲν—Ἄλπεις (ὑψηλ. κορυφὴ Mont Blanc 4810)—Καρπάθια. Τὰ Καρπάθια διευθύνονται μέχρι τινὸς πρὸς Α. εἶτα πρὸς ΝΑ μέχρι τοῦ Πλοέστι ἀκολούθως λαμβάνουν στρεφόμενα πρὸς Δ. καμπύλην κατεύθυνσιν διαγράφοντα ἐν τῇ καθόλου πορείᾳ των τόξον μεγάλης ἡμιελλείψεως μικροῦ ἄξονος—διερχομένου ἐκ τῶν πετρελαιοπηγῶν τοῦ Πλοέστι—320 χιλ. καὶ μεγάλου ἡμιάξονος 320 χιλ. Ἡ ὀρεογραφικὴ αὕτη ἡμιέλλειψις φέρεται κατὰ τὸ βόρειον αὐτῆς τόξον ὡς Τρανσυλβανικαὶ Ἄλπεις κατὰ τὸ Νότιον δέ, τὸ καὶ μεγαλύτερον, ὡς ὀροσειρὰ Αἵμου ἐκτεινομένη μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἔνθα καταλήγει εἰς τὸ ἀκρωτήριον Ἐμινὲ ἢ Πολύκαστρον.

—Δυτικὴ ἐπέκτασις τῶν ὀρέων Σεβὲν—τῆς Νοτίου Γαλλίας—εἶναι τὰ Πυρηναῖα καὶ δυτικώτερον τούτων τὰ Κανταβρικὰ ὄρη τὰ ὁποῖα ἀπολήγουν εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν.

Τὰ ἀκρωτήρια Ἐμινὲ ἢ Πολύκαστρο εἰς τὸν Εὔξεινον (εἰς ὃ καταλήγει ὁ Αἷμος) καὶ Φινιστέρο εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν (εἰς ὃ καταλήγουν τὰ Κανταβρικὰ ὄρη) ἀνήκουν εἰς τὸν αὐτὸν κεντρικὸν ὀρεογραφικὸν κορμὸν τῆς Εὐρώπης ὅστις ἁπλοῦται ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

—Τὰ δύο ταῦτα ἀκρωτήρια κεῖνται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ γεωγραφικοῦ παραλλήλου τῶν 42° 42'.

Ἡ ὀρεινὴ συνέχεια τοῦ κεντρικοῦ ὀρεογραφικοῦ κορμοῦ τῆς Εὐρώπης διασπᾶται ὑπὸ δύο ποταμῶν:

α) Τ ο ῦ Ροδανοῦ ῥέοντος ἐκ Β πρὸς Ν καὶ ἐκβάλλοντος εἰς τὸν κόλπον τοῦ Λέοντος (Μασσαλίας) καὶ β) τοῦ Δουνάβεως δίς: τὴν μίαν φορὰν παρὰ τὸ Λίντς-Βιέννης καὶ τὴν δευτέραν εἰς τὸ στενὸν τῆς Ὄρσοβας ἢ ἄλλως τὰς «σιδηρὰς πύλας» τοῦ Δουνάβεως.

Ἐκ τοῦ κεντρικοῦ κορμοῦ τῶν Ἄλπεων ἀποσπῶνται πρὸς Ν καὶ Β ὀροσειραὶ αἵτινες διατρέχουν πρὸς τὰς κατευθύνσεις ταύτας τὴν Εὐρωπαϊκὴν ἤπειρον.

Αἱ πρὸς Νότον κατευθυνόμεναι ὀροσειραὶ σχηματίζουν λίαν ἐπιμήκεις χερσονήσους καταδυόμεναι δὲ κι' ἐν συνεχείᾳ ἀναδυόμεναι διαχωρίζουν τὴν Μεσόγειον εἰς τήν:

α) Δυτικὴν λεκάνην ἐμφανιζομένην ὡς κλειστὴν λίμνην, πανταχόθεν ὑπὸ ὀρέων περιβαλλομένην καί,

β) Τὴν Κεντρικὴν καὶ Ἀνατολικὴν Μεσόγειον τῶν ὁποίων μόνον αἱ Βόρειοι περιοχαὶ εἶναι ἀνώμαλοι νησιωτικαί, ὀρειναὶ—ἐνῶ αἱ Νότιαι ἐπὶ τῆς Ἀφρικανικῆς ἠπείρου εἶναι πεδιναὶ ἢ καὶ ἀχανεῖς ἔρημοι. Ἀλλαχοῦ αἱ Νότιαι ὀροσειραὶ ἐξελισσόμεναι περιμετρικῶς περικλείουν μεγάλας πεδινὰς ἐκτάσεις ὡς εἶναι ἡ Οὐγγρικὴ πεδιάς, ἡ Ρουμανική, ἡ τοῦ Πάδου (Πιεμόντε—Λομβαρδία—Βένετο).

—Οὕτω ἐκ τῶν Ν. Ἄλπεων κατευθύνεται Ν Α ἡ μεγάλη ὀροσειρὰ τῶν Ἀπεννίνων, βαίνουσα ἐπὶ τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου. Αὕτη συνεχίζεται ἐπὶ τῆς Καλαβρίας Νοτιωτέρας ἄκρας τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου ἀκολούθως φέρεται πρὸς Δ. ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν Αἴτνα τῆς Σικελίας καὶ εἶτα δι' ὑποθαλασσίου αὐχένος συνεχίζεται πρὸς Δ. ἐπὶ τῆς Βορείας Ἀφρικανικῆς ἀκτῆς ὑπὸ τὰς ὀνομασίας Χαμηλὸς—Μέγας—Ὑψηλὸς—Μεσαῖος Ἄτλας μέχρι τοῦ πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρ. Ἐκ τούτου ἡ ὀροσειρὰ συνεχίζει τὴν κυκλικὴν πορείαν της πρὸς Β καὶ ΒΑ ἐπὶ τῶν ἀλληλοδιαδόχως διατεταγμένων ὀροσειρῶν τῆς Ἰβηρικῆς χερσονήσου: Σιέρρα Νεβάδα—Σιέρρα Μορένα—Σιέρρα Γκουανταράμα—Πυρηναῖα μέχρι τῆς Μεσογείου, λεκάνης ἥτις θὰ ἦτο ἐντελῶς κλειστὴ ἂν ὁ πορθμὸς τοῦ Γιβραλτάρ (Δ) καὶ το στενὸν τῆς Παντελλαρίας (Α) δὲν τῆς ἐπέτρεπον τὴνἐπικοινωνίαν μετὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τῆς Κεντρικῆς Μεσογείου.

—Ἐκ τῶν Νοτιοαυστριακῶν ἢ Καρνικῶν Ἄλπεων μὲ ΝΑ κατεύθυνσιν βαίνουν αἱ Ἰουλιαναὶ—Δειναρικαὶ—Ἀλβανικαὶ Ἄλπεις.

Ἐκ τοῦ Νοτιωτέρου ὄρους αὐτῶν Σκάρδου ἡ ὀροσειρὰ διχάζεται πρὸς Ν καὶ Α.

Καὶ ὁ μὲν Νότιος κορμὸς φέρεται ἐν τῇ κατευθύνσει ταύτῃ ὑπὸ τὰς ὀνομασίας Π ί ν δ ο ς — Π α ν α χ α ϊ κ ὸ ν — Τ α ΰ γ ε τ ο ς — μέχρι τῶν Λ ε υ κ ῶ ν Ὀ ρ έ ω ν (κορ. Π ά χ ν ε ς) τῆς Κρήτης καὶ ἀκολούθως διευθύνεται Ἀνατολικὰ ἐπὶ τῶν ὀρέων τῆς Κρήτης. Μεθ' ὃ καταδύεται καὶ δι' ὑποθαλασσίου αὐχένος 300 περίπου μιλίων ἀναδύεται καὶ πάλιν Ἀνατολικώτερον εἰς τὸ ὄρος Τ ρ ό ο δ ο ς τ ῆ ς Κ ύ π ρ ο υ.

Ὁ δὲ Ἀνατολικὸς κορμὸς φέρεται ὑπὸ τὰς ὀνομασίας τῶν ὀρέων τῆς Κ ά τ ω Μ ι σ ί α ς, καὶ μέχρι τοῦ ὀρεογραφικοῦ κόμβου τοῦ Σ κ ο μ ί ο υ ἢ Ρ ί λ α Π λ ά ν ι ν α, συναντᾷ δὲ ὀλίγον βορείως αὐτοῦ τὸ ὄρος Α ἶ μ ο ς ἢ Σ τ ά ρ α Μ π α λ κ ά ν.

Οἱ ὀρεογραφικοὶ κόμβοι Σ κ ά ρ δ ο ς — Σ κ ό μ ι ο ν εὑρίσκονται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ γεωγραφικοῦ παραλλήλου τῶν *42° 12'* ἤ τ ο ι *30'* Ν ο τ ι ώ τ ε ρ ο ν τ ο ῦ π α ρ α λ λ ή λ ο υ ε ἰ ς ὃ ν ε ὑ ρ ί σ κ ο ν τ α ι τ ὰ ἀ κ ρ ω τ ή ρ ι α Φ ι ν ί σ τ ε ρ ο ν τ ο ῦ Ἀ τ λ α ν τ ι κ ο ῦ κ α ὶ Ἐ μ ι ν ὲ τ ο ῦ Ε ὐ ξ ε ί ν ο υ.

— Τὰ ἐκ τῶν Νοτιοαυστριακῶν Ἄλπεων διευθυνόμενα πρός: ΝΑ, Ν καὶ Α ὄρη ἐν συναρτήσει πρὸς τὸ ὄρος Αἶμος ὅπερ, ὡς γνωστόν, ἀνήκει εἰς τὴν Κεντρικὴν σειρὰν τῆς Εὐρώπης διαλαμβάνουν τὸν χῶρον ὅστις ἀποτελεῖ τὴν ΝΑνατολικωτέραν χερσόνησον τῆς Εὐρώπης τὴν Ἑ λ λ η ν ι κ ή ν.

Μεταξὺ Σκανδιναυικῶν Ἄλπεων — Οὐραλίων καὶ Καρπαθίων ἐκτείνεται ἡ μεγάλη Ρ ω σ ι κ ὴ π ε δ ι ά ς, ἢ Ρ ω σ ι κ ὴ σ τ έ π π α. Μεταξὺ τῶν Ἄλπεων — Καρπαθίων — Τρανσυλβανικῶν Ἄλπεων — τοῦ Αἵμου — Ἀλβανικῶν — Δειναρικῶν καὶ Ἰουλιανῶν Ἄλπεων διατεταγμένων κυκλικῶς περιλαμβάνεται μία πεδινὴ ἔκτασις ὡς κλειστὴ λεκάνη, ἡ μ ε γ ά λ η Ο ὐ γ γ ρ ι κ ὴ π ε δ ι ά ς.

Μεταξὺ τοῦ ὀρεινοῦ τόξου ἡμιελλείψεως ὡς τὸ χαράσσον: Καρπάθια — Τρανσυλβανικαὶ Ἄλπεις — Αἶμος διατεταγμένου μὲ τὸ κοῖλον πρὸς Α καὶ ὡς τὸ περιορίζει ἐξ Ἀνατολῶν ὁ Εὔξεινος Πόντος, περιλαμβάνεται ἡ Ρ ο υ μ α ν ι κ ὴ π ε δ ι ά ς.

Ἡ πεδιὰς αὕτη εὑρίσκεται ἀμέσως ΝΑ τῆς Οὐγγρικῆς πεδιάδος. Αἱ Ν κλιτεῖς τῶν Ἄλπεων, αἱ ΒΑ τῶν Ἀπεννίνων καὶ ὁ μυχὸς τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης ὁρίζουν τὴν τρίτην κατὰ μέγεθος π ε δ ι ν ὴ ν ζ ώ ν η ν τ ῆ ς κ ο ι λ ά δ ο ς τ ο ῦ Π ά δ ο υ ἥτις μετὰ τῶν δύο ἄλλων εὑρίσκεται εἰς τὴν Νοτίως τοῦ κεντρικοῦ ὀρεογραφικοῦ σκελετοῦ περιοχὴν τῆς Εὐρώπης.

Αἱ χερσόνησοι τῆς Εὐρώπης ὡς τὰς σχηματίζουν αἱ Ν. τοῦ κεντρικοῦ ὀρεογραφικοῦ κορμοῦ αὐτῆς ὀροσειραὶ εἶναι τρεῖς: Ἰ β η ρ ι κ ή, Ἰ τ α λ ι κ ὴ καὶ Ἑ λ λ η ν ι κ ή.

Αἱ δύο ἐκ τούτων Ἰταλική – Ἑλληνική χωρίζονται ὑπὸ μιᾶς στενῆς κι' ἐπιμήκους θαλάσσης, τῆς Ἀδριατικῆς συμπλησιάζουσαι μεταξύ των εἰς τὸ θαλάσσιον στενὸν τοῦ Ὀτράντο πλάτους 75 χιλ.

Αἱ πρὸς Βορρᾶν κατευθυνόμεναι ὀροσειραὶ γεννώμεναι ἐκ τῶν Ἄλπεων, πυκνώνουν τὴν ὀρεινὴν διάρθρωσιν τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης προσδίδουσαι εἰς αὐτὴν χροιὰν ἐξόχως ὀρεινῆς χώρας. Ἀκολούθως ταπεινοῦνται εἰς τὰς μεγάλας πεδιάδας τῆς Β. Εὐρώπης (Φλάνδρας, ΒΔ Γερμανίας) τὰς ὁποίας διαρρέουν εὐάριθμοι ποτάμιαι γραμμαὶ διήκουσαι ἐκ Ν πρὸς Β τροφοδοτούμεναι ἐκ τῶν ὑπεραφθόνων ὑδάτων τῶν κλιτύων τῶν ὀροσειρῶν τούτων.

– Ἐκ τῶν ὀρέων Σεβὲν βαίνει πρὸς Β ἡ ὀροσειρὰ Ντόβερν καὶ βορειότερον ἡ ὀροσειρὰ τῆς Βουργουνδίας ἀκολούθως τὰ ὄρη ταῦτα ταπεινοῦνται εἰς τὴν μεγάλην πεδιάδα τοῦ ποταμοῦ Λείγηρος, ἀνυψούμενα καὶ αὖθις πολὺ πέραν τῆς π. γ. ταύτης πρὸς τὰς Ἀτλαντικὰς ἀκτὰς ὡς ὄρη τῆς Νορμανδίας καὶ ἔτι ΒΔυτικώτερον ὡς ὄρη τῆς Βρεττάνης.

– Ἐκ τοῦ Mont blanc (4810) διευθύνεται πρὸς Β. ἡ ὀροσειρὰ Ἰούρας–Βόσγια ὄρη–Ὄρη Ἀρδεννῶν ταπεινούμενα βορειότερον εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Φλάνδρας καὶ ὑποταπεινούμενα ἀκολούθως βορειότερον εἰς τὴν ἐδαφικὴν ζώνην τῶν Κάτω Χωρῶν (ὀνομαζομένων οὕτω διότι ἔχουν ἀρνητικὸν ὑψοδείκτην).

– Ἐκ τῶν Ἄλπεων ἡ ἐπιμήκης ὀροσειρὰ τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ κατευθύνεται πολὺ βορειότερον καὶ παραλλήλως τῇ προειρημένῃ μέχρι τῆς περιοχῆς τοῦ Ρούρ.

Κλάδος τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ διευθύνεται ΒΑ πρὸς Νυρεμβέργην καταλήγων εἰς τὸν Βοεμικὸν Δρυμὸν ὅστις γεννᾶται ἐκ τῶν Ἀν. Ἄλπεων καὶ δὴ ἐκ τῆς περιοχῆς Λίντς ἔνθα ἡ π. γ. τοῦ Δουνάβεως διασπᾶ κατευθυνομένη ἐκ ΒΔ πρὸς ΑΝΑ τὴν ὀρεινὴν συνέχειαν τοῦ κεντρικοῦ ὀρεογραφικοῦ κορμοῦ.

Ὁ Βοεμικὸς Δρυμὸς διευθυνόμενος πρὸς ΒΔ φέρεται ἐν συνεχείᾳ ὡς Θουριγγικὸς Δρυμὸς μέχρι τῆς περιοχῆς Κασσὲλ εἰς ἣν ὁ ποταμὸς Βέζερ ἄρχεται σχηματιζόμενος.

Ἐκ τῆς περιοχῆς ἔνθα ὁ Βοεμικὸς διαχωρίζεται τοῦ Θουριγγικοῦ Δρυμοῦ ἀποσπᾶται πρὸς ΒΑ ἡ ὀροσειρὰ τοῦ Ἔρτζ-Γκέμπ (Μεταλλικῶν ὀρέων) ἥτις στρέφεται ἀκολούθως πρὸς ΝΑ εἰς τὰ Σουδητικὰ ὄρη ἅτινα καταλήγουν εἰς τὰ Καρπάθια καὶ δὴ εἰς τὴν περιοχὴν Μοραβίας.

Ὁ Βοεμικὸς Δρυμός, τὸ Ἔρτζ Γκέμπ, τὰ Σουδήτια ὄρη, καὶ αἱ Ἀνατολικώτεραι Ἄλπεις σχηματίζουν ὀρεινὸν κύκλωμα ἐντὸς

τοῦ ὁποίου εὑρίσκονται ἡ Β ο η μ ί α καὶ Μ ο ρ α β ί α καὶ ἡ πρωτεύουσα τῆς Τσεχοσλοβακίας Π ρ ά γ α.

—Τρεῖς χερσόνησοι σχηματίζονται εἰς τὴν Βόρειον Εὐρώπην: Ἡ τῆς Ἰ ο υ τ λ ά ν δ η ς, ἡ Σ κ α ν δ ι ν α υ ι κ ὴ καὶ ἡ Κ ό λ α. Ἡ δευτέρα βορείως τῆς πρώτης κειμένη ἐπιστέφει αὐτὴν διὰ τῶν θαλασσίων στενῶν τοῦ Σ κ ά γ ε ρ Ρ ά κ καὶ Κ α τ ε γ ά τ.

Ἀνεξάρτητοι ὀροσειραὶ

1) ***Σκανδιναυικαὶ Ἄλπεις.*** Αὗται ἐκτείνονται ἐφ' ὅλου τοῦ μήκους τῆς Σκανδιναυικῆς χερσονήσου διήκουσαι—ἐκ τοῦ βορειοτέρου ἀκρωτηρίου τῆς Εὐρώπης North Cape—πρὸς ΝΔ καλύπτουν δὲ τὰ 4]5 τοῦ ἐδάφους καὶ δὴ τὴν Δυτικὴν περιοχὴν τῆς χερσονήσου ταύτης.

Αἱ Δυτικαὶ κλιτεῖς τῶν Σκανδιναυικῶν Ἄλπεων εἶναι βαθέως, ὀφιοειδῶς καὶ πολυσχιδῶς διαβεβρωμέναι ὑπὸ τῆς θαλάσσης ἐμφανίζουσαι ὑπὸ ἀνάλογον μορφὴν τὰς ἀκτὰς τῆς χερσονήσου ἔτι δὲ πεποικιλμέναι μὲ πολυαρίθμους μικρὰς καὶ μεγάλας πρὸ αὐτῶν νησίδας, ἀνερχομένας εἰς 150.000. Οἱ οὕτω σχηματιζόμενοι ἀναρίθμητοι κολπίσκοι εἶναι γνωστοὶ ὡς «Νορβηγικὰ Φιόρδ». Εἰς τὸ μέσον τῆς χερσονήσου ὑπάρχουν πλεῖσται ὅσαι λίμναι.

Ἡ ὑψηλοτέρα κορυφὴ τῶν Σκανδιναυικῶν Ἄλπεων εἶναι τὸ Γ κ ά λ ν τ ο π ι γ γ (2468).

Ἐπέκτασις τῶν Σκανδιναυικῶν Ἄλπεων καὶ δι' ὑποθαλασσίας ράχεως ἀναδύσεις αὐτῶν εἶναι αἱ νῆσοι: Σ έ τ λ α ν τ — Ὀ ρ κ ά δ ε ς — Ἐ β ρ ί δ ε ς νοτιώτερον δὲ αἱ Β ρ ε τ τ α ν ι κ α ὶ Ν ῆ σ ο ι ἐφ' ὧν αἱ κύριαι ὀροσειραί: Γ κ ρ α μ π ι α ν ὰ ὄ ρ η—Π έ ν ν ι ν α—Κ α μ β ρ ι α ν ὰ (ὄρη Οὐαλλίας) μέχρι καὶ τῶν χαμηλοῦ ὕψους λοφοσειρῶν τῆς Κ ο ρ ν ο υ ά λ η ς. Ταῦτα ἀποτελοῦν τὸν κύριον ὀρεογραφικὸν κορμὸν τῶν Ἀγγλικῶν νήσων.

2) ***Οὐράλια ὄρη.*** Ἄρχονται ἐκ τῆς θαλάσσης τοῦ Καρᾶ κατευθυνόμενα ὡς λίαν ἐπιμήκης ὀροσειρὰ πρὸς Ν. Ὑψηλοτέρα κορυφὴ τούτων εἶναι τὸ Τ έ λ π ο ς Ἰ ς ς $\left(\frac{1683}{1656}\right)$ κειμένη εἰς τὰ Βόρεια Οὐράλια.

Τῶν Κεντρικῶν Οὐραλίων ὑψηλότερον ὄρος εἶναι τὸ Κ ο σ β έ ν σ κ ι Κ α μ ὲ ν (1593) τῶν δὲ Νοτίων Οὐραλίων τὸ ὄρος Γ ι α μ ά ν Τ α ο ῦ (1545). Αἱ Νοτιώτεραι κλιτεῖς τούτων πίπτουν ὁμαλῶς ἐπὶ ἐδάφους ἀναπεπταμένου, τῶν Κ ι ρ γ ι σ ί ω ν σ τ ε π π ῶ ν, τοῦ ὁποίου ἡ στάθμη εἶναι χαμηλοτέρα τῆς θαλάσσης.

Νοτίως τῶν Κιργισίων στεππῶν εὑρίσκεται ἡ Κασπία θάλασσα μὲ ὕψος. –26 μ. (ὡς πρὸς τὸν Εὔξεινον).

3) ***Καύκασος.*** Οὗτος ἔχει τὴν γέννεσίν του ἐκ τοῦ ὀρεογραφικοῦ κόμβου Ἀραράτ (5165) τῆς Μικρασίας ἐξ οὗ ὅλαι αἱ ὀροσειραὶ τῆς Ἐγγὺς Ἀνατολῆς ἔχουν τὴν προέλευσίν των.

Αἱ ἐκ τοῦ Ἀραρὰτ πρὸς Β. κατευθυνόμεναι ὀροσειραὶ καταλήγουν εἰς τὴν κορυφὴν Ἔλμπρους (5630) τοῦ Καυκάσου. Ἐξ αὐτῆς ἐκτείνονται πρὸς Δ. μὲν αἱ κορυφαί: Κρασνάϊα Πολνάγια (3345) καὶ Κουγκοὺς (3250) πρὸς Α δὲ αἱ κορυφαὶ τοῦ Καυκάσου Κάζμπεκ (5043) – Μπουϊλῆ Ντάγ (4120) – Μπαμπᾶ Ντὰγ (3640).

Ἡ μεταξὺ Σκανδιναυϊκῶν Ἄλπεων – Οὐραλίων ὀρέων – Καυκάσου – Καρπαθίων – Σουδητικῶν – Θουριγγιανοῦ Δρυμοῦ ἔκτασις εἶναι ἐκτεταμένη πεδιὰς ἐμφανίζουσα εἴς τινας μὲν περιοχὰς ἐδαφικὰς ἀνωμαλίας ὑπὸ τύπον χαμηλῶν λοφοσειρῶν (ὡς εἶναι ἡ περιοχὴ Γαλικίας, αἱ κεντρικαὶ ρωσικαὶ λοφοσειραὶ Οὐκρανίας καὶ ἡ περιοχὴ Λαπωνίας), εἰς ἄλλας δὲ περιοχὰς μεγάλας ἑλώδεις ἐκτάσεις, ὡς αἱ τοῦ Πρίπετ. Τέλος εἰς ἑτέρας περιοχὰς ἐμφανίζονται ἀπέραντοι ἐκτάσεις κατειλημμέναι ὑπὸ λιμνῶν. Ὅλη ἡ πεδιὰς διαρρέεται ὑπὸ πολλῶν μεγάλων ποταμῶν οἵτινες ἐκβάλλουν τὸ μὲν εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον καὶ τὴν Κασπίαν θάλασσαν, τὸ δὲ εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν καὶ τὸν Βόρειον Παγωμένον Ὠκεανόν.

Β) ΥΔΑΤΟΓΡΑΦΙΑ

Ι Θάλασσαι – Πελάγη

1) ***Θάλασσα τοῦ Καρᾶ*** Εἶναι ἡ βορειοτέρα Εὐρωπαϊκὴ θάλασσα ἥτις βρέχει τὰς βορειοτέρας κλιτεῖς τῶν βορείων Οὐραλίων.

2) ***Λευκὴ Θάλασσα.*** Εἰσχωρεῖ βαθέως εἰς τὴν βορείαν πεδινὴν ζώνην ἐκ ΒΑ πρὸς ΝΑ καὶ Δ, διαβρέχουσα ἀπὸ Ν τὴν χερσόνησον Κόλα τῆς ὁποίας χερσονήσου αἱ Β ἀκταὶ βρέχονται ὑπὸ τοῦ Βορείου Παγωμένου Ὠκεανοῦ.

3) ***Σκανδιναυϊκὴ θάλασσα.*** Εἶναι ἡ θάλασσα ἡ δημιουργοῦσα ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου χερσονήσου καὶ εἰς τὰς Δ. ἀκτὰς αὐτῆς τὰ Νορβηγικὰ φιόρδ. Εἰς τὴν Δυτικὴν ἔκτασιν αὐτῆς εὑρίσκεται ἡ νῆσος Ἰσλανδία εἰς δὲ τὴν Νοτίαν της αἱ νῆσοι Φερόαι καὶ Σέτλαντ.

4) ***Βόρειος θάλασσα.*** Περιλαμβάνεται αὕτη μεταξὺ τῶν ἀκτῶν Μ. Βρεττανίας, τῶν νήσων Ὀρκάδων καὶ Σέτλαντ, τῶν ΝΔυτικῶν

Σκανδιναυϊκῶν ἀκτῶν, τῆς Δανίας, τῶν Κάτω Χωρῶν καὶ τῆς ΒΑνατολικῆς Γαλλίας.

5) ***Βαλτικὴ θάλασσα.*** Εἶναι κλειστὴ θάλασσα ἐπικοινωνοῦσα μετὰ τῆς ἐπίσης σχεδὸν κλειστῆς Βορείου θαλάσσης, διὰ τῶν πορθμῶν Κάτεγατ—Σκάγερ ράκ. Ἡ Βαλτικὴ βαθέως εἰσχωροῦσα πρὸς Β. εἰς τὴν Εὐρώπην σχηματίζει δύο ἀξιολόγους κόλπους τὸν Βοθνικὸν καὶ τὸν Φινλανδικόν.

6) ***Μάγχη.*** Μεταξὺ τῶν Β. ἀκτῶν τῆς Γαλλίας καὶ τῶν Ν. τῆς Μ. Βρεττανίας. Διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Καλαὶ ἐπικοινωνεῖ αὕτη πρὸς Α. μετὰ τῆς Βορείου θαλάσσης. Ἡ φυσική της πρὸς Δ. ἐπέκτασις εἶναι ὁ Ἀτλαντικὸς Ὠκεανός.

7) ***Γασκωνικὸς κόλπος.*** Εἶναι μία ἀνοικτὴ θάλασσα σχηματιζομένη μεταξὺ τῶν κατ' ὀρθὴν γωνίαν τεμνομένων ἀφ' ἑνὸς μὲν Γαλλικῶν πεδινῶν ἀκτῶν—ἐν τῇ κατευθύνσει Βορρᾶ - Νότου—ἀφ' ἑτέρου δὲ τῶν ὀρεινῶν ἀκτῶν τῶν Κανταβρικῶν ὀρέων τῆς Ἰσπανίας—ἐν τῇ κατευθύνσει : Ἀνατολὴ - Δύσις.

—Καὶ αἱ 7 ὡς ἀνωτέρω θάλασσαι εἶναι ὕδατα τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ Βορείου Παγωμένου, Ὠκεανῶν οἵτινες διὰ τῶν θαλασσῶν των τούτων διατέμνουν βαθέως τὰς Β. καὶ Δ. ἀκτὰς τῆς Εὐρώπης σχηματίζοντες ἐν αὐταῖς κόλπους, φιόρδ, νησίδας, πορθμοὺς καὶ χερσονήσους.

8) ***Τυρρηνικὸν πέλαγος.*** Διαβρέχει τὰς Δ. ἀκτὰς τῆς Ἰταλίας, τὰς Β. τῆς μεγαλονήσου Σικελίας καὶ τὰς Δ. τῶν νήσων Σαρδηνίας καὶ Κορσικῆς.

Τὸ πέλαγος τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν Ἀνατολικὴν θάλασσαν τῆς,

9) ***Δυτικῆς Μεσογείου***, ἥτις διαβρέχει τὰς Ν. καὶ Α. ἀκτὰς τῆς Ἰσπανίας, τὰς Ν. τῆς Γαλλίας καὶ διαλαμβάνει ἀπὸ Γιβραλτὰρ μέχρι τοῦ Ἀφρικανικοῦ ἀκρωτηρίου Μπὸν τὰς νήσους Βαλεαρίδας, Ἔλβαν, Κορσικὴν καὶ Σαρδηνίαν. Εἰς τὰς Β. ἀκτὰς σχηματίζονται δύο κόλποι : Ὁ τοῦ Λέοντος καὶ ὁ τῆς Γενούης.

10) ***Ἀδριατικὴ θάλασσα.*** Αὕτη ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁρίζει μετὰ τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους τὴν Ἰταλικὴν χερσόνησον, ἀφ' ἑτέρου δὲ διαβρέχει τὰς Δ. ἀκτὰς τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου εἰς τὰς ὁποίας μιμουμένη κατὰ τρόπον ὅμως ὄχι καὶ τόσον ἐπιτυχῆ τὴν Σκανδιναυϊκὴν θάλασσαν δημιουργεῖ—ὅπως ἐκείνη τὰ Νορβηγικὰ φιόρδ—τὰ Δαλματικὰ φιόρδ εἰς τὰς δυτικὰς ἀκτὰς τῆς χερσονήσου εἰς ἃς προσπίπτουν αἱ δυτικαὶ κλιτεῖς τῶν Δειναρικῶν Ἄλπεων.

11) ***Ἰόνιον πέλαγος.*** Εἶναι ἡ νοτίως τοῦ πορθμοῦ Ὀτράντο ἐπέκτασις τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης. Βρέχει τὰς Ν. καὶ τὰς Α. ἀκτὰς τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου εἰς ἣν βαθέως εἰσχωρεῖ σχηματίζον-

τὸν κόλπον τοῦ Τάραντος. Βρέχει ὡσαύτως τὰς Δ. ἀκτὰς τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου. Ἡ ὅλη του ἔκτασις προσδιορίζει τὴν Κεντρικὴν Μεσόγειον ἐκτεινομένην νοτιώτερον μέχρι καὶ τοῦ κόλπου τῆς Μεγάλης Σύρτεως, τῶν Β Ἀφρικανικῶν παραλίων. Ἡ Κεντρικὴ Μεσόγειος ἐκ τῆς Ἀδριατικῆς καὶ Ἰονίου μέχρι τῆς Μεγάλης Σύρτεως ἔχει ἐνταῦθα τὸ μέγιστον μῆκος κατὰ τὴν ἐκ Β. πρὸς Ν. διαδρομήν. Εἰς τὸ Ἰόνιον καὶ παρὰ τὴν θέσιν Φρέαρ τῶν Οἰνουσῶν εὑρίσκεται τὸ μέγιστον βάθος τῆς Μεσογείου θαλάσσης 4404 μ. Τοῦτο κεῖται ΝΔ τοῦ ἀκρωτηρίου Ἀκρίτας τῆς Πελοποννήσου.

12) ***Λιβυκὸν πέλαγος.*** Κεῖται μεταξὺ Ν. Ἑλλαδικῶν ἀκτῶν τῆς νησιωτικῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Β. Ἀφρικανικῶν ἀκτῶν τῆς Λιβύης καὶ Αἰγύπτου.

13) ***Αἰγαῖον πέλαγος.*** Καθαρῶς Ἑλληνικὸν πέλαγος. Διάστικτον ἐκ πολυαρίθμων νήσων καὶ νησιωτικῶν συμπλεγμάτων διαχωρίζει τὰς Εὐρωπαϊκὰς ἀπὸ τὰς Ἀσιατικὰς ἀκτὰς τῆς Μικρασίας.

14) ***Προποντίς.*** Εἶναι θάλασσα κλειστὴ ἐπικοινωνοῦσα μετὰ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους διὰ τῶν στενῶν Δαρδανελλίων καὶ μετὰ τοῦ Εὐξείνου Πόντου διὰ τοῦ Βοσπόρου.

15) ***Εὔξεινος Πόντος.*** Εἶναι ἐντελῶς κλειστὴ θάλασσα. Μόνον ὁ Βόσπορος ΝΔ, στενὴ θαλασσία λωρίς. ἐπιτρέπει ἐπικοινωνίαν τοῦ Εὐξείνου μέσω Προποντίδος μετὰ τῆς Μεσογείου. Εἰς τὴν Β. περιοχὴν τοῦ Εὐξείνου σχηματίζονται μία χερσόνησος ἡ τῆς Κριμαίας καὶ μία θάλασσα ἡ Ἀζοφικὴ ἥτις εἶναι κλειστὴ ὡς καὶ ὁ Εὔξεινος. Ὁ πορθὸς τοῦ Κέρτς διαχωρίζει τὴν Ἀζοφικὴν θάλασσαν ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

II Θαλάσσια στενὰ — Πορθμοί.

Ἐκ τῆς Βορειοτέρας Εὐρωπαϊκῆς περιοχῆς πρὸς Ν.

1) ***Ὁ Πορθμὸς τοῦ Καρᾶ.*** Μεταξὺ τῆς νήσου Νέας Ζεμλίας καὶ τῆς Βορειοτέρας ἀκτῆς τῆς Εὐρώπης.

2) ***Ὁ Σκάγερ Ράκ — Κάτεγατ.*** Συνέχεισ κατ' ὀρθὴν γωνίαν ὁ εἷς τοῦ ἄλλου σχηματιζόμενος μεταξὺ τῶν Ν. ἀκτῶν τῆς Σκανδιναυικῆς χερσονήσου καὶ τῆς Χερσονήσου Ἰουτλάνδης.

3) ***Ὁ*** τοῦ ***Καλαί*** μεταξὺ Ἀγγλικῶν καὶ Γαλλικῶν ἀκτῶν.

4) ***Οἱ πορθμοὶ Ἁγίου Γεωργίου καὶ ὁ Βόρειος*** μεταξὺ Ἰρλανδίας καὶ Δ. ἀκτῶν τῆς Ἀγγλίας.

5) ***Ὁ*** τοῦ ***Γιβραλτὰρ*** μεταξὺ ΝΔ ἄκρας τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς

'Αφρικῆς. Δι' αὐτοῦ ἡ κλειστὴ θάλασσα Μεσόγειος ἐπικοινωνεῖ μὲ τὸν 'Ατλαντικὸν ὠκεανόν.

6) *'Ο 'Αγ. Βονιφατίου* μεταξὺ τῶν νήσων Κορσικῆς καὶ Σαρδηνίας.

7) *'Ο Μεσήνης* μεταξὺ τῆς ΝΔ ἄκρας τῆς 'Ιταλικῆς χερσονήσου καὶ τῆς νήσου Σικελίας.

8) *'Ο τοῦ 'Οτράντο* μεταξὺ ΝΑ ἄκρας τῆς 'Ιταλικῆς χερσονήσου καὶ τῆς χερσονήσου τῶν 'Ακροκεραυνίων τῆς 'Ελληνικῆς χερσονήσου.

9) *'Ο 'Ισθμὸς Κορίνθου* μεταξὺ Στερεᾶς 'Ελλάδος καὶ Πελοποννήσου.

10) *Τὰ Δαρδανέλλια ἢ 'Ελλησπόντος* θαλάσσιον στενὸν μεταξὺ τῆς χερσονήσου Καλλιπόλεως καὶ τῆς 'Ασιατικῆς ἀκτῆς.

11) *'Ο Βόσπορος* θαλάσσιον στενὸν σχηματιζόμενον μεταξὺ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Βυζαντικῆς χερσονήσου καὶ τῆς 'Ασιατικῆς Βιθυνικῆς τοιαύτης.

12) *'Ο πορθμὸς τοῦ Κέρτς* ὃν σχηματίζουν ἡ χερσόνησος τῆς Κριμαίας μετὰ τῆς Δ. χαμηλωτέρας λοφοσειρᾶς τοῦ Καυκάσου.

III Ποταμοί

Ὅλοι οἱ μεγάλοι ποταμοὶ τῆς Εὐρώπης οἱ πηγάζοντες ἐκ τοῦ κεντρικοῦ ὀρεογραφικοῦ κορμοῦ αὐτῆς καὶ τῶν Β αὐτοῦ ὀροσειρῶν κατευθύνονται ἐκ Ν πρὸς Β καὶ ἐκβάλλουν εἰς τὸν 'Ατλαντικὸν ὠκεανόν, τὴν Βόρειον θάλασσαν καὶ τὴν Βαλτικήν.

'Η κλειστὴ θάλασσα τοῦ Εὐξείνου Πόντου εἶναι ὑδατοδόχος πολλῶν καὶ μεγάλων ποταμῶν τῆς Κεντρικῆς καὶ 'Ανατολικῆς Εὐρώπης ὡς καὶ ἡ Κασπία θάλασσα. 'Η Μεσόγειος θάλασσα συγκρινομένου τοῦ ἐπ' αὐτῆς ἀναπτύγματος τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἀκτῶν μετὰ τῶν Β. ἀκτῶν ἢ καὶ τοῦ Εὐξείνου δέχεται ἐλαχίστην ποσότητα ποταμίων ὑδάτων. 'Εν συνόψει: ὁ Εὔξεινος δέχεται κολοσσιαίαν ποσότητα γλυκέων ὑδάτων, μεγάλην ἡ Κασπία, σημαντικὴν αἱ Βόρειοι 'Ακταὶ καὶ ἐλαχίστην ἡ Μεσόγειος ἥτις ὑποδέχεται μεγάλην ποσότητα ἐμμέσως διὰ τοῦ Εὐξείνου καὶ τῆς Προποντίδος.

Εἰς τὸν 'Ατλαντικὸν ἐκβάλλουν ἀλληλοδιαδόχως Β. τοῦ Γιβραλτὰρ οἱ ποταμοί:

1) ***Γκουανταλκιβὶρ*** 2) ***Γκουαντιάνα*** 3) ***Τάγος*** 4) ***Ντομέρος.***

'Η γενικὴ κατεύθυνσις ῥοῆς αὐτῶν εἶναι ἐξ Α. πρὸς Δ. διαρρέουν δὲ τὴν 'Ι β η ρ ι κ ὴ ν χερσόνησον.

5) ***Γαροῦνας*** 6) ***Ντορντόνι*** 7) ***Λείγηρ*** 8) ***Σηκουάνας.*** Ποταμοὶ

τῆς Γαλλίας διαρρέοντες τὴν μεσημβρινὴν Δυτικὴν καὶ Βορείαν χώραν μὲ γενικὴν κατεύθυνσιν ἐκ Ν Α πρὸς Β Δ Παραπόταμος τοῦ Σηκουάνα εἶναι ὁ ποταμὸς Μ ά ρ ν η ς.

9) ***Ρῆνος*** σχηματίζεται διὰ πολλῶν κλάδων προερχομένων ἐκ τῶν Ἑλβετικῶν λιμνῶν Κωνσταντίας, Ζυρίχης, καὶ Νεφχιατέλ. Διευθύνεται ἐκ Ν πρὸς Β καὶ ἐκβάλλει παρὰ τὸ Ρόττερνταμ.

10) ***Βέζερ*** καὶ 11) ***Ἔλβας***. Ἐκβάλλει οὗτος παρὰ τὸ Ἀμβοῦργον δεχόμενος τὰ ὕδατα τοῦ παραποτάμου του Σ π ρ έ, ὅστις διέρχεται ἐκ Βερολίνου. Οἱ Ρῆνος, Βέζερ καὶ Ἔλβας ἐκβάλλουν εἰς τὴν Βόρειον Θάλασσαν.

12) ***Ὄντερ***. Ρέει Α τοῦ Βερολίνου συνδεόμενος διὰ δικτύου διωρύγων — διερχομένων ἐκ τοῦ Βερολίνου ἢ παρὰ τὸ Βερολῖνον — μὲ τὸν ποταμὸν Ἔλβαν.

13) ***Βιστούλας***. Διερχόμενος ἐκ Βαρσοβίας καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸ Ντάντσιγκ. 14) ***Νιέμεν*** 15) ***Ντύνα*** 16) ***Βόλχοβ***. Ἅπαντες ἐκβάλλουν εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν 17) ***Ὀνέγας*** 18) ***Ντβίνα*** 19) ***Μέζεν*** 20) ***Πεχόρα***. Ἐκβάλλουν καὶ οἱ τέσσαρες εἰς τὴν Λευκὴν θάλασσαν καὶ τὸν Βόρειον Παγωμένον ὠκεανόν. Ἅπαντες οὗτοι εἶναι πλωτοὶ ποταμοὶ ἀποτελοῦν δὲ σημαντικὰ κωλύματα εἰς ἐπιχειρήσεις.

—Εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν ἐκβάλλουν οἱ ἀκόλουθοι μεγάλοι ποταμοί:

1) ***Ἔβρος*** (Ἱσπανικός). πηγάζων ἐκ τῶν Κ α ν τ α β ρ ι κ ω ν ὀρέων καὶ διευθυνόμενος ΝΑ.

2) ***Ροδανὸς*** ἄρχεται ἐκ τῆς περιοχῆς τῆς Βουργουνδίας διευθύνεται δὲ ἐκ Β πρὸς Ν καὶ χύνεται εἰς τὸν κόλπον Λέοντος.

3) ***Πάδος*** ἐκβάλλει εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν.

4) ***Ἀξιὸς*** 5) ***Στρυμὼν*** 6) ***Νέστος*** καὶ 7) ***Ἔβρος*** (Ἑλληνικός). Οἱ τέσσαρες τελευταῖοι, ποταμοὶ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, ἐκβάλλουν εἰς τὸ Αἰγαῖον.

—Εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον ἐκβάλλουν οἱ:

1) ***Δούναβις***. Ὁ μεγαλύτερος τῶν ποταμῶν τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης, πηγάζων ἐκ τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ. Διαρρέει ἐκ Δ. πρὸς Α τὴν Κεντρικὴν Εὐρώπην δεχόμενος κατὰ τὴν διαδρομήν του τὰ ὕδατα πολλῶν παραποτάμων τῆς δεξιᾶς καὶ ἀριστερᾶς του ὄχθης. Τῆς δεξιᾶς του ὄχθης π.π. εἶναι οἱ Ν τ ρ ά β ο ς, Σ α ύ ο ς, Ν τ ρ ί ν α, Μ ο ρ ά β α, Ἴ σ κ ε ρ τῆς δὲ ἀριστερᾶς οἱ Τ ί σ ζ λ α, Μ ά ρ ο ς καὶ Π ρ ο ῦ θ ο ς. Ὁ ποταμὸς εἶναι πλωτὸς ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν του μέχρι σχεδὸν καὶ τῶν πηγῶν του καθὼς ἐπίσης καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν παραποτάμων αὐτοῦ.

2) ***Δνείστερος*** πηγάζει ἐκ τῆς περιοχῆς τῆς Γαλικίας, διαρρέει τὴν Βεσαραβίαν καὶ ἐκβάλλει πλησίον τῆς 'Οδησσοῦ.

3) ***Δνείπερος*** ἐκβάλλει πλησίον τῆς πόλεως Νικολάϊεφ.

4) ***Ντὸν*** ἐκβάλλει εἰς τὴν 'Αζοφικὴν παρὰ τὴν πόλιν Ροστώβ.

5) ***Κουβὰν*** πηγάζων ἐκ τῆς περιοχῆς τοῦ ὄρους 'Ελμπροὺς τοῦ Καυκάσου καὶ ἐκβάλλων παρὰ τὸ Κέρτς.

—***Εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν ἐκβάλλουν οἱ***:

1) ***Βόλγας***. Παρὰ τὴν πόλιν 'Αστραχὰν καὶ 2) ***Οὐράλης*** ὅστις διαρρέει τὴν περιοχὴν τῶν Κιργισίων στεππῶν εἰς ὑψόμετρον ἀρνητικόν.

῞Απαντες οἱ μνημονευθέντες ποταμοὶ ἐξαιρέσει τῶν τεσσάρων τῆς 'Ελληνικῆς χερσονήσου εἶναι πλωτοὶ δι' εἰδικῶν σκαφῶν.

Οἱ πλεῖστοι ἐκ τούτων συνδέονται μεταξύ των διὰ διωρύγων εἰς τρόπον ὥστε ἡ ποταμοπλοΐα λαμβάνει εὐρυτέραν ὄψιν καὶ ἐξυπηρετεῖ μεγάλως τὰς ἐμπορικὰς ἀνάγκας ἀλλὰ καὶ τὰς στρατιωτικὰς μεταφοράς.

IV ***Διώρυγες***

1) ***῞Εβρου—Ντομέρου*** 2) ***Γαρούνα—Κόλπου Λέοντος*** ἢ διῶρυξ Λαγκεδόκου. Δι' αὐτῆς ὁ Γασκωνικὸς κόλπος (Μπορντὼ) ἐπικοινωνεῖ μετὰ τῆς Μεσογείου ἀπ' εὐθείας παρακαμπτωμένης τῆς 'Ιβηρικῆς χερσονήσου 3) ***Ροδανοῦ—Σηκουάνα***. Δι' ἧς ἡ ἐπὶ τῆς Μάγχης πόλις Χάβρη ἐπικοινωνεῖ μὲ τὴν Μεσόγειον. 4) ***Ρήνου—Μάρνη*** 5) ***Λείγηρος—Σηκουάνα*** 6) Αἱ διώρυγες ***῞Ελβα—Σπρὲ—῞Οντερ*** καθιστοῦν τὸ Βερολῖνον καὶ τὴν μεσογειακὴν περιοχὴν αὐτοῦ λιμένας μὲ ἐπικοινωνίαν εἴτε πρὸς τὴν Βόρειον θάλασσαν εἴτε πρὸς τὴν Βαλτικὴν 7) ***῞Οντερ—Βιστούλα*** 7) ***Δνειπέρου—Νιέμεν*** διὰ τῆς πόλεως Πίνσκ παρὰ τὰ ἕλη Πρίπετ καὶ 8) ***Δνειπέρου—Μποὺχ*** (παραποτάμου τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Βιστούλα) διὰ τῶν πόλεων Πίνσκ καὶ Μπρέστ Λιτόφσκ.

Διὰ τῶν δύο τούτων διωρύγων ἡ Βαλτικὴ θάλασσα διὰ τῶν ποταμῶν της Νιέμεν καὶ Βιστούλα ἐπικοινωνεῖ μετὰ τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ μέσῳ τοῦ ποταμοῦ Δνειπέρου. 'Η μεγάλη αὕτη πλωτὴ λεωφόρος ἥτις θέτει εἰς ἐπικοινωνίαν δύο κλειστὰς θαλάσσας, τὴν Βαλτικὴν μὲ τὸν Εὔξεινον, ἀρχομένη ἐκ τῆς Χερσῶνος, πόλεως τοῦ Εὐξείνου, διέρχεται ὡς ἐκ μεγάλης πλατείας ἀπὸ τὰς ἑλώδεις ἐκτάσεις τοῦ Πρίπετ καὶ διακλαδοῦται παρὰ τὴν πόλην Πίνσκ πρὸς Μπρέστ Λιτόφσκ καὶ πρὸς Β. διὰ δύο διωρύγων πρὸς δύο ποταμούς : τὸν Βι-

στούλαν καὶ Νιέμεν ἀμφοτέρους ἐκβάλλοντας εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ντάντσιγκ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης.

9) ***Ντὸν—Βόλγα.*** Ἡ παρά τὸ Σ τ ά λ ι γ κ ρ α ν τ διῶρυξ τῶν ποταμῶν αὐτῶν ἀποκαθιστᾶ τὴν διὰ πλωτῶν μέσων ἐπικοινωνίαν τ ρ ι ῶ ν θαλασσῶν: Εὐξείνου, Βαλτικῆς καὶ Κασπίας. Δι' αὐτῆς δυνάμεις Ναυτικαὶ ναυλοχοῦσαι εἰς τὴν Κασπίαν ἢ εἰς Βαλτικὴν δύνανται νὰ μεταφερθοῦν εἰς τὸν Εὔξεινον. Οἱ τρεῖς κύριοι λιμένες ἐν προκειμένῳ κείμενοι παρὰ τὰς ἐκβολὰς ποταμοῦ εἶναι (α) ὁ τοῦ Ρ ο σ τ ὼ β ε ἰ ς τ ὸ ν Ε ὔ ξ ε ι ν ο ν (β) τοῦ Ἀ σ τ ρ α χ ὰ ν ε ἰ ς τ ὴ ν Κ α σ π ί α ν καὶ (γ) τοῦ Λ έ ν ι ν γ κ ρ α ν τ ε ἰ ς τ ὴ ν Β α λ τ ι κ ή ν.

Ἤδη εὑρίσκεται ὑπὸ ἐκτέλεσιν μία μεγάλη διῶρυξ, ἥτις κατὰ τὴν σχετικὴν ἀνακοίνωσιν τῆς Μόσχας πραγματοποιεῖ τὸ ὄνειρον τοῦ Μεγάλου Πέτρου. Θὰ ἄρχεται αὕτη ἀπὸ τὸ ἐπὶ τοῦ Βόλγα Τσεροποβίτου καὶ θὰ ἑνώνη κατ' εὐθεῖαν τὸν ποταμὸν τοῦτον μετὰ τῆς Βαλτικῆς διὰ τοῦ Ντβίνα. Ἡ ἀποπεράτωσίς της προβλέπεται διὰ τὸ 1960 πολλὰ δὲ χωρία χάριν αὐτῆς θὰ ἰσοπεδωθοῦν.

Ὁ ποταμὸς Βόλγας δέχεται εἰς τὴν πόλιν Γκόρκυ τὰ ὕδατα τοῦ παραποτάμου τῆς δεξιᾶς του ὄχθης π. Ὄκα ὅστις διέρχεται ἐκ Μόσχας. Ὁ ποταμὸς οὗτος εἶναι πλωτὸς μέχρι Μόσχας. Διὰ τεχνικῶν ἔργων ἐκβαθύνσεων, διαπλατύνσεων καὶ σταθεροποιήσεως τῶν ὀχθῶν του εἰς ἃ σημεῖα ἀπῃτεῖτο διηυρύνθη ἡ πλωτὴ αὕτη λεωφόρος διὰ τῆς ὁποίας πλοῖα σημαντικοῦ ἐκτοπίσματος ἐκ τοῦ Ε ὐ ξ ε ί ν ο υ (Ρ ο σ τ ώ β) δ ι ὰ τ ο ῦ π. Ν τ ό ν, τ ῆ ς δ ι ώ ρ υ γ ο ς Σ τ ά λ ι ν γ κ ρ α ν τ τ ο ῦ π. Β ό λ γ α κ α ὶ τ ο ῦ ππ. Ὄ κ α καταπλέουν εἰς τὸν «λ ι μ έ ν α Μ ό σ χ α»

Ὁ ἀνάρρους τοῦ π. Βόλγα Δ τῆς πόλεως Γκόρκυ καὶ τῆς Δυτικώτερον αὐτῆς πόλεως Γιαροσλὰβ φέρεται μέχρι τῆς μεγάλης λίμνης Ριμπίνσκ.

Ἡ λίμνη αὕτη τροφοδοτεῖται μὲ τὰ ὕδατα τοῦ Βόλγα ὅστις πηγάζει ἐκ τῆς περιοχῆς Βαλντάϊ κειμένης ΒΔ τῆς Μόσχας διέρχεται διὰ τῆς πόλεως Καλίνιν κειμένης ἐπίσης ΒΔ τῆς Μόσχας καὶ ἀκολούθως στρέφει πρὸς Β πρὸς τὴν λίμνην Ριμπίνσκ.

Βορείως τῆς Μόσχας βαίνει ἐκ Ν πρὸς Β διῶρυξ ἑνοῦσα τὸν π.π. Ὄκα ἀπὸ τῆς Μόσχας μέχρι τοῦ Βόλγα. Τοιουτοτρόπως ἡ Μόσχα μέσῳ τῆς λίμνης Ριμπίνσκ καὶ τῆς Λαντόγκα ἑνουμένης διὰ ποταμοῦ ἐκχυλητοῦ μὲ τὸν μυχὸν τοῦ Φινλανδικοῦ κόλπου—ἐπικοινωνεῖ μὲ τὴν πόλιν Λένινγκραντ κειμένην εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Φινλανδικοῦ.

Ὅθεν ἐκ τοῦ Λένινγκραντ πρὸς τὸν Εὔξεινον ὁ διάπλους εἶναι

δυνατός ἐκεῖθεν τῆς λίμνης Ριμπίνσκ διὰ δύο δρομολογίων: Εἴτε κατ' εὐθεῖαν ἀνατολικὰ εἰς Γκόρκυ διὰ τοῦ Βόλγα εἴτε εἰς Γκόρκυ μέσῳ Μόσχας. Τὸ δεύτερον τοῦτο εἶναι 2 ½ φορὰς ἐπιμηκέστερον τοῦ προηγουμένου.

10) ***Διῶρυξ Ντβίνα—Βόλγα*** (τοῦ Β. κλάδου αὐτοῦ βαίνοντος Β τῆς ἐπὶ τῶν Δ. προπόδων τῶν Οὐραλίων βιομηχανικῆςπόλεως Μολοτώφ)(*). Διὰ τῆς διώρυγος ταύτης μεγάλης στρατιωτικῆς ἀξίας κειμένης Δ τοῦ ὄρους τῶν Οὐραλίων Κοσβίνσκι - Καμίνη ἡ Κασπία καὶ ὁ Εὔξεινος κλεισταὶ Ρωσικαὶ θάλασσαι ἐπικοινωνοῦν μὲ τὸν λιμένα Ἀρχαγγέλου τῆς ἀνοικτῆς Λευκῆς θαλάσσης ἐπὶ τοῦ Β παγωμένου ὠκεανοῦ.

11) ***Ἡ Λευκὴ θάλασσα ἐπικοινωνεῖ ὡσαύτως μὲ τὸν Φινλανδικὸν κόλπον*** διὰ συστήματος διωρύγων μέσῳ ποταμῶν καὶ λιμνῶν.

Οὕτω ἐκ τοῦ λιμένος Ἀρχαγγέλου ἡ ὑδατίνη πλόημος λεωφόρος βαίνει ἐπὶ τοῦ Ντβίνα τοῦ π.π. τῆς ἀριστερᾶς του ὄχθης π. Σουχόνα—τῆς λίμνης Βολόγδα—διώρυγος πρὸς λίμνην Ὀνέγα (35 μ.)—τοῦ π. Σβὶρ ἐκχυλητοῦ τῆς Ὀνέγα εἰς λίμνην Λαντόγκα (5 μ.) καὶ ἐκεῖθεν διὰ τοῦ ἐκχυλητοῦ τῆς Λαντόγκα πρὸς τὸ Λένινγραντ τοῦ Φινλανδικοῦ κόλπου.

Ἐκτὸς τῶν διωρύγων τούτων αἵτινες ἑνώνουν ποταμοὺς καὶ λίμνας ἢ ποταμοὺς καὶ θαλάσσας (Γαρούνας καὶ κόλπος Λέοντος) ὑπάρχουν ἐν τῇ Εὐρώπῃ αἱ διώρυγες: 1) ***Κιέλου*** εἰς τὴν βάσιν τῆς χερσονήσου Ἰουτλάνδης ἥτις ἑνώνει τὴν Βόρειον θάλασσαν μετὰ τῆς Βαλτικῆς παρακομπτομένου τοῦ θαλασσίου δρομολογίου μέσῳ Σκάγερ ράκ - Κάτεγατ. 2) ***Κορίνθου*** ἑνοῦσα τὸν Κορινθιακὸν μὲ τὸν Σαρωνικὸν καὶ 3) ***Ποτιδαίας*** ἑνοῦσα τὸν κόλπον Κασσάνδρας μετὰ τοῦ Θερμαϊκοῦ (πλόημος μόνον ἀπὸ μικρὰ σκάφη πρὸς τὸ παρόν). Εἰς τὰς Κάτω Χώρας ὡσαύτως ὑπάρχει σημαντικὸν δίκτυον διωρύγων συμπληροῦν τάς, ἄλλωστε, ἐξαιρετικῶς πυκνὰς συγκοινωνίας τῆς ξηρᾶς.

V ***Λίμναι — Στέππαι — Ἕλη.***

Ὑπάρχουν πολλαὶ λίμναι εἰς διαφόρους περιοχὰς τῆς Εὐρώπης ὡς εἰς τὴν Ἑλβετίαν, Βόρειον Ἰταλίαν, εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Χερ-

---

(*) Αὐτὴ μετὰ τὴν δυσμένειαν εἰς ἣν περιέπεσεν ὁ Βλαντισλὰβ Μολοτὼφ ἐπανέκτησε τὴν προτέραν της ὀνομασίαν Πέρμ.

σόνησον εις τὴν μεγάλην Οὐγγρικὴν πεδιάδα (Βανάτον) καὶ Β. τοῦ Βερολίνου.

Ἡ στρατιωτικὴ ἀξία τούτων εἶναι ἀσήμαντος καθ' ὅσον οὐδεμία ἢ σύμπλεγμα ἐξ αὐτῶν δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὡς σοβαρὸν ἐμπόδιον εἰς ἐπιχειρήσεις ἐνεργουμένας ὑπὸ μεγάλων δυνάμεων στρατοῦ συγχρόνου συνθέσεως.

Αἱ πολυάριθμοι ἐν τούτοις λίμναι τῆς Σκανδιναυικῆς χερσονήσου κείμεναι ἐν μέσῳ ὀρεινῶν περιοχῶν ὡς εἶναι ἀλληλοδιαδόχως τεταγμέναι,ἐν συνδυασμῷ καὶ πρὸς τὰ ἀναρίθμητα φιὸρδ τῶν Δυτικῶν ἀκτῶν,δύνανται νὰ καθορίσουν ἰ δ ί α ν μ ο ρ φ ὴ ν ἀ γ ῶ ν ο ς, εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην.

Τοῦτ' αὐτὸ δύναται νὰ λεχθῇ καὶ περὶ τῶν 3000 λιμνῶν αἵτινες εἶναι διάσπαρτοι εἰς τὴν πεδινὴν Φινλανδικὴν χώραν. Ἡ ὕπαρξις τούτων ἐν συναρτήσει πρὸς τὰ πυκνὰ δάση τῆς ὅλης περιοχῆς ἐπέβαλλεν εἰς τοὺς ἀντιμαχομένους κατὰ τὸ φθινόπωρον 1939 Φινλανδοὺς καὶ Ρώσους ἴ δ ι ο ν ε ἶ δ ο ς π ο λ έ μ ο υ τοῦ ὁποίου ἡ ἐξέλιξις ἀφῆκεν ἔκπληκτον τὴν ἀνθρωπότητα τότε. Λόγῳ τῆς φύσεως τοῦ ἐδάφους καὶ τῶν εἰδικῶν φυσικῶν συνθηκῶν αἵτινες κρατοῦν ἐν τῇ περιοχῇ οἱ Ρῶσοι περιορισμένον μόνον ἐκ τῶν ἀπεριορίστου ἀριθμοῦ δυνάμεών των ἠδυνήθησαν νὰ χρησιμοποιήσουν πρὸς δὲ καὶ αἱ δυνάμεις των ἐκεῖναι ἀπεδείχθησαν ἀνεπαρκεῖς διὰ νὰ καταβάλλουν τὰς εἰδικευμένας διὰ τὸν ἀγῶνα ἐπὶ τοῦ ἰδιομόρφου ἀσυνήθους καὶ δαιδαλώδους ἐδάφους των, Φινλανδούς.

Αἱ ἐκτεταμέναι ρωσικαὶ στέππαι εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἀνάπτυξις μηχανοκινήτων δυνάμεων δὲν εἶναι εὐχερὴς καὶ εἰς τὰς ὁποίας ἡ κόπωσις καὶ ἡ καταπόνησις τῶν ἐνεργουσῶν δυνάμεων ἐγκλείει τὰς πλέον ἀπροόπτους ἐξελίξεις τοῦ ἀγῶνος, ἐπιβάλλουν π ε ρ ί σ κ ε ψ ι ν κ α ὶ σ ύ ν ε σ ι ν ε ἰ ς τ ὸ ν ἐ ν ε ρ γ ο ῦ ν τ α σ τ ρ α τ ό ν. Τὸν Νοέμβριον 1942 ἡ προελάσασα Γερμανικὴ στρατιὰ τοῦ Φὸν Πάουλους μέχρι τοῦ Στάλινγκραντ ἀποτελματωθεῖσα εἰς τὴν περιοχὴν ἐκείνην ἀπώλεσε τὸ ἐπιθετικόν της δυναμικὸν καὶ ἔδωσε τὴν εὐκαιρίαν εἰς τοὺς Ρώσους νὰ δρέψουν εὐκόλως τὴν πρώτην μεγάλην των νίκην.

Αἱ ἀπέραντοι ἑλώδεις ἐκτάσεις τοῦ Πρίπετ εἶναι ἄλλος ἑλοχεύων ἐχθρὸς διὰ τὸν στρατὸν ὅστις δὲν ἤθελε δεόντως ἐκτιμήσει τὴν βαρύτητα τοῦ παράγοντος ἐδάφους—ὡς τὸ συνιστοῦν—εἰς τὴν πλάστιγγα τῆς νίκης.Εἰς τὰ ἕλη τοῦ Τάνεμπεργκ ἡ δυανδρία τῶν στρατιωτικῶν ἐγκεφάλων Χίνδεμπουργ - Λοῦντενττορφ κατὰ Σεπτέμβριον 1914 παρέσυρε καὶ ἐνέπλεξεν, ὡς εἰς ἱστὸν ἀράχνης,τὸς στρατιὰς τοῦ Σαμψώνωφ καὶ Ρένενκαμπφ καταποντίσασα καὶ ἐξολοθρεύσασα ταύτας εἰς τὸν αἰώνιον βόρβορον.

Γ) ΠΡΩΤΑΙ ΥΛΑΙ

Αἱ ἀνὰ τὸν κόσμον ταιαῦται καὶ ἡ στρατηγική των ἀξία

Αἱ ἀνὰ τὴν ὑδρόγειον πρῶται ὗλαι ἀσκοῦν περισσότερον πάσης ἄλλης ἐποχῆς σήμερον μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς οἰκονομίας συντελοῦσαι εἰς τὴν προετοιμασίαν καὶ διεξαγωγὴν τοῦ ἀγῶνος. Ἀποτελοῦν ὡς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς των προελεύσεως καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν ἐξαρτήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων σοβαρώτατον ἀντικείμενον ἐρεύνης τῆς Στρατ. Γεωγραφίας.

— Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων καὶ μέχρι τῶν σημερινῶν αἱ πρῶται ὗλαι ἦσαν ἐκεῖναι αἵτινες ἐχάρασσον καὶ χαράσσουν τὰς ὁδοὺς συγκοινωνιῶν καθορίζουσαι ἀναλόγως τῆς σπουδαιότητός των καὶ τὸ ὕψος τῆς ἐμπορικῆς καὶ στρατιωτικῆς ἀξίας τῶν ὁδῶν αὐτῶν.

Ἡ ἐφεύρεσις τοῦ ἀτμοῦ (1790) καὶ ἡ ἐν συνεχείᾳ ἐφαρμογή του ὡς κινητηρίου δυνάμεως ἔθεσεν εἰς τὴν πρώτην μοίραν τὸν ἄ ν θ ρ α κ α. Περὶ τὰ τέλη τοῦ 19ου αἰῶνος ἀλλὰ κυρίως μετὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον τὸ π ε τ ρ έ λ α ι ο ν ὡς πρώτη ὕλη διὰ τὴν κίνησιν μηχανῶν, θέρμανσιν κ.λ.π. κατέλαβε θέσιν ἰσαξίαν πρὸς τὴν τοῦ ἄνθρακος. Μετὰ δὲ καὶ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον, πρωτεύουσαν.

Ἡ διάσπασις τοῦ ἀτόμου καὶ ἡ ἐντὸς τῶν προσεχῶν δεκαετιῶν εὐρεῖα χρῆσις τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας, ὄχι μόνον διὰ πολεμικοὺς σκοπούς — ὅπως τὸ πρῶτον ἐχρησιμοποιήθη καὶ ζηλοτύπως προορίζεται νὰ χρησιμοποιηθῇ ἐκ νέου — ἀλλὰ διὰ καθαρῶς εἰρηνικοὺς καὶ πολιτιστικοὺς θὰ δώσῃ ἀσφαλῶς τὴν πρωτοκαθεδρίαν μεταξὺ τῶν πρώτων ὑλῶν εἰς τὸ ο ὐ ρ ά ν ι ο ν τὸ θ ό ρ ι ο ν καὶ τὸ π λ ο υ τ ώ ν ι ο ν.

Εἰς τὴν διεξαγωγὴν ἑνὸς συγχρόνου πολέμου βασικὸν ρόλον διαδραματίζουν τὰ διάφορα μέταλλα ἄνευ τῶν ὁποίων ἡ κατασκευὴ ὅπλων, πυρομαχικῶν, μεταφορικῶν μέσων, μηχανημάτων ἀκριβείας, τάνκς, ἀεροσκαφῶν κλπ. καθίσταται ἀδύνατος.

Βεβαίως τὸ σ ι δ η ρ ο μ ε τ ά λ λ ε υ μ α εἶναι μία τῶν βασικῶν ὑλῶν ἀλλὰ τῆς αὐτῆς σπουδαιότητος εἶναι καὶ τὸ ἀ λ ο υ μ ί ν ι ο ν, ὁ χ α λ κ ό ς, ὁ μ ό λ υ β δ ο ς, ὁ ψ ε υ δ ά ρ γ υ ρ ο ς, τὸ ν ι κ έ λ ι ο ν, τὸ χ ρ ώ μ ι ο ν, τὸ μ α γ γ ά ν ι ο ν, τὸ τ υ γ γ ό σ τ η ν ο ν, τὸ β α ν ά δ ι ο ν, τὸ κ ά δ μ ι ο ν, τὸ τ ι τ ά ν ι ο ν, ὁ ὀ ρ ε ί χ α λ κ ο ς, ὁ ὑ δ ρ ά ρ γ υ ρ ο ς, τὸ ν ι ό β ι ο ν καὶ τὸ ἀ ν τ ι μ ό ν ι ο ν.

Ταῦτα κατατάσσονται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν μεγάλης Στρα-

τηγικῆς σημασίας μετάλλων καὶ ἡ ὕπαρξις ἢ ἡ ἔλειψις τούτων χαρακτηρίζει τὴν ἱκανότητα πρὸς διεξαγωγὴν συγχρόνου πολέμου μιᾶς Δυνάμεως ἢ συνασπισμοῦ Δυνάμεων.

Πλέον δὲ τῆς ἁπλῆς ὑπάρξεώς των ἡ ποιότης, αἱ ποικιλίαι τοῦ εἴδους καὶ ἡ μεθοδικότης ἐπεξεργασίας του καθορίζει καὶ τὸν βαθμὸν ὑπεροχῆς μιᾶς Δυνάμεως (ἁπλῆς ἢ συνησπισμένης) ἔναντι ἀντιπάλου της.

Πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἀναγκῶν τῆς πολεμικῆς Βιομηχανίας αἱ ΗΠΑ, Ἀγγλία καὶ Γαλλία ἐκάλεσαν περὶ τὰς 20 χώρας τοῦ Δυτικοῦ συνασπισμοῦ νὰ ἐγκαταστήσουν ἕνα διεθνῆ μηχανισμὸν μὲ τὸν σκοπὸν τῆς αὐξήσεως ἀπὸ κοινοῦ τῆς παραγωγῆς στρατιωτικῆς σημασίας μετάλλων.

Α) *Στρατηγικαὶ πρῶται ὕλαι*

Σημειωτέον ὅτι ἀφ' ἧς ἤρχισαν διαμορφούμενοι οἱ δύο ἐν τῷ κόσμῳ συνασπισμοὶ αἱ ΗΠΑ διέκοψαν τὴν πρὸς τὴν Ρωσίαν ἐξαγωγὴν πρώτων Στρατηγικῶν ὑλῶν.

Ὡς ὕλαι Στρατηγικαὶ πρώτης ἀνάγκης ἐχαρακτηρίσθησαν ὁ χαλκός, ὁ μόλυβδος, ὁ ψευδάργυρος, τὸ τυγγόστηνον, τὸ μολυβδένιον, τὸ κοβάλτιον, τὸ νικέλιον καὶ τὸ μαγγάνιον. Τὸ οὐράνιον πλουτώνιον καὶ θόριον, πρῶται ὕλαι τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας εἶναι, φυσικῷ τῷ λόγῳ, μεταξὺ τῶν μεγάλης σημασίας Στρατηγικῶν ὑλῶν.

Ἐκτὸς ὅμως τῶν προαναφερθεισῶν ὡς βασικῶν πρώτων ὑλῶν καὶ δὴ πρώτης ἀνάγκης, στρατηγικαὶ πρῶται ὕλαι εἶναι καὶ πᾶσαι αἱ ὕλαι αἵτινες εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖαι διὰ τὴν προπαρασκευὴν καὶ διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου. Αὗται εἶναι τὸ καουτσοὺκ ἡ ἰούτη, τὸ ἔριον, ὁ βάμβαξ, τὰ δέρματα, τὸ λῖνον, ἡ μέταξα, τὰ εὐγενῆ μέταλλα, αἱ πλαστικαὶ ὕλαι, ἡ ξυλεία. Καὶ ὡς εἴδη διατροφῆς: σῖτος, σάκχαρις, ὄρυζα, ὄσπρια, λίπη, κρέατα, καφές, τέϊον.

Οὐδεμία χώρα σήμερον ἐν τῷ κόσμῳ παράγει αὐτοτελῶς τὰς ἀπαιτουμένας διὰ τὴν πολεμικὴν μηχανήν της πρώτας ὕλας. Αἱ χῶραι τῆς Εὐρώπης περιορισμένον μόνον ἀριθμὸν καὶ ποσότητα ἐκ τῶν ἐν λόγῳ ὑλῶν διαθέτουν. Τὰς πλείστας ἐξ αὐτῶν προμηθεύονται ἐκ τῶν κτήσεων ἢ τῶν ἀποικιῶν των. Καὶ ἐνῶ μιᾶς ἑκάστης μεμονωμένως τὸ σχετικὸν δυναμικὸν εἶναι χωλόν, συνασπισμέναι αἱ χῶραι (τοῦ ἐλευθέρου κόσμου) ἀποκτοῦν ἰσχυρότατον ἔναντι τοῦ ἀντιπάλου συνασπισμοῦ παραγωγικὸν δυναμικόν.

Τὸ πετρέλαιον, ὁ γαιάνθραξ, τὸ σιδηρομε-

τάλλευμα καὶ ὁ χαλκὸς ἀποτελοῦν τὰς βασικὰς ὕλας τῆς Βιομηχανίας. Εἰδικώτερον δὲ τὸ πετρέλαιον εἶναι τὸ κύριον βάθρον τοῦ οἰκονομικοῦ καθεστῶτος τῆς ἐλευθέρας Εὐρώπης. Τὰ πρόσφατα γεγονότα τοῦ Σουὲζ κατέδειξαν τὴν τυρρανικὴν ἐπίδρασίν του ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς οἰκονομίας.

Ἡ παγκόσμιος παραγωγὴ πετρελαίου τὸ 1955 ἀνῆλθεν εἰς 789 ἑκ. τον. Ἐξ αὐτῶν 395 ἑκ. παρήγαγαν αἱ ΗΠΑ, 130 ἑκ· ἡ Νότιος Ἀμερική, 160 ἑκ. ἡ ΜΑ, 70 ἑκ. ἡ Σοβ. Ρωσία καὶ 34 ἑκ. διάφοροι χῶραι.

Ἡ ΜΑ (Ἰράν, Ἰράκ, Σαουδαραβία, Κατάρ, Κουβάϊτ, Μπαχρέϊν) τὸ 1938 παρῆγαγε 15,5 ἑκ. τόννους. Ἔκτοτε ἡ παραγωγὴ ηὐξήθη ἀλματωδῶς. Οὕτω τὸ 1947 ἀνῆλθεν εἰς 30,5 ἑκ. τόν. τὸ 1955 εἰς 160 ἑκ. τὸ δὲ 1957 προβλέπεται ν' ἀνέλθῃ εἰς 200 ἑκ. τόν.

Ἡ ἐλευθέρα Εὐρώπη χρησιμοποιεῖ τὸ πετρέλαιον τῆς ΜΑ καὶ ἀποκλειστικῶς τοῦτο δεδομένου ὅτι ἡ κολοσσιαία παραγωγὴ τῶν δύο Ἀμερικῶν μόλις ἐξαρκεῖ διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ὅλης ἠπείρου. Πρόδηλον λοιπὸν ποία ἡ ἀξία τῆς ΜΑ διὰ τὴν ἐλευθέραν Εὐρώπην.

Εἰς τὴν παραγωγὴν τῶν πρώτων ὑλῶν τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῷ κόσμῳ κατέχουν αἱ ΗΠΑ ὡς πρὸς τὸν ἄνθρακα, πετρέλαιον, ψευδάργυρον, βάμβακα, φωσφορικά, θειϊκὰ ἅλατα, μολυβδένιον, τυγγόστηνον, τὴν δευτέραν θέσιν δὲ ὡς πρὸς τὸν σίδηρον, χαλκόν, ἄργυρον, βωξίτην, βανάδιον καὶ ἀντιμόνιον.

Ἡ Βρεττανικὴ Κοινοπολιτεία δύναται νὰ παραβληθῇ μὲ τὰς ΗΠΑ ὡς πρὸς τὰς πρώτας Στρατηγικὰς ὕλας. Εἶναι δὲ αὗται οὐχὶ ὁμοειδεῖς μὲ τὰς τῶν ΗΠΑ. Οὕτω ἡ Αὐστραλία κατέχει πρώτην θέσιν εἰς τὸ ἔριον, δευτέραν εἰς τὸν μόλυβδον καὶ τρίτην εἰς ψευδάργυρον.

Ἡ Νότιος Ἀφρικὴ ἔχει τὸ ἥμισυ τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς χρυσοῦ. Ὁ Καναδᾶς ἔχει τὸ μονοπώλιον—σχεδὸν—νικελίου, ἐρχόμενος εἰς πρώτην σειρὰν καὶ ὡς πρὸς τὸν ἀμίαντον καὶ τὴν πλατίνην εἰς δευτέραν δὲ εἰς ψευδάργυρον, χαλκόν, μόλυβδον.

Αἱ Ἰνδίαι (Ἰνδοστὰν καὶ Πακιστὰν) παράγουν ἰούτην ἀποκλειστικῶς αὐταί, κι' ἔρχονται εἰς δευτέραν μοῖραν ὡς πρὸς τὸν βάμβακα καὶ τὸ μαγγάνιον.

Τὴν τρίτην θέσιν ἐν τῷ κόσμῳ κατέχει ἡ Σ. Ε. παράγουσα τὸ πλεῖστον τῶν πρώτων ὑλῶν, μ' ἐξάρτησιν διά τινας ἐξ αὐτῶν ἐκ τῶν δορυφόρων της. Τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Γαλλία ὡς χῶραι ἀποικιακαὶ ἐξαρτῶμεναι διὰ πρώτας ὕλας ἐκ τῶν ἀποικιῶν των ἔρχονται εἰς τετάρτην καὶ πέμπτην θέσιν πρωτοϋλεχουσῶν Δυνάμεων.

Β) Αἱ ἐν Εὐρώπῃ πρῶται ὕλαι

α) ***Ἄνθραξ***.Εἶναι ὁ σημαντικώτερος ὀρυκτὸς πλοῦτος τῆς Εὐρώπης. Τὰ κυριώτερα ἀνθρακωρυχεῖα ἄρχονται ἐκ τῆς Ἀγγλίας, (Σκωτίας, Οὐαλίας, Ντὶν καὶ Κέντ) συνεχίζονται εἰς τὰ ἀνθρακωρυχεῖα τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Βελγίου καὶ καταλήγουν εἰς τὴν Γερμανίαν τῆς ὁποίας πλουσιώτεραι εἰς κοιτάσματα εἶναι αἱ περιοχαὶ Ροὺρ καὶ Σάαρ, ἀκολουθοῦν δὲ αἱ ἀνθρακοφόροι περιοχαὶ Σαξωνίας καὶ Ἄνω Σιλεσίας (Τσεχοσλοβακίας καὶ Πολωνίας). Εἰς τὴν Ἀν. Εὐρώπην μεγάλαι ἀνθρακοφόροι περιοχαὶ εἶναι ἡ τῆς Τούλα (πλησίον Μόσχας) καὶ τοῦ Ντόνετς. Μικρᾶς ἐκτάσεως κοιτάσματα εὑρίσκονται εἰς Κεντρικὴν καὶ Δυτικὴν Γαλλίαν, εἰς τὰ Κανταβρικὰ (Ἱσπανικὰ) ὄρη καὶ εἰς τὴν Οὐγγαρίαν. Ἡ Ἑλλὰς ἔχει σημαντικὰ κοιτάσματα λιγνίτου εἰς Εὔβοιαν, ὑψπ. Ἑορδαίας, περιοχὴν Σερρῶν καὶ ἀλλαχοῦ.

β) ***Πετρέλαιον***. Πλούσια ἀποθέματα, ἐκτὸς τοῦ Καυκάσου, εὑρίσκονται εἰς τὰ Καρπάθια καὶ τὰς Τρανσυλβανικὰς Ἄλπεις (Ρουμανία).Τὸ Πλοέστι εἶναι τὸ σπουδαιότερον ἐν Εὐρώπῃ πετρελαιοπαραγωγὸν κέντρον καὶ ἀκολουθεῖ ἡ Γαλικία περιοχὴ τῶν Καρπαθίων ἀνήκουσα προπολεμικῶς εἰς τὴν Πολωνίαν, νῦν δὲ εἰς τὴν Σ. Ε.

Μικρὰν παραγωγὴν πετρελαίου ἔχουν: ἡ Γερμανία ἐκ τῆς ζώνης τοῦ Ἀννοβέρου, ἡ Γαλλία ἐκ τῶν Πυρηναίων καὶ τοῦ Πεχελμπρόν, ἡ Ἀγγλία, ἡ Ὀλλανδία καὶ ἡ Ἀλβανία.

γ) ***Σιδηρομετάλλευμα***. Ἀρίστης ποιότητος εἶναι τὰ κοιτάσματα τῆς Σουηδίας (Κιρούνα) καὶ Ἱσπανίας. (Ἀρμέρια, Σαντάντερ, Μπιλμπάο). Τὸ Γαλλικὸν σιδηρομετάλλευμα τῆς Λωρραίνης εἶναι μετρίας ποιότητος μὲ πολλὰς φωσφορούχους προσμίξεις. Καλῆς ποιότητος εἶναι τὸ Σοβιετικὸν σιδηρομετάλλευμα. Ἡ Μεγ. Βρεττανία, τὸ Βέλγιον καὶ τὸ Λουξεμβοῦργον ἔχουν ἐπίσης σημαντικὰ ἀποθέματα τῆς πρώτης ταύτης ὕλης.

Εἰς μὴ σιδηροῦχα μεταλλεύματα ἡ Εὐρώπη εἶναι πολὺ πτωχή. Τῶν κάτωθι μεταλλευμάτων ὑπάρχουν περιορισμένα ἀποθέματα.

δ) ***Λευκοσιδήρου*** :εἰς τὰ Οὐράλια ὄρη. Ἀσημάντου παραγωγῆς ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ πλουσιώτατα κοιτάσματα τῆς Ν. Ἀφρικῆς.

ε) ***Μολύβδου***: Εἰς Ἱσπανίαν, Βέλγιον, Γερμανίαν καὶ Σαρδηνίαν (Ἰταλ.), Γαλλίαν εἰς τὸ «μητροπολιτικὸν ἔδαφος» τῆς Ἀλγερίας.

στ) ***Ἀργύρου***: Εἰς Ἱσπανίαν, Γερμανίαν, Τσεχοσλοβακίαν.

ζ) ***Χαλκοῦ***: Εἰς Σκανδιναυϊκὴν χερσόνησον (Νορβηγίαν καὶ

Σουηδίαν), Ἰβηρικὴν χερσόνησον (Ἱσπανίαν καὶ Πορτογαλίαν), Γερμανίαν καὶ Βόρειον Ἰταλίαν.

η) ***Κασσιτέρου***: Εἰς Κορνουάλλην.

θ) ***Ὑδραργύρου***: Εἰς Ἱσπανίαν.

ι) ***Ἀλουμινίου***: Εἰς τὰς χώρας αἵτινες διαθέτουν ὑδροηλεκτρικὴν ἰσχὺν δεδομένου ὅτι ἀπαιτεῖται μεγάλη θερμοκρασία εἰς τὰς ὑψηλὰς καμίνους διὰ νὰ ἐξαχθῇ ἐκ τοῦ μεταλλεύματος. Παράγουν τοῦτο ἡ Γερμανία, Ρωσία, Γαλλία, Ἑλβετία, Ἀγγλία, Νορβηγία, Ἰταλία, Αὐστρία. Τελευταίως καὶ ἡ Γιουγκοσλαυία.

ια) ***Ψευδαργύρου***: Εἰς Πολωνίαν, Βέλγιον, Γαλλίαν, Ἱσπανίαν, Γερμανίαν.

ιβ) ***Ξυλείας***: Ἀπέραντα δάση κωνοφόρων δένδρων καλύπτουν τὴν Βόρειον Εὐρώπην (Σκανδιναυϊκὴν χερσόνησον, Φινλανδίαν καὶ Β. Ρωσίαν). Ἐπίσης δάση φυλλοβόλων δένδρων παρατηροῦνται εἰς τὴν Κεντρικὴν Εὐρώπην. Ἀρίστης ποιότητος κι' ἐφάμιλλος τῆς ξυλείας ἐκ τῶν κωνοφόρων εἶναι καὶ ἡ ἐκ τῶν φυλλοβόλων ἐξαγομένη ἐκ τῶν δασῶν Αὐστρίας, Τσεχοσλοβακίας, Πολωνίας, Γιουγκοσλαυΐας, Ρουμανίας, Βουλγαρίας.

ιγ) ***Χρωμίου***: Εἰς Ρωσίαν (πρώτην θέσιν ἐν τῷ κόσμῳ), Τουρκίαν, Γιουγκοσλαυΐαν καὶ Ἑλλάδα.

ιδ) ***Βωξίτου***: Εἰς Γαλλίαν, Οὐγγαρίαν, Γιουγκοσλαυίαν, Ἰταλίαν, Ρωσίαν καὶ Ἑλλάδα.

ιε) ***Νικελίου***: Εἰς Φινλανδίαν καὶ Ἑλλάδα.

ιστ) ***Γεωργικῶν προϊόντων***: Οὐδεμία χώρα ἐξαιρέσει τῆς Σ.Ε. καὶ ἐν μέρει τῆς Γαλλίας καὶ Ἰταλίας, εἶναι αὐτάρκης εἰς γεωργικὰ προϊόντα. Διὰ τὰς ἀνάγκας των αἱ εὐρωπαϊκαὶ χῶραι καταφεύγουν εἰς τὰς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγωγάς. Πρὸ τοῦ α' παγκοσμίου πολέμου ἡ Ρωσία κατεῖχε τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὰς ἐξαγωγὰς σίτου καὶ βουτύρου. Σήμερον τὰ εἴδη ταῦτα μόλις ἐπαρκοῦν διὰ τὰς ἰδίας της ἀνάγκας. Ὁμοίως πρὸ τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου ἡ Ρουμανία ἐθεωρεῖτο σιτοβολὼν τῆς Εὐρώπης. Σήμερον καὶ αὐτὸς ὁ Ρουμανικὸς πληθυσμὸς ὑφίσταται περιορισμοὺς καὶ ὡς πρὸς τὸν σῖτον.

Ἡ Εὐρώπη διὰ τὴν εἰς γεωργικὰ προϊόντα διατροφήν της βασίζεται τὴν μεταπολεμικὴν αὐτὴν περίοδον εἰς τὸν Καναδᾶν, τὴν Αὐστραλίαν, τὴν Ἀργεντινὴν καὶ τὰς ΗΠΑ (*).

(*) Λόγῳ τῆς σημερινῆς ἐν Εὐρώπῃ διαμορφώσεως, τὸ πλουτοπαραγωγικὸν δυναμικὸν αὐτῆς δὲν νοεῖται συλλήβδην ἐξεταζόμενον. Δι' ὃ, παρακατιόντες, θὰ ἐξετάσωμεν τοῦτο εἰς τὰ πλαίσια τῶν ἀντιπάλων δύο ἰσχυρῶν συνασπισμῶν καὶ τῶν οὐδετέρων κρατῶν τῆς εὐρωπαϊκῆς ἠπείρου.

ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Ὁ Β' παγκόσμιος πόλεμος 1939—45 διὰ τὸν ὁποῖον ὑπεύθυνος ἐθεωρήθη ὁ ἡττηθεὶς ἀντίπαλος, ἡ σημερινή μας σύμμαχος Γερμανία, παρὰ τὰς θυσίας νικητῶν καὶ ἡττημένων δὲν ἐξησφάλισε τὰς προϋποθέσεις διὰ μίαν λογικὴν περίοδον ἀνεφέλου εἰρήνης.

Προέβαλλεν ὅμως δύο βασικὰ προβλήματα τῶν ὁποίων ἡ τοποθέτησις εἰς τὴν διεθνῆ κοινὴν γνώμην ἤρχισεν ἀπὸ τὰ μέσα σχεδὸν τοῦ πολέμου.

Τὸ ἓν τῶν προβλημάτων ἦτο κατὰ πόσον ὁ πόλεμος εἰς ἔκτασιν παγκόσμιον ἀποτελεῖ πράγματι τὸν συμφέροντα τρόπον λύσεως τῶν διεθνῶν διαφορῶν ἐν ὄψει τῆς γενικῆς καταστροφῆς ἥν προκαλεῖ, τὸ ἕτερον ἦτο ποῖον σύστημα πολιτικὸν εἶναι τὸ προσφορώτερον διὰ νὰ κυβερνηθοῦν οἱ λαοί.

Ἡ ἐμφάνισις εἰς τὸ προσκήνιον ἀρχικῶς τῶν ἀτομικῶν βομβῶν μετέπειτα δὲ τῶν θερμοπυρηνικῶν ὅπλων ἔδωσε πολὺ μεγαλυτέραν ἔμφασιν εἰς τὸ πρῶτον πρόβλημα αἱ δὲ μεταπολεμικαὶ ἐξελίξεις διεχώρησαν σαφῶς δύο θεωρίας ἐξ ὁλοκλήρου ἀντιθέτους, ἀφορώσας τὸ δεύτερον καὶ διεμόρφωσαν τὸν κόσμον εἰς δύο τελείως διαφόρους κόσμους.

Τὰ προαναφερθέντα ὅπλα ἐγέννησαν εἰς ἀμφοτέρους τοὺς κόσμους τὸ ἰσχυρὸν ἀντίπαλον δέος. Εἶναι μᾶλλον πιθανὸν ὅτι πρὶν ἢ τὰ μέσα ἀμύνης πλησιάσουν εἰς ἀποτελεσματικότητα τὰ μέσα ἐπιθέσεως, οὐδεὶς τῶν σημερινῶν ἢ αὐριανῶν ἀντιπάλων θὰ ἐπιχειρήσῃ πόλεμον. Ἐὰν ἐπέλθῃ λογικὴ ἰσορροπία ὅπλων ἐπιθέσεως καὶ ἀμύνης αἱ προϋποθέσεις διὰ μίαν ἀπόφασιν πολέμου αὐξάνουν.

Εἰς τὴν νοοτροπίαν ὡρισμένων λαῶν ὑφίσταται ἡ ἰδέα τῆς παγκοσμίου ἐπικρατήσεως δι' ἑνὸς ὁλοκληρωτικοῦ πολέμου τύπου ὁμοίου μ' ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος προπαρεσκευάσθη ἀπὸ τὰ Γερμανικὰ Ἰνστιτοῦτα πολέμου καὶ ἐξαπελύθη ἀπὸ τοῦ θέρους τοῦ 1939.

Ὁ τότε ἄξων (τρίγωνον) Βερολίνου—Ρώμης—Τόκιο προέβαλλε τὴν θεωρίαν τοῦ ζωτικοῦ χώρου καὶ τῆς γεωπολιτικῆς τοῦ Maurhefer. Ὁ σημερινὸς ὀπαδὸς τοῦ ὁλοκληρωτισμοῦ προβάλλει τὴν κοινωνικὴν θεωρίαν τοῦ Παγκοσμίου Κομμουνιστικοῦ Κράτους.

Ὁ ἐγωϊστικὸς γερμανικὸς χαρακτὴρ δὲν κατεδέχετο τὴν ἀπάτην καὶ ὑπενόμευε τὸ ἠθικὸν τοῦ ἀντιπάλου του περισσότερον διὰ τῆς ψυχολογικῆς βίας παρὰ διὰ τῆς παραπλανήσεως.

Ὁ εἰς τὴν συνωμοσίαν ὅμως γεννηθεὶς καὶ ἀνδρωθεὶς κομμουνισμὸς ἔχει ὡς δόγμα τὴν ἀπάτην.

Τὸ δόγμα ὅπερ διακηρύττει σήμερον εἶναι: Ἐλευθερία, Αὐτοδιάθεσις, Συνύπαρξις. Ὅλαι ἐν τούτοις αἱ μεταπολεμικαὶ θερμαὶ ἢ ψυχραὶ ἐπιθέσεις τοῦ κομμουνισμοῦ ἐγένοντο ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς ἀπελευθερώσεως «τῶν καταδυναστευομένων λαῶν».

Ἀσφαλῶς, οἱ δύο πόλοι, τῆς Ἐλευθέρας Δημοκρατικῆς Ἰδεολογίας καὶ τῆς Κομμουνιστικῆς τοιαύτης, εὑρίσκονται πολὺ μακρὰν ἀλλήλων.

Ἡ Εὐρώπη μεταπολεμικῶς ἤλλαξεν ὄψιν. Εἰς τὸ παρελθὸν συμμαχίαι μεταξὺ τῶν Κρατῶν ἐδημιούργουν βεβαίως δύο ἢ καὶ περισσοτέρους συνασπισμούς. πλὴν ὅμως κατὰ τὴν περίοδον τῆς εἰρήνης ἡ ἀλληλεπικοινωνία τῶν ἀντιθέτου συνασπισμοῦ Κρατῶν ἐγένετο μὲ ἀπόλυτον ἢ σχετικὴν ἐλευθερίαν. Οὕτως ἡ μορφὴ τῆς ἠπείρου ἦτο ὡς μιᾶς Κοινωνίας εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ἔλλειπαν μὲν αἱ ἔριδες καὶ οἱ διακπλητισμοὶ μεταξυ ἀτόμων ἢ οἰκογενειῶν πάντως ὅμως ἡ συνύπαρξις ὑφίστατο.

Σήμερον κατὰ τὴν «εἰρηνικὴν» περίοδον ἣν διατρέχομεν τὰ Εὐρωπαϊκὰ Κράτη ἀνήκουν εἰς τὰς ἀκολούθους ὁμάδας Κρατῶν.

Α Κράτη τοῦ Σιδηροῦ Παραπετάσματος

Ἤτοι ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς ΕΣΣΔ πρεσβεύουν τὸ Κομμουνιστικὸν δόγμα εἴτε ἠθελημένως (Βουλγαρία—Ἀλβανία) εἴτε διὰ θανασίμου ἐναγκαλισμοῦ λόγῳ θέσεως (Ρουμανία, Τσεχοσλοβακία, Πολωνία) εἴτε διὰ κατοχῆς στρατιωτικῆς (Οὐγγαρία, Ἀνατολικὴ Γερμανία, Λεττονία, Λιθουανία, Ἐσθονία).

Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὰ κράτη ταῦτα δι' ἑνὸς συμφώνου ἐπιβληθέντος αὐτοῖς ὑπὸ τῆς Σοβιετικῆς Στρατηγικῆς, τοῦ τῆς Βαρσοβίας, ἀποτελοῦν συνασπισμὸν ὅστις τὰ κρατεῖ, εἰς τελείαν μόνωσιν ἀπὸ τῶν Κρατῶν τοῦ ἐλευθέρου κόσμου καὶ κατ' ἐξαίρεσιν εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῶν οὐδετέρων ἢ τῶν ἀμφιταντaλευομένης πολιτικῆς τοιούτων (Ἀραβικὰ καί τινα Ἀσιατικά).

Β Τὰ Ἐλεύθερα Κράτη τῆς Εὐρώπης

Ταῦτα εἶναι ὠργανωμένα εἰς τὸν ἀμυντικὸν συνασπισμὸν τοῦ ΝΑΤΟ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῶν ΗΠΑ.

Ἡ Στρατηγικὴ ἀμυντικὴ γραμμὴ συμπίπτει πρὸς τὰ ὅρια τοῦ σιδηροῦ παραπετάσματος. Ἡ συνέχεια τῆς γραμμῆς ἐν τῇ χερσαίᾳ

κατευθύνσει αὐτῆς, παρουσιάζει ἓν σημαντικὸν κενόν. Τὸ κενὸν τοῦτο δημιουργεῖται ἀπὸ τὸ Γιουγκοσλαυικὸν Κράτος,Κράτος Κομμουνιστικὸν ἀποσχισθὲν ὅμως ἀπὸ τοῦ 1948 ἐκ τοῦ συνασπισμοῦ τῶν ὁμοϊδεατικῶν κρατῶν, μὴ ἀνῆκον εἰς τὸ ΝΑΤΟ. Ἡ Βαλκανικὴ τριμερὴς συμπληροῖ κατὰ ἕνα τρόπον τὸ κενὸν τοῦτο ἡ δὲ συνέχεια τῆς ἀμυντικῆς γραμμῆς τοῦ ΝΑΤΟ ἐκ τοῦ Βορ. παγωμένου ὠκεανοῦ καὶ τῆς Βαλτικῆς μέχρι τοῦ Εὐξείνου καὶ τῆς Ἀνατ. Μεσογείου ἐξασφαλίζεται ἐξ Ἰταλίας μέσῳ τοῦ Ἰονίου πελάγους εἰς τὴν Κέρκυραν καὶ τὴν Ἤπειρον.

Γ' Τὰ Οὐδέτερα Κράτη τῆς Εὐρώπης

Α) ΚΡΑΤΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ

1. ***Ἀλβανία.*** 28750 τετρ. χιλιομ. ἐκτάσεως καὶ πληθυσμοῦ 1.200.000 κατ. Ἡ πλειονότης τῶν κατοίκων της εἶναι Μουσουλμᾶνοι (Ὀρθόδοξοι καὶ Μπεκτασῆδες). Οἱ λοιποὶ δὲ Καθολικοὶ καὶ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί. Ὁμοιογένεια πληθυσμοῦ δὲν ὑφίσταται διακρινομένου τούτου εἰς σωρείαν φυλῶν ὡς Γκέγκηδων, Μαλισόρων, Μιρδιτῶν, Τόσκηδων, Λιάπηδων καὶ Τσάμηδων. Γεωφυσικῶς διαιρεῖται εἰς 4 ζῶνας: Ὑψηλήν, Ὀρεινήν, Κεντρικὴν καὶ Πεδινὴν παραλιακὴν ζώνην, τοῦ ἐδάφους της ὄντος διατεταγμένου εἰς ἀντίστοιχα δώματα. Ἡ χώρα εἶναι κτηνοτροφικὴ διαθέτουσα ὀρυκτὸν πλοῦτον ὡς χρώμιον καὶ πετρέλαιον ἀνεκμετάλλευτα λόγῳ ἐλλείψεως συγκοινωνιῶν. Ἡ Ἀλβανία εἶναι ἡ μόνη ἐκ τοῦ Ἀνατολικοῦ συνασπισμοῦ χώρα ἥτις ἔχει ἀκτὰς ἐπὶ τῆς Μεσογείου οὖσα διὰ τὸν λόγον τοῦτον σημαντικῆς στρατηγικῆς ἀξίας. Πρωτεύουσά της εἶναι τὰ Τίρανα.

2. ***Βουλγαρία.*** Ἔχει ἔκτασιν 110.850 τετρ. χιλ. καὶ πληθυσμὸν 7.350.000. Τὸ συγκοινωνιακὸν δίκτυον τῆς χώρας εἶναι τὸ πλέον ἀνεπτυγμένον ἐξ ὅλων τῶν ἄλλων χωρῶν τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, βελτιούμενον ὁσημέραι διὰ νέων ἐπεκτάσεων πρὸς τὰ Ἑλληνικά, ἰδίᾳ, σύνορα. Εἶναι χώρα γεωργικὴ καὶ κτηνοτροφική, μὲ πλούσια ὡσαύτως δασικὰ προϊόντα. Σημαντικὴ αὔξησις τῆς παραγωγῆς τῶν πρώτων ὑλῶν ἐπετεύχθη μεταπολεμικῶς. Οὕτω τοῦ μὲν ἄνθρακος ἀνῆλθεν εἰς 155ο)ο τῶν δὲ ὀρυκτῶν εἰς 160ο)ο ἔναντι τῆς τοιαύτης τοῦ 1939.

Εἰς τὴν χώραν ὑπάρχουν πλούσια κοιτάσματα οὐρανίου εὑρισκόμενα εἰς Μπούχοβα περὶ τὰ 75 χιλ. Β.Α. τῆς Σόφιας εἰς τὰς Νο-

τίας ὑπωρείας τοῦ Αἵμου. Νέα κοιτάσματα τῶν ὁποίων οἱ Ρῶσοι ἤρχισαν τὴν ἐκμετάλλευσιν ἀνευρέθησαν εἰς τὴν παρεύξεινον περιοχὴν καὶ εἰς τὴν Ν Α Βουλγαρίαν ('Ανατ. Ρουμελίαν) παρὰ τὸ Μπολυάροβο. 'Η ἐθνικοποιηθεῖσα ἐξ ἄλλου ὑπὸ τοῦ νέου καθεστῶτος βιομηχανία βάσει τοῦ Κυβερνητικοῦ προγράμματος ἀποβλέπει εἰς τὴν κάλυψιν ἐσωτερικῶν ἀναγκῶν καὶ πέραν τούτων εἰς δημιουργίαν ἐξαγωγῶν (Σοβ. Ἕνωσιν). Πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην προωθοῦνται αἱ βαρεῖαι, ἐλαφραὶ καὶ χημικῶν προϊόντων βιομηχανίαι, ἐνῶ ὁ ἐξηλεκτρισμὸς τῆς χώρας βαίνει μὲ γοργὸν ρυθμόν. Μετὰ τὸν Β' παγκόσμιον πόλεμον ἐμεγεθύνθη διὰ τῆς κατοχυρώσεως εἰς αὐτὴν ὑπὸ τῶν Ρώσων τῆς δωρηθείσης ὑπὸ τοῦ Χίτλερ ἡμισείας ἐκτάσεως τῆς Ντομπρουτσᾶς.

Οἱ Βούλγαροι κατάγονται ἐκ τῶν Φινοούνων ἢ Φινοουραλίων. 'Η ἐπιμιξία των μετὰ τῶν Σλαύων καὶ ἡ ἐξέλιξις τῆς γλώσσης των πρὸς τὸ σλαυικὸν ἰδίωμα συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ νομίζωνται—κακῶς—ἀπόγονοι τῶν Σλαύων.

Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Σόφια (ἡ παλαιὰ Σερδική).

3. ***Τσεχοσλοβακία.*** Κατέχει κεντρικὴν θέσιν ἐν τῇ Εὐρώπῃ. 'Η ἔκτασίς της εἶναι 127.827 τετρ. χιλ. καὶ οἱ κάτοικοί της 12.536.000. Τὸ σιδηροδρομικὸν δίκτυον τῆς χώρας εἶναι ἐκ τῶν πυκνοτέρων τῆς Εὐρώπης. 'Ο πληθυσμὸς τῆς χώρας εἶναι σλαυικῆς καταγωγῆς· ἐκ τούτων οἱ μὲν Τσέχοι πολυαριθμότεροι κατοικοῦν τὰς πεδινὰς ζώνας Βοημίας καὶ Μοραβίας οἱ δὲ Σλοβάκοι κατοικοῦν τὴν Σλοβακίαν. Οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν εἶναι Καθολικοὶ τὸ θρήσκευμα.

'Υπάρχουν ἐν τῇ χώρᾳ κοιτάσματα οὐρανίου. Τὰ παρὰ τὰ παλαιὰ ὀρυχεῖα ἀργύρου τοῦ Γιακύμωφ εἰς τὴν Δ. Βοημίαν—ὅπου ὁ Γερμανὸς ἐπιστήμων Μαρτὶν Κλάπροτ ἀνεῦρε τὸ 1789 οὐράνιον—ἔχουν σχεδὸν ἐξαντληθεῖ. 'Εξακολουθοῦν ἐν τούτοις ν' ἀποτελοῦν σήμερον μίαν σημαντικὴν πηγὴν ἀποκτήσεως οὐρανίου διὰ τὴν Σ. Ε. Τὰ κοιτάσματα ταῦτα διευθύνει μία σοβιετικὴ ὀργάνωσις λειτουργοῦσα ὑπὸ δῆθεν Τσεχικὴν ἐπωνυμίαν, διὰ μίαν περίοδον 99 ἐτῶν.

Πρωτεύουσα τῆς χώρας ἡ Πράγα (950.000).

4. ***Οὐγγαρία.*** 'Εκτάσεως 93.000 τετρ. χιλ. καὶ πληθυσμοῦ 9.200.000 κατ. Οἱ Οὖγγροι εἶναι Μαγυάροι, ταταρικῆς φυλῆς ἐλθούσης εἰς ἐπιμιξίαν μὲ ἄλλους λαούς. Οἱ πλεῖστοι τούτων εἶναι Καθολικοὶ τὸ θρήσκευμα, οἱ ὀλιγώτεροι δὲ Χριστιανοὶ 'Ορθόδοξοι. Εἶναι λαὸς ὑπερήφανος ἀγαπῶν τὴν ἐλευθερίαν του. 'Αποτελεῖ ὡς ἐκ τούτου τὸν ἀναγκαστικὸν δορυφόρον τῆς Σοβ. 'Ενώσεως τοῦ ὁποίου ἡ καθήλωσις εἰς τὴν κομμουνιστικὴν τροχιὰν στοιχίζει θυσίας σημαντικὰς εἰς τὸν δυνάστην.

Ἀναμφισβητήτως ἡ Οὐγγαρία εἶναι ἡ ἀσθενεστέρα ἔπαλξις κι' ἡ εὐθραυστοτέρα προθήκη τοῦ Σιδηροῦ Παραπετάσματος. Ὑπάρχουν ἐν αὐτῇ κοιτάσματα σημαντικὰ βωξίτου, ἀλουμινίου καὶ οὐρανίου.

Λόγῳ τῶν καταστροφῶν καὶ τῆς κατακλύσεως πολλῶν ὀρυχείων κατὰ τὴν πρόσφατον ἐξέγερσιν καὶ τῆς ἐξαφανίσεως, ἐξοντώσεως ἢ συλλήψεως πολυπληθῶν ἐργατῶν τῶν ὀρυχείων ἡ παραγωγὴ τῶν μεταλλευμάτων τούτων κατῆλθεν προσκαίρως πρὸς τὸ μηδέν.

Εἰδικῶς ἡ παραγωγὴ τοῦ οὐρανίου—τοῦ πλέον σημαντικοῦ καὶ πλέον ἐνδιαφέροντος τὴν Σ. Ε.—εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Πέτς ἦτο μηδαμινή. Ἤδη οἱ Ρῶσοι ἀπέστειλαν ἐπὶ τόπου ἑκατοντάδα «εἰδικῶν» διὰ τὴν ἐπανάληψιν τῶν ἐργασιῶν καὶ ἐντατικὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν μεταλλείων οὐρανίου. Πρωτεύουσά της ἡ Βουδαπέστη (1.000.000).

5. ***Ρουμανία.*** Ἔχει ἔκτασιν 237.380 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 15.874.000 κατ. Ἡ χώρα ἔχει ἀνεπτυγμένον συγκοινωνιακὸν δίκτυον σιδηροδρομικὸν καὶ ὁδικὸν ὅπερ διευκολύνει τὰς μεταφορὰς ἐκ τοῦ χώρου τῆς Σ. Ε. μέσῳ τῆς χώρας ταύτης πρὸς Οὐγγαρίαν καὶ Βουλγαρίαν. Ἡ ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως γέφυρα παρὰ τὸ Ρουσὲ ἐπιτρέπει τὴν κυκλοφορίαν συρμῶν ἐκ Κιέβου μέσῳ Βουκουρεστίου κατ' εὐθεῖαν πρὸς Σόφιαν.

Τὸ πλουτοπαραγωγικὸν δυναμικὸν τῆς Ρουμανίας εἶναι ἰσχυρόν.

Τὸ πετρέλαιον ὅπερ παράγει τὴν θέτει εἰς τὴν δευτέραν μοῖραν (μετὰ τὴν Σοβ. Ἕνωσιν) πετρελαιοπαραγωγοῦ χώρας ἐν Εὐρώπῃ. Ἔχει ἐπίσης σημαντικὴν παραγωγὴν γαιάνθρακος καὶ οὐρανίου. Τὰ πλουσιώτερα κοιτάσματα οὐρανίου ἅτινα ἀνεκαλύφθησαν κατὰ τὴν τελευταίαν τριετίαν εὑρίσκονται εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Μπάϊτα τῆς ΒΔ Ρουμανίας καὶ εἰς τὴν Τρανσυλβανίαν.

Εἶναι πλουσία εἰς γεωργικά, δασικά, καὶ κτηνοτροφικὰ προϊόντα.

Οἱ Ρουμάνοι εἶναι φυλὴ προερχομένη ἐκ διασταυρώσεως πολλῶν λαῶν ὡς Σλαύων, Ρωμαίων, Τατάρων καὶ Δακῶν. Ἡ Ρουμανικὴ γλῶσσα ἔχει βάσιν τὴν Λατινικὴν μὲ πολλὰ ξένα στοιχεῖα ἐν αὐτῇ. Εἶναι Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ μὲ Πατριάρχην.

Τὰ ὅριά της μετὰ τὸν Β' παγκόσμιον πόλεμον τὴν περιορίζουν σημαντικῶς καὶ τὴν ἀποστεροῦν τῶν περιοχῶν Βεσσαραβίας, Μπουκοβίνας καὶ μέρους τῆς Ντομπρουτσᾶς ἃς κατεῖχεν προπολεμικῶς. Σήμερον περιορίζεται εἰς τὴν Βλαχίαν, Μολδαυίαν καὶ Τρανσυλβανίαν. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ Βουκουρέστι (1.400.000).

6. ***Πολωνία.*** Τ' ὄνομά της σημαίνει σλαυιστὶ πεδινὴ χώρα. Μετὰ τὸν Β' παγκόσμιον πόλεμον ὁ ρυθμιστὴς τῶν τυχῶν τῶν ἐντὸς τοῦ παραπετάσματος Κρατῶν, μετετώπισε τὰ σύνορα τῆς χώρας πρὸς

᾿Ανατολὰς ἵνα καρπωθῆ Πολωνικὰς ἐκτάσεις εἰς βάρος τῆς ᾿Ανατολ. Γερμανίας. Οἱ Πολωνοὶ εἶναι σλαυικῆς καταγωγῆς καὶ ἡ γλῶσσα των ἔχει τὸ σλαυικὸν ἰδίωμα. Ἔκτασιν ἔχει ἡ χώρα 311.730 τετρ. χλμ. Ὁ πληθυσμός της ἀνέρχεται εἰς 28.070.000 (ἀπογραφὴ 31-11-1956) ἐνῶ προπολεμικῶς ἀνήρχετο εἰς τὰ 32.000.000. Κατὰ τὸ θρήσκευμα εἶναι Καθολικοί. Ὑπάρχει εἰς τὴν χώραν σημαντικὴ μειονότης Γερμανῶν, Ρώσων καὶ Ἑβραίων.

Ἡ Πολωνία ἔχει σημαντικὰ κοιτάσματα οὐρανίου. Ταῦτα εὑρίσκονται εἰς τὴν τέως Γερμανικὴν ἐπαρχίαν τῆς Κάτω Σιλεσίας. Τὰ πλουσιώτερα ὅμως ἐκ τῶν ὀρυχείων οὐρανίου εὑρίσκονται εἰς τὰς περιοχὰς Βάλντενμπουργ καὶ Χίρσμπεργκ τελοῦντα ὑπὸ αὐστηρὰν φρούρησιν Σοβιετικῶν στρατευμάτων παρ' ὅλον ὅτι ὀνομαστικῶς εἶναι ὑπὸ ΠολωΙικὴν διεύθυνσιν.

Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Βαρσοβία (1.300.000).

7. *᾿Ανατολικὴ Γερμανία.* Δὲν εἶναι ἀκριβῶς καθωρισμένη ἡ ἔκτασις καὶ ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς. Τοῦτο δὲ διότι οἱ Ρῶσοι ἔχουν πολὺν πληθυσμὸν μεταφέρει ἀνατολικώτερα εἰς τὴν ἀχανῆ χώραν των ἐνῶ καὶ τὰ Δυτικὰ σύνορα τῆς Πολωνίας ἔχουν ἐπεκταθῆ δυτικώτερα εἰς βάρος τοῦ Ἐθνικοῦ Γερμανικοῦ ἐδάφους.

Ἐπὶ συνολικῆς ἐκτάσεως ἐδάφους τῆς Γερμανίας περίπου 356.000 τετρ. χιλ. Ἡ ᾿Ανατολικὴ Γερμανία κατέχει περίπου τὰ 107.000 τετρ. χλμ. ἐνῶ ἔκτασις 890 τετρ. χμλ. τῆς τ. πρωτευούσης τοῦ Βερολίνου εἶναι διασυμμαχικὴ ζώνη. Ἐπὶ συνόλου ἐξ ἄλλου πληθυσμοῦ 67.300.000 τὰ περίπου 17.500.000 περιλαμβάνονται εἰς τὴν ᾿Ανατ. ζώνην.

Εἰς τὴν ᾿Ανατ. Γερμανίαν οἱ Ρῶσοι κατέχουν τὰ σημαντικὰ βιομηχανικὰ κέντρα Λειψίας, Δρέσδης, Ντεσσάου, Μαγδεμβούργου, ἐνῶ τὰ σπουδαῖα ἄλλοτε Γερμανικὰ κέντρα Μπρεσλάου. Στέττιν ἀνήκουν σήμερον εἰς τὴν Πολωνίαν. Εἰς τὴν χώραν ὑπάρχουν σημαντικὰ κοιτάσματα οὐρανίου. Αἱ κυριώτεραι περιοχαὶ οὐρανίου εὑρίσκονται εἰς τὴν ΝΔ Σαξωνίαν καὶ τὴν ᾿Αν. Θουριγγίαν καὶ ὑποβάλλονται ὑπὸ τῶν Ρώσων εἰς ἐντατικὴν ἐκμετάλλευσιν· φρουροῦνται δὲ αὐστηρῶς ὑπὸ τοῦ Σοβιετικοῦ στρατοῦ καὶ τῆς κομμουνιστικῆς «λαϊκῆς ἀστυνομίας».

Οἱ Ρῶσοι ἔχουν ἐγκαθιδρύσει Κυβέρνησιν ἰδικήν των ἐκ Γερμανῶν κομμουνιστῶν κι' ἔχουν διαρθρώσει τὸν κυβερνητικὸν μηχανισμὸν κατὰ τὸ κομμουνιστικὸν σύστημα.

Τὸ καθεστὼς δὲν ἔχει ἀναγνωρισθῆ ὑπὸ τῆς Δύσεως. Μὴ ἔχον ἄλλωστε λαϊκὸν ἔρεισμα εἶναι δυναστικὸν καὶ σαθρόν. Οἱ Γερμανοὶ ἄριστοι πατριῶται, δὲν λησμονοῦν τὰς ὠμότητας τῶν Ρώσων καὶ τὰ

σκληρὰ ἀντίποινα ἅτινα τοὺς ἐπέβαλλον διὰ τὰ Ναζιστικὰ εἰς βάρος των ὄργια κατὰ τὴν —πράγματι—δραματικὴν διὰ τοὺς Ρώσους περίοδον 1941—45 ἀλλὰ οὔτε καὶ τὴν ὑπὸ τῶν Ρώσων ἀφαίρεσιν καὶ διανομὴν εἰς τοὺς Πολωνοὺς τῶν Ἀνατολικῶν Γερμανικωτάτων ἐπαρχιῶν των, δύνανται ποτὲ νὰ λησμονήσουν καὶ συγχωρήσουν εἰς τοὺς δημίους των Ρώσους.

Κατόπιν τούτων διερωτᾶται τις ἂν εἶναι ὄντως τόσον ἀφελὲς τὸ Κρεμλῖνον ὥστε νὰ ὑπολογίζη σοβαρῶς ἐπὶ τῆς ὑποστηρίξεως ἐν καιρῷ πολέμου τῶν δούλων σήμερον εἰς αὐτοὺς Γερμανῶν τῆς Ἀν. χώρας των.

8. ***Σοβιετικὴ Ρωσία.*** Ἀπὸ τῆς Ὀκτωβριανῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1917 διατελεῖ ὑπὸ κομμουνιστικὸν καθεστώς. Ἡγέτις δύναμις ἐν τῷ κόσμῳ τῆς ἰδεολογίας ταύτης πρόμαχος—ὡς ἀρέσκεται ν' αὐτοκαλῆται—καὶ ἄγγελος φύλαξ τῶν «Ἐλευθεριῶν τῶν λαῶν καὶ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ Εἰρήνης» ἐκήρυξεν ἐμμέσως τὸν Β'. παγκόσμιον πόλεμον διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ συμφώνου Ρίμπεντροπ—Στάλιν εἰς Μόσχαν τὴν 24ην Αὐγούστου 1939.

Ἡ πολιτικὴ μυωπία τοῦ Προέδρου Ροῦσβελτ τὴν προώθησεν εἰς τὸ προσκήνιον, ὡς μίαν πρώτου μεγέθους δύναμιν ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τὴν κατέστησε σήμερον ρυθμιστὴν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν λαῶν τῆς γῆς.

Ἐκτείνεται ἐπὶ δύο ἠπείρων καὶ δύο ὠκεανῶν, τοῦ Βορείου παγωμένου καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ.

Ἡ ἔκτασίς της εἰς τὸ Εὐρωπαϊκὸν τμῆμα εἶναι 6.000.000 τετρ. χιλ. μὲ πληθυσμὸν 165.200.000. κατοίκων. Εἰς τὸ Ἀσιατικὸν τμῆμα της ἔχει ἔκτασιν(*) κατὰ προσέγγισιν 16.270.600 τετρ. χιλ. καὶ πληθυσμὸν ὡς ἔγγιστα 49.200.000. Εἰς τὸ σύνολον τῶν 215.000.000 κατοίκων της ἡ πλειονότης εἶναι Ρῶσοι, οἱ δὲ λοιποὶ πανσπερμία φυλῶν κατοικούντων κυρίως τὴν Ἀσιατικὴν περιοχήν.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου ἡ Ρωσία ἐνσωμάτωσεν εἰς τὸ Κράτος της τὰς τρεῖς μικρὰς δημοκρατίας τῆς Λευκορωσίας, Ἐσθονίαν, Λεττονίαν καὶ Λιθουανίαν καὶ τὰς Ρουμανικὰς ἐπαρχίας Βεσαραβίαν καὶ Μπουκοβίναν. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Μόσχα (7.000.000).

(*) Σαφῆ διαχωριστικὰ ὅρια Εὐρωπαϊκῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως καὶ Ἀσιατικῆς τοιαύτης δὲν ὑπάρχουν.

Πολεμικὴ ἰσχὺς 'Ανατολικοῦ μπλόκ.

Τὸ 'Ανατολικὸν μπλὸκ ἔχει ἐπιτύχει σήμερον αὐτάρκειαν ἐν τῇ παραγωγῇ, τοιαύτην ὥστε νὰ ἐνισχύεται εἰς τὸ ἀκέραιον τὸ πολεμικόν δυναμικόν του. Αἱ πειραματικαὶ ἐξ ἄλλου ἔρευναι εἰς τὸν τομέα τῶν θερμοπυρηνικῶν ὅπλων καὶ τῶν τηλεκατευθυνομένων βλημάτων ἐν τῇ Σ. Ε. συναγωνίζονται ἐπαξίως τὰς γενομένας τοιαύτας ἐν ταῖς Η.Π.Α.'Ως ἀντίπαλος δὲ συνασπισμὸς τοῦ Ν Α Τ Ο τὸ 'Ανατολικὸν μπλὸκ δὲν θὰ πρέπει νὰ ὑποτιμᾶται ἀλλὰ νὰ θεωρῆται ἕνας γίγας ἐχθρὸς τόσον εἰς τὸν τομέα τῶν συμβατικῶν ὅσον καὶ τῶν τῆς μαζικῆς καταστροφῆς ὅπλων. 'Αναντιρρήτως ἡ τοιαύτη πρόοδος τῶν Σοβιέτ, ἥτις ἀκολουθεῖ κατὰ πόδας τὴν τῶν ΗΠΑ εἰς τὴν «βελτίωσιν» τῶν ἐπιθετικῶν ἀτομικῶν καὶ θερμοπυρηνικῶν ὅπλων, γεννῶσα τὸ ἀντίπαλον δέος εἰς τοὺς δύο ἀντιπάλους συνασπισμοὺς συντελεῖ κατὰ πολὺ εἰς τὸ νὰ ἀποφεύγηται ἡ ἔνοπλος σύρραξις μεταξὺ αὐτῶν.

ΑΙ ΣΟΒΙΕΤΙΚΑΙ ΕΝΟΠΛΟΙ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

Ι. Στρατὸς ξηρᾶς.

'Απὸ τοῦ 1947 μέχρι τοῦ 1955 ἡ ἀριθμητικὴ ἰσχὺς τῶν δυνάμεων ξηρᾶς παρέμεινε σχεδὸν σταθερὰ περὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν 175 μεραρχιῶν. 'Η εὐκινησία καὶ δύναμις πυρὸς αὐτῶν ηὐξήθησαν σημαντικῶς διὰ τῆς μηχανοποιήσεως καὶ τοῦ «ἐκμοντερνισμοῦ» τοῦ ὑλικοῦ. Προσφάτως οἱ Ρῶσοι ἐξήγγειλαν «μείωσιν» τῶν δυνάμεών των ξηρᾶς κατὰ 1.200.000 ἄνδρας. Τό τοιοῦτον δὲν σημαίνει, ὡς εἰκός, περιορισμὸν ἐξοπλισμῶν εἰς τὸν τομέα τῆς δυνάμεως στρατοῦ ξηρᾶς διότι οὔτε διεθνὴς ὕφεσις ἐσημειώθη ἀλλ' οὔτε καὶ αἱ ὅλαι ἐνέργειαι τῆς Σ. Ε. παρέχουν ἐνδείξεις ὅτι ἐγκαινιάζει πρώτη αὐτὴ καὶ μονοπλεύρως πρόγραμμα περιορισμοῦ τοῦ πολεμικοῦ της δυναμικοῦ. Εἶναι βέβαιον ὅτι αἱ προσπάθειαι τῆς Στρατ]κῆς ἐπιστήμης εἰς τὴν Σ. Ε. ἔτεινον πρὸς τὴν ἐξειδίκευσιν μονίμου στρατιωτικοῦ προσωπικοῦ εἰς τὰ νέα ὅπλα πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐξοικονομηθοῦν ἐργατοαγροτικαὶ χεῖρες τόσον ἀναγκαῖαι διὰ τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅπως αὐξήσουν τὸ πολεμικὸν των δυναμικόν. 'Η πρόσφατος ἀναγγελία, ἄν μή τι ἄλλο, δηλοῖ ὅτι αἱ Σοβιετικαὶ μεραρχίαι προσηρμόσθησαν εἰς τὴν τακτικὴν τοῦ ἀγῶνος διὰ συγχρόνων ὅπλων, ἐφοδιασθεῖσαι καὶ δι' αὐτῶν.

Αἱ ὑπάρχουσαι μηχανοκίνητοι καὶ τεθωρακισμέναι μεραρχίαι ἀνέρχονται εἰς 65. Αἱ μεραρχίαι Πεζικοῦ ἔχουν καταστῆ μηχανοκίνητοι ἐφοδιασθεῖσαι δι' ἁρμάτων καὶ προσθέτου πυροβολικοῦ. Ἡ δυνατότης τῶν Σοβιὲτ εἰς ἀερομεταφερόμενα στρατεύματα ηὐξήθη σημαντικῶς ἀπὸ τοῦ Β'. παγκοσμίου πολέμου.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν μεραρχιῶν τῶν δορυφόρων Κρατῶν ηὐξήθη, σχεδὸν εἰς τὸ διπλάσιον, ἀπὸ τοῦ 1947 ἀνερχόμενος συνολικῶς εἰς 80 περίπου.

Αἱ 4.500.000 περίπου δυνάμεις ξηρᾶς τῆς Σ. Ε., καὶ δορυφόρων—ὡς ὑπελογίζοντο πρὸ τῆς ἐξαγγελίας τοῦ περιορισμοῦ των—κρατοῦνται εἰς ἓν ὑψηλὸν ἐπίπεδον προετοιμασίας δι' ἑνὸς προγράμματος ἐκπαιδεύσεως.

Ἡ ΕΣΣΔ ἔχει ἑτοίμην καθ' ὅλα μίαν αἰχμὴν δόρατος διὰ ταχεῖαν προέλασιν εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην. Αὔτη ἀποτελεῖται ἐξ 22 ἑτοιμοπολέμων Σοβιετικῶν μεραρχιῶν εἰς Ἀνατ. Γερμανίαν. Ὁ ὄγκος τούτων εἶναι τεθωρακισμέναι μεραρχίαι μὲ ἓν σχεδὸν πλῆρες συμπλήρωμα ἐξ ἁρμάτων καὶ αὐτοκινουμένων πυροβόλων. Ὄπισθεν τῆς αἰχμῆς ταύτης δόρατος εὑρίσκονται αἱ Σοβιετικαὶ μεραρχίαι σταθμεύουσαι εἰς τὰς διαφόρους δορυφόρους χώρας τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης καὶ τὴν Σ. Ε. μὴ συνυπολογιζομένων τῶν μεραρχιῶν τῶν δορυφόρων.

Τὸ Σοβιετικὸν σύστημα ἐπιστρατεύσεως δοκιμάζεται συνεχῶς. Ἐκτιμᾶται ὅτι 30 ἡμέρας μετὰ τὴν κήρυξιν ἐπιστρατεύσεως, αἱ δυνάμεις ξηρᾶς τοῦ Σοβιετικοῦ μπλὸκ θὰ ἠδύνατο ν' ἀνέλθουν εἰς 400 μεραρχίας.

II. Ἀεροπορία.

Ἡ ἀριθμητικὴ ἰσχὺς τῶν Σοβιετικῶν ἀεροπορικῶν δυνάμεων κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀνῆλθεν εἰς 20.000 περίπου ἀεροσκάφη ἀλλὰ σημαντικώτερος ἐκνεωτερισμὸς ἔλαβε χώραν.

Τὸ 1951 ἐκ τῶν μαχητικῶν ἀεροσκαφῶν τὰ 20% ἦσαν ἀεριωθούμενα, ἐνῶ τὸ 1954 σχεδὸν ὅλα ἦσαν ἀεριωθούμενα.

Τὸ 1951 ἐλαφρὰ ἀεριωθούμενα βομβαρδιστικὰ δὲν εἶχον εἰσαχθεῖ εἰς τὰς μαχίμους μονάδας, ἐνῶ τὸ 1954 ἄνω τῶν 2)3 τῶν σκαφῶν τούτων ἦσαν ἀεριωθούμενα.

Νεώτεροι τύποι ἀεριωθουμένων μαχητικῶν ἐνεφανίσθησαν ἐσχάτως. Παρετηρήθησαν νεώτεροι τύποι μέσων καὶ βαρέων βομβαρδιστικῶν περιλαμβανομένων ἀεριωθουμένων προτύπων.

Μέχρι τοῦ 1951 ἡ μαχητικὴ ἀξία τῶν ἀεροπορικῶν δυνάμεων

τῶν δορυφόρων ἦτο ἀμελητέα καὶ τ' ἀεροσκάφη των ἦσαν ἀπηρχαιωμένα.

Τὸ 1954 ἡ ἀριθμητική των δύναμις ὄχι μόνον ἐδιπλασιάσθη ἀλλὰ σχεδὸν τὰ ἡμίση τῶν σκαφῶν των ἦσαν ἀεριωθούμενα. Ἐπὶ πλέον αἱ ἐγκαταστάσεις των εἶχον βελτιωθῆ καὶ ἡ ἐκπαίδευσις τῶν πληρωμάτων εἶχε φθάσει εἰς ἀρκετὰ ἱκανοποιητικὸν ἐπίπεδον.

Τὰ τελευταῖα ἔτη τὰ Σοβιὲτ ἐτριπλασίασαν περίπου τὸν ἀριθμὸν τῶν μεγάλων ἀεροδρομίων εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Εὐρώπην τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν ὑπὸ τῶν ἀεριωθουμένων. Ἡ κατασκευὴ αὕτη προχωρεῖ εἰσέτι, λαμβανομένης εἰδικῆς φροντίδος διὰ τὴν πρόβλεψιν πολὺ μακρῶν διαδρόμων.

Τὸ ἀναπτυσσόμενον δίκτυον ἀεροδρομίων καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολικὴν Εὐρώπην, τὰ συστήματα ἐλέγχου καὶ προειδοποιήσεως ἀεροσκαφῶν καὶ ἡ διάθεσις ἀντιαεροπορικοῦ πυροβολικοῦ ὑπὸ τοῦ Σοβιετικοῦ συνασπισμοῦ ἀποβαίνουν ταχέως ἱκανὰ διὰ τὴν παροχὴν μιᾶς ἀποτελεσματικῆς ζώνης ἀντιαεροπορικῆς ἀμύνης κατὰ μῆκος τῆς Δυτικῆς περιμέτρου τοῦ Σοβιετικοῦ μπλόκ. Ἡ παραγωγὴ σκαφῶν τῆς πολεμικῆς ἀεροπορίας εἶναι ἐντατική. Οὐχ' ἧττον ὅμως, κατ' ἀσφαλεῖς πληροφορίας οἱ Ρῶσοι ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιβραδύνουν τὸν ρυθμὸν παραγωγῆς βομβαρδιστικῶν μακρᾶς πτήσεως ἵνα συγκεντρώσουν τὰς προσπαθείας των εἰς τὴν τελειοποίησιν διηπειρωτικῶν τηλεκατευθυνομένων βλημάτων.

ΙΙΙ. Ναυτικόν.

Τοῦτο διαθέτει περὶ τὰ 500 ὑποβρύχια ἐν ὑπηρεσίᾳ ἐξ ὧν τὰ 50% εἶναι μεγάλων ἢ μέσων ὠκεανοπόρων τύπων. Αἱ ναυτικαὶ δυνάμεις εἶναι διηρημέναι σήμερον εἰς 4 στόλους : τῆς Λευκῆς θαλάσσης, Βαλτικῆς, Εὐξείνου Πόντου καὶ Ἄπω Ἀνατολῆς. Ἕκαστος στόλος ἀποτελεῖται περίπου ἀπὸ 6 καταδρομικά, 40—50 ἄλλα πλοῖα, 100 ὑποβρύχια καὶ 700 ἀεροπλάνα. (Ἀμυντικὰ μέσα τῶν ἰσχυρῶν Ναυτικῶν τῆς Δύσεως Κρατῶν εἶναι αἱ κατευθυνόμεναι αὐτομάτως πρὸς τὸν στόχον των τορπίλλαι, ὡς καὶ σημαντῆρες οἱ ὁποῖοι διὰ τοῦ ἤχου των ἀνιχνεύουν τὴν θάλασσαν). Ἡ προοπτικὴ προβλέπει ὅτι τὸ 1960 ἡ Ρωσία θὰ ἔχει ναυπηγήσει 700 ὑποβρύχια.

Τὸ τρέχον μεγάλης κλίμακος Ναυτικὸν κατασκευαστικὸν πρόγραμμα ἀποδίδει ἰδιαιτέραν σημασίαν εἰς τὴν παραγωγὴν μεγάλων ὠκεανοπόρων ὑποβρυχίων.

Ὑπάρχουν μεγάλα ἀποθέματα θαλασσίων ναρκῶν. Τὰ Σοβιὲτ

ἔχουν σημαντικὴν δύναμιν ναρκοθετήσεως ἀπὸ ἀέρος καὶ θαλάσσης.

Ἡ ΕΣΣΔ ἐσημείωσε μεγάλας ἐπιτεύξεις καὶ ἐξελίξεις εἰς τὸ ἀτομικὸν πεδίον, εἰς τὸν χημικὸν καὶ βιολογικὸν πόλεμον, εἰς τὰ τηλεκατευθυνόμενα βλήματα καὶ γενικῶς εἰς τὰ ὅπλα μαζικῆς καταστροφῆς.

Ἡ Σοβιετικὴ οἰκονομία ἔχει καθορίσει καὶ ἀκολουθεῖ πιστῶς ἓν ἐπίπεδον στρατιωτικῆς παραγωγῆς, τὸ ὁποῖον ἀπεδείχθη ἐπαρκὲς διὰ τὴν παροχὴν ὑλικοῦ εἰς τὰ Σοβιὲτ καὶ τοὺς δορυφόρους ὡς καὶ εἰς τὴν δημιουργίαν ἀποθεμάτων, τῶν ὁποίων ἡ πληθὺς ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος αὐξάνει.

Οὕτως ἔχουν: πλέον ἢ ἐπαρκῆ ἅρματα μάχης, ὅλμους καὶ ἀντιαρματικὰ ὅπλα διὰ πλείονας τῶν 300 νέων μεραρχιῶν, ἐνῶ τ' ἀποθέματα εἰς πεδινὸν πυροβολικὸν καὶ ἀντιαεροπορικὸν πυροβολικὸν εἶναι πολλαπλάσια τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὸν ἐξοπλισμὸν τῶν μεραρχιῶν τούτων.

Ἡ παραγωγὴ τῶν ὑλικῶν τούτων συνεχίζεται γοργῶς.

Ἐν συμπεράσματι: Τὸ Ἀνατολικὸν μπλὸκ διαθέτει δυνάμεις σημαντικὰς ἐφωδιασμένας διὰ συγχρόνου ὑλικοῦ βελτιουμένου σταθερῶς, ἱκανὰς δὲ ν' ἀναμετρηθοῦν μὲ τὰς δυνάμεις τοῦ ΝΑΤΟ εἰς τὸ Θ.Ε. τῆς Εὐρώπης.

Παρὰ ταῦτα τὸ Σοβιετικὸν μπλὸκ εὑρίσκεται ὡς ἔχουν σήμερον τὰ πράγματα, εἰς μειονεκτικὴν θέσιν ἔναντι τοῦ ΝΑΤΟ. Κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν τῶν «μεσαίου βεληνεκοῦς κατευθυνομένων βλημάτων» (1500 μιλίων περίπου) αἱ ΗΠΑ ἡγέτις τοῦ ΝΑΤΟ Δύναμις μὲ τὰς πολυαρίθμους βάσεις τὰς ὁποίας διαθέτουν εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς χώρας θὰ ἔχουν ἐντὸς ἀκτῖνος βολῆς τὴν Σ. Ε. ἀπὸ πολλὰ σημεῖα τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς. Ἀντιθέτως ὁ Ἀνατολικὸς συνασπισμὸς παρ' ὅλον ὅτι θὰ ἔχῃ ἐντὸς ἀκτῖνος βολῆς τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀφρικὴν δὲν θὰ ἔχῃ τὴν δυνατότητα νὰ πλήξῃ τὰς Η.Π.Α. ἐντὸς τοῦ μητροπολιτικοῦ ἐδάφους των. Τὸ πλεονέκτημα τοῦτο εἶναι μᾶλλον σχετικὸν δεδομένου ὅτι οἱ Ρῶσοι δύνανται νὰ βομβαρδίσουν τὰς Ἀμερικανικὰς πόλεις χρησιμοποιοῦντες τὰ «ὑπερηπειρωτικὰ» βομβαρδιστικὰ ἀεροπλάνα των. Εἶναι πάντως τοῦτο πλεονέκτημα ἔστω καὶ προσωρινόν, ἐφ' ὅσον ἡ ἐποχὴ τοῦ μέσου βεληνεκοῦς βλήματος δὲν πρόκειται νὰ εἶναι παρὰ μία βραχείας διαρκείας εἰσαγωγὴ εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ μακροῦ βεληνεκοῦς κατευθυνομένου βλήματος, ὁπότε ἡ Ρωσία θὰ δυνηθῇ νὰ πράξῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δύναται σήμερον μόνον ὁ ΝΑΤΟ.

ΔΙΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ Ἢ ΣΦΑΙΡΙΚΑ ΒΛΗΜΑΤΑ

Τὴν ὀνομασίαν «σφαιρικά» ἔλαβαν ὡς ἐκ τοῦ ὅτι ἡ ἀκολουθουμένη τροχιά των εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν τῆς βολίδος τυφεκίου.

Τὸ μακροῦ βεληνεκοῦς κατευθυνόμενον βλῆμα ἔχει ἐπωνομασθεῖ καὶ «ἀπόλυτον» ἢ «ἔσχατον ὅπλον». διότι δὲν ὑφίσταται κατ' αὐτοῦ γνωστὸν μέσον ἀμύνης.

Δύναται νὰ ἐκτελέση «πτῆσιν» ἴσην πρὸς τὴν ἀπόστασιν τῆς ἡμισείαςπεριμέτρου τῆς γῆς καὶ εἰς ὕψος πολλῶν ἑκατοντάδων μιλίων ἐντὸς χρονικοῦ διαστήματος ἐλαχίστων λεπτῶν τῆς ὥρας φέρον πυρηνικὴν ἐκρηκτικὴν γόμωσιν. Ἡ ταχύτης του ὑπολογίζεται μέχρι 32.000 χλμ. τὴν ὥραν. Ἀποτελεῖται οὐσιαστικῶς ἐκ τριῶν μερῶν: α) Τὸν τεράστιον πύραυλον τῆς ἀρχικῆς ἐκσφενδονίσεως, β) τὸν ἐνδιάμεσον πύραυλον δευτέρας ἐκτονώσεως, ὅστις φέρει ἐκρηκτικὴν γόμωσιν καὶ γ) ἀπὸ αὐτὴν ταύτην τὴν ἐκρηκτικὴν γόμωσιν. Καὶ ἂν ἔγιναν νῦν αἱ πρῶται δοκιμαὶ εἶναι ἐν τούτοις πολὺ μακρὰν καὶ πολὺ δύσκολος ἡ ὁδὸς μεταξὺ πρώτης δοκιμαστικῆς ἐκσφενδονίσεως καὶ δυνατότητος πρακτικῆς χρησιμοποιήσεως διὰ πολεμικοὺς σκοπούς. Διότι ὁ ἀρχικὸς πύραυλος πρέπει νὰ ὑποβληθῇ εἰς ἐπανειλημμένας δοκιμὰς ἵν' ἀπαλλαγῇ ὡρισμένων χαρακτηριστικῶν δυσχερειῶν. Ὁ δεύτερος, ἐνδιάμεσος, πρέπει ἐπίσης νὰ δοκιμασθῇ πλειστάκις διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ὁ ἀπρόσκοπτος χειρισμός του ἀπὸ τὸν ἀρχικὸν πύραυλον καὶ δὲν εἶναι τόσον εὔκολον τὸ ἐγχείρημα τοῦτο τῆς ἀποσπάσεως ἀπὸ τὴν «ράχιν» ἑνὸς πυραύλου, μετακινουμένου μὲ μίαν ταχύτητα ἀνωτέραν τῆς τοῦ ἤχου, τοῦ ἐνδιαμέσου πυραύλου ὅστις φέρει τὴν ἐκρηκτικὴν γόμωσιν.

Τέλος πρέπει νὰ κατασκευασθῇ τὸ περιέχον τὴν ἐκρηκτικὴν γόμωσιν κυρίως βλῆμα ἱκανὸν ν' ἀντιστῇ εἰς τὴν καταπληκτικὴν θερμοκρασίαν ἥτις ἀναπτύσσεται ἐκ τῆς τριβῆς τοῦ βλήματος ὅταν τοῦτο θὰ ἐπανέλθη ἐντὸς τῆς γηΐνης ἀτμοσφαίρας.

Καὶ ἀφοῦ πάντα ταῦτα συντελεσθοῦν κατ' εὐχὴν θὰ πρέπει νὰ κατασκευασθῇ εἰς σημαντικὸς ἀριθμὸς τῶν τεραστίως δαπανηρῶν αὐτῶν ὅπλων καὶ νὰ ἐγκατασταθοῦν αἱ βάσεις των μὲ γεγυμνασμένον προσωπικόν. Ἡ διαφορὰ τοῦ σφαιρικοῦ βλήματος ἀπὸ τὰ τηλεκατευθυνόμενα ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι τοῦτο ἐξαιρέσει τῶν πρώτων σταδίων τῆς πτήσεώς του δὲν δύναται νὰ ἐλέγχηται ἐκ τοῦ ἐδάφους διὰ τοῦ ραντάρ. Δι' ὃ θεωρεῖται πλέον ἢ βέβαιον ὅτι δὲν δύναται νὰ παρουσιάζῃ μεγάλην ἀκρίβειαν εἰς τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ στόχου.

Ὑπῆρχον σοβαραὶ ἐνδείξεις εἰς τὸ Πεντάγωνον ὅτι τὰ Σοβιὲτ

εἶχον προβεῖ εἰς ἐπιτυχεῖς δοκιμὰς ἑνὸς μακροῦ βεληνεκοῦς κατευθυνομένου βλήματος πολλαπλῆς ἐκτονώσεως.

Τοῦτο εἶχε δοκιμασθεῖ ὑπὸ τῶν Ρώσων ὀλίγας ἑβδομάδας πρὸ τῶν δοκιμῶν τοῦ Ἀμερικανικοῦβλήματος «Ἄτλας» τοῦ πρώτου «διηπειρωτικοῦ» τοῦ ὁποίου αἱ δοκιμαὶ ἔγιναν τὴν 11ην Ἰουνίου 1957 ἀπὸ τὰς ἀκτὰς τῆς Φλωρίδος.

Οἱ Ρῶσοι δι' ἀνακοινώσεώς των γενομένης τὴν 26ην Αὐγούστου ἐ.ἔ. κατέστησαν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα γνωστὸν ὅτι κατέχουν τὸ «ἀπόλυτον ὅπλον».

Τούτου αἱ ἐπιτυχεῖς δοκιμαί, φαίνεται, ἔγιναν ἐκ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας πρὸς στόχον μεμακρυσμένον, τῆς Σιβηρίας.

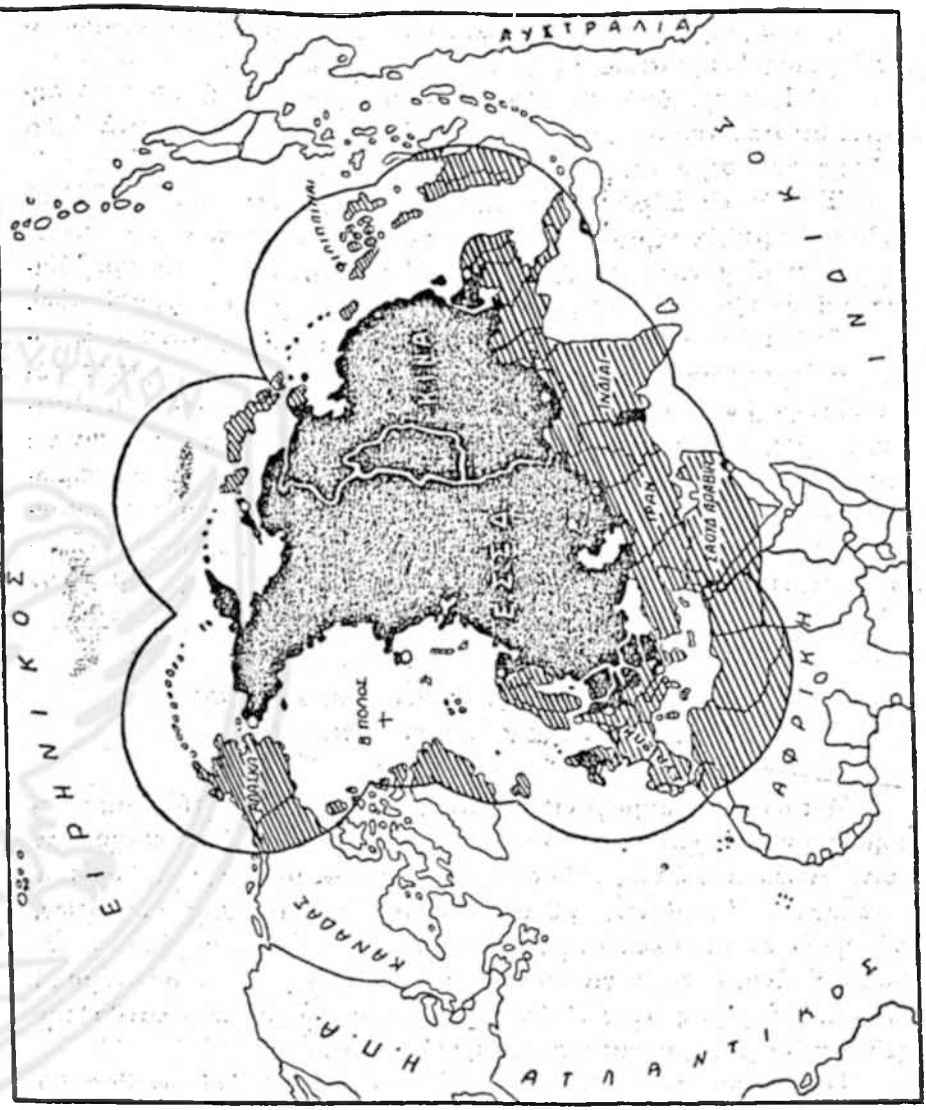
Αἱ πληροφορίαι τὰς ὁποίας ἔδωσαν περὶ τοῦ διηπειρωτικοῦ των βλήματος οἱ Ρῶσοι ἀναφέρονται εἰς σχετικὸν ἄρθρον τοῦ στρατηγοῦ Προκρόφσκι ἀρχηγοῦ τῶν τεχνικῶν των ὑπηρεσιῶν. Κατ' αὐτὸ τὸ σφαιρικὸν βλῆμα φθάνει τὸ ὕψος τῶν 600 μιλίων καὶ πλήττει τὸν στόχον του μὲ ταχύτητα 15000 μιλίων, τὸ δὲ ἀνώτατον ὅριον ταχύτητός του εἶναι 25.000 μίλια ὡριαίως. Ἡ πιθανὴ παρέκκλισίς του ἐκ τοῦ στόχου δὲν δύναται νὰ εἶναι μεγαλυτέρα τῶν 6—12 μιλίων καὶ ἐπειδὴ τὸ βλῆμα ἔχει ὑδρογονικὴν γόμωσιν ἡ καταστροφὴ τοῦ στόχου εἶναι ἀσφαλής. Ἤδη ὑφίσταται ἡ πιθανότης (κατὰ τὸν σ. Προκρόφσκι πάντοτε) νὰ πληγῆ οἱοδήποτε σημεῖον τῆς ὑδρογείου (;). Οἱ χῶροι ἐκτοξεύσεώς του εἶναι μικροὶ καὶ δύνανται νὰ συγκαλυφθοῦν εὐκόλως.

Ἡ ἐφημερὶς «Σοβιετικὸν Ναυτικὸν» ἐδημοσίευσε ταυτοχρόνως σχεδιάγραμμα τῶν Ἀμερικανικῶν βάσεων περὶ τὴν ΕΣΣΔ αἵτινες καλύπτονται πλήρως ὑπὸ τοῦ βεληνεκοῦς τῶν διηπειρωτικῶν βλημάτων.

Διὰ τοῦ νέου βλήματος ἡ Σ. Ε. κατέχει ὅλα τὰ σύγχρονα ἀτομικὰ καὶ ὑδρογονικὰ ὅπλα καὶ τηλεκατευθυνόμενα βλήματα διὰ τῶν ὁποίων αὕτη δύναται νὰ πλήξη τὰ ζωτικώτερα σημεῖα τῆς ὑδρογείου.

—Εἰς ΗΠΑ καὶ Ἀγγλίαν ἐντατικαὶ προσπάθειαι καταβάλλονται διὰ τὴν ἐξεύρεσιν τρόπου ἀμύνης ἀπὸ τὰ διηπειρωτικὰ βλήματα. Πιστεύεται ὅτι εὑρίσκεται εἰς καλὴν ὁδὸν ἡ ἀνίχνευσις τοῦ ἀποτελεσματικοῦ μέσου ἀμύνης κατ' αὐτῶν.

Τοῦτο θὰ εἶναι, προφανῶς, πύραυλος ἐφοδιασμένος μὲ «ἀτομικὴν κεφαλὴν» ἱκανὸς νὰ φθάση εἰς ὕψος 11 χιλ. Τὰ διηπειρωτικὰ βλήματα ἀκολουθοῦν τροχιὰν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον εὐθεῖαν πρὸς τὸν στόχον των. Συνεπῶς ἐὰν οἱ ἀμυνόμενοι δύνανται νὰ γνωρίζουν τὰς συντεταγμένας τῆς τροχιᾶς αὐτῆς, θὰ εἶναι εἰς θέσιν—θεωρητικῶς—νὰ ὑπολογίζουν τὸν τόπον ὅστις ἀποτελεῖ τὸν στόχον τοῦ βλήματος. Ἐν τοιαύτη περιπτώσει ὁ ἀμυντικὸς πύραυλος θὰ ἐκτοξεύηται

· Ἐμβέλεια τῶν μεσαίου βεληνεκοῦς Ρωσικῶν πυραύλων

μὲ προορισμὸν νὰ συναντήσῃ τὸ διηπειρωτικὸν βλῆμα τοῦ ἀντιπάλου καὶ ἡ ἀτομικὴ γόμωσίς του θὰ ἐκρήγνυται εὐθὺς ὡς εὑρεθῇ εἰς τὸ πλησιέστερον σημεῖον πρὸς αὐτόν, μὲ ἀποτέλεσμα ἢ τὴν καταστροφὴν τοῦ βλήματος ἢ τὴν παρέκκλισιν αὐτοῦ ἐκ τῆς τροχιᾶς του.

Δὲν παραγνωρίζεται ἐν τούτοις τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ καταπληκτικὴ

ταχύτης τοῦ βλήματος καθιστᾶ ἐξαιρετικὰ δυσχερὲς τὸ πρόβλημα τῆς βεβαίας ἀντιμετωπίσεως κι' ἐξουδετερώσεώς του.

— Ἡ κατοχὴ ὑπὸ τῶν Ρώσων διηπειρωτικοῦ βλήματος δὲν σημαίνει ὅτι ἀπέκτησαν οὗτοι ὑπεροχὴν ἔναντι τῶν ΗΠΑ εἰς τὰ ὅπλα μαζικῆς καταστροφῆς.

Ἐκ τῶν εἰς Εὐρώπην καὶ Β. Ἀφρικὴν βάσεων τοῦ ΝΑΤΟ τὸ Σοβιετικὸν μπλὸκ εὑρίσκεται ἐντὸς τοῦ βεληνεκοῦς τῶν τηλεκατευθυνομένων βλημάτων τῶν Δυτικῶν ἐνῶ αἱ ΗΠΑ ἔχουν τὸ προβάδισμα καὶ εἰς τὸν τομέα τῶν ὑπὸ πιλότου ὁδηγουμένων ἀεροπλάνων.

Ταῦτα ἀσχέτως τοῦ γεγονότος ὅτι εἰς τὰ Ἀμερικανικὰ ἐργοστάσια ἀεροπορίας κατασκευάζονται σήμερον μαζικῶς βλήματα τύπον «Ζεὺς» ἢ «Θὼρ» μὲ τὰ ὁποῖα ἐφοδιαζόμεναι αἱ παρὰ τὴν Δυτικὴν περίμετρον τῶν Σοβιὲτ βάσεις τοῦ ΝΑΤΟ θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ δώσουν ἄμεσον ἀπάντησιν εἰς τυχὸν Ρωσικὴν ἐπίθεσιν μὲ διηπειρωτικὸν βλῆμα· ἐνῶ πιστεύεται ὅτι συντομώτατα θὰ ἀρχίσῃ εἰς σημαντικὰς ποσότητας ἡ παραγωγὴ διηπειρωτικῶν βλημάτων τύπου «Ἄτλας» καὶ «Τιτὰν» τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται σήμερον εἰς τὸ πειραματικὸν στάδιον.

ΠΛΟΥΤΟΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΝ ΔΥΝΑΜΙΚΟΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ

Μεταξὺ τῶν παραγόντων οἵτινες προσδιορίζουν τὴν στρατιωτικὴν ἰσχὺν μιᾶς χώρας ὁ οἰκονομικὸς παράγων κατέχει ἐξέχουσαν θέσιν. Ἀνέκαθεν, ἀλλὰ περισσότερον σήμερον, μὲ τὴν πρόοδον τῶν τεχνολογικῶν ἐξελίξεων, ἡ ἐξάρτησις τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως, ἀπὸ τὴν οἰκονομίαν κατέστη τόσον ἀπόλυτος ὥστε ὁ σύγχρονος πόλεμος νὰ εἶναι κατὰ βάσιν βιομηχανικὸς πόλεμος αἱ δὲ οἰκονομικαὶ δυνατότητες χώρας τινὸς ν' ἀποτελοῦν σὺν τῷ χρόνῳ ἀλάνθαστον σχεδὸν δείκτην τῆς στρατιωτικῆς ἰσχύος αὐτῆς.

Ἡ ἀνάλυσις τῶν δυνατοτήτων τῆς σοβιετικῆς οἰκονομίας θὰ ὁδηγήσῃ εἰς τὴν ἐξαγωγὴν θετικῶν συμπερασμάτων ὡς πρὸς τὰς δυνατότητας τῆς χώρας ταύτης εἰς τὴν διεξαγωγὴν ἑνὸς πολέμου.

Α. Γεωργία

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἡ Ρωσία ὑπῆρξε κατ' ἐξοχὴν γεωργικὴ χώρα, ἡ δὲ γεωργία ἀπετέλει τὸν κυριώτερον πλουτοπαραγωγικὸν πα-

ράγοντα της Ρωσικῆς οἰκονομίας. Ἡ ἄνοδος ὅμως εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν Μπολσεβίκων ἔδωσε μεγάλην ἔμφασιν εἰς τὴν βιομηχανίαν· ἡ γεωργία παρημελήθη ἡ δὲ ἀγροτικὴ παραγωγὴ δὲν προωθήθη εἰς τὸν βαθμὸν ὃν ἐπιτρέπουν αἱ δυνατότητες τῆς χώρας.

Ἡ ποικιλία τοῦ κλίματος τῆς Σ. Ε. ἐπιτρέπει τὴν παραγωγὴν κατ' ἐξοχὴν ποικίλων προϊόντων γῆς. Αἱ κλιματολογικαὶ ἐν τούτοις συνθῆκαι ἐμποδίζουν τὴν περαιτέρω ἐπέκτασιν τῆς γεωργίας καὶ 30% τοῦ ἐδάφους εἶναι τελείως ἀκατάλληλον πρὸς καλλιέργειαν. Εἰς τὰ Βόρεια ἡ περιοχὴ τῶν δασῶν συμπίπτει μὲ τὴν συνεχῶς ἀρδευομένην ζώνην ἡ ὁποία ὅμως ἔχει ἔδαφος πτωχόν, ἐλάχιστα γόνιμον. Ὡσαύτως ἡ περιοχὴ τῶν στεππῶν εἶναι ἀκατάλληλος πρὸς καλλιέργειαν.

Σήμερον τὸ σύνολον τῆς καλλιεργουμένης ἐκτάσεως ἐν τῇ Σ. Ε. ἀνέρχεται εἰς τὸ 1)6 τῆς ὅλης ἐπιφανείας τῆς χώρας.

Αἱ προοπτικαὶ ὅθεν ἐπεκτάσεως τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας εἰς νέα ἐδάφη εἶναι σχετικῶς ἐλάχιστοι καὶ ὁ γεωργικὸς πλοῦτος τῆς χώρας κατώτερος τοῦ ἐμφανιζομένου ὑπὸ τῆς σοβ. προπαγάνδας.

—Τὰ αἴτια τῆς παρακμῆς τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς εἰς τὴν μετεπαναστατικὴν Ρωσίαν εἶναι πολλά:

α) Ἡ ἀντίδρασις τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὴν κολλεκτιβοποίησιν καὶ ἡ ἀπορρόφησις ἐργατικῶν χειρῶν τῆς ὑπαίθρου ὑπὸ τῆς βιομηχανίας.

β) Ἡ δοθεῖσα ἔμφασις εἰς τὴν βαρεῖαν βιομηχανίαν ἥτις καθυστέρησε τὸ πρόγραμμα τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς.

γ) Αἱ ἐλάχισται διατιθέμεναι ἐπενδύσεις διὰ τὴν γεωργίαν ἐν συγκρίσει μὲ τὰ προβλεπόμενα καὶ διατιθέμενα ποσὰ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας.

δ) Αἱ δυσκολίαι τῶν μεταφορῶν αἵτινες παρημπόδισαν τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀγροτικοῦ τομέως.

ε) Ὁ Β' παγκόσμιος πόλεμος κατέφερεν ἰσχυρότατον πλῆγμα εἰς τὴν γεωργίαν. Τὰ 47% τῆς καλλιεργημένης σοβιετικῆς ἐκτάσεως εἶχον καταληφθῆ ὑπὸ τῶν Γερμανῶν. Μόλις τὸ 1950 ἀνεκτήθη τὸ προπολεμικὸν ἐπίπεδον τῆς ἐν γένει ἀγροτικῆς παραγωγῆς.

στ) Ἡ πολιτικὴ τῆς «κατὰ περιοχὴν αὐταρκείας» ἣν μεταπολεμικῶς ἠκολούθησεν ἡ σοβιετικὴ Κυβέρνησις.

Οὕτω ἀντὶ νὰ συγκεντρωθῇ ἡ γεωργικὴ καλλιέργεια εἰς τὰ νότια τμήματα τῆς ΕΣΣΔ ὅπου τὸ ἔδαφος εἶναι μέλαν (μαύρη στέππα) καὶ πλούσιον εἰς χοῦμον καὶ τὸ κλῖμα εὐνοϊκώτατον διὰ τὴν καλλιέργειαν δημητριακῶν ἐπεξετάθη εἰς ἁπάσας τὰς περιοχάς, μὲ ἀπο-

τέλεσμα τὴν καλλιέργειαν ἀκαταλλήλων γαιῶν καὶ τὴν πτῶσιν τῆς παραγωγῆς.

Ἡ ἀγροτικὴ πολιτικὴ τῆς μετασταλινικῆς Κυβερνήσεως συνίσταται εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς μηχανικῆς καλλιεργείας καὶ εἰς τὴν ἐκχέρσωσιν μεγάλων ἀκαλλιεργήτων ἐκτάσεων, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως, ἐξοικονομήσῃ ἐργατικὰς χεῖρας αὐξάνουσα ἐν ταὐτῷ τὴν παραγωγήν.

Παρὰ ταῦτα ἡ γεωργικὴ παραγωγὴ τῆς Σ. Ε. δὲν ἠδυνήθη νὰ παράσχῃ βελτίωσιν τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ. Ἡ ὁλικὴ παραγωγὴ σιτηρῶν κατὰ κεφαλὴν εἰς τὴν ΕΣΣΔ εἶναι κατωτέρα τῆς παραγωγῆς τῆς προκολλεκτιβιστικῆς περιόδου καὶ ἡ ἐν γένει παραγωγὴ τροφίμων εἶναι ἐπαρκὴς μόνον δι' ἓν ἐξαιρετικῶς χαμηλὸν ἐπίπεδον διαβιώσεως.

Ἡ ΕΣΣΔ ἐξάγει πρὸς τοὺς δορυφόρους γεωργικὰ προϊόντα πλὴν ὅμως εἰς μικρὰν ποσότητα μὴ καλύπτουσαν τὰς ἀνάγκας αὐτῶν.

Ἡ γεωργικὴ παραγωγὴ κατὰ τὸ 1955 φαίνεται αὐξηθεῖσα ἐν σχέσει μὲ τὸ 1950, κατὰ 50—60% ἤτοι 8—10% ἐτησίως κατὰ μέσον ὅρον.

Ἡ αὔξησις αὕτη ἐπετεύχθη μετὰ τὸ 1953 κατὰ τὴν διεξαγομένην ὑπὸ τοῦ Κρούστσεφ σταυροφορίαν διὰ τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς τῆς σοβιετικῆς γεωργίας. Εἶναι πιθανὸν νὰ συνεχισθῇ κατὰ τὰ προσεχῆ ἔτη μὲ τὸν αὐτὸν ὑψηλὸν ρυθμὸν ἐτησίας αὐξήσεως.

—Ἐν περιπτώσει πολέμου ἡ γεωργικὴ παραγωγὴ θὰ ἐλαττωθῇ, ἀφ' ἑνὸς μὲν λόγῳ τῆς ἀπορροφήσεως μεγάλου ἀριθμοῦ ἀγροτῶν ὑπὸ τῶν ἐνόπλων δυνάμεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ λόγῳ τοῦ περιορισμοῦ τῶν διατιθεμένων διὰ τὴν γεωργίαν ποσοτήτων λιπασμάτων, καυσίμων, κ.λ.π. Ἐν πάσῃ περιπτώσει διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως τῶν ὑπαρχόντων ἀποθεμάτων καὶ διὰ τῆς ἐπιβολῆς περιορισμῶν εἰς τὰς διανομάς, ἓν στοιχειῶδες ἐπίπεδον διατροφῆς τοῦ πληθυσμοῦ θὰ ἐπιτευχθῇ.

Β. Κτηνοτροφία

Ἡ ἀποτυχία τῆς σοβιετικῆς οἰκονομίας εἰς τὸν γεωργικὸν τομέα ἠμπόδισε καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κτηνοτροφίας. Ὁ Β' παγκόσμιος πόλεμος κατέφερεν ἰσχυρὸν πλῆγμα εἰς τὴν κτηνοτροφίαν. Αὕτη μόλις τὸ 1950 ἐπλησίασε τὴν στάθμην τοῦ 1939 ὅσον ἀφορᾶ τὰ βοοειδῆ καὶ τὰ πρόβατα, οὐχὶ ὅμως καὶ τοὺς ἵππους, χοίρους, κ.λ.π. ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁποίων εἶναι κατώτερος ἐκείνου τοῦ 1939.

Παρὰ τὰ προγράμματα καὶ τὰς καταβληθείσας προσπαθείας τῆς Κυβερνήσεως, ἡ σοβιετικὴ οἰκονομία δὲν δύναται ν' ἀντιμετωπίση τὰς οὐσιώδεις ἀνάγκας τοῦ πληθυσμοῦ εἰς κρέας, βούτυρον, αὐγά, πουλερικὰ καὶ λοιπὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα.

—Ἐν περιπτώσει πολέμου ἀσφαλῶς ἡ κτηνοτροφία δὲν θὰ δυνηθῆ νὰ διατηρήση τὸ σημερινόν της ἐπίπεδον καὶ θὰ μειωθῆ σημαντικῶς.

Γ. Πρῶται ὗλαι — Ὑπέδαφος.

Ἡ Σ.Ε. εἶναι—πιθανῶς—ἡ πλουσιωτέρα χώρα τοῦ κόσμου εἰς ὀρυκτὸν πλοῦτον ἔχουσα κοιτάσματα παντὸς σχεδὸν γνωστοῦ ὀρυκτοῦ.

Τῶν πλουτοφόρων τούτων πηγῶν οὐδεμία ἐκμετάλλευσις εἶχε γίνει πρὸ τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου καὶ τούτου ἕνεκα τρομακτικὴ ἔλλειψις πρώτων ὑλῶν ἐσημειώθη κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου ἀντιμετωπισθεῖσα διὰ τῆς συμμαχικῆς πρὸς τὴν Ρωσίαν ἀρωγῆς.

Μετὰ τὸ 1947 αἱ εἰσαγωγαὶ ὀρυκτῶν ἐκ τοῦ ἐλευθέρου κόσμου ἠλαττώθησαν καὶ μετὰ τὸ 1950, λόγῳ τοῦ τεθέντος ὑπὸ τῆς Δύσεως περιορισμοῦ, αἱ πρὸς τὴν ΕΣΣΔ ἐξαγωγαὶ πρώτων ὑλῶν στρατηγικῆς σπουδαιότητος ἔπαυσαν.

Πολλαὶ ἐκ τῶν δορυφόρων χωρῶν (Τσεχοσλοβακία, Ρουμανία, Οὐγγαρία, Ἀνατ. Γερμανία) εἶναι σημαντικαὶ πηγαὶ παραγωγῆς πρώτων ὑλῶν, ἐκ τῶν πλέον ζωτικῶν διὰ τὴν Σ Ε.

Αἱ ὑπὸ τῆς Σ.Ε. παραχθεῖσαι τὸ 1950 πρῶται ὗλαι ἦσαν κατὰ 60% ἀνώτεραι τοῦ 1937 καὶ ἔκτοτε ἡ αὔξησις τῆς παραγωγῆς βαίνει μὲ ταχὺν ρυθμόν.

Ἐν τούτοις οὐδέποτε θὰ δυνηθῆ νὰ φθάση τὸν ὄγκον παραγωγῆς τῶν Δυτικῶν. Πάντως τὸ οἰκονομικὸν σύστημα τῆς Σ Ε ἐπιτρέπει εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐλέγχη ἀποτελεσματικῶς τὰς διανομὰς τῶν πρώτων ὑλῶν καὶ νὰ ἱκανοποιῆ τὰς παρουσιαζομένας ἀνάγκας.

Ἡ Σ.Ε. παράγει σήμερον τὸ πλεῖστον τῶν ἀναγκαιουσῶν διὰ τὴν βιομηχανίαν της πρώτων ὑλῶν. Ἀπόλυτον αὐτάρκειαν εἰς ἁπάσας τὰς πρώτας ὕλας δὲν ἐπέτυχε μέχρι σήμερον οὐδεμία χώρα. Πιθανῶς ὅμως σὺν τῷ χρόνῳ, ἡ Σ.Ε. νὰ καταστῆ αὐτάρκης διὰ τῆς ἐντατικῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν ὑπαρχόνων ἀποθεμάτων καὶ τῆς ἐξορύξεως ζωτικῶν δι' αὐτὴν πρώτων ὑλῶν εἰς μεμακρυσμένην περιοχήν. Εἰς τὴν ἀχανῆ χώραν ἐκτεταμέναι περιοχαὶ παραμένουν εἰσέτι

ἀνεξερεύνητοι καὶ γεωλογικαὶ ἔρευναι ἐντοπίζουν διαρκῶς νέα κοιτάσματα ζωτικῶν διὰ τὴν Σ.Ε. πρώτων ὑλῶν.

Ἡ ἐξακρίβωσις τοῦ βαθμοῦ αὐταρκείας τῆς Σ.Ε. ὅσον ἀφορᾶ τὰς διαφόρους πρώτας ὕλας εἶναι ἀδύνατος. Ὑπάρχουν ἐνδείξεις ὅτι ὑφίσταται ἔλλειψις μεταλλευμάτων ὡς: βωξίτου, κασσιτέρου, νίκελ, βισμουθίου, κοβαλτίου, τιτανίου, καδμίου, μολυβδενίου, τυγγοστήνου, οὐρανίου καὶ πολυτίμων λίθων, ὡς π.χ. βιομηχανικῶν ἀδαμάντων.

Αἱ δορυφόροι χῶραι διὰ τῶν ἐξαγωγῶν των εἰς τὴν Σ.Ε. πληροῦν τὴν ἔλλειψιν βωξίτου καὶ τυγγοστήνου κι' ἔρχονται ἀρωγοὶ βελτιώνουσαι τὴν κατάστασιν ὡς πρὸς τὸν κασσίτερον, βισμούθιον, κάδμιον, μολυβδένιον καὶ οὐράνιον. Ὡς πρὸς τὸ τιτάνιον καταβάλλεται ὑπὸ τῆς Σοβ. Κυβερνήσεως προσπάθεια ἀναπτύξεως τῶν Σοβιετικῶν πηγῶν.

Ἡ Σ.Ε. ἐκ τῶν βασικῶν πρώτων ὑλῶν διαθέτει πλεονάσματα μαγγανίου, χρωμίου, σπανίων μετάλλων (χρυσοῦ, πλατίνης), ἀμιάντου, γραφίτου, φωσφορικοῦ ἅλατος, νατρίου καὶ καλίου.

Αἱ κυριώτεραι τῶν πρώτων ὑλῶν τῆς Σ. Ε. εἶναι:

1. ***Τὸ Πετρέλαιον***: Παρὰ τὰ σημαντικὰ κοιτάσματα πετρελαίου (ὑπολογιζομένων εἰς 5 δισεκ. τόννους) ἡ παραγωγὴ τῆς ΕΣΣΔ εἶναι πενιχρά. Κατὰ τὴν περίοδον 1910—50 ἡ παγκόσμιος παραγωγὴ ηὐξήθη 12 φοράς. Κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον ἡ Σ.Ε. μόλις ἐτετραπλασίασε τὴν παραγωγὴν αὐτῆς. Σήμερον ἔρχεται τρίτη εἰς τὸν κόσμον. Ἡ παραγωγὴ αὐτῆς ἀνελθοῦσα ἀπὸ 31 ἑκ. τόννους κατὰ τὸ 1940 καὶ 53 ἑκ. τὸ 1953 ἐπλησίασε τοὺς 70 ἑκ. τόννους τὸ 1955.

Ἡ περιοχὴ τοῦ Μπακοῦ συγκεντρώνει τὰ 40% τῆς Σοβιετικῆς παραγωγῆς πετρελαίου καὶ τὰ 70% τῶν ὑπαρχόντων κοιτασμάτων.

Ἐν περιπτώσει πολέμου τὰ ὑφιστάμενα διϋλιστήρια θὰ δυνηθοῦν νὰ ἐπαρκέσουν εἰς τὰς παρουσιαζομένας ἀνάγκας περιοριζομένης, βεβαίως τῆς πολιτικῆς καταναλώσεως εἰς τὸ minimum.

Τό γε νῦν ἔχον ὁ σοβιετικὸς συνασπισμὸς ἔχει ἐπάρκειαν τοῦ εἴδους αὐτοῦ ἐξάγων περίπου 6 ἑκατ. τόννων πετρελαίου καὶ προσθέτων ἓν ἑκ. τόννους εἰς τ' ἀποθέματά του. Πάντως αἱ ἀπαιτήσεις τῶν ἐνόπλων δυνάμεων κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ πολέμου μὲ ταυτόχρονον διεξαγωγὴν ἐπιχειρήσεων ἐφ' ὅλων τῶν μετώπων ὑπολογίζεται ὅτι θ' ἀνέλθη εἰς τὸ ποσὸν τῶν 25 ἑκατ. μετρικῶν τόννων. Θεωρεῖται βέβαιον ὅτι ἡ παραγωγὴ πετρελαίου ἐπαρκεῖ διὰ τὰς στρατιωτικὰς ἀνάγκας.

2. ***Ὁ Σίδηρος***. Ἡ Σ.Ε., κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ 1938, συγκεντρώνει τὰ 53,5% τῶν κοιτασμάτων ὅλου τοῦ κόσμου ἤτοι 10,9 δισ-

εκατ. τόννους. Κατὰ τὸ 1950 ἡ παραγωγὴ ἀνῆλθεν εἰς 19,3 ἐκ. τόνν. τὸ 1955 ἐπλησίασε τοὺς βάσει τοῦ πενταετοῦς σχεδίου (1950—55) προβλεπομένους 34 ἐκ. τόννους.

Τὰ κυριώτερα ἀποθέματα εὑρίσκονται εἰς τὰ κοιτάσματα τοῦ Οὐράλη καὶ Κρίβοϊ Ρὸγκ ἐν Οὐκρανίᾳ, τοῦ Κὲρτς ἐν Κριμαίᾳ, εἰς τὸ Τουρκεστάν. τὴν Σιβηρίαν καὶ Κεντρικὴν Ρωσίαν.

Ἡ ΕΣΣΔ κατατάσσεται δευτέρα εἰς τὴν παγκόσμιον παραγωγὴν σιδηρομεταλλευμάτων.

3. ***Ὁ Ἄνθραξ.*** Κατὰ τὸ 1937 τὰ κοιτάσματα γαιανθράκων τῆς Σ. Ε. ὑπελογίσθησαν εἰς 1.654 δισεκ. τόννους.

Ἡ Σ. Ε. κατατάσσεται ὡς τετάρτη χώρα εἰς τὴν παραγωγὴν γαιάνθρακος. Ἡ παραγωγή της ἀνῆλθεν ἀπὸ 166 ἐκ. τόννων κατὰ τὸ 1940 εἰς 318 ἐκ. κατὰ τὸ 1953 καὶ εἰς τοὺς 372 ἐκ. τόννους τὸ 1955. Τ' ἀποθέματα γαιάνθρακος τοῦ λεκανοπεδίου τοῦ Ντόνετς τοῦ Οὐράλη καὶ τῆς Σιβηρίας ὑπολογίζονται εἰς 700 δισ. ἐκ. τόννους. Ἐξ αὐτῶν τοὺς ἡμίσεις περιλαμβάνει τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Κουζνέτσκ.

Εἰς τὴν Σ. Ε. ἀκόμη καὶ σήμερον ὁ ἄνθραξ ἀποτελεῖ τὴν σημαντικωτέραν καύσιμον ὕλην. Κατὰ τὸ 1950 ὁ ἄνθραξ ἐκάλυπτε τὰ 70% καὶ τὸ πετρέλαιον 20% τῆς κινητηρίου ἐνεργείας. Ἐκτὸς τούτων ἡ Σ. Ε. ἔχει παραγωγὴν καὶ τῶν ὀρυκτῶν:

4. ***Χαλκοῦ.*** Τούτου ἡ παραγωγὴ τὸ 1955 ἔφθασε τοὺς 90.000 τόννους.

5. ***Μολύβδου.***

6. ***Ψευδαργύρου.***

7. ***Ἀλουμινίου.***

8. ***Νικελίου.***

Ἡ κατὰ περιοχὰς κατανομὴ τῶν πρώτων ὑλῶν εἰς τὴν Σ. Ε. παρουσιάζει ἐνδιαφέρον ἀπὸ στρατηγικῆς πλευρᾶς. Ἀπὸ ποσοτικῆς ἀπόψεως ἡ παραγωγὴ τῶν κυριωτέρων πρώτων ὑλῶν εὑρίσκεται συγκεντρωμένη εἰς τὰς ἑξῆς ζώνας: Οὐκρανίαν, Περιοχὴν Βόλγα, Οὐράλια ὄρη, Βόρειον Καύκασον, Ὑπερκαυκασίαν (Δυτ. Σιβηρίαν) καὶ τὸ Τουρκεστάν.

Δι' ὡρισμένα εἴδη πρώτων ὑλῶν ἡ πολεμικὴ βιομηχανία τῆς ΕΣΣΔ ἐξαρτᾶται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῶν παραδόσεων τῶν προερχομένων ἐκ τῶν κατ' ἐξοχὴν τρωτῶν περιοχῶν, αὐτῆς τε καὶ τῶν δορυφόρων Κρατῶν.

Ἰδιαιτέραν στρατηγικὴν σημασίαν ἔχουν αἱ ἐξαρτήσεις τῆς Σοβ. Βιομηχανίας ὡς κατωτέρω:

—Ἐξ ὅλων τῶν δορυφόρων χωρῶν ἐξάρτησις ὁλικὴ διὰ τὴν προμήθειαν οὐρανίου. Οἱ σημερινοὶ εἰς οὐράνιον πόροι τῆς Σ. Ε. εἶναι σημαντικῶς μικρότεροι ἀπὸ ἐκείνους τῶν Κρατῶν τοῦ ἐλευθέρου κόσμου εἰς την Ἀφρικὴν καὶ τὴν Βόρειον Ἀμερικήν. Τὸ Κρεμλῖνον χρειάζεται ἀπαραιτήτως τὸ οὐράνιον διὰ ν' ἀντεπεξέλθη εἰς τὸν ἀνταγωνισμόν τῆς κατασκευῆς πυρηνικῶν ὅπλων. Ὑπάρχουν σοβαραὶ ἐνδείξεις πείθουσαι περὶ τῆς ζωηρᾶς ἀνησυχίας ἥτις κατέχει τοὺς σοβιετικοὺς ἡγέτας διὰ τὰ πλούσια κοιτάσματα τοῦ οὐρανίου τὰ εὑρισκόμενα εἰς τὰς δορυφόρους χώρας. Τὰ τελευταῖα δὲ γεγονότα τῆς Οὐγγαρίας ἐπέτειναν τὸν ἐκνευρισμόν των—ἐκδηλούμενον ὅλως προσφάτως καὶ δι' ἀπειλῶν κατὰ τῶν Κρατῶν τοῦ ἐλευθέρου κόσμου—μὴ γνωρίζοντες ἂν θὰ δυνηθοῦν τελικῶς νὰ διατηρήσουν ὑπὸ τὴν κατοχήν των τὰ ζωτικῆς δι' αὐτοὺς σημασίας κοιτάσματα ταῦτα οὐρανίου.

—Ἐκ τῆς Οὐγγαρίας ἐξάρτησις δι' ἀλουμινίου, βωξίτου καὶ ὀξειδίου τοῦ ἀλουμινίου.

—Ἐκ Βορείου Κορέας διὰ τὴν προμήθειαν τῶν περισσοτέρων διὰ τὴν Σ.Ε. ζωτικῶν πρώτων ὑλῶν συμπεριλαμβανομένου τοῦ τυγγοστήνου καὶ μολυβδενίου.

Εἰς τὴν χερσόνησον Κόλα, ἀνάπτυξις βιομηχανιῶν νίκελ, κοβαλτίου, τιτανίου καὶ νιοβίου.

Δ. *Βιομηχανία.*

Ἡ ἄλλοτε μόνον γεωργικὴ χώρα Ρωσία ἔγινε σήμερον, ὡς ΕΣΣΔ, ἐν διαστήματι 40 ἐτῶν ἡ δευτέρα βιομηχανικὴ δύναμις ἐν τῷ κόσμῳ.

Σήμερον ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ κατατείνει πρὸς τὴν ἐπέκτασιν καὶ αὔξησιν τῆς παραγωγῆς τῆς βαρείας βιομηχανίας.

Ἡ σοβιετικὴ βιομηχανικὴ παραγωγὴ αὐξάνει μὲ ρυθμὸν 8% κατὰ μέσον ὅρον. Ἡ Σ.Ε. δὲν ἐπέτυχεν εἰσέτι νὰ παραγάγη ὅλα τὰ εἴδη μηχανημάτων καὶ ἐξαρτημάτων εἰς ἐπαρκῆ ποσότητα καὶ ἱκανὴν ποιότητα πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν συνολικῶν της ἀναγκῶν.

Τοῦτο ἰσχύει ἰδιαιτέρως διὰ τὴν παραγωγὴν φυσικοῦ ἐλαστικοῦ, εἰδικῶν χημικῶν προϊόντων, συνθέτους τύπους μηχανῶν, μηχανήματα ἀκριβείας, ἠλεκτρονικὰς συσκευὰς καὶ ἐμπορικὰ πλοῖα.

1) ***Βαρεῖα Βιομηχανία:*** Εἰς ὡρισμένας περιπτώσεις ἡ σοβιετικὴ βιομηχανία μετὰ δυσκολίας θὰ διατηρήση τὸν προπολεμικὸν ἐτήσιον ρυθμὸν αὐξήσεως.

Κατὰ τὸ 1940 ἡ παραγωγὴ χάλυβος ἀνῆλθεν εἰς 18,3 ἑκ. τόννους. Τὸ 1950 εἰς 27,3 ἑκ. τόν. Τὸ 1953 εἰς 38 ἑκ. τόννους καὶ τὸ 1955 ἐπλησίασε τοὺς 44,2 ἑκ. τόννους. Ἡ παραγωγὴ εἰς τὸν δείκτην τῶν 44 ἑκ. τόννων ἐτησίως ὃν ἀκολουθεῖ σήμερον ἡ Σ. Ε. δύναται νὰ παραβληθῇ ἱκανοποιητικῶς μὲ τὴν ἐτησίαν παραγωγὴν 12 ἑκ. τόννων ἥν εἶχεν ἡ Σ. Ε. κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ τελευταίου πολέμου.

Ἡ παραγωγὴ ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας ἐσημείωσεν ἐπίσης ἁλματώδη πρόοδον. Τὸ 1950 παρήχθησαν 90,3 δις, ἑκ. κυλοβατέρ. Ἡ ραγδαία ἀνάπτυξις τῆς παραγωγῆς ἠλεκτρισμοῦ ἔφθασε τὰ 165 δις ἑκ. κιλοβατὲρ τὸ 1955. Ἡ περαιτέρω ὑπέρβασις δὲν θεωρεῖται πιθανὴ λόγῳ τῆς καθυστερήσεως τῶν σχεδίων κατασκευῆς νέων ἠλεκτρικῶν ἐργοστασίων.

2) ***Πολεμικὴ Βιομηχανία.*** Ἡ τρέχουσα παραγωγὴ ὑπ' αὐτῆς ὅπλων εἶναι σημαντικῶς κατωτέρα τῆς παρουσιαζομένης ἱκανότητος. Ὁ σημερινὸς ρυθμὸς παραγωγῆς ἐπιτρέπει τὴν ἐκτέλεσιν προγραμμάτων ἀντικαταστάσεως ἐξοπλισμοῦ, συνάμα δὲ καὶ τὸν σχηματισμὸν μεγάλων ἀποθεμάτων πυρομαχικῶν.

Ἡ σοβιετικὴ βιομηχανία ὅπλων εἶναι ἱκανὴ διὰ μίαν ταχεῖαν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς εἰς κατάστασιν ἀνάγκης, διότι πλεῖστα ἐργοστάσια κατασκευῆς βαρέος μεταφορικοῦ ὑλικοῦ, οἰκοδομικοῦ ὑλικοῦ κ.λ.π. εἶναι εἰδικῶς κατασκευασμένα διὰ νὰ μετατραποῦν εἰς τοιαῦτα παραγωγῆς πολεμικῶν εἰδῶν ἐντὸς βραχέος, σχετικῶς χρονικοῦ διαστήματος.

Ἡ σοβιετικὴ παραγωγὴ ὅπλων χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν εἰς μεγάλην κλίμακα παραγωγὴν περιωρισμένου ἀριθμοῦ τύπου ὅπλων.

Ἡ Σ.Ε. ἔχει θέσει εἰς ἐφαρμογὴν ἓν εὐρύτατον πρόγραμμα σχηματισμοῦ ἀποθεμάτων στρατηγικοῦ ὑλικοῦ. Εἰς τὴν Σ.Ε. ὑφίστανται δύο εἴδη στρατηγικῶν ἀποθεμάτων: Κρατικῶν καὶ κινητοποιήσεως.

3) ***Ἐλαφρὰ Βιομηχανία.*** Εὑρίσκεται παρημελημένη. Ἀπὸ τοῦ 1953 μόνον ἐδόθη ἔμφασις εἰς αὐτὴν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἀνυψώσεως τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ. Τοῦτο ὅμως ἀσφαλῶς δὲν θὰ ἐπιτευχθῇ ἐν τῷ μέλλοντι. Εἰς τὸν τελευταῖον προϋπολογισμὸν τῆς ΕΣΣΔ σημειοῦται μετατόπισις τῶν ἐπενδύσεων ἀπὸ τῆς ἐλαφρᾶς εἰς τὴν βαρεῖαν βιομηχανίαν.

4) ***Βιομηχανία παραγωγῆς συνθετικῶν ὑλῶν.*** Ἀνεπτύχθη αὕτη ἁλματωδῶς ἐν τῇ προσπαθείᾳ καταστήσεως τῆς Σ. Ε. ἀνεξαρτήτου ἀπὸ τῶν πηγῶν τοῦ ἔξω κόσμου.

Μέγα μέρος τῆς συνολικῆς καταναλώσεως ἀποτελεῖται ἀπὸ διαφόρους τύπους συνθετικοῦ ἐλαστικοῦ ἐνῷ ἡ παραγωγὴ συνθετι-

τικοῦ πετρελαίου μὲ τὴν παραγωγὴν μαζοὺτ εἶναι δευτερευούσης ση. μασίας, ἀποβλέπουσα κυρίως εἰς τὸν ἐφοδιασμὸν περιοχῶν στερουμένων φυσικῆς πρώτης ὕλης.

Τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ βιομηχανικοῦ δυναμικοῦ τῆς ΕΣΣΔ εὑρίσκεται εἰς τὰς περιοχὰς Μόσχας, Λέννινγκραντ, Ντόνετς, Καυκάσου, Μέσου Βόλγα καὶ Οὐραλίων.

Π ᾶ σ α ι α ἱ ἀ ν ω τ έ ρ ω π ε ρ ι ο χ α ὶ ε ὑ ρ ί σ κ ο ν τ α ι ἐ ν τ ὸ ς ἀ κ τ ῖ ν ο ς δ ρ ά σ ε ω ς τ ῆ ς ἐ χ θ ρ ι κ ῆ ς ἀ ε ρ ο π ο ρ ί α ς. Λόγῳ τῆς γεωγραφικῆς των θέσεως προσφέρονται διὰ τὴν ὑποστήριξιν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων πρὸς Δ ἢ ΝΔ οὐχὶ ὅμως δι' ἐπιχειρήσεις πρὸς 'Ασίαν ἢ "Απω 'Ανατολήν.

—"Ολως προσφάτως ἐξηγγέλθη πρόγραμμα διασπορᾶς καὶ ἀπο. κεντρώσεως τῶν βιομηχανικῶν κέντρων τῆς Σ. Ε. 'Η ἀποκέντρωσις, ἥτις ἤρχισεν ἤδη πραγματοποιουμένη μὲ γοργὸν ρυθμόν, ὑποβοηθεῖ τὴν στρατιωτικὴν ὀργάνωσιν τῆς χώρας. 'Η διασπορὰ τῶν παραγωγικῶν κέντρων καταργεῖ τὰ νευραλγικὰ σημεῖα καὶ ἀφαιρεῖ ἐκ τῆς στρατηγικῆς ἀεροπορίας τοῦ ἀντιπάλου τὸ πλεονέκτημα καταστροφῆς συγκεντρωτικῶς ζωτικῶν στρατηγικῶν σημείων ἐνῶ ἐξ ἄλλου διευκολύνει τὸν ἀνεφοδιασμὸν τῶν ἀμυντικῶν δυνάμεων ἐπὶ τόπου.

"Ηδη ἤρχισεν ἡ μετατροπὴ ὡρισμένων Σιβηρικῶν πόλεων εἰς βιομηχανικὰ κέντρα. Πρώτην σειρὰν θὰ καταλάβῃ ἡ 'Ιρκούτσκ εἰς τὴν ὁποίαν θὰ καταλήγῃ καὶ πετρελαιαγωγὸς μήκους 2320 μιλίων τοῦ ὁποίου ἤρχισεν ἡ κατασκευή, διοχετεύων πετρέλαιον εἰς αὐτὴν ἐκ τῆς Τουϊμαζὶν τῆς Βασκιρίας.

'Εκτὸς ὅμως τῶν στρατιωτικῶν λόγων, οἵτινες ἐπέβαλλον τὴν ἀποκέντρωσιν τῆς Ρωσικῆς Βιομηχανίας καὶ λόγοι πολιτικοὶ οἰκονομικοὶ καὶ κοινωνικοὶ συνέτρεξαν.Οἱ οἰκονομικοὶ διότι ἐπῆλθεν ἐξοικονόμησις ὑλικοῦ καὶ προσωπικοῦ, ἐξοικονόμησις χρόνου ἄρα ἐπιτάχυνσις παραγωγῆς καὶ οἰκονομία μεταφορᾶς καὶ γραφειοκρατικῶν δαπανῶν. Οἱ κοινωνικοὶ εἰς τὸ ὅτι τὸ καθεστὼς δὲν ἠμπορεῖ ἐπ' ἄπειρον ν' ἀγνοῆ τὰς ἀπαιτήσεις κι' αἰτιάσεις τοῦ λαοῦ διὰ τὴν ἔλλειψιν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν. Οἱ πολιτικοὶ διὰ νὰ ἐνισχυθοῦν οἰκονομικῶς οἱ δορυφόροι καὶ οἱ πιστοὶ φίλοι (Κίνα) διὰ νὰ ἑδραιώσουν τὰ καθεστῶτα τὰ ὁποῖα ὡς ἐκ τῶν γεγονότων Πολωνίας καὶ Οὐγγαρίας φαίνεται ὅτι ἤρχισαν κλονιζόμενα.

'Ε ν π ε ρ ι π τ ώ σ ε ι π ο λ έ μ ο υ ἡ βιομηχανικὴ παραγωγὴ θὰ τείνῃ εἰς τὴν μεγίστην αὔξησιν τῆς παραγωγῆς στρατιωτικῶν ὑλικῶν κι' ἐφοδίων τῶν ἀναγκαιούντων εἰς τὰς ἐνόπλους δυνάμεις. 'Η αὔξησις τῆς πολεμικῆς βιομηχανίας θὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τριῶν τρόπων.

1) Διὰ χρησιμοποιήσεως τῶν ἀποθεμάτων ζωτικῶν ὑλικῶν.

2) Διὰ τῆς περικοπῆς ἐπενδύσεων ἐκ τοῦ προγράμματος ἐκβιομηχανοποιήσεως.

3) Διὰ τῆς ἐλαττώσεως τῆς παραγωγῆς τῶν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν.

Ἡ Σ. Ε. ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ μετατρέψῃ ταχέως, τὴν παραγωγήν της εἰς πολεμικὴν τοιαύτην. Πλεῖστα τῶν κατὰ τὸν Β' παγκόσμιον πόλεμον ἐργοστασίων της πυρομαχικῶν ἔχουν διατηρηθεῖ ἐν ἐνεργείᾳ ἢ εἰς ἑτοιμότητα.

Ἡ παραγωγὴ ἐνσφαίρων τριβέων, καὶ στυλίσκων ὑπολογίζεται ὅτι καλύπτει τὰς πολεμικὰς ἀνάγκας.

Ἡ παραγωγὴ συνθετικοῦ ἐλαστικοῦ θὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὴν ΕΣΣΔ ν' ἀντιμετωπίσῃ μετὰ σχετικῆς δυσκολίας τὰς πολεμικάς της ἀνάγκας. Ἡ κυριωτέρα δυσκολία ἐν προκειμένῳ θὰ προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀνάγκην διαθέσεως φυσικοῦ ἐλαστικοῦ διὰ τοὺς τροχοὺς τῶν ἀεροπλάνων. Τὸ βάρος τοῦτο θὰ κρατήσῃ ἡ βιομηχανία παραγωγῆς συνθετικοῦ καουτσούκ.

Ἡ παραγωγὴ καταναλωτικῶν ἀγαθῶν θὰ ἐλαττωθῇ κατὰ τὴν πολεμικὴν περίοδον ὡς ἐκ τῆς πολεμικῆς προσπαθείας, ὅπως συνέβη καὶ κατὰ τὸν Β' παγκόσμιον πόλεμον ὅτε ἡ Σ. Ε. διέθεσε μόνον τὰ 47% τῆς συνολικῆς της παραγωγῆς διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πληθυσμοῦ της.

Ε. Ἐμπόριον

Ἀπὸ τοῦ τέρματος τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου διὰ πολιτικοὺς λόγους ὁ ὄγκος τοῦ Δυτικο-Ἀνατολικοῦ ἐμπορίου περιωρίσθη σημαντικῶς. Ταυτοχρόνως τὰ ἐπιβληθέντα ὑπὸ τῆς Σ. Ε. προγράμματα ταχείας ἐκβιομηχανοποιήσεως ἐνέτεινον τὴν πολιτικὴν αὐταρκείας τοῦ Ἀνατολικοῦ συνασπισμοῦ κι' ἐμείωσαν τὰς δυνατότητας προσφορᾶς καὶ ἀγορᾶς Δυτικοευρωπαϊκῶν προϊόντων.

Ζῶντος τοῦ Στάλιν ἡ ἐμπορικὴ πολιτικὴ τῆς Σ. Ε. ἀπέβλεψεν εἰς τὴν ἀπομόνωσιν τῶν δύο κόσμων καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Σιδηροῦ Παραπετάσματος. Μετὰ τὸν θάνατόν του ὅμως ἡ Σ. Ε. ἐπέδειξεν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἀγορὰν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν ἐκ τῆς Δύσεως.

Ἡ ἐνθάρρυνσις τοῦ ἐμπορίου μὲ τὴν Δύσιν ἐγένετο διὰ λόγους καθαρῶς πολιτικούς. Ἡ νέα τακτικὴ τῆς Μόσχας πᾶν ἄλλο σημαίνει ἢ ἐγκατάλειψιν τῆς Σταλινικῆς πολιτικῆς τῆς αὐταρκείας.

Διὰ τῆς προμηθείας καταναλωτικῶν ἀγαθῶν ἐκ τῆς Δύσεως ἡ Σ. Ε. ἀπαλλάσσεται τῶν φροντίδων διὰ τὴν ἐλαφρὰν βιομηχανίαν

παραμένουσα ἐλευθέρα νὰ χρησιμοποιήση τοὺς πόρους της διὰ τὴν βαρεῖαν βιομηχανίαν. Πάντως ὅμως τὸ ἐμπόριον αὐτῆς μετὰ τῆς Δύσεως γίνεται εἰς αὐστηρῶς περιορισμένον πλαίσιον.

Ἡ Σοβιετικὴ Ἕνωσις μεταπολεμικῶς:

1) Ἐξάγει γεωργικὰ προϊόντα, λιπάσματα, ξυλεῖαν, γουναρικά, ζάκχαριν, γεωργικὰ μηχανήματα, γαιάνθρακα, λιγνίτην, ὑγρὰ καύσιμα καὶ ἰχθεῖς.

2) Εἰσάγει κτηνοτροφικὰ προϊόντα, φυσικὸν ἐλαστικὸν (60—100 χιλ. τόν.) ὄρυζαν, εἴδη ὀπωρῶν, πρώτας ὕλας ὑφαντουργίας, ἠλεκτρικὰ εἴδη, μηχανὰς καὶ χημικὰ προϊόντα.

—Ἐν περιπτώσει πολέμου καὶ ἀποκοπῆς ἐκ τῶν πηγῶν προμηθείας ὡρισμένων ζωτικῶν διὰ τὴν Σ. Ε. εἰδῶν, αἱ δυσκολίαι θὰ ὑπερβληθοῦν διὰ τῆς τοπικῆς παραγωγῆς τῶν ἀναγκαίων ἢ συναφῶν πρὸς αὐτὰ ὑλικῶν ἢ διὰ τῆς ἀντλήσεως τῶν εἰδῶν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἀποθεμάτων.

ΣΤ. Ἐργατικὸν Δυναμικὸν

Ἡ αὔξησις τῆς παραγωγῆς τῆς Σ. Ε. ἐξαρτᾶται καὶ ἀπὸ τὴν ἔκτασιν καὶ ἀποδοτικότητα τῶν ἐργατικῶν χειρῶν. Ἐπὶ πληθυσμοῦ ὑπολογιζομένου τὰ 215 ἑκ. τὸ σύνολον τῶν ἐργαζομένων τὸ 1950 ἀνήρχετο εἰς 108 ἑκ. περίπου (57 ἑκ. ἄνδρες καὶ 51 ἑκ. γυναῖκες). Ἐκ τούτων 60 ἑκ. ἀπασχολοῦνται μὲ τὴν γεωργίαν καὶ λοιπὰς ἀγροτικὰς ἐργασίας, 18 ἑκ. εἶναι ἐργάται. Παραλλήλως πρὸς τὴν αὔξησιν τῶν ἐργατικῶν χειρῶν ὑπολογιζομένων εἰς 1% ἐτησίως ἡ τεχνικὴ αὐτῶν ἐκπαίδευσις καὶ ὁ αὐξανόμενος κεφαλαιουχικὸς ἐξοπλισμὸς θὰ ἐπιφέρουν μίαν συνεχῆ αὔξησιν τῆς παραγωγικότητος τῶν ἐργαζομένων.

Ἐν περιπτώσει πολέμου ὑπολογίζεται ὅτι 14% τοῦ συνόλου τῶν ἐργαζομένων θὰ ἐπιστρατευθοῦν πρᾶγμα ὅπερ θὰ ἔχη σημαντικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς οἰκονομίας. Ἡ ἐπιστράτευσις θὰ βαρύνη κυρίως τὴν γεωργίαν καθ' ὅσον ὑπολογίζεται ἡ ὕπαιθρος νὰ δώση τὸ ἥμισυ περίπου τῆς ὅλης κινητοποιουμένης δυνάμεως.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὅμως δέον νὰ θεωρῆται ἀναμφισβήτητον ὅτι διὰ τῆς αὐξήσεως τῶν ὡρῶν ἐργασίας, διὰ τῆς μεγαλυτέρας ἀπασχολήσεως τῶν γυναικῶν καὶ τοῦ στενωτέρου ἐλέγχου ἐργασίας ἡ Σ. Ε. θὰ διατηρήση ἐν καιρῷ πολέμου τὴν παραγωγὴν εἰς ἱκανοποιητικὸν ἐπίπεδον.

ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ ΙΣΧΥΡΩΝ ΚΑΙ ΑΣΘΕΝΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ

Ἡ σύγκρισις τούτων ἀποδεικνύει ὅτι αἱ οἰκονομικαὶ δυνατότητες τῆς Σ. Ε. ἔχουν μείζονα Στρατηγικὴν σημασίαν ἢ αἱ ἀδυναμίαι αὐτῆς. Οὐδεμία τῶν ἀναφερθεισῶν ἀδυναμιῶν εἶναι ἀρκούντως βασικὴ ὥστε ν' ἀποτρέψῃ τὴν Σ. Ε. ἀπὸ τοῦ ν' ἀναλάβῃ πόλεμον κατὰ τοῦ ἐλευθέρου κόσμου.

Πιστεύεται, ἀντιθέτως, ὅτι σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου αἱ ἀδυναμίαι εἰς πολλὰς περιπτώσεις θὰ ἐκλείψουν ἢ θὰ μετριασθοῦν ἐνῶ δὲν ὑπάρχει κἂν ἔνδειξις ἥτις νὰ μᾶς ὁδηγῇ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ στοιχεῖα ἰσχύος τῆς Σ. Ε. θὰ μειωθοῦν ἢ ἀφανισθοῦν.

Ἐκεῖνο ὅμως ὅπερ εἶναι ἀπολύτως βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ Ρωσικὴ οἰκονομία ὑστερεῖ πολὺ ἔναντι τῆς κατεχούσης τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῷ κόσμῳ Ἀμερικανικῆς. Θ' ἀπαιτηθῇ δὲ τοὐλάχιστον μία δεκαετία διὰ νὰ φθάσῃ τὰ σημερινὰ ἐπίπεδα τῆς Ἀμερικανικῆς παραγωγῆς καὶ νὰ καταστῇ ἱκανὴ νὰ δώσῃ ἀνταγωνιστικὴν μάχην ἐπὶ ἀναπεπταμένου πεδίου. Οἱ Σοβιετοὶ ἡγέται ἔχουν πλήρη ἐπίγνωσιν τῶν προοπτικῶν τούτων κι' ἕνεκα τούτου προσπαθοῦν νὰ κερδίσουν χρόνον μὲ μειδιάματα, εἰρηνικὰς ἐπαγγελίας, θεωρίας συνυπάρξεως, δελεαστικὰς προτάσεις ἀφοπλισμοῦ κ.τ.τ.

Β) ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΚΡΑΤΗ ΤΟΥ ΝΑΤΟ

— Ταῦτα εἶναι αἱ ΗΠΑ καὶ ὁ Καναδᾶς εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν ἤπειρον, καὶ τὰ Κράτη:

— Νορβηγία, Δανία, Ἰσλανδία, Ἡνωμένον Βασίλειον, Βέλγιον, Ὀλλανδία, Λουξεμβοῦργον, Γαλλία, Πορτογαλία, Δυτικὴ Γερμανία, Ἰταλία, Ἑλλὰς καὶ Τουρκία εἰς τὴν Εὐρώπην.

1) ***Νορβηγία.*** Εἶναι ἡ Δυτικὴ περιοχὴ τῆς Σκανδιναυικῆς χερσονήσου. Χώρα κατ' ἐξοχὴν ὀρεινὴ ἔχει μόνον τὸ ΝΑ τμῆμα αὐτῆς πεδινόν. Δύο χαρακτηριστικὰ φυσικὰ φαινόμενα ὑπάρχουν εἰς τὴν Νορβηγίαν.

α) Ὁ «ἥλιος τοῦ μεσονυκτίου». Ἀπὸ τὰ μέσα Μαΐου ὡς τὰ τέλη Ἰουλίου. Ὁ ἥλιος ἡμέραν καὶ νύκτα εὑρίσκεται εἰς τὸν ὁρίζοντα ἐνῶ ἀπὸ 18 Νοεμβρίου ἕως 23 Ἰανουαρίου δὲν ἀνατέλλει· τὸν δὲ χειμῶνα τὸ βόρειον σέλας εἶναι συνηθέστατον φαινόμενον.

β) Αἱ Δυτικοὶ ἀκταὶ σχηματίζουν τὰ φιόρδ ἐφ' ὧν οἱ σημαντικοὶ λιμένες: Σταβάγγερ, Μπέργκεν, Τροντχάϊμ καὶ Βορειότερον ὁ

τοῦ Νάρβικ. Ἔκτασιν ἔχει 324.132 τετρ. χιλ. καὶ πληθυσμὸν 3.233.000 κατ.—ἐξ ὧν 20.000 Λάπωνες—Τὸ πολίτευμά της εἶναι συνταγματικὴ Βασιλεία. Γλῶσσα ἡ Νορβηγικὴ καὶ Λαπωνική, θρησκεία ἡ Λουθηρανική. Πρωτεύουσά της εἶναι τὸ Ὄσλο (418.000).

Τὸν κύριον κλάδον τῆς Ἐθνικῆς της οἰκονομίας κατέχει ἡ ἐμπορικὴ Ναυτιλία (τετάρτη κατὰ σειρὰν ἐν τῷ κόσμῳ) κατὰ δεύτερον λόγον δὲ ἡ ἁλιεία. Ἡ βιομηχανία της περιορίζεται εἰς τὴν συσκευασίαν, ἤ ἐπεξεργασίαν τῶν προϊόντων τῆς ἁλιείας. Ἔχει σημαντικὰ κοιτάσματα ὀρυκτοῦ πλούτου ἐξ ἀργύρου, σιδήρου, χαλκοῦ, νίκελ, μολύβδου καὶ ψευδαργύρου. Τὴν ἔλλειψιν μαύρου ἄνθρακος ἀντικαθιστᾶ ὁ λευκός. Ἔχει πλουσίαν κτηνοτροφίαν καὶ ἐκλεκτὰ δασικὰ προϊόντα.

Τὸ συγκοινωνιακὸν δίκτυον τῆς χώρας εἶναι πτωχόν.

Τὸ πνευματικὸν ἐπίπεδον εἶναι εἰς ἀρκετὰ ὑψηλὴν στάθμην.

Ἡ Νορβηγία εἶναι ἐκ τῶν ἱδρυτικῶν μελῶν τοῦ Ο.Η.Ε. καὶ συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν Κρατῶν τοῦ ΝΑΤΟ εἰς τὸ ὁποῖον συμμετέχει ὑπὸ ἰδιοτύπους συνθήκας. Δὲν δέχεται συμμαχικὰ στρατεύματα εἰς τὸ ἔδαφός της οὔτε τὴν ἐγκατάστασιν βάσεων σήμερον κατὰ τὴν «Εἰρηνικὴν» περίοδον. Οὐχ' ἧττον ὅμως τὰ μητροπολιτικὰ ἐδάφη της ὡς καὶ τὰ τῶν κτήσεών της ἀποτελοῦν τὸ ἀριστερὸν τῆς ἀμυντικῆς διατάξεως τοῦ ΝΑΤΟ.

Αἱ κτήσεις τῆς Νορβηγίας εἶναι α) Ἡ Σπιτσβέργη νησιωτικὸν σύμπλεγμα εἰς τὸν Βόρειον παγωμένον ὠκεανόν. Βάσις μεγίστης Στρατηγικῆς σημασίας εἰς ἥν ὑπάρχουν καὶ πλουσιώτατα κοιτάσματα γαιάνθρακος ὧν ἡ ἐκμετάλλευσις γίνεται ὁλονὲν ἐντατικώτερον.

β) Ἡ Γῆ τῆς Μὼδ τμῆμα τῆς Ἀνταρκτίδος ἀκαθορίστου ἐκτάσεως τελοῦσα ὑπὸ τὴν Νορβηγικὴν κυριαρχίαν ἀπὸ τοῦ 1939. γ) Ἡ Γιὰν Μαγιὲν μικρὰ νῆσος (370 τετρ. χλμ.) μεταξὺ Βορείου Νορβηγίας καὶ Γροιλανδίας.

2) ***Δανία.*** Κατέχει τὴν χερσόνησον τῆς Ἰουτλάνδης μὲ ἕνα ἀριθμὸν 380 περίπου νήσων περὶ τὴν χερσόνησον. Ἡ ἔκτασίς της ἀνέρχεται εἰς 44.330 τετρ. χλμ. κατοικουμένη ὑπὸ πληθυσμοῦ 4.200.000. Πρωτεύουσα ἡ Κοπεγχάγη (927.000).

Πολίτευμα ἔχει Συνταγματικὴν Βασιλείαν, θρησκείαν κατὰ τὸ μέγιστον ποσοστὸν Λουθηρανικήν, γλῶσσαν Δανικήν.

Εἰς τὴν Δανίαν ἀνήκουν αἱ Φερόαι νῆσοι τοῦ Β. Ἀτλαντικοῦ καὶ ἡ Γροιλανδία ἐκτάσεως 2.175.000 τετρ. χλμ. μὲ 25.000 Ἐσκιμώους κατοίκους. Ταύτης ἡ Στρατηγικὴ ἀξία εἶναι μεγίστη διὰ τὴν ἄμυναν, κυρίως τῆς Ἀμερικανικῆς ἠπείρου. Κατ' Ἀπρίλιον 1951 δι' ὑπογραφείσης συμφωνίας Δανίας καὶ ΗΠΑ παρεχωρή-

θησαν εἰς τὰς ΗΠΑ καὶ τὰ κράτη τοῦ ΝΑΤΟ σημαντικαὶ βάσεις ἐπὶ τῆς Γροιλανδίας καὶ ἄλλαι ἀμυντικαὶ διευκολύνσεις (εἰς τὴν Γροιλανδίαν ὑπάρχουν κοιτάσματα σημαντικὰ γραφίτου καὶ κρυολίθου). Εἰς τὸ μητροπολιτικὸν ἔδαφος τῆς Δανίας μελετᾶται ἤδη ἡ ἐγκατάστασις βάσεων τοῦ ΝΑΤΟ.

Ἐξάγει κτηνοτροφικὰ καὶ γεωργικὰ προϊόντα. Διαθέτει πλουσιώτατον ὁδικὸν καὶ σιδηροδρομικὸν δίκτυον. Τὸ πνευματικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ εἶναι ἀρκετὰ ὑψηλόν.

Ἡ Δανία εἶναι ἐκ τῶν ἱδρυτικῶν μελῶν τοῦ Ο.Η.Ε.

3) ***Ἰσλανδία.*** Καταλαμβάνει ὁλόκληρον τὴν ἔκτασιν τῆς ὁμωνύμου νήσου, μὲ ἔκτασιν 102.819 τετρ. χλμ. καὶ 145.000 κατ. Πρωτεύουσά της εἶναι ἡ Ρεϋκγιαβὶκ μὲ 55.000 πληθ. Θρησκείαν ἔχουν οἱ κάτοικοι τὴν Λουθηρανικὴν καὶ γλῶσσαν τὴν Ἰσλανδικὴν συγγενῆ πρὸς τὴν παλαιονορβηγικήν. Εἶναι νῆσος ἡφαιστειογενὴς μὲ πολλοὺς θερμοπίδακας (γκέϋζερ) τὸ ὕδωρ τῶν ὁποίων διοχετεύεται εἰς τὰς οἰκίας διὰ θέρμανσιν καὶ γενικῶς δι' οἰκιακὴν χρῆσιν.

Ἡ μόνη καὶ κυρία πλουτοπαραγωγικὴ πηγὴ τῆς χώρας εἶναι ἡ ἁλιεία καὶ ἡ κατεργασία τῶν προϊόντων της ἐνῶ ὁ τουρισμὸς σημειοῖ σταθερὰν ἐξέλιξιν.

Ἀπὸ τοῦ 1944 κατόπιν διενεργηθέντος δημοψηφίσματος ἡ χώρα ἔπαυσε νὰ εἶναι ἡνωμένον βασίλειον μετὰ τῆς Δανίας ἀποτελοῦσα ἔκτοτε ἀνεξάρτητον δημοκρατίαν. Εἶναι μέλος τοῦ Ο.Η.Ε. Τὸ πνευματικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ της εἶναι ἀρκετὰ ὑψηλόν. Ἡ νῆσος ὡς βάσις στρατιωτικὴ τοῦ ΝΑΤΟ ἔχει μεγίστην ἀξίαν λόγῳ τῆς ἐξαιρετικῆς γεωγραφικῆς θέσεως ἣν κατέχει.

4) ***Ἡνωμένον Βασίλειον (Μεγ. Βρεττανίας καὶ Βορείου Ἰρλανδίας).*** Περιλαμβάνει τὴν Βρεττανικὴν Μεγαλόνησον, τὴν Βόρειον Ἰρλανδίαν, τὴν νῆσον Μὰν καὶ τὰς νήσους τῆς Μάγχης μὲ σύνολον πληθυσμοῦ 50.368.000. Πρωτεύουσα — καὶ τῆς Βρεττανικῆς κοινοπολιτείας ταυτοχρόνως — εἶναι τὸ Λονδῖνον (8.346.000).

Χάρις εἰς τὰς Κτήσεις καὶ τὰς Ἀποικίας του διαθέτει ἀφθόνους καὶ ποικίλας πρώτας ὕλας καὶ στρατιωτικὰς βάσεις μεγίστης ἀξίας εἰς τὰ πλέον ἐπίκαιρα σημεῖα τῆς ὑδρογείου.

Πλουτοπαραγωγικαὶ πηγαὶ τῆς χώρας εἶναι ἡ ἁλιεία καὶ τὸ ἐμπόριον. Ὑπάρχουν ὡσαύτως πλούσια καὶ ἐκλεκτῆς ποιότητος ὀρυχεῖα ἄνθρακος καὶ σιδήρου. Κυριώτεροι βιομηχανικοὶ κλάδοι αὐτῆς εἶναι: Τρόφιμα, ποτά, καπνός, μηχανουργεῖα, ὑφαντουργεῖα, ναυπηγεῖα, καὶ ὑλικὰ οἰκοδομῶν.

Εἶναι ἐκ τῶν ἱδρυτικῶν μελῶν τοῦ ΟΗΕ καὶ ἐκ τῶν σημαντικωτέρων μελῶν τοῦ ΝΑΤΟ.

5) ***Βέλγιον.*** Χώρα πεδινή. Αἱ εἰς τὰ Νότια χαμηλαὶ (400 μ.) λοφοσειραὶ ἀποτελοῦν μέρος τῶν Γαλλικῶν Ἀρδεννῶν. Ἡ παραλιακή, πεδινὴ ζώνη εἶναι εἰς πλείστας ὅσας περιοχὰς εἰς τὸ αὐτὸ ἢ χαμηλώτερον τῆς θαλάσσης ὕψος προστατευομένη ἐκ τῶν θαλασσίων πλημμυρῶν εἴτε ἀπὸ φυσικὰς ἀμμώδεις θῖνας εἴτε κι' ἀπὸ τὸ θαμνῶδες φυτὸν ὠγιά. Οἱ διαρρέοντες τὴν χώραν ποταμοὶ Μόζας καὶ Σκάλδος, πλωτοί, συνδέονται μεταξύ των διὰ συστήματος διωρύγων δι' ὧν εἶναι ἀνεπτυγμένη καὶ δὴ εἰς μεγάλην κλίμακα ἡ ποταμοπλοΐα εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας.

Ἔχει ἔκτασιν 30.507 τετρ. χιλ. καὶ πληθυσμὸν 8.639.000.

Ἡ ἐπικρατοῦσα γλῶσσα εἶναι ἡ Φλαμανδικὴ (43%) καὶ ἡ Γαλλικὴ (38%). Τὰ δὲ (19%) ὁμιλοῦν σύμμικτον Γαλλικὴν—Φλαμανδικὴν καὶ τὴν Γερμανικήν. Θρήσκευμα ἔχουν Καθολικὸν καὶ πολίτευμα συνταγματικὴν Βασιλείαν.

—Τὸ συγκοινωνιακὸν δίκτυον τῆς χώρας εἶναι τὸ πυκνότερον τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης (ὁδοί, σιδηρόδρομοι, ποταμοί, διώρυγες).

—Τὸ πλουτοπαραγωγικὸν δυναμικὸν εἶναι ἀρκετὰ ὑψηλόν. Ὑπάρχει μέγας ὀρυκτὸς πλοῦτος ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων πρώτων ὑλῶν ὡς γαιάνθρακος, σιδήρου, κασσιτέρου, μολύβδου, χαλκοῦ. Ἡ βιομηχανία εἶναι ἀνεπτυγμένη εἰς μεγάλον βαθμὸν (χημικὴ βιομηχανία, μεταλλουργεῖα), ἔχει ὡσαύτως ἀξιόλογον γεωργικὴν καὶ δασοκομικὴν παραγωγήν.

—Τὸ πνευματικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ εἶναι ὑψηλότατον.

—Ἡ χώρα ἀποσχισθεῖσα ἀπὸ τοῦ 1830 τοῦ ἡνωμένου Ὀλλανδοβελγικοῦ βασιλείου ἀπετέλεσεν ἀνεξάρτητον βασίλειον διακηρῦξαν ἀμέσως εἰς τὸν κόσμον τὴν «αἰωνίαν οὐδετερότητα». Ἐτήρησε ταύτην πιστῶς μέχρι τοῦ 1914 ὅτε τὸ πρῶτον οἱ Γερμανοὶ ἐφαρμόζοντες τὸ σχέδιόν των Σχλίφεν κατεπάτησαν τὸ Βελγικὸν ἔδαφος. Οἱ ἴδιοι Γερμανοὶ δευτέραν φορὰν εἰσέβαλον τὸν Μάϊον 1940 εἰς τὸ Βέλγιον. Αἱ δύο περιπτώσεις ἐδίδαξαν τοὺς Βέλγους ὅτι ἡ διαμορφωθεῖσα κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον κατάστασις ἐν τῷ κόσμῳ οὔτε σέβεται οὔτε παραδέχεται «οὐδετερότητας». Δι' ὃ καὶ χάριν τῆς ἀσφαλείας των συνεδέθησαν μὲ τὰ γειτονικά των ἄλλοτε οὐδέτερα ἐπίσης Κράτη δι' ἰδιαιτέρας συμμαχίας τῆς Μπενελούξ—τ' ἀρχικὰ τῶν 3 κρατῶν Μπέλγ, Νέντερλαντ (Ὀλλανδία). Λούξεμπουργκ—καὶ μετὰ τῶν Κρατῶν τοῦ ἐλευθέρου κόσμου διὰ τοῦ ΝΑΤΟ.

Ὡς μέλος τοῦ Ο.Η.Ε. τὸ Βέλγιον ἀνήκει εἰς τὴν ὁμάδα τῶν ἀποικιακῶν Κρατῶν τὰ ὁποῖα εἰς τὰ ἑκάστοτε προβαλλόμενα εἰς τὸν ὀργανισμὸν τοῦτον διεθνῆ ζητήματα ὑποστηρίζουν ἄλληλα ἀσχέτως τοῦ ἂν εὑρίσκωνται ἄντικρυς τοῦ Δικαίου τῆς Ἠθικῆς ἢ καὶ αὐτῶν

τῶν Ἀνθρωπιστικῶν Ἀρχῶν τὰς ὁποίας τὰ ἴδια ἐν τούτοις Κράτη ἔχουν διακηρύξει, κατοχυρώσει καὶ προσυπογράψει.

Τὴν πολιτικὴν ταύτην ἐπιβάλλει εἰς τοὺς Βέλγους ἡ ἰδιοτέλεια καὶ τὸ συμφέρον των. Αἱ Βελγικαὶ ἀποικίαι ὄντως ἔχουν μέγα πλουτοπαραγωγικὸν δυναμικόν. Οὕτω:

α) ***Τὸ Βελγικὸν Κόγκο.*** Ἐκτάσεως 2.343.994 τετρ. χλμ. πληθυσμοῦ 10.914.000 ἰθαγενῶν καὶ 52.000 μόνον λευκῶν, εἶναι πλουσιωτάτη μεταλλειοφόρος χώρα (ἀδάμαντες, χρυσός, ἄργυρος, χαλκός, κοβάλτιο, κασσίτερος, Ο ὐ ρ ά ν ι ο). Ἔχει ὡσαύτως πολλὰ φυτικὰ προϊόντα ἐξ ὧν σπουδαιότερα: Κοκοφοίνικες, καφές, βάμβαξ, ἐλαστικόν, σακχαροκάλαμον, ὡς καὶ πλουσιώτατα καὶ ἐκλεκτὰ δασοκομικὰ προϊόντα προερχόμενα ἐκ τῶν ἀπεράντων δασῶν τῆς ἀποικίας.

β) ***Ἡ Ρουάντα καὶ Οὐρούντι.*** Πρώην γερμανικαὶ ἀποικίαι εὑρίσκονται ὑπὸ τὸ Βελγικὸν καθεστὼς ἀπὸ τοῦ 1919. Διαθέτουν πλούσια κτηνοτροφικὰ καὶ δασικὰ προϊόντα.

6) ***Ὀλλανδία*** (Nederland). Ἔχει ἔκτασιν 33734 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸν 10.200.000. Ὀνομάζεται «Κάτω Χῶραι» ὡς ἐκ τοῦ ὅτι τὰ 25% τοῦ ἐδάφους της πρὸς τὴν θάλασσαν, εὑρίσκονται 5 μ. ὑπὸ τὴν στάθμην τῆς θαλάσσης. Αἱ προσχώσεις τῶν ποταμῶν Μόζα καὶ Ρήνου ἔχουν καταστήσει εὐφορωτάτην τὴν γῆν τῆς Ὀλλανδίας.

Ἡ μεγάλη θεομηνία τοῦ 1421 ἥτις ἐπέφερε τὴν καταστροφὴν 72 χωρίων κατακλυσθέντων ὑπὸ τῆς θαλάσσης ἤγαγεν ἔκτοτε τοὺς Ὀλλανδοὺς εἰς τὴν κατασκευὴν πολυαρίθμων φραγμάτων δι' ὧν προστατεύεται τὸ ἔδαφός των ἐκ τῶν θαλασσίων πλημμυρῶν.

Λόγῳ τῶν πολλῶν καὶ τακτικῶν βροχῶν καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν πλημμυρῶν τῶν ποταμῶν τῆς χώρας ὑπάρχουν εἰς τὰ θαλάσσια φράγματα θῦραι—καλούμεναι πόλντερ—αἱ ὁποῖαι ἀνοίγουν κατὰ τὴν ἄμπωτιν (6 ὥρας) κι' ἐξέρχονται τὰ ὕδατα ἐνῷ κλείουν πάλιν ἀμέσως κατὰ τὴν παλίρροιαν.

Αἱ ὄχθαι τῶν ποταμῶν εἰς τὰς «Κάτω Περιοχὰς» ἔχουν ἀνυψωθῆ 6—10 μ. διὰ τῆς κατασκευῆς ἀναχωμάτων ἵνα μὴ εἰσέρχεται ἡ θάλασσα διὰ τῶν ποταμῶν πρὸς τὰς πεδιάδας.

Ὁ ἀγὼν τῶν Ὀλλανδῶν πρὸς τὸ ὑγρὸν στοιχεῖον εἶναι ἀδιάκοπος καὶ τραχύς. Ἀναμφισβητήτως οἱ Ὀλλανδοὶ ἔχουν κατασκευάσει τὸν τόπον των. Ἤδη ἐργάζονται ἐντατικῶς διὰ τὴν ἀποξήρανσιν ὁλοκλήρου τοῦ μεγάλου κόλπου των Ζοϊντερζέε.

Οἱ Ὀλλανδοὶ κατὰ τὸ θρήσκευμα εἶναι 60% Διαμαρτυρόμενοι καὶ 40% Καθολικοί. Ὁμιλοῦν τὴν Ὀλλανδικὴν γλῶσσαν. Πολίτευμα ἔχουν συνταγματικὴν Βασιλείαν.

Πρωτεύουσα τῆς χώρας ἡ Χάγη (555.000) καὶ συμπρωτεύουσα τὸ Ἄμστερνταμ (833.000).

Εἶναι πλουσία εἰς γεωργικά, κτηνοτροφικὰ καὶ προϊόντα ἁλιείας. Ἡ βιομηχανία της εἶναι ἀνεπτυγμένη σημαντικῶς. (ναυπηγική, ὑφαντουργία, ἠλεκτροτεχνία, χαρτοποιΐα). Ὀρυκτός της πλοῦτος, ἄφθονος ἀλλὰ μοναδικός, εἰς τὸ εἶδος του εἶναι ὁ γαιάνθραξ.

Τὸ πνευματικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ εἶναι πολὺ ὑψηλόν.

Ἡ Ὀλλανδία εἶναι ἱδρυτικὸν μέλος τοῦ Ο.Η.Ε., μέλος τῆς ὁμάδος Μπένελουξ καὶ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ συμβουλίου τοῦ Ἀτλαντικοῦ συμφώνου. Ἐντὸς τοῦ Ο.Η.Ε. ἀνήκει ὡς καὶ τὸ Βέλγιον εἰς τὴν ὁμάδα τῶν «ἀποικιακῶν» Κρατῶν ἀκολουθοῦσα πολιτικὴν αὐστηρᾶς ἰδιοτελείας πρὸς ἣν οὐδεμίαν θέσιν ἔχει ἡ Ἠθικὴ τὸ Δίκαιον καὶ ὁ Ἀνθρωπισμός. Οὖσα τὸ πάλαι ποτὲ ἰσχυρὰ ἀποικιακὴ δύναμις ἀγωνίζεται τὴν σημερινὴν ἐποχὴν τῆς χειραφετήσεως τῶν δούλων λαῶν νὰ περισώσῃ ὅ,τι τῆς ἀπέμεινε ἤτοι :

α) ***Τὴν Ὀλλανδικὴν Νέαν Γουϊνέαν.*** Τὸ Δυτικὸν δηλονότι τμῆμα τῆς μεγάλης νήσου Γουϊνέας, ὑπόλοιπον τῶν ἄλλοτέ ποτε μεγάλων Ὀλλανδικῶν Ἰνδιῶν.

β) ***Τὰς Ὀλλανδικὰς Ἀντίλλας***, ἢ Ὀλλανδικὰς Δυτικὰς Ἰνδίας μὲ τὰς μικρὰς νήσους Ἀρίμπα, Μποναίρ, Κυρασώ, Σάμπα, Ἁγ. Εὐστάθιον, Ἁγ. Μαρτίνον συνολικοῦ πληθυσμοῦ 150.000. Ὑπάρχουν εἰς αὐτὰς μεγάλαι ἐγκαταστάσεις διϋλιστηρίων τῶν πετρελαίων τῆς Βενεζουέλας.

γ) ***Τῆς Σούριναμ.*** ἢ Ὀλλανδικῆς Γουϊάνας ἥτις παρεχωρήθη τὸ 1669 ὑπὸ τῶν Βρεττανῶν εἰς ἀντάλλαγμα τῆς περιοχῆς τῆς Ν. Ὑόρκης κατεχομένης τότε ὑπὸ τῶν Ὀλλανδῶν. Κυριώτερον προϊὸν τῆς ἀποικίας εἶναι ὁ βωξίτης ὅστις καλύπτει μέγα ποσοστὸν τῆς παγκοσμίου καταναλώσεως.

7) ***Λουξεμβοῦργον.*** Μεγάλον Δουκᾶτον ἐκτάσεως 2.586 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμοῦ 295.000 κείμενον μεταξὺ Βελγίου καὶ Γερμανίας. Γλῶσσα Γολλικὴ καὶ θρησκεία Καθολική.

Τὸν κυριώτερον κλάδον τῆς Ἐθνικῆς Βιομηχανίας ἀντιπροσωπεύει ἡ γεωργία καὶ ὁ ὀρυκτὸς σίδηρος τοῦ ὁποίου ἔχει πλουσιώτατα κοιτάσματα.

Τὸ Λουξεμβοῦργον ἦτο οὐδετέρα χώρα. Οἱ Γερμανοὶ ἐν τούτοις δίς, κατὰ τοὺς δύο προσφάτους μεγάλους πολέμους παρεβίασαν διὰ τοῦ στρατοῦ των τὸ ἔδαφός του. Κατόπιν τούτου ἀπεκήρυξε τὴν οὐδετερότητα καὶ ἀνέλαβεν ἀπὸ τοῦ 1948 τὸν ρόλον κυριάρχου Κράτους. Μὲ τὰ κράτη Βέλγιον καὶ Ὀλλανδίαν ἡνώθη τελωνειακῶς εἰς τὴν ὁμάδα Μπένελουξ. Εἶναι ἱδρυτικὸν μέλος τοῦ Ο.Η.Ε. καὶ

τοῦ 'Ατλαντικοῦ Συμφώνου. Παρὰ δὲ τὴν σμικρότητά του ὡς Κράτους διαδραματίζει ἐνεργὸν καὶ σημαίνοντα ῥόλον εἰς τὰ διεθνῆ διπλωματικὰ παρασκήνια πρωτοστατοῦν, ἰδιαιτέρως, εἰς τὴν κίνησιν ἑνοποιήσεως τῆς Εὐρώπης.

8) ***Γαλλία.*** Ἔχει ἔκτασιν 550.986 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸν 42.000.000. Ὡς χώρα γεωργικὴ καλύπτει διὰ τῶν περισσοτέρων προϊόντων της τὰς ἐπιτοπίους ἀνάγκας. Ὁ ὀρυκτός της πλοῦτος εἶναι σημαντικὸς (γαιάνθρακες, βωξίτης, σίδηρος, λιγνίτης) ἡ δὲ βιομηχανία της καλύπτει σημαντικὸν κεφάλαιον τῆς ἐθνικῆς της οἰκονομίας (χημικὰ προϊόντα, μεταξωτά, βαμβακερά, ἀρώματα, οἰνοπνευματώδη καὶ προϊόντα μεταλλουργίας).

Ἡ διαβρωτικὴ προσπάθεια τοῦ Κομμουνισμοῦ κατὰ τὸ 1940 ἐπέτυχε νὰ παραλύσῃ ἡ στρατιωτικὴ ἰσχὺς τῆς χώρας εἰς βαθμὸν ὥστε, ἐν βραχυτάτῳ χρονικῷ διαστήματι αἱ Γερμανικαὶ ἔνοπλοι δυνάμεις νὰ δυνηθοῦν καὶ συντρίψουν πᾶσαν ἔνοπλον Γαλλικὴν ἀντίστασιν.

Ἡ Γαλλία κατὰ Μάϊον τοῦ 1940 ὑπέστη τὴν πλέον ἐπαίσχυντον ἧτταν ἣν ἐγνώρισέ ποτε Ἔθνος ἐν τῇ οἰκουμένῃ καὶ ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

Ἤδη, ἀπὸ τοῦ 1947 κι' ἐντεῦθεν—ὁ κομμουνισμὸς κι' ἀφοῦ κατὰ καὶ μετὰ τὸν Β' παγκόσμιον πόλεμον παρουσίασεν ἄνοδον—σημειώνει σταθερὰν κάμψιν.

Σήμερον ἡ Γαλλία—κατ' ἐξοχὴν ἀποικιακὴ δευτέρα μετὰ τὴν 'Αγγλίαν χώρα—κι' ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου ἀγωνίζεται νὰ συγκρατήσῃ ἀπὸ τὸν κατήφορον τῆς ἀποκολλήσεως τὴν ἀποικιακὴν αὐτοκρατορίαν της μαχομένη ἄλλοτε εἰς τὴν Ἄπω 'Ανατολὴν (Βιετνὰμ) καὶ ἄλλοτε εἰς τὴν Βόρειον 'Αφρικὴν ('Αλγέριον, Τηνησίαν, Σουὲζ) κατὰ τῶν ἐξεγερθέντων ἐναντίον της λαῶν.

Τῶν λαῶν τούτων ἡ πολιτικὴ χειραφέτησις ἔχει ἀφυπνήσει τὴν ἐθνικήν των συνείδησιν καὶ τοὺς ἔχει ὁπλίσει μὲ ἀδάμαστον δύναμιν ἱκανὴν ὥστε νὰ διεκδικοῦν ὑπὲρ αὐτῶν ἀποφασιστικῶς ἀπὸ τὸν δυνάστην των τὰ ἱερώτερα τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου: Τὴν 'Ελευθερίαν καὶ 'Ανεξαρτησίαν.

Μερὶς τοῦ Γαλλικοῦ λαοῦ λάτρις τοῦ κλασσικοῦ 'Ελληνικοῦ πνεύματος τρέφει φιλελληνικὰ αἰσθήματα.

Ἡ πολιτικὴ ὅμως τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως κατευθυνομένη

(*) Εἶναι χαρακτηριστικὸν ἀτυχῶς τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Γαλλικὴ προπαγάνδα, βοηθουμένη καὶ ὑπὸ μερίδος «Ἑλλήνων» Γαλλοφίλων τῶν ὁποίων ἡγοῦντο ἐξέ-

ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς προασπίσεως συμφερόντων καὶ τῆς ὁλοκληρώσεως τῶν ἰμπεριαλιστικῶν Γαλλικῶν σχεδίων ἢ καὶ τῆς διατηρήσεως τῶν κεκτημένων εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Μεσόγειον ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν ἐχθρὰ (*) πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, ἀφ' ἧς ἡμέρας τοῦτο δοῦλον ὑπὸ Τουρκικὸν ζυγὸν ὕψωνε τὴν σημαίαν τῆς παλλιγγενεσίας του, μέχρι καὶ τῶν σημερινῶν ἡμερῶν.

Ἡ ἐχθρότης τῶν ἑκάστοτε Γαλλικῶν Κυβερνήσεων κατὰ τῆς Ἑλλάδος δὲν ἔχει ἄλλην ἐξήγησιν—ἐφ' ὅσον δὲν ὑφίστανται μεταξὺ

χουσαι φυσιογνωμίαι τοῦ πολιτικοῦ κόσμου τῆς Ἑλλάδος, ἐπεδίωξε καὶ ἐπέτυχε νὰ πείση μέγα μέρος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ὅτι ἡ Γαλλία «ἠγάπα καὶ ἐπροστάτευε» τὴν μικρὰν Ἑλλάδα ἡ ὁποία οὔτε λίγο οὔτε πολὺ—δῆθεν—ὤφειλε καὶ αὐτὴν τὴν ἀνεξαρτησίαν της (Ναυαρῖνον) καὶ τὴν μετέπειτα μεγέθυνσίν της εἰς τὴν «μεγάλην φίλην καὶ προστάτιδα Γαλλίαν»!!!

Καὶ ἡ μὲν ναυμαχία τοῦ Ναυαρίνου μεταξὺ τῶν τριῶν δυνάμεων καὶ τοῦ Ἰμπραὴμ ἔλαβε χώραν ὄχι χάριν τῆς Ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας ἀλλὰ διὰ νὰ δοθῇ ἓν μάθημα εἰς τὸν οἰηματίαν καὶ ὑπερφίαλον Ἰμπραὴμ ὅστις διέπραξε—εὐτυχῶς διὰ τὸ Ἔθνος μας—τὴν μεγάλην ἀνοησίαν νὰ περιφρονήση τὴν δύναμιν τῶν τριῶν στόλων. Ὡς πρὸς δὲ τὴν Γαλλικὴν «προστασίαν» καὶ «συνδρομὴν» διὰ τὴν μεγένθυνσιν τῆς Ἑλλάδος θ' ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν Ἱστορίαν.

—1848: Λαμαρτῖνος, ὑπουργὸς ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας, ποιητὴς καὶ συγγραφεὺς τῆς «Ἱστορίας τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας» μέγας μισέλλην καὶ ἐχθρὸς παντὸς ἑλληνικοῦ.

—1854: Ἀποκλεισμὸς ὑπὸ τῶν ἡνωμένων στόλων, Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας τῆς Ἑλλάδος ἵνα μὴ διεκδικήση τὰς δικαίας ἐδαφικὰς ἀπαιτήσεις της (Κριμαϊκὸς πόλεμος) ἀπὸ τὴν φίλην των Τουρκίαν.

—1866: Κρητικὴ ἐπανάστασις, ἀπειλὴ ἀποκλεισμοῦ Ἑλλάδος, ὑποστήριξις Τούρκων.

—1879: Συνέδριον Βερολίνου, καταπολέμησις Ἑλληνικῶν δικαίων.

—1897: Κρητικὴ ἐπανάστασις. Βομβαρδισμὸς θέσεων ἐπαναστατῶν εἰς προφ. Ἠλίαν Χαλέπας ἀπὸ τοῦ κόλπου Χανίων ὑπὸ τῶν ἡνωμένων στόλων.

—1912: Ἐχθρικὴ στάσις κατὰ τῶν Βαλκανικῶν συμμάχων καὶ ἔνθερμος διπλωματικὴ ὑποστήριξις τῶν Τουρκικῶν συμφερόντων.

—1915: Ζόναρς καὶ Ναύαρχος Ταρντὶζ ντὲ Φουρνιέ, ἀποκλεισμὸς Πειραιῶς, διάπραξις ὀργίων κατὰ Ἑλλήνων. Κυρία ὑποκινήτρια Δύναμις τοῦ Ἑλληνικοῦ διχασμοῦ.

—1920-22 Μικρασία. Εἰς τὴν ἀπροκάλυπτον κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐχθρότητα τῆς Γαλλίας καὶ τὴν ὑποστήριξιν τῶν Τούρκων ὀφείλεται κυρίως ἡ Ἑλληνικὴ Μικρασιατικὴ καταστροφή.

—1925: Πρωτοβουλίᾳ τῆς Γαλλίας μέλους τῆς τότε ΚΤΕ ἐπεβλήθησαν αὐστηραὶ κυρώσεις κατὰ τῆς Ἑλλάδος διὰ τὸ Ἑλληνοβουλγαρικὸν ἐπεισόδιον (Παγκάλου) θερμὴ ἦτο ὑπὲρ τῆς Βουλγαρίας—ἀτυχοῦς θύματος—ἡ συνηγορία αὐτῆς.

—Μεταπολεμικῶς: Λυσσαλέα καταπολέμησις τῆς ἱερᾶς Ἑλληνικῆς ὑποθέσεως τῆς Κύπρου ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῶν κόλπων τοῦ ΟΗΕ. Ἀλληλέγγυος ἀπολύτως πρὸς τὴν Ἀγγλικὴν καὶ Τουρκικὴν στάσιν ἐπ' αὐτοῦ.

τῶν δύο λαῶν ἀντικρουόμενα συμφέροντα—εἰ μὴ μόνον εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι διὰ τῆς πολιτικῆς της ταύτης ἡ Γαλλία ἀπέβλεπεν ἢ εἰς τὸ νὰ διατηροῦνται ἰσχυρὰ τὰ γειτονικὰ κράτη πρὸς τὴν Ἑλλάδα (Τουρκία—Βουλγαρία) καὶ νὰ ἔχουν οὕτω οἱ συμμαχικοὶ μετ' αὐτῶν δεσμοί της μεγαλύτερον κῦρος καὶ δυναμικὸν ἢ εἰς τὸ νὰ ἐξασφαλίζῃ τὴν συμπάθειαν καὶ συμπαράστασιν ἰσχυροτέρων τῆς μικρᾶς Ἑλλάδος Κρατῶν διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἐσωτερικῶν της περιπλοκῶν λίαν περιπεπλεγμένων καθόσον δημιουργοῦνται ὑπὸ καταδυναστευομένων ὑπ' αὐτῆς λαῶν ἐχόντων μεθ' ἑαυτῶν τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἠθικὴν ἀλλὰ καὶ τὴν ἠθικὴν συμπαράστασιν τῶν ἐλευθέρων λαῶν τοῦ κόσμου:

1) ***Ἀλγερία.*** Ἐκτάσεως 2.105.000 τετρ. χλμ. πληθυσμοῦ 8.676.000 ἐξ ὧν 1.000.000 Εὐρωπαῖοι καὶ οἱ λοιποὶ Ἄραβες καὶ Βερβερῖνοι. Θεωρεῖται τμῆμα τῆς μητροπολιτικῆς Γαλλίας· ἔχει ἴδια νομοθετικὰ σώματα ἀλλὰ αἱ ἀποφάσεις των ὑποβάλλονται πρὸς ἔγκρισιν εἰς τὸν Γάλλον Διοικητήν. Κύρια γεωργικὰ προϊόντα εἶναι: δημητριακά, πατάτες, καπνός, χουρμάδες, κηπουρικά, προϊόντα ἀμπελουργίας καὶ ἐλαιοκομίας. Ὀρυκτὸν πλοῦτον ἔχει: σίδηρον, ψευδάργυρον, μόλυβδον, ὑδράργυρον, χαλκόν, ἀντιμόνιον.

2) ***Γαλλικὴ Δυτικὴ Ἀφρική.*** Ἀποτελεῖται ἐξ ὀκτὼ ἀποικιῶν. Ἀπὸ τοῦ 1947 ἔχει χαρακτηρισθῆ ὡς ὑπερπόντιον ἔδαφος τῆς Γαλλικῆς ἑνώσεως διοικουμένη ἀπὸ ὕπατον Ἁρμοστὴν ὅστις ἑδρεύει εἰς Ντακάρ.

Τὰ κύρια προϊόντα της εἶναι γεωργικὰ ὡς: κοκοφοίνικες, φοινικέλαιο, καουτσούκ, βάμβαξ, κακάο, ξυλεία.

3) ***Γαλλικὴ Ἀφρικὴ τοῦ Ἰσημερινοῦ.*** Ἀποτελουμένη ἀπὸ 4 χωριστὰς ἀποικίας. Ὁ μέγας πλοῦτος αὐτῆς εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνεκμετάλλευτος. Σύγκειται οὗτος ἐκ: πολυτίμων λίθων, χρυσοῦ, χαλκοῦ, μολύβδου, ψευδαργύρου καὶ ἐλεφαντοστοῦ.

4) ***Τόγκολαντ.***

5) ***Καμερούν.***

6) ***Γαλλικὴ Σομαλία.*** Μὲ πρωτεύουσαν τὸ Τζιμπουτὶ ἔχει ἀπὸ τοῦ 1946 χαρακτηρισθῆ ὡς ὑπερπόντιον Γαλλικὸν ἔδαφος.

7) ***Μαδαγασκάρη καὶ νῆσοι Κομόραι.*** Καὶ αὗται ἀπέκτησαν ἀπὸ τοῦ 1946 καθεστὼς ὑπερποντίου κτήσεως. Ἡ πρωτεύουσα Ταναναρίφη τῆς Μαδαγασκάρης ἀπέχει τοῦ λιμένος—ἐπινείου της—Ταματάβε 365 χλμ.

8) ***Ρεϋνιόν.*** Α τῆς Μαδαγασκάρης μὲ καθεστὼς ὡσαύτως ὑπερποντίου κτήσεως.

9) ***Γαλλικὰ ἐδάφη εἰς Ἀμερικήν.*** Σαὶν Πιὲρ καὶ Μικελόν. Γου-

ανδελούπη, Μαρτινίκα καὶ Γαλλικὴ Γουϊάνα. Ἑκάστη ἀπὸ τοῦ 1946 μὲ καθεστὼς «ὑπερποντίου νομοῦ».

10) ***Γαλλικὰ ἐδάφη εἰς Ἀσίαν.*** Γαλλικαὶ Ἰνδίαι ἐξ ὁμάδος μικρῶν Γαλλικῶν κτήσεων. Αἱ κτήσεις αὗται ἀποτελοῦσαι ὡσαύτως ὑπερπόντιον ἔδαφος ἀπὸ τοῦ 1946 ἀγωνίζονται διὰ τὴν ἀπόκτησιν πλήρους ἀνεξαρτησίας.

10) ***Ἰνδοκίνα.*** Μέχρι του 1946 περιελάμβανε τὰ προτεκτοράτα καὶ τὴν ἀποικίαν Κονχικίνα. Ἀπὸ τοῦ 1946 ἡ ὅλη περιοχὴ ἀπετέλεσε τρία ἀνεξάρτητα (συμβεβλημένα) κράτη εἰς τὸ πλαίσιον τῆς Γαλλικῆς Ἑνώσεως ὑπὸ τὴν ἀκόλουθον μορφήν:

– Βιὲτ Νάμ:	ἐκτάσεως	329.000	τετρ.	χλμ.	καὶ	22.164.000	κάτοικοι
– Καμβόδζη:	»	139.000	»	»	»	3.748.000	»
– Λάος:	»	236.000	»	»	»	1.169.000	»

Εἰς τὸ Βιὲτ Νὰμ περιλαμβάνονται τὰ πρώην προτεκτοράτα Τογκίνου καὶ Ἀνὰμ καὶ ἡ ἀποικία Κονχικίνα.

Τὰς ἀπὸ τοῦ 1931 ἐθνικιστικὰς ταραχὰς αἵτινες ἔδωσαν ἀφορμὴν νὰ ἱδρυθῇ τὸ νέον κράτος τοῦ Βιὲτ Νὰμ ἐπηκολούθησαν κομμουνιστικαὶ ἐνέργειαι μὲ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς Ἐρυθρᾶς Κίνας καὶ τῆς Σοβ. Ἑνώσεως, αἵτινες ἔδωσαν τὴν μορφὴν ἀνοικτοῦ πολέμου μεταξὺ ἐρυθρῶν καὶ Γάλλων. Ἡ Γαλλία μετὰ τὴν ἧτταν της εἰς τὸ Ντιὲν Μπιέν - Φοῦ ἠναγκάσθη νὰ συνθηκολογήσῃ μὲ τὸν ἐρυθρὸν ἡγέτην Χὸ - Τσὶ - Μίνχ. Ἡ Καμπόδζη καὶ τὸ Λάος, ὡς ἀνεξάρτητα Κράτη, εἰσῆλθον ἀπὸ 14 Δεκεμβρίου 1955 εἰς τὸν ΟΗΕ.

11) ***Γαλλικὴ Ὠκεανία.*** Ἀποτελουμένη ἀπὸ διάφορα συμπλέγματα νήσων τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ κυριώτερα τῶν ὁποίων εἶναι τῆς Ταϊτῆς, Μαρκέζας καὶ Τουαμοτύ.

12) ***Νέα Καληδονία,*** μὲ σημαντικὰ κοιτάσματα κοβαλτίου, χρωμίου, νίκελ, μαγγανίου, ἀντιμονίου καὶ ὑδραργύρου. Ἔχει ἐπίσης πολύτιμα μέταλλα.

13) ***Νέαι Ἑβρίδες.*** Συγκυριαρχία μὲ τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν.

9) ***Πορτογαλία.*** Ἔχει ἔκτασιν 91.721 τετρ. χλμ. (μετὰ τῶν νήσων Μαδέϊρα καὶ Ἀζορῶν) καὶ πληθυσμὸν 8.500.000. Γλῶσσα Πορτογαλική. θρησκεία Καθολική. Πολίτευμα Δημοκρατία, δικτατορικῆς μορφῆς. Πρωτεύουσα ἡ Λισσαβὼν (700.000).

Εἶναι χώρα ὀρεινή. Τὰ $^{2}/_{3}$ τοῦ ἐδάφους της εἶναι ἀκατάλληλα πρὸς καλλιέργειαν. Σημαντικώτερα τῶν προϊόντων γῆς εἶναι οἶνος, ἔλαιον, ἐσπεριδοειδῆ, δημητριακὰ καὶ φελλός. Ὀρυκτὰ προϊόντα ἔχει

τ' ἀκόλουθα : γαιάνθρακας, χαλκόν, μόλυβδον, κασσίτερον, βολφράμιον, καολίνην, τιτάνιον, θεῖον καὶ λίθιον.

Ἡ ἐθνική της οἰκονομία ἔχει σημαντικὸν κλάδον τὴν ἁλιείαν καὶ τὴν βιομηχανίαν κονσερβῶν καὶ ἁλιπάστων.

Αἱ εἰσαγωγαὶ τῆς χώρας εἶναι τριπλάσιαι τῶν ἐξαγωγῶν της. Αἱ συγκοινωνίαι της εἶναι πολὺ ἀραιαί.

Αἱ πορτογαλικαὶ ἀποικίαι εἶναι κατάλοιπα μιᾶς ἄλλοτε μεγάλης ἀποικιακῆς αὐτοκρατορίας :

I. ***Ἀφρική***. Νῆσος πρασίνου Ἀκρωτηρίου, Πορτογαλικὴ Γουινέα, Νῆσοι Σάο Τόμε καὶ Πριντσίπε, Ἀγκόλα, Μοζαμβίκη ἡ πλουσιωτέρα ἐξ ὅλων μὲ βαμβακοφυτείας καὶ σακχαροκάλαμον καὶ κοιτάσματα οὐρανίου, ἀμιάντου καὶ ἀργύρου.

II. ***Ἀσία***. Πορτογαλικαὶ Ἰνδίαι, Μακάο, Πορτογαλικὴ Τιμόρ.

Ἡ Πορτογαλία εἶναι μέλος τοῦ ΟΗΕ, ἀκολουθοῦσα τὴν ὁμάδα τῶν ἀποικιακῶν κρατῶν. Ὡς κράτος ἀποικιακὸν καταψηφίζει τὴν ἐθνικὴν ἑλληνικὴν ὑπόθεσιν αὐτοδιαθέσεως τῆς Κύπρου.

10) ***Δυτικὴ Γερμανία***. Κατέχει τὴν μεγαλειτέραν ἔκτασιν μὲ τὸ μεγαλείτερον μέρος τοῦ Γερμανικοῦ λαοῦ. Ἤτοι 245.373 τετρ. χλμ. καὶ πληθ. 44.637.000.

Ἀνεκηρύχθη εἰς ὁμόσπονδον Δημοκρατίαν τὴν 23ην Μαΐου 1949 μὲ προσωρινὴν πρωτεύουσαν τὴν Μπὸν (110.000). Δὲν ἔχει ἀναγνωρισθῆ ἀπὸ τὰς χώρας τοῦ Ἀνατολικοῦ μπλόκ. Ἀντιθέτως ἔχει ἀναγωρισθῆ ἀπὸ ὅλας τὰς χώρας τῆς Δύσεως μὲ τὰς περισσοτέρας τῶν ὁποίων ἔχει ἀποκαταστήσει διπλωματικὰς σχέσεις.

Ἀπὸ τοῦ 1951 εἶναι μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης καὶ τελευταίως μέλος τοῦ ΝΑΤΟ. Ἡ εἴσοδος τῆς Γερμανίας εἰς τὸ ΝΑΤΟ τῆς ἐπέβαλεν ὡρισμένας στρατιωτικὰς ὑποχρεώσεις αἵτινες ἀνάγονται εἰς τὴν δημιουργίαν ἑνὸς συγχρόνου στρατοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ συγκρότησις ἔχει ἤδη συντελεσθῆ καὶ ἀπαρτίζεται οὗτος ἐξ ἑτοιμοπολέμων ἀρίστων μονάδων. Ὁ Γερμανὸς στρατηγὸς Χάντς Σπάϊντελ εἶναι σήμερον ἀρχηγὸς τῶν συμμαχικῶν χερσαίων δυνάμεων τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης. Ἡ συμμετοχὴ ἐξ ἄλλου τῆς Γερμανίας εἰς τὸ Βορειοατλαντικὸν σύμφωνον ἐπέβαλεν ὡς καθῆκον εἰς τὰ Κράτη τοῦ ΝΑΤΟ τὴν ἀναθεώρησιν τῆς τακτικῆς καὶ στρατηγικῆς των εἰς τὸ μέτωπον τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης.

11) ***Ἰταλία*** (*).

12) ***Ἑλλάς*** (**).

13) ***Τουρκία*** (***).

(*) Ἴδε 4ον τόμον Μέρος Α'.
(**) Ἴδε 2ον τόμον.
(***) Ἴδε 5ον τόμον Μέρος Β'.

ΠΛΟΥΤΟΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΝ ΔΥΝΑΜΙΚΟΝ ΚΡΑΤΩΝ ΝΑΤΟ

Ἡ ἐλευθέρα Εὐρώπη ἡ συνηνωμένη σήμερον εἰς τὸ ΝΑΤΟ δὲν διαθέτει ἀποκλειστικῶς ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐδαφῶν της τὰς ἀπαιτουμένας διὰ τὴν ἐπιβίωσίν της πρώτας ὕλας, πλὴν τῶν: Ἄνθρακος, σιδήρου, χάλυβος, χρωμίου καὶ βωξίτου. Εἰς πολὺ μικρὰν ποσότητα διαθέτει χαλκόν, ψευδάργυρον, μόλυβδον, νικέλιον καὶ ἄργυρον καὶ τινας εἰσέτι, ἀναφερθεῖσας κατὰ τὴν ἐξέτασιν ἑνὸς ἑκάστου τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐλευθέρων Κρατῶν.

Ἡ Δυτ. Εὐρώπη δὲν παράγει πετρέλαιον, καουτσούκ, μαγγάνιον καὶ ἄλλας στρατηγικὰς ὕλας, οὖσα ὡς πρὸς ταύτας ἐξηρτημένη ἐκ τῆς Μ.Α. τῶν κτήσεων καὶ ἀποικιῶν της. Ἡ ἀναγκαιότης τῶν ὑλῶν αὐτῶν διὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν βιομηχανίαν καθορίζει καὶ τὴν σημασίαν ἣν ἔχουν διὰ τὴν Εὐρώπην αἱ θαλάσσιαι μεταφοραί.

Τὸ πλουτοπαραγωγικὸν δυναμικὸν τῶν εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν τοῦ ΝΑΤΟ εἶναι ἀλληλένδετον μὲ τὸ τοιοῦτον τῶν κτήσεων καὶ ἀποικιῶν των, ἔτι δὲ καὶ μετὰ τῆς ἡγέτιδος δυνάμεως τοῦ ἐλευθέρου κόσμου, τὰς ΗΠΑ.

Ὡς συνασπισμοῦ (ΝΑΤΟ) ἐξεταζόμενον τὸ δυναμικὸν τοῦτο εἶναι ἔναντι τοῦ πλουτοπαραγωγικοῦ τοῦ ἀντιπάλου του συνασπισμοῦ (Ἀν. μπλὸκ) κατὰ πολὺ ἰσχυρότερον. Εἰς περίπτωσιν τρίτου νέου πολέμου ἡ Δύσις θὰ δυνηθῇ διὰ τῆς πολεμικῆς της οἰκονομικῆς ἰσχύος νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν παραγωγὴν τῶν ἀπαιτουμένων πρώτων ὑλῶν της διὰ τὴν ἐπιτυχῆ διεξαγωγὴν τούτου, νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰς θαλασσίας μεταφορὰς καὶ νὰ βιομηχανοποιήσῃ τὸ ἀπαιτούμενον ποσοστὸν στρατηγικῶν πρώτων ὑλῶν διὰ νὰ ἐφοδιάσῃ ἀρκούντως τὴν πολεμικὴν βιομηχανίαν τοῦ ἐλευθέρου κόσμου. Εἰς τὸν ἀπὸ πολλοῦ χρόνου διεξαγόμενον πόλεμον Οἰκονομικῆς δυνάμεως καὶ Παραγωγῆς μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, ὅστις ἔχει πεδίον δράσεως τὰ ἐπιστημονικὰ ἐργαστήρια, τὰ ἐργοστάσια, τοὺς ἀγρούς, τὸ ὑπέδαφος, τοὺς οὐρανούς, τὴν θάλασσαν καὶ τὰ κύματα τοῦ Ἕρτζ, τὰ ἔθνη τῆς Δύσεως αὐξάνουν τὴν ὑπεροχὴν των καὶ ὑπερέχουν εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς πλὴν τοῦ τελευταίου, ἔναντι τῆς κομμουνιστικῆς Ἀνατολῆς. Πράγματι, εἶναι ἀσυναγώνιστοι αἱ ὑπερβολαὶ καὶ πομφόλυγες μεθ' ὧν ἀνερυθριάστως ἡ ἐρυθρὰ κομμουνιστικὴ ἡγεσία βομβαρδίζει ἀενάως διὰ τῶν ἑρτζιανῶν της κυμάτων τὸν κόσμον.

Μελέτη στηριζομένη ἐπὶ ἀναμφισβητήτων στοιχείων καὶ ἀπολύτως ἐξηκριβωμένων πληροφοριῶν ληφθεισῶν ἐκ τῶν χωρῶν τοῦ Σι-

δηροῦ Παραπετάσματος, συνταχθεῖσα ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων ἐν ΗΠΑ, πρὸς ἐνημέρωσιν τῆς Κοινῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς Γερουσίας καὶ Βουλῆς, καταλήγει εἰς ἄκρως αἰσιόδοξα συμπεράσματα ὡς πρὸς τὴν οἰκονομικὴν ἰσχὺν καὶ τὰς δυνατότητας τοῦ ἐλευθέρου δυτικοῦ κόσμου, ἔχοντος συντριπτικὴν ὑπεροχὴν ἔναντι τοῦ κόμμουν. μπλόκ.

α) ***Πληθυσμὸς*** 441 ἑκατ. ἔναντι 304 ἑκατ. τοῦ Ἀνατ. μπλόκ.

β) ***Συνολικὴ ἐτησία παραγωγὴ ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν***. Τῶν Κρατῶν τοῦ ΝΑΤΟ 600 δισεκ. δολλάρια ἔναντι 155 δισεκ. δολλαρίων τῶν Κρατῶν τοῦ Συμφώνου Βαρσοβίας. Ἡ παραγωγὴ δὲ τῶν Κρατῶν τοῦ ΝΑΤΟ ἀναπτύσσεται ταχύτερον.

γ) ***Γεωργία***. Ἡ παραγωγὴ τῶν Κρατῶν τοῦ ΝΑΤΟ εἶναι ἄφθονος καὶ αὐξάνεται σταθερῶς καὶ ραγδαίως. Ἀντιθέτως εἰς τὴν Ἀνατολὴν ὑπάρχουν εἰσέτι ἐλλείψεις τροφίμων καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῆς γεωργίας γίνεται μὲ βραδὺν ρυθμόν, ἡ δὲ παραγωγικότης κατὰ γεωργὸν εἶναι χαμηλή.

δ) Χ α λ υ ψ. Ἐτησία παραγωγὴ 165 ἑκ. τόνν. ἔναντι 50 ἑκατ. τῆς Ἀνατολῆς.

ε) Ἄ ν θ ρ α ξ. Παραγωγὴ ἐν ἔτει 1954, 962 ἑκατ. τόνν. ἔναντι 361 ἑκατ. τόνν. τῆς Ἀνατολῆς.

στ) Ἡ λ ε κ τ ρ ι κ ὴ ἐ ν έ ρ γ ε ι α. Ἐτησία παραγωγὴ 915 δισεκατ. ΚΒΩ ἔναντι 230 δισεκ. ΚΒΩ τῆς Ἀνατολῆς.

ζ) Π ε τ ρ έ λ α ι ο ν. 323 ἑκατ. τόν. ἐτησίως ἔναντι 60 ἑκατ. τόν. τῆς Ἀνατολῆς. Ἀναγνωρίζεται ὅτι ἡ Σοβιετικὴ οἰκονομία ἐπετέλεσε προόδους κατὰ τὰ μεταπολεμικὰ ἔτη καὶ ὑπολογίζεται ἀναλογικῶς ἡ μελλοντικὴ πρόβλεψις. Οὕτω ἡ παραγωγὴ χάλυβος π.χ. ἐνῶ τὸ 1949 ἦτο 23 ἑκ. τόννους, τὸ 1960 θὰ φθάση τὰ 60 ἑκ. τόννους ἀλλ' οὐδέποτε θὰ δυνηθῆ νὰ φθάση τὴν παραγωγὴν τῆς Δύσεως, ὑπερτριπλασίαν ἤδη αὐτῆς ὡς πρὸς τὸ εἶδος τοῦτο.

Ἔστω ὅμως ὑπ' ὄψιν ὅτι, ἐκ τῶν παραγομένων πρώτων ὑλῶν εἰς τὴν Σ.Ε. καὶ τὰς δορυφόρους καὶ δορυκτήτους αὐτῆς χώρας ἡ μείζων ποσότης καταναλίσκεται εἰς τὰς πολεμικὰς βιομηχανίας, τῶν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν τοῦ πληθυσμοῦ των τιθεμένων εἰς ἥσσονα μοῖραν. Ἀντιθέτως εἰς τὰς Δημοκρατίας τῆς Δύσεως τὸ μέγιστον μέρος τῶν πρώτων ὑλῶν ἀπορροφᾶ ἡ κατανάλωσις καὶ μικρὸ ποσὸν ἡ πολεμικὴ βιομηχανία. Τούτου ἕνεκα, πιστεύεται ὅτι ἡ μέση παραγωγὴ πολεμικῶν εἰδῶν ἐξ ἑκάστης μονάδος πρώτων ὑλῶν εἶναι ἀνωτέρα εἰς τὴν Σ.Ε. ἀπὸ τὰς ἐλευθέρας χώρας. Ἐνῶ, ἐξ ἄλλου, ὁ ρυθμὸς αὐξήσεως τῆς πολεμικῆς παραγωγῆς ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος αὐξάνει βαθμηδὸν καὶ εἰς μεγάλην κλίμακα ἀναλογικῶς μὲ τὸν ρυθμὸν αὐξήσεώς τῆς πολεμικῆς παραγωγῆς τῆς ἐλευθέρας Δύσεως. Εἰς ἕνα

ἐνδεχόμενον τρίτον παγκόσμιον πόλεμον διεξαγόμενον ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κατεχομένου σήμερον ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων γεωγραφικοῦ χώρου, ὁ κομμουνιστικὸς χῶρος θὰ εἶναι ἄνευ προηγουμένου. Θὰ ἐκτείνεται ἀπὸ τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης μέχρι τοῦ Εἰρηνικοῦ κι' ἀπὸ τοῦ Β. Πόλου μέχρι τῆς Μεσογείου ('Αλβανίας) μὲ ἀνθρώπινον δυναμικὸν προερχόμενον ἐκ τῶν 304 ἑκατ. πληθυσμοῦ καὶ μὲ πλουτοπαραγωγικὸν δυναμικὸν ἀρκετὰ ἰσχυρόν.

'Εν τούτοις τὸ βιομηχανικὸν τούτου δυναμικὸν πόρρω θ' ἀπέχει ἀπὸ τοῦ νὰ πλησιάση τὸ τοιοῦτον τῆς Δύσεως. Διότι οὔτε τὴν πεῖραν τῶν ἐπιστημόνων, τεχνικῶν καὶ ἐργατῶν τῆς Δύσεως διαθέτει οὔτε καὶ τὴν ἀνεξάντλητον πηγὴν τῶν πρώτων ὑλῶν τῆς Δύσεως ἔχει. Διά τινας δὲ ἐκ τῶν πρώτων ὑλῶν ἔχει καὶ παντελῆ ἔλλειψιν. 'Η ποιοτικὴ ὑπεροχὴ τόσον εἰς τὰ κλασσικὰ ὅπλα ὅσον καὶ τὰ θερμοπυρηνικὰ τοιαῦτα διατηρεῖται, πρὸς τὸ παρόν, σταθερὰ ὑπὲρ τῆς Δύσεως.

'Εὰν δὲ ὑπὸ τῆς τελευταίας ἐκτιμηθῇ εἰς τὸ ἀκέραιον, ὁ κίνδυνος ὁ προερχόμενος ἐκ τῆς διευθυνομένης οἰκονομίας καὶ τῆς ἐντατικῆς πολεμικῆς παραγωγῆς τοῦ ὁλοκληρωτικοῦ καθεστῶτος, ἐὰν ἡ ἐλευθέρα Δύσις, σταθμίζουσα ἐπακριβῶς τὸ μέγεθος καὶ τὰς συνεπείας τοῦ ἀπειλοῦντος αὐτὴν σήμερον κομμουνισμοῦ, ἀπεφάσιζε συλλογικῶς ν' ἀντιδράση ἀναλόγως, πέραν καὶ τῶν ἀμυντικῶν της συμφώνων, ἀλλὰ τὸ καὶ σπουδαιότερον, ἐὰν ἡ Δύσις ἔκλειεν ἑρμητικῶς τὰ ὦτα εἰς τὰ ᾄσματα περὶ ἀφοπλισμοῦ, συνυπάρξεως κ. τ. τ. — τὴν καθαρὰν αὐτὴν φενάκην τῶν σειρήνων τῆς Μόσχας — τότε οἱ κίνδυνοι τοῦ νέου τρίτου πολέμου θ' ἀπεμακρύνοντο τελεσιδίκως ἀπὸ τὸ Εὐρωπαϊκὸν καί, φυσικά, κι' ἀπὸ τὸ διεθνὲς προσκήνιον.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΒΟΡΕΙΟ-ΑΤΛΑΝΤΙΚΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΝΑΤΟ (*)

North Atlantic Treaty Organisation. Τοῦτο ἀποτελεῖ ἕναν ἰσχυρὸν ἀμυντικὸν ὀργανισμὸν στηριζόμενον εἰς τὴν κοινότητα συμφερόντων τῶν συμμετεχόντων 'Εθνῶν καὶ εἰς τὰ κοινὰ αὐτῶν ἰδεώδη τῆς 'Ελευθερίας, Δημοκρατίας, 'Ανεξαρτησίας.

(*) Οἱ Γάλλοι τὸ λέγουν OTAN (Organisation Traité Atlantique Nord). Οἱ 'Ιταλοὶ τὸ ἀποκαλοῦν NATO (Organizzazione del trattato dell' Atlantico Settentrionale).

Ἡ δημιουργία τούτου ἀπέτρεψε (μέχρι τοῦδε) τὰ Σοβιὲτ ἀπὸ μεμονωμένας τυχοδιωκτικὰς ἐνεργείας θερμοῦ πολέμου αἱ ὁποῖαι θὰ ἠδύναντο νὰ ὁδηγήσουν εἰς ἕνα τρίτον καταστρεπτικὸν παγκόσμιον πόλεμον. Τὸ ΝΑΤΟ, ἀσπὶς τῆς εἰρήνης, δικαιώνει ἅπαξ ἔτι τὸ ἀλάνθαστον δόγμα Si vis paccem para bellum.

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΠΡΟΚΑΛΕΣΑΣΑΙ ΤΗΝ ΣΥΣΤΑΣΙΝ ΤΟΥ ΝΑΤΟ

α) *Ἡ δυσοίωνος πολιτικὴ διεθνὴς κατάστασις.*

Ὅταν τὴν 26ην Ἰουνίου 1945 ὀλίγον μετὰ τὴν κατάρρευσιν τῆς Ναζιστικῆς Γερμανίας καὶ ὀλίγας ἑβδομάδας πρὸ τῆς Ἰαπωνικῆς συνθηκολογήσεως, πεντήκοντα καὶ ἓν ἔθνη ὑπέγραφαν διὰ τῶν ἀντιπροσώπων των—εἰς λιμένα τοῦ Ε ἰ ρ η ν ι κ ο ῦ, τὸν Ἅγιον Φραγκῖσκον—τὸν χάρτην τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν, ἐδικαιοῦντο νὰ ἐλπίζουν ὅτι μετὰ ἕνα τῶν καταστρεπτικωτέρων πολέμων τῆς Ἱστορίας μία ἐποχὴ ε ἰ ρ ή ν η ς εἶχεν ἐπὶ τέλους ἀνατείλει. Δὲν παρῆλθεν ὅμως πολὺ καὶ τὰ κράτη τῆς Δύσεως διεπίστωσαν ὅτι αἱ ἐλπίδες των διὰ τὴν εἰρήνην ἦσαν φροῦδαι. Αἱ Δυτικαὶ δυνάμεις μνήμονες τῶν πολεμικῶν ἱκανοτήτων τοῦ Ἐρυθροῦ Στρατοῦ, τῶν λαμπρῶν ἐπιτευγμάτων του καὶ τῶν δεινῶν ἅτινα οἱ Ναζὶ ἐσσώρευσαν ἐπὶ τοῦ Σοβιετικοῦ λαοῦ ἐπροχώρησαν εἰς τὸ ἀκρότατον ὅριον συμβιβασμοῦ ἐν τῇ προσπαθείᾳ των νὰ καταλήξουν εἰς συμφωνίαν μὲ τὰ Σοβιὲτ καὶ νὰ καταστήσουν τὸν Ο.Η.Ε. ἕνα ἀποτελεσματικὸν μέσον πρὸς διατήρησιν τῆς παγκοσμίου εἰρήνης.

Οὐδὲν ἄλλο συνήντησαν, κατ' ἀρχάς, ἐκτὸς ἀπὸ κωλυσιεργείας. Εἰς Ἅγ. Φραγκῖσκον τὸ 1945 ἡ Πολωνία δὲν εἶχεν ἀντιπρόσωπον εἰς τὴν τράπεζαν τῆς συνδιασκέψεως καθόσον ἡ Ρωσία καὶ αἱ Δυτικαὶ δυνάμεις δὲν εἶχον συμφωνήσει ὡς πρὸς τὴν σύνθεσιν τῆς προσωρινῆς Πολωνικῆς Κυβερνήσεως. Τρεῖς μῆνας μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ χάρτου τοῦ Ο.Η.Ε. ὁ Μολότωφ ἀπέκλειε πᾶσαν συζήτησιν ἐπὶ τῶν προτάσεων τοῦ Μπέβιν (Ὑπ. Ἐξ. Μ. Βρεττανίας) διὰ μίαν ἀνεξάρτητον ἔρευναν ἐπὶ τῶν ἐν Ρουμανίᾳ καὶ Βουλγαρίᾳ συνθηκῶν καὶ μόνον κατόπιν παραχωρήσεων ὡς πρὸς τὴν Ἄπω Ἀνατολὴν οἱ ὑπουργοὶ τῆς Δύσεως κατώρθωσαν δ ύ ο μ ῆ ν α ς βραδύτερον νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν συγκατάθεσιν τῆς Ρωσίας ὡς πρὸς τὴν δ ι α δ ι κ α σ ί α ν πρὸς σύναψιν συνθηκῶν εἰρήνης μετὰ τῆς Ἰταλίας, Φιν-

λανδίας καὶ τῶν χωρῶν τῆς Βαλκανικῆς, τῶν πρώην δορυφόρων τῆς Γερμανίας.

Ἡ συνδιάσκεψις εἰρήνης ἤρχισεν εἰς Παρισίους τὴν 29 Ἰουλίου 1946 καὶ τὴν 10 Φεβρουαρίου 1947 ἐδέησε νὰ ὑπογραφοῦν αἱ συνθῆκαι εἰρήνης μεταξὺ τῆς Ἰταλίας, Φινλανδίας, Βουλγαρίας, Οὐγγαρίας καὶ Ρουμανίας.

Κατὰ Μάρτιον τοῦ 1947 οἱ ὑπουργοὶ Ἐξωτερικῶν συνηντήθησαν εἰς Μόσχαν διὰ νὰ συζητήσουν τὰ προσχέδια τῶν συνθηκῶν εἰρήνης καὶ μετὰ τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Αὐστρίας. Κατέστη ὅμως ἀδύνατον νὰ συμφωνήσουν ἐπὶ τῆς μελλοντικῆς τύχης τῆς Γερμανίας. Ὅταν οἱ ὑπουργοὶ τῆς Δύσεως ἐγκατέλειπον τὴν Μόσχαν κατὰ τὸ τέλος Ἀπριλίου μὲ τὸ πρόβλημα οὐχὶ ἐγγύτερον τῆς λύσεώς του, τὸ σχῖσμα εἰς τὴν «συμμαχίαν», ἡ ὁποία εἶχε νικήσει τὰς δυνάμεις τοῦ ἄξονος ἐπήρχετο καὶ ἐσημαίνετο οὕτω τὸ πέρας τῆς μεταπολεμικῆς συνεργασίας μεταξὺ Σοβιὲτ καὶ Δημοκρατικοῦ κόσμου.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Σοβιετικὴ ἐπέκτασις ἡ ὁποία ἤρχισε κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου μὲ τὴν πλήρη προσάρτησιν τῶν Βαλτικῶν χωρῶν (Ἐσθονίας, Λεττονίας, Λιθουανίας) καὶ ἐπέκτασιν ἐν Φινλανδίᾳ, Πολωνίᾳ, Ρουμανίᾳ, Βορειοανατολικῇ Γερμανίᾳ καὶ Ἀν. Τσεχοσλοβακίᾳ – ἀντιπροσωπεύουσα ἔκτασιν 200.632 μιλ2 καὶ 25 ἑκ. περίπου πληθυσμοῦ – ἐσυνεχίζετο ἀδυσωπήτως μετὰ τὴν κατάπαυσιν τοῦ πυρὸς ἐν Γερμανίᾳ. Ἡ παρουσία τῶν νικηφόρων Ἐρυθρῶν Στρατῶν εἰς τὴν καρδίαν τῆς Εὐρώπης συνδυαζομένη μετὰ τῆς τακτικῆς τῆς Σοβιετικῆς πολιτικῆς ἔπεισεν ἢ ἠνάγκασε τὴν Ἀλβανίαν, Βουλγαρίαν, Ρουμανίαν, Ἀνατ. Γερμανίαν, Πολωνίαν, Οὐγγαρίαν καὶ Τσεχοσλοβακίαν ν' ἀποδεχθοῦν τὴν Σοβιετικὴν κυριαρχίαν. Αἱ χῶραι αὗται κατέχουσαι ἔκτασιν περίπου 392.439 μιλ.² – μὲ πληθυσμὸν μὴ Ρωσικὸν 87 ἑκ. καὶ μὲ ἐθνικὸν εἰσόδημα ἀντίστοιχον πρὸς τὸ ἥμισυ περίπου τοῦ τοιούτου τῆς Σ.Ε. – ἐνεσωματώθησαν εἰς τὴν Σοβιετικὴν Αὐτοκρατορίαν διὰ τῆς τακτικῆς τοῦ «Κατακτᾶν ἄνευ πολέμου».

Βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον αἱ δορυφόροι χῶραι συνεδέοντο ὁλονὲν σταθερώτερον μετὰ τῆς Μόσχας δι' ἑνὸς πλέγματος πολιτικῶν, οἰκονομικῶν, καὶ στρατιωτικῶν συμφωνιῶν. 23 τοιαῦται συνθῆκαι ὑπεγράφησαν εἰς Ἀνατ. Εὐρώπην ἀπὸ τοῦ 1943 – 1948.

β) Τὸ Δόγμα Τρούμαν

Ἡ κατάστασις εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἐξηλίσσετο ἐκ τοῦ κακοῦ πρὸς τὸ χειρότερον. Ἐπὶ οἱουδήποτε Διεθνοῦς ζητήματος ἦτο ἀδύνα-

τος πᾶσα συμφωνία εἰς τὸν Ο.Η.Ε. Τὰ veto τοῦ Σοβιετικοῦ κόσμου ἠκολούθουν τὸ ἓν τὸ ἄλλο.

Αἱ εἰς Λέϊκ Σαξὲς ἐπανειλημμέναι προσπάθειαι τῶν ἐλευθέρων χωρῶν νὰ διαπραγματευθοῦν ἓν γενικὸν σχέδιον ἀφοπλισμοῦ καὶ νὰ ἐπινοήσουν μίαν μέθοδον ἐλέγχου παραγωγῆς καὶ χρησιμοποιήσεως τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας, ἀπέτυχον. Ὡς ἀπόκρουσις πέραν τοῦ Σιδηροῦ Παραπετάσματος ἤρχοντο χλευασμοί, λεονταρισμοὶ καὶ συκοφαντίαι. Ἡ ἐλευθέρα Εὐρώπη ἐφέρετο ὡς εὔκολος λεία πρὸς τὴν Ρωσικὴν ἄρκτον.

Ἡ Ἑλλὰς ἐπάλαιεν ἀπὸ τοῦ 1947 ἀπεγνωσμένως κατὰ τῶν Ρωσοκινήτων δυνάμεων τοῦ συμμοριτισμοῦ. Τὸν Μάρτιον τοῦ ἔτους τούτου ἡ ἔκβασις τοῦ πολέμου εἰς τὴν Ἑλλάδα ἦτο ἀμφίρροπος. Ἐφαίνετο βέβαιον ὅτι ἄνευ συνεχίσεως τῆς σημαντικῆς στρατιωτικῆς καὶ οἰκονομικῆς βοηθείας ἥτις ἀπῃτεῖτο καὶ ἣν μέχρι τοῦδε ἔδιδεν ἡ Μ. Βρεττανία (*) ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ βαστάσῃ, ἡ Ἑλλὰς θὰ ὑπέκυπτεν εἰς τοὺς Κομμουνιστὰς καὶ θὰ ἐσύρετο βιαίως ὄπισθεν τοῦ Σιδηροῦ Παραπετάσματος. Ἡ Τουρκία καὶ ἡ Μ. Α. θὰ ἔμενον τότε εἰς τὸ ἔλεος τῆς Ρωσίας.

Τὴν κρίσιμον ταύτην στιγμὴν διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Εὐρώπην ὁλόκληρον ἐπεμβαίνουν αἱ Η.Π.Α. Ἡ Ἀμερικανικὴ ἐπέμβασις ὑπῆρξεν ἀποφασιστικὴ καὶ ταχεῖα. Ἐξαγγέλων τὸ Δόγμα του ὁ Πρόεδρος Τροῦμαν πρὸ τοῦ Κογκρέσου τὴν 12ην Μαρτίου 1947, ἐδήλου: «Πρέπει νὰ εἶναι ἡ πολιτικὴ τῶν Η.Π.Α. νὰ ὑποστηρίξῃ τοὺς ἐλευθέρους λαοὺς οἱ ὁποῖοι ἀνθίστανται εἰς ἐπιχειρουμένην ὑποδούλωσιν ἀπὸ ἐνόπλους μειοψηφίας ἢ δι' ἐξωτερικῆς πιέσεως». Τὸ Κογκρέσον ἀποδεχθὲν τὸ δόγμα Τροῦμαν παρέσχε τὴν ἐξουσιοδότησίν του διὰ τὴν διάθεσιν 400 ἑκ. δολλαρίων πρὸς παροχὴν βοηθείας εἰς Ἑλλάδα καὶ Τουρκίαν (;) μέχρις Ἰουνίου 1948, καὶ διὰ τὴν ταχεῖαν ἀποστολὴν εἰς τὰς χώρας ταύτας Ἀμερικανικῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀποστολῶν.

(*) Σ.Κ. Πληρώνουσα τὰ ἴδιά της σφάλματα ὡς, τῆς δημιουργίας καὶ ἐνισχύσεως τοῦ Ε.Α.Μ. εἰς βάρος τῶν ἄλλων Ἐθνικῶν Ὀργανώσεων, τῆς ἐνισχύσεως τῶν «δημοκρατικῶν στοιχείων» εἰς Μ.Α., τῆς ἀνασκολοπίσεως, παραμερισμοῦ καὶ ἐξανδραποδισμοῦ τῶν νομιμοφρόνων εἰς Μ.Α., τῆς μυωπικῆς, γενικῶς, πολιτικῆς της ἀπὸ τοῦ 1941 ὡς πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν θέμα.

γ) Σχέδιον Marchall

Διὰ τοῦ Δόγματος Τροῦμαν ἀπεσκοπεῖτο ν' ἀντιμετωπισθῇ ἡ ἀπειλὴ κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας. Ἐν τούτοις ἡ κατάστασις εἰς ὅλην τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην δὲν ἦτο ὀλιγώτερον ἀνησυχητική. Μέχρι τότε αἱ ἐλεύθεραι χῶραι τῆς Εὐρώπης εἶχον ἀντιμετωπίσει τὸ ἔργον τῆς μεταπολεμικῆς ἀνοικοδομήσεως ἀνεξαρτήτως ἡ μία τῆς ἄλλης. Παρὰ τὴν ἐπείγουσαν βοήθειαν, τὴν ληφθεῖσαν ὑφ' ἑκάστης ἐκ τούτων παρὰ τῶν Η.Π.Α. πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν πλέον ἐπειγουσῶν ἐλλείψεων ὁ μηχανισμὸς τῆς Εὐρωπαϊκῆς οἰκονομίας παρέμενε σοβαρῶς κατεστραμένος. Ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη ἤγετο καὶ θὰ εὑρίσκετο μετ' ὀλίγον εἰς τὸ χεῖλος τῆς οἰκονομικῆς καταστροφῆς.

Αὐτὴν τὴν κατάστασιν ἀντιμετώπιζεν ὁ ἐλεύθερος Δυτικοευρωπαϊκὸς κόσμος ὅτε ὁ Στρατηγὸς Marchall (Ὑπ. Ἐξ. τῶν Η.Π.Α.) ὡμίλησεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Harvard τὴν 5ην Ἰουνίου 1947 ἐξαγγείλας πρόγραμμα διὰ τὴν Εὐρωπαϊκὴν ἀνάρρωσιν. Ὁ Στρατηγὸς Μάρσαλ ἐπρότεινεν ὅπως αἱ Εὐρωπαϊκαὶ χῶραι συμφωνήσουν ἐπὶ τῶν ἀναγκῶν των, τὸ δὲ καταρτισθησόμενον ὑπὸ τῶν Κυβερνήσεών των πρόγραμμα εἶναι κοινὸν δι' ἕνα ἀριθμὸν Εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν, ἂν ὄχι δι' ὅλα ταῦτα. Συγχρόνως κατέστη σαφὲς ὅτι ἡ Ἀμερικανικὴ πολιτικὴ «ἐστρέφετο ὄχι ἐναντίον οἱασδήποτε χώρας ἢ δόγματος ἀλλὰ ἐναντίον τῆς πενίας, τῆς ἀπελπισίας καὶ τοῦ χάους». Πράγματι· αὐτὴ αὕτη ἡ Σ. Ε. καὶ αἱ λοιπαὶ χῶραι τοῦ Σιδηροῦ Παραπετάσματος περιελαμβάνοντο εἰς τὴν προσφορὰν οἰκονομικῆς βοηθείας.

Ἀλλ' ὁ Στάλιν ἀπέρριψε τὴν Ἀμερικανικὴν βοήθειαν καὶ παρὰ τὸ ἀρχικὸν ἐνδιαφέρον ἀπὸ μέρους τῆς Τσεχοσλοβακίας καὶ Πολωνίας ἐπέβαλεν εἰς τὰς Κυβερνήσεις των νὰ πράξουν τὸ ἴδιον. Εἰς ἀπάντησιν ἵδρυσε τὴν «Κ ό μ ι ν φ ο ρ μ» περιλαμβάνουσαν μέλη κομμουνιστικῶν κομμάτων ἐξ ἐννέα (9) κρατῶν τῆς Εὐρώπης. Σκοπός της ἦτο ἡ καταπολέμησις τοῦ Σχεδίου Marchall ὡς «ὀργάνου τοῦ Ἀμερικανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ».

δ) Ἡ Συνθήκη τῶν Βρυξελλῶν

Ὁ κίνδυνος ὅμως τῶν Δυτικῶν Δημοκρατιῶν δὲν ἦτο μόνον οἰκονομικός.

Ἡ Ρωσία εἶχε παραλύσει τὰς ἐργασίας τοῦ Συμβουλίου Ἀσφα-

λείας τοῦ ΟΗΕ διὰ τῆς καταχρήσεως τοῦ δικαιώματος τοῦ veto: Εἶχε μίαν ἔνοπλον δύναμιν 4 1)2 ἑκ. ἀνδρῶν ἐπὶ ποδὸς πολέμου ἐφωδιασμένων κατὰ τὸ πλεῖστον διὰ νεωτάτων ὅπλων. Ἐπὶ πλέον δραστηρίως εἰργάζετο διὰ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ στρατοῦ τῶν Δορυφόρων της ἐπὶ Σοβιετικῶν βάσεων παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ ἐξοπλισμὸς τῆς Ρουμανίας, Βουλγαρίας καὶ Οὐγγαρίας ἀπετέλει ἄμεσον παραβίασιν τῶν συνθηκῶν εἰρήνης τῶν ὑπογραφεισῶν μόλις τὸ 1947 καὶ ὑπὸ ταύτης. Τὰ Σοβιετικὰ πολεμικὰ ἐργοστάσια εἰργάζοντο ἐντατικώτατα διὰ τὴν παραγωγὴν μηχανῶν, ὅπλων, πυρομαχικῶν.

Ἐν ὄψει τῆς ἀπειλῆς αἱ ἔνοπλοι δυνάμεις τῆς Δύσεως ἦσαν ἀσθενεῖς, ἀσυντόνιστοι καὶ μὲ σοβαρὰς ἐλλείψεις πολεμικοῦ ὑλικοῦ. Οὐδὲν—πλὴν τῆς ἀποκλειστικῆς κατοχῆς ὑπὸ τῶν ΗΠΑ τῆς ἀτομικῆς βόμβας—ὑπῆρχεν ἱκανὸν ν' ἀποτρέψῃ τὰ Σοβιέτ. νὰ κατακλύσουν τὴν Δυτ. Εὐρώπην. Ἡ μόνη ἐλπὶς ἀκόμη διὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἀποκαταστάσεως ἰσορροπίας δυνάμεων ἐνέκειτο εἰς τὰς ἐλευθέρας εὐρωπαϊκὰς χώρας ὁμοῦ συνδεομένας ὄχι μόνον χάριν τῆς οἰκονομικῆς των εὐρωστίας ἀλλὰ καὶ χάριν τῆς Ἀ μ ύ ν η ς τῶν ἑστιῶν των.

Ἡ ἰδέα μιᾶς ἀμυντικῆς συμμαχίας μεταξὺ τῶν ὁμοιομόρφως σκεπτομένων ἐθνῶν, ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν, εἶχεν ἤδη τεθεῖ πρὸς συζήτησιν, ἀπό τοῦ 1946, ὑπὸ τοῦ Σὲρ Οὐΐνστων Τσῶρτσιλ.

Ἤδη ἡ συνθήκη τῆς Δουγκέρκης τοῦ 1947 μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας ἔθετε μίαν σταθερὰν βάσιν διὰ συνεργασίαν τῶν χωρῶν τούτων. Τὴν 22 Ἰανουαρίου ὁ Ἄγγλος ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν Bevin ἀνέφερεν εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Κοινοτήτων τὴν ἀνάγκην συνάψεως παρομοίων συμφωνιῶν μετὰ τῶν κρατῶν τῆς Benelux (Βελγίου, Ὀλλανδίας, Λουξεμβούργου), δημιουργουμένου οὕτω «ἑνὸς σημαντικοῦ πυρῆνος εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην». Ὁ Μπέβιν εἰδοποίησε τὸν Μάρσαλ διὰ τὴν ἐπιθυμίαν του νὰ προτείνη «ἕνα τύπον Δυτικῆς Εὐρώπης ὑποστηριζομένης ὑπὸ τῶν Ἀμερικανῶν καὶ τῶν Κτήσεων» ἡ δὲ ἰδέα ἔτυχε θερμῆς ὑποδοχῆς ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Μάρσαλ. Ἐνομίζετο εἰς Οὐάσιγκτων ἐπίσης ὅτι ἐνῶ, ἡ συνθήκη τῆς Δουγκέρκης ἀπηυθύνετο κυρίως ἐναντίον μιᾶς νέας Γερμανικῆς ἐπιθέσεως, περισσότερον ἐν τούτοις πρόσφορος τύπος θὰ ἠδύνατο νὰ εἶναι ἡ συνθήκη τοῦ Reo μεταξὺ ΗΠΑ καὶ χωρῶν τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς, ἤτοι μία ἀμυντικὴ ὀργάνωσις ἐναντίον πάσης ἐπιθέσεως. Αἱ τρεῖς Κυβερνήσεις τῆς Benelux ἐπληροφόρουν ταυτοχρόνως τὸ Λονδῖνον καὶ τοὺς Παρισίους ὅτι ἔκριναν ἀνεπαρκεῖς τὰς διμερεῖς ὀργανώσεις τύπου «Συμφώνου Δουγκέρκης».

Κι' ἐνῶ τὰ προβλήματα ταῦτα εὑρίσκοντο ὑπὸ συζήτησιν, τὸ

Κομμουνιστικόν πραξικόπημα τῆς Πράγας τὴν 22 Φεβρουαρίου 1948 ἦλθεν ὡς μία ὀξεῖα ὑπόμνησις ὅτι «οἱ καιροὶ οὐ μενετοί». Ἡ λύσις τοῦ προβλήματος ἐδόθη αὐθωρεί. Τὴν 4ην Μαρτίου 1948 οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Βελγίου Γαλλίας, Ὀλλανδίας, Λουξεμβούργου καὶ τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου συνηντήθησαν εἰς τὰς Βρυξέλλας. Ὁ Γάλλος ἀντιπρόσωπος George Bidaut ἀπηύθυνε διαρκοῦντος τοῦ συνεδρίου μήνυμα εἰς τὸν στρατηγὸν Μάρσαλ λέγων μεταξὺ ἄλλων ὅτι «ἡ ἀπόφασις τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν ν' ἀντισταθοῦν κατὰ μιᾶς ἐπιθέσεως ἠδύνατο νὰ εἶναι ἀποτελεσματικὴ μόνον διὰ τῆς Ἀμερικανικῆς βοηθείας».Ἐπρότεινεν ἐν συνεχείᾳ, πολιτικὰ συμβούλια,τὴν ἐξέτασιν τεχνικῶν προβλημάτων ἀφορώντων τὴν κοινὴν ἄμυναν καὶ ἐζήτησε μίαν ταχεῖαν συζήτησιν σχετικῶς μὲ τὴν ἀ σ φ ά λ ε ι α ν τ ῆ ς π ε ρ ι ο χ ῆ ς τ ο ῦ Β ο ρ ε ί ο υ Ἀ τ λ α ν τ ι κ ο ῦ.

Ἡ ἀπάντησις τοῦ Ἀμερικανοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν ἦτο ἄμεσος καὶ ἀνάλογος πρὸς τὴν δοθεῖσαν πρό τινος εἰς τὸν ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἀγγλίας Μπέβιν δηλαδή : «Ἂν καὶ ἡ Κυβέρνησις τῶν ΗΠΑ πλήρως συνεμερίζετο τὰς Γαλλικὰς ἀνησυχίας, αἱ χῶραι τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ὤ φ ε ι λ ο ν ν' ἀ π ο δ ε ί ξ ο υ ν τί ἦσαν ἕτοιμοι νὰ πράξουν δι' αὐτὰς καὶ ἡ μία διὰ τὴν ἄλλην πρὶν ζητήσουν περαιτέρω Ἀμερικανικὴν βοήθειαν». Τὴν 17ην Μαρτίου 1948 ὑπεγράφη ἡ συνθήκη τῶν Β ρ υ ξ ε λ λ ῶ ν ὑπὸ τῶν Κρατῶν τῆς Μπενελοὺξ τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου.

Ἡ συνθήκη ἠγγυᾶτο εἰς αὐτὰ νὰ ἐγκαταστήσουν ἓν κοινὸν ἀμυντικὸν σύστημα καὶ νὰ ἰσχυροποιήσουν τοὺς οἰκονομικοὺς καὶ μορφωτικούς των σκοπούς.

Ἀνώτατον σῶμα θὰ ἦτο τὸ ἐκ τῶν 5 ὑπουργῶν τῶν Ἐξωτερικῶν Συμβουλευτικὸν Συμβούλιον. Ὁμοίως ὑπ' αὐτὸ θὰ ἐδημιουργεῖτο τὸ Συμβούλιον Δυτικῆς Ἀμύνης. Τὸ IY ἄρθρον καθώριζεν ὅτι ἐὰν οἱον· δήποτε τῶν μελῶν ὑφίστατο ἔνοπλον ἐπίθεσιν τὰ ἄλλα ὤφειλον νὰ παράσχουν εἰς αὐτὸ ὅλην τὴν στρατιωτικὴν καὶ ἄλλην βοήθειαν καὶ ἐνίσχυσιν ἐντὸς τῶν δυνάμεών των. Διάρκεια τῆς συνθήκης ἦτο πεντηκονταετής.

Ἡ μελάνη τῶν ὑπογραφῶν τῆς συνθήκης μόλις εἶχε ξηρανθῆ ὅταν τὰ Σοβιέτ ἤρχισαν τὸν ἀποκλεισμὸν τοῦ Δυτικοῦ Βερολίνου. Οὗτος ἐπέπρωτο νὰ διαρκέση 323 ἡμέρας καὶ ν' ἀντιμετωπισθῆ ὑπὸ τοῦ τεραστίου ἄθλου τῆς ἀερομεταφορᾶς.

Τὴν 26ην Ἀπριλίου 1948 συνήρχοντο τὸ πρῶτον οἱ ὑπουργοὶ Ἀμύνης καὶ Ἀρχηγοὶ Ἐπιτελείων τῶν Κρατῶν τῆς «συνθήκης τῶν Βρυξελλῶν» διὰ νὰ μελετήσουν τὰς ἀνάγκας των εἰς στρατιωτικὸν ὑλικόν. Ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου 1948 κι' ἐφεξῆς Ἀμερικανοὶ καὶ Καναδοὶ

παρηκολούθουν τὰς συνεδριάσεις ταύτας ἐπὶ μιᾶς «μὴ μέλους καταστάσεως».

Ἡ Δυτικὴ ἕνωσις παρέσχε σημαντικὴν συμβολὴν εἰς τὴν ἄμυναν τοῦ ἐλευθέρου κόσμου. Ἡ ὕπαρξίς της ἦτο ἀπόδειξις ὅτι αἱ χῶραι μέλη ἦσαν ἀποφασισμέναι νὰ συνενωθοῦν διὰ ν' ἀντισταθοῦν εἰς μίαν ἐπίθεσιν.

Ἐκτὸς τούτου ἔθεσε τὰ θεμέλια ἅτινα ἐπρόκειτο ν' ἀποδειχθοῦν ἀνεκτίμητα διὰ τὸν ΝΑΤΟ εἰς τὸν πολιτικὸν καὶ στρατιωτικὸν τομέα.

ε) *Ἡ Σύμπηξις τοῦ ΝΑΤΟ*

Εἰς τὴν Καναδικὴν Βουλὴν ἐτέθη τὸ πρῶτον τὴν 28ην Ἀπριλίου 1948, δημοσίᾳ ἡ ἰδέα ἑνὸς μοναδικοῦ ἀμοιβαίου συστήματος ἀσφαλείας Συμφώνου περιλαμβάνοντος καὶ ἀντικαθιστῶντος τὸ σύστημα τῆς συνθήκης τῶν Βρυξελλῶν. Τὴν αὐτὴν περίπου ἐποχὴν ὁ Ἀμερικανὸς γερουσιαστὴς Vandeberg προητοίμασεν, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν, μίαν ἀπόφασιν ἡ ὁποία συνίστα ἀφ' ἑνὸς τὸν «σύνδεσμον τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν διὰ συνταγματικῆς διαδικασίας μετ' ἐκείνων τῶν τυπικῶν καὶ συλλογικῶν ὀργανώσεων αἱ ὁποῖαι βασίζονται εἰς συνεχῆ καὶ ἀποτελεσματικὴν αὐτοπροστασίαν, ἀμοιβαίαν βοήθειαν κι' ἐπιδροῦν ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς των ἀσφαλείας» καὶ ἀφ' ἑτέρου «Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι νὰ συμβάλλουν εἰς τὴν διατήρησιν τῆς Εἰρήνης, καθιστῶσαι σαφῆ τὴν ἀπόφασίν των νὰ ἐξασκήσουν τὸ δικαίωμα τῆς ἀτομικῆς ἢ συλλογικῆς αὐτοπροστασίας συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρ. 5 (τοῦ χάρτου τοῦ ΟΗΕ) ἐὰν ἐλάμβανε χώραν οἱαδήποτε ἔνοπλος ἐπίθεσις ἐπιδρῶσα ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς των ἀσφαλείας».

Τὴν 11 Ἰουνίου 1948 ἡ ἀπόφασις Vandeberg ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς Γερουσίας τῶν ΗΠΑ διὰ ψήφων 64 ὑπὲρ καὶ 4 κατά. Τοῦτο ἐσημείωσε μίαν καταπληκτικὴν ἐξέλιξιν εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν ἐξωτερικὴν καὶ ἀμυντικὴν πολιτικὴν ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ κατέστησε δυνατὴν τὴν εἴσοδον τῶν ΗΠΑ εἰς τὴν Ἀτλαντικὴν συμμαχίαν.

Τὴν 6ην Ἰουλίου ἤρχισαν εἰς Οὐάσιγκτων προκαταρκτικαὶ συζητήσεις ἀπολήξασαι εἰς τὴν συνθήκην τοῦ Βορ. Ἀτλαντικοῦ. Συνεφωνήθη κατ' ἀρχήν, ὅτι οἱαδήποτε συνθήκη κοινῆς ἀμύνης συνδέουσα χώρας ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ἀκτῶν τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὤφειλε νὰ εἶναι ἐντὸς τῶν πλαισίων τοῦ χάρτου τοῦ ΟΗΕ.

Εἶχε καταστῆ φανερὸν διαρκοῦντος τοῦ θέρους 1948 ὅτι τὴν ἀρ-

χικὴν ἰδέαν ἑνὸς συνδέσμου μεταξὺ τῶν ΗΠΑ καὶ τῶν Δυνάμεων τῆς Συνθήκης τῶν Βρυξελλῶν θὰ διεδέχετο μία εὐρυτέρα ὁμὰς χωρῶν. Τὴν 13ην 'Οκτωβρίου 1948 ἡ Καναδικὴ Κυβέρνησις εἶχεν ἀνακοινώσει τὴν προθυμίαν της νὰ μετάσχῃ μιᾶς τοιαύτης ὁμάδος. 'Υπῆρχον ἐπίσης ἄλλαι χῶραι τὰς ὁποίας αἱ διαπραγματευόμεναι ἐπεθύμουν νὰ προσκαλέσουν π. χ. ἡ 'Ιρλανδικὴ Δημοκρατία, ἡ Σουηδία, ἡ 'Ισλανδία. ἡ Νορβηγία, ἡ Δανία ἡ Πορτογαλία καὶ ἡ 'Ιταλία, διὰ τὴν εἰσδοχὴν τῆς 'Ιταλίας εἰδικῶς παρορμούσης τῆς Γαλλίας. Συγχρόνως ἡ Γαλλία ἐπέτυχε συμφωνίαν διὰ τὴν εἰσδοχὴν τῶν τριῶν 'Αλγερινῶν Διαμερισμάτων της εἰς τὴν περιοχὴν ἥτις θὰ ἐκαλύπτετο διὰ τῆς συνθήκης.

'Η θέσις τῆς Δανίας καὶ Νορβηγίας ἐν σχέσει μὲ τὴν συνθήκην ἦτο ἀβεβαία.

'Η ἰδιαιτέρα Σκανδιναυικὴ Συνθήκη, διὰ τὴν ὁποίαν διεξήγοντο διαπραγματεύσεις εἶχεν ἀποτύχει, καθόσον ἡ Σουηδικὴ πολιτικὴ— πλήρους οὐδετερότητος — δὲν ἠδύνατο νὰ συμβιβασθῇ μετὰ τῆς Νορβηγικῆς ἐπιμονῆς ὅτι οἱοσδήποτε Σκανδιναυικὸς ἀμυντικὸς σύνδεσμος ὤφειλε νὰ συνεργάζηται μετὰ τῶν Δυτικῶν δυνάμεων. Τὴν 5ην Φεβρουαρίου 1949 ὁ Νορβηγὸς ὑπουργὸς τῶν 'Εξωτερικῶν ἀνεχώρει εἰς Οὐάσιγκτων ἐξ Ὄσλο διὰ νὰ ἐξετάσῃ περὶ τῆς 'Ατλαντικῆς Συνθήκης.

'Ολίγας ὥρας πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐξ Ὄσλο τοῦ ἐνεχειρίσθη μία διακοίνωσις ὑπὸ τῆς Σ. Ε. προσκαλοῦσα τὴν Νορβηγίαν νὰ συνάψῃ μετ' αὐτῆς Σύμφωνον μὴ ἐπιθέσεως. 'Η Νορβηγία δὲν ἐδυσκολεύθη εἰς τὴν ἐκλογήν της. 'Απέρριψε τὴν Ρωσικὴν προσφορὰν καὶ τὴν 3ην Μαρτίου ἀπεφάσισε νὰ ἑνωθῇ μὲ τὴν 'Ατλαντικὴν Συμμαχίαν, ἐνῶ καθίστα γνωστὸν ὅτι δὲν θὰ ἐπέτρεπε τὴν στάθμευσιν εἰς Νορβηγικὰ ἐδάφη ἐνόπλων δυνάμεων ξένων Δυνάμεων ἐ φ' ὅ σ ο ν δὲν θὰ ἐδέχετο ἐπίθεσιν ἢ δὲν θὰ ἠπειλεῖτο ὑπὸ τοιαύτης. 'Η Πορτογαλία ἐπίσης ἀπεφάσισε νὰ ἑνωθῇ μετὰ τῶν ἄλλων 'Ατλαντικῶν Δυνάμεων ἐφ' ὅσον ἐβεβαιώθη ὅτι ἡ στενὴ συνεργασία μετὰ τῆς 'Ισπανίας δὲν ἤθελε ζημιωθῇ ἐκ τῆς συνθήκης κι' ὅτι ξένα στρατεύματα δὲν θὰ ἐστάθμευον εἰς 'Αζόρας κατὰ τὴν περίοδον τῆς εἰρήνης. Τὴν 19ην Μαρτίου 1949 αἱ Δυνάμεις τῆς Συνθήκης τῶν Βρυξελλῶν, ὁ Καναδᾶς καὶ αἱ ΗΠΑ προσεκάλεσαν ἐπισήμως τὰς χώρας Δανίαν, 'Ισλανδίαν, 'Ιταλίαν, Νορβηγίαν καὶ Πορτογαλίαν νὰ μετάσχουν τῆς Συνθήκης.

Τὴν 18ην Μαρτίου 1949 τὸ παγκόσμιον κοινόν, καὶ δύο ἑβδομάδας πρὸ τῆς ὑπογραφῆς

της, ἐπληροφορεῖτο τὸ πλῆρες κείμενον τῆς Συνθήκης.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν διαπραγματεύσεων ἡ Μόσχα ἔπραξε πᾶν τὸ δυνατὸν διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν σύναψιν τῆς Συνθήκης. Τὴν 29ην Ἰανουαρίου 1949 ἔψεξε δριμύτατα τὴν Συνθήκην τῶν Βρυξελλῶν κι' ἐπληροφόρει τὴν Εὐρώπην ὅτι τὸ ΝΑΤΟ ἦτο ἁπλῶς ἓν ὄργανον διὰ τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἰμπεριαλιστικῶν Ἀγγλοσαξωνικῶν δυνάμεων. Ἡ νομικὴ ἐν τούτοις κατοχύρωσις τοῦ ΝΑΤΟ εἶναι ἀναμφισβήτητος ἐδραζομένη ἐπὶ τοῦ Κεφαλαίου Η' (ἀριθ, 52—54) τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ ΟΗΕ ὑπογεγραμμένου καὶ ὑπὸ τῆς Ρωσίας ὅπερ θεσπίζει τὴν δυνατότητα ὑπάρξεως τοπικῶν συγκροτημάτων. Τὴν 31ην Μαρτίου παρουσίασεν ἓν ὑπόμνημα εἰς τὰς δώδεκα δυνάμεις αἱ ὁποῖαι ἐπρόκειτο νὰ ὑπογράψουν τὴν συνθήκην, ἰσχυριζομένη ὅτι αὕτη ἦτο ἀντίθετος πρὸς τὸν χάρτην τοῦ Ο.Η.Ε. καὶ τῆς ἀποφάσεως τοῦ συμβουλίου τῶν τεσσάρων ὑπουργῶν. Αἱ 12 χῶραι ἀπήντησαν, εἰς κοινὴν διακοίνωσιν, ἐπιδοθεῖσαν δύο ἡμέρας βραδύτερον εἰς τὸ Κρεμλῖνον. Ἐν αὐτῇ ἐξέθεταν εἰς 21 μόνον γραμμὰς ὅτι τὸ κείμενον τῆς Συνθήκης ἦτο ἡ καλλιτέρα ἀπάντησις εἰς τοὺς Σοβιετικοὺς ἰσχυρισμούς, διότι ἐδείκνυεν ὅτι ἡ Συμμαχία δὲν ἐστρέφετο ἐναντίον οἱουδήποτε Ἔθνους ἢ οἱασδήποτε ὁμάδος Ἐθνῶν, ἀλλὰ μόνον ἐναντίον ἐνόπλου ἐπιθέσεως.

Τὴν 4ην Ἀπριλίου 1949 ἡ «ΝΑΤΟ» ὑπεγράφετο εἰς Οὐάσιγκτων ὑπὸ τῶν ὑπουργῶν Ἐξωτερικῶν τοῦ Βελγίου, Καναδᾶ, Δανίας, Γαλλίας, Ἰταλίας, Ἰσλανδίας, Λουξεμβούργου, Ὁλλανδίας, Νορβηγίας, Πορτογαλίας, Ἡνωμένου Βασιλείου καὶ ΗΠΑ. Βραδύτερον προσεκλήθησαν νὰ μετάσχουν ἡ Ἑλλὰς—παρὰ τὴν λυσσώδη ἀντίδρασιν ἣν προέβαλεν ἡ Ἀγγλία—καὶ ἡ Τουρκία προσχωρήσασαι εἰς αὐτὴν ἐπισήμως τὴν 18ην Φεβρουαρίου 1952. Διὰ τῆς προσχωρήσεως δὲ καὶ τῆς Δυτικῆς Γερμανίας τὰ Κράτη τοῦ ΝΑΤΟ ἀνέρχονται σήμερον εἰς 15.

Ἡ Συνθήκη τοῦ Βορείου Ἀτλαντικοῦ εἶναι ἓν σύντομον ἔγγραφον ἐκ 14 βασικῶν ἄρθρων τὸ ὁποῖον ἐκφράζει τὴν πρακτικὴν ἀποφασιστικότητα καὶ τὸν ἰδεαλισμὸν τῶν Ἐθνῶν. τὰ ὁποῖα ὑπέγραψαν τοῦτο. Διὰ τῶν ὅρων των ὑπεσχέθησαν εἰς ἑαυτὰ ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὸ καταστατικὸν τοῦ χάρτου τοῦ ΟΗΕ, νὰ διατηρήσουν τὴν διεθνῆ εἰρήνην καὶ ἀσφάλειαν νὰ προαγάγουν δὲ τὴν σταθερότητα καὶ εὐμάρειαν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Βορείου Ἀτλαντικοῦ.

Τὸ βασικώτερον ἄρθρον, ὁ πυρὴν τοῦ Συμφώνου, εἶναι τὸ ἄρθρον 5. Διὰ τῶν ὅρων του «τὰ μέλη συμφωνοῦν ὅτι μία ἔνοπλος ἐπίθεσις ἐναντίον ἑνὸς ἢ περισσοτέρων ἐξ αὐτῶν εἰς Εὐρώπην ἢ Βορ. Ἀμερικὴν θὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς ἐπίθεσις ἐναντίον ὅλων αὐτῶν, κατὰ

συνέπειαν συμφωνοῦν ὅτι ἐάν μία τοιαύτη ἔνοπλος ἐπίθεσις λάβῃ χώραν, ἕκαστον ἐξ αὐτῶν θὰ ἐνισχύσῃ τὸ Μέρος ἢ τὰ Μέρη καθ' ὧν ἡ ἐπίθεσις, διὰ τῆς ἀμέσου ἀναλήψεως τοιαύτης ἐνεργείας, οἵαν θεωρεῖ ἀπαραίτητον, περιλαμβανομένης τῆς χρήσεως ἐνόπλου δυνάμεως, διὰ ν' ἀποκαταστήσῃ καὶ διατηρήσῃ τὴν ἀσφάλειαν τῆς περιοχῆς τοῦ Βορ. 'Ατλαντικοῦ.

'Αλλὰ μία ὑπόσχεσις τῆς συνεργασίας εἰς περίπτωσιν ἐνόπλου ἐπιθέσεως δὲν ἀποτρέπει ἕνα ἐπιδρομέα ἐκτὸς μόνον ἐὰν στηρίζεται εἰς ἔνοπλον δύναμιν. Εἰς τοῦτο ὀφείλεται τὸ ἄρθρον 3 τῆς Συνθήκης προβλέπον, ὅτι τὰ «Μέρη ἰδιαιτέρως καὶ ἀπὸ κοινοῦ διὰ μέσων συνεχοῦς καὶ ἀποτελεσματικῆς αὐτοβοηθείας καὶ ἀμοιβαίας τοιαύτης θὰ διατηροῦν καὶ ἀναπτύσσουν τὴν ἀτομικὴν καὶ συλλογικὴν ἱκανότητα, διὰ ν' ἀντισταθοῦν εἰς ἔνοπλον ἐπίθεσιν».

Δὲν παρῆλθεν, ἐν τούτοις, πολὺς χρόνος διὰ νὰ καταστῇ προφανὲς ὅτι ἡ συλλογικὴ ἱκανότης πρὸς ἀντιμετώπισιν ἐνόπλου ἐπιθέσεως δὲν ἠδύνατο ν' ἀναπτυχθῇ ἀποκλειστικῶς ἐ κ τ ὸ ς μ ό ν ο ν ἐ ὰ ν ὑ π ῆ ρ χ ε ν ἑ ν ό τ η ς δ ι ο ι κ ή σ ε ω ς, ἑνιαία κατάστρωσις σχεδίων καὶ ὁμοιομορφία στρατιωτικῆς ἐκπαιδεύσεως, τρόπου ἐνεργείας καὶ κατὰ τὸ δυνατὸν ὑλικοῦ. Προέκυψεν ἐξ αὐτοῦ ὅτι ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ 1950 κ υ ρ ί α ρ χ α Κ ρ ά τ η ἐνεπιστεύθησαν τὰς δυνάμεις των εἰς διεθνεῖς διοικητὰς βοηθουμένους ὑπὸ διεθνῶν ἐπιτελείων. Οὐδέποτε εἰς τὴν 'Ιστορίαν αἱ ἀρχαὶ τῆς συμμαχίας ἔφθασαν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἐξελίξεως κατὰ τὴν περίοδον τῆς εἰρήνης. Σήμερον ὁ ΝΑΤΟ ἔχει ἀποβῆ ὁ σκελετὸς τῆς κοινῆς ἀμύνης 441 ἑκ. ἀνθρώπων εἰς ἀμφοτέρας τὰς πλευρὰς τοῦ 'Ατλαντικοῦ. Θὰ ἦτο πολὺς ἄραγε ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ἐὰν ὑφίστατο μία παρομοία διευθέτησις τὸ 1914 ἢ τὸ 1939 ἡ ἱστορία τοῦ 20ου αἰῶνος θὰ ἠκολούθη ἄλλην πορείαν καὶ ὅτι ὁ κόσμος θ' ἀπέφευγε τὴν σφαγὴν καὶ ἐρήμωσιν δύο παγκοσμίων πολέμων ;

'Η Συνθήκη ἐξ ὅσων ἤδη ἐλέχθησαν δύναται νὰ νομισθῇ ὅτι εἶναι ἀποκλειστικῶς μία στρατιωτικὴ συμμαχία. Τοῦτο δὲν εἶναι ὀρθόν. Εἶναι βεβαίως ἀληθὲς ὅτι ἡ Συνθήκη ἐγεννήθη ἐκ συλλογικῆς ἐλλείψεως ἀσφαλείας καὶ ὅτι, λόγῳ τούτου κυρίως, αἱ προσπάθειαι τῶν Δυνάμεων τῆς Συνθήκης ἐστράφησαν πρὸς ἰσχυροποίησιν τῆς συλλογικῆς ἀμύνης κατὰ ἐπιθέσεως. Οὐχ' ἧττον ὅμως τὸ προοίμιον καὶ τὰ δύο πρῶτα ἄρθρα τῆς συνθήκης καθιστοῦν φανερὸν ὅτι αἱ χῶραι - μέλη πιστεύουν ὅτι ἀνήκουν εἰς μίαν Κοινότητα ἐθνῶν εἰς τοὺς κόλπους τῆς ὁποίας ἡ συνεργασία ὤφειλε ν' ἀναπτυχθῇ ὄχι μόμόνον εἰς τὸν τομέα ἀμύνης ἀλλὰ εἰς ὅλα τὰ πεδία. Εἰς τὸ προοίμιον βεβαιοῦν τὴν ἐπιθυμίαν των νὰ ζήσουν ἐν εἰρήνῃ μεθ' ὅλων τῶν λα-

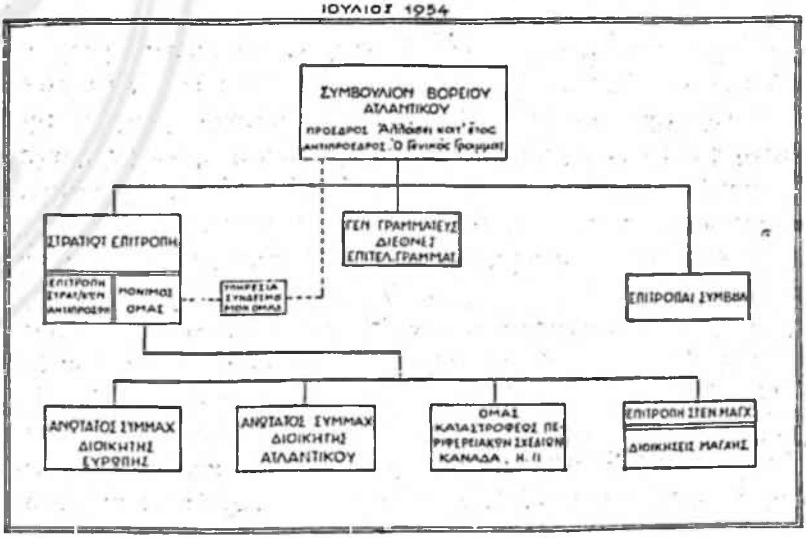
ὢν καὶ ὅλων τῶν Κυβερνήσεων καὶ εἰς τὸ ἄρθρον 1 νὰ παραμείνουν πισταὶ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Χάρτου καὶ νὰ ἀπόσχουν τῆς χρησιμοποιήσεως δυνάμεως καθ' οἱονδήποτε τρόπον μὴ συμβιβαζόμενον μὲ τοὺς σκοποὺς τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν. Τὸ ἄρθρον 2 διακηρύττει τὴν θέλησιν τῶν μερῶν νὰ προαγάγουν τοὺς ὅρους σταθερότητος κι' εὐημερίας.

Εἰρήνη δὲν εἶναι μόνον ἡ μὴ ὕπαρξις πολέμου. Ἡ διατήρησίς της ἀπαιτεῖ διαρκῆ συνεργασίαν μεταξὺ τῶν Κυβερνήσεων τόσον εἰς τὸν οἰκονομικόν, κοινωνικὸν [καὶ μορφωτικὸν τομέα ὅσον καὶ εἰς τὸν στρατιωτικόν.

ΑΙ ΠΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΑΤΟ

α) *ἡ αὔξησις τῆς ἰσχύος.* Ἀφ' ἧς ἱδρύθη οὗτος ἡ πρόοδος ὑπῆρξε: βραδεῖα ἀρχικῶς, ἀποτόμως πυρετώδης ἐνταθεῖσα ἕνεκα τῆς ἐπιθέσεως εἰς τὴν Κορέαν, ἀκολούθως σταθερὰ καὶ διαρκής. Νῦν εὑρίσκεται εἰς τὸ σημεῖον ὅπου σημαντικὰ ἔχουν ἐπιτευχθῆ ἀλλ'

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΟΥ ΝΑΤΟ
ΙΟΥΛΙΟΣ 1954

ἀρκετὰ παραμένουν πρὸς ἐκτέλεσιν εἰσέτι. Ἕνεκα τῆς πολλαπλότητος τῆς ἀνθρωπίνης προσπαθείας καὶ τοῦ ἐκτεταμένου τῆς γεωγραφικῆς περιοχῆς ἣν καλύπτει ὁ ΝΑΤΟ ἡ πρόοδος

ἦτο ταχυτέρα εἰς περιοχὰς καὶ κατευθύνσεις τινὰς παρὰ εἰς ἄλλας. Π. χ. αἱ μάχιμοι μονάδες ηὐξήθησαν ταχύτερον παρὰ ἡ ἀπαιτουμένη ὑποστήριξις Δ. Μ. διὰ παρατεταμένας ἐπιχειρήσεις τούτων.

β) ***Στρατηγικὴ Ἰδέα:*** Πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως καθορισθῇ τὸ μέγεθος καὶ τὸ εἶδος τῶν δυνάμεων αἵτινες ἀπαιτοῦνται δι' ἕνα ειδικὸν σκοπόν, τὸ πρῶτον οὐσιῶδες εἶναι νὰ ὑπάρχῃ μία στρατηγικὴ ἰδέα, βασιζομένη ἐπὶ μιᾶς ἐκτιμήσεως τῶν προθέσεων καὶ δυνατοτήτων τοῦ πιθανοῦ ἐχθροῦ.

Τὸ δεύτερον βῆμα εἶναι νὰ καθορισθῇ ἕν γενικὸν στρατηγικὸν σχέδιον.

Τὸ μέγεθος καὶ τὸ εἶδος τῶν ἀπαιτουμένων δυνάμεων προκύπτουν ἀκολούθως κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον αὐτομάτως. Ἡ ταχύτης ὅμως μετὰ τῆς ὁποίας ἀναπτύσσονται ἐξαρτᾶται ἐξ ἑνὸς ἀριθμοῦ παραγόντων, οἱ κυριώτεροι τῶν ὁποίων εἶναι ἡ ἐκτίμησις τῆς ἀμεσότητος καὶ τοῦ μεγέθους τῆς ἀπειλῆς ὡς καὶ αἱ οἰκονομικαὶ συνθῆκαι.

Ἡ Στρατηγικὴ Ἰδέα ἡ υἱοθετηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου Βορείου Ἀτλαντικοῦ τὸν Ἰανουάριον 1950 ἔθετεν ὅτι ἡ κυρία ἀποστολὴ τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τοῦ ΝΑΤΟ ἦτο ν' ἀποτρέψουν μίαν ἐπίθεσιν. Μόνον ἐὰν ἡ ἀποστολὴ αὕτη δὲν ἐξεπληροῦτο αἱ δυνάμεις αὗται θὰ ἐχρησιμοποιοῦντο ἐναντίον ἐνόπλου ἐπιθέσεως. Ἡ ἰδέα αὕτη οὐδέποτε μετεβλήθη. Τὸ γενικὸν στρατηγικὸν σχέδιον τὸ προερχόμενον ἐκ τῆς ἰδέας ταύτης ἦτο: νὰ κρατηθῇ ὁ ἐνδεχόμενος ἐχθρὸς ὅσον τὸ δυνατὸν Ἀνατολικώτερον εἰς τὴν Εὐρώπην. Μὲ τὴν συμμετοχὴν σήμερον τῆς Δυτ. Γερμανίας ἐπιτυγχάνεται, κατὰ ἕνα τρόπον, ἡ προκεχωρημένη αὕτη Στρατηγικὴ ἐξασφαλίζουσα ὑπὲρ τοῦ ΝΑΤΟ τὰ πλεονεκτήματα τῆς χρησιμοποιήσεως τῶν σημερινῶν ὅπλων τεραστίου βεληνεκοῦς ὡς κατευθυνομένων βλημάτων, ρουκετῶν καὶ πυροβολικοῦ μακροῦ βεληνεκοῦς — μὲ πιθανῶς — ἀτομικὰ βλήματα.

Μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τὸν Ἀπρίλιον 1951 τῆς Συμμαχικῆς διοικήσεως Εὐρώπης, ἡ κατάστρωσις στρατιωτικῶν σχεδίων ὑπὸ τοῦ ΝΑΤΟ ἤλλαξεν ὄχι μόνον ἀπὸ ἀπόψεως ταχύτητος ἀλλὰ καὶ χαρακτῆρος. Αἱ ὁμάδες Καταστρώσεως Περιφερειακῶν σχεδίων εἶχον ἐκπονήσει σχέδια εἰς μίαν περίοδον καθ' ἥν δὲν ὑπῆρχον δυνάμεις διατεθιμέναι εἰς τὸν ΝΑΤΟ. Τὰ καταστρωθέντα ὑπὸ τῶν Ἀνωτάτων Στρατηγείων σχέδια ὑπεστηρίζοντο ὑπὸ τῆς προσωπικότητος ἑνὸς Διοικητοῦ ὁ ὁποῖος θὰ ἤσκει αὐτοπροσώπως ἐπιχειρησιακὸν ἔλεγχον εἰς περίοδον πολέμου, εἶχε τὸ γόητρον νὰ ἐπιτύχῃ ἀποτελέσματα κι' εἶχε — τὸ καὶ σπουδαιότερον — δυνάμεις διατεθιμένας εἰς αὐτόν.

γ) ***Τὰ στάδια τῆς ἀναπτύξεως.*** Αἱ δυνάμεις ξηρᾶς, ἀέρος καὶ

θαλάσσης τοῦ ΝΑΤΟ ὑπέστησαν μίαν σταδιακὴν αὔξησιν ἀπὸ τοῦ 1949 μέχρι προσφάτως. Τὸν Φεβρουάριον 1952 εἶχε καθορισθῆ ὅτι μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου ἔπρεπε νὰ ὑπῆρχον 50 μεραρχίαι, 4000 ἀεροσκάφη καὶ εἷς μέγας ἀριθμὸς πολεμικῶν πλοίων.

Ἡ βασικὴ ἰδέα ἦτο ὅτι αἱ ἐνεργοὶ δυνάμεις ἔπρεπε ν' ἀποτελοῦν μίαν ἀσπίδα ἱκανὴν νὰ συγκρατήσῃ τὸ ἀρχικὸν κτύπημα οἱασδήποτε ἐπιθέσεως καὶ ὅτι αἱ ἐφεδρικαὶ δυνάμεις ὤφειλον νὰ ἐπιστρατευθοῦν καὶ κινηθοῦν ὅπως ὑποστηρίξουν τὴν ἀσπίδα ταύτην ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον.

Σήμερον ἡ δύναμις τῶν ἐνεργῶν δυνάμεων τοῦ ΝΑΤΟ εἶναι πολὺ μεγαλυτέρα κατόπιν τῆς συμμετοχῆς τῆς Δυτ. Γερμανίας εἰς αὐτὸ—ἀνερχομένη εἰς ἑκατὸ περίπου ἑτοιμοπολέμους μεραρχίας— καὶ τῆς ἀλλαγῆς τοῦ Στρατηγικοῦ Σχεδίου ὡς καθωρίσθη συνεπείᾳ τῆς εἰσόδου τῆς Δ. Γερμανίας εἰς τὸ Σύμφωνον. Ἡ ἐξαγγελθεῖσα προσφάτως διὰ τῆς Λευκῆς Ἀγγλικῆς βίβλου μείωσις τῶν Ἀγγλικῶν δυνάμεων, ὡς μέρους τοῦ συνόλου τῶν δυνάμεων τοῦ ΝΑΤΟ, ἐπιφέρει νέαν τροποποίησιν τοῦ Στρατηγικοῦ σχεδίου πρὸς κάλυψιν τῶν δημιουργουμένων κενῶν.

δ. ***Αἱ διεθνεῖς ἀσκήσεις.*** Ὑπάρχουν ἀρκετοὶ τρόποι δι' ὧν δύναται νὰ βελτιωθῇ ἡ μαχητικὴ ἱκανότης τῶν δυνάμεων. Πιθανῶς ἡ περισσότερον φανερὰ μέθοδος εἶναι δ ι ὰ τ ῆ ς ἐ κ π α ι δ ε ύ ε ω ς.

Διαρκοῦντος τοῦ 1953 διεξήχθησαν περίπου 100 ἀσκήσεις διαφόρων τύπων ὑπὸ τῶν διοικητῶν τοῦ ΝΑΤΟ. Ὅλαι ἀπεκάλυψαν τὸ πνεῦμα συνεργασίας τὸ ὁποῖον ἔχει νῦν ἀποβῆ χαρακτηριστικὸν τοῦ ΝΑΤΟ.

Ἡ μαχητικὴ ἱκανότης τῶν ἐνόπλων δυνάμεων ἑ ν ὸ ς σ υ ν α σ π ι σ μ ο ῦ ἐξαρτᾶται κυρίως ἐκ τῆς ὁμοιομόρφου ἐκπαιδεύσεως τῶν διαφόρων ἐθνικῶν στοιχείων, τῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ αὐτοῦ συστήματος ἐπιτελικῆς ἐργασίας καὶ τῶν αὐτῶν μεθόδων ὀργανώσεως μάχης καὶ τεχνικῆς. Τὸ Στρατιωτικὸν Ὄ ρ γ α ν ο ν διὰ τὴν τυποποίησιν εἶναι ὑπεύθυνον, μεταξὺ ἄλλων διὰ τὴν μελέτην καὶ υἱοθέτησιν τῆς τυποποιήσεως τῶν μεθόδων ἐπιχειρήσεων καὶ Δ. Μ. δι' ὅλας τὰς δυνάμεις τῶν χωρῶν-μελῶν.

Αἱ διεθνεῖς ἀσκήσεις παρέσχον πρακτικὴν ἐφαρμογὴν τῶν μελετῶν τούτων γραφείου. Ὠφέλιμον ἀποτέλεσμα προέκυψεν ἐξ αὐτοῦ καὶ ἀξιοσημείωτος πρόοδος συνετελέσθη πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις εἰδικῶς ἐν σχέσει μὲ τὰς ναυτικὰς καὶ ἀεροπορικὰς δυνάμεις. Ἂς μὴ λησμονεῖται, ἐν πάσῃ περιπτώσει, ὅτι ὁ συνασπισμὸς τοῦ Βορείου Ἀτλαντικοῦ ἤρχισε μὲ τὸ πλεονέκτημα ὅτι πολλαὶ τῶν χωρῶν μελῶν εἶχον τὴν πεῖραν τῆς κοινῆς ἐργασίας ὡς σύμμαχοι κατὰ τὸν Β', πα-

γκόσμιον πόλεμον κ' ὅτι ὑπῆρχεν εἷς ἀριθμὸς ἀξ)κῶν καὶ ὁπλιτῶν ὑπηρετούντων εἰσέτι εἰς τὰς ἐνόπλους δυνάμεις ἐνίων Δυνάμεων τοῦ ΝΑΤΟ καὶ οἱ ὁποῖοι ἦσαν διαθέσιμοι νὰ προσαρμόσουν τὴν χώραν ταύτην εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Συμμάχων ὡς συνόλου. Τὸ γεγονὸς τοῦτο, αὐτὸ καθ' αὐτό, ἀποτελεῖ ἓν ἐπὶ πλέον «ἀτοὺ» τὸ ὁποῖον ἐλάχισται συμμαχίαι, τύπου ΝΑΤΟ, διαθέτουν ἀφ' ἑαυτῶν.

ε) Ἡ ἐκπαίδευσις τῶν ἐφεδρειῶν. Ἐνῶ οἱ Ἀνώτατοι Διοικηταὶ εἶναι ὑπεύθυνοι διὰ τὰς διεθνεῖς ἀσκήσεις ἡ ἐκπαίδευσις τῶν ἐφεδρειῶν γίνεται ἐθνικὴ εὐθύνη. Αὕτη ποικίλλει μεταξὺ τῶν διαφόρων χωρῶν τοῦ ΝΑΤΟ. Ἡ σημασία της εἶναι μεγίστη. Ἀναμφισβητήτως ἡ ἐπιτυχὴς ἄμυνα τῆς Δυτ. Εὐρώπης θὰ ἐξαρτηθῇ κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς μαχητικῆς ἱκανότητος τῶν ἐφεδρειῶν Μεγάλων Μονάδων καὶ τῆς ταχύτητος μεθ' ἧς δύνανται νὰ ἐπιστρατευθοῦν καὶ τεθοῦν ἐν δράσει.

Περιοριστικὸς παράγων εἶναι ὁ οἰκονομικὸς καὶ τούτου ἕνεκα ἄλλα μὲν ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ ἐκπαιδεύσουν κατ' ἔτος μεγάλας ἐφεδρικὰς μάζας ἄλλα δὲ παρέρχονται καὶ δύο ἔτη νὰ πράξουν τοῦτο ἐλλείψει οἰκονομικῆς εὐρωστίας.

Προβλήματα ἀεροπορικῆς ἐκπαιδεύσεως πρὸς ὑποβοήθησιν τῶν Κρατῶν τῶν στερουμένων εὐκολιῶν ἐκπαιδεύσεως πληρωμάτων ἀεροσκαφῶν ἐπέλυσαν ὑγιῶς αἱ ΗΠΑ καὶ ὁ Καναδᾶς οἵτινες ἀνέλαβον ἓν σημαντικὸν πρόγραμμα ἐκπαιδεύσεως χωριστῶν ἀεροπλοηγῶν καὶ παρατηρητῶν ραντὸρ ἐξ ἄλλων χωρῶν τοῦ ΝΑΤΟ. Αἱ ΗΠΑ ἐπιπροσθέτως παρεχώρησαν εἰς τὰ Κράτη μέλη ἐκπαιδευτικὰ ἀεροσκάφη διευκολύνουσαι οὕτω αὐτὰ εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἐκπαιδευτικῶν αὐτῶν προγραμμάτων.

Πρὸς βελτίωσιν τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ ΝΑΤΟ ὡς συνόλου εἷς ἀριθμὸς εἰδικῶν Σχολείων ἐδέχθησαν μαθητὰς ἐξ ἄλλων ἐθνῶν τοῦ ΝΑΤΟ τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν τὰς αὐτὰς εὐκολίας. Μεταξὺ τῶν Σχολείων τούτων εἶναι:

— Τὸ Γαλλικὸν Ἵδρυμα Ἀμφιβίων ἐπιχειρήσεων εἰς Arzen (Ἀλγερίου).

— Τὸ Σχολεῖον Πολέμου Ξηρᾶς — Ἀέρος εἰς Old Sarum (Η.Β.).

— Τὸ κοινὸν Ἀνθυποβρυχιακὸν εἰς Londondert (Η. Β.).

— Τὰ τεχνικὰ Σχολεῖα Μηχανικοῦ τοῦ Στρατοῦ τῶν ΗΠΑ εἰς Γερμανίαν.

— Τὰ Σχολεῖα Ὅπλων τῶν ΗΠΑ εἰς Carmish (Δυτ. Γερμανία) ἐκπαιδεύοντα Συμμάχους ἐπιτελεῖς ἀξ)κοὺς εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἐπιδράσεις τῶν ἀτομικῶν ὅπλων.

— Τὸ μέγα Ἀμερικανικὸν Κέντρον Ἐκπαιδεύσεως ἀξ)κῶν τοῦ

Μηχανικοῦ εἰς Βιργινίαν τῶν ΗΠΑ (Enginer school and Fort Belvoir).

– Ἐπὶ πλέον ἀποστολαὶ τοῦ Shape ἐργάζονται εἰς Ὁλλανδίαν, Πορτογαλίαν καὶ Λουξεμβοῦργον τῶν χωρῶν τούτων αἰτησασῶν βοήθειαν εἰς τὰ ἐκπαιδευτικὰ προβλήματα.

Σημαντικὴ πρόοδος ἐπετεύχθη ὡσαύτως πρὸς τὴν κατεύθυνσιν βελτιώσεως ἀπὸ ἀπόψεως Δ.Μ. Π. χ. τὰ ἐφεδρικὰ ἀποθέματα πλείστων τῶν Κρατῶν – μελῶν τὰ ὁποῖα ἦσαν ἐπικινδύνως ἀνεπαρκῆ εἰδικῶς εἰς πυρομαχικὰ ηὐξήθησαν παρὰ τὸ ὅτι οὐσιώδεις ἐλλείψεις ὑπάρχουν ἀκόμη καὶ σήμερον. Ἡ μαχητικὴ ἱκανότης τῶν ἐνόπλων Δυνάμεων τοῦ ΝΑΤΟ ηὐξήθη ἐπίσης σημαντικῶς διὰ τῆς προόδου τοῦ προγράμματος κοινῆς ὑποδομῆς(*).

στ') ***Δυνάμεις μὲ εἰδικὰς ἀποστολάς.*** Ὑπάρχουν ἔνοπλοί τινες Δυνάμεις μὴ διατεθειμέναι εἰς οὐδεμίαν τῶν Ἀνωτάτων Διοικήσεων. Παρὰ τὸ ὅτι αὗται διατηροῦνται ἀπ' εὐθείας ὑπὸ ἐθνικὴν διοίκησιν ἡ δυνατὴ συμβολή των εἰς τὴν ἄμυναν τῆς Δύσεως εἶναι σημαντική. Π. χ. Ἡ Στρατηγικὴ Ἀεροπορικὴ Διοίκησις τῶν ΗΠΑ ἑδρεύουσα εἰς Βορ. Ἀφρικήν, Βρεττανικὰς νήσους καὶ ΗΠΑ εἶναι εἰδικῆς σημασίας παρεμποδιστικὴ δύναμις. Ὁμοίως ἡ Διοίκησις βομβαρδιστικῶν τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου ἐκπαιδευμένη διὰ Στρατηγικὰς ἀεροπορικὰς ἐπιχειρήσεις. Ἡ Μεγ. Βρεττανία ἔχει ἐπίσης μίαν μεγάλην δύναμιν καταδιωκτικῶν ἀεροπλάνων διὰ τὴν ἄμυναν τῶν Βρεττανικῶν νήσων. Ἑκάστη τῶν χωρῶν τοῦ ΝΑΤΟ οὖσα ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἄμυναν τῶν παρακτίων ὑδάτων της διατηρεῖ ναυτικὰς δυνάμεις εἰδικῶς ἐφοδιασμένας διὰ τὴν ἐγγὺς τῆς παραλίας ναρκαλιείαν, τὴν ἄμυναν λιμένων καὶ ὅμοια καθήκοντα.

ζ) ***Ὅπλα Στρατηγικά.*** Τ' ἀτομικὰ θερμοπυρηνικὰ ὅπλα μαζικῆς

(*) Ἡ λέξις «infrastructure» προέρχεται ἐκ τῆς ἀντιστοίχου Γαλλικῆς, τοῦ Μηχανικοῦ, δηλωτικὴ τῶν ἀπαραιτήτων ἐργασιῶν πρὶν καταστῆ δυνατὴ ἡ στρῶσις μιᾶς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς (ἀναχώματα, γέφυραι, σήραγγες, ἕρματα). Υἱοθετήθη ὑπὸ τοῦ ΝΑΤΟ ὡς εἷς γενικὸς ὅρος ἵνα δηλώσῃ ὅλας ἐκείνας τὰς μονίμους ἐγκαταστάσεις αἵτινες ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν ἀποτελεσματικὴν ἀνάπτυξιν και τὰς ἐπιχειρήσεις συγχρόνων ἐνόπλων δυνάμεων π.χ. ἀεροδρόμια, διαβιβάσεις, στρατηγεῖα, ἀποθῆκαι, ἀγωγοὶ καυσίμων, σταθμοὶ προειδοποιήσεως Radar καὶ βοηθημάτων πλεύσεως, ἐγκαταστάσεις λιμένος κ.ο.κ.

Αἱ δημιουργούμεναι ἐγκαταστάσεις κατόπιν αἰτήσεως τῶν διεθνῶν διοικητῶν τοῦ ΝΑΤΟ διὰ τὴν συντήρησιν καὶ ἐκπαίδευσιν τῶν Διεθνῶν δυνάμεων εἰς περίοδον εἰρήνης καὶ τὴν ἀποτελεσματικήν των χρησιμοποίησιν ἐν καιρῷ πολέμου καλοῦνται «κοινὴ ὑποδομή» (common infrastructure), πληρώνονται δὲ συλλογικῶς ὑπὸ τῶν Κυβερνήσεων - μελῶν.

καταστροφῆς εἰς χεῖρας μιᾶς μεγάλης δυνάμεως τῶν ΗΠΑ – καὶ τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου ὅλως προσφάτως – ἀποτελοῦν ἓν ἀποτελεσματικὸν ειδικὸν μέσον εἰς χεῖρας τῆς ἡγέτιδος δυνάμεως τοῦ ΝΑΤΟ, τὰς Η.Π.Α. Διὰ νόμου τοῦ Κογκρέσου ἀπαγορεύεται ἡ διάθεσίς των κατὰ τὴν νῦν ειρηνικὴν περίοδον εἰς ξένην χώραν.

η) *Τὸ μέλλον*. Ἂν καὶ ἡ σχετική μας παράγραφος χαρακτηρίζεται μὲ τὸ γράμμα η πᾶν ἄλλο ἢ ὡς ἧττα προειονίζεται τὸ μέλλον τοῦ ΝΑΤΟ. Αἱ καθημεριναὶ ἐξελίξεις, ἡ συνοχὴ τῶν μελῶν του, ἡ θέλησις τῶν Κρατῶν – μελῶν ν' ἀντιμετωπίσουν τὴν ἐξ Α. ἀπειλὴν τῆς ἀνεξαρτησίας των ἀποφασιστικῶς, ἡ ὁλονὲν καὶ ἰσχυροτέρα διάρθρωσις τῶν δυνάμεων τοῦ ΝΑΤΟ καὶ πλεῖσται ὅσαι εὐοίωνοι ἐνδείξεις προεικάζουν ὅτι καὶ τὸ μέλλον αὐτοῦ θὰ εἶναι λαμπρότερον.

Ὁ προηγούμενος ἀρχηγὸς τοῦ ΝΑΤΟ Στρατηγὸς Gruenther εἶπεν: «ἔχομεν μίαν ἀσπίδα ἀέρος ξηρᾶς ἡ ὁποία παρὰ τὸ ὅτι ἀκόμη ὄχι ἰσχυρὰ θὰ ὑπεχρέωνε τὸν ἐχθρὸν νὰ συγκεντρωθῇ πρὸ τῆς ἐπιθέσεως. Τούτου γενομένου δύναται εὐκόλως νὰ ἐξουδετερωθῇ ἐξ ἐπιθέσεων δι' ἀτομικῶν ὅπλων. Δυνάμεθα νῦν νὰ χρησιμοποιήσωμεν ἀτομικὰ ὅπλα ἐναντίον ἑνὸς ἐπιτιθεμένου ὄχι μόνον ἐξ ἀεροσκαφῶν μεγάλης ἀκτῖνος ἀλλὰ ἐπίσης ἐξ ἀεροσκαφῶν μικροτέρας ἀκτῖνος καὶ πυρ)κοῦ τῶν 250 χλμ. Ἡ ὁμὰς αὕτη ἀέρος - ξηρᾶς ἀποτελεῖ μίαν πολὺ ἀποτελεσματικὴν ἀσπίδα καὶ θὰ πολεμήση λίαν καλῶς εἰς περίπτωσιν ἐπιθέσεως. Νομίζομεν ὅτι εἶναι τοιαύτης ἰσχύος ὥστε τὰ Σοβιὲτ δὲν ἔχουν εἰς τὴν κατεχομένην ζώνην τῆς Εὐρώπης ἀρκετὰς δυνάμεις ἀέρος - ξηρᾶς διὰ νὰ εἶναι βέβαιον ὅτι θὰ συντρίψουν τὴν ἀσπίδα ταύτην. Φυσικὰ τὰ Σοβιὲτ δύνανται νὰ μεταφέρουν προσθέτους δυνάμεις διὰ νὰ συμπληρώσουν τὴν ἔλλειψιν ταύτην. Ἀλλ' ἐὰν πράξουν τοῦτο θὰ πρέπει νὰ εἴμεθα ἱκανοὶ νὰ λάβωμεν προειδοποίησιν διὰ μίαν ἐπικειμένην ἐπίθεσιν. Ὡς ἀποτέλεσμα τῆς προειδοποιήσεως ταύτης, θὰ πρέπει νὰ εἴμεθα εἰς θέσιν ὅπως αὐξήσωμεν σημαντικῶς τὴν ἀμυντικήν μας ἰσχύν. Ειδικώτερον θὰ ὠφείλωμεν νὰ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ συνεγείρωμεν τὰς ἀεροπορικάς μας δυνάμεις».

Ἡ αὔξησις καὶ βελτίωσις διαρκούντων τῶν ἑπτὰ τελευταίων ἐτῶν τῶν δυνάμεων τοῦ ΝΑΤΟ ἔχει ὑποβοηθήσει ταύτας· νὰ πλησιάσουν περισσότερον πρὸς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπόν των, ἤτοι:

Ν' ἀποτρέψουν τὴν ἐπίθεσιν. Πόσον ἡ αὐξανομένη ἀμυντικὴ ἰσχύς μας ἔχει ἤδη συμβάλλει εἰς τὴν διατήρησιν τῆς Εἰρήνης ἐν Εὐρώπῃ, οὐδεὶς δύναται νὰ ὑπολογίσῃ ἀκριβῶς.

Πάντως ἓν πρᾶγμα εἶναι σήμερον ἀναμφισβήτητον: ὅ τ ι χ ά-ρ ι ς ε ἰ ς τ ὸ ν ΝΑΤΟ ἡ ε ἰ ρ ή ν η δ ι ε τ η ρ ή θ η.

ΑΙ ΑΔΥΝΑΜΙΑΙ ΤΟΥ ΝΑΤΟ

α) ***Αἱ Ἐθνικαὶ φιλοδοξίαι.*** Αἱ στεναὶ ἐθνικαὶ ἀπόψεις αἵτινες ἐνίοτε ἐπικρατοῦν μεταξὺ τῶν Ἐθνῶν καθιστοῦν δύσκολον τὴν ἐπίλυσιν ὡρισμένων προβλημάτων ὡς εἶναι: Διορισμοὶ Ἀνωτάτων καὶ Ὑποτεταγμένων Διοικητῶν, διαχωρισμὸς ὁρίων διοικητικῆς εὐθύνης, σχέσεων μεταξὺ τῶν Συμμάχων Διοικητῶν καὶ τῶν Ἐθνικῶν Ἀρχῶν κ.ο.κ. Ἕνεκα τῶν παρουσιαζομένων διαφορῶν, ἐνίοτε, λαμβάνονται ἀποφάσεις δημιουργίας πολυπλόκων διοικητικῶν διαρθρώσεων καὶ πολυσυνθέτων ἐπιτελείων, τῶν ἀποφάσεων τούτων ἐπιτυγχανομένων μετὰ μακρὰς καὶ ἐπιπόνους συζητήσεις.

β) ***Διαφορὰ οἰκονομικῶν δυνατοτήτων.*** Ἡ διαφορὰ τοῦ ἐπιπέδου ζωῆς μεταξὺ τῶν Ἐθνῶν - μελῶν, ἡ διαφορὰ τοῦ νομίσματος, ὁ ἐμπορικὸς ἀνταγωνισμὸς καὶ γενικῶς ἡ διαφορὰ τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου δημιουργοῦν ἐθνικὰ καὶ διεθνῆ οἰκονομικὰ προβλήματα μὲ συνέπειαν νὰ ἐπέρχεται σημαντικὴ καθυστέρησις εἰς τὸν ἀναληφθέντα ἐξοπλισμόν. Εἶναι φυσικὸν νὰ μὴ παρουσιάζεται ἡ αὐτὴ διάθεσις διὰ θυσίας εἰς ὅλα τὰ ἔθνη καὶ νὰ μὴ γίνωνται μετὰ τοῦ ἰδίου ἐνθουσιασμοῦ καὶ καταννοήσεως ἀποδεκτὰ μέτρα — ἀπαιτοῦντα μεγαλυτέραν προσπάθειαν καὶ ὡς ἐκ τούτου περιορισμὸν τῶν ἀνέσων — ὅσον καὶ ἂν ταῦτα κρίνονται καὶ πιστεύονται ἀπολύτως ἀναγκαῖα πρὸς διατήρησιν τῆς εἰρήνης.

γ) ***Ἀποικιακὴ πολιτική.*** Τὰ διατηροῦντα εἰσέτι ἀποικίας Κράτη - μέλη δὲν φαίνονται διατεθιμένα ν' ἀποστοῦν τῆς παλαιᾶς ἀποικιακῆς πολιτικῆς, τῆς τόσον ἀντιπαθοῦς μεταξὺ τῶν γηγενῶν πληθυσμῶν καὶ ἐντελῶς ἀνεδαφικῆς πρὸς τὸ σύγχρονον πνεῦμα καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ χάρτου τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν περὶ αὐτοδιαθέσεως λαῶν κτλ.

Παρατηρεῖται διὰ τὸν λόγον αὐτὸν νὰ παρουσιάζωνται ἐνώπιον τοῦ ΟΗΕ ἀντιμέτωπα ἐπὶ ἀποικιακῶν ζητημάτων Κράτη - μέλη. Ἡ τοιαύτη ἀντίθεσις χαλαρώνει, ἐν πολλοῖς, τὴν ἀποτελεσματικότητα τῆς κοινῆς ἀμυντικῆς προσπαθείας, καὶ μειώνει τὴν μεταξὺ τῶν Κρατῶν - μελῶν τοῦ ΝΑΤΟ ἀμοιβαίαν ἐμπιστοσύνην.

δ) ***Κληρονομικὴ ἐχθρότης καὶ ἐδαφικαὶ διαφοραί:*** Εἰς μίαν Εὐρώπην δοκιμασθεῖσαν ἀπὸ πολλοὺς πολέμους διαμορφωθεῖσαν ἀπὸ τὰς ἐπακολουθησάσας τοὺς πολέμους συνθήκας εἰρήνης — ἀδίκους ἢ

ἀπαραδέκτους διὰ πολλὰ ἔθνη—εἶναι φυσικὸν νὰ μὴ ἔχουν εἰσέτι κατασιγάσει τὰ πάθη καὶ μίση. Πλέον τούτων αἱ ἐδαφικαὶ διεκδικήσεις μεταξὺ Κρατῶν - μελῶν καθιστοῦν δυσχερῆ τὴν μεταξὺ τούτων στενὴν συνεργασίαν.

ε) ***Δυσπιστία τῶν μικρῶν κρατῶν πρὸς τὰ μεγάλα.*** Ἐνίοτε τὰ μικρὰ Κράτη παρουσιάζονται δυσπιστοῦντα πρὸς τὰ μεγαλείτερα ὡς πρὸς τὴν δικαίαν κατανομὴν τῶν βαρῶν τῆς κοινῆς ἀμύνης καὶ τὴν ἀμερόληπτον ὅσον καὶ δικαίαν ἐπίλυσιν τῶν ἑκάστοτε ἀναφυομένων ζητημάτων.

στ) ***Ἐθνικαὶ ἐσωτερικαὶ ἀντιδράσεις.*** Εἰς ὅλα τὰ μέλη - ἔθνη παρουσιάζονται ἐσωτερικαὶ ἀντιδράσεις ὡς πρὸς τὴν συμμετοχὴν—ἢ τὸν βαθμὸν ταύτης—τῶν Κρατῶν εἰς τὴν κοινὴν ἀμυντικὴν προσπάθειαν.

Αἱ ἀντιδράσεις αὗται ἐνῷ εἰς ὡρισμένας χώρας εἶναι ἀμεληταῖαι εἰς ἄλλας παρουσιάζονται ἀξιόλογοι καὶ εἴς τινας περιπτώσεις ἐπικίνδυνοι. Τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα νομίμως ἀνεγνωρισμένα ἢ παρανόμως δρῶντα συνεπικουρούμενα κι' ὑπό τινων ἀστικῶν κομμάτῆς Κυβερνητικῆς ἀντιπολιτεύσεως (φερομένων ἐκ κακῶς ἐννοουμένου ἀντιπολιτευτικοῦ πνεύματος) προσπαθοῦν συστηματικῶς νὰ ὑπονομεύσουν τὰ ἐσωτερικὰ καθεστῶτα καὶ νὰ καταστήσουν τὰς Κυβερνήσεις τῶν Κρατῶν - μελῶν ἀνισχύρους νὰ πραγματοποιήσουν τὸ ἀμυντικόν των πρόγραμμα ἢ τοὐλάχιστον νὰ καθυστερήσουν τοῦτο.

Οἱ κίνδυνοι ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν ἀντιδράσεων, εἰς ὡρισμένας χώρας παρουσιάζονται σημαντικοὶ καίτοι ἀπό τινων ἤδη ἐτῶν ἐμφανίζουν σταθερὰν μείωσιν.

ζ) ***Ἡ ἐγωκεντρικὴ πολιτικὴ ἐνίων Δυνάμεων*** τοῦ Ἀτλαντικοῦ Συμφώνου εἰς τὴν Μέσην Ἀνατολήν, ἐρχομένη πολλάκις ἐν τῇ ἐφαρμογῇ της εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὰς ὑγιεῖς ἀρχὰς χάριν τῶν ὁποίων συνεστήθη ἡ συμμαχία καὶ τὴν αὐστηρὰν τῶν ὁποίων γραμμὴν ἡ ἡγέτις τοῦ ΝΑΤΟ Δύναμις, αἱ ΗΠΑ, ἀκολουθεῖ ἄνευ οὐδεμιᾶς παρεκκλίσεως. Ἡ ἀλλόφρων π. χ. πολιτικὴ τῶν Ἀγγλογάλλων εἰς Μ.Α. μὲ τὸ ἀποκορύφωμα τοῦ ἐγωκεντρικοῦ ἐξαλλισμοῦ, τὴν ἐπίθεσιν κατὰ τῆς Αἰγύπτου ἔθεσε τότε εἰς κίνδυνον τὰς σχέσεις Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας μετὰ τῶν ΗΠΑ τῶν ὁποίων ΗΠΑ ἡ πολιτικὴ εὐθυγραμμίσθη πρὸς στιγμὴν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου μετὰ τῆς τοιαύτης τῆς ΕΣΣΔ.

η) ***Τὸ «ἕκαστος δι' ἑαυτὸν κι' ὁ Θεὸς δι' ὅλους»*** δόγμα τὸ ὁποῖον οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν μὲ τοὺς σκοποὺς τοῦ ΝΑΤΟ καὶ ὅπερ ἐν τούτοις ἡ Μ. Βρεττανία περίπου διεκήρυξε διὰ τῆς προσφάτως ἐκδοθείσης Λευκῆς Βίβλου καὶ ἐφήρμοσεν ἀμέσως διὰ τῆς νέας ἀτομικῆς

διαρθρώσεως τοῦ στρατοῦ της. Τὸ τοιοῦτον εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν στρατηγικὴν μετακίνησιν τῶν βρεττανικῶν δυνάμεων ἐκ τῆς ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης καὶ τὴν δημιουργίαν κενοῦ, μὲ ἄμεσον ἀποτέλεσμα νὰ μετατοπισθῆ ἀπροόπτως τὸ βάρος εἰς ἕτερα κράτη τῆς Δυτ. Εὐρώπης καὶ νὰ τροποποιηθοῦν τὰ στρατηγικὰ σχέδια τοῦ ΝΑΤΟ.

θ) ***Ἡ διένεξις μεταξὺ Ἀγγλίας Τουρκίας - Ἑλλάδος*** ἐπὶ τοῦ Κυπριακοῦ θέματος τὸ ὁποῖον ἐφ' ὅσον δὲν ἤθελε λυθῆ εὐμενῶς ὑπὲρ τῶν δικαίων ἀπόψεων τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ καὶ τῆς Ἑλλάδος θὰ ἦτο μία γάγγραινα εἰς τον ὀργανισμὸν τοῦ ΝΑΤΟ μὲ ἀνυπολογίστους συνεπείας.

Τὰ τρία κυρίως τελευταῖα ἀδύνατα σημεῖα τῆς Ἀτλαντικῆς συμμαχίας ὑποσκάπτουν τὰ θεμέλια τοῦ ΝΑΤΟ καὶ συνιστοῦν τὰς τρεῖς μεγάλας ἐσωτερικὰς ἀναπηρίας τοῦ ὀργανισμοῦ (ὡς ἀπεφάνθη κατὰ τὴν 2αν Μαΐου ἐ.ἔ. ὁ Ἀμερικανὸς ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Ντάλλες εἰς Βόννην κατὰ τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς διασκέψεως τοῦ Ἀτλαντικοῦ Συμβουλίου).

Η ΙΣΧΥΣ ΤΟΥ ΝΑΤΟ

α) ***Ἡ ἰσχὺς τοῦ Δικαίου.*** Ἡ δύναμις τοῦ ΝΑΤΟ πηγάζει πραγματικῶς ἀπὸ τὴν συναίσθησιν τῶν λαῶν τῶν συμμετεχόντων εἰς τοῦτον περὶ τῆς ἱερότητος καὶ τοῦ δικαίου τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐπιδιωκομένων σκοπῶν.

β) ***Αἱ δημοκρατικαὶ ἐλευθερίαι:*** Αὗται ἀποτελοῦν πηγὴν ἀνεξάντλητον τῆς ἰσχύος τοῦ ΝΑΤΟ καὶ παρέχουν τὴν εὐχέρειαν τῆς ἐπιλογῆς καλλιτέρου προσωπικοῦ διὰ τὰς ἀνωτέρας θέσεις καὶ τῆς ταχυτέρας ἀναπτύξεως τῶν λαῶν. Ἡ κατάχρησις ὅμως τῶν ἐλευθεριῶν τούτων εἴς τινα ἔθνη δημιουργεῖ μίαν ἐπὶ πλέον ἀδυναμίαν τοῦ ΝΑΤΟ ὡς ἀναφέρομεν εἰς τὴν προηγουμένην § στ.

γ) ***Ἡ οἰκονομικὴ ὑπεροχὴ*** ἔναντι τῶν Σοβιέτ. Ἔχει ἀποδειχθῆ ἐκ στατιστικῶν ὅτι ἡ οἰκονομικὴ ὑπεροχὴ τῶν Κρατῶν τοῦ ΝΑΤΟ ὡς συνόλου ἑνιαίου ἔναντι τῶν Κρατῶν τοῦ Σοβιετικοῦ μπλὸκ εἶναι ἐν τῇ ἀναλογίᾳ 3:1. Ἡ διαφορὰ αὕτη θὰ μειωθῆ τότε μόνον ὅταν ἡ Εὐρώπη ὁλόκληρος περιέλθη εἰς χεῖρας τῶν Σοβιέτ.

Ἐφ' ὅσον ὁ ΝΑΤΟ ὑπερέχει οἰκονομικῶς ἐξυπακούεται ὅτι καὶ ἡ πολεμικὴ βιομηχανία καὶ ἡ δυναμικότης παραγωγῆς εἶναι ἀνώτεραι τῆς τῶν Σοβιὲτ καὶ κατ' ἀκολουθίαν καὶ ὁλόκληρον τὸ πολεμικὸν δυναμικὸν παρὰ τὰς ὑφισταμένας σήμερον ὑπὲρ τοῦ Σοβιετικοῦ συνασπισμοῦ διαφοράς.

δ) *Ἡ δύναμις τῶν ἀτομικῶν ὅπλων :* Τὰ ἀτομικὰ ὅπλα ἔπαιξαν σημαντικὸν ρόλον εἰς τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης καὶ ἠνάγκασαν τὰ Σοβιὲτ ὅπως ἀντιμετωπίζουν μετὰ μεγίστης περισκέψεως τὸ ἐνδεχόμενον ἐμπλοκῆς των εἰς πόλεμον μετὰ τῶν Δυτικῶν δημοκρατιῶν. Παρὰ τὰς ὑπὸ τῶν Ρώσων προόδους εἰς τὸ πεδίον τῶν ἀτομικῶν θερμοπυρηνικῶν ὅπλων, ἐν τούτοις ἡ ὑπεροχὴ εἰς ταῦτα τοῦ ΝΑΤΟ παραμένει σταθερά.

ε) *Ἑτοιμότης ἀμυντικοῦ συστήματος :* Διὰ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ μηχανισμοῦ τοῦ ΝΑΤΟ ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ, στρατιωτικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ πεδίου ἐτέθησαν αἱ βάσεις τοῦ ἀμυντικοῦ συστήματος ἀπὸ πάσης πλευρᾶς· διὰ τῶν λαμβανομένων δὲ συνεχῶς μέτρων συμπληροῦται ἡ ἑτοιμότης τοῦ ὀργανισμοῦ ν' ἀντιμετωπίσῃ μίαν ἔκτακτον κατάστασιν. Σήμερον ὁ ΝΑΤΟ δὲν εἶναι ἀνοργάνωτος ὡς πρὸ 5 - 6 ἐτῶν καὶ δὲν πρόκειται νὰ παρουσιασθοῦν αὐτοσχεδιασμοὶ καὶ σύγχυσις ἐὰν εἰς πόλεμος τοῦ ἐπεβάλλετο.

Ἔχει καθορίσει καλῶς τὰς ἐπιδιώξεις του ἔχει προπαρασκευάσει καὶ ὀργανώσει τὴν ἀντίδρασίν του κατὰ μιᾶς ἀπροκλήτου ἐπιθέσεως καὶ δὲν πρόκειται εἰς παρομοίαν περίπτωσιν νὰ αἰφνιδιασθῇ.

στ) *Ὁ χρόνος ἐργάζεται ὑπὲρ τοῦ ΝΑΤΟ :* Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ Σοβιὲτ δὲν ἀφήνουν ἀνεκμετάλλευτον, ὡς εἴδομεν, τὸν παρερχόμενον χρόνον οὗτος δὲν ἀποβαίνει εἰς βάρος τῶν Κρατῶν τοῦ ΝΑΤΟ ἐὰν καλῶς τὸν χρησιμοποιήσουν.

Ὁ Σοβιετικὸς συνασπισμὸς λόγῳ τοῦ καθεστῶτος του ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν ἐντὸς συντομωτέρου χρόνου ἐπίτευξιν ὡρισμένων ἀποτελεσμάτων διὰ τῆς τρομοκρατίας, πιέσεως καὶ τοῦ ὁλοκληρωτικοῦ συστήματος ὅπερ ἀκολουθεῖ.

Ἕνεκεν τούτου ἐπιβάλλεται ἀπὸ μέρους τῶν Κρατῶν τοῦ ΝΑΤΟ νὰ καλλιεργήσουν τὴν αὐτοπεποίθησιν καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν μεταξὺ τῶν λαῶν των καὶ νὰ καταπολεμήσουν τὸ αἴσθημα τῆς παραισθήσεως, μακαριότητος καὶ ἀδιαφορίας ὅπερ συνήθως δημιουργεῖται ὅταν ὁ κίνδυνος δὲν εἶναι προφανὴς ἢ ὅταν αἱ βιοτικαὶ συνθῆκαι τῶν λαῶν ἐμφανίζουν ἄνευ περιεχομένου καὶ σκοπιμότητος τὸν ἀγῶνα των διὰ τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης.

ζ) ***Τὸ σαθρὸν καθεστὼς τοῦ ἀντιπάλου Συνασπισμοῦ :*** Τὰ δικτατορικὰ καθεστῶτα ὅσον καὶ ἂν φαίνωνται ἰσχυρὰ εἶναι λίαν εὔθραυστα· τὸ ἱστορικὸν δὲ τοῦτο δίδαγμα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παραγνωρισθῇ μὲ τὴν δικαιολογίαν τῶν δῆθεν «ἰδιαιτέρων χαρακτηριστικῶν τοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστῶτος». Ἡ ἀλήθεια αὐτὴ κατεφάνη καὶ ἐκ τῆς δημιουργηθείσης εἰς τὸν Σοβιετικὸν συνασπισμὸν καταστάσεως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Στάλιν, ἐκ τῆς προσφάτου ἐξεγέρ-

σεως τῆς Οὐγγαρίας, τῶν γεγονότων τοῦ Πόζναν καὶ τῆς χαλαρώσεως τῶν πιεστικῶν κυβερνητικῶν μέτρων ἐν Πολωνίᾳ.

Ἐξ ἴσου δὲν πρέπει νὰ παραγνωρίζεται ὅτι αἱ δικτατορίαι ἐγκυμονοῦσαι τὸν κίνδυνον ἀνατροπῆς των, δημιουργοῦν σοβαροὺς κινδύνους διεθνῶν περιπλοκῶν λόγῳ τῆς οὐχὶ σπανίας τακτικῆς των νὰ ἐπιδιώκουν ἐντυπωσιακὰς ἐπιτυχίας διὰ τυχοδιωκτικῶν ἐνεργειῶν μὴ δυνάμεναι νὰ ἱκανοποιήσουν ἄλλως τὰς ἀπαιτήσεις τῶν λαῶν των.

η) *Τὸ δέος τῶν Σοβιέτ, ἐκ τῆς συνοχῆς τοῦ ΝΑΤΟ*: Τινές, «κυνικοὶ» ἐχαρακτήρισαν τὸν ΝΑΤΟ ὡς μίαν τεραστίαν «μπλόφαν» εἰς τὴν ὁποίαν εὐτυχῶς διὰ τὴν Δύσιν ἐπίστευσαν οἱ Ρῶσοι. Ἡ διαπίστωσις αὕτη στηρίζεται προφανῶς ἐπὶ τοῦ γεγονότος ὅτι αἱ ἔνοπλοι δυνάμεις τοῦ ΝΑΤΟ ἐμειώθησαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον μέχρι τοῦ σημείου ὥστε σήμερον ἑκάστη τῶν συμμάχων χωρῶν νὰ συνεισφέρῃ εἰς τὴν κοινὴν προσπάθειαν πολὺ ὀλιγώτερα τῶν ἀρχικῶς ἀποφασισθέντων.

Παραβλέπουν, ἐν τούτοις, οἱ «κυνικοὶ» τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ ΝΑΤΟ εἶναι κάτι περισσότερον ἀπὸ τὰς δυνάμεις ἃς ἔχουν οἱ σύμμαχοι παρατάξει εἰς τὴν διαχωριστικὴν γραμμὴν τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης. Εἶναι μεταξὺ ἄλλων ἡ ἀπόλυτος πεποίθησις τοῦ Κρεμλίνου ὅτι αἱαδήποτε Κομμουνιστικὴ ἐπίθεσις ἐναντίον Εὐρωπαϊκῆς χώρας θὰ ἐπέφερεν αὐτομάτως τὴν ἐξαπόλυσιν χαλάζης πυρηνικῶν βομβῶν ἐναντίον τῶν Σοβιετικῶν πόλεων καὶ κέντρων.

Ἀπὸ πρακτικοῦ δὲ σκοποῦ ὁ ΝΑΤΟ παρέσχεν ἕνα ἀνεκτίμητον πλεονέκτημα διὰ τὴν Δύσιν: Διαθέτει — πρὸ τῆς ἐπελεύσεως τῶν γεγονότων — μίαν διοικητικὴν διάρθρωσιν πεπειραμένων στρατιωτικῶν συνεργαζομένων ἁρμονικῶς ἐπὶ καθορισθεισῶν ἤδη τακτικῶν καὶ στρατηγικῶν βάσεων.

Ἡ ἐσχάτως δοθεῖσα ἀπάντησις τῶν Κρατῶν - μελῶν τοῦ ΝΑΤΟ μὲ ἓν συλλογικὸν ΟΧΙ εἰς τὰς ἀπειλὰς τὰς ὁποίας ἀπηύθυνε τὸ Κρεμλῖνον πρὸς ἓν ἕκαστον χωριστὰ τῶν Κρατῶν τοῦ ΝΑΤΟ ἀναφορικῶς μὲ τὴν ἐγκατάστασιν βάσεων ἐκτοξεύσεως πυραύλων καὶ τὴν σύστασίν του πρὸς τὰ Κράτη - μέλη νὰ μὴ δεχθοῦν τοιαύτας βάσεις, ἦρεν καὶ τὴν τελευταίαν τυχὸν ἀμφιβολίαν τῶν Σοβιὲτ περὶ τῆς ἀρραγοῦς συνοχῆς τοῦ ΝΑΤΟ.

Ἐξ ἄλλου τὸ ὅλως πρόσφατον κοινὸν τῶν Κρατῶν τοῦ ΝΑΤΟ ἀνακοινωθὲν τῆς Βόννης ὅτι τὰ συνεργαζόμενα Κράτη εἶναι ἕτοιμα νὰ χρησιμοποιήσουν «ὅλα τὰ διαθέσιμα μέσα» δηλ. ἀκόμη καὶ τὰ πυρηνικὰ ὅπλα ἐφ' ὅσον ἤθελον ὑποστῆ ἐπίθεσιν, ἔπεισεν ἀπολύτως τοὺς Ρώσους ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον προσεπάθουν διὰ τῶν μεθόδων

ἐκφοβισμοῦ νὰ ἐπιτύχουν, ἤτοι τὴν διάσπασιν τῆς συνοχῆς τῶν Κρατῶν τοῦ ΝΑΤΟ οὐ μόνον δὲν ἐπετεύχθη ἀλλὰ τοὐναντίον αἱ ἐκτοξευθεῖσαι ἀπειλαί των προήγαγον τὴν κατάστασιν, ἐκείνην ἀκριβῶς, τὴν ὁποίαν προσεπάθουν δι' αὐτῶν ν' ἀποτρέψουν.

Γ' ΟΥΔΕΤΕΡΑ ΚΡΑΤΗ

1. ***Σουηδία.*** Ἔχει ἔκτασιν 449.165 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸν 7.000.000. Θρησκείαν κατὰ μεγαλύτερον ποσοστὸν οἱ Σουηδοὶ ἔχουν τὴν Λουθηρανικήν. Γλῶσσαν Σουηδικήν. Πρωτεύουσα ἡ Στοκχόλμη (735.000). Πολίτευμα: Συνταγματικὴ Βασιλεία.

Τὸν φυσικὸν πλοῦτον τῆς χώρας ἀντιπροσωπεύουν τ' ἀπέραντα δάση της καὶ ὁ ἐξαιρετικῆς ποιότητος σίδηρος τῆς Βορείου περιοχῆς Κιρούνα ἀπὸ τὸν ὁποῖον παράγεται ὁ παγκοσμίως γνωστὸς χάλυψ.

Αἱ πολυάριθμοι λίμναι τῆς χώρας συνδεόμεναι μεταξύ των διὰ διωρύγων εὐκολύνουν τὴν ποταμοπλοΐαν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς. Ἡ Βιομηχανία (χαρτοποιΐα, ναυπηγεῖα, πολεμικὰ ἐργοστάσια) εἶναι μεγάλως ἀνεπτυγμένη. Σημαντικὸς κλάδος τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας εἶναι ἡ ἁλιεία. Τὸ πνευματικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ της εἶναι ὑψηλότατον.

Ἔχει τὸ πυκνότερον τηλεφωνικὸν δίκτυον τοῦ κόσμου. Εἶναι μέλος τοῦ Ο.Η.Ε. ἀπὸ τοῦ 1946. Ἡ πολιτική της ὅμως εἶναι αὐστηρῶς οὐδετέρα.

2. ***Ἑλβετία.*** Ἔχει ἔκτασιν 41.295 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸν 4.700.000. Τὰ 57,6% εἶναι Καθολικοὶ καὶ τὰ 41% Διαμαρτυρόμενοι.

Ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν τὰ 72,6% εἶναι γερμανόφωνοι, 20,8% γαλλόφωνοι καὶ 5,2% ἰταλόφωνοι. Εἶναι ὁμόσπονδος Δημοκρατία ἀπαρτιζομένη ἐξ 22 Καντονίων μὲ πρωτεύουσαν τὴν Βέρνην (170.000). Τὰ Ἑλβετικὰ Καντόνια ἔχουν εὐρυτάτην αὐτονομίαν καὶ αὐτοκυριαρχίαν εἰς τὰ τοπικά των ζητήματα, τῆς ὁμοσπονδιακῆς ἐξουσίας ἀσκουμένης ὑπὸ δύο Σωμάτων (Συμβούλιον τοῦ Κράτους καὶ Ἐθνικὸν Συμβούλιον). Τὴν ἐκτελεστικὴν ἀσκεῖ ἑπταμελὴς ὁμοσπονδιακὴ Κυβέρνησις, ἐνῶ ὁ ἀνώτατος ἄρχων, ὁ πρόεδρος, ἀντικαθίσταται κατ' ἔτος.

Εἶναι χώρα ἐξόχως ὀρεινή. Εἰς τὸ ΝΑ τμῆμα αὐτῆς εὑρίσκεται ὁ ὀρεινὸς ὄγκος τῶν Ἑλβετικῶν Ἄλπεων ὅστις καταλαμβάνει τὰ 61% τοῦ ὅλου ἐδάφους μὲ ὄρη ὑψοδείκτου ἀπὸ 3500—4000 μ. Ἐπ' αὐτῶν δύο κύριαι διαβάσεις ὑπάρχουν ἡ τοῦ Ἁγίου Βερνάρδου (2000) καὶ ἡ τοῦ Σεμπλὸν (2.500).

Τὴν ΒΔ περιοχὴν (13% τοῦ ὅλου Ἑλβετικοῦ ἐδάφους) καταλαμβάνει ὁ Ἑλβετικὸς Ἰούρας (1700) τοῦ ὁποίου αἱ κλιτεῖς εἶ-

ναι λίαν απότομοι, βραχώδεις καὶ χαραδρώδεις. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων κυρίων ὀροσειρῶν ἐκτείνεται τὸ Ἑλβετικὸν ὀροπέδιον (400—500 μ.) ἐπὶ μήκους 250 χλμ. καὶ πλάτους—μέσου—60 χλμ. Ἐκ τῶν Ἑλβετικῶν ὀρέων πηγάζουν οἱ μεγάλοι ποταμοὶ τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης: Δούναβις, Ρῆνος, Ροδανός, Πάδος, Ἀδίγης καὶ ὁ παραπόταμος τοῦ Δουνάβεως Ἴνν.

Χάρις εἰς τὸ κλῖμα της (ἠπειρωτικόν) καὶ τὰς φυσικάς της καλλονὰς ἡ Ἑλβετία ἔχει καταστῆ μία τῶν πλέον κλιματοθεραπευτικῶν καὶ τουριστικῶν χωρῶν ἐν τῷ κόσμῳ.

Οἱ Ἑλβετοὶ ἐκμεταλλεύονται συστηματικῶς πᾶν ὅ,τι ἡ φύσις τοὺς ἐδώρησεν. Ὑπάρχουν μεγάλα δάση ἐκ πεύκης τῶν ὁποίων γίνεται συστηματικὴ ἐκμετάλλευσις. Ἔχει ἐξαίρετον βιομηχανίαν ὡρολογοποιΐας, μηχανουργείων, μετάξης, χημικῶν καὶ φαρμακευτικῶν προϊόντων. Ἐξ ὅλων, ἡ «βιομηχανία τῶν ξένων» (τουρισμός) ἀποτελεῖ τὸ σημαντικώτερον κεφάλαιον τῆς ἐθνικῆς της οἰκονομίας. Ἡ κτηνοτροφία καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς προϊόντα εἶναι ἀνεπτυγμένα εἰς μεγάλον βαθμόν.

Τὸ συγκοινωνιακὸν δίκτυον τῆς χώρας εἶναι πυκνόν, ἄρτιον καὶ τέλειον. Τὸ σιδηροδρομικόν, ἀνερχόμενον εἰς 6.000 χλμ., διατρέχουν συρμοί, κατὰ τὸ πλεῖστον ἠλεκτρικοί, ἐπίγειοι ἢ ἐναέριοι.

Εἰς τὰς Ἑλβετικὰς Ἄλπεις εὑρίσκονται αἱ μεγάλαι σήραγγες τοῦ Σεμπλὸν (20 χλμ.), τοῦ Λέτσμπεργ (17 ½ χλμ.) καὶ τοῦ Σαὶν Γκοτὰρ (15 χλμ.) δι' ἧς διέρχεται ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ Ζυρίχης (Ἑλβ.)—Μιλάνου (Ἰταλ.).

Ἡ Ἑλβετία τηροῦσα αὐστηρὰν οὐδετερότητα δὲν εἶναι μέλος τοῦ Ο.Η.Ε.

3. ***Λιχτενστάϊν.*** Πριγκηπᾶτον, μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Ἑλβετίας, ἐκτάσεως 137 τετρ. χλμ. μὲ 13000 κατ. Κύριον εἰσόδημά του τὰ γραμματόσημα.

4. ***Μονακό.*** Πριγκηπᾶτον παρὰ τὴν παραλιακὴν μεσογειακὴν Γαλλικὴν ἀκτήν. Ἔχει ἔκτασιν 1,5 τετρ. χλμ. καὶ 20000 κατοίκους ἐξ ὧν μόνον 2000 εἶναι ὑπήκοοι Μονεγάσκοι καὶ οἱ λοιποὶ ξένοι. Κύριον εἰσόδημα τούτου τὸ Καζίνο «Μόντε - Κάρλο».

5. ***Ανδόρρα.*** Αὐτόνομος Δημοκρατία τῶν Ἀν. Πυρηναίων ἐκτάσεως 453 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμοῦ 5000. Διατηρεῖ τὴν αὐτονομίαν της ἀπὸ τοῦ 815 μ. Χ. Πολιτικῶς ὑπάγεται ὑπὸ τὴν Γαλλικὴν ἐπικυριαρχίαν.

6) ***Ἅγ. Μαρῖνος.*** Ἀνεξάρτητος Δημοκρατία ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἰταλίᾳ ἐκτάσεως 61 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμοῦ 13000. Ἀπὸ τοῦ 1862 τελεῖ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἰταλίας.

7) ***Βατικανόν***. Τὸ Παπικὸν «Κράτος τῆς πόλεως τοῦ Βατικανοῦ» ἐκτάσεως 4,5 τετρ. χλμ. καὶ περίπου 1100 κατ. εἶναι ὑπόλοιπον τοῦ ἄλλοτέ ποτε ἰσχυροῦ Παπικοῦ Κράτους ἱδρυθέντος τὸν 8ον αἰῶνα. Παρὰ τὴν σμικρότητά του εἶναι ἐν τούτοις ἓν ἐκ τῶν δυναμικωτέρων Κρατῶν διότι εἰς αὐτὸ ἑδρεύει ὁ πάπας ἡ κεφαλὴ τῆς Καθολικῆς ἐκκλησίας.

Κατέχει τὸν λόφον ὅστις ὑψοῦται τῆς ἀρκτικῆς ὄχθης τοῦ Τιβέρεως καὶ εἶναι μακρὰν τῶν 7 λόφων ἐφ' ὧν ἦτο ἡ πόλις τῆς Ρώμης. Τ' ὄνομά του προέρχεται ἢ ἀπὸ τὸ Vates (μαντεῖον) ἢ ἐκ τῆς ἐτρουτσκικῆς πόλεως Vaticam.

Εἰς τὸν λόφον αὐτὸν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἐρρίζωσεν ἡ παπωσύνη, ἠνδρώθη κι' ἐμεγαλύνθη σιωπηρῶς μέχρις οὗ αἰσθανθεῖσα ἑαυτὴν πολὺ ἰσχυρὰν ἐπεβλήθη ἐφ' ὅλης τῆς Δύσεως. 'Αναμφισβητήτως ὁ ἐκχριστιανισμὸς ὑπὸ τοῦ Βατικανοῦ τῶν βαρβάρων τῆς Δύσεως ὅστις συνετελέσθη μέχρι τοῦ 8ου αἰῶνος εἶναι μία καλὴ—καὶ ἡ μόνη—ἐκδούλευσις ἣν προσέφερεν ὁ Καθολικισμὸς εἰς τὴν Οἰκουμένην.

ΤΟ ΒΑΤΙΚΑΝΟΝ ΩΣ ΔΥΝΑΜΙΣ, ΑΡΝΗΣΙΣ ΚΑΙ ΘΑΝΑΣΙΜΟΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΕΧΘΡΟΣ

'Απὸ τοῦ 8ου μέχρι τοῦ 10ου αἰῶνος ἀποκαθιστῶν ὁ Παπισμὸς τὸ Ρωμαϊκὸν Κράτος ἔχει θεοκρατικὴν ἐξουσίαν.

'Απὸ τοῦ 11ου αἰῶνος ἀφ' ἧς ὁ πάπας ἵδρυσεν κοσμικὸν Κράτος ἔχασε τὴν ἀπόλυτον θρησκευτικὴν ἐξουσίαν.

'Εκ τῆς 'Ορθοδοξίας ὁ Παπισμὸς δὲν χωρίζεται ἀπὸ δογματικὰς διαφοράς. Αἱ διαφοραί των ἔγκεινται εἰς τὴν ἐσωτερικήν των ὀργάνωσιν.'Η 'Ορθοδοξία ἔχει ἐλαστικὴν τὴν μέσην καὶ κατευθύνεται ἀπὸ τὰς ἐκκλησιαστικὰς Συνόδους. 'Ο πατριάρχης δὲν ἀσχολεῖται μὲ τὰ κοσμικὰ οὔτε καὶ τὴν πολιτικήν. 'Αντιθέτως ὁ πάπας εἶναι σκληροτράχηλος, ἔχει τὸ ἀλάθητον καὶ δὲν εἶναι μόνον ὁ Διάδοχος τοῦ 'Αγίου Πέτρου ἀλλὰ καὶ τῶν Καισάρων. 'Επικαθήσας εἰς τὸν τράχηλον τῆς Δύσεως ἔχει καταστήσει ὑποχειρίους του τοὺς ἡγεμόνας τῆς Εὐρώπης, στέφει αὐτοὺς ἢ τοὺς ἐξαπολύει ὡς κεραυνοὺς τὰς περιφήμους Βούλλας του καταδικάζων καὶ ἀφορίζων αὐτούς (*).

(*) Χαρακτηριστικὸν τῆς μεγάλης ἰσχύος ἣν ἔχουν συγκεντρωμένην εἰς χεῖρας των οἱ πάπαι εἶναι καὶ τὸ μεταξὺ Αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας 'Ερρίκου Δ καὶ πάπα Γρηγορίου Ζ' ἐπεισόδιον.

Τοῦτο δὲν τὸν ἱκανοποιεῖ· ἐπιζητεῖ νὰ ὑποτάξῃ καὶ τὴν 'Ορθόδοξον 'Ανατολήν. Οἱ πάπαι εἶναι ἀρχηγοὶ τῶν σταυροφοριῶν. Δι' αὐτῶν δὲν ἀποβλέπουν τόσον εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν 'Αγίων Τόπων ὅσον εἰς τὴν ἐπιβολὴν τοῦ Καθολικισμοῦ ἐπὶ τῆς ἐξηντλημένης ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν ἀπὸ Β καὶ Α ἐπιδρομῶν καὶ σπαρασσομένης ἀπὸ ἐσωτερικὰς ἔριδας Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. 'Ο Καθολικισμὸς ἐπέτυχεν οὕτω νὰ σείσῃ ἐκ βάθρων τὸ Βυζαντινὸν οἰκοδόμημα καὶ νὰ συντελέσῃ αὐτὸς κυρίως εἰς τὴν ἀποσύνθεσιν καὶ μετέπειτα ὑποδούλωσιν τῆς Βυζαντικῆς Αὐτοκρατορίας εἰς τοὺς Τούρκους.

Δὲν συνέβαλεν ὅμως εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ πολιτισμοῦ μόνον ἐμμέσως ὁ Παπισμὸς διὰ τῆς φθορᾶς καὶ πολεμικῆς του κατὰ τῆς μόνης ἰσχυρᾶς ἐν τῷ τότε κόσμῳ καὶ πολιτισμένης Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. 'Η ἀπολυταρχία, αἱ δοξασίαι του καὶ πρὸ πάντων τὸ συμφέρον τοῦ Παπισμοῦ νὰ κρατῆται ἐν ληθάργῳ ὅλη ἡ Εὐρώπη· ἐπροκάλεσαν καὶ συνετήρησαν τὸν φοβερὸν Μεσαίωνα ὅστις ἦτο αἰώνων ὁλοκλήρων βαθὺ σκότος.'Η 'Ιερὰ 'Εξέτασις μὲ τὰ φρικιαστικά της μαρτύρια ἅτινα ὡδήγουν ἐν συνεχείᾳ τὸ θῦμα τοῦ Καθολικισμοῦ εἰς τὰ Auto da fé (πυρὰν) αἱ ἀγχόναι διὰ τοὺς ἐπιστήμονας (Γαλλιλαῖον) οἵτινες ἐτόλμων νὰ ἐρευνήσουν πέραν τῶν ὅσων ὤφειλον νὰ πιστεύουν κ. τ. τ. ἐνήργησαν ὡς τροχοπέδη, εἰς τοὺς αἰῶνας, διὰ τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος.

'Η ὑποδούλωσις τοῦ Βυζαντίου ὁλοκληρωθεῖσα διὰ τῆς ἁλώσεως τῆς Κων)πόλεως ἐνέπλησε χαρᾶς τὸ Βατικανὸν τὸ ὁποῖον εἶδεν ἱκανοποιητικῶς νὰ εὐοδοῦνται, ἐπὶ τέλους, αἱ μακραίωνοι προσπάθειαί του. 'Αμέσως μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Κων)πόλεως ὁ πάπας

'Ο 'Ερρῖκος Δ' (1056 - 1106) αὐτοκράτωρ τῆς μεγαλυτέρας καὶ ἰσχυροτέρας Χριστιανικῆς Αὐτοκρατορίας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, συνεκέντρωνε τεραστίαν κοσμικὴν ἐξουσίαν καὶ εἶχε μεγάλας κτήσεις ἐν 'Ιταλίᾳ. Θελήσας νὰ ἐπιμείνῃ εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς διεκδικήσεις τοῦ πατρός του (θρησκευτικὴν αὐτοτέλειαν ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ, δικαιώματα νὰ χρίῃ ἐπισκόπους, ἐλευθερίαν γάμου τῶν ἱερέων κλπ.) εἶδε τὴν 'Αγίαν 'Εδραν διαδοχικῶς ἀφορίζουσαν τοὺς ἐπισκόπους του καὶ τέσσαρας τῶν συμβούλων του, λύουσαν τοὺς ὑπηκόους του τοῦ πρὸς αὐτὸν ὅρκου των καὶ τέλος ἀφορίζουσαν καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον. Οἱ κεραυνοὶ οὗτοι τοῦ Βατικανοῦ παρέλυσαν τὴν ἐσωτερικὴν ἑνότητα τῆς Αὐτοκρατορίας. 'Ο 'Ερρῖκος Δ' ἐκκινεῖ ὡς κατακτητὴς κατὰ τῆς Ρώμης ἐπὶ κεφαλῆς ἰσχυροῦ στρατοῦ καὶ καταλήγει ὡς ἱκέτης.

'Ο πάπας Γρηγόριος Ζ' τὸν ἀφήνει 3 ἡμέρας ἔξω τοῦ φρουρίου Κανόσσα—ἐπὶ τῶν 'Απεννίνων—γυμνόπουν μὲ τὸ ὑποκάμισον ἀνὰ χεῖρας ὑπὸ δριμὺ ψῦχος (25—27 'Ιανουαρίου 1077), διὰ νὰ εὐδοκήσῃ ἐπὶ τέλους νὰ τὸν δεχθῇ καὶ καταδεχθῇ νὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ ν' ἀσπασθῇ τοὺς πόδας του...

Πῖος Βος ἀπέστειλεν ἐπὶ πολυτελοῦς περγαμηνῆς ἐμπνευσμένην ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Σουλτᾶνον. Τὸν συνέχαιρε διὰ τὰς μέχρι τότε ἐπιτυχίας του καὶ τὴν μεγάλην νίκην του. Τὸν προέτρεπε νὰ γίνῃ χριστιανός, Καθολικός.Τότε θὰ ἐφαίνετο ἡ πραγματικὴ εὐφυΐα του διότι μόνον οὕτω θὰ ἐκράτει στερρῶς ὅ,τι ἀπέκτησε μὲ μόχθους καὶ θυσίας αἵματος. Κι' αὐτός, ὡς πάπας τοῦ Χριστιανισμοῦ ὁλοκλήρου, θὰ τοῦ ἔδιδε (καταδεκτικώτατα) τὴν εὐλογίαν του. Δὲν εἶναι ἱστορικῶς γνωστὸν ποίαν ἀπάντησιν τοῦ ἔδωσεν ὁ Σουλτᾶνος ἢ καὶ ἂν τοῦ ἀπήντησε κἄν. Εἶναι ὅμως βέβαιον ὅτι ὁ νεαρὸς ἐκεῖνος ἀλλὰ νουνεχὴς καὶ διορατικὸς Σουλτᾶνος Μεχμὲτ Β', ἔσπευσε νὰ δώσῃ προνόμια εἰς τὸν Γεώργιον Σχολάριον καὶ νὰ τὰ κατοχυρώσῃ μάλιστα κατὰ τρόπον μὴ ἐπιδεχόμενον ἀμφισβήτησιν ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους του.

Δὲν ἀποτελεῖ ὑπερβολὴν ἢ καὶ σολοικισμὸν ἂν λεχθῇ ὅτι ὁ Μωαμεθανισμὸς κατέστρεψε μὲν τότε τὸ Κράτος τοῦ Βυζαντίου ἔσωσεν ὅμως ὁριστικῶς ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τοῦ Καθολικισμοῦ τὴν Ὀρθόδοξον τῶν Ἑλλήνων πίστιν. Χάρις εἰς αὐτὴν ἀργότερον,.. ἐν καιρῷ τῷ δέοντι, ἐπῆλθεν ἡ παλλιγγενεσία ἐναντίον τῆς ὁποίας, ὡς ἄρνησις καὶ προδοσία ἐτάχθη μόλις αὐτὴ ἐξεδηλώθη καὶ πάλιν ὁ Καθολικισμός.

Ὅταν μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Κων)πόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων ἕνα μέρος τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀπεφάσισε νὰ διασπαρῇ πέραν τῆς δούλης πατρίδος ἡ Καθολικὴ Εὐρώπη ὡς χώρα κι' αὐτὴ χριστιανικὴ προσείλκυσε πολλοὺς Ἕλληνας μετανάστας. Ὁ πάπας ἐνόμισε ὅτι τοῦ ἐδίδετο ἡ εὐκαιρία νὰ προσηλυτίσῃ τοὺς ἁπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης ἐγκατασταθέντας. Ὅταν αἱ προσπάθειαί του αὗται ἀπετύγχανον κατέφευγεν ἡ Λατινικὴ Ἐκκλησία εἰς τὰ μέσα τῆς ἐπιβολῆς ἢ καὶ τῆς διαβολῆς της διὰ νὰ θέσῃ ὑπὸ ἀπηνῆ διωγμὸν τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον.

Οὕτω, περὶ τὰ μέσα τοῦ 19ου αἰῶνος διὰ διατάγματος τοῦ βασιλέως τῶν Δύο Σικελιῶν Φραγκίσκου Α' ὄπισθεν τοῦ ὁποίου ἵστατο ὁ πάπας, ὅσοι ἐκ τῶν χριστιανῶν τοῦ βασιλείου δὲν ἠσπάζοντο τὸν Καθολικισμὸν ἢ τὴν Οὐνίαν ὤφειλον νὰ ἐγκαταλείψουν ἀμέσως τὴν ἐπικράτειάν του. Ὅταν δὲ κατόπιν τῶν παραινέσεων τῶν Ὀρλὼφ ἐπανεστάτησαν οἱ ραγιάδες τῆς Ἑλλάδος ὁ πάπας διέβαλεν εἰς τὸν Καισαροβασιλέα τὸ ἐντὸς τῆς Αὐστροουγγρικῆς ἐπικρατείας ἐγκατεστημένον Ἑλληνικὸν στοιχεῖον μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ὑποστοῦν ἀπηνῆ διωγμὸν 9.000 Ἕλληνες ἄριστα ἐγκατεστημένοι ἀπὸ πολλῶν ἐτῶνεἰς Αὐστροουγγαρίαν, οἱ ὁποῖοι κι' ἐξεπατρίσθησαν.

Ἡ Καθολικὴ ἐκκλησία προκειμένου νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ της εἶχε καταφύγει καὶ εἰς τὴν συγκεκαλυμμένην προπαγάνδαν δη-

μιουργήσασα τὴν Οὐνίαν ἥτις εἶναι ὁ Παπισμὸς ὑπὸ φενάκην κρυπτόμενος κάτω ἀπὸ δῆθεν Ὀρθόδοξον σχῆμα. Χάρις εἰς τοῦτον κατώρθωσε νὰ παρασύρῃ μετ' αὐτοῦ Ἕλληνας τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης, τῆς Συρίας καὶ τοῦ Λιβάνου ἀλλὰ καὶ ἕνα μεγάλον ἀριθμὸν Ἑλληναλβανῶν τῆς Νοτίου Ἰταλίας οἱ ὁποῖοι εἶχον μεταβῆ ἐκεῖ ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 15ου αἰῶνος ὡς ἄποικοι. Ἐὰν δὲν ὑφίστατο ἡ δυσπιστία τοῦ Ἑλληνισμοῦ πρὸς τὸν Καθολικισμὸν ἐξ αἰτίας τῶν ἑνωτικῶν προσπαθειῶν του, τῆς φραγκοκρατείας καὶ τῆς ἐλεεινότητος τῶν ἀτόμων τὰ ὁποῖα ὡς ἐξωμόται τὸν ἠκολούθουν, ἀσφαλῶς τὰ προσηλυτικὰ ἐπιτεύγματά του θὰ ἦσαν πολὺ μεγαλύτερα. Ἡ Κύπρος ὑπέφερε περισσότερα δεινὰ κατὰ τὴν περίοδον τῆς Φραγκοκρατίας της (Λουϊζινιὰν) παρὰ τῆς Τουρκοκρατίας. Ὁ ἔξαρχος τοῦ πάπα εἶχε φθάσει τότε μέχρι τοῦ σημείου νὰ χρίσῃ διὰ τῆς βίας διὰ Καθολικοῦ μύρου τοὺς Ὀρθοδόξους Κυπρίους κληρικοὺς (ὡς ἀναφέρομεν λεπτομερῶς εἰς τὸ περὶ Κύπρου κεφάλαιον).

Κατὰ τὴν ἐπὶ πάπα Παύλου Γ' (1545–1563) συνελθοῦσαν εἰς τὸ Βατικανὸν Σύνοδον ἀπεφασίσθη κι' ἐπεκράτησεν ἡ παπικὴ ἀπολυταρχία, ἐκ τῆς ὁποίας προέκυψαν πλεῖστα ὅσα ἐκκλησιαστικὰ καὶ κοινωνικὰ σκάνδαλα. Αἱ ἐπελθοῦσαι θρησκευτικαὶ μεταβολαὶ ἐν τῇ Καθολικῇ ἐκκλησίᾳ, σπουδαιοτέρα τῶν ὁποίων ἦτο ἡ «αἵρεσις» τοῦ Προτεσταντισμοῦ, περιώρισαν τὴν δυναμιν τοῦ Παπισμοῦ εἰς τὴν Εὐρώπην, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸ 1869 ἐδέχθη δύο δεινὰ πλήγματα.

Τὸ πρῶτον κατὰ τὴν Σύνοδον τοῦ Βατικανοῦ διὰ τὴν ψήφισιν τοῦ «ἀλαθήτου» τοῦ πάπα. Κατ' αὐτὴν παρίστατο καὶ ὁ ἴδιος ὁ πάπας, ὅστις ἐξελιπάρησε τοὺς συνοδικοὺς ἐπισκόπους του νὰ ψηφίσουν τὸ ἀλάθητον Αὐτοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον, ὡς ἔλεγεν, ἐπίστευεν ἀπὸ ἀβββᾶς καὶ ἤδη ὡς πάπας διαισθάνεται. Ἐκ τῶν συνοδικῶν 371 ἐψήφισαν ἀπεριόριστον Ναί, (placet) 61 ναί, μὲ τροποποίησιν τοῦ κειμένου (placet juxta modum) καὶ 88 ὄχι (non placet). Ἠκολούθησε νέα ἐπίσημος συνεδρία, καθ' ἣν ἐξεβιάσθησαν οἱ ἐπίσκοποι νὰ ψηφίσουν ὑπὲρ τοῦ δόγματος τοῦ πάπα (πλὴν δύο, τοῦ Αἰακίου καὶ Βορ. Ἀμερικῆς) «ὡς Θεόθεν ἀποκεκαλυμένον δόγμα». Ἡ ψήφισις τοῦ δόγματος τούτου, καθ' ἣν ἐποχὴν αἱ θεωρίαι Μὰρξ καὶ Ἔγκελ διεδίδοντο καὶ αἱ ἐπαναστάσεις κατὰ τῶν ἀπολυταρχιῶν (Βιένης 1848) εὐωδοῦντο, κατερράκωσε τὸ γόητρον τοῦ πάπα (*). Συνέπεια αὐτοῦ ἦτο

(*) Ἀλλὰ μήπως δὲν ἦτο ἐξ ἴσου φαιδρὰ ἡ πρὸ διετίας ἐνέργεια τοῦ πάπα Πίου ΙΒ νὰ διακηρύξῃ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ χρυσοῦ ἔτους τοῦ Καθολικισμοῦ τὸ δόγμα τῆς Παρθένου Μαρίας; Καὶ ἔτι φαιδροτέρα ἡ ἀναγγελία τοῦ ἰδίου εἰς τοὺς urbi et orbe πιστούς του, ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νόσου του εἶδεν ἐνώπιόν του νὰ ἐμφανίζεται ὁ Χριστός;;

ἡ ἀπόσχισις ἐκ τῆς Καθολικῆς ἐκκλησίας ἐκλεκτῶν μελῶν αὐτῆς, οἵτινες ἀπετέλεσαν τὸν «παλαιοκαθολικισμόν».

Τὸ δεύτερν ράπισμα ἐδέχθη ὁ Πάπας τὸ 1870, ὅτε κατελήφθη ἡ Ρώμη ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῆς Σαρδηνίας Βίκτωρος Ἐμμανουήλ. Ὁ πάπας Πῖος Θ' ἐνεκλείσθη εἰς τὸ Βατικανὸν κι' ἀνεκήρυξε τὸ ἀνάκτορον τοῦτο ὡς φυλακὴν αὐτοῦ τε καὶ τῶν περιστοιχιζόντων αὐτὸν κληρικῶν. Ἐν τούτοις τὰ ἀνάκτορα Βατικανοῦ, Λατερανοῦ καὶ τὸ Καστὲλ Γκαντόλφο ἀνεγνωρίσθησαν ὑπὸ τῆς Ἰταλικῆς κυβερνήσεως ὡς ἰδιοκτησία τοῦ πάπα. Ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τοῦ Λατερανοῦ ὑπεγράφη τὴν 11 Φεβρουαρίου 1929 ὑπὸ τοῦ Μουσολίνι καὶ τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ πάπα Καρδιναλίου Γκάσπαρι (σημερινοῦ πάπα Πίου ΙΒ') ἡ μεταξὺ Ἰταλίας καὶ παπισμοῦ ἱστορικὴ σύμβασις, ἥτις ἔλυε τὸ «ρωμαϊκὸν ζήτημα». Δι' αὐτῆς ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς Ἰταλίας τὸ Κράτος τοῦ Βατικανοῦ καὶ ἡ ἐπανασύστασις τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας τοῦ πάπα. Ὑπὸ δὲ τοῦ Πάπα ἀνεγνωρίσθη ἡ ὁριστικὴ κατοχὴ τῆς Ρώμης ὑπὸ τοῦ Ἰταλικοῦ Κράτους (*).

Ὁ Καθολικισμὸς δὲν ἔπαυσε νὰ εἶναι ἐχθρὸς τοῦ Ἑλληνισμοῦ οὔτε κατὰ τὰς εἰρηνικὰς οὔτε καὶ κατὰ τὰς πολεμικὰς περιόδους, ἢ καὶ τὰς περιόδους τῶν σκληρῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ δοκιμασιῶν. Ἡ Μικρασιατικὴ Ἑλληνικὴ καταστροφὴ τὸν ἄφησεν ἀσυγκίνητον καὶ ἡ ἀπάθεια μὲ τὴν ὁποίαν τὴν παρηκολούθησεν ἦτο μία σιωπηρὰ εὐλογία τοῦ Κεμαλικοῦ πυρὸς καὶ σιδήρου τοῦ 1922. Ὁ καθολικισμὸς ἐμφανίζεται σήμερον ἐν Ἑλλάδι ἐν τῷ προσώπῳ τῶν Λεβαντίνων.

Μὲ τὴν ὀνομασίαν αὐτὴν χαρακτηρίζεται μία ὁμὰς «Ἑλλήνων» Καθολικῶν τὸ θρήσκευμα, γλωσσομαθῶν, ὁμιλούντων ὡς κυρίαν γλῶσσαν τὴν Ἑλληνικήν. Εἶναι ἀπόγονοι τῶν σταυροφόρων οἵτινες κατὰ καιροὺς κατέλαβον τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου ἢ ἐκφραγκισθέντες Ὀρθόδοξοι οἵτινες ἠσπάσθησαν τὸν Καθολικισμὸν κατὰ τὴν δραματικὴν περίοδον τοῦ Βυζαντίου τῆς ἐποχῆς τῶν σταυροφοριῶν καὶ οἵτινες τότε ἀνῆκον εἰς τὴν φατρίαν τῶν Ἑνωνικῶν (Βησσαρίωνος). Περὶ αὐτῶν ὁ Γερμανὸς ἱστορικὸς Α. Δ. Μόρτμανν γράφει ἐν ἔτει 1891: «Ἡ μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Λατίνων ἀντιπάθεια διατελεῖ ὑφισταμένη καὶ ἄχρι τῆς σήμερον ἐπίσης ἰσχυρὰ ἐκδηλουμένη εἰς πλείστας περιστάσεις μικρὰς καὶ μεγάλας. Εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας (1821 - 1829) **ο ὐ δ ε ὶ ς Κ α θ ο λ ι κ ὸ ς** ἔλαβε μέρος.

---

*) Τὸ Βατικανὸν ἔθεσεν εὐθὺς ἀμέσως εἰς κυκλοφορίαν γραμματόσημα μὲ τὴν σφραγίδα τῆς ἡμερομηνίας τῆς συνθήκης τὰ ὁποῖα ἐπωλήθησαν λόγῳ τοῦ περιορισμένου ἀριθμοῦ σειρῶν εἰς ὑψηλοτάτην τιμήν.

» Λέγεται μάλιστα ὅτι οἱ Καθολικοὶ Ἕλληνες ἦσαν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἐκεῖνοι κατάσκοποι τῶν Τούρκων.

» Ἐκ τῶν νήσων τοῦ Ἀρχιπελάγους καὶ μάλιστα ἐκ Τήνου ἔρχονται εἰς Κωνσταντινούπουλιν κατ' ἔτος πλεῖστοι ὅσοι νέοι Ἕλληνες διὰ νὰ γίνουν ὑπηρέται. Ἀλλ' ὅσοι ἐξ αὐτῶν εἶναι Καθολικοῦ δόγματος τρέχουν ἀμέσως καὶ γίνονται ραγιάδες ὅπως ἀποκόψουν καὶ τὸν τελευταῖον δεσμὸν τὸν συνδέοντα αὐτοὺς πρὸς τὴν πατρίδα των.

» Ἕκαστος ἐξ αὐτῶν θεωρεῖ πρὸς τούτοις προσβολήν του, ἄντις ὀνομάσῃ αὐτὸν «Ἕλληνα» καὶ διαμαρτυρόμενος ἐντόνως ἀποκαλεῖ ἑαυτὸν Καθολικόν. Καὶ αὐτὴν δὲ τὴν μητρικήν του Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἀναγινώσκει μὲ λατινικὰ γράμματα ἀγνοῶν τὰ Ἑλληνικὰ στοιχεῖα...»

Κατὰ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφήν, καίτοι δὲν εἶναι ἐπισήμως διαπιστωμένον, ἐν τούτοις λέγεται ὅτι τόσον οἱ Λεβαντῖνοι ὅσον καὶ οἱ Ἑβραῖοι εἰς Σμύρνην συμπεριφέρθησαν ἔχθιστα πρὸς τοὺς Ἕλληνας κατὰ τὴν δραματικὴν περίοδον Σεπτεμβρίου - Ὀκτωβρίου 1922.

Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ἀπολύτως βέβαιον εἶναι ὅτι κατὰ τὴν Κατοχὴν ἐχρημάτισαν εἰς ΜΑ ὄργανα τῆς Ἰντέλιτζες Σέρβις βυσσοδομοῦντες κατὰ τῶν νομιμοφρόνων Ἑλλήνων κι' ἀπεργαζόμενοι τὴν καταστροφὴν τῆς Ἑλλάδος διὰ τῶν εἰσηγήσεων καὶ προτροπῶν ἐνισχύσεως τοῦ ΕΑΜ καὶ τῶν ἄλλων ἀναρχικῶν στοιχείων ἅτινα χάρις καὶ εἰς τοὺς Λεβαντίνους προπαρεσκεύασαν καὶ ἐξετέλεσαν τὸν πρῶτον γῦρον τοῦ ΚΚΕ εἰς ΜΑ. (Ἀπρίλιον 1944).

Ὁ Καθολικισμὸς ἦτο ἡ μόνη ἐκκλησία ἐν τῷ κόσμῳ ἥτις δὲν ἀπεδοκίμασε τὰς εἰς βάρος τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς Ὀρθοδοξίας Τουρκικὰς βαρβαρότητας τῆς 6ης Σεπτεμβρίου 1955 εἰς Σμύρνην καὶ Κων)πολιν.

ΚΡΑΤΗ ΟΥΔΕΤΕΡΑΣ ΣΤΑΣΕΩΣ

8. ***Φινλανδία.*** Ἔγινεν ἀνεξάρτητος μετὰ τὸν Α' παγκόσμιον πόλεμον ἀνακηρυχθεῖσα εἰς Δημοκρατίαν. Ἔχει ἔκτασιν 337.113 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸν 4.000.000. Κατὰ τὸ θρήσκευμα εἶναι 96% Λουθηρανοί, 2% Ὀρθόδοξοι καὶ 2% διάφοροι. Εἶναι λαὸς Φιννικῆς καταγωγῆς. Ἡ ὁμιλουμένη ὑπ' αὐτοῦ γλῶσσα ἡ Φινλανδικὴ ὁμοιάζει πρὸς τὴν οὑγγρικὴν καὶ τουρκικήν. Ταύτην ὁμιλοῦν τὰ 87,5%. Τὴν

Σουηδικὴν τὸ 9,3 καὶ οἱ λοιποὶ ὁμιλοῦν τὴν Ρωσικὴν καὶ Λαπωνικήν. Πρωτεύουσά της εἶναι τὸ 'Ελσίνσκι (375.000).

Τὸ ὄνομά της σημαίνει «χώρα τῶν λιμνῶν». 'Υπάρχουν ἐν αὐτῇ πλέον τῶν 3.000 λιμνῶν. Τὰ $^{3}/_{8}$ τοῦ ἐδάφους της καλύπτονται μὲ δάση κωνοφόρων δένδρων. Τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ἐδάφους της εἶναι βαλτῶδες καὶ ἄγονον.

Αἱ Φινλανδικαὶ ἀκταὶ ἐπὶ τοῦ Βυθνικοῦ κόλπου (μεταξὺ Φινλανδίας καὶ Σουηδίας) σχηματίζουν πολυαρίθμους κολπώσεις καὶ καλοὺς λιμένας. Παρὰ τὰς ἀκτάς της εὑρίσκονται πολλαὶ νησίδες, τὰς ὁποίας οἱ Φινλανδοὶ ὀνομάζουν «σέρας».

'Η χώρα εἶναι γεωργικὴ καὶ κτηνοτροφικὴ ἡ δὲ ἁλιεία τῆς ἀποφέρει ἀξιόλογον ἐθνικὸν πλοῦτον. 'Η ἐκμετάλλευσις τῶν ἀπεράντων δασῶν της γίνεται συστηματικῶς, ἔχει δὲ λίαν ἀνεπτυγμένην βιομηχανίαν χαρτοποιΐας.

Τὴν 30 Σεπτεμβρίου 1939 ἡ χώρα ἀπροκλήτως ὑπέστη ἐπίθεσιν ἐκ μέρους τῆς Σοβ. 'Ενώσεως, κατώρθωσε δὲ ἐπὶ 3μηνον νὰ κρατήσῃ τὸ βάρος τῶν σοβιετικῶν ἐνόπλων δυνάμεων, ἐξαναγκασθεῖσα τελικῶς εἰς συνθηκολόγησιν καὶ παραχώρησιν ὡρισμένων εὐφόρων ἐκτάσεών της. Μετὰ τὸν Β' παγκόσμιον πόλεμον καὶ ἐπειδὴ κατὰ τὴν διάρκειάν του εἶχε συμμαχήσει μετὰ τῶν Γερμανῶν ὑπεχρεώθη νὰ προβῇ εἰς νέας παραχωρήσεις πρὸς τοὺς Ρώσους (λιμένες Πετσάμο καὶ Πορκκάλα τῆς Βορ. Θαλάσσης) ἕνεκεν τῶν ὁποίων ἀπώλεσε τὴν ἔξοδόν της εἰς τὸν Β' παγωμένον ὠκεανόν. Τὸν λιμένα ὅμως Πορκκάλα ἡ Σ.Ε. ὅλως ἀπροσδοκήτως ἀπέδωσεν εἰς τὴν Φινλανδίαν τὸ 1952, τοῦτο δὲ ἵνα φανῇ εὐάρεστος πρὸς τὴν χώραν ταύτην καὶ ἀποτρέψῃ τὴν σύμπραξίν της εἰς τὸ συμβούλιον ὑπουργῶν τῶν «Σκανδιναυϊκῶν Κρατῶν» (*) Παρὰ ταῦτα τὸν 'Οκτώβριον 1955 ἡ Φινλανδία

---

*) 'Η ἀνέκαθεν ὑπάρχουσα, πατροπαραδότως, συνεργασία μεταξὺ τῶν Σκανδιναυικῶν κρατῶν ἐτονώθη ἔτι πλέον τὸ 1951 διὰ τῆς συστάσεως «διακοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς» ὑπὸ τῶν Κρατῶν Σουηδίας, Νορβηγίας, Δανίας καὶ Φινλανδίας, τῆς ὁποίας ἔργον θὰ ἦτο ἡ ἀποκατάστασις ἐλευθέρας κυκλοφορίας ἀνθρώπων καὶ ἀγαθῶν, ἡ κατάργησις διαβατηρίων καὶ ἡ παροχὴ τελωνειακῶν διευκολύνσεων.

'Η ἐπιτροπὴ αὐτὴ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1952 μετεβλήθη εἰς Συμβούλιον τῶν 'Υπουργῶν Σκανδιναυικῶν Κρατῶν. 'Η Φινλανδία μὴ θέλουσα νὰ δυσαρεστήσῃ τὴν Σ.Ε. ἀπέφυγε τότε νὰ συμμετάσχῃ τοῦ Συμβουλίου τὴν θέσιν της δὲ κατέλαβεν ἡ 'Ισλανδία. 'Αποστολὴ τοῦ Συμβουλίου: 'Η μελέτη ὅλων τῶν μορφῶν τῆς συνεργασίας ἐπὶ τοῦ διοικητικοῦ, κοινωνικοῦ, οἰκονομικοῦ καὶ πνευματικοῦ ἐπιπέδου. 'Εν τῇ οὕτω δημιουργηθείσῃ Σκανδιναυικῇ κοινότητι, ἄμεσος συνέπεια ἦτο ἡ ἔμμεσος προσέγγισις — μέσῳ τῶν 3 κρατῶν τοῦ ΝΑΤΟ Νορβηγίας, Δανίας, 'Ισλανδίας, — τῆς Σουηδίας καὶ μετέπειτα καὶ τῆς Φινλανδίας πρὸς τὸ ΝΑΤΟ.

ἔγινε μέλος τοῦ Συμβουλίου προσεγγίζουσα οὕτω ἐμμέσως τὴν Ἀτλαντικὴν συμμαχίαν.

Παρὰ τὴν ἰσχυροτάτην ὑπὸ τῶν Σοβιὲτ ἀσκηθεῖσαν καὶ ἀσκουμένην ἰδεολογικὴν καὶ διπλωματικὴν πίεσιν κατώρθωσε μέχρι τοῦδε ἡ Φινλανδία—χώρα πνευματικῶς προηγμένη μὲ μηδὲν ποσοστὸν ἀγραμμάτων—ν' ἀποφύγη τὴν κομμουνιστικοποίησιν καὶ τὸν θανάσιμον ἐναγκαλισμὸν τῆς Σοβιετικῆς «προστασίας».

Ἡ οὐδετέρα πολιτικὴ τῆς χώρας εἶναι ἡ ἀπολύτως δι' αὐτὴν ἐνδεδειγμένη, χάριν τῆς ἐθνικῆς της ὑποστάσεως.

9. ***Αὐστρία.*** Ἔχει ἔκτασιν 33.851 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸν 7.000.000. Γλῶσσα ἡ Γερμανικὴ καὶ θρησκεία Καθολικὴ τῶν 88,27% τοῦ πληθυσμοῦ. Οἱ λοιποὶ εἶναι Διαμαρτυρόμενοι. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Βιέννη (1.700.000). Πολίτευμα : Κοινοβουλευτικὴ Δημοκρατία.

Ἡ χώρα εἶναι ὀρεινή. Τὸ ΝΔ καὶ ΝΑ τμῆμα αὐτῆς καταλαμβάνουν αἱ Αὐστριακαὶ Ἄλπεις. Ἐπ' αὐτῶν τρεῖς κύριαι διαβάσεις σχηματίζονται, ἡ σπουδαιοτέρα τῶν ὁποίων εἶναι ἡ τοῦ Μπρένερ μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Ἰταλίας.

Τὸ ΒΔ τμῆμα τοῦ ἐδάφους της, πεδινόν, διαρρέεται ἀπὸ τὸν π. Δούναβιν.

Τὸ πλουτοπαραγωγικὸν δυναμικὸν τῆς χώρας εἶναι πενιχρόν. Τὰ δασικὰ προϊόντα της ἐκ τῶν μεγάλων καὶ ἀφθόνων δασῶν αὐτῆς, ἀρίστης ποιότητος ξυλείας, ἀποτελεῖ τὸ μεγαλύτερον σκέλος τῆς ἐθνικῆς της οἰκονομίας. Ἡ βιομηχανία της (μεταλλουργία, ὑφαντουργία, χημικῶν προϊόντων) εἶναι ἐξαιρετικῶς ἀνεπτυγμένη. Ὁ ὀρυκτός της πλοῦτος εἶναι μηδαμινὸς περιοριζόμενος εἰς λιγνίτην καὶ σίδηρον.

Αἱ συγκοινωνίαι εἶναι πυκνόταται. Τὸ σιδηροδρομικὸν δίκτυον εἶναι 7.000 χλμ. Ἡ σπουδαιοτέρα συγκοινωνιακὴ ἀρτηρία της εἶναι ὁ ποταμὸς Δούναβις. Εἰς τὴν Βιέννην ὑπάρχουν μεγάλαι λιμενικαὶ ἐγκαταστάσεις. Τὸ ὁδικὸν δίκτυον εἶναι τέλειον καὶ πυκνὸν φέρον ἐκ διαφόρων κέντρων καὶ δασικῶν περιοχῶν πρὸς τὸν Δούναβιν.

Αἱ πλεῖσται τῶν μεγάλων συγκοινωνιακῶν ἀρτηριῶν τῆς Εὐρώπης διέρχονται ἐκ τοῦ Αὐστριακοῦ ἐδάφους καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ χώρα προσαποκτᾶ μεγάλην στρατιωτικὴν ἀξίαν.

Ἡ Αὐστρία ὡς Κράτος ἐδημιουργήθη μετὰ τὸν Α' παγκόσμιον πόλεμον ὡς κλάσμα τῆς ἄλλοτε δυαδικῆς μεγάλης Αὐστροουγγαρικῆς, μοναρχίας τῶν Ἀψβούργων. Τὸ ὑπὸ τοῦ Χίτλερ διακηρυχθὲν δόγμα «Ἄνσλους« (ἕνωσις), ὡδήγησε καὶ εἰς τὴν πραγματοποίησιν ταύτης τὸ 1938 ἑνωθείσης τῆς Αὐστρίας μετὰ τοῦ Γ' Ράϊχ.

Μετὰ τὸν Β' παγκόσμιον πόλεμον ἐτέθη ὑπὸ διασυμμαχικήν, τῶν νικητριῶν Μεγάλων Δυνάμεων, κατοχήν.

Ἡ ἀκολουθουμένη σήμερον πολιτικὴ τῆς οὐδετερότητος ἐπιβάλλεται εἰς αὐτὴν ὡς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς της θέσεως καὶ τῶν ὑφισταμένων νῦν συνθηκῶν μετὰ τὴν πρόσφατον ἀποχώρησιν τῶν ξένων (Δυτικῶν καὶ Σοβιετικῶν) στρατῶν ἐκ τοῦ ἐδάφους της.

10. ***Γιουγκοσλαυία (*).***

11. ***Ἱσπανία.*** Ἔχει ἔκτασιν 503,061 τετρ. χλμ. μετὰ τῶν νήσων της Βαλεαρίδων, εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ Καναρίων εἰς τὸν Ἀτλαντικόν. Ὁ πληθυσμός της ἀνέρχεται εἰς 28.500.000 μὲ θρησκείαν Καθολικὴν καὶ γλῶσσαν Ἱσπανικήν. Πρωτ. ἡ Μαδρίτη (1.500.000).

Εἶναι χώρα ὀρεινὴ ἔχει ὅμως καὶ καλλιεργισίμους μεγάλας ἐκτάσεις εἰς τὰς κοιλάδας τῶν ποταμῶν αὐτῆς. Ἔχει φελλοφόρους βαλανιδέας ἐκ τῶν ὁποίων ἐξάγεται σημαντικὴ ποσότης φελλοῦ.

Τὸ 1931 κατήργησε τὴν βασιλεἰαν καὶ ἀνεκηρύχθη εἰς δημοκρατίαν. Ἀλλὰ οἱ πλόκαμοι τοῦ Κομμουνισμοῦ τῆς Μόσχας ἀποβλέποντος νὰ εἰσέλθη διὰ τῆς ὀπισθίας θύρας εἰς τὴν Εὐρώπην ὡδήγησαν τὸ 1936 εἰς τὸν ἐπὶ τριετίαν διαρκέσαντα ἐμφύλιον πόλεμον καθ' ὃν ἡ χώρα ἐγένετο τὸ μέτωπον τῶν διεθνῶν πολεμικῶν πειραματισμῶν.

Ἡ εἰσδοχή της εἰς τὸν ΟΗΕ δὲν ἐγένετο ἀποδεκτή. Ἐν τούτοις συνδέεται στενῶς μὲ τὰς ΗΠΑ διὰ τοῦ ἀπὸ 26 Σεπτεμβρίου 1953 ἀμυντικοῦ συμφώνου τῆς Μαδρίτης.

Π λ ο υ τ ο π α ρ α γ ω γ ι κ ὸ ν δ υ ν α μ ι κ ό ν : Πρώτας ὕλας ἡ Ἱσπανία ἔχει ὑδράργυρον (τὰ σημαντικώτερα κοιτάσματα τῆς ὑδρογείου), σίδηρον, ἄνθρακα, χαλκόν, ψευδάργυρον, κοβάλτιον, ἄργυρον κ. ἄ. Ἐπίσης περιωρισμένην ποσότητα ξυλείας καὶ σημαντικὴν φελλοῦ. Ἡ βιομηχανία της εἶναι ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένη (ὑφαντουργία, χαρτοποιΐα, ἀλιπάστων).

(*) Ἴδε Δ τόμον μέρος Β'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ

'Η 'Ελληνική ἰδέα ἥτις εἶχε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα δημιουργήσει τὰς ἀμφικτυονίας κι' εἶχεν ἐμπνεύσει τὴν ἵδρυσιν τῆς ΚΤΕ (Κοινωνίας τῶν 'Εθνῶν) μετὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον, ἐπρυτάνευσε καὶ αὖθις ἐν τῷ κόσμῳ συντελέσασα ὅπως συσταθῇ κατὰ τὸ πρότυπον τῶν Δελφῶν ὁ μεταπολεμικὸς ὀργανισμὸς τῶν 'Η ν ω μ έ ν ω ν 'Ε θ ν ῶ ν.

ΠΡΟΗΓΗΘΕΝΤΑ

Πρόδρομος τῆς ἰδέας ὑπῆρξεν ὁ Χ ά ρ τ η ς τ ο ῦ 'Α τ λ α ν τ ι κ ο ῦ.

Κατὰ τὴν ἐπὶ πολεμικοῦ πλοίου εἰς τὸν 'Ατλαντικὸν συνάντησίν των, οἱ Ρούσβελτ καὶ Τσῶρτσιλ ἐξέπεμψαν τὴν 14ην Αὐγούστου 1941 (Αἱ ΗΠΑ δὲν εἶχον εἰσέτι εἰσέλθη εἰς τὸν πόλεμον) κοινὴν δήλωσιν ἐξ ὀκτὼ σημείων.

Τὸ 3ον ἄρθρον αὐτῆς, ἀφορὸν κυρίως ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας διὰ τὸ σημερινὸν ἐθνικὸν ἐπιτακτικὸν θέμα τῆς Κύπρου, εἶναι τὸ καθορῖζον τ ὴ ν ἀ ρ χ ὴ ν α ὐ τ ο δ ι α θ έ σ ε ω ς π ά ν τ ω ν τ ῶ ν Λ α ῶ ν.

26 ἔθνη μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ 'Ελλάς, διεκήρυξαν ἐν Οὐασιγκτῶνι τὴν 1ην 'Ιανουαρίου 1942 ὅτι ἀσπάζονται τὰς ἀρχὰς τοῦ Χάρτου τοῦ 'Ατλαντικοῦ. Διαρκοῦντος τοῦ πολέμου προσεχώρησαν εἰς τὰ πρῶτα ταῦτα «'Ηνωμένα Ἔθνη» καὶ ἕτερα 21. Κατὰ τὴν ἱδρυτικὴν διάσκεψιν τῶν 'Ηνωμένων 'Εθνῶν ἐν 'Αγίῳ Φραγκίσκῳ (15 'Απριλίου – 26 'Ιουνίου 1945) προσετέθησαν καὶ 4 εἰσέτι ὥστε ὁ ἀριθμὸς τῶν ἱδρυτικῶν μελῶν – Κρατῶν τοῦ ΟΗΕ ν' ἀνέλθη εἰς 51, τ' ἀκόλουθα :

— Αἴγυπτος, Αἰθιοπία, 'Αϊτή, 'Αργεντινή, Αὐστραλία.
— Βέλγιον, Βενεζουέλα, Βολιβία, Βραζιλία.
— Γαλλία, Γιουγκοσλαυία, Γουατεμάλα.
— Δανία, Δομινικανὴ Δημοκρατία.
— 'Ελλάς.
— 'Ηνωμέναι Πολιτεῖαι 'Αμερικῆς.
— 'Ινδίαι, 'Ιράκ, 'Ιράν, 'Ισημερινός.
— Καναδᾶς, Κάτω Χῶραι, Κίνα, Κολομβία, Κοσταρίκα, Κούβα.
— Λευκορωσία, Λίβανος, Λιβερία, Λουξεμβοῦργον.
— Μεγάλη Βρεττανία, Μεξικόν.
— Νέα Ζηλανδία, Νικαράγουα, Νορβηγία, Νότιος 'Αφρική.
— Οὐκρανία, Οὐραγουάη.
— Παναμᾶς, Παραγουάη, Περοῦ, Πολωνία.
— Σαλβαντόρ, Σαουδικὴ 'Αραβία, Σοβιετικὴ Ἕνωσις, Συρία.
— Τουρκία, Τσεχοσλοβακία.
— Φιλιππῖναι.
— Χιλή, Χονδούρας.

'Ο ΟΗΕ ἔχει ἰδίαν σημαίαν, κυανὴν μὲ ἀργυρᾶν (λευκὴν) ὑδρόγειον.

Τὸ καταστατικόν του ἀποτελεῖται ἐξ 111 ἄρθρων προλογιζομένων μὲ τοὺς σκοποὺς καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς 'Οργανώσεως αἵτινες εἶναι:

— 'Η διατήρησις τῆς εἰρήνης.
— 'Η ἀμοιβαία ἰσότης τῶν μελῶν τοῦ ΟΗΕ.
— 'Η φιλία καὶ συνεργασία μεταξὺ τῶν μελῶν — Κρατῶν.
— 'Ο σεβασμὸς τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας.
— 'Η κοινωνικὴ πρόοδος.
— 'Η κατάργησις γλωσσικῶν, φυλετικῶν καὶ θρησκευτικῶν διακρίσεων.
— 'Η βελτίωσις τῆς στάθμης ζωῆς ἐν τῷ κόσμῳ, κ. ἄ.

'Επίσημοι γλῶσσαι τοῦ ΟΗΕ εἶναι πέντε: 'Αγγλική, Γαλλική, Ρωσική, Κινεζική, 'Ισπανική.

'Απὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ ΟΗΕ προσετέθησαν κατὰ διαφόρους χρονολογίας 30 εἰσέτι κράτη ὡς ἑξῆς:

— 19 Νοεμβρίου 1946: 'Αφγανιστάν, 'Ισλανδία, Σουηδία.
— 16 Δεκεμβρίου 1946: Ταϋλάνδη.
— 30 Σεπτεμβρίου 1947: 'Υεμένη.
— 19 'Απριλίου 1948: Βιρμανία.
— 11 Μαΐου 1949: 'Ισραήλ.
— 28 Σεπτεμβρίου 1950: 'Ινδονησία.
— 14 Δεκεμβρίου 1955: 'Αλβανία, Αὐστρία, Βουλγαρία, 'Ιορδα-

νία, Ἰρλανδία, Ἱσπανία, Ἰταλία, Καμβόδζη, Κεϋλάνη, Λάος, Λιβύη, Νεπάλ, Οὐγγαρία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Φινλανδία.

—12 Νοεμβρίου 1956: Μαρόκον, Σουδάν, Τυνησία.

—18 Δεκεμβρίου 1956: Ἰαπωνία.

—18 Μαρτίου 1957: Γκάνα.

Παραμένουν ἐν ἐκκρεμότητι αἱ ὑποβληθεῖσαι ὑποψηφιότητες τῆς Ἐξωτερικῆς Μογγολίας, τῶν Βορείου καὶ Νοτίου Βιετνάμ, τῶν Βορείου καὶ Νοτίου Κορέας. Διὰ τὴν εἰσδοχὴν τῆς πρώτης προβάλλεται ἐσαεὶ τὸ veto τῆς Ἐθνικιστικῆς Κίνας διὰ δὲ τὰ 4 ἄλλα Κράτη ὁ ΟΗΕ ἀπεφάνθη ὅτι θὰ γίνουν δεκτὰ εἰς τοὺς κόλπους του μετὰ τὴν ἑνοποίησίν των ὡς θὰ συμβῇ καὶ διὰ τὰς δύο Γερμανίας, οὐδεμία τῶν ὁποίων ἄλλωστε ὑπέβαλεν μέχρι τοῦδε αἴτησιν εἰσδοχῆς εἰς τὸν Ὀργανισμόν.

Μέλος τοῦ ΟΗΕ εἶναι σήμερον ἡ ἐκ τῶν ἱδρυτικῶν του μελῶν Ἐθνικιστικὴ Κίνα, ἐκπροσωποῦσα 10 ἑκ. Κινέζων ἐνῷ εἶναι ἐκτὸς τοῦ ΟΗΕ, ἀντιδρουσῶν τῶν ΗΠΑ μὲ τὸ δικαίωμά των τοῦ Veto, ἡ Ἐρυθρὰ Κίνα, ἐκπροσωποῦσα 600 ἑκ. Κινέζων.

Ἡ Ἑλβετία πρεσβεύουσα τὴν ἀρχὴν τῆς ἀπολύτου οὐδετερότητος δὲν συμμετέχει τοῦ ΟΗΕ καίτοι ὑπῆρξε μέλος τῆς ΚΤΕ.

Κύρια ὄργανα τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν ὡς καθορίζει τὸ ὑπ' ἀριθ. Γ' Κεφάλαιον εἶναι:

1) ***Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις***, 2) ***τὸ Συμβούλιον Ἀσφαλείας***, 2) ***τὸ Οἰκονομικὸν καὶ Κοινωνικὸν Συμβούλιον***, 4) ***τὸ Συμβούλιον Κηδεμονιῶν***, 5) ***τὸ Διεθνὲς Δικαστήριον***, 6) ***ἡ Γραμματεία***, 7) ***Διάφοροι βοηθητικοὶ ὀργανισμοί***.

1. ***Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις***. Ἐκπροσωπεῖται εἰς αὐτὴν ἕκαστον Κράτος μὲ 1 ψῆφον, διδομένην ὑπὸ 5 μελῶν ἅτινα τὸ ἐκπροσωποῦν. Αἱ ἕδραι συνεπῶς εἶναι 405 (81 Κρατῶν).

Τὸ δικαίωμα ἀρνησικυρίας (Veto) δὲν ἰσχύει εἰς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν. Ἀπαιτεῖται ἐν τούτοις πλειοψηφία τῶν $^2/_3$ ἵνα καταστοῦν ἔγκυροι ἀποφάσεις ἐπὶ σοβαρῶν ζητημάτων.

Ἐκτὸς τῶν τακτικῶν συνόδων της κατὰ Σεπτέμβριον, δύναται νὰ συνέλθῃ καὶ ἐκτάκτως.

2. ***Τὸ Συμβούλιον Ἀσφαλείας***. Εἶναι ἑνδεκαμελὲς μὲ πέντε μόνιμα μέλη (Ἀμερικήν, Ρωσίαν, Ἀγγλίαν, Γαλλίαν καὶ Κίναν) καὶ ἓξ αἱρετὰ μέλη ἐναλασσόμενα ἀνὰ τρία κατὰ διετίαν.

Πρόβλημα δημιουργεῖται ἑκάστοτε μὲ τὴν ὑπὸ τῆς Ἐθνικιστικῆς Κίνας κατεχομένην ἕδραν διότι ἐνῷ κατὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ ὀργανισμοῦ ἡ Κίνα ἦτο μία τῶν 5 μεγάλων Δυνάμεων ἐν τῷ κόσμῳ, σή-

μερον ἐκπροσωπεῖ μόνον 10 ἐκ. ψυχῶν ἐξαρτωμένη οἰκονομικῶς καὶ στρατιωτικῶς ἐκ τῶν ΗΠΑ.

3. ***Οἰκονομικὸν καὶ Κοινωνικὸν Συμβούλιον.*** Ἀπαρτίζεται ἐκ 18 μελῶν ἐκλεγομένων ἀνὰ 6 κατ' ἔτος διὰ μίαν τριετίαν. Ἀσχολεῖται μὲ θέματα παγκοσμίου ἐνδιαφέροντος, οἰκονομικά, ὑγείας, σεβασμοῦ ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, κοινωνικῆς ἀναπτύξεως, ἀνυψώσεως στάθμης ζωῆς, βασανιστικῆς καταπιέσεως λαῶν κ.τ.τ.

4. ***Τὸ Συμβούλιον Κηδεμονιῶν.*** Ἀποτελεῖται ἀπὸ μέλη ἀνήκοντα εἰς τὰ Κράτη :

α) Τὰ ἀσκοῦντα κηδεμονίας (πλὴν Ν. Ἀφρικῆς μὴ ἀναγνωριζούσης τὸ καθεστὼς τῶν κηδεμονιῶν).

β) Τὰ μὴ ἀσκοῦντα κηδεμονίας, ἔχοντα ὅμως μόνιμον ἕδραν εἰς τὸ Συμβούλιον Ἀσφαλείας (Σ.Ε. καὶ Κίνα).

γ) Αἱρετὰ μέλη κατὰ τριετίαν εἰς τρόπον ὥστε τὰ μέλη τῆς κατηγορίας β' καὶ γ' νὰ ἐξισοῦνται πρὸς τὰ τῆς κατηγορίας α'.

Τὸ Κεφάλαιον ΙΑ' (ἄρθρ. 73—74) εἶναι σπουδαῖον διότι θεσπίζει τὴν ὕπαρξιν «μὴ αὐτοκυβερνουμένων ἐδαφῶν» λαῶν ἀποβλεπόντων εἰς ἕνα ἱερὸν σκοπὸν ἤτοι τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἐλευθερίας των.

Ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ἀποικιοπροτεκτορατικῶν ἐδαφῶν ἡ Γαλλία ἐπέτυχε νὰ ἐξαιρεθῇ τὸ Ἀλγέριον ὡς «τμῆμα μητροπολιτικοῦ της ἐδάφους».

Ἐν τῷ κατωτέρω πίνακι παραθέτοντες τὰ ὑπὸ ξένην ἐντολὴν ἐδάφη ταῦτα σημειοῦμεν διὰ + ὅσα ἐξ αὐτῶν δὲν ἀπέκτησαν εἰσέτι τὴν ἐλευθερίαν των.

Ἀ γ γ λ ι κ ή ν: Γιβραλτάρ (+), Μάλτα (+), Κύπρος (+), Ἄντεν (+), Μαλαισία (ἔλαβεν ὑπόσχεσιν συντόμου ἀπελευθερώσεως), Σιγκαπούρη (+), Μπρουνέϊ (+), Β. Μπόρνεο (+), Σαραβαΐν (+), Χόγκ Κόγκ (+), Γαμβία (+), Σιέρρα Λεόνε (+), Νιγηρία (+), Ἁγ. Ἑλένη(+), Φάλκλαντ (+)(διεκδικούμεναι ἀπὸ τὴν Ἀργεντινήν), Βρεττανικὴ Γουϊνέα (+). Αἱ Βρεττανικαὶ Ἀντίλλαι (Τρίνινταντ, Δομίνικα, Ἅγ. Βικέντιος, Ἁγ. Λουκία, Γρενάδα, Μπαρμπάντος, Λιουάρντ, Ἰαμαϊκή), θὰ σχηματίσουν ἐντὸς τοῦ 1957 ὁμοσπονδίαν, Βρεττανικὴ Χονδούρας (+), Μπαχάμας (+), Βερμοῦδαι (+), Πιτκάϊρν (+), Γκίμπερτ - Ἔλλις (+), Φίτζι (+), Σολομῶν (+), Μαυρίκιος (+), Σεϋχέλλαι (+), Βρετ. Σομαλία (+), Οὐγκάντα (+), Κένυα (+), Ζανζιβάρη (ἔλαβεν ὑπόσχεσιν συντόμου ἀπελευθερώσεως), Νυάσαλντ καὶ Β. Ροδεσία (ἀμφότερα ἐσχημάτισαν ὁμοσπονδίαν μὲ τὴν Ροδεσίαν), Σβάτσιλαντ (+), Μπετσοέναλαντ (+), Μπασούτολαντ (+), τὰ τρία τελευταῖα διεκδικεῖ νὰ προσαρτήσει ἡ Νότιος Ἀφρική), Δυτ. Τόγκο (+), Δυτ. Καμερούν (+), Ταγκανίκα(+).

Ἀ γ γ λ ο α ι γ υ π τ ι α κ ή ν. Σουδὰν ἀποκτῆσαν ἀπὸ τοῦ 1956

τὴν ἐλευθερίαν του καὶ καταστᾶν ἀμέσως μέλος τοῦ ΟΗΕ.

Ἀγγλογαλλικήν. Νέαι Ἑβρίδες (+).

Ἀμερικανικήν. Ἀλάσκα (πρόκειται νὰ καταστῆ πολιτεία τῶν ΗΠΑ), Χαβάη (+), Πόρτο Ρίκο (+), Παρθένοι (+), Ζώνη διώρυγος Παναμᾶ (+), Γκουάμ (+), Σαμόα (+), Μαριάνναι+Καρολῖναι+Μάρσαλ (+).

Αὐστραλιανήν. Παπούα (+), ΒΑ Νέα Γουϊνέα (+), Νάουρου (+).

Βελγικήν. Κόγκο (+), Ρουάντα – Οὐρούντι (+).

Γαλλικήν. Τυνησία, Μαρόκον, Γαλλ. Δυτ. Ἀφρική (+), Γαλλ. Κεντρικὴ Ἀφρική (+), Μαδαγασκάρη (+), Ἕνωσις (+), Γαλλικὴ Σομαλία (+). Ἡ Ἰταλικὴ Σομαλία παραμείνασα ὑπὸ Ἰταλικὸν ἔλεγχον θὰ καταστῆ πρὸ τοῦ 1960 ἐλευθέρα. Γαλλικὴ Ἰνδοκίνα, Γαλλικαὶ Ἰνδίαι, (ἐνσωματωθεῖσαι κατόπιν δημοψηφίσματος εἰς τὰς Ἰνδίας), Ἅγ. Πέτρος καὶ Μικελὸν (+), Γουανδελοῦπα (+), Μαρτινίκα (+), Ταϊτῆ (+), Γαλλικὴ Γουϊάνα (+), Νέα Καληδονία (+), Ἀν. Τόγκο (+) καὶ Ἀνατ. Καμερούν (+).

Δανικήν. Γροιλανδία (+).

Ὑπὸ διεθνῆ ἔλεγχον (ΗΠΑ, Ἀγγλίας, Γαλλίας, Ἰταλίας, Ἰσπανίας, Πορτογαλίας, Βελγίου, Ὀλλανδίας). Ταγγέρη (Αὕτη μετὰ τῆς Ἰσπανικῆς ζώνης τοῦ Μαρόκου ἐνεσωματώθη εἰς τὸ Μαρόκον).

Ἰσπανικήν. Σαχάρα (+) Γουϊνέα (+).

Νεοζηλανδικήν. Κοὺκ (+), Τοκελάου (+), Δυτ. Σαμόα (+).

Ὀλλανδικήν. Ἰνδονησία (ἀπελευθερωθεῖσα μερικῶς τὸ 1949) Σουρινὰμ (+), Κουρασάο (+).

Πορτογαλικήν. Πράσινον Ἀκρωτήριον (+), Γουϊνέα (+) Ἀγκόλα (+) Ἅγ. Θωμᾶς καὶ Πρίγκηπος (+), Μοζανβίκη (+), Πορτογαλικαὶ Ἰνδίαι (+), Τιμὸρ (+).

Νοτιοαφρικανικήν. Νοτιοδυτικὴ Ἀφρική (+).

5. ***Τὸ Διεθνὲς Δικαστήριον.*** Τὸ καταστατικόν του σύγκειται ἐξ 70 ἄρθρων, ἀπαρτίζεται δὲ ἐκ 15 δικαστῶν διαφόρων ἐθνικοτήτων ἐκλεγομένων ὑπὸ τοῦ ΟΗΕ Γλῶσσαι χρησιμοποιούμεναι εἶναι ἡ Ἀγγλικὴ καὶ Γαλλική. Αἱ ἀποφάσεις του εἶναι ἀνέκκλητοι.

6. *Ἡ Γραμματεία τοῦ ΟΗΕ* Ἐκ τοῦ Γενικοῦ γραμματέως, προσώπου αἱρετοῦ, καὶ ἐκ τοῦ ἀπαραιτήτου γραφειοκρατικοῦ προσωπικοῦ.

7. ***Βοηθητικὴ τοῦ ΟΗΕ Ὀργανισμοί.*** Ὀργάνωσις Διατροφῆς καὶ Γεωργίας.

– Ἐκπαιδευτική, Ἐπιστημονικὴ καὶ Μορφωτικὴ ὀργάνωσις Ἡν. Ἐθνῶν (Οὐνέσκο).

– Διεθνὴς Ὀργάνωσις Ἐργασίας (μὲ ἕδραν τὴν Γενεύην (Ὑπ' αὐτὴν ὑπάγεται ἡ ΔΕΜΕ ἤτοι ἡ Διεθνὴς Ἐπιτροπὴ Μεταναστεύσεων Ἐξωτερικοῦ).

– Διεθνὴς Ὀργάνωσις Πολιτικῆς Ἀεροπορίας.

– Διεθνὲς Νομισματικὸν Ταμεῖον.

– Διεθνὴς Τράπεζα Ἀνοικοδομήσεως.

– Παγκόσμιος Μετερεωλογικὴ Ὀργάνωσις.

– Διεθνὴς Ἕνωσις Τηλεπικοινωνιῶν.

– Παγκόσμιος Ταχυδρομικὴ Ἕνωσις.

– Παγκόσμιος Ὀργάνωσις Ὑγείας.

Ἂν καὶ ὁ ΟΗΕ δὲν ἐπέτυχε πλήρως τοὺς σκοποὺς χάριν τῶν ὁποίων συνεστήθη ἐν τούτοις ἔναντι τῆς ΚΤΕ ἥτις μόνον οἰκονομικὰς κυρώσεις (sensions) ἠδυνήθη νὰ ἐπιβάλῃ, ὁ ΟΗΕ ἐπενέβη διὰ τῆς στρατιωτικῆς ἰσχύος δὶς μέχρι τοῦδε εἰς διεθνεῖς διαφοράς. Τὸ πρῶτον εἰς Κορέαν (1950-54) καὶ τὸ δεύτερον εἰς Σουέζ (1956-57.

ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Τὴν διερεύνησιν ταύτης ἐκρίναμεν σκόπιμον ἐντὸς τοῦ παρόντος Μέρους Β καθόσον ἡ γηραιὰ ἤπειρος, ἣν ἐν αὐτῷ πραγματευόμεθα, δὲν παύει νὰ ἀποτελῇ πάντοτε τὸν ἄξονα πέριξ τοῦ ὁποίου στρέφεται ἡ προσοχὴ τῶν ἁπανταχοῦ τῆς γῆς λαῶν καὶ συμμαχικῶν συγκροτημάτων· ἐνῶ ἐπ' αὐτῆς συγκεντροῦνται πολλῶν μορφῶν κι' ἐκφράσεων βλέμματα κι' ἐξ αὐτῆς συνηθέστατα ἐκπέμπονται αἱ πρῶται φλόγες τῶν παγκοσμίων ἐκρήξεων. Αἱ διεθνεῖς σχέσεις ἔστω κι' ἂν ἐνίοτε σημειοῦνται δραστηριώτερον εἰς τοὺς μεμακρυσμένους ὠκεανοὺς καὶ τὰς λοιπὰς ἠπείρους, ἐκ τῆς Εὐρώπης πάντοτε ἐμπνέονται καὶ πρὸς αὐτὴν κατευθύνονται αἱ κύριαι βλέψεις των. Ὁ

ΟΗΕ μὲ τὰ 81 τῶν ἐλευθέρων Κρατῶν ἅτινα τὸν ἀπαρτίζουν καὶ τὰ σάριθμα περίπου ὑπὸ κηδεμονίαν μὴ αὐτοκυβερνώμενα μεγάλα καὶ ικρὰ Ἔθνη δὲν καλύπτει τὸ σύνολον τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς. Πα-ραμένουν εἰσέτι ἐκτὸς ΟΗΕ:

—Εἰς Εὐρώπην. Αἱ δύο Γερμανίαι (Δυτ. καὶ Ἀνατ.), ἡ Ἑλβετία.

—Εἰς Μ.Α. Τὰ ὑπὸ Ἀγγλικὴν προστασίαν πετρελαιοῦχα Ἀραβικὰ κράτη: Κουβάϊτ, Μπαχρέϊν, Κατάρ, Μασκάτη, Ἀκτὴ Πει-ρατῶν καὶ αἱ Μαλδῖβαι (Ἰνδικοῦ).

—Εἰς Ἀσίαν. Τὸ Μπουτὰν (μικρὸν βασίλειον εἰς τοὺς ρόποδας τῶν Ἰμαλαΐων), ἡ Λαϊκὴ Κίνα, διεκδικοῦσα τὴν θέσιν τῆς Ἐθνικῆς Κίνας, ἡ Ἐξωτερικὴ Μογγολία, ἡ Βόρειος (Ἐρυθρὰ) Κο-έα, ἡ Νότιος (Ἐθνικὴ) Κορέα, τὸ Βόρειον (Ἐρυθρὸν) Βιετνάμ, τὸ Νότιον (Ἐθνικὸν) Βιετνάμ.

—Εἰς Ὠκεανίαν. Τὸ Βασίλειον τῶν νήσων Τόγκα.

—Εἰς Ἀφρικήν. Ἡ Ἀλγερία καὶ ἡ Νότιος Ροδεσία.

Ἐφ' ὅσον οἱ ὑπὸ κηδεμονίαν καὶ οἱ ἐκτὸς τοῦ ὀργανισμοῦ λαοὶ ὰ καταλάβουν θέσεις ἐλευθέρων μελῶν, ὁ ΟΗΕ θ' ἀνταποκριθῇ λήρως καὶ ἰδεολογικῶς εἰς τὸν ἀρχικὸν σκοπὸν τῆς ἱδρύσεώς του. Τὰ συμφέροντα τῶν Κρατῶν ἢ ὁμάδος Κρατῶν εὑρισκομένων ἐντὸς ῶν κόλπων τοῦ ΟΗΕ, αἱ μοιραῖαι ἐπιρροαὶ τῶν ἰσχυροτέρων πρὸς ' ἀσθενέστερα, ἡ ἀνάγκη τῆς ἀσφαλείας ἥτις προέβαλεν ἐπιτακτι-ῶς λόγῳ τῶν ἀνακυψασῶν εὐθὺς μετὰ τὸν Β' παγκόσμιον πόλεμον ιαφωνιῶν μεταξὺ τῶν κυριωτέρων ἐκ τῶν Κρατῶν-μελῶν, αἱ φυλε-ικαὶ συγγένειαι, ἡ ἐπίγνωσις τῆς κατωτερότητος ἐνίων Κρατῶν ἔναντι τέρων ἥτις ἀποκαλύπτει ἀδυναμίας κι' ἀναζητεῖ ἐξ ἀντιδράσεως υνάμεις καί, πρὸ πάντων, αἱ τάσεις τῶν δύο ἰσχυρῶν ἀντιπάλων υνασπισμῶν—Δυτικοῦ καὶ Ἀνατολικοῦ—νὰ ἐπιβάλουν τὰς ἀπόψεις ων εἰς τὴν πλειοψηφίαν τῶν μελῶν, ἐδημιούργησαν ἐντὸς τῆς σφαί-ας τοῦ ΟΗΕ ἓν εἶδος πλανητικῶν συστημάτων, κινουμένων μέχρι τιγμῆς ἁρμονικῶς ἄνευ διαταράξεως, διὰ θερμῆς συγκρούσεως τῆς αλήνης τοῦ Σύμπαντος «Γῆ».

I. ***Παναμερικὴ.*** Περιλαμβάνει πάσας τὰς Ἀμερικανικὰς Δημο-ρατίας εἰς μίαν ἀμυντικὴν ὀργάνωσιν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῶν ΗΠΑ συμ-ηχθεῖσαν διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Ρίου Ἰανεΐρου (2α Σεπτεμβρίου 947). Ἐν τούτοις δὲν εἶναι σπάνιαι αἱ περιπτώσεις καθ' ἃς ἕνια τῶν ρατῶν τῆς Λατινικῆς, ἰδίᾳ, Ἀμερικῆς ψηφίζουν εἰς τὸν ΟΗΕ κατὰ ῶν ἀπόψεων τῶν ΗΠΑ.

II. ***Μουσουλμανικὸς κόσμος.*** Ὑπάρχει ἀλληλεγγύη μεταξὺ τῶν ουσουλμανικῶν χωρῶν (ἐκτὸς τῆς Τουρκίας) ὡς εἶναι ἡ «Ἀραβικὴ

ὁμάς»τῶν Κρατῶν τοῦ Συνδέσμου ἀπαρτιζομένη ἐκ τῆς Αἰγύπτου, Σαουδικῆς Ἀραβίας, Ἰορδανίας, Ἰράκ, Ὑεμένης, Λιβύης, Σουδάν, Λιβάνου, Συρίας, Τύνιδος, Ἀλγερίας, Μαρόκου, τῶν μὴ ἐχόντων εἰσέτι ψῆφον εἰς τὸν ΟΗΕ Ἀγγλικῶν προτεκτοράτων Κουβάϊτ, Μπαχρέϊν, Κατάρ, Ἀκτῆς Πειρατῶν καὶ Μασκάτης (εἰς Περσικὸν Κόλπον), τοῦ Ἄντεν εἰς τὴν Ἐρυθρὰν καὶ τῆς Ζανζιβάρης εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν. Πρόκειται περὶ μιᾶς συμπαγοῦς μάζης 100 ἑκατ. περίπου ἀνθρώπων, κατοικούντων μίαν νευραλγικὴν διὰ τὴν ἐλευθέραν Δύσιν ἐδαφικὴν περιοχήν. Ἐπίσης εἰς τὸν Μουσουλμανικὸν κόσμον ἀνήκουν ἡ Ἰνδονησία καὶ τὸ Πακιστάν, τὸ Ἰρὰν καὶ τὸ Ἀφγανιστὰν (Τουρανικαὶ φυλαὶ) μὲ σύνολον πληθ. 200 ἑκατ.

—Ὑπὸ Σοβιετικὸν ἔλεγχον εὑρίσκονται μουσουλμανικοὶ λαοὶ εἰς Καύκασον (Ἀζερμπαϊτζάν) καὶ εἰς Κεντρικὴν Ἀσίαν (35 ἑκατ.).

—Ὑπὸ Κινεζικὸν δὲ κομμουνιστικὸν ἔλεγχον Μουσουλμᾶνοι εὑρίσκονται εἰς Σὶν-Κιάγκ (περίπου 6 ἑκατ.).

III. ***Ἀφρικανοασιτικοὶ λαοί.*** Ἐνεφανίσθησαν τὸ πρῶτον εἰς ἓν γεωγραφικὸν καὶ φυλετικὸν σύνολον κατὰ τὴν διάσκεψιν τοῦ Μπαντοὺγκ κατ' Ἀπρίλιον 1955. Κατ' αὐτὴν ἐξεπροσωπήθησαν 27 Κράτη ἅτινα ἦσαν :

—Τ ῆ ς Ἀ σ ί α ς : Ἀφγανιστάν, Βορ. Βιετνάμ, Νοτ. Βιετνάμ, Βιρμανία, Ἰαπωνία, Ἰνδίαι, Ἰνδονησία, Ἰορδανία, Ἰράκ, Ἰράν, Καμπόδζη, Κεϋλάνη, Λαϊκὴ Κίνα, Λάος, Λίβανος, Νεπάλ, Πακιστάν, Σαουδικὴ Ἀραβία, Συρία, Ταϋλάνδη, Τουρκία, Ὑεμένη, Φιλιππῖναι.

—Τ ῆ ς Ἀ φ ρ ι κ ῆ ς : Αἴγυπτος, Αἰθιοπία, Λιβερία, Λιβύη, προστεθέντων ἀργότερον τῶν Σουδάν, Μαρόκου, Τύνιδος καὶ Γκάνας.

Ἡ Ἑλλὰς ἐξεπροσωπήθη ὑπὸ παρατηρητῶν καὶ ἡ Κύπρος ὑπὸ τοῦ Ἐθνάρχου Μακαρίου.

Τὸ Ἰσραὴλ διὰ λόγους πολιτικοὺς δὲν προσῆλθεν, ἐξαιρέσει τῆς Τουρκίας ἥτις ἀρέσκεται εἰς τὸν ρόλον «εὐρωπαϊκοῦ» Κράτους καὶ τῶν μὴ μελῶν τοῦ ΟΗΕ Κρατῶν Βορ. καὶ Νοτ. Βιετνὰμ καὶ Λαϊκῆς Κίνας. Ἡ ὁμὰς τῶν Ἀφρικανοσιατικῶν Κρατῶν ἐπηρεαζομένη τὰ μέγιστα ὑπὸ τῶν Ἰνδιῶν γίνεται οὐχὶ σπανίως εἰς τὸν ΟΗΕ ρυθμίστρια πολλῶν σοβαρῶν διεθνῶν ζητημάτων. Ὁ Ἰνδὸς ἀντιπρόσωπος εἰς τὸν ΟΗΕ κ. Κρίστιαν Μένον εἶναι ἡ κυριαρχοῦσα φυσιογνωμία τῆς ἀνωτέρω ὁμάδος.

IV. ***Τὸ Ἄνζους.*** (Συνθήκη Ἁγίου Φραγκίσκου 1 Σεπτεμβρίου 1951). Περιλαμβάνει τὰς χώρας Αὐστραλίαν, Νέαν Ζηλανδίαν καὶ ΗΠΑ. Ἡ Ἀγγλία ἐτηρήθη μακρὰν αὐτοῦ.

V. ***ΤΟ ΣΕΑΤΟ.*** (Συνθήκη Μανίλλας 8 Σεπτεμβρίου 1954). Ὡς καὶ τὸ προηγούμενον εἶναι ἀμυντικοῦ χαρακτῆρος διὰ τὴν ἀσφάλειαν

τοῦ Εἰρηνικοῦ, τοῦ ἑτέρου δηλ. ὠκεανοῦ ὅστις προστατεύει τὴν Ἀμερικανικὴν ἤπειρον.

Περιλαμβάνει τὰς ΗΠΑ, Ἀγγλίαν, Γαλλίαν, Πακιστάν, Φιλιππίνας, Ταϋλάνδην, Αὐστραλίαν καὶ Νέαν Ζηλανδίαν.

Τὸ ἀμυντικὸν ἐν τούτοις σύμφωνον τοῦ Εἰρηνικοῦ δὲν εἶναι πλῆρες ὡς τὸ ἀντίστοιχον (ΝΑΤΟ) τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Παραμένουν ἐκτὸς τούτου Κράτη διαδραματίζοντα πρωτεύοντα ρόλον εἰς τὴν περιοχὴν ὡς ἡ Ἰαπωνία, ἡ Νότιος (ἐθνική) Κορέα καὶ ἡ Ἐθνικιστικὴ Κίνα (Φορμόζα καὶ λοιπαὶ περὶ αὐτὴν νῆσοι).

VI. ***Τὸ Σύμφωνον Βαγδάτης*** (*). (2ας Ἀπριλίου 1954). Ἐπιννόησις ἀγγλικὴ ἔχουσα τὰς ρίζας της εἰς τὸ παρελθὸν – ἀνεπιστρεπτεὶ – διὰ τοὺς καιρούς μας Ἀγγλικὸν Δόγμα τοῦ «Διαίρει καὶ Βασίλευε». Ἔγινε πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ διχάσῃ τὴν Μ.Α. καὶ ἐν ταυτῷ διὰ νὰ δώσῃ θέσιν «ἡγέτιδος» δυνάμεως εἰς τὴν ἐκπεσοῦσαν εἰς τρίτην κλάσεως τοιαύτην Μεγάλην Βρεττανίαν. Ἀτυχῶς περιεπλέχθη κατὰ τὴν σύσκεψιν τῶν Βερμούδων εἰς αὐτὸ καὶ ἡ Ἀμερικὴ ἥτις συμμετέχει εἰς τὸ Σύμφωνον ἐνῷ πρὸ τῆς συσκέψεως αἱ ΗΠΑ εἶχον ἤδη προβῇ εἰς δήλωσιν προστατευτικὴν μόνον τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Κρατῶν Τουρκίας, Ἰράκ, Πακιστὰν καὶ Ἰράν, ἤτοι τῶν 4 ἐκ τῶν 5 Κρατῶν ἅτινα ἀνήκουν εἰς τὸ ἐν λόγῳ Σύμφωνον.

VII. ***Βαλκανικὸν Σύμφωνον.*** (9 Αὐγούστου 1954). Ὑπεγράφη εἰς Μπλὲντ τῆς Γιουγκοσλαυίας μεταξὺ τῶν τριῶν Κρατῶν Ἑλλάδος, Γιουγκοσλαυίας καὶ Τουρκίας διὰ τὴν κοινήν των ἄμυναν. Ἡ Βαλκανικὴ ἀποτελοῦσα μίαν ἐκ τῶν πολὺ πιθανῶν ἑστιῶν πολέμου, ἐφαίνετο ὡς νὰ κατωχύρωνεν οὕτω τὴν ἀσφάλειάν της καὶ ἐν ταυτῷ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ ἐλευθέρου κόσμου. Πλὴν ὅμως ἡ ψυχρότης τῶν ἑλληνοτουρκικῶν σχέσεων ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου αἱ παλινδρομίαι μεταξὺ Δυτικῶν καὶ Ἀνατολικῶν ἀγκαλῶν τῆς Γιουγκοσλαυίας, μειώνουν τὴν ἀξίαν τοῦ ἐν λόγῳ Συμφώνου.

VIII. ***Ἡ Τρίτη Δύναμις.*** Ἀνεφύη ἐν ἔτει 1956 μεταξὺ τῶν Κρατῶν: Ἰνδίαι, Αἴγυπτος, Βιρμανία, Γιουγκοσλαυία, ἀλλὰ κατέστη ἕνεκα τῶν γεγονότων τοῦ Σουὲζ καὶ τῆς συμφιλιώσεως τῆς Γιουγκοσλαυίας μὲ τὴν Ρωσίαν, θνησιγενής. Σήμερον ὑφίσταται ὑποτυπωδῶς ὡς «κατάστασις ἀγαθῶν σχέσεων» τῶν ἐν λόγῳ Κρατῶν.

IX. ***Τὸ ΝΑΤΟ.*** Τοῦτο ἀποτελεῖ ἰσχυρὸν ἀμυντικὸν ὀργανισμὸν τῆς ἐλευθέρας Δύσεως. Δὲν τρέφει ἐπιθετικοὺς σκοποὺς κι' ἀποβλέ-

(*) Περὶ αὐτοῦ ἀναφέρομεν λεπτομερῶς εἰς τὸν Ε' τόμον τοῦ παρόντος.

πει εἰς τὸ νὰ προλάβη τὸν πόλεμον, ἀλλ' ἐὰν τοῦ ἐπεβάλετο νὰ τὸν διεξαγάγη νικηφόρως.

X. *'Ανατολικὸν μπλόκ* ('Ομὰς Βαρσοβίας, 14 Μαΐου 1955). Προκειμένου ἡ Ρωσία νὰ συστηματοποιήση ἐπὶ τὸ μονολιθικώτερον τὴν στρατιωτικὴν μηχανήν της,ἐδημιούργησεν ἐκ τῶν Κρατῶν: 'Ανατ. Γερμανίας, Πολωνίας, Τσεχοσλοβακίας, Οὐγγαρίας, Βουλγαρίας, Ρουμανίας καὶ 'Αλβανίας «τὸ Σύμφωνον τῆς Βαρσοβίας». 'Εν τούτοις 13 μῆνας ἀργότερον τὰ γεγονότα τοῦ Πόζναν τῆς Πολωνίας συνεκλόνησαν τοὺς «συμμαχικοὺς» Ρωσοπολωνικοὺς δεσμοὺς καὶ εἶχαν βαθυτέραν ἀπήχησιν εἰς τὴν ψυχὴν ἑνὸς ὑποδουλωμένου λαοῦ ὅστις εὗρε τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀπαγκιστρωθῆ κατά τι ἀπὸ τὰς ρωσικὰς λαβίδας. Αἱ ταυτόχρονοι μὲ τὴν Οὐγγαρίαν ταραχαὶ εἰς Βαρσοβίαν ἠνάγκασαν τὴν Ρωσίαν νὰ προβῆ εἰς δήλωσιν σεβασμοῦ τῆς Πολωνικῆς ἀνεξαρτησίας ν' ἀνεχθῆ τὸν Γκομούλκα, Πολωνὸν κομμουνιστὴν ἡγέτην τὸν ὁποῖον λόγῳ παρεκκλίσεως ἐκ τῆς ἰδεολογίας ἐθεώρει καὶ τὸν καταδίωξεν ὡς ἄσπονδον ἐχθρόν της, καὶ ν' ἀντικαταστήση τὸν Ρῶσον — πολωνικῆς ὡς ἐπροφασίζετο καταγωγῆς — στρατάρχην Ροκοσόφσκυ. Τὴν 17 Δεκεμβρίου ὑπεγράφετο ἰδιαίτερον στρατιωτικὸν σύμφωνον μὲ τὴν Πολωνίαν, ἥτις διέφυγεν οὕτω τοῦ κλοιοῦ τοῦ συμφώνου τῆς Βαρσοβίας.

Κατὰ τὴν Οὐγγρικὴν ἐπανάστασιν — 23 'Οκτωβρίου 1956 — ὁ οὐγγρικὸς στρατὸς σ υ ν έ π ρ α ξ ε μὲ τὸν λαόν. 'Ο στρατὸς ἀπηλευθέρωσε τὸν Καρδινάλιον Μιτζέντυ, αὐτοέγκλειστον σήμερον εἰς τὴν 'Αμερικανικὴν Πρεσβείαν τῆς Βουδαπέστης. ῎Αξιον λόγου εἶναι ὅτι καὶ τμήματα Ρωσικοῦ στρατοῦ συνέπραξαν μετὰ τῶν Οὔγγρων στρατιωτῶν, γεγονὸς ὅπερ ἠνάγκασε τὴν Μόσχαν νὰ μεταφέρη εἰς Οὐγγαρίαν Μογγολικὰς δυνάμεις (*) καὶ ν' ἀποσύρη ἐκεῖθεν ρωσικάς.

XI. ***Παραπέτασμα μπαμπού.*** 'Η Λαϊκὴ Κίνα ἐπιστεύθη ὅτι θ' ἀπετέλει ἕνα εἰσέτι, τὸν καὶ ἰσχυρότερον, δορυφόρον τῆς ΕΣΣΔ. 'Εν τούτοις ἡ προσωπικότης τοῦ Μάο Τσὲ Τοὺγκ συνέπηξεν ἴδιον

*) Τόσον χαμηλὸς ἦτο ὁ δείκτης νοημοσύνης τῶν στρατιωτῶν αὐτῶν, ὥστε ἐπίστευον ἐπὶ ἡμέρας ὅτι εἶχον μεταφερθῆ εἰς... Αἴγυπτον καὶ ὅτι ἐπολέμουν κατὰ τῶν 'Αγγλογάλλων, ἐκλαβόντες τὸν Δούναβιν ὡς τὸν Νεῖλον. Τοῦτο χαρακτηρίζει τὴν ἐπικρατοῦσαν σήμερον κατάστασιν ἐκεῖθεν τοῦ παραπετάσματος. Οἱ Ρῶσοι ἀξιωματικοὶ δὲν ἐτόλμησαν οὐδὲ εἰς τοὺς Μογγόλους νὰ εἴπουν τὴν ἀλήθειαν, δηλ. ἐναντίον τίνων θὰ ἐπολέμων ὅταν μετεφέροντο εἰς τὴν Δύσιν, φοβούμενοι προφανῶς ἀποστασίαν καὶ αὐτῶν.

ἄξονα περὶ τὸν ὁποῖον τὰ Λαϊκὰ καθεστῶτα τῆς Ἀσίας στροβιλίζονται.

Εἰς τὴν Λαϊκὴν Κίναν ὀφείλεται ἡ Λαϊκὴ Βόρειος Κορέα ἱδρυθεῖσα τὸ 1950. Ὡσαύτως τὸ Βόρειον Βιετνὰμ τὸ 1954. Τὸ 1950 λαϊκαὶ κινεζικαὶ δυνάμεις εἰσέβαλον εἰς τὸ Θεοκρατικὸν Κράτος τοῦ Θιβὲτ καὶ τὸ 1951 συνεπλήρωσαν τὴν κατάκτησίν του, ἐνῷ ἡ Κίνα ἐπέτυχε νὰ παραιτηθοῦν (29η Ἀπριλίου 1954) αἱ Ἰνδίαι προνομίων ἅτινα διετήρουν ἀπ' αἰώνων ἐπὶ τοῦ Θιβέτ. Τὸ Λάος μετὰ τὴν, κατόπιν συμφωνίας, ἀποχώρησιν τῶν Γάλλων, περιῆλθεν εἰς τὴν σφαῖραν ἐπιρροῆς τοῦ Πεκίνου. Ἡ Καμβόδζη διατηρεῖ στενωτάτους δεσμοὺς φιλίας μὲ τὴν Λαϊκὴν Κίναν. Τὴν 31 Ἰουλίου 1956 δυνάμεις τῆς Λαϊκῆς Κίνας εἰσβαλλοῦσαι εἰς Βιρμανίαν κατέλαβον καὶ κατέχουν ἔκτοτε ἐδάφη ἀμφισβητούμενα, βιρμανικά.

Ἡ Ἐξωτερικὴ Μογγολία εἶναι Κράτος κείμενον μεταξὺ Λαϊκῆς Κίνας καὶ ΕΣΣΔ περιελθὸν τὸ 1921 εἰς τὴν Ρωσίαν. Τὸ 1946 ἡ Ἐθνικιστικὴ Κίνα ἀνεγνώρισε τὸ Μογγολικὸν Κράτος, ἀλλὰ τὸ 1953 ἡ ἰδία Κυβέρνησις διεκήρυξεν εἰς Φορμόζαν ὅτι ἀνακαλεῖ τὴν προγενεστέραν της ἀπόφασιν. Δι' ὃ καὶ ἡ Ἐθνικιστικὴ Κίνα θεωροῦσα αὐτὸ κινεζικὴν ἐπαρχίαν, ἐπρόβαλε Veto διὰ τὴν εἰσδοχήν του εἰς τὸν ΟΗΕ. Συνθλιβόμενον μεταξὺ δύο τιτάνων τὸ Κράτος αὐτό, εἶναι πολὺ πιθανὸν ὅτι θ' ἀκολουθήσῃ τελικῶς τὴν τροχιὰν τοῦ Πεκίνου, τὸ ὁποῖον σήμερον τὸ ἀναγνωρίζει ὡς ἐλεύθερον Κράτος.

XII. ***Ὀργάνωσις εὐρωπαϊκῆς οἰκονομικῆς συνεργασίας.*** Ἱδρύθη τὴν 16ην Ἀπριλίου 1948 κατόπιν τῆς Διασκέψεως τῶν Παρισίων περιλαμβάνουσα 13 ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν τοῦ ΝΑΤΟ κι' ἐπὶ πλέον τὴν Σουηδίαν, Ἑλβετίαν, Ἰσλανδίαν καὶ Αὐστρίαν.

XIII. ***Ἕνωσις Δυτ Εὐρώπης.*** Προτάσει τοῦ κ. Σπάακ, ἤδη γενικοῦ γραμματέως τοῦ ΝΑΤΟ ἀντικαταστήσαντος τὸν Ἄγγλον λόρδον Ἰσμέϋ, κατόπιν δισσκέψεως τῶν ἕξ ὑπουργῶν τῶν Ἐξωτερικῶν (Γαλλίας, Ἰταλίας, Γερμανίας, Βελγίου, Λουξεμβούργου, Ὀλλανδίας) συνελθούσης εἰς Βὸλ - Ντυσσὲς (9 Μαρτίου 1957) ἀπεφασίσθη ἡ ὑπογραφὴ δύο συνθηκῶν. Τῆς μιᾶς ἱδρυούσης τὸ «Ἐρατὸμ» (Εὐρώπης - ἄτομον) καὶ τῆς ἑτέρας τὴν «Κοινὴν Ἀγοράν». Προτείνεται ὑπὸ τῶν 6 ὅπως σχηματισθῇ μία ζώνη ἐλευθέρων ἀνταλλαγῶν εἰς ἣν νὰ συμμετάσχῃ ἡ Ἀγγλία καὶ ἄλλαι χῶραι τῆς Εὐρώπης.

XIV. ***Συμβούλιον τῆς Εὐρώπ ς.*** Ἀπαρτίζεται ἐκ τῶν Κρατῶν Ἀγγλίας, Αὐστρίας, Βελγίου, Γαλλίας, Δυτ. Γερμανίας, Δανίας, Ἑλλάδος, Ἰρλανδίας, Ἰσλανδίας, Ἰταλίας, Λουξεμβούργου, Νορβηγίας, Ὀλλανδίας, Σουηδίας καὶ Τουρκίας.

Ἔχει ἰδίαν σημαίαν κυανῆν μὲ 12 χρυσοκιτρίνους ἀστερίσκους, ἀριθμόν συμβολίζοντα κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τὸ τέλειον.

Ἐν τούτοις δὲν εἶναι τέλειον ὡς ἔχει σήμερον τὸ Συμβούλιον τῆς Εὐρώπης· ἐξ αὐτοῦ ἀπουσιάζουν τὰ 7 δορυφόρα τῆς Ρωσίας Κράτη κι' ἐκ τῶν ἐλευθέρων ἡ Ἑλβετία, Φινλανδία, Γιουγκοσλαυία, Ἱσπανία καὶ Πορτογαλία. Ἔχει συμβουλευτικὴν μόνον ἁρμοδιότητα καὶ τὸν χαρακτῆρα ἑνὸς εὐρωπαϊκοῦ κοινοβουλίου. Στερεῖται τῶν δυνατοτήτων τοῦ ΝΑΤΟ ἂν κι' ἔχει ἔναντι αὐτοῦ τὸ πλεονέκτημα ὅτι κατὰ τὰς συσκέψεις του ἐπικρατεῖ πλήρης ἐλευθερία γνώμης καὶ αἱ ἀποφάσεις του λαμβάνονται μὲ μείζονα δημοκρατικότητα.

XV. ***Γλωσσοφυλετικαὶ καὶ Θρησκευτικαὶ ἐπιρροαί.*** Ἡ Ἱσπανία ἀσκεῖ ἐπιρροὴν πνευματικὴν ἐπὶ 18 ἱσπανογλώσσων Κρατῶν τῆς Ἀμερικῆς, τοῦ Πόρτο Ρίκο καὶ τῶν Φιλιππίνων. Ἀνάλογοι δεσμοὶ ὑφίστανται μεταξὺ τῶν Ἀγγλοσαξωνικῶν λαῶν (Ἀγγλίας καὶ ΗΠΑ) Ὁλλανδίας καὶ ΝΔ Ἀφρικῆς, Πορτογαλίας καὶ Βραζιλίας, Ἀραβικῶν Κρατῶν Β. Ἀφρικῆς καὶ ΜΑ. Ἂν καὶ ὑπάρχουν πολιτικαὶ διαφοραὶ σημαντικαὶ μεταξὺ τῶν Κρατῶν τούτων ἐνίοτε ὅμως καὶ ἀναλόγως προβαλλομένου ἀντικειμένου τὸ ἐνυπᾶρχον πάντοτε γλωσσοφυλετικὸν πνεῦμα δημιουργεῖ ἀλληλεγγύην καὶ δεσμοὺς ἰσχυροὺς μ' ἐπήρειαν σημαντικὴν ἐπὶ τῆς λύσεως διεθνῶν προβλημάτων.

Τὸ μικρόν, ἐξ ἄλλου Κράτος τοῦ πάπα ἐξασκεῖ ἰσχυροτάτην ἐπιρροὴν εἰς τοὺς Καθολικοὺς τὸ θρήσκευμα λαοὺς τῆς Εὐρώπης καὶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἐπὶ τῶν 20 λατινοαμερικανικῶν δημοκρατιῶν. Εἰς δὲ τὴν ΜΑ ἐπὶ τοῦ Καθολικοῦ Λιβάνου. Ἡ αὐτὴ ἐπιρροὴ ἐξασκεῖται καὶ εἰς τὰ Καθολικοῦ δόγματος Κράτη ἢ τὰς μὲ Καθολικὸν δόγμα συμπαγεῖς μάζας τοιαῦτα τοῦ Σιδηροῦ παραπετάσματος (Οὐγγαρίαν, Τσεχοσλοβακίαν, Πολωνίαν). Ὁ Καθολικισμὸς ἀποτελεῖ ἀναμφισβητήτως μίαν τῶν ἀδυναμιῶν τοῦ Κομμουνιστικοῦ συνασπισμοῦ. Ὁ δικτάτωρ Περὸν τῆς Ἀργεντινῆς ἀνετράπη ἀπὸ τὸ Βατικανόν. Εἰς Οὐγγαρίαν ἓν ἐκ τῶν πολλῶν συνθημάτων τῶν ἐπαναστατῶν ἦτο ἡ ἀπελευθέρωσις καὶ ἀποκατάστασις τοῦ Καρδιναλίου Μιτζέντυ. Ὁ δὲ Πολωνὸς Καρδινάλιος Βισύνσκυ εὐθὺς μετὰ τὴν ἑδραίωσιν τοῦ Γκομοῦλκα ἐταξίδευσεν εἰς Βατικανὸν προφανῶς διὰ νὰ λάβῃ ἐντολὰς ἀπὸ τὸν ποντίφηκα διὰ δρᾶσιν ἄμεσον τῆς ἐκκλησίας πρὸς ἀπόκτησιν πλήρους ἀνεξαρτησίας.

XVI. ***Ἀποικιακὰ Κράτη.*** Χωρὶς νὰ συνδέονται δι' ἰδιαιτέρων συνθηκῶν ἐν τούτοις τὰ κατέχοντα εἰσέτι ἀποικίας Κράτη διατηροῦν ἐντὸς τῶν κόλπων τοῦ ΟΗΕ ὡς καὶ εἰς τὰ ἑκάστοτε προβαλλόμενα ἀποικιακὰ ζητήματα στενὴν συνεργασίαν καὶ ἀλληλεγγύην. Οὕτω συμβαίνει τὸ ἑξῆς ἀξιοπρόσεκτον. Κράτη ἅτινα ἔχουν ἀποδεχθῆ τὸν

χάρτην τοῦ 'Ατλαντικοῦ κι' ἔχουν προσυπογράψει αὐτόν, λησμονοῦν ὅταν πρόκειται περὶ ἀποδόσεως ἐλευθεριῶν εἰς ὑποδούλους λαοὺς τὴν ὑπογραφήν των ἐμφανίζοντα οὕτω τὴν ἀθλίαν καὶ ἀνάρμοστον εἰκόνα, Κράτη αὐτὰ μὲ ἀρχάς, πολιτισμὸν καὶ φιλελεύθερον πνεῦμα, ν' ἀπαρνοῦνται συστηματικῶς τὰς δοξασίας των ταύτας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ III

ΤΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΝ ΜΕΤΩΠΟΝ ΕΝ ΕΥΡΩΠΗ

Ἐξετέθη ἤδη ὅτι ἐν τῇ νῦν Εὐρώπῃ ὑπάρχουν δύο ἀντίπαλοι συνασπισμοί:

– Ὁ τοῦ Ἐλευθέρου Δυτικοῦ Κόσμου καί,

– Ὁ τοῦ «Συμφώνου τῆς Βαρσοβίας» ἤτοι τὰ κομμουνιστικὰ Κράτη πλὴν Γιουγκοσλαυίας ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας.

Ἐξ ἄλλου, μεταξὺ τῶν δύο τούτων κολοσσῶν ἵστανται καὶ

– Οὐδέτερα Κράτη.

Ὁ ἐδαφικὸς χῶρος τῶν Κρατῶν τοῦ ΝΑΤΟ διαχωρίζεται ἀπὸ τοῦ ἐδαφικοῦ χώρου τῶν Κρατῶν τοῦ Ἀνατολικοῦ μπλόκ, εἴτε μὲ κοινὰ σύνορα εἴτε διὰ παρεμβολῆς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐκείνων οὐδετέρων ἀπολύτως ἢ οὐδετέρας στάσεως Κρατῶν. Δὲν ὑφίσταται σήμερον κοινὴ συνεχὴς διαχωριστικὴ γραμμὴ μεταξὺ τῶν δύο ἀντιπάλων συνασπισμῶν ἐφ' ὅλου τοῦ μετώπου αὐτῶν.

Κοινὰ χερσαῖα σύνορα ὑπάρχουν μόνον εἰς τρεῖς περιοχάς.

α) Γερμανίαν, β) Ἑλληνικὴν Χερσόνησον, γ) Καύκασον.

Τὸ Στρατηγικὸν ἐν τούτοις μέτωπον τῶν ἀντιπάλων συνασπισμῶν ἐκτείνεται ἐν Εὐρώπῃ – ἀπὸ τοῦ Βορείου Πόλου, ἄκρον ἀριστερὸν μέχρι τῆς Μ. Ἀνατολῆς (ὄχι).

– Ὁ ἐκ τοῦ Βορείου Πόλου ἐκτεινόμενος πρὸς Νότον μέχρι τῶν βορείων νορβηγικῶν καὶ σοβιετικῶν ἀκτῶν, βόρειος παγωμένος ὠκεανός, εἶναι κοινὴ θάλασσα τῶν δύο συνασπισμῶν.

Ὁ ὠκεανὸς ὅμως οὗτος δὲν εἶναι πλόημος ἐφ' ὅλης τῆς ἐκτάσεως αὐτοῦ – ἀλλὰ μόνον ἀπὸ τῶν Βορειοτέρων Εὐρωπαϊκῶν ἀκτῶν ἢ Βορείου Ἀκρωτηρίου (71°) καὶ μέχρι τοῦ (74°) βορείου παραλλήλου τοῦ διερχομένου Ν. τῆς νήσου Ἄρκτου καθ' ὅσον ἢ εἶναι ἐντελῶς παγωμένος (κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ ἔτους) ἢ γέμει φυσι-

κῶν ἐμποδίων ἤτοι παγοβούνων. Συνεπῶς τὸ πλόημον τμῆμα αὐτοῦ διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Ρωσικὸς στόλος τῆς Λευκῆς θαλάσσης μέσῳ τῆς θαλάσσης Μπάρεντς ὡς ἰδικῆς του σήμερον, δύναται τὰ ἐξέλθη καὶ ἀναλάβη δρᾶσιν πρὸς τὸν ἐλεύθερον Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν εἶναι μόνον 3° γεωγραφικοῦ πλάτους. Τοῦτο δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς στενὸς θαλάσσιος διάδρομος – δίαυλος – ἐλεγχόμενος εὐκόλως ὑπὸ τῆς ἐχούσης τὴν κατὰ θάλασσαν ὑπεροχὴν Δυνάμεως. Δι' αὐτοῦ τοῦ στενοῦ διαύλου κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου διέπλεον αἱ Ἀμερικανικαὶ νηοπομπαὶ μὲ τὸ πολεμικὸν ὑλικὸν βοηθείας ἐξ ΗΠΑ πρὸς τὴν ΕΣΣΔ ὑφιστάμειαι συνηθέστατα τρομακτικὰς ἀπωλείας ἐκ μέρους τῶν κατεχόντων τὰ Βόρεια Νορβηγικὰ παράλια Γερμανικῶν Δυνάμεων (ὑποβρυχίων καὶ ἀεροπορικῶν).

– Τὰ χερσαῖα ἐξ ἄλλου σύνορα ΝΑΤΟ – ΕΣΣΔ ἤτοι τὰ βορειότερα σύνορα Νορβηγίας – Σ. Ε. εἰς τὴν χώραν ἐκείνην τῆς Λαπωνίας εἶναι λίαν περιωρισμένης ἐκτάσεως, ἐστερημένης παντελῶς συγκοινωνιῶν καὶ εἰς τὴν ὁποίαν οὐδεμία ἀξιόλογος ἐπιχείρησις ξηρᾶς εἶναι δυνατὸν νὰ λάβη χώραν εἴτε πρὸς Νάρβικ – ἐκ μέρους τῆς ΕΣΣΔ – εἴτε πρὸς τοὺς σπουδαίους Ρωσικοὺς λιμένας τῆς θαλάσσης Μπάρεντς, καὶ Μουρμάνσκ – ἐκ μέρους τοῦ ΝΑΤΟ. Αἱ τυχὸν διεξαχθησόμεναι ἐπιχειρήσεις εἰς τὴν γεωγραφικὴν ἐκείνην περιοχὴν θὰ ἔχουν τὸν χαρακτῆρα εὐρείας κλίμακος καταδρομῶν ἐ ν ε ρ γ ο υ μ έ ν ω ν ἀ π ὸ θ α λ ά σ σ η ς (*).

Τὸ ὑπόλοιπον τῶν χερσαίων συνόρων τῆς Νορβηγίας εἶναι μεταξὺ Φινλανδίας καὶ Σουηδίας αἵτινες χῶραι παρεμβάλλονται μεταξὺ Νορβηγίας καὶ ΕΣΣΔ.

Ἐκ τῶν δύο τούτων χωρῶν ἡ – αὐστηρῶς—οὐδετέρας πολιτικῆς Σουηδία οὐδαμοῦ ἔχει χερσαῖα σύνορα μετὰ τῆς ΕΣΣΔ.

Πλὴν ὅμως, μέσῳ Φινλανδίας καὶ Σουηδίας διέρχονται σημαντικοὶ ἄξονες συγκοινωνιῶν ἐκ Σ. Ε. πρὸς τὰς Δυτικὰς Νορβηγικὰς ἀκτὰς τοὺς ὁποίους ἐνδεχομένως θὰ χρησιμοποιήσῃ ἡ ΕΣΣΔ εἰς τὸν μέλλοντα πόλεμον καταπατοῦσα – ὡς ἄλλοτε ἡ Καϊζερικὴ καὶ Ναζιστικὴ Γερμανία – τὴν οὐδετερότητα χωρῶν μὴ ἀνηκουσῶν εἰς τὸ Μπλὸκ τῶν συλλογικῆς ἀσφαλείας ἐλευθέρων Κρατῶν καὶ πρὸς τὸν

(*) Κοινὰ σύνορα Νορβηγίας—ΕΣΣΔ ἐδημιουργήθησαν τὸ πρῶτον μετὰ τὸν Β' παγκόσμιον πόλεμον ὅτε ἡ Σ.Ε. ἐπωφεληθεῖσα ἐκ τῆς συμμαχίας Φινλανδίας—Γερμανίας κατὰ τὸν πόλεμον ἐκεῖνον ἔσχε—τὴν ἀπὸ μακροῦ προσδοκωμένην—εὐκαιρίαν καὶ ἔκυρε τὴν Φινλανδίαν εἰς τὴν βορείαν της κορυφὴν δι' ἧς εἶχεν ἔξοδον εἰς τὸν Β. παγωμένον ὠκεανόν.

σκοπὸν ὅπως γίνῃ κυρία τῶν σπουδαιοτάτων νορβηγικῶν βάσεων ἐπὶ τῆς σκανδιναυικῆς θαλάσσης.

—Ὁ πορθμὸς τοῦ Σκάγερακ - Κάτεγατ Νοτίως τῆς Νορβηγίας περιλαμβάνει τὰ χωρικὰ ὕδατα:

α) Νορβηγίας—Δανίας εἰς τὸ Δυτικὸν σκέλος (Σκάγερακ) αὐτοῦ.

β) Σουηδίας—Δανίας εἰς τὸ Ἀνατολικὸν σκέλος αὐτοῦ (Κάτεγατ).

Ὁ πορθμὸς οὗτος μετὰ τῆς διώρυγος τοῦ Κιέλου (Δυτ. Γερμανία) εἶναι τὰ δύο θαλάσσια στενὰ—τὸ ἓν φυσικὸν τὸ ἕτερον τεχνητὸν—μέσῳ τῶν ὁποίων ἡ κλειστὴ Βαλτικὴ θάλασσα ἐπικοινωνεῖ μετὰ τῆς Βορείου θαλάσσης καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.

Ἀμφότερα εὑρίσκονται ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ΝΑΤΟ ἐλεγχόμενα ἀπολύτως ὑπὸ τῶν Δυνάμεων αὐτοῦ.

Ταῦτα εἶναι μεγίστης Στρατηγικῆς σπουδαιότητος ἡ δὲ Στρατιωτικὴ αὐτῶν ἀξία εἶναι ἐφάμιλλος τῆς τῶν ἑτέρων θαλασσίων στενῶν Βοσπόρου—Ἑλλησπόντου ἅτινα καθιστοῦν κλειστὴν θάλασσαν τὸν Εὔξεινον Πόντον.

—Τὰ ὅρια: Δυτικῆς—Ἀνατολικῆς Γερμανίας, ὡς καὶ τὸ τῆς Δυτικῆς Γερμανίας—Τσεχοσλοβακίας ἐν συνεχείᾳ, χαρακτηρίζουν ἀ π ο κ λ ε ι σ τ ι κ ῶ ς τὸ Στρατηγικὸν Μέτωπον τοῦ ΝΑΤΟ (εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ Δ.Γερμανία) καὶ Ἀνατ.Μπλὸκ (εἰς ὃ ἀνήκουν ἡ Ἀνατ. Γερμανία καὶ Τσεχοσλοβακία) εἰς τὴν Κεντρικὴν Εὐρώπην.

Ὡς εἶναι διαχαραγμένη ἡ ὁροθετικὴ γραμμὴ μεταξὺ τῆς Δυτ. καὶ Ἀνατ. Γερμανίας ἀρχομένη ἐκ τοῦ κόλπου Λύμπεκ (Βαλτικῆς) μέχρι τῆς παραμεθορίου πρὸς τὴν Τσεχοσλοβακίαν Δ. Γερμανικῆς πόλεως Χὸφ παρέχει ἐν τῇ παραμεθορίῳ τῶν δύο Γερμανιῶν ζώνῃ, σημαντικὰς Στρατηγικὰς θέσεις εἰς τὴν Δυτ. Γερμανίαν. Ἡ ὁροθετικὴ αὕτη γραμμὴ ἄρχεται ἐκ τῆς παραλίας Α τῆς πόλεως (Δ. Γ.) Λύμπεκ—κειμένης εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὁμωνύμου κόλπου—ἀφήνει εἰς τὴν ΔΓ τὴν διώρυγα τοῦ Λάουεμπουργκ καὶ τὴν ὁμώνυμον πόλιν· ἀκολουθεῖ τὸν ἀνάρρουν τῆς π. γ. τοῦ Ἔλβα καί, 20 χλμ. Δ τῆς πόλεως Βυτεμβέργης (ΑΓ) κειμένης ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ἔλβα καὶ ΒΔ Βερολίνου, ἐγκαταλείπει τὸν π. Ἔλβαν στρέφει Ν κι' ἀκολούθως Δ ἐπὶ διαδρομῆς 50 περίπου χλμ. ὁπόθεν στρέφει πρὸς Ν διερχομένη ὀλίγον Α τῆς πόλεως (Δ.Γ.) Χάρτζμπουργκ.

Ἡ πόλις αὕτη κεῖται 35 χλμ. Ν τοῦ σημαντικωτάτου συγκοινωνιακοῦ κόμβου τοῦ Μπράουνσβάϊκ· ὀλίγον Β τούτου διέρχεται καὶ ὁ μέγας αὐτοκινητόδρομος Βερολίνου—Ἀννοβέρου—Ἔσσεν - Κέλν—Φραγκφούρτης.

Ἡ ὁ. γ. στρέφει Β τοῦ Χορντχάουζεν (ΑΓ) πρὸς ΝΔ καὶ φέ-

ρεται ἐν τῇ κατευθύνσει ταύτῃ μέχρι θέσεως ἀπεχούσης 40 χλμ. Α τοῦ κόμβου Κάσσελ ὁπόθεν διευθύνεται πρὸς Ν.

Ἐν τῇ πρὸς Ν κατευθύνσει της ἡ ὁ.γ. συναντᾷ καὶ τέμνει τὸν μεγάλον συγκοινωνιακὸν ἄξονα Φ ρ α γ κ φ ο ύ ρ τ η ς – Λ ε ι ψ ί α ς, συναντᾷ δὲ χωρὶς νὰ τέμνῃ ἐν τῇ νοτιωτέρᾳ συνεχείᾳ της τὴν ἀρτηρίαν Μπάντ Νόϋσταντ (Δ.Γ.) καὶ Φούλντα (Δ.Γ. ἥτις κεῖται ἐπὶ τοῦ ἄξονος Φραγκφούρτης – Λειψίας).

Μετὰ ταῦτα ἡ ὁ.γ. ἀκολουθεῖ Α κατεύθυνσιν μὲ πολλὰς δὲ ἐσοχὰς εἰς τὸ ἔδαφος τῆς Δ. Γερμανίας καταλήγει εἰς τὴν Γερμανοτσεχοσλοβακικὴν μεθόριον καὶ δὴ εἰς τὸ Δυτικώτερον σημεῖον τοῦ Τσεχικοῦ ἐδάφους.

Διερχομένη Β τῆς πόλεως Χὸφ (Δ.Γ.) ἡ ὁ.γ. Ἀν. καὶ Δυτ. Γερμανίας τέμνει τὴν μεγάλην συγκοινωνιακὴν ἀρτηρίαν Βερολίνου – Λειψίας (Α.Γ.) καὶ Νυρεμβέργης – Μονάχου (Δ.Γ.).

– Ἡ μεταξὺ Δυτ. Γερμανίας – Τσεχοσλοβακίας ὁ.γ. συνεχίζεται ἐκεῖθεν μὲ ΝΑ κατεύθυνσιν ἀκολουθοῦσα εἰς τὸ μεγαλείτερον μῆκος της τὴν γραμμὴν ὑδροκρίτην τοῦ Βοεμικοῦ Δρυμοῦ καὶ μέχρι τοῦ τριεθνοῦς Δυτ. Γερμανίας – Τσεχοσλοβακίας – Αὐστρίας.

Οἱ μεγάλοι ποταμοὶ τῆς Γερμανίας α) Δούναβις ἀπὸ τῶν πηγῶν του μέχρι τῆς παραμεθορίου πρὸς τὴν Αὐστρίαν πόλεως Πασσάου, β) Ρῆνος μετὰ τοῦ π.π. αὐτοῦ Μάϊν καὶ γ) Βέζερ ἀνήκουν σήμερον εἰς τὴν Δυτ. Γερμανίαν. Οὗτοι ὡς πλωτοὶ καὶ μὲ πολλὰς διώρυγας εἰς τὸν κάτω ρουν αὐτῶν καὶ ὡς κωλύματα – ἰδίᾳ οἱ δύο τελευταῖοι – διατεταγμένοι ἐκ Ν πρὸς Β ΒΔ ἔχουν μεγάλην στρ. ἀξίαν.

Οἱ μεγάλοι ποταμοὶ α) Ἔλβας οὗτινος ὁ π.π. Βιλτάβα διέρχεται διὰ μέσου τῆς Πράγας καὶ εἶναι πλωτὸς μέχρις αὐτῆς διερχόμενος διὰ Μαγδεμβούργου καὶ ἐπικοινωνῶν διὰ συστήματος διωρύγων μετὰ τοῦ Βερολίνου, β) Ὄντερ, ἄλλοτε ἐξ ὁλοκλήρου Γερμανικός, σήμερον δὲ διαχωριστικὸν ὅριον μεταξὺ Ἀν. Γερμανίας καὶ Πολωνίας, ἀμφότεροι ποταμοὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ μπλὸκ εἶναι ἀξιοσημείωτοι ὡς ὑγρὰ κωλύματα δι' ἐπιχειροῦντα στρατὸν ἐκ Δ. πρὸς Α.

Ὁ π. Ἔλβας ὅμως ἔχει, ὡς πλωτός, τὸ μειονέκτημα διὰ τὸ Ἀν. μπλὸκ ὅτι δὲν ἀνήκει μέχρι τῶν ἐκβολῶν του εἰς τὴν Ἀν. Γερμανίαν. Εἶναι κοινὸς ὡς διαχωριστικὸν ὅριον μεταξὺ τῶν δύο Γερμανιῶν εἰς μῆκος ἀνεφέραμεν ἀνωτέρω (Δυτ. Βυττεμβέργης μέχρι Λάουενμπούργκ) πέραν δὲ τούτου καὶ μέχρι τῶν ἐκβολῶν του εἰς τὸ Ἀμβοῦργον εἶναι ποταμὸς τῆς Δ. Γερμανίας. Ἐξ ἄλλου ἡ διῶρυξ τοῦ Λάουενμπουργκ εἶναι ὡσαύτως Δ.Γ. ἔδαφος.

Παρὰ ταῦτα ἡ Πράγα, Δρέσδη, Μαγδεμβοῦργον, Μπρεσλάου (Πολ.) καὶ τὸ Βερολῖνον δὲν παύουν νὰ εἶναι Βαλτικοὶ λιμένες, ἐπι-

κοινωνοῦντες μετὰ τῆς θαλάσσης ταύτης μέσῳ τοῦ π. Ἔλβα διὰ τῶν διωρύγων Βερολίνου πρὸς τὸν π. Ὄντερ—καὶ μέσῳ τοῦ ποταμοῦ Ὄντερ ἐκβάλλοντος παρὰ τὸν Πολωνικὸν λιμένα τοῦ Στέττιν (ἄλλοτε Γερμανικόν).

—Ἐκεῖθεν τοῦ Τριεθνοῦς Δ. Γερμανίας—Τσεχοσλοβακίας—Αὐστρίας μεταξὺ τῶν δύο Συνασπισμῶν παρεμβάλλονται τὰ οὐδετέρας στάσεως κράτη Αὐστρία καὶ Γιουγκοσλαυία.

Οὕτω ἐξαιρέσει τῆς Δ. Γερμανίας καὶ ἀσημάντως τῆς Νορβηγίας οὐδὲν ἕτερον κράτος τοῦ ΝΑΤΟ εἰς τὴν Β καὶ Κεντρικὴν Εὐρώπην ἔχει κοινὰ σύνορα μετὰ τοῦ Ἀν. μπλόκ.

Αἱ Δανία, Γαλλία, Πορτογαλία, Ἰσλανδία, εἶναι μακρὰν τῶν Δυτικῶν ὁρίων τοῦ μπλὸκ τούτου, ἐνῷ ἡ Ἰταλία, χωρὶς νὰ ἔχῃ χερσαῖα σύνορα, ἔχει ἔναντι αὐτῆς εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Ἀδριατικῆς ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου τὴν μεμονωμένην βάσιν Ἀλβανίαν τοῦ κομμουνιστικοῦ Ἀνατ. Συνασπισμοῦ.

Μέχρι τοῦ ἔτους 1951 τὰ Κράτη Ἑλλὰς καὶ Τουρκία δὲν συμμετεῖχον τοῦ ΝΑΤΟ. Ἡ διεθνὴς κατάστασις κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο λίαν περιπεπλεγμένη. Κατὰ Μάϊον 1951 ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ Τουρκία ἀνανέωσαν τὴν ἀπὸ τοῦ 1950 αἴτησίν των νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν Βορειο-Ἀτλαντικὴν συμμαχίαν. Ἐνομίζετο ἀφ' ἑνὸς ὅτι ἡ εἴσοδος τῶν χωρῶν τούτων εἰς τὸν συνασπισμὸν δὲν θὰ ἐδημιούργει προφανῆ πλεονεκτήματα, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι θὰ συνεπήγετο τὴν ἐπέκτασιν τῶν στρατηγικῶν ὑποσχέσεων τοῦ ΝΑΤΟ μέχρι Καυκάσου. Ἐπὶ πλέον μερικαὶ Κυβερνήσεις μέλη ἐφοβοῦντο ὅτι ἡ εἰσδοχὴ τῆς Τουρκίας ἥτις εἶχε κοινὰ σύνορα μετὰ τῆς Σ.Ε. καὶ τῆς Βουλγαρίας θὰ ἐπεδείνωνε τὴν διεθνῆ ἔντασιν.

Ὁ ΝΑΤΟ ἐμελέτησε τὸ πρόβλημα ἀπὸ πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς ἀπόψεως. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο εὐνοϊκὸν καὶ ἓν πρωτόκολλον προσκαλοῦν τὴν Ἑλλάδα καὶ Τουρκίαν νὰ μετάσχουν εἰς τὴν Βορειο-Ἀτλαντικὴν Συνθήκην (τὸ ὁποῖον ἐτροποποίει τὸν ὁρισμὸν τῶν ἐδαφῶν καὶ τῶν δυνάμεων τῶν περιλαμβανομένων εἰς τὸ ἄρθρον 6 τῆς Συνθήκης) ὑπεγράφη ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῶν Ἀναπληρωτῶν τὴν 22αν Ὀκτωβρίου 1951. Ἡ οὐσιαστικὴ προσχώρησις ὅμως αὐτῶν ἐπραγματοποιήθη τὴν 15ην Φεβρουαρίου 1952.

Οὕτως ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ Τουρκία ἦσαν τὰ πρῶτα Κράτη(*) μέλη τοῦ ΝΑΤΟ τὰ ὁποῖα (μετὰ τὴν Νορβηγίαν) ἀπέκτων χερσαίαν ἐπαφὴν πρὸς τὰ Κράτη τοῦ Σιδηροῦ Παραπετάσματος.

(*) Ἡ Δυτ. Γερμανία πολὺ βραδύτερον, ὡς γνωστόν, ἔγινε μέλος τοῦ Βορειο-Ατλαντικοῦ Συμφώνου.

'Η εισδοχὴ εἰς τὸν ΝΑΤΟ τῶν Κρατῶν αὐτῶν δὲν ἦτο ἀσφα-
ῶς διόλου εὐχάριστον γεγονὸς διὰ τὸ Σοβιετικὸν Μπλὸκ τοῦ ὁποίου
ινέτρεπε τὰ Στρατηγικὰ σχέδια καὶ ἐδημιούργει μίαν πρόσθετον
:πειλὴν—καίτοι ἡ ἀποστολὴ τοῦ ΝΑΤΟ εἶναι σαφῶς ἀμυντικὴ—εἰς
ὸ ἀριστερὸν τοῦ ὅλου Στρατηγικοῦ μετώπου ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ νῶτα
ιὐτοῦ (Καυκάσου) εἰς τὸ Εὐρωπαϊκὸν Θ. Ε.

—Τὰ χερσαῖα σύνορα μεταξὺ ΝΑΤΟ καὶ 'Αν. Μπλὸκ εἰς τὴν
Ξλληνικὴν χερσόνησον εἶναι τὰ σύνορα—'Ελλάδος—'Αλβανίας, 'Ελ-
άδος—Βουλγαρίας, Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας—'Ανατ. Ρουμελίας καὶ
ουρκίας—ΕΣΣΔ εἰς τὸν Καύκασον.

—'Ο ἐδαφικὸς χῶρος τῶν Κρατῶν 'Ελλάδος—Τουρκίας ἀπο-
ελεῖ σήμερον τὴν δεξιὰν πτέρυγα τοῦ ΝΑΤΟ.

Τὰ πρόσφατα γεγονότα τῆς ΜΑ κατέδειξαν τὴν ἀδήριτον ἀνάγ-
ην τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ ΝΑΤΟ διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς Εὐρώπης
αὶ εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην τῆς ὑδρογείου.

Πρὸς τὸ Σύμφωνον τῆς Βαγδάτης εἰς ὅ συμμετέχουν τὰ Κράτη
Αγγλία, Τουρκία, 'Ιράκ, 'Ιρὰν καὶ Πακιστάν, οἱ Ἄραβες δυσπι-
τοῦν σήμερον διότι διαβλέπουν προσπάθειαν τῆς λαομισήτου των
Αγγλίας - συνδρομουμένης καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων τουρανικῆς φυλῆς
αῶν—νὰ καταπνίξῃ τὸν νεοπαγῆ 'Αραβικὸν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς
ιἰγύπτου 'Εθνικισμὸν διαιωνίζουσα τό, μακαρίᾳ τῇ λήξει, ἀποικιακὸν
αθεστώς της.

'Η πολιτικὴ τῶν ΗΠΑ ἐν τῷ τομεῖ τούτῳ, μετὰ τὰ πρόσφατα
εγονότα τῆς 'Αγγλογαλλοϊσραηλινῆς ἐπιθέσεως κατὰ τῆς Αἰγύ-
του ἐστράφη πρὸς τὸν προσεταιρισμὸν τοῦ 'Αραβικοῦ κόσμου τῆς
γγὺς 'Ανατολῆς, διότι οὗτος ἐφέρετο μοιραίως πρὸς τὰς Ρωσικὰς
γκάλας.

Μετὰ τὴν διάσκεψιν τῶν Βερμούδων ('Αϊζενχάουερ—Μὰκ
Ιίλλαν) αἱ ΗΠΑ ἀνεκοίνωσαν τὴν εἴσοδόν των εἰς τὸ Σύμφωνον
ῆς Βαγδάτης. Διὰ τοῦ δόγματος 'Αϊζενχάουερ ἡ 'Αμερικὴ προβαίνει
ς μεγάλας οἰκονομικὰς παροχὰς πρὸς τὸν 'Αραβικὸν κόσμον 'Εγγὺς
Ανατολῆς καὶ λαμβάνονται σειρὰ μέτρων δι' ὧν πᾶσα διείσδυσις
ῆς ΕΣΣΔ εἰς τὴν ζωτικὴν διὰ τὴν Δύσιν περιοχὴν ταύτην θὰ εἶναι
οῦ λοιποῦ δύσκολος.

Αἱ ΗΠΑ ἀποβλέπουν εἰς τὴν συσπείρωσιν ὅλου τοῦ 'Αραβικοῦ
όσμου—μηδὲ τοῦ πλέον ἀτιθάσου πρὸς τὸ παρὸν Αἰγυπτίου 'Αρ-
ηγοῦ ἐξαιρουμένου—καὶ εἰς τὴν ἔνταξίν του εἰς ἕνα συλλογικὸν
ύστημα ἀσφαλείας τὸ ὁποῖον θ' ἀποτελέσῃ τὴν δεξιωτέραν
τέρυγα τοῦ ΝΑΤΟ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ IV

ΑΞΟΝΕΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Αἱ συγκοινωνίαι ἐν τῇ Εὐρώπῃ δὲν ἔχουν ἀνάλογον ἀνάπτυξιν εἰς ὅλα τὰ Κράτη της.

Τινὰ ἐξ αὐτῶν ἔχουν εὐρύτατα δίκτυα (Γαλλία, Ἰταλία, Γερμανία) πάσης φύσεως συγκοινωνιῶν συντηρούμενα εἰς ἀρίστην κατάστασιν, ἐνῷ τὰ Κράτη τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης ὑστεροῦν μεγάλως ἔναντι τῶν Κρατῶν τῆς Δυτ. καὶ Κεντρικῆς Εὐρώπης εἰς συγκοινωνιακὴν διάρθρωσιν.

Θὰ ἐξετάσωμεν κατωτέρω τὰς συγκοινωνίας τῶν δύο μεγάλων ὁμάδων κρατῶν τῆς Εὐρώπης: Ἀνατ. Μπλὸκ καὶ ΝΑΤΟ ὡς καὶ τῶν οὐδετέρων Κρατῶν.

Α' ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΙ ΚΡΑΤΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΜΠΛΟΚ

Αἱ συγκοινωνίαι εἰς τὴν ΕΣΣΔ δὲν εἶναι ἀνεπτυγμέναι ἀναλόγως πρὸς τὴν ἔκτασιν τῆς χώρας τοῦτο δὲ δυσχεραίνει μεγάλως τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ φυσικοῦ της πλούτου. Σοβαραὶ προσπάθεια καταβάλλονται διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ βελτίωσιν συγκοινωνιακῶν δικτύων ἰδιαιτέρα δὲ ἔχει ἐπιστηθῆ προσοχὴ ἐπὶ τῶν ἀρτηριῶν τῶν ἀγουσῶν πρὸς τὴν Κεντρικὴν καὶ Νότιον Εὐρώπην.

Ι. Ὁδικαὶ Συγκοινωνίαι ἐν τῇ Σ. Ε. Τὸ ὁδικὸν δίκτυον τῆς Σ. Ε. εἶναι πενιχρότατον. Τὸ συνολικὸν μῆκος τῶν ὁδῶν ἀνέρχεται εἰς 1.355.000 χλμ. ἐκ τῶν ὁποίων μόνον τὰ 87.000 χλμ. φέρουν σύγχρονον ἐπίστρωσιν.

Κατὰ τὸ 1950 εὑρίσκοντο ἐν κυκλοφορίᾳ 1.000 000 ὀχήματα καὶ ἐξετέλουν τὰ 5% τῶν μεταφορῶν. Αἱ μεταφοραὶ αὗται ἔχουν περιορισθῆ εἰς τοπικὰς κινήσεις ἐντὸς τῶν κατοικουμένων περιοχῶν.

'Ο ταχὺς ρυθμὸς αὐξήσεως τῶν δι' αὐτοκινήτων μεταφορῶν ιατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη προῆλθε κυρίως ἀπὸ τὴν αὔξησιν τοῦ ἀριθ-ιοῦ αὐτοκινήτων.

Προβλέπεται ἐτησία αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ ὀχημάτων πέριξ τοῦ ιριθμοῦ 200.000.

II Σιδηροδρομικαὶ Συγκοινωνίαι Σ. Ε. Τὸ ἐσωτερικὸν σύστημα ιεταφορῶν τοῦ Σοβιετικοῦ Μπλὸκ βασίζεται κυρίως εἰς ἓν ἐκτετα-ιένον σιδηροδρομικὸν δίκτυον ὁσημέραι πυκνούμενον καὶ βελτιούμε-ον. 'Εκ τῶν δορυφόρων Κρατῶν τὸ καλλίτερον σιδηρ. δίκτυον δια-ιέτει ἡ 'Ανατ. Γερμανία, Οὐγγαρία, Τσεχοσλοβακία καὶ Ρουμανία. Η Βουλγαρία εἶναι ἡ πλουσιωτέρα εἰς σιδηροδρομικὸν δίκτυον χώρα ῆς 'Ελληνικῆς χερσονήσου. 'Εντατικῶς οἱ Βούλγαροι τῇ ὑποδείξει ῶν Σοβιὲτ πυκνώνουν καὶ ἐπεκτείνουν πρὸς τὴν 'Ελληνικὴν μεθό-ιον ζώνην τὸ δίκτυον τῶν Βουλγαρικῶν σιδηροδρόμων.

Τὸ παρὰ τὴν ΟΓΒΕ Βουλγαρικὸν Πετρίτσι, Ζλάτογραντ, Ντέ-ιν, καὶ Κρούμοβγκραντ, τὸ παρὰ τὴν ΟΓΒΓ Κιούστενδηλ συνδέον-αι σιδηροδρομικῶς διὰ πλειόνων ἀρτηριῶν μὲ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ιουλγαρίας, τὴν Ρουμανίαν καὶ τὴν ΕΣΣΔ.

'Εν τῇ Σ. Ε. τὸ 82% τῶν μεταφορῶν διενεργεῖται σιδηροδρομι-ῶς. Τὸ Σοβιετικὸν Σιδηροδρομικὸν δίκτυον εἶναι πυκνότερον εἰς τὸ ὐρωπαϊκὸν τμῆμα τῆς ΕΣΣΔ – παρ' ὅτι εἰς τὴν Α τῶν Οὐραλίων εριοχὴν – καὶ ἀνταποκρίνεται μετὰ σχετικῆς δυσχερείας εἰς τὰς τρε-ούσας ἀνάγκας τῆς οἰκονομίας.

'Η διαφορὰ πλάτους γραμμῶν μεταξὺ Σοβ. σιδηροδρ. συστή-ατος καὶ τοῦ τοιούτου τῶν δορυφόρων ἐπέβαλε κατὰ τὸ παρελθὸν ὴν μεταφόρτωσιν ὅλων τῶν φορτίων ἐπὶ ἢ πλησίον τῶν συνόρων ῆς Σ. Ε. πρᾶγμα ὅπερ ἐδημιούργει ἐπιβράδυνσιν τῶν μεταφορικῶν ινήσεων. Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν μεταφορτώσεων ἐπεννοήθη ἓν σύστη-α μεταλλάκτου εἰς τοὺς τροχοὺς εἰς τρόπον ὥστε νὰ μεταπίπτουν ι συρμοὶ ἀπὸ τὸ «Σοβιετικὸν» εἰς τὸ «Εὐρωπαϊκὸν» δίκτυον.

Τὸ συνολικὸν μῆκος τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἐν τῇ Σοβ. Ἑνώσει ἀνέρχεται εἰς 120.000 χλμ. ἀραιὸν ἐν σχέσει μὲ τὴν ἀχανῆ ἐκτασιν τῆς ΕΣΣΔ. Τὰ σιδηροδρομικὰ ὀχήματα ὑπολογίζονται εἰς 00.000.

III. *'Υδάτινον δίκτυον ἐσωτερικοῦ.* 'Η ΕΣΣΔ διαθέτει κολο-σαῖον δίκτυον εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἀναπτύγματος ἄνω τῶν 520.000 λμ. ἐκ τῶν ὁποίων 120.000 προσφέρονται διὰ τὴν κίνησιν πλοίων μὲ ἰαν κιτητήριον δύναμιν. Πλέον τῶν $^{3}/_{4}$ τῆς συνολικῆς κυκλοφορίας οῦ συστήματος εὑρίσκεται εἰς τὸ εὐρωπαϊκὸν τμῆμα τῆς ΕΣΣΔ.

Τὸ ὑδάτινον τμῆμα δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ διὰ τὴν μεταφορὰν στρατιωτικῶν ἐφοδίων καὶ πρώτων ὑλῶν ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ πρὸς τὰ μεγάλα βιομηχανικὰ καὶ συγκοινωνιακὰ κέντρα διὰ τὴν μεταφορὰν ὑγρῶν καυσίμων ἐκ τῆς Μαύρης καὶ Κασπίας θαλάσσης πρὸς τὴν Λευκὴν θάλασσαν καὶ τὴν Βαλτικήν. Ὡσαύτως διὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ ὑδατίνου δικτύου εἶναι δυνατὴ ἡ μετακίνησις πολεμικῶν πλοίων μεταξὺ Εὐξείνου Πόντου – Κασπίας – Βαλτικῆς καὶ Λευκῆς Θαλάσσης (ἀντιτορπιλλικὰ 2ας κλάσεως καὶ ὑποβρύχια μέσου τοννάζ).

Οὐχ' ἧττον ὅμως ἡ ἀπόδοσις τοῦ ὑδατίνου δικτύου περιορίζεται, ἐπηρεαζομένη ἐκ τῶν κακοκαιριῶν—συνηθεστάτων εἰς τὴν χώραν αὐτὴν—τῶν ἀντιθέτων ποταμίων ρευμάτων καὶ ἀπὸ τὰ ἀναχρονιστικοῦ τύπου χρησιμοποιούμενα πλοῖα.

—Διὰ τοῦ ὑδατίνου συστήματος ἐξυπηρετοῦνται τὰ 9 % τοῦ συνόλου τῶν μεταφορῶν.

Ἡ πλωτὴ ἀρτηρία τοῦ Δουνάβεως. σπουδαιοτάτη ἐν Εὐρώπῃ δι' ἧς τὰ πετρέλαια Καυκάσου καὶ Πλοέστι μεταφέρονται εἰς τὰς χώρας τῆς Κεντρικ. Εὐρώπης τελεῖ ὑπὸ τὸν ἀπόλυτον ἔλεγχον τοῦ Σοβιετικοῦ μπλὸκ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ (στόμιον Σουλινᾶ) μέχρι τῆς συμβολῆς τῶν ποταμῶν Τιμὸκ (Γιουγκ.) καὶ Δουνάβεως(*). Ἐκεῖθεν ἡ πλωτὴ ἀρτηρία ἐλέγχεται καὶ ὑπὸ τῆς Γιουγκοσλαυίας μερικῶς ὡς κοινὸν σύνορον Γιουγκοσλαυίας—Ρουμανίας καὶ ὁλικῶς ὑπὸ τῆς ἰδίας Γιουγκοσλαυίας μέχρι τῆς εἰσόδου τοῦ ποταμοῦ εἰς τὸ Οὐγγρικὸν ἔδαφος, ὁπότε καὶ πάλιν ἐλέγχεται ὑπὸ τοῦ Σοβιετικοῦ μπλόκ, μέχρι τῆς πόλεως Μπραντισλάβα. Ὁ ποταμὸς ἀκολούθως διαρρέων Αὐστριακὰ καὶ ἐν συνεχείᾳ ΔΓερμανικὰ ἐδάφη, ἐκφεύγει τοῦ ἐλέγχου τῆς ΕΣΣΔ.

IV. ***Θαλάσσιαι μεταφοραί.*** Περὶ τὰ 5 % τῶν μεταφορῶν ἐκτελοῦνται διὰ τῆς θαλασσίας ὁδοῦ. Τὸ 1947 τὸ Σοβιετικὸν Ἐμπορικὸν Ναυτικὸν κατετάσσετο ὡς 6η σημαία εἰς τὸν κόσμον μὲ 952 σκάφη συνολικοῦ ἐκτοπίσματος 2.156.989 τόννων· 55 % ἐκ τούτων ἦσαν παλαιὰ σκάφη.

Οἱ κυριώτεροι λιμένες τοῦ Σοβιετικοῦ Συνασπισμοῦ εἶναι:

α) Εἰς τὸν Ἀρκτικὸν Ὠκεανὸν οἱ: Ἀρχαγγέλου, καὶ Μουρμάνσκ.

β) Εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν οἱ: Λένινγκραντ, Ρίγα, Καλίνινγκραντ (Καίνιξμπεργκ) καὶ Στέττιν (Πολ.).

---

*) Διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Νεϊγὺ ὁ π. Δούναβις ἔχει καταστῇ διεθνής.

γ) Εἰς Κασπίαν θάλασσαν: Ἀστραχὰν καὶ Μπακοῦ.

δ) Εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον: Βατούμ, Νοβοροσίνσκη, Ροστὼβ, Σεβαστουπόλεως, Χερσῶνος, Ὀδησσοῦ, Κωνστάντζας (Ρουμ.), Στάλιν (τ. Βάρνα Βουλγ.) καὶ Μπουργκὰς (Βουλγ.).

Ἐξ ὅλων τῶν ἀνωτέρω λιμένων μόνον οἱ ἐπὶ τοῦ Ἀρκτικοῦ ὠκεανοῦ δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ὡς ἔχοντες σχετικὴν ἐλευθεροκοινωνίαν μετὰ τῶν λιμένων τῆς ὑφηλίου. Οἱ λοιποὶ ἐπικοινωνοῦν μετὰ τῆς ὑφηλίου μέσω τῶν θαλασσίων στενῶν Κάτεγατ—Σκάγερ ρακ καὶ Βοσπόρου—Ἑλλησπόντου.

V. *Ἀεροπορικαὶ Συγκοινωνίαι.* Αὗται δὲν εἶναι ἀρκούντως ἀνεπτυγμέναι καὶ καταλαμβάνουν ἀσήμαντον ποσοστὸν τῶν μεταφορῶν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ ἀεροπορικὴ συγκοινωνία προσλαμβάνει μεγάλην σπουδαιότητα ἰδίως εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Κ. Ἀσίας. Ἀεροπορικαὶ συγκοινωνίαι ὑφίστανται μὲ τὴν Ἄπω Ἀνατολὴν καὶ τὴν Εὐρώπην.

VI. *Αἱ Συγκοινωνίαι ἐν καιρῷ πολέμου.* Καθόσον οἱ Σοβιετικοὶ σιδηρόδρομοι φέρουν τὸ 82 % τοῦ κυκλοφοριακοῦ βάρους ἐν περιπτώσει πολέμου θὰ ὑπάρξῃ περιωρισμένη δυνατότης διοχετεύσεως μέρους τοῦ φορτίου τούτου εἰς τὰς ὁδικὰς ἢ ὑδατίνας συγκοινωνίας. Κατὰ συνέπειαν, ἡ ἱκανότης τῶν Σοβ. μεταφορικῶν μέσων εἰς τὸ νὰ βαστάσουν τὸ βάρος τῆς πολεμικῆς οἰκονομίας θὰ ἐξαρτηθῇ ἐκ τῆς λειτουργίας τοῦ σιδηροδρομικοῦ δικτύου. Ἐκτὸς τῆς λίαν πιθανῆς περιπτώσεως καθ' ἣν ἡ Συμμαχικὴ ἀεροπορία θὰ καθίστα σοβαρωτέρας τὰς ἀδυναμίας διὰ τῆς καταστροφῆς σιδηροδρομικῶν κόμβων καὶ ἄλλων ἐγκαταστάσεων πιστεύεται ὅτι τὸ σιδηροδρομικὸν σύστημα τῆς ΕΣΣΔ θὰ εἶναι ἱκανὸν νὰ ὑποστηρίξῃ τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις τῶν Σοβιὲτ καὶ νὰ συντηρήσῃ οἰκονομικῶς τὴν χώραν.

Β' ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΚΡΑΤΩΝ

I. *Ὁδικαὶ ἀρτηρίαι.* Αἱ ὁδοὶ αἵτινες διαπλοῦνται εἰς τὰ Κράτη τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης εἶναι ἄρτιαι μὲ καταστρώματα ἐξ ἀσφαλτικῶν ταπήτων, ἄνευ μεγάλων καμπύλων τμημάτων, διαρθρωμέναι εἰς ἓν πολύμορφον δίκτυον ἀπὸ τῶν μεγάλων αὐτοκινητοδρόμων τῆς Δυτ. Γερμανίας καὶ Ἰταλίας (Auto strasse) μέχρι τῶν στενῶν ἀσφαλτοδρόμων πλάτους 6 μ. Διὰ τούτων τὰ μεγαλείτερα βιομηχανικὰ καὶ παραγωγικὰ κέντρα τῆς Εὐρώπης συνδέονται μεταξύ των καὶ μετὰ τῶν ἐπιλιμενίων κέντρων τῶν κειμένων ἐπὶ τῶν ἀκτῶν Ἀτλαντικοῦ καὶ Μεσογείου.

II. ***Σιδηροδρομικαὶ Συγκοινωνίαι.*** Πυκνότατον ὡσαύτως σιδηροδρομικὸν δίκτυον ὑφίσταται εἰς τὴν Κεντρικὴν καὶ Δυτικὴν Εὐρώπην, δίκτυον τὸ ὁποῖον διατρέχει μὲ τὴν αὐτὴν πυκνότητα τὰς ὀρεινὰς ὡς καὶ τὰς πεδινὰς περιοχὰς τῆς Εὐρώπης. Τοῦτο εἶναι εἰς πολλὰς περιπτώσεις καὶ εἴς τινας χώρας ἐναέριον, ἐξυπηρετοῦν ὅμως πᾶσαν ἄλλην κατάστασιν πλὴν στρατιωτικῶν ἀναγκῶν.

Ἐκ τῆς Λισσαβῶνος. λιμένος τοῦ Ἀτλαντικοῦ, ἄρχεται ἡ μεγάλη σιδηρὰ ἀρτηρία, ἥτις μέσῳ Παρισίων—Βερολίνου—Βαρσοβίας καὶ Μόσχας καταλήγει δι' ὑπερσιβηρικῆς γραμμῆς εἰς τὸ Βλαδιβοστὸ τοῦ Εἰρην. ὠκεανοῦ. (Ὅλως προσφάτως ἐνεκαινιάσθη καὶ ἡ σιδηρ. γραμμὴ Μόσχας—Πεκίνου 5000 μιλ. μήκους).

Αὕτη διασταυροῦται εἰς Βερολῖνον μὲ τὴν ἀρτηρίαν Βαλτικῆς—Βαγδάτης—Βασόρας (Περσικοῦ Κόλπου).

Διὰ τῶν Ἄλπεων διέρχονται πολλαὶ σιδηροδρομικαὶ ἀρτηρίαι θέτουσαι μέσῳ τοῦ ἐδάφους τῆς οὐδετέρας χώρας Ἑλβετίας εἰς ἐπικοινωνίαν τὴν Κεντρικὴν καὶ Δυτικὴν Εὐρώπην μετὰ τῆς Ἰταλίας.

Ὅλαι αἱ σιδηροδρομικαὶ ἀρτηρίαι εἶναι κανονικοῦ διεθνοῦς πλάτους 1,44 μ.

III. ***Πλωταὶ ἀρτηρίαι.*** Διὰ συστήματος διωρύγων ἔχει ἀναπτυχθῆ εἰς τὰ Κράτη τῆς Δυτικῆς καὶ Κεντρικῆς Εὐρώπης Γαλλίαν, Βέλγιον, Ὀλλανδίαν, Δυτ. Γερμανίαν) ἓν πλωτὸν εὐρύτατον δίκτυον μέσῳ τῶν μεγάλων ποταμῶν οἵτινες διαρρέουν τὰς χώρας ταύτας.

Αἱ πλωταὶ ἀρτηρίαι προσφέρονται διὰ τὰς μεταφορὰς βαρέος στρατιωτικοῦ ὑλικοῦ καὶ συμπληροῦν τὰς διὰ σιδηροδρόμων ἢ αὐτοκινήτων τοιαύτας. Θεωρούμεναι ὡς ἐπέκτασις τῶν θαλασσίων μεταφορῶν πέραν τῶν παραθαλασσίων κέντρων πρὸς τὰ ἐνδότερα τῆς χώρας χρησιμοποιοῦνται εὐρύτατα ἐν καιρῷ πολέμου, διότι συντελοῦν εἰς τὴν ταχεῖαν προώθησιν πολεμικοῦ ὑλικοῦ, ἀποφευγομένων μεταφορτώσεων αἵτινες καὶ ἐπιβράδυνσιν δημιουργοῦν καὶ δέσμευσιν τῶν ἄλλων μέσων (σιδηροδρόμων, αὐτοκινήτων) ἀλλὰ καὶ ἀπασχολοῦν, χρησίμους ἀλλαχοῦ, ἐργατικὰς χεῖρας.

IV. ***Θαλάσσιαι μεταφοραί.*** Τὰ ἐλεύθερα εὐρωπαϊκὰ Κράτη στηρίζουν τόσον κατὰ τὴν εἰρηνικὴν περίοδον ὅσον καὶ κατὰ τὴν πολεμικὴν τοιαύτην τὴν ὕπαρξίν των εἰς τὴν θ ά λ α σ σ α ν. Ἡ κυριαρχία τῆς θαλάσσης ἦτο ἀνέκαθεν ἡ ζωτικωτέρα τῶν ἀναγκῶν τῶν μεγάλων ἰδίᾳ εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, συνυφασμένη ἀπολύτως μὲ τὴν ἐπιβίωσιν καὶ τὴν ὕπαρξίν των. Ὁ ἀνταγωνισμὸς τῶν κρατῶν εἰς τὸν τομέα τοῦτον ὡδήγησεν, οὐχὶ σπανίως, μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ πολέμου. Δὲν εἶναι πλέον μυστικὸν ὅτι ἡ Ἀγγλία εἰσῆλθεν εἰς τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον κ υ ρ ί ω ς διότι ἐφοβεῖτο ὅτι ἡ αὔξουσα δλο-

νὲν δύναμις τοῦ ἐμπορικοῦ καὶ πολεμικοῦ Ναυτικοῦ τῆς Καϊζερικῆς Γερμανίας ἠπείλει θανασίμως τὰ ὑπερπόντια συμφέροντά της.

Κατὰ τὴν μετὰ τὸν Β' παγκόσμιον πόλεμον ἐποχὴν τοῦ πετρελαίου καὶ τῶν ζωτικῶν διὰ τὴν οἰκονομίαντῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν πρώτων ὑλῶν, μεταφερομένων ἁπάντων ἐκ τῶν λοιπῶν ἠπείρων — ἰδιαιτέρως τοῦ πετρελαίου ἐκ ΜΑ — αἱ θαλάσσιαι μεταφοραὶ ἀποτελοῦν τὴν σπουδαιοτέραν κυκλοφοριακὴν φλέβα τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ ὀργανισμοῦ.

Ἐν καιρῷ πολέμου ἡ ἐξασφάλισις τῶν διὰ θαλάσσης ἐκ τῶν ἄλλων ἠπείρων καὶ δὴ τῆς Ἀμερικανικῆς, εἰς ἣν εὑρίσκεται ἡ ἡγέτις τοῦ ΝΑΤΟ δύναμις τῶν ΗΠΑ, πρὸς τοὺς Εὐρωπαϊκοὺς ἢ Βορειοαφρικανικοὺς λιμένας θ' ἀποτελέση, ὡς καὶ κατὰ τὸν α' καὶ β' παγκοσμίους πολέμους, ἕνα ἐκ τῶν κυρίων μελημάτων τῶν κρατῶν τοῦ ΝΑΤΟ, ἐνῷ ἐξ ἄλλου ἡ ἀπαγόρευσις, ἐξουθένωσις καὶ ἐξάρθρωσις αὐτῶν θ' ἀποτελέση ἕνα ἐκ τῶν κυρίων ἀντικειμενικῶν σκοπῶν τοῦ ἀντιπάλου.

Σήμερον οἱ ἐμπορικοὶ στόλοι τῶν ἐλευθέρων κρατῶν πλησιάζουν ἀστρονομικοὺς ἀριθμοὺς τοννὰζ μὲ συνεχῆ τάσιν ἀνόδου, χαρακτηριζομένων ἐκ τοῦ πυρετοῦ τῶν ναυπηγήσεων ὅστις ἔχει καταλάβει κράτη καὶ ἐπιχειρηματίας (ἐφοπλιστάς).

Κύριοι λιμένες εἶναι:

α) Ἐπὶ τῶν Ἀτλαντικῶν ἀκτῶν: Ἀμβοῦργον, Βρέμη, Ἄμστερνταμ, Ἀμβέρσα, Χάβρη, Βρέστη, Νάντη, Μπορντώ, Λισσαβών.

β) Εἰς τὴν Μεσόγειον, ἐπὶ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἀκτῶν: Μασσαλία, Τζένοβα, Νεάπολις, Βενετία, Τεργέστη, Πειραιεύς, Θεσσαλονίκη, Κων)πολις, Σμύρνη, Ἀλεξανδρέττα.

Ἐπὶ δὲ τῶν Ἀφρικανικῶν ἀκτῶν τῆς Μεσογείου: Ὀράν, Ἀλγέριον, Τύνις, Τρίπολις, Βεγγάζη, Ντέρνα. (Οἱ σπουδαιότεροι λιμένες Ἀλεξανδρείας, Πὸρτ Σάϊδ, Βηρυττοῦ ἀνήκουν εἰς Ἀραβικὰ κράτη οὐδετέρας ἐπὶ τοῦ παρόντος πολιτικῆς, ἐνῷ οἱ λιμένες Τὲλ Ἀβὶβ καὶ Χάϊφας ἀνήκουν εἰς τὸ Ἰσραὴλ ὡσαύτως οὐδετέρας πολιτικῆς ἀλλὰ συμπαθοῦντος καὶ καταφανῶς ἀποκλίνοντος πρὸς τὸν Δυτικὸν Ἐλεύθερον Κόσμον).

V. ***Εναέριοι***. Ὑπάρχει εὐρύτατον δίκτυον ἀεροπορικῶν γραμμῶν συνδεόμενον μὲ ὅλας τὰς ἠπείρους ἐξυπηρετούμενον ἐκ τῶν πολυαρίθμων ἀεροδρομίων τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς χώρας. Ἐκ τούτων ὡς Διεθνῆ μεγάλης κινήσεως θεωροῦνται τὰ Ὀρλὺ (Παρισίων), Ρώμης, Ἑλληνικοῦ (Ἀθηνῶν).

ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΤΕΡΑ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

I. ***Ἀνατολικοῦ Συνασπισμοῦ.*** Οἱ μεγαλύτεροι συγκοινωνιακοὶ κόμβοι, πάσης φύσεως εἶναι οἱ ἀκόλουθοι:

Μόσχα. Κέντρον ὁδικῶν, σιδηροδρομικῶν, ἐναερίων καὶ ὑδατίνου δικτύου συγκοινωνιῶν.

Σμολένσκ, Χάρκοβον, Λένινγκραντ, Στάλινγκραντ, Κίεβον, Βαρσοβία, Λβώφ, Πλοέστι, Βουκουρέστι, Σόφια, Ρουσέ, Καλίνινγκραντ, Πόζναν, Μπρεσλάου, Κράκοβον, Δρέσδη, Πράγα, Μπρνό Βουδαπέστη.

Ταῦτα ἀποτελοῦν στρατηγικὰ σημεῖα ἐξαίρετα. Ἡ καταστροφὴ ἢ ἐξουδετέρωσις τοῦ συνόλου ἢ μέρους αὐτῶν θὰ ἐπιφέρῃ σοβαρωτάτην παράλυσιν εἰς τὰς μεταφορὰς τοῦ Ἀνατολικοῦ Συνασπισμοῦ.

II. ***Ἐλευθέρων Κρατῶν.*** Παρίσιοι. Κέντρον ὁδικῶν, σιδηροδρομικῶν ἐναερίων καὶ ποταμίων (μικροῦ τonνὰζ σκαφῶν) συγκοινωνιῶν. Λισαβών, Μπορντώ, Νάντη, Λυών, Μασσαλία, Τζένοβα, Μιλᾶνον, Μπολόνια, Βενετία, Τεργέστη, Ρώμη, Νεάπολις, Παλέρμον, Ἄμστερνταμ, Ἀννόβερον, Φραγκφούρτη, Στουττγάρδη, Μόναχον, Γενεύη, Ζυρίχη, Βιέννη, Βελιγράδιον, Κωνσταντινούπολις, Θεσσαλονίκη, Πειραιεύς.

ΜΕΓΑΛΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

α) Χερσαῖοι:

1) ***Μόσχα—Βαρσοβία—Βερολῖνον.***

Ἐκ Βερολίνου δὲ πρός:

– Ἀμβοῦργον (λ)

– Ἀννόβερον – Ἄμστερνταμ (λ)—Βρυξέλλας – Παρισίους

Ἐκ δὲ τῶν Παρισίων:

– Χάβρην (λ)

– Νάντην (λ)

– Τοὺρ – Μπορντὼ (λ)

Κινούμενος κατὰ τοὺς ἄξονας τούτους ὁ ἐχθρὸς καὶ γενόμενος κύριος αὐτῶν κυριαρχεῖ τῶν βορείων τοῦ Ἀτλαντικοῦ παραλίων τῆς Εὐρώπης.

2) ***Μόσχα—Βαρσοβία—Μπρεσλάου—Πράγα.***

Ἐκ Πράγας πρός:

– Νυρεμβέργην – Στουττγάρδην – Στρασβοῦργον.

Ἐκ Στρασβούργου εἴτε πρὸς Παρισίους εἴτε πρὸς Λυὼν καὶ Μασσαλίαν (λ)

– Φραγκφούρτην – Μέτς – Παρισίους

– Μόναχον – Ἴννσμπουργκ – Μπολτζάνο, – Βερόνα – Μιλᾶνο – Τζένοβα (λ).

Ἐκ Βερόνας ὡσαύτως πρὸς Μπολόνια – Ρώμην – Νεάπολιν – Παλέρμον.

3) ***Λβὼφ – Κράκοβον – Βουδαπέστη***

Ἐκ Βουδαπέστης δὲ πρός:

– Βιέννην

– Γκρὰτς – Τεργέστην (λ) – Βενετίαν (λ)

– Σζέγκετ – Σουμπότκα – Βελιγράδιον.

4) ***Λβὼφ – Πλοέστι – Βουκουρέστι – Ρουσὲ – Σόφια.***

Ἐκ δὲ τῆς Σόφιας:

– Πλόβντιβ – Ἐντιρνὲ – Κωνσταντινούπολιν (λ)

– Πετρίτσι – Σέρρας – Θεσσαλονίκην (λ) – Ἀθήνας – Κρήτην (ν).

– Νίσαν – Βελιγράδιον – Ζάγκρεμπ – Λιουμπλιάναν.

– Σκόπια – Γκόστιβαρ – Ντέμπαρ – Τίραννα

– Περλεπὲν – Μοναστῆρι – Κορυτσᾶν – Αὐλῶνα.

Διὰ τῶν ἀξόνων τούτων προελάσεως θὰ ἐπιδιώξῃ ὁ ἐχθρὸς νὰ προωθηθῇ καὶ καταστῇ κύριος τῶν λιμένων τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τῆς Μεσογείου διὰ τῶν δύο δὲ τελευταίων τῆς § 4 δρομολογίων ὁ ἐχθρὸς θὰ ἐπιδιώξῃ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν μεταξύ των ἕνωσιν τῶν δύο προκεχωρημένων ὀχυρῶν του ἤτοι τῶν «βάσεων» Βουλγαρία καὶ Ἀλβανία.

β) Ὑ δ ά τ ι ν ο ι:

Αἱ πλωταὶ ἀρτηρίαι τῆς Εὐρώπης, ἤτοι αἱ διὰ μέσου ποταμῶν καὶ διωρύγων ἐκτελούμεναι μεταφοραὶ ἀκολουθοῦν γενικῶς διεύθυνσιν ἐκ Ν πρὸς Β συνδέουσαι τὴν ὀρεινὴν κεντρικὴν Εὐρώπην μὲ τὰς θαλάσσας Βόρειον καὶ Βαλτικὴν ἢ κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν πάντοτε – ἐκ Ν πρὸς Β – τὸν Εὔξεινον καὶ τὴν Κασπίαν μετὰ τῆς Βαλτικῆς καὶ Λευκῆς Θαλάσσης.

Ἐξαίρεσιν ἀποτελεῖ ὁ Δούναβις ὅστις διαρρέει ἐκ Δ πρὸς Α τὴν Κεντρικὴν Εὐρώπην. Ἀντιθέτως δὲ πρὸς τοὺς ἄλλους πλωτοὺς ποταμοὺς οἵτινες διαρρέουν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν χώραν ἢ τὸ πολὺ δύο ὁ Δούναβις διαρρέει ἓξ χώρος, ἄλλας οὐδετέρας καὶ ἄλλας ἀνηκούσας εἰς ἀντιπάλους συνασπισμούς.

Αἱ θαλάσσιαι ἀρτηρίαι ἐκ τῶν λιμένων τῆς Μεσογείου καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ κατευθύνονται ὡς ποντοπόροι μεγάλαι γραμμαὶ πρὸς τοὺς λιμένας τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῶν λοιπῶν ἠπείρων, εἶναι δὲ αἱ αἱ συγκοινωνίαι αὗται πυκνόταται, ἐκτελούμεναι διὰ πλοίων ἐπιβα-

τηγῶν ἢ ἀποκλειστικῶς ἐμπορικῶν καὶ ἐξυπηρετοῦσαι τὰς πάσης φύσεως ἀνάγκας τῶν Κρατῶν τῆς Εὐρώπης.

Ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης ὡς καθαρῶς ἐμπορικαὶ ἀρτηρίαι, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου ὡς ζωτικώτατα διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἔκβασιν τοῦ πολέμου δίκτυα συγκοινωνιῶν, μέσῳ τῶν ὁποίων οἱ σημαντικοὶ εὐρωπαϊκοὶ λιμένες θὰ ἔχουν ἀνταπόκρισιν πρὸς τὰ μεγάλα ὑπερπόντια κέντρα — βάσεις ἀνεφοδιασμοῦ, τῶν δυνάμεων τοῦ εὐρωπαϊκοῦ Θ.Ε.

γ) Ἐναέριοι:

Τὸ μέγα ἐναέριον συγκοινωνιακὸν δίκτυον εἰς τὸν χῶρον τῆς Εὐρώπης διακρίνεται εἰς :

1) Τὸ ἐσωτερικὸν δίκτυον ἑκάστης εὐρωπαϊκῆς χώρας.

3) Τὸ ἐξωτερικὸν δι' οὗ τὰ διάφορα εὐρωπαϊκὰ Κράτη συνδέονται μεταξύ των.

3) Τὸ ὑπερπόντιον δι' οὗ ἡ Εὐρώπη συνδέεται μὲ τὴν ὑφήλιον.

Τὰ πολυάριθμα ἀεροδρόμια πολιτικῆς ἀεροπορίας ἅτινα εὑρίσκονται εἰς τὰ ἐλεύθερα κράτη τῆς Εὐρώπης ἐξυπηρετοῦν τὰς ἐναερίους συγκοινωνίας αὐτῆς.

ΣΤΡΑΤ. ΑΞΙΑ ΕΥΡΩΠΗΣ

Ἡ Εὐρώπη εἰς μέλλουσαν σύρραξιν ἥτις ἀναποφεύκτως θὰ εἶναι παγκόσμιος, θ' ἀποτελέση τὸ ἀποφασιστικώτερον ἐξ ὅλων τῶν Θ.Ε. τοῦ πλανήτου μας· ἡ τυχὸν ἀπώλεια δὲ αὐτῆς θὰ διεκύβευε καὶ τὴν τύχην τοῦ πολέμου.

Τοῦτο ἰσχύει δι' ἀμφοτέρους τοὺς ἀντιπάλους. Καὶ ἰδοὺ διατί. Ἀπὸ συμμαχικῆς πλευρᾶς εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην εὑρίσκονται τὰ 13 ἐκ τῶν Κρατῶν - μελῶν τῆς Συμμαχίας. Ἡ κατάληψις τοῦ χώρου τούτου ἀπὸ τὰ Σοβιὲτ ἀπὸ πολιτικῆς μὲν πλευρᾶς θ' ἀπετέλει βαρύτατον πλῆγμα, τοῦ ὁποίου ὁ ἀντίκτυπος τόσον εἰς τοὺς οὐδετέρους ὅσον καὶ εἰς τοὺς λαοὺς τῶν ΗΠΑ καὶ Καναδᾶ θὰ ἦτο ἠθικῶς τεράστιος, ἀπὸ στρατηγικῆς δὲ πλευρᾶς θ' ἀπεστέρει τὸν ΝΑΤΟ ἰσχυρῶν βάσεων, σοβαρᾶς βιομηχανίας καὶ ἑνὸς τεραστίας ἀξίας ἐμψύχου ὑλικοῦ, ἅτινα θὰ ἐστρέφοντο κατὰ μέγα μέρος ἐναντίον του περιερχόμενα εἰς χεῖρας τῶν Σοβιέτ.

Μία τοιαύτη δυσμενὴς ἐξέλιξις θὰ μετέτρεπε τὸν πόλεμον εἰς διηπειρωτικὸν καὶ ἐὰν ἐσυνεχίζετο θ' ἀπῄτει μίαν τεραστίας ἐκτάσεως ἀμφίβιον ἐπιχείρησιν πρὸς ἀνακατάληψιν τῆς Εὐρώπης.

Ἀπὸ Σοβιετικῆς πλευρᾶς : ἀφ' ἑνὸς ἡ ἕλξις πρὸς μίαν τοιαύτην ἐπιτυχίαν ἐν Εὐρώπῃ, ἀφ' ἑτέρου τὰ μικρᾶς ἀξίας στρατηγικὰ πλεονεκτήματα τὰ ὁποῖα θ' ἀπέκτα ρίπτουσα τὸ κέντρον βάρους της εἰς

ἄλλα θέατρα πολέμου—πλὴν τοῦ τοιούτου Μέσης Ἀνατολῆς—φέρουν ἀναγκαστικῶς τὴν κυρίαν προσπάθειαν εἰς τὸ Εὐρωπαϊκὸν θέατρον ἐπὶ τοῦ ὁποίου καὶ συμφέρει νὰ δοθῇ ὁ ἀποφασιστικὸς ἀγών.

Ἓν βλέμμα εἰς τὸν χάρτην καὶ τὸν πίνακα τῶν στατιστικῶν τῶν Οἰκονομικῶν, Βιομηχανικῶν καὶ ἄλλων δυνατοτήτων εἰς ἔμψυχον ὑλικὸν ἄγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ δύο κύριοι πρωταγωνισταὶ ἑνὸς παγκοσμίου ἐκτάσεως πολέμου θὰ εἶναι αἱ ΗΠΑ καὶ ἡ Σ.Ε.

Αἱ ΗΠΑ καὶ ὁ Καναδᾶς ἀποτελοῦν ξεχωριστὴν ἤπειρον· ἡ δὲ Σοβιετικὴ Ἕνωσις κατέχει τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς «Εὐρασίας».

Τὴν Ἀμερικανικὴν ἤπειρον χωρίζει ἀπὸ τὰς δύο πλευρὰς τῆς Εὐρασίας ὁ Ἀτλαντικὸς καὶ Εἰρηνικός, ὠκεανοὶ δημιουργοῦντες ἓν φυσικὸν κατὰ εἰσβολῆς κώλυμα, ἐνῷ ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη ἔχει κοινὰ σύνορα μετὰ τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως καὶ τῶν δορυφόρων της διήκοντα ἀπὸ τὴν Βόρειον Νορβηγίαν ἕως τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν καὶ τὸν Καύκασον, διακοπτόμενα δὲ μόνον ἐκ τῆς παρεμβολῆς ἐνίων οὐδετέρων Κρατῶν (*). Οὕτω τὸ Ἀνατολικὸν ὅριον τοῦ συμμαχικοῦ χώρου εὑρίσκεται ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, ἐνῷ τὸ Δυτικὸν μὲ τὴν ἐξαίρεσιν τῶν Κρατῶν ἅτινα δυνάμεθα ν' ἀποκαλέσωμεν «Δυτικὰ προγεφυρώματα» ὡς εἶναι ἡ Κορέα, Μαλαισία κλπ. εἶναι ἀνοικτὸν πρὸς τὴν θάλασσαν.

Ἡ Εὐρώπη ὅπως κατὰ τὸ ἀπώτερον (Ναπολεόντιον ἐποχὴν) καὶ τὸ πρόσφατον (δύο παγκόσμιοι πόλεμοι) παρελθὸν ἀπετέλεσε τὸ πεισματωδέστερον Θ.Π., οὕτω καὶ εἰς μέλλουσαν σύρραξιν θ' ἀποτελέσῃ τὸ κύριον Θ.Ε. τοῦ παγκοσμίου Θ. Πολέμου.

---

*) Δὲν εἶναι δυνατὸν ἐν τούτοις νὰ ἐννοηθῇ πῶς, Κράτη παρεμβαλλόμενα εἰς τὴν ὁδὸν ἣν ὀφείλει ν' ἀκολουθήσῃ ὁ τύπου «σφυροδρεπάνου» ὁδοστρωτὴρ μὴ ἀνήκοντα εἰς τὸν ΝΑΤΟ καὶ ἀκολουθοῦντα «οὐδετέραν πολιτικήν», ἠμποροῦν κατοχυρωνόμενα ὑπὸ τὴν πολιτικὴν οὐδετερότητα ἀσύμφορον καὶ ἀπαράδεκτον διὰ τὸν σοβιετικὸν κατακτητήν, ν' ἀνακόψουν τὴν ἀχαλίνωτον πορείαν ζωῆς ἢ θανάτου ἣν θ' ἀκολουθῇ οὗτος καὶ νὰ μὴ καταπατηθοῦν κι' ἐξουθενωθοῦν ὑπ' αὐτοῦ λίαν δὲ εὐκόλως ἐφ' ὅσον δὲν ἀνήκουν εἰς τὸν Συνασπισμὸν τοῦ ΝΑΤΟ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

Η ΕΥΡΩΠΗ ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΩΣ

Μία τῶν 5 ἠπείρων ἔχει μ. υ. 320 μ. καὶ max. ὕψ. 4810.

—Ὄρη: Κυρία ὀροσειρὰ εἶναι αἱ Ἄλπεις διήκουσαι ἐκ Δ πρὸς Α ὡς μεγάλη σπονδυλικὴ στήλη αὐτῆς. Χαμηλαὶ ὀροσειραὶ βαίνουν ἐκ τῶν Ἄλπεων πρὸς Β καταλήγουσαι εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Γαλλίας, Κάτω Χωρῶν καὶ Γερμανίας ἐνῶ πρὸς Ν βαίνει ἡ μεγάλη ὀροσειρὰ τῶν Ἀπεννίνων, σπονδυλικὴ στήλη τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου καὶ αἱ Δειναρικαί, Ἀλβανικαί, Ἑλληνικαὶ Ἄλπεις ἀποτελοῦσαι τὸν κύριον ὀρεογραφικὸν κορμὸν τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

Αἱ Σκανδιναυϊκαὶ Ἄλπεις ἀπὸ Β καὶ τὰ Οὐράλια ὄρη ἀπὸ Α εἶναι ἀνεξάρτητοι ὀροσειραὶ τῆς Εὐρώπης, ἐνῶ ὁ Καύκασος ΝΑ, συνέχεια Ἀσιατικῶν ὀρέων χωρίζει τὴν ἤπειρον Εὐρώπην ἀπὸ τὴν Ἀσίαν.

—Πεδιάδες: Ἡ μεγάλη Ρωσικὴ στέππα, ἡ Οὐγγρική, ἡ Ρουμανική, ἡ πεδιὰς τοῦ Πάδου καὶ αἱ πεδιναὶ ζῶναι τῆς Φλάνδρας καὶ τῆς ΒΔ Γερμανίας.

—Θάλασσαι: Καρά, Λευκή, Σκανδιναυική, Βόρειος, Βαλτική, Μάγχη, Γασκωνικὸς κόλπος, Τυρρηνικὸν πέλαγος, Ἀδριατικόν, Ἰόνιον, Λιβυκόν, Αἰγαῖον πέλαγος, Προποντίς, Εὔξεινος.

—Θαλάσσια Στενά, Πορθμοί: Καρά, Σκάγερ ρακ, Κάτεγατ, Καλαί, Ἁγ. Γεωργίου, Γιβραλτάρ, Ἁγ. Βονιφατίου, Μεσήνης, Ὀτράντο, Δαρδανελλίων, Βοσπόρου. Ἰσθμοί: Κιέλου, Κορίνθου, Ποτιδαίας.

—Ποταμοί: Γκουαλντακιβίρ, Γκουαντιάνας, Τάγος, Ντομέρος, Γαρούνας, Λείγηρ, Σηκουάνας, Ρῆνος, Βέζερ, Ἔλβας, Ὄντερ, Βιστούλας, Ὀνέγας, Ντβίνα. Ἅπαντες ἐκβάλλουν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως εἰς τὸν Ἀτλαντικόν. Οἱ Ἔβρος (Ἰσπ.), Ροδανός, Πάδος, Ἀξιός,

Στρυμών, Νέστος, Έβρος (Ἑλλ.), Δούναβις, Δνείστερος, Δνείπερος, Ντόν, Κουβάν, ἐκβάλλουν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως εἰς τὴν Μεσόγειον. Οἱ Βόλγας καὶ Οὐράλης χύνονται εἰς τὴν Κασπίαν.

—Διώρυγες: Εὐρύτατον δίκτυον διωρύγων ἑνῶνον π. γ. δημιουργεῖ πλωτὰς ἀρτηρίας εἰς τὴν ποταμοπλοΐαν ἥτις ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης συντελεῖ εἰς τὴν οἰκονομικὴν εὐημερίαν τῶν περιοχῶν, ἐν πολέμῳ δὲ ἀποτελεῖ ἓν ἐπὶ πλέον μέσον εἰς τὰς ποικίλας μεταφοράς.

Ἐθνολογικὴ διαίρεσις: Ἐντὸς τῶν ἀντιπάλων συνασπισμῶν καὶ ἐπὶ πλέον τῶν οὐδετέρων, διακρίνονται:

α) Κράτη Ἀν. Συνασπισμοῦ: Σοβ. Ρωσία, Οὐγγαρία, Ρουμανία, Τσεχοσλοβακία, Βουλγαρία, Ἀν. Γερμανία, Ἀλβανία.

β) Ἐλεύθερα Κράτη Εὐρώπης: Νορβηγία, Ἰσλανδία, Δανία, Ἀγγλία, Γαλλία, Ὁλλανδία, Βέλγιον, Λουξεμβοῦργον, Πορτογαλία, Δυτ. Γερμανία, Ἰταλία, Ἑλλάς, Τουρκία.

γ) Οὐδέτερα Κράτη Εὐρώπης: Φινλανδία, Ἰσπανία, Αὐστρία, Γιουγκοσλαυία.

δ) Οὐδετέρας πολιτικῆς: Σουηδία, Ἑλβετία.

Πλουτοπαραγωγικὸν δυναμικόν.

α) Ἀν. Συνασπισμοῦ: Ἀρκετὰ ἰσχυρόν. Ὅλα σχεδὸν τὰ Κράτη τοῦ Παραπετάσματος ἔχουν εἰς τὰ ἐδάφη των τὰς στρατηγικὰς πρώτας ὕλας, ὧν ἐκμετάλλευσις ἐντατικὴ γίνεται ὑπὸ τῆς Σ.Ε. Εἰς πετρέλαιον ὑπάρχει ἐπάρκεια συγκεντρουμένων καὶ ἀποθεμάτων. Τὸ Μπακοῦ δίδει τὰ 40 % καὶ ἔχει τὰ 70 % τοῦ συνόλου τῶν κοιτασμάτων. Σίδηρος εἰς μεγάλην παραγωγήν. Ἡ Σ.Ε. ἔρχεται δευτέρα ἐν τῷ κόσμῳ καὶ μὲ μεγάλας ποσότητας ἄνθρακος. Οὗτος καλύπτει τὰ 70% τῆς κινητηρίου δυνάμεως (τὸ πετρέλαιον τὸ 20%). Ἡ Σ.Ε. ἔχει ἐξάρτησιν ἀπὸ τὰς δορυφόρους χώρας διὰ τὸ οὐράνιον, βωξίτην, ἀλουμίνιον, τυγγόστηνον καὶ μολυβδένιον. Ἡ βιομηχανία φέρει τὴν Ρωσίαν δευτέραν ἐν τῷ κόσμῳ δύναμιν. Ἀπὸ ἀπόψεως οἰκονομικοῦ δυναμικοῦ ἡ Σ.Ε. εὑρίσκεται εἰς ἥσσονα μοῖραν ἀπὸ τὰς ΗΠΑ.

β) Κρατῶν τοῦ ΝΑΤΟ. Εἶναι ἀρκετὰ ὑψηλὸν εἰς πρώτας ὕλας (ἄνθρακα, χαλκόν, σίδηρον, βωξίτην, οὐράνιον κλπ.) Τὰ κράτη τοῦ ΝΑΤΟ διαθέτουν ἀνεξάντλητα ἀποθέματα. Ἡ βιομηχανία του ἔχει ὑψηλὸν δείκτην παραγωγῆς.

Συγκριτικῶς οἱ δύο συνασπισμοὶ διαθέτουν στρατηγικὰς ὕλας ὡς ἀκολούθως:

	'Ανατολ. μπλόκ.	NATO (καὶ τῶν 15 Κρατῶν)
Πετρέλαιον	69 ἑκ. τόν.	559 ἑκ. τόν.
Γαιάνθρακα	450 »	1164
Σίδηρον	37,5 »	175 »
Χάλυβα	46,5 »	129 »
Χρώμιον	200 »	550 »
Χαλκὸν	90 χιλ. τόν.	1040 χιλ. τόν.
Βωξίτην	530 »	1530 »

Οὐ μὴν ἀλλὰ τὸ Σοβιετικὸν μπλὸκ διαθέτει τὰς πρώτας ὕλας του διὰ τὴν πολεμικήν του βιομηχανίαν, ἐνῷ τὰ Κράτη τοῦ ἐλευθέρου κόσμου εἰς καταναλωτικὰ ἀγαθά. Οὕτω σταθερῶς ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἡ πολεμικὴ ἀνάπτυξις τοῦ 'Αν. μπλὸκ αὐξάνει ἔναντι τοῦ Δυτικοῦ τὸ ὁποῖον διατηρεῖ μὲν ὑπεροχὴν εἰς ὅπλα κλασσικὰ καὶ μαζικῆς καταστροφῆς ἀλλὰ δὲν αὐξάνει ἀναλόγως τὴν ὅλην του πολεμικὴν προσπάθειαν.

'Η Σ. Ε. ἐπιδιώκει νὰ κερδίση χρόνον ἔναντι τῆς Δύσεως διὰ νὰ ἐπιτύχη ἐν καιρῷ τὴν μονοκρατορίαν.

'Ο ΝΑΤΟ ἔναντι τοῦ ἀντιπάλου του συνασπισμοῦ ὡς καθαρῶς ἀμυντικὸς συνασπισμὸς ἐμφανίζει τὸ σοβαρὸν μειονέκτημα τῆς στατικῆς ἀμύνης στηριζόμενον εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἀδρανείας κι' ἀποποιεῖται τὴν δυναμικὴν ἐνέργειαν.

Μία τῶν ἀναπηριῶν τοῦ ΝΑΤΟ εἶναι καὶ αἱ ἐντὸς τῶν κόλπων αὐτοῦ διαφωνίαι, σπουδαιοτέρα τῶν ὁποίων εἶναι ἡ περὶ τὸ Κυπριακὸν διένεξις 'Ελλάδος, 'Αγγλίας καὶ Τουρκίας.

Οἱ μεγάλοι ἄξονες συγκοινωνιῶν ἐν Εὐρώπῃ εἶναι:

α) Σιδηροδρομικοί. — 'Η γραμμὴ Λισσαβῶνος – Παρισίων – Βερολίνου – Μόσχας – Βλαδιβοστὸκ ('Ατλαντικοῦ – Εἰρηνικοῦ).

— Βαλτικῆς – Βερολίνου – Βιέννης – Βελιγραδίου – Βελεσσῶν (ἢ καὶ Βουλγαρίας) – Βαγδάτης – Βασόρας(Βαλτικῆς – Περσικοῦ Κόλπου)

— Μόσχας – Βουκουρεστίου – Ρουσὲ – Σόφιας.

β) 'Οδικαί. Μία πληθὺς ἀρτηριῶν ἐξ αὐτοκινητοδρόμων μέχρι 6 μ. πλάτους καὶ ἀσφαλτοδρόμων αἵτινες συνθέτουν ἓν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον πυκνὸν δίκτυον μεταφορῶν προσφερόμενον διὰ τὰς ἐπιχειρήσεις συγχρόνων μηχανοκινήτων δυνάμεων.

γ) Πλωταί. Αἵτινες διὰ τοῦ συστήματος διωρύγων καθιστοῦν τοὺς μεγάλους ποταμοὺς τῆς Εὐρώπης πλοήμους πυκνώνουσαι οὕτω τὰς διὰ τῶν λοιπῶν μεταφορικῶν μέσων συγκοινωνίας.

δ) Θαλάσσιοι. Ζωτικῆς σημασίας διὰ τὴν ἐλευθέραν κυρίως Εὐρώπην. Ταύτης μὴ οὔσης αὐτάρκους ἀλλ' ἐξηρτημένης ὡς πρὸς τὰ πετρέλαια ἐκ τῆς Μ.Α. καὶ ἐκ τῶν ὑπερποντίων κτήσεων καὶ ἀποικιῶν ὡς πρὸς τὰς βασικὰς πρώτας ὕλας, αἱ θαλάσσιαι μεταφοραὶ ἦσαν καὶ θὰ εἶναι πάντοτε αἱ ζωτικαὶ ἀρτηριακαὶ φλέβαι τῆς ἐλευθέρας Εὐρώπης.

—Ἡ ἐξασφάλισις τούτων θ' ἀποτελέση τὴν κυρίαν μέριμναν τῶν συμμάχων εἰς ἐνδεχομένως μέλλοντα τρίτον πόλεμον.

—Ἡ ἐξουθένωσις καὶ ἀπαγόρευσίς των ἕνα τῶν κυρίων ἀντικειμενικῶν σκοπῶν τοῦ ἀντιπάλου.

ε) Ἐναέριοι. Εἰς εὐρεῖαν κλίμακα χρησιμοποιούμενοι εἰς ἐλευθέραν Εὐρώπην καὶ εἰς περιωρισμένην—σχετικῶς—εἰς τὸ Ἀν. Μπλόκ. Αἱ ἐξελίξεις τῆς ἀεροπορίας ἐπιβάλλουν εὐρεῖς κι' ἐπιμήκεις διαδρόμους διὰ τ' ἀεριωθούμενα. Πρὸς τὴν ἐξέλιξιν προσαρμόζονται νῦν τὰ σύγχρονα ἀεροδρόμια τῆς Εὐρώπης.

Συγκριτικῶς: Ἡ ἐλευθέρα Εὐρώπη ἔχει πυκνότατα δίκτυα τῶν πάσης φύσεως μεταφορῶν. Ἡ Κομμουνιστικὴ Εὐρώπη μικροτέρας ἐκτάσεως ἀλλὰ πάντων ἱκανῶν ὥστε ν' ἀνταποκριθοῦν πλήρως εἰς μελλοντικὰς κατὰ τῆς Δύσεως ἐπιχειρήσεις.

Ἀδύνατα σημεῖα ἀρτηριῶν:

—ΝΑΤΟ αἱ θαλάσσιαι μεταφοραί: ἐχθρὸς κύριος ὑποβρύχιον.

—Ἀν. Μπλὸκ αἱ σιδηροδρομικαί: ἐχθρὸς κύριος ἀεροπορία.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Αὐτη, ὡς ἀνέκαθεν, καὶ μελλοντικῶς θὰ εἶναι τὸ κύριον Θ. Ε. τοῦ παγκοσμίου Θ. Π. Κατάληψίς της ὑπὸ τῶν ἐρυθρῶν θ' ἀποστερήση τὸν ΝΑΤΟ ἀπὸ 13 συμμάχων του θὰ μεταβάλη τὸν πόλεμον εἰς διηπειρωτικὸν καὶ θὰ θέση εἰς δυσχερῆ θέσιν τὴν ἄμυναν τῆς Ἀμερικανικῆς ἠπείρου.

Ἑδραίωσις τοῦ ΝΑΤΟ εἰς Εὐρώπην θὰ περιαγάγη εἰς θέσιν ἀπελπιστικὴν τὴν Σ. Ε. καὶ δορυφόρους σφυροκοπουμένους ὑπὸ τῆς συμμαχικῆς ἀεροπορίας καὶ ἀπειλουμένους εἰς τὰ ζωτικώτερα κέντρα των τῆς Κεντρικῆς καὶ Ἀν. Εὐρώπης.

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

ΚΕΦΑΛΙΟΝ Ι

Α) ΘΕΣΙΣ — ΟΡΙΑ

Εὑρίσκεται μεταξὺ Εὐξείνου Πόντου, ΝΑ Μεσογείου, Ἰονίου πελάγους καὶ Ἀδριατικῆς.

Αἱ μᾶλλον εὐθεῖαι ὁδοὶ μεταξὺ Κεντρικῆς Εὐρώπης καὶ Ἰνδιῶν ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς Εὐρώπης (Ρωσίας) πρὸς τὴν Μεσόγειον καὶ Ἀφρικὴν διασχίζουν τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον διασταυρούμεναι ἐν αὐτῇ.

Ἐξ αἰτίας τῶν ὁδῶν τούτων αἱ κυρίαρχοι Δυνάμεις τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἐνδιεφέρθησαν ἰδιαιτέρως κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ παρελθόντος καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος διὰ τὸ Status qνο τῆς χερσονήσου προσπαθοῦσαι τὸ μὲν νὰ συγκρατήσουν ἐν αὐτῇ τὴν καταρρέουσαν Ὀθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν, τὸ δὲ νὰ ἐμποδίσουν τὴν ἐγκατάστασιν ἐπ' αὐτῆς ἑνὸς δυναμικοῦ λαοῦ ἱκανοῦ νὰ κυριαρχῇ τῆς Μεσογείου.

Καλεῖται καὶ ἄλλως χερσόνησος τοῦ Αἵμου ἢ Βαλκανική. Κεῖται Νοτίως τοῦ 46° 30' β παραλλήλου τῆς γῆς τοῦ διερχομένου διὰ τῆς βορειοτέρας γιουγκοσλαυικῆς πόλεως Μάριμπορ. Ἐκτείνεται δὲ μέχρι τοῦ 35° β παραλλήλου τοῦ διερχομένου Ν. Κρήτης καὶ διὰ Κύπρου.

Βόρειον ὅριον ταύτης εἶναι:

– Τὰ πρὸς Ρουμανίαν σύνορα τῆς Βουλγαρίας κείμενα ἐπὶ τῆς

παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Δουνάβεως ἐπαρχίας Ντομπρουτσᾶς (ἥτις προπολεμικῶς μὲν ἀνῆκεν εἰς τὴν Ρουμανίαν, κατὰ τὴν διάρκειαν ὅμως τοῦ πολέμου ἐδωρήθη κατὰ τὸ ἥμισυ εἰς τοὺς Βουλγάρους ὑπὸ τοῦ Χίτλερ παγιωθείσης εἰς τούτους τῆς δωρεᾶς ὑπὸ τοῦ ἑτέρου προσκυνηθέντος ὡς αὐθέντου των, Στάλιν, μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ πολέμου) μέχρι τῆς παραδουναβίου πόλεως Συλιστρίας.

—Ἐκεῖθεν τὸ πρὸς Β ὅριον ἀκολουθεῖ τὸν π. Δούναβιν μέχρι τῆς συμβολῆς του μετὰ τοῦ παραποτάμου τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ ὄχθης π. Ντράβα, οὗτινος τὸν ἀνάρρουν ἀκολουθεῖ ἐν συνεχείᾳ, μέχρι τῆς γιουγκοσλαυικῆς πόλεως Μάριμπορ δι' ἧς διέρχεται ὁ ποταμὸς οὗτος.

—Τὸ ὅριον τῆς χερσονήσου βαίνει—πρὸς Β πάντοτε—διὰ τοῦ ὀρεινοῦ ὄγκου τοῦ Καραβάνκε μέχρι τοῦ ὑψ. 2863 τῶν νοτιοαυστριακῶν (Καρνικῶν) Ἄλπεων.

Τὸ χερσαῖον Δ ὅριον αὐτῆς εἶναι:

—Ἡ ἐκ τοῦ ὑψ. 2863 τῶν Καρνικῶν Ἄλπεων πρὸς Ν κατερχομένη ὀροσειρὰ τῶν Ἰουλιανῶν Ἄλπεων διὰ τῶν Δ τῆς Τεργέστης ἀντερεισμάτων μέχρι τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης.

Ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου περιλαμβάνεται νῦν καὶ ἡ χερσόνησος τῆς Ἰστρίας, πρόσφατον μεταπολεμικὸν ἀπόκτημα τῆς γιουγκοσλαυικῆς Ὁμοσπόνδου Λαϊκῆς Δημοκρατίας ἀφαιρεθὲν ἐκ τῶν ἐδαφῶν τῆς Ἰταλίας.

Κατὰ τὰ λοιπὰ σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος περιβρέχεται ἡ χερσόνησος ὑπὸ τῶν κάτωθι θαλασσῶν:

—Δ ὑπὸ τῆς Ἀδριατικῆς καὶ τοῦ Ἰονίου πελάγους.

—Ν ὑπὸ τοῦ Λιβυκοῦ καὶ Αἰγαίου πελάγους, τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Προποντίδος.

—Α ὑπὸ τοῦ Βοσπόρου καὶ Εὐξείνου Πόντου.

Ἡ χερσόνησος εἶναι πολὺ στενωτέρα εἰς τὸ μεσημβρινὸν αὐτῆς τμῆμα παρὰ εἰς τὸ ἀμέσως βορειότερον. Οὕτω:

—εἰς 42° 12′ β. γ. π. εἶναι εὔρους 730 χιλ.

—εἰς 40° 30′ β. γ. π. ἤτοι ἀπὸ τοῦ κόλπου Αὐλῶνος μέχρι τοῦ Θερμαϊκοῦ εἶναι 265 χλμ.

Β) ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος περιλαμβάνει τὰ κάτωθι Κράτη:

1) Ἑλλάδα, 2) Ἀλβανίαν, 3) Γιουγκοσλαυΐαν, 4) Βουλγαρίαν, 5) Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν ἢ Ἀν. Θράκην.

1) Ἑλλάς: Ἔκτασις 132.256 τετρ. χλμ. πληθ. 8.000.000. Γλῶσσα Ἑλληνική. Γραφὴ Ἑλληνική. Θρησκεία Ὀρθόδοξος. Πολίτευμα Συνταγματικὴ Βασιλεία.

2) Ἀλβανία: Ἔκτασις 28.750 τετρ. χλμ. Πληθυσμὸς 1.200.000. Γλῶσσα: Ἀλβανική. Γραφὴ Λατινική. Θρησκεῖαι διάφοροι (Μωαμεθανική, Χριστιανικὴ Ὀρθόδοξος, Καθολική). Πολίτευμα Κομμουνιστικὴ δικτακτορία.

3) Γιουγκολαυΐα: Ἔκτασις 256.880 τετρ. χλμ. πληθ. 16.040,000. Γλῶσσαι: Σερβική, Σερβομακεδονική, Κροατικὴ Σερβοκροατική, Σλοβενική. Ἀλφάβητον Κυριλλικόν. Πολίτευμα Τιτοϊσμός. Θρησκεία: Ὀρθόδοξοι, Καθολικοί, Μωαμεθανοί.

4) Βουλγαρία: Ἔκτασις 110.850 τετρ. χλμ. πληθ. 7.350.000 Γλῶσσα Βουλγαρική. Ἀλφάβητον Κυριλλικόν. Πολίτευμα Κομμουνιστικὴ δικτακτορία. Θρησκεία Ὀρθόδοξος σχισματική.

5) Εὐρ. Τουρκία: Ἔκτασις 23.963 τετρ. χλμ. Πληθ. 2.000.000 Θρησκεία Μωαμεθανική. Ἀλφάβητον Κεμαλικόν. Πολίτευμα Δημοκρατικόν. Γλῶσσα Τουρκική.

Χαρακτηριστικὸν τῆς χερσονήσου εἶναι τοῦτο: Εἰς τὴν ἐδαφικήν της ἔκτασιν 553005 τετρ. χιλ. ὑπάρχει εἷς πληθυσμὸς 34.390.000 κατ. κατανεμημένος εἰς Πέντε (5) Κράτη μέ:

1) 4 διάφορα ἀλλήλων πολιτικὰ συστήματα(*) (Βασιλευομένης Δημοκρατίας, «Δημοκρατίας», Σοσιαλκομμουνισμοῦ, Κομμουνιστικῆς δικτακτορίας).

2) 4 φυλὰς τελείως διαφόρους καὶ ἀλλοπροσάλλους (Ἑλληνικήν, Τουρανικήν, Σλαυικήν, Φιννοουνικήν).

3) 4 γλώσσας ριζικῶς διαφερούσας μεταξύ των (Ἑλληνικήν, Τουρκικήν, Σλαυοϊδιωματικήν, Ἀλβανικήν).

4) 4 Ἀλφάβητα τελείως διάφορα ἀλλήλων (τὸ Ἑλληνικόν, Λατινικόν, Κυριλλικόν, Τουρκικόν).

5) 4 Θρησκείας κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον διαφόρους (Ὀρθόδοξον, Μωαμεθανικήν, Ὀρθόδοξον Σχισματικήν, Ρωμαιοκαθολικήν).

(*) Εἰς τελευταίαν διακήρυξίν του μεταδοθεῖσαν διὰ τοῦ Lederer ὁ Πρόεδρος τῆς Γιουγκοσλαυΐας Τίτο διαβλέπει ὕφεσιν τῆς διεθνοῦς καταστάσεως καὶ βελτίωσιν τῆς Βαλκανικῆς τοιαύτης ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι τὰ διάφορα πολιτικὰ συστήματα δὲν θὰ ἐπιδιώξουν νὰ ἐπιβληθοῦν τὸ ἓν ἐπὶ τοῦ ἄλλου διὰ τῆς βίας...

6) Μὲ αὐτοτέλειαν καὶ πολιτισμὸν διάφορον καὶ ἀριθμοῦντα βίον κυμαινόμενον ἀπὸ 44 τοὐλάχιστον αἰώνων (Ἑλλὰς) μέχρι 44 τὸ πολὺ ἐτῶν (Ἀλβανία).
7) Μὲ πολιτικοὺς προσανατολισμοὺς καὶ δεσμοὺς συμμαχικοὺς τόσον πρὸς τοὺς ἀντιθέτους πόλους τῶν δύο ἰσχυρῶν ἀντιπάλων Συνασπισμῶν (Ἑλλὰς καὶ Τουρκία—Βουλγαρία καὶ Ἀλβανία) ὅσον καὶ πρὸς τὸν νεοπαγῆ ἄξονα (Δελχὶ—Καΐρου—Βελιγραδίου) τῆς «οὐδετέρας πολιτικῆς» (Γιουγκοσλαυΐα).
8) Τέλος μέ: ἀλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα, ἀλληλοεπισκιαζομένας Ἐθνικὰς βλέψεις καὶ διεκδικήσεις ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζωτικοῦ ἐδαφικοῦ χώρου καὶ μὲ τὴν διελκυνστίδα τῶν δύο ἰσχυρῶν ἀντιπάλων Συνασπισμῶν δρῶσαν, ἐφ' ἑκάστου μεμονομένως καὶ ὅλων ὁμοῦ συγκεντρωτικῶς, εἴτε δελεαστικῶς (δι' οἰκονομικῶν ἐνισχύσεων καὶ ὑποσχέσεων παντοειδῶν παροχῶν) εἴτε δυναμικῶς (διὰ τῶν ὅπλων, τῆς ἀπειλῆς ἀνατροπῆς Κοινωνικῶν συστημάτων ὑπὸ τῶν τοπικῶν Κ. Κ. κ.λ.π.).

Οὕτω, θὰ πρέπει νὰ διαπορῇ τις πῶς εἰς τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, ἔνθα ἡ Βαβὲλ δὲν εἶναι ὁ μῦθος τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀλλὰ ἡ στυγνὴ τοῦ παρόντος—καὶ τοῦ μέλλοντος φυσικά—πραγματικότης, ἡ Εἰρήνη κατορθοῖ ἔστω καὶ διὰ βραχείας χρονικὰς περιόδους νὰ τηρῇ τὴν ἁρμονίαν τῆς συνυπάρξεως τόσων πολιτικοκοινωνικῶς, καὶ ἐθνολογικῶς διαφοροτρόπως προσανατολισμένων καὶ ψυχοσυντεθιμένων Λαῶν.

—Ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος ὡς ἐκ τῶν αἰτίων τούτων, ἀποτελεῖ μίαν ὑπερπλήρη πυριτιδαποθήκην λίαν καὶ εὐκόλως εὔφλεκτον τόσον εἰς τοπικὰς ταραχὰς ὅσον καὶ εἰς τὰς ἑκάστοτε Διεθνεῖς τοιαύτας, ἐνῶ λόγῳ τῆς Στρατηγικῆς θέσεως ἣν κατέχει θὰ καταστῇ εἰς μέλλουσαν Εὐρωπαϊκὴν σύρραξιν καὶ πάλιν, τὸ ἐπίκεντρον, ἐπίκαιρον, κι' ἐπίμαχον σημεῖον ἐφ' οὗ (ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν πλειστάκις συνέβη) θὰ διεκδηκηθῇ ἀποφασιστικῶς ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων Δυνάμεων τὸ γέρας τῆς Νίκης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ II

ΓΑΙΟΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ

ΓΕΝΙΚΑ

Μόνον ἡ Β τοῦ Αἵμου παραδουνάβιος χώρα παρουσιάζεται ὡς ἐκτεταμένη πεδιάς, ἐνῶ αἱ πεδιάδες Θεσσαλίας, Καμπανίας (Θεσσαλονίκης) Δυτικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Θράκης, Ἀν. Ρουμελίας, Βελιγραδίου, Μητροβίτσης καὶ τοῦ Σουσακίου - Ζάγκρεμπ εἶναι περιορισμένης ἐκτάσεως.

Ὅλον τὸ ὑπόλοιπον ἔδαφος εἶναι ὀρεινόν.

Ἡ θάλασσα τῆς Μεσογείου εἰσχωροῦσα βαθέως εἰς τὴν ξηρὰν διαμελίζει τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον πολλαπλῶς σχηματίζουσα πληθὺν νήσων, πελάγων, κόλπων, ὅρμων, πορθμῶν, στενῶν καὶ διαύλων.

I. ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΙΣ

Ἡ ὅλη διάπηξις τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου συνίσταται ἐκ τριῶν κυρίων ὀρεογραφικῶν σκελετῶν, ἐξ ὧν: οἱ μὲν δύο ἔχουν τὴν γένεσίν των καὶ εἶναι συνέχεια τῶν μεγάλων ὀρεογραφικῶν κορμῶν τῶν Ἄλπεων καὶ τῶν Καρπαθίων, ὁ δὲ τρίτος ἀποτελῶν τὴν κεντρικὴν ἐγκαρσίαν ἄρθρωσιν αὐτῶν, συνδέει τούτους (ὄρη Κάτω Μυσίας). Οἱ δύο πρῶτοι κατέχουν τὸ Δυτικὸν καὶ Ἀνατολικὸν τμῆμα τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

Α΄ Δυτικόν.

—Ἐκ τῆς κορυφῆς 2863 τῶν Νοτιοαυστριακὸν ἢ

Καρνικῶν Ἄλπεων κατέρχεται ΝΑ ὀροσειρὰ ὑπὸ τὰς ὀνομασίας:

—Ἰουλιαναὶ Ἄλπεις (Βελίκα Καπέλα καὶ Μάλα Καπέλα). — Δειναρικαὶ Ἄλπεις — Βιτορόγκα Τρεσκαβίτσα—Τσέρνα Γκόρα—Ἀλβανικαὶ Ἄλπεις —Σκάρδος (ὑψ. 2587). —Ἐκ τοῦ Σκάρδου συνεχίζεται αὕτη μὲ Ν κατεύθυνσιν διὰ τῶν ὀρέων Βαρνοῦντος—Γράμμου—Β. Πίνδου—Λάκμωνος—Ν. Πίνδου—Βαρδουσίων—Παναχαϊκοῦ (Πελοποννήσου) — Μαινάλου—Ταϋγέτου (ὑψ. 2404).

Χωρίζει ἡ κεντρικὴ αὕτη ὀροσειρὰ τὰ ὕδατα τὰ χυνόμενα πρὸς Δ μὲν εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν καὶ τὸ Ἰόνιον πέλαγος πρὸς Α δὲ εἰς τὸν ποταμὸν Δούναβιν (καὶ δι' αὐτοῦ εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον) καὶ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος.

Ἐκ τοῦ Ταϋγέτου ἐπεκτείνεται ἡ κυρία ὀροσειρὰ δι' ὑποθαλασσίων αὐχένων καὶ διὰ τῶν «κορυφῶν» Κύθηρα - Ἀντικύθηρα εἰς Γερόσκηνον (Κρήτης) - Λευκὰ Ὄρη. (κορ. Πάχνες ὑψ. 2452) ἔνθα κάμπτεται στρεφομένη πρὸς Α.

Ἡ ὅλη ὀροσειρὰ τῶν Κρητικῶν ὀρέων διήκουσα οὕτω ἐκ Δ πρὸς Α φέρεται ὑπὸ τὰς ὀνομασίας: Πάχνες - Κρυονερίτης - Κέδρος - Ἴδη (ἢ Νίδα ἢ Ψειλορείτης ὑψ. 2456) - Ὄρος Δίκτη - Ὀρνὸν - Ζῆρος.

Ἐκ τοῦ ὄρους Ἴδη ἡ ὀροσειρὰ βαίνουσα μὲ συνεχῶς μειούμενον ὑψοδείκτην φθάνει μέχρι τῶν Ἀνατολικωτέρων ὀρέων τῆς Ζήρου (ὑψ. κάτω τῶν 1000 μ.) καὶ ἐν συνεχείᾳ κατέρχεται εἰς τὴν θάλασσαν. Τὰ Κρητικὰ ὄρη ὡς συνέχεια τῶν Ἑλληνικῶν ἠπειρωτικῶν ὀρέων ἐπεκτείνονται Ἀνατολικώτερον ἀναδυόμενα δι' ὑποθαλασσίου αὐχένος μήκους 300 περίπου μιλίων εἰς τὴν Κύπρον (ὄρος Τρόοδος ὑψ. 1952).

Ἐγκαρσίως πρὸς τὸν κύριον τοῦτον ὀρεογραφικὸν κορμὸν πολλαὶ παράλληλοι ἢ αἰσθητῶς παράλληλοι μεταξύ των ὀροσειραὶ διήκουν τόσον μὲ Α ὅσον καὶ Δ κατεύθυνσιν ὁρίζουσαι τὰς κοιλάδας τῶν κυριωτέρων ποταμῶν τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

Β' Ἀνατολικόν.

Ἡ μεγάλη ὀροσειρὰ τῶν Τρανσυλβανικῶν Ἄλπεων ὡς ΝΔ ἀπόφυσις τῶν Καρπαθίων ὀρέων ἀκολουθοῦσα ἐπὶ τόξου ἐλλειπτικῆς ΝΔΝ κατεύθυνσιν, διασπᾶται ὑπὸ τῆς μεγάλης ποταμίας γραμμῆς τοῦ Δουνάβεως Α τοῦ Βελιγραδίου παρὰ τὴν θέσιν «Σιδηραὶ Πῦλαι τοῦ Δουνάβεως» ἢ ἄλλως στε-

ν ό ν Ὄ ρ σ ο β α ς, συνεχιζομένη εἶτα Ν ἐπὶ τοῦ α ὐ τ ο ῦ τόξου ἐλλειπτικῆς μὲ διεύθυνσιν ΝΑΑ μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

Ἡ ὀροσειρὰ αὕτη τῶν Τρανσυλβανικῶν Ἄλπεων βαπτιζομένη παρὰ τὰς «Σιδηρᾶς Πύλας» εἰς τὸν π. Δούναβιν λαμβάνει ἐν τῇ συνεχείᾳ της τὴν ὀνομασίαν Σ τ ά ρ α Μ π α λ κ ὰ ν ἢ Α ἵ μ ο ς(*).

—Ὁ ὅλος ὀρεογραφικὸς κορμὸς (Καρπαθίων - Αἵμου) ἔχει τὸ ἀκριβὲς σχῆμα ἡμιελλείψεως, ἧς ὁ μέγας ἡμιάξων ὅστις εἶναι ὁ 44° β. παράλληλος εἶναι μήκους 320 χιλ. ὁ δὲ μικρὸς ἄξων ὅστις σ υ μ π ί π τ ε ι πρὸς τὸν Α μεσημβρινὸν 26" τὸν διερχόμενον διὰ τῶν περιφήμων Ρουμανικῶν πετρελαιοπηγῶν τοῦ Π λ ο έ σ τ ι εἶναι ἐπίσης 320 χιλ. Τὸ ὅλον μῆκος τῆς ὀροσειρᾶς Σ τ ά ρ α Μ π α λ κ ά ν εἶναι 630 περίπου χιλιόμετρα καὶ τὸ μέσον πλάτος της 70 χιλιομ.

—Κλάδος ταύτης ἐκσπώμενος ἐκ τοῦ Ρ ί λ α Π λ ά ν ι ν α ἢ ὄρους Σ κ ά ρ δ ο υ κειμένου Ν τῶν ὑψιπέδων Σ ό φ ι α ς καὶ Σ α μ α κ ό β ο υ κατευθυνόμενος πρὸς Ν καὶ Ν Α, εἶναι ἡ μεγάλη ὀροσειρὰ τῆς Ρ ο δ ό π η ς.

—Δ ύ ο ε ἶ ν α ι ἐ ν τ ῇ Ἑ λ λ η ν ι κ ῇ χ ε ρ σ ο ν ή σ ῳ οἱ κ ύ ρ ι ο ι ὀ ρ ε ο γ ρ α φ ι κ ο ὶ κ ό μ β ο ι:

α) ὁ Σ κ ά ρ δ ο ς ἢ Τ σ ὰ ρ π λ ά ν ι ν α (ὕψ. 2587) κύριος σπόνδυλος τῆς προμνησθείσης ὀροσειρᾶς τῶν Ἰουλιανῶν καὶ Δειναρικῶν - Ἀλβανικῶν Ἄλπεων.

β) Τ ὸ Ρ ί λ α Π λ ά ν ι ν α ἢ Σ κ ό μ ι ο ν (2925μ. ἡ ὑψηλοτέρα κορυφὴ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ) ἀνῆκον εἰς τὸ Α ὀρεογραφικὸν συγκρότημα.

Καὶ οἱ δύο οὗτοι κόμβοι κεῖνται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ γεωγραφικοῦ παραλλήλου τῶν 42΄ 12΄ καὶ ἀπέχουν ἀλλήλων περὶ τὰ 200 χιλ.

γ) Κ ε ν τ ρ ι κ ὴ ἐ γ κ α ρ σ ί α σ υ ν ά ρ θ ρ ω σ ι ς τ ῶ ν Α κ α ὶ Δ ὀ ρ ε ο γ ρ α φ ι κ ῶ ν κ ο ρ μ ῶ ν εἶναι τὰ ἐκ τοῦ Σ κ ά ρ δ ο υ πρὸς Α κατευθυνόμενα ὄρη τῆς Κ ά τ ω Μ υ σ ί α ς μέχρι τοῦ Σ κ ο μ ί ο υ. Οὕτω οἱ δύο ὀρεογραφικοὶ κόμβοι δύνανται νὰ παραβληθοῦν πρὸς δύο τεράστια βάθρα — πυλῶνας μιᾶς κρεμαστῆς γεφύρας — μήκους καταστρώματος 200 χιλ. εὑρισκόμενα ἐπὶ τῶν δύο ὀχθῶν ἤτοι τῶν δύο κυρίων ὀρεογραφικῶν σκελετῶν Δυτικοῦ καὶ Ἀνατολικοῦ — μὲ τὴν μικρὰν διαφορὰν ὅτι τὰ ὑπέρτονα τῶν πυλώνων ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὰ ὑψόμετρα τῶν ὀρέων δὲν εὑρίσκονται εἰς τὸ αὐτὸ ὕψος ἀλλὰ τὸ

(*) Κατὰ τὴν μυθολογίαν ὁ Αἷμος ἦτο υἱὸς τοῦ Βορέως βασιλέως τῆς Θράκης. Καυχηθέντος τοῦ Βορέως καὶ τῆς συζύγου του Ροδόπης ὅτι ἦσαν τέκνα τοῦ μεγίστου τῶν Θεῶν μετεμορφώθησαν πρὸς τιμωρίαν ὑπὸ τοῦ Διὸς εἰς τὰ φερώνυμα ὄρη.

μὲν Δ, ὁ Σκάρδος, εἰς ὑψοδείκτην 2587 τὸ δὲ Α, τὸ Σκόμιον, εἰς ὑψ. 2925 μ.

Ἡ εἰκὼν τῆς κρεμαστῆς γεφύρας παρέχεται πλήρως ἂν προβληθῇ ἡ κατακόρυφος τομὴ τοῦ ἐδάφους μεταξὺ τῶν 2 ὀρ. κόμβων, ὅτι ἡ παραβολικὴ καμπύλη τοῦ φορέως τῆς γεφύρας ἀποδίδεται ἐκ τῆς κατιούσης τοῦ minimum καὶ τῆς ἀνιούσης ἣν ἔχει ἡ ὑψομετρικὴ διάταξις τῶν ὀρέων τῆς Κάτω Μυσίας: Σκάρδος, Τσέρνα Γκόρα ἢ Καραντάγ - Ρουζὰν - Ὀσογγόφσκα - Σκόμιον.

— Ἐκ τῶν τριῶν τούτων πρωτευουσῶν ὀροσειρῶν ἐκσπῶνται ἄλλαι τοιαῦται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀξιοσημείωτοι ἀπὸ ἀπόψεως ὄγκου, μήκους καὶ κατευθύνσεως ἣν ἀκολουθοῦν, κάθετοι εἴτε παράλληλοι μεταξύ των σχηματίζουσαι δὲ ὑψίπεδα, εὐρείας ἢ στενὰς κοιλάδας καὶ πεδιάδας, ἀναλόγως τοῦ τόπου καὶ τρόπου διασταυρώσεώς των. Ὁ γενικὸς ὅμως τόνος ὃν δίδουν εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ ἐδάφους τῆς χερσονήσου μας εἶναι ὁ τῆς κατ' ἐξοχὴν ὀρεινῆς χώρας. Οὕτω:

α) Ἀπὸ τῶν Ἰουλιανῶν Ἄλπεων μέχρι τοῦ Σκάρδου ἐκσπῶνται διαδοχικῶς μὲ κατεύθυνσιν ἐκ Ν πρὸς Β καὶ μὲ διάταξιν αἰσθητῶς παράλληλον μεταξύ των πρὸς Α τῆς κυρίας ὀρεινῆς γραμμῆς ἑπτὰ ὀροσειραὶ διαχωρίζουσαι τὰ ὕδατα τῶν παραποτάμων τοῦ ποταμοῦ Σαύου (π. Κούλπα, Οὖνα, Βίρμπα, Βόσνα, Λὶμ καὶ Δρίνου, Κολουμπάρα καὶ Δυτ. Μοράβα.)

— Ἀπὸ δὲ τοῦ Σκάρδου ἡ διὰ Τσερνολγιέβας - Ζέλοβακ-Κοπάονικ διερχομένη ὀρεινὴ γραμμὴ διαχωρίζει τὰ ὕδατα τῶν δύο ποταμῶν Δυτ. καὶ Ἀνατ. — ἢ Βουλγαρικοῦ — Μοράβα.

Ἀπὸ τοῦ Σκάρδου ἐπίσης ἡ ὀροσειρὰ τῶν ὀρέων τῆς Κάτω Μυσίας διαχωρίζει τὰ ὕδατα τοῦ π. Ἀν. Μοράβα τῶν συγκεντρουμένων εἰς τὸν π. Δούναβιν ἀπὸ τῶν τοῦ Ἀξιοῦ ὅστις χύνεται εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. Πλεῖσται ὅσαι ἐπίσης ὀροσειραὶ βαίνουν μὲ κατεύθυνσιν Δ ἀπὸ τῆς κεντρικῆς ὀροσειρᾶς, σχηματίζουσαι καθέτους ἢ διατεμνούσας κοιλάδας δι' ὧν ρέουν τὰ ὕδατα τῶν Δ κλιτύων τῆς ἐν λόγῳ ὀροσειρᾶς πρὸς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν.

Νοτίως τοῦ Σκάρδου καὶ μέχρι τοῦ Ταϋγέτου ἡ ὀρεογραφικὴ διάπηξις παρουσιάζεται ὑπὸ μορφὴν ἀνθρωπίνου σκελετοῦ ἔχοντος ὡς σπονδυλικὴν στήλην τὰς κεντρικὰς ὀροσειράς: Ρουντόκα — Στόγγοβον — Βαρνοῦς — Πίνδος — Ἀροάνια — Ταΰγετος. Ἐκ τοῦ σκελετοῦ τούτου ἀποσπῶνται πρὸς ΒΔ καὶ ΒΑ αἰσθητῶς παράλληλοι μεταξύ των ὀροσειραὶ ὁρίζουσαι:

— Δ τὰς κοιλάδας τῶν ποταμῶν Πελοποννήσου, Δυτ. Στ. Ἑλλάδος, Ἠπείρου, Ἀλβανίας, οἵτινες π. ἔχουν τὴν ἀκόλουθον διάταξιν: Π ά μ ι σ ο ς, Ἀ λ φ ε ι ό ς, Π η ν ε ι ό ς, Π ύ ρ ρ ο ς, Μ ό ρ ν ο ς Ε ὔ η ν ο ς, Ἀ χ ε λ ῷ ο ς, Ἄ ρ α χ θ ο ς, Θ ύ α μ ι ς, (Κ α λ α μ ᾶ ς) Ἀ ῷ ο ς (κ. Βογιοῦσα) Σ ε μ έ ν η ς ἤ Ἑ ο ρ δ α ϊ κ ό ς — Σ κ ο ύ μ π ι — Ἀ ρ ζ ὲ ν — Ἰ σ μ ὶ — Μ ά τ ι — Δ ρ ῖ ν ο ς (λευκός). Χύνονται ἅπαντες εἰς τὸ Ἰόνιον καὶ τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν.

— Α τὰς κοιλάδας τῶν ποταμῶν τῆς Ἀν. Στερεᾶς, Θεσσαλίας, Μακεδονίας: Β ο ι ω τ. Κ η φ ι σ ο ῦ — Σ π ε ρ χ ε ι ο ῦ, — Π η ν ε ι ο ῦ — Ἀ λ ι ά κ μ ω ν ο ς — Ἐ ρ ι γ ῶ ν ο ς — Ἀ ξ ι ο ῦ ποταμῶν οἵτινες χύνονται εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος.

— Ἐκ τῆς Κ ο ρ υ φ ῆ ς Γ κ ρ ί ν τ α β ε κ (ὕψ. 2.559) τοῦ Κ α ρ α β ά ν κ ε ἡ χαμηλὴ ὀροσειρὰ Κ ά μ ν ι κ — Μ π ί λ ο Γ κ ό ρ α — Π ά π ο υ κ — Φ ρ ο ύ σ κ α Γ κ ό ρ α, βαίνουσα μὲ κατεύθυνσιν ΝΑ διαχωρίζει τὰ ὕδατα τῶν ποταμῶν Ν τ ρ ά β α καὶ Σ α ύ ο υ.

— Ἡ ἐκ τῆς κορυφῆς Δ ο γ α ν ί τ σ α (1829) τῶν ὀρέων τῆς Κ ά τ ω Μ υ σ ί α ς κατερχομένη πρὸς Ν μεγάλη ὀροσειρὰ τῆς Ὀ σ ο γ γ ό φ σ κ α ς — Β λ α χ ί ν τ ζ α ς — Δυτ. Ὀ ρ β ή λ ο υ (Μάλες) — Ὀ γ κ ρ ά σ δ ε ν — Μ π έ λ ε ς — Κ ρ ο υ σ ί ω ν — Κ α ρ α ν τ ὰ γ — Χ ο ρ τ ι ά τ η — Χ ο λ ο μ ῶ ν τ ο ς (ἐξ οὗ ἐκσπῶνται αἱ τρεῖς χερσόνησοι τῆς Χαλκιδικῆς) διαχωρίζει τὰ ὕδατα τῶν ποταμῶν Ἀ ξ ι ο ῦ καὶ Σ τ ρ υ μ ό ν ο ς.

Ἡ ἐκ τοῦ ὀ ρ ε ο γ ρ α φ ι κ ο ῦ κ ό μ β ο υ Ρ ί λ α Π λ ά ν ι ν α (ὕψ. 2925) πρὸς Ν κατευθυνομένη ὀροσειρὰ τοῦ Π ι ρ ί ν ο — Ἀ ν. Ὀ ρ β ή λ ο υ — ὄρους Φ α λ α κ ρ ο ῦ, διαχωρίζει τὰ ὕδατα τῶν ποταμῶν Σ τ ρ υ μ ό ν ο ς καὶ Ν έ σ τ ο υ.

Ἡ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὀρεογραφικοῦ κόμβου (Ρ ί λ ο υ) ἀρχομένη μὲ ΝΑ κατεύθυνσιν μεγάλη ὀροσειρὰ τῆς Ρ ο δ ό π η ς διαχωρίζει τὰ ὕδατα τῶν ποταμῶν Ν έ σ τ ο υ ταὶ Ἕ β ρ ο υ. Ταύτης Α ἐπέκτασις εἶναι τὸ Σ α κ ά ρ Π λ ά ν ι ν α καὶ τὰ ὄρη τῆς Σ τ ρ ά ν τ ζ α Μ π α λ κ ά ν.

Ἡ μεγάλη ὀροσειρὰ τοῦ Στάρα Μπαλκὰν (Αἵμου) ἔχουσα τὴν μορφὴν τόξου μὲ τὸ κοῖλον ἐστραμμένον πρὸς ΒΑ — διασπωμένη δὲ ὑπὸ τῆς ἀξιολόγου π.γ. τοῦ Ἴ σ κ ε ρ παρὰ τὴν ὁμώνυμον στενωπὸν δ ι α χ ω ρ ί ζ ε ι τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ Ἕβρου πρὸς Ν ἀπὸ τῶν ὑδάτων ἅτινα χύνονται διὰ τῶν πολλῶν ποταμῶν τῆς Β τοῦ Αἵμου Βουλγαρίας εἰς τὸν ποταμὸν Δούναβιν.

Ἡ ἰδία τέλος ὀροσειρὰ τοῦ Σ τ ά ρ α Μ π α λ κ ὰ ν διασπᾶται ΒΔ τοῦ ὄρους Β ρ έ ν σ κ α Τ σ ο ύ κ α (ὕψ. 1107) ὑπὸ τοῦ ἐξ ὁλοκλήρου γιουγκοσλαυικοῦ ποταμοῦ Τ ι μ ό κ, πηγάζοντος ἐκ τῆς

Σβερλίσκας Πλάν.—Δυτ. ἐπεκτάσεως τοῦ Στάρα Μπαλκὰν— καὶ συμβάλλοντος μὲ τὸν Δούναβιν Α τοῦ Νεγκοτίν. Συνεχίζεται ἀκολούθως ἡ ἐν λόγῳ ὀροσειρὰ μέχρι τῶν Σιδηρῶν Πυλῶν ὑπὸ τὰς κυρίας ὀνομασίας Μπελιανίκα-Ντέλι Λόβαν-Μίροκ Πλάνινα.

II. ΥΔΑΤΟΓΡΑΦΙΑ

Α' Ποταμοί. Οἱ κυριώτεροι ποταμοὶ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου εἶναι: α) Ὁ Δούναβις βόρειον ὅριον τῆς χερσονήσου, μεγαλείτερος ποταμὸς τῆς Εὐρώπης, μετὰ τὸν Βόλγαν, πηγάζων ἐκ τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ κι' ἐκβάλλων μετὰ διαδρομὴν 2.900 χλμ. εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον (Δ. ἀκτήν). Ὁ Δούναβις ἐκβάλλει διὰ τριῶν στομίων (παλαιότερον δι' ἕξ, ἀλλὰ λόγῳ τῶν προσχώσεων τὰ τρία ἐξ αὐτῶν ἐδαφοποιήθησαν). Ἐξ αὐτῶν τὸ στενώτερον κυμαινόμενον μεταξὺ 100—130 μ. τὸ λεγόμενον στόμιον «Σουλινᾶ» βάθους 6 μέτρων εἶναι καὶ ἐκεῖνο δι' οὗ εἰσέρχονται τὰ ποταμόπλοια εἰς τὸν ποταμὸν ἀπὸ τὸν Εὔξεινον. Σημειωτέον ὅτι ἐκ τοῦ ὄγκου τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ ἀνερχομένων εἰς 6700 μ.³/1'', τὰ 67% ρέουν διὰ τοῦ Β κλάδου, 14% διὰ τοῦ Νοτιωτέρου καὶ μόνον τὰ 19% διὰ τοῦ μεσαίου τοῦ Σουλινᾶ. Τὸ πλάτος του κυμαίνεται μεταξὺ 700—3.500 μ. Εἶναι πλωτὸς καὶ ἀποτελεῖ τὴν μεγάλην φυσικὴν ὁδὸν μεταξὺ Κεντρικῆς Εὐρώπης καὶ Ἀνατολῆς. Ὁ ροῦς τοῦ Δουνάβεως γεωγραφικῶς διαιρεῖται εἰς: Ἄνω καὶ Κάτω. Ὡς κάτω ροῦν θὰ ἐννοοῦμεν τὸ μῆκος ἐκεῖνο τοῦ ποταμοῦ τὸ ἀνῆκον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον πλέον, τοῦ πέραν τῆς Ντομπρουτσᾶς καὶ μέχρι τῶν ἐκβολῶν του. Τὸ μῆκος τοῦ Βαλκανικοῦ τμήματος τοῦ ποταμοῦ ἤτοι ἀπὸ τῆς συμβολῆς του μὲ τὸν π. Ντράβα μέχρι τῶν ἐκβολῶν του εἶναι 1370 χλμ.
Ὁλόκληρος ἡ περιοχὴ τῶν «Σιδηρῶν Πυλῶν» ἐμφανίζει μίαν ἐδαφικὴν δισμόρφωσιν ἀσυνήθη. Ἀνώμαλοι πτυχώσεις τῶν ὀχθῶν καὶ ἀπότομοι κατωφέρειαι τοῦ χώρου, διὰ τοῦ ὁποίου ρέουν τὰ ποτάμια ὕδατα, παρέχουν τὴν ἐντύπωσιν ἀλλεπαλλήλων λιμνῶν, «κατακρημνιζομένων», εἰς συνεχῶς κατώτερα ἐπίπεδα. Ἡ ἔντασις τῆς σχηματιζομένης δίνης ἐκ τῶν καταρρακτῶν αὐτῶν εἶναι κολοσσιαία, ἡ δὲ διαπίστωσις αὐτὴ ἀπετέλεσε τὴν ἀφετηρίαν τῶν μελετῶν, αἱ ὁποῖαι

ἀπέληξαν εἰς τὴν σύνταξιν ἑνὸς γερμανικοῦ σχεδίου (*) ἐκπονηθέντος κατὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον ὑπὸ Γερμανῶν τεχνικῶν διὰ τὴν ἀξιοποίησιν τοῦ Δουνάβεως εἰς τὴν περιοχὴν τῶν σιδηρῶν του πυλῶν μεταβαλλομένου εἰς λευκὸν ἄνθρακα παρέχοντα κολοσσιαίαν ποσότητα ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας.

β) Ὁ Ντράβα: ὃν συναποτελοῦν οἱ Ντράβος—Ντραβίνα καὶ Μοῦρα.

γ) Ὁ Σαῦος: Πηγάζει ἐκ τῶν Ν ἀντιρίδων τοῦ ὑψ. 2863 τῶν Νοτιοαυστριακῶν Ἄλπεων ἐκ Γιουγκοσλαυικοῦ ἐδάφους, διαρρέων ὅλον τὸ Β τμῆμα τῆς χώρας καὶ συμβάλλων παρὰ τὸ Βελιγράδιον (πρωτ. τῆς Γιουγκοσλαυίας) μὲ τὸν ποταμὸν Δούναβιν. Εἶναι ἄρα ὁ κατ' ἐξοχὴν Ἐθνικὸς ποταμὸς τῶν Γιουγκοσλαύων καὶ ὁ μεγαλείτερος τῆς χώρας, συνολικοῦ μήκους 1060 χιλιομ.

δ) Ὁ Μοράβας: ὃν συναποτελοῦν οἱ ποταμοί: Δυτ. καὶ Ἀν. ἢ Βουλγαρικὸς Μοράβας. Ἀξιόλογος παραπόταμος τοῦ Ἀν. Μοράβα εἶναι ὁ ποταμὸς Νισάβας.

ε) Ὁ Τιμόκ. Εἰς τὴν συμβολήν του ὑπάρχει τὸ τριεθνὲς Γιουγκοσλαυίας—Ρουμανίας—Βουλγαρίας.

στ) Οἱ ποταμοὶ τῆς Βουλγαρίας ὡς παραπόταμοι τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως:

Ἄρχαρ—Λόμ—Τσιμπερίτσα—Οὔγκόστα—Σκέτα—Ἴσκερ ὁ μεγαλύτερος τῶν παραποτάμων καὶ ὁ κατ' ἐξοχὴν Βουλγαρικὸς ποταμὸς πηγάζων ἐκ τοῦ Ρίλα Πλάνινα, διαρρέων Βουλγαρικὰ ἐδάφη καὶ φέρων τὰ ὕδατά του εἰς τὸν ἐξ ἡμισείας Βουλγαρικὸν καὶ Ρουμανικὸν Δούναβιν. Ἔχει μῆκος 440 χλμ., πλάτος 60—90 μ. καὶ βάθος ὕδατος 1,50 - 2,00 μ.

Ἐν συνεχείᾳ δὲ οἱ: Βίτ—Λόσσεμ—Ὑάντρα καὶ Λόμ τοῦ Ρουσὲ (Ρουχτσουκίου).

---

*) Τὸ χιτλερικὸν σχέδιον εὑρέθη ἐντὸς χρηματοκιβωτίου ἁμαξοστοιχίας, αἰχμαλωτισθείσης ὑπὸ τμήματος παρτιζάνων τῆς Γιουγκοσλαυίας. Ἔκτοτε, τὸ σχέδιον ἀπετέλεσε κτῆμα τῆς ὑπὸ τὸν Τίτο Γιουγκοσλαυικῆς Δημοκρατίας, χωρὶς νὰ πραγματοποιηθῇ μέχρι τοῦδε. Μετὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον ἡ Σ. Ε., μὲ τὴν ὁποίαν συνειργάζετο, τότε, στενῶς ἡ Γιουγκοσλαυία, ἐξεδήλωσε ζωηρὸν ἐνδιαφέρον, διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ πελωρίου ἐργοστασίου ἠλεκτροπαραγωγῆς. Ἡ ἀπαραίτητος μελέτη τῶν τεχνικῶν προϋποθέσεων καί. πρὸ πάντων τῶν μεγίστων δαπανῶν, ἃς ἀπῄτει ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἔργου, εἶχον ὡς συνέπειαν μίαν σημαντικὴν ἀπώλειαν χρόνου. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἡ προώθησις τοῦ ὅλου ζητήματος ἀνεστάλη συνεπείᾳ καὶ τῆς σημειωθείσης ρήξεως, μεταξὺ τοῦ Τίτο, ἀφ' ἑνός, καὶ τῆς Κόμινφορμ ὡς καὶ τῆς Σ. Ε., ἀφ' ἑτέρου.

ζ) Ὁ Ρεσβάγια ὅστις ἀποτελεῖ ὅριον μεταξὺ Τουρκίας καὶ Βουλγαρίας μέχρι τῶν ἐκβολῶν του εἰς Εὔξεινον Πόντον.

η) Ὁ Ἕβρος (Βουλγαριστὶ Μαρίτσα) συνολικοῦ μήκους 430 χλμ. χύνεται εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος.

θ) Ὁ Νέστος μήκους 234 χλμ.

ι) Ὁ Στρυμὼν μήκους 330 χλμ. Ἀμφότεροι ἐκβάλλουν εἰς τὸ Θρακικὸν πέλαγος.

ια) Ὁ Ἀξιὸς συνολικοῦ μήκους 331 χλμ.

ιβ) Ὁ Γαλλικὸς ἐκβάλλων εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον.

ιγ) Ὁ Ἀλιάκμων. 285 χλμ. μήκους.

ιδ) Ὁ Πηνειὸς διαρρέων τὴν Θεσσαλικὴν πεδιάδα.

ιε) Ὁ Σπερχειός.

ιστ) Ὁ Βοιωτικὸς Κηφισὸς ὅστις χύνεται εἰς τὴν λίμνην Ὑλίκην.

—Εἰς τὴν Πελοπόννησον οἱ ποταμοί: Πάμισος, Ἀλφειός, Πηνειός.

—Εἰς τὴν Δυτ. Στερεὰν Ἑλλάδα οἱ: Εὔηνος, Ἀχελῶος.

—Εἰς τὴν Ἤπειρον καὶ Ἀλβανίαν οἱ: Ἄραχθος, Θύαμις ἢ Καλαμᾶς, Ἀῶος, Σεμένης ἢ Ἐορδαϊκός, (Δέβολις), Σκούμπι (Γενούσιος) Ἀρζέν, Ἰσμί, Μάτι, ὃν συναποτελοῦν οἱ ποταμοὶ Φανὶ Βογκὲλ καὶ Φανὶ Γκοζανίτ, ὁ Δρῖνος ὃν συναποτελοῦν οἱ Μπέλι Ντρὶν (Λευκὸς Δρῖνος) καὶ Μέλας Δρῖνος. Ἅπαντες οἱ ποταμοὶ οὗτοι ἐκβάλλουν εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος καὶ τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν.

Τέλος οἱ ποταμοὶ τῆς Γιουγκοσλαυίας οἱ ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν: Νερέτβα, Γκετίνια, Τζερμάνια.

Ὁ ποταμὸς Ἐργίνης ὡς παραπόταμος τοῦ Ἕβρου εἶναι ὁ σπουδαιότερος τῆς Ν. Ἀνατολικωτέρας ἄκρας τῆς χερσονήσου. Εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν Τουρκικὸς ποταμός, πηγάζων ἐκ τοῦ Καρὰ Τεπέ. Διαρρέων τὴν Εὐρ. Τουρκίαν συμβάλλει μὲ τὸν Ἕβρον.

—Ἄξιοι λόγου αὔλακες ἢ διώρυγες ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ εἶναι τά: Κανάλ Ἀλεξάνδρα, Κανάλ Μπαρσάβα καὶ Κανάλ Ζαρβίνα, εὑρισκόμενα εἰς τὴν Γιουγκοσλαυίαν.

β. Λίμναι. Αἱ τῆς Σκόδρας, Ἀχρῖδος, Μεγ. Πρέσπας· αὗται εἶναι αἱ τρεῖς μεγαλύτεραι τῆς χερσονήσου. Ἐπίσης αἱ λίμναι: Μικρὰ Πρέσπα (853), Μαλίκη, Παμβῶτις ἢ Ἰωαννίνων (470), Μπουτρῖντο, (ἢ Βουθρωτοῦ) εἰς Β. Ἤπειρον. Καστοριᾶς (620), Χειμαδῖτις (573), Πετρῶν (582), Βεγορῖτις (540), Δοϊράνης (148), Βόλβη (ἢ Μπεσικίων), Καρώνια (ἢ Λαγκαδᾶ 75), Μαυρόβου, Πικρο-

λίμνη, Βιστωνίς ἢ Μπουροῦ, Βοιβηΐς ἢ Κάρλα· καὶ αἱ Δέρκων, Μεγάλου καὶ Μικροῦ Τσεμμετζὲ εἰς Ἀν. Θράκην.

—Ἐπίσης καὶ ἄλλαι μικρότεραι λίμναι καὶ λιμνοθάλασσαι ἄνευ στρ. ἀξίας ὑπάρχουν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ.

γ. Διαμερισμάτωσις τῆς Ἑλλ χερσονήσου. Ὑπὸ τὸν ὅρον «Ἑλληνικὴ χερσόνησος» νοοῦμεν τὰ δύο κεχωρισμένα γεωφυσικῶς τμήματα αὐτῆς τὸ Ἠπειρωτικὸν καὶ τὸ Νησιωτικόν.

Α) Ἠπειρωτικὸν τμῆμα: Θεσσαλίας, Ἀν. Στερεᾶς Ἑλλάδος, Δυτ. Στερεᾶς Ἑλλάδος, Πελοποννήσου, Ἠπείρου, περιλαμβάνον τὰς κοιλάδας τῶν π. Ἀώου, Καλαμᾶ, Λούρου, Ἀράχθου καὶ τὰ ὑψ. Ἰωαννίνων καὶ Κορυτσᾶς. Δυτ. Μακεδονίας (Κοιλ. Ἀλιάκμονος, Ἐριγῶνος, ὑψ. Κοζάνης, Φλωρίνης, λιμνῶν Ἀχρῖδος, Πρεσπῶν). Κεντρικῆς Μακεδονίας (κοιλ. Ἀξιοῦ, Μογλενίτσα καὶ πεδιὰς τῆς Καμπανίας). Ἀνατ. Μακεδονίας (κοιλὰς Στρυμόνος καὶ Νέστου) Δυτ. Θράκη (κοιλὰς Ἄρντα καὶ πεδ. ζώνη Ροδόπης). Ἀνατ. Ρουμελίας (κοιλὰς Ἕβρου). Ἀν.Θράκης (Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία ἢ κοιλὰς Ἐργίνη). Κεντρικῆς καὶ Παρευξείνου Βουλγαρίας. Δ καὶ ΒΔ Βουλγαρίας (κοιλὰς Ἴσκερ, Λόσσεμ, ὑψ. Σόφιας, Σαμακόβου). Ὁμοσπ. Σερβίας (κοιλὰς Α καὶ Δ. Μοράβα ὑψ. Κοσσυφοπεδίου, κοιλὰς Τιμόκ). Γιουγκοσλαυίας (Μαυροβουνίου, Βοσνίας, Ἐρζεγοβίνης, Κροατίας, Σλοβενίας), Ἀλβανίας.

Β) Νησιωτικὸν τμῆμα: Τὸ σύμπλεγμα τῶν Γιουγκοσλαυικῶν νήσων τῆς Ἀδριατικῆς εἰς ἃς εὑρίσκεται καὶ ἡ νησὶς Μπριόνι, νῆσος Στρατηγεῖον τοῦ σημερινοῦ κυριάρχου τῆς Γιουγκοσλαυίας Στρατάρχου Τῖτο καὶ τὴν Σάσωνα τῆς Ἀλβανίας, τὰς Ἰονίους νήσους, τὴν Κρήτην, τὴν Δωδεκάνησον, τὰς Κυκλάδας, τὰς νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους καὶ τὴν Κύπρον ἥτις ὡς ἀνεφέρθη ἤδη εἶναι ὁ Ἀνατολικώτερος σπόνδυλος τοῦ Κεντρικοῦ Ἑλληνικοῦ ὀρεογραφικοῦ σκελετοῦ.

δ. Θάλασσαι καὶ θαλάσσια στενά. α) Ἡ κλειστὴ Ἀδριατικὴ ἥτις εἰσχωρεῖ βαθύτατα, διαχωρίζουσα τὰς δύο χερσονήσους: Ἑλληνικὴν καὶ Ἰταλικήν. Αὕτη ἄρχεται ἀπὸ τοῦ στενοῦ τοῦ Ὀτράντο ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν μόνην εἴσοδον εἰς αὐτὴν ἐκ τῆς κυρίας λεκάνης τῆς Μεσογείου.

β) Τὸ Ἰόνιον πέλαγος. Ἐκτείνεται πρὸς Ν τοῦ στ. Ὀτράντο διαχωρῖζον ὑπὸ γωνίαν 69° τὰς ἀκτὰς τῆς Ἑλληνικῆς ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου. Τὸ Ἰόνιον πέλαγος ΝΔ τοῦ ἀκρωτηρίου Ἀκρίτας τῆς Πελοποννήσου καὶ παρὰ τὴν

θέσιν Φ ρ έ α ρ τ ῶ ν Ο ἰ ν ο υ σ ῶ ν ἔχει βάθος 4.400 μ. ὅπερ εἶναι καὶ τὸ μέγιστον ἐν τῇ Μεσογείῳ θαλάσσῃ βάθος.

γ) Τὸ Λ ι β υ κ ὸ ν π έ λ α γ ο ς. Διαχωρίζει πρὸς Ν τὸ Ν η σ ι ω τ ι κ ὸ ν τ μ ῆ μ α τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ἀπὸ τὰς ἀκτὰς τῆς Λιβύης καὶ μέρους τῆς Α ἰ γ υ π τ ι α κ ῆ ς ἐ ρ ή μ ο υ. Τὸ πέλαγος τοῦτο μετὰ τοῦ Α ἰ γ υ π τ ι α κ ο ῦ καὶ τοῦ τῆς Κ ι λ ι κ ί α ς συνιστᾶ τὴν Ἀ ν α τ ο λ ι κ ὴ ν λ ε κ ά ν η ν τ ῆ ς Μ ε σ ο γ ε ί ο υ.

δ) Τὸ Α ἰ γ α ῖ ο ν π έ λ α γ ο ς χωρίζει τὰς Ν καὶ ΝΑ ἀκτὰς τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ἀπὸ τὰς Δ τῆς Μικρασίας. Ἡ ὅλη λεκάνη τοῦ Αἰγαίου κλείεται ἀπὸ Ν ὑπὸ ἁλύσεως νήσων τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας (Κύθηρα, Ἀντικύθηρα, Κρήτη, Κάσος, Κάρπαθος, Ρόδος).

ε) Ἡ Θ ά λ α σ σ α τ ο ῦ Μ α ρ μ α ρ ᾶ ἢ Π ρ ο π ο ν τ ί ς. Αὕτη κ λ ε ί ε τ α ι ὑπὸ δύο θαλασσίων Στενῶν: τοῦ Ἑ λ λ η σ π ό ν τ ο υ ἢ Δ α ρ δ α ν ε λ λ ί ω ν καὶ τοῦ Β ο σ π ό ρ ο υ· διαβρέχει ἐκ ΝΑ τὸ ΝΑ κώτερον τμῆμα τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου τὸ καλούμενον «Θ ρ ά κ η» καὶ διαχωρίζει τὰς ἀκτὰς τῆς χερσονήσου ἀπὸ τὰς τῆς Μικρασίας.

στ) Ὁ Ε ὔ ξ ε ι ν ο ς Π ό ν τ ο ς. Εὑρίσκεται εἰς τὰς Α ἀκτὰς τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου. Τὰ Κράτη ἅτινα βρέχονται ὑπ' αὐτοῦ εἶναι ἡ Β ο υ λ γ α ρ ί α, Ρ ο υ μ α ν ί α, ΕΣΣΔ (ἡ κυριωτέρα δύναμις ὅλων) καὶ ἡ Τ ο υ ρ κ ί α ἥτις κατέχει τὰς Ν ἀκτὰς οὖσα καὶ κυρίαρχος τοῦ «Στενοῦ τοῦ Βοσπόρου».

Ὁ Εὔξεινος Πόντος, δύναταί τις εἰπεῖν, εἶναι μία θάλασσα «ἐμφιαλωμένη» εἰς μίαν στρογγύλην φιάλην (κ. «νταμιζάνα») μὲ πολὺ λεπτὸν στόμιον-λαιμὸν τὸ Στενὸν τοῦ Βοσπόρου διὰ τοῦ ὁποίου καὶ μόνον δύναται νὰ διοχετευθῇ ὅλον τὸ συγκοινωνιακὸν ρεῦμα τῶν πέριξ τῶν ἀκτῶν του Κρατῶν πρὸς τὴν Μεσόγειον καὶ τοὺς ὠκεανούς. Ἡ οὕτως ἀσφυκτιῶσα εἰς κλειστὸν κέλυφος θάλασσα δὲν εἶναι περίεργον πῶς, ἀπὸ αἰώνων ἤδη (καὶ δὴ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μεγ. Πέτρου) κατέστη εὔφλεκτος ἐκρηκτικὴ ἑστία πρόξενος σοβαρῶν διεθνῶν περιπλοκῶν, συνεχῶν διπλωματικῶν ἐπεισοδίων καὶ πολέμων, ἐσαεὶ δὲ θὰ ὑφίσταται ὡς ἀπειλὴ ἐκρήξεως νέων τοιούτων.

— Τὸ Δυτικὸν τμῆμα τοῦ Εὐξείνου - ἐκεῖνο ὅπερ βρέχει τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον εἶναι τὸ μᾶλλον τεταραγμένον, κυματῶδες καὶ ἀτμοσφαιρικῶς ἀνώμαλον. Αἱ τρικυμίαι καὶ θύελλαι αἵτινες κυριαρχοῦν τοῦ μέρους τούτου δὲν ὑπάρχουν πάντοτε εἰς τὸ Ἀνατολικόν. Αἱ βαθύτεραι περιοχαὶ τοῦ Εὐξείνου εἶναι αἱ Α καὶ ΝΑ ὅπου καὶ εἶναι βαθύτατος καὶ αἱ ἀκταί του ἀπόκρημνοι. Αἱ Β καὶ ΒΔ πε.

ριοχαί του είναι τόσον άβαθεῖς ὥστε ἐάν τις ἀνοιχθῇ ἀπό τῆς ἀκτῆς 100—120 χλμ. μόλις ἀνευρίσκει βάθος 15 όργ. Τὸ μέγιστον ἐν τούτοις βάθος τοῦ Εὐξείνου φθάνει τάς 1219 όργ. καὶ εὑρίσκεται εἰς τὸ μέσον περίπου τῆς κατ' εὐθεῖαν ἀποστάσεως πορθμοῦ Κέρτς (εἴσοδος τῆς 'Αζοφικῆς θαλάσσης) ἀκρωτ. Μπάφρας (Μικρασίας).

'Ο Εὔξεινος Πόντος κατὰ τὸ θέρος εἶναι συνήθως γαλήνιος. "Οταν ὅμως ἐνσκήψῃ καύσων εἰς τὴν περιοχήν, προκαλοῦνται σφοδροὶ Νότιοι ἄνεμοι καὶ τρομεραὶ ὡς ἐκ τούτων θύελλαι. Τὸν χειμῶνα ταράσσεται ὑπὸ σφοδρῶν, αἰφνιδίων καὶ ἀνυπολογίστων, τρικυμιῶν.

Εἰς τὴν ὕπαρξιν τῶν περιέργων τούτων ἀτμοσφαιρικῶν συνθηκῶν τῶν κρατουσῶν εἰς τὸν Εὔξεινον συντελοῦν σπουδαίως δύο 'Ε ξ ο χ α ί : ἡ τῆς Σ ι ν ώ π η ς εἰς Μικρασίαν καὶ ἡ τῆς Κ ρ ι μ α ί α ς. Αὗται χωρίζουν τὸν Εὔξεινον Πόντον εἰς δύο μέρη. Τυχὸν ἐνεργουμένη ἐκ Β πολεμικὴ ναυτικὴ ἐπιχείρησις (ἥτις ὡς ἐλέχθη ἤδη ἀπαιτεῖ σ υ ν τ ο ν ι σ μ ὸ ν μ έ σ ω ν κ α ὶ τ ὴ ν σ υ γ κ α τ ά θ ε σ ι ν κ α ι ρ ο ῦ) εἶναι ἀμφίβολον κατὰ πόσον θὰ στεφθῇ ὑπὸ ἐπιτυχίας ἐφόσον ἐν προκειμένῳ ὁ παράγων καιρὸς ἀσταθὴς κι' αἰνιγματικὸς δὲν ἐξασφαλίζει εἰς τὸν ἐπιτιθέμενον λελογισμένας καὶ βασίμους ἐλπίδας ἐπιτυχίας. Τῶν ἀποβατικῶν ἄλλωστε ἐπιχειρήσεων ἐνεργουμένων εἰς ἀκτὰς ἀλιμένους, ἀποτόμους καὶ δεσποζομένας, ὡς εἶναι αἱ τῆς Μικρασίας ἐ λ ά χ ι σ τ α π ρ ο σ φ ε ρ ο μ έ ν α ς, ἐν ἑνὶ λόγῳ, διὰ τὴν δημιουργίαν καὶ συντήρησιν π ρ ο γ ε φ υ ρ ώ μ α τ ο ς κρίνεται ὅτι αἱ ἀμφίβιοι ἐπιχειρήσεις εἰς τὸν Εὔξεινον θὰ εἶναι ἐξαιρετικῶς δυσχερεῖς.

Θαλάσσια στενά: 'Η 'Ελληνικὴ Χερσόνησος σχηματίζει μετὰ ἑτέρων χερσονήσων 3 σημαντικῆς στρατηγικῆς ἀξίας θαλάσσια στενά:

1) Τ ὸ τ ο ῦ Β ο σ π ό ρ ο υ σχηματιζόμενον μεταξὺ τῆς ἀκροτάτης χερσονήσου, τῆς Β υ ζ α ν τ ι ν ῆ ς, καὶ τῆς Β ι θ υ ν ι κ ῆ ς τοιαύτης τῆς Μ ι κ ρ α σ ί α ς.

2) Τ ὸ τ ο ῦ 'Ε λ λ η σ π ό ν τ ο υ ἢ Δ α ρ δ α ν ε λ λ ί ω ν ὅπερ σχηματίζεται μεταξὺ τῆς χερσονήσου Καλλιπόλεως καὶ τῆς ἔναντι μικρασιατικῆς ἀκτῆς τοῦ ἀρχαίου 'Ιλίου.

3) Τ ὸ τ ο ῦ 'Ο τ ρ ά ν τ ο (πλάτους 75 χλμ.) μεταξὺ 'Ακροκεραυνείων ὀρέων καὶ νήσου Σ ά σ ω ν ο ς ('Αλβανικῶν) καὶ τοῦ ὁμωνύμου ἀκρωτηρίου τοῦ κειμένου εἰς τὸ ΝΑκώτερον ἄκρον τῆς 'Ιταλικῆς χερσονήσου.

—'Εκτὸς τούτων πολλοὶ κόλποι καὶ ὅρμοι σχηματίζονται ὑπὸ τῶν βαθέως εἰσχωρουσῶν θαλασσῶν εἰς τὴν ξηρὰν οἵτινες θ' ανα-

φερθοῦν κατὰ τὴν λεπτομερῆ σπουδὴν τοῦ ἐδάφους τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

Ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ χερσονήσῳ σχηματίζονται πολλὰ θαλάσσια στενά, πορθμοί, δίαυλοι καὶ ἰσθμοὶ ὧν ἡ στρατιωτικὴ ἀξία εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μεγάλη· ὡς τά:

Μαλέα — Κυθήρων, Κυθήρων — Ἀντικυθήρων, Ἀντικυθήρων—Κρήτης, Κρήτης—Κάσου, Κάσου—Καρπάθου, Καρπάθου—Ρόδου, Ρόδου—Μικρασίας.

Ἡ γεωγραφικὴ διάταξις τῶν σχηματιζουσῶν ταῦτα νήσων εἶναι τοιαύτη ὥστε νὰ κλείεται ἀπὸ ΝΔ,Ν καὶ ΝΑ ὡς δι' ἀσφαλιστικῶν δικλείδων ἡ ὑγρὰ λεκάνη, τοῦ Αἰγαίου πελάγους.

Τὸ στενὸν Ρίου-Ἀντιρίου μεταξὺ Πελοποννήσου καὶ Δυτ. Στερεᾶς, τὸ Νότιον καὶ Βόρειον εἰς τὴν Κέρκυραν· τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔχει ἀποφραχθεῖ ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν διὰ ποντίσεως ναρκῶν προστατευομένων ἐκ τῶν ἐπακτίων πυροβολείων.

Ὡς ἐκ τούτου σήμερον τὰ πλοῖα ἐκ Κερκύρας κατευθύνονται διὰ τοῦ Ν Στενοῦ πρὸς Β (Ἰταλίαν, Γιουγκοσλαυΐαν).

Πλεῖστα ὅσα θαλάσσια στενὰ σχηματίζονται καὶ μεταξὺ τῶν πολυαρίθμων νήσων τοῦ Αἰγαίου, τῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὰ συμπλέγματα τῶν Κυκλάδων, Δωδεκανήσου, Β. Σποράδων καὶ νήσων Ἀρχιπελάγους.

—Πορθμοί: Ὁ τοῦ Εὐρίπου μεταξὺ ν. Εὐβοίας καὶ Ἀν. Στερεᾶς, πλάτους 40 μ.

—Δίαυλοι: Ὁ τῆς Σκιάθου, Τρίκκερι, Ὠρεῶν, Κνημίδος Μακρονήσου καὶ τῆς Λευκάδος (25 μόλις μέτρων).

—Ἰσθμοί: Κορίνθου καὶ Ποτιδαίας.

—Ὅρμοι: Εἰς τὰς Μεσογειακὰς ἀκτὰς τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου καθὼς καὶ εἰς τὰς νήσους ὑπάρχουν πλεῖστοι ὅσοι φυσικοὶ ὅρμοι προσφερόμενοι ὡς ὁρμητήρια καὶ καταφύγια μικρῶν ναυτικῶν μονάδων.

III. ΔΑΣΗ

Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ ὑπάρχουν αἱ ἑξῆς ἀξιόλογοι δασωμέναι περιοχαί:

α) Ἡ Στράντζα Μπαλκὰν καὶ δὴ τὸ τμῆμα ταύτης τὸ εὑρισκόμενον Δ Μηδείας μέχρι τοῦ Καρὰ Τεπέ.

β) Ἡ περιοχὴ τῆς Ροδόπης, ἰδίᾳ τὸ εἰς τὴν Βουλγαρικὴν ἐπικράτειαν ἀνῆκον τμῆμα αὐτῆς.

γ) Εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ν έ σ τ ο υ παρὰ τὰς ἐκβολὰς αὐτοῦ ὑπάρχει τὸ δάσος Κ ο τ ζ ᾶ - Ὀ ρ μ ά ν μικρᾶς μὲν ἐκτάσεως ὅπερ ὅμως ἐχρησίμευσεν ὡς σημαντικὴ ἐνεργὸς ἑστία συμμοριτῶν κατὰ τὸν πρόσφατον ΚΣ πόλεμον.

δ) Ἡ πέραν τῶν Ἑλληνοβουλγαρικῶν συνόρων καὶ ἡ ἀνήκουσα εἰς τὴν Βουλγαρικὴν ἐπικράτειαν, ἔκτασις τοῦ Ἀλῆ Μπουτοὺς καὶ τὸ Πιρῖνο.

ε) Ἡ περιοχὴ Μ π έ λ ε ς, ἰδίᾳ δὲ αἱ Β κλιτεῖς αὐτοῦ (Βουλγαρικαί).

στ) Ἡ περιοχὴ τῶν Κ ρ ο υ σ ί ω ν καὶ τοῦ Χ ο λ ο μ ῶ ν τ ο ς.

ζ) Ἡ τοιαύτη τοῦ Β ε ρ μ ί ο υ εἰς σημαντικὴν ἔκτασιν.

η) Ἡ τῶν Χ α σ ί ω ν καὶ Ἀ ν τ ι χ α σ ί ω ν.

θ) Ὁ Α ἶ μ ο ς καὶ ἡ περιοχὴ Σ β έ τ ο Ἰ λ λ ί ν σ κ ι Β ε ρ χ ό β ε.

ι) Εἰς μεγάλην ἐδαφικὴν ἔκτασιν ἡ περιοχὴ τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Σερβίας.

ια) Μεγάλαι περιοχαὶ τῆς ὀροσειρᾶς τῶν Ἰουλιανῶν καὶ Δαλματικῶν Ἄλπεων εἰς Β ο σ ν ί α ν καὶ Ἑ ρ ζ ε γ ο β ί ν η ν.

Εἰς τὰς πλείστας τῶν ὀροσειρῶν συναντῶνται σποραδικῶς καὶ ἀλληλοδιαδόχως δασωμέναι περιοχαὶ αἵτινες ὅμως δὲν δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν ὑπὸ τῶν στρατευμάτων κατὰ τὴν ἐξέλιξιν εὐρείας κλίμακος ἐπιχειρήσεων πλὴν τῆς περιπτώσεως τῆς ἐνεργείας εἰδικῶν μικρῶν σχηματισμῶν (ΛΟΚ) ἐπιφορτισμένων μὲ εἰδικὴν ἀποστολήν.

IV. ΠΕΔΙΑΔΕΣ

—Μεγάλαι τοιαῦται ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐκτεταμένου χώρου εἰς ὃν θὰ δύνανται ν' ἀναπτυχθοῦν, ἑλιχθοῦν καὶ συντηρηθοῦν μεγάλαι δυνάμεις στρατοῦ δὲν ὑπάρχουν ἐν τῇ χερσονήσῳ. Μικραὶ τοιαῦται εἶναι:

α) Ἡ πεδινὴ ζώνη τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δ ο υ ν ά β ε ω ς εἰς τὴν ΒΔ καὶ Β Βουλγαρίαν.

β) Ἡ περιοχὴ τῆς Ἀνατ. Ρουμελίας καὶ Ἀν. Θράκης.

γ) Ἡ τοῦ Βελιγραδίου καὶ Λιουμπλιάνας.

δ) Ἡ Ἀνατ. Θράκη (Εὐρ. Τουρκία).

ε) Τῆς Καμπανίας (Θεσσαλονίκης).

στ) Δράμας.

ζ) Σερρῶν.

η) Θεσσαλίας.

θ) Ἡ πεδινὴ παραλιακὴ ζώνη τῆς Ἀλβανίας ἀπὸ Σκόδρας καὶ Ἀλεσίου μέχρις Αὐλῶνος.

V. ΥΨΙΠΕΔΑ

—Σπουδαιότερα ὑψίπεδα εἶναι τά:

—Σόφιας καὶ Σαμακόβου εἰς Βουλγαρίαν.

—Κοσσυφοπεδίου καὶ Νόβι Παζὰρ εἰς Γιουγκοσλαυίαν.

—Κορυτσᾶς καὶ Κοῦκες εἰς Ἀλβανίαν.

—Νευροκοπίου—Κοζάνης—Ἑορδαίας—Ἰωαννίνων καὶ Μετσόβου εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ταῦτα δύνανται νὰ χαρακτηριοθοῦν ὡς ὑψίπεδα ὑψίστης στρ. ἀξίας.

Πλὴν τούτων μνημονεύομεν καὶ τὰ κατωτέρω ἀξιόλογα καὶ σημαντικῆς ἀξίας τοιαῦτα:

—Ὅμορταγκ, Πέρνικ, Μπρέσνικ, Τρν, Κιούστεντιλ, Ντουπνίστης, Ραδομίρ, Μπάνσκο, Πασμακλῆ, Κύρτζαλη, Ζυρνόβου, καὶ Κοτὲλ εἰς Βουλγαρίαν.

—Τετόβου ἢ Καλκόνδελεν, Ἀχρῖδος, Σκοπίων, Κουμανόβου, Μοναστηρίου, Περλεπέ, Πρισρὲν, Ἰπέκ καὶ Πιρὸτ εἰς Γιουγκοσλαυίαν.

—Ἀργυροκάστρου Μπιγλίστης, Δίβρης, Πρεμετῆς, Τεπελενίου, Κλεισούρας, Βερατίου, Ἐλβασάν, Κρόϊας, Μιρδιτίας εἰς Ἀλβανίαν.

—Αἱ πεδιάδες: Ν. Ὀρεστιάδος, Διδυμοτείχου, Φερρῶν, Ἀλεξανδρουπόλεως, Κομοτινῆς, Ξάνθης, Λαμίας, Βοιωτίας, τὸ Ἀκαρνανικὸν πεδίον τῆς Μεσογείου Αἰτωλίας καὶ Παραλίου Αἰτωλίας καὶ τὰ ὑψίπεδα: Ἀλμωπίας (κ. Καρατζόβας) Καρπενησίου, Νεβροπόλεως, Τριπόλεως, Μεγαλοπόλεως εἰς τὴν Ἑλλάδα.

VI. ΠΟΛΕΙΣ

Ἀπὸ στρατιωτικῆς πλευρᾶς εἴτε ὡς κόμβοι συγκοινωνιῶν εἴτε ὡς ὀχυραὶ ἐπίκαιροι θέσεις εἴτε ὡς κέντρα ἀξιόλογα βιομηχανίας εἴτε λιμένες—βάσεις εἶναι αἱ κάτωθι:

—Κωνσταντινούπολις (Τουρκ. Ἰστανμποὺλ) Ἀδριανούπολις (τουρκ. Ἐντιρνὲ) Σαράντα Ἐκκλησίαι (τουρκ. Κιρκλὰρ Ἐλί), Πύργος (Βουλγ. Μπουργκάς), Βάρνα (Βουλγ. Στάλιν), Ρουσὲ (ἢ Ρουχτσούκιον) Πλέυνα, Φιλιππούπολις, (Βουλγ.Πλόβντιβ) Σόφια, Ἀλεξανδρούπολις, Θεσσαλονίκη, Κοζάνη, Λάρισα, Πειραιεύς, Σούδα, Δυρράχιον, Αὐλών, Σάσων, Βελιγράδιον (Σερβ. Μπεόγραντ) Ζάγκρεμπ, Λιουμπλιάνα, Σουσάξ, Σουμπότικα, Νίσα, Φιοῦμε, Ντουμπρόβνικ, Ζάρα, Ζέμπενικ, Σπλίτ, Κάτταρο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ III

ΓΕΝΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Α. ΧΕΡΣΑΙΟΙ

Οἱ χερσαῖοι ἄξονες συγκοινωνιῶν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ διακρίνονται εἰς τρεῖς κατηγορίας:

—Τοὺς κυρίους ἄξονας ἐπικοινωνίας μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

—Τοὺς ἐσωτερικοὺς ἄξονας καὶ

—Τοπικοὺς—κατὰ χώρας—ἄξονας.

—Ι. Οἱ κύριοι ἄξονες ἐπικοινωνίας μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἕπονται ὡς συνέχεια τῶν ἀξόνων τῆς Νοτίου, Κεντρικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Εὐρώπης ὡς καὶ τῆς Ἀσίας. Οὕτω ἔχομεν:

Τὸν ἄξονα Βενετίας—Τεργέστης—Λιουμπλιάνας—Ζάγκρεμπ—Βελιγραδίου. Ἐκτὸς τῆς σιδηρᾶς ὑπάρχει καὶ ἀρίστη ὁδικὴ ἀρτηρία (αὐτοκινητόδρομος) μὲ μεγάλα εὐθέα τμήματα καὶ μέγα πλάτος ὁδοστρώματος.

Εἰς τὸν συγκοινωνιακὸν κόμβον Βενετίας συγκλίνουν τρεῖς μεγάλοι ἄξονες=νευραλγικαὶ ἀρτηρίαι ὁδικαί τε καὶ σιδηροδρομικαί:

—Ὁ ἄξων Μονάχου (Γερμανίας) Ἴνσμπρουγκ—Διαβ. Μπρένερ (Αὐστρίας—Ἰταλίας) Μπολτσάνο—Τρέντο (Β. Ἰταλίας). Οὗτος φέρει εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν τὴν Δυτ. Γερμανίαν μετὰ τῆς Β. Ἰταλίας καὶ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

—Ὁ ἄξων Παρισίων — Λυῶνος — Τουρίνου (πλέον τοῦ Μασσαλίας—Τουρίνου—Μιλάνου) δι' οὗ κυκλοφορεῖ τὸ συγκοινωνιακὸν

ρεῦμα τῆς Γαλλίας, μέσω Β. Ἰταλίαςμετὰ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

— Ὁ ἄξων Ρέγγιο — Ρώμης — Φλωρεντίας — Μπολόνιας δι' οὗ ἡ Ἰταλικὴ χερσόνησος ἐπικοινωνεῖ χερσαίως μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς.

— Ὁ ἄξων Βιέννη — Βουδαπέστη — Σουμπότικα — Νοβισὰντ — Βελιγράδιον. Διὰ τούτου ἡ κεντρικὴ Εὐρώπη ἐπικοινωνεῖ μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

— Ὁ ἄξων Ὀδησσοῦ — Βραΐλας — Βουκουρεστίου — Ρουσὲ (διὰ μεγάλης σιδηρᾶς γεφύρας ἐσχάτως κατασκευασθείσης ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως) — Σόφιας καὶ Ρουσὲ — Πλόβντιβ, Ρουσὲ — Βάρνας. Δι' αὐτοῦ — συντομωτέρου ἄξονος — ἡ Ἀνατολικὴ Εὐρώπη καὶ ἡ ΕΣΣΔ ἐπικοινωνοῦν μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου καὶ δὴ τοῦ προκεχωρημένου ἐν αὐτῇ φυλακίου της, τῆς Βουλγαρίας.

— Ὁ ἄξων Βασόρας — Βαγδάτης — Ἀφιὸν Καραχισὰρ — Κωνσταντινουπόλεως διὰ τοῦ ὁποίου μέσω Ἑλληνικῆς χερσονήσου ἡ Εὐρώπη ἐπικοινωνεῖ μὲ τὸν Περσικὸν κόλπον, σιδηροδρομικῶς.

— II. Ἐσωτερικοὶ ἄξονες: α. Λιουμπλιάνας — Βελιγραδίου — Νίσης — Τσάριμπροντ — Σόφιας — Πλόβντιβ — Ἐντιρνὲ — Κων)πόλεως. Αὕτη εἶναι κεντρικὴ σιδηροδρομικὴ ἀρτηρία, τμῆμα τῆς μεγάλης τοιαύτης Βιέννης — Βουδαπέστης — Βελιγραδίου καὶ Βαγδάτης — Βασόρας (Περσικοῦ κόλπου) ἥτις θέτει ἐπὶ πλέον εἰς ἐπικοινωνίαν τρεῖς ἐπικρατείας ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ: τὴν Γιουγκοσλαυΐαν — Βουλγαρίαν — Τουρκίαν. Εἶναι ἡ λεγομένη Σεμπλὸν Ὀριάν.

β) Νίσης — Βράνιε — Κουμανόβου — Σκοπίων — Βελεσσῶν — Γευγελῆς — Θεσσαλονίκης — Λαρίσης — Πειραιῶς.

γ) Θεσσαλονίκης — Σερρῶν — Δράμας — Ἀλεξανδρουπόλεως — Πυθίου — Λουλὲ Μπουργκὰς — Κων)πόλεως.

Αἱ δύο αὗται ἀρτηρίαι θέτουν εἰς ἐπικοινωνίαν τὴν Ἑλλάδα μετὰ τῆς Γιουγκοσλαυΐας καὶ Τουρκίας καὶ μέσω αὐτῶν εἰς ἐπικοινωνίαν τὴν Ἑλλάδα μετὰ τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας.

δ) Ὁ ἄξων τῆς Ἀρχαίας Ἐγνατίας ὁδοῦ ἥτις ἀπὸ τῆς Ρώμης καὶ Ἀδριατικῆς ἄγει εἰς Δυρράχιον — Ἐλβασὰν — Μοναστήριον (Βιτόλιε) — Φλώριναν — Ἔδεσσαν — Θεσσαλονίκην — Καβάλαν — Ἀλεξανδρούπολιν — Πέπλον (ἔναντι τοῦ ὁποίου σήμερον κατασκευάζεται ἐπὶ τοῦ Ἕβρου μεγάλη ὁδικὴ γέφυρα κοινῇ δαπάνῃ τῶν Κρατῶν Ἑλλάδος — Τουρκίας) Ὕψαλα — Ραιδεστὸν — Κων)πολιν.

ε) Ὁ ἄξων τῆς Νέας Ἐγνατίας ὁδοῦ: Ἡγουμενίτσης — Ἰωαννίνων — Μετσόβου — Γρεβενῶν — Κοζάνης — Θεσ)νίκης — Καβάλας — Ἀλεξ)πόλεως.

III. Τοπικοὶ ἄξονες συγκοινωνιῶν(*):

Β' ΥΔΑΤΙΝΑΙ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΙ

Ὁ μόνος ἐξ ὁλοκλήρου πλωτὸς ποταμὸς εἶναι ὁ Δούναβις. Ἐν μέρει δὲ οἱ Σαῦος καὶ Ντράβα. Διὰ τούτων ἐξυπηρετοῦνται αἱ συγκοινωνίαι μεταξὺ κεντρικῆς Εὐρώπης καὶ Εὐξείνου Πόντου.

Ἡ μεταφορικὴ ἱκανότης τοῦ Δουνάβεως εἶναι σήμερον 4 — 5 χιλ. τόννοι τὸ 24ωρον.

Ἐκ τῶν πολλῶν λιμένων τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου αἱ συγκοινωνίαι τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐπεκτείνονται ὡς Μεσογειακαὶ ἢ ὑπερωκεάνειοι γραμμαὶ μετὰ τῶν παραλίων τῆς Μεσογείου ἢ τῶν λοιπῶν ἠπείρων.

Κυριώτεροι λιμένες τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου καὶ ἡ εἰς τόννους ἀνὰ 24ωρον ἀπόδοσις αὐτῶν εἶναι:

Πειραιεὺς (15.000), Κων)πολις (12.000), Θεσσαλονίκη (7.000), Φιοῦμε — Σουσὰκ (6.000), Σπαλᾶτο ἢ Σπλὶτ (5.000), Πάτραι (5.000), Στάλιν (3.500), Βόλος (2.500), Καβάλα (2.500), Πύργος (2.500), Δυρράχιον (2.000), Αὐλὼν (2.000).

Γ' ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΑΙ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΙ

Τὰ μεγάλα ἀεροδρόμια Βελιγραδίου, Σόφιας Ἁγ. Στεφάνου (Κων)πόλεως), Ἑλληνικοῦ εἶναι κέντρα διεθνῶν ἀεροπορικῶν γραμμῶν αἵτινες ἀνήκουν εἰς τὸ παγκόσμιον δίκτυον ἀεροσυγκοινωνιῶν.

Πλὴν τῶν ἀεροδρομίων τούτων ὑπάρχουν σπουδαιότατα τοιαῦτα πολιτικὰ ἢ στρατιωτικὰ εἰς τοὺς διαφόρους χώρους καὶ πόλεις τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου. Ὑπολογίζονται εἰς 80 τὰ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ ὠργανωμένα ἀεροδρόμια ἐξ ὧν τὰ 26 εἶναι κατάλληλα διὰ σύγχρονα ἀεριωθούμενα.

Δ' ΝΑΥΤΙΚΑΙ ΒΑΣΕΙΣ

Ὠργανωμέναι εὑρίσκονται σήμερον εἰς Σαλαμῖνα, Σούδαν, Αὐλῶνα, Σάσωνα, Ντουμπρόβνικ, Ζάραν, Σπαλᾶτον ἢ Σπλίτ, Πόλαν, Βάρναν. Εἰς δὲ τὴν Τουρκίαν αἱ Τσολοὺκ καὶ Ἀλεξανδρέττας (ἀμφότεραι εἰς Ἀσιατικὰ ἐδάφη).

— Ἀγωγοὶ καυσίμων - πετρελαιοδεξαμεναί: Εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ παράλια κέντρα τῶν Κρατῶν τῆς περιοχῆς κατασκευάζονται δεξαμεναὶ ἀποθηκεύσεως τῶν ἐκ τῶν πλοίων Τάνκερ ἐκφορτουμένων ὑγρῶν καυσίμων, ὡς καὶ ἀγωγοὶ μεταφορᾶς τούτων εἰς ἃς περιοχὰς ἀναγκαιοῦν εἴτε πρὸς κατανάλωσιν εἴτε πρὸς ἀποθήκευσιν.

(*) Κατὰ τὴν ἐξέτασιν μιᾶς ἑκάστης χώρας θέλομεν ἀναφέρει λεπτομερῶς τούτους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ IV

ΟΙ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ ΕΝ ΤΗ ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ

Α) ΕΛΛΗΝΟΚΡΑΤΙΑ

῾Η ῾Ελλὰς μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Ρωμαίων ὁλοκληρωτικῆς καταλήψεως (146 π. Χ.) τῆς χερσονήσου διεδραμάτισε κύριον ρόλον εἰς τὰς ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ ἐξελίξεις.

῾Η προχριστιανικὴ ἱστορία τῆς περιοχῆς εἶναι ἱστορία κατ' ἐξοχὴν ῾Ελληνικὴ συνεχισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Χριστιανικοῦ ῾Ελληνισμοῦ τῆς Βυζαντικῆς Αὐτοκρατορίας.

᾿Αδιάλειπτοι ὑπῆρξαν οἱ ἀγῶνες τοῦ Βυζαντίου ἐναντίον τῶν πάσης φυλῆς καὶ θρησκείας ἐπιδρομέων, κατὰ τῆς ῾Ελληνικῆς χερσονήσου, τῶν προερχομένων ἐκ Δ, Β, ΒΑ καὶ Α.

῾Η μετανάστευσις τῶν Σλαύων κατὰ τὸν 3ον μ.Χ. αἰῶνα διαρκέσασα μέχρι τοῦ 7ου αἰῶνος καὶ ἡ διάβασις τοῦ Δουνάβεως περὶ τὰ τέλη τοῦ ἰδίου αἰῶνος ὑπὸ λαοῦ τουρανοφιννοουνικῆς καὶ μογγολικῆς ἐπιμιξίας τῶν καλουμένων Βουλγάρων ἐπηρέασαν τὴν φυλετικὴν διαμόρφωσιν τῆς χερσονήσου.

᾿Ο ᾿Ιωάννης Τσιμισκῆς κατὰ τὸ 971 καὶ ὁ Βασίλειος Β' Βουλγαροκτόνος (τῆς δυναστείας τῶν Μακεδόνων) τὸ 1014 ἐξηφάνισαν τὰ τελευταῖα λείψανα τοῦ Βουλγαρικοῦ Κράτους, τὸν χῶρον τοῦ ὁποίου ἐπανέφερον ὡς Βυζαντινὴν καὶ πάλιν ἐπαρχίαν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Αὐτοκρατορίας.

᾿Ο μέγιστος ὅλων ἐκ τῶν ἐχθρῶν τῆς ῾Ελληνικῆς Αὐτοκρατορίας Κ α θ ο λ ι κ ι σ μ ὁ ς ὑπενόμευσε τὰ θεμέλια αὐτῆς, συντρε-

χούσης καί τῆς 'Ελληνικῆς ἐσωτερικῆς διαμάχης..'Ο πάπας ὡς ἀρχηγός τῶν Σταυροφοριῶν κατέλυσε τό πρῶτον (1204) τήν Βυζαντινήν κυριαρχίαν—κι' ἵδρυσε τά Φραγκικά Κράτη Θεσ)κης, Κων)λεως, 'Αθηνῶν, Πελοποννήσου κ.λ.π.—πλήν τοῦ δεσποτάτου τῆς 'Ηπείρου μόνου τότε 'Ελληνικοῦ προπυργίου ἐν τῇ 'Ελληνικῇ χερσονήσῳ. 'Η κατά τό 1261 ἀπελευθέρωσις τῆς Κων)πόλεως ὑπό τοῦ Μιχαήλ 8ου Παλαιολόγου δέν συνεπήγετο, ἀτυχῶς, καί τήν ἀποκατάστασιν τῆς 'Ελληνικῆς κυριαρχίας ἐπί τῶν (πρό τῶν σταυροφοριῶν) Βυζαντινῶν ἐδαφῶν.

Τό κατά τοῦ Ἔθνους μας πλῆγμα τοῦ Παπισμοῦ ἦτο καίριον. Τά δημιουργηθέντα ὡς καρκινώματα—Κράτη (Φραγκικά) διετηρήθησαν μέχρι τῆς ὑπό τῶν Τούρκων καταλήψεως τῆς Κων)πόλεως. Εἰς τήν τέως 'Ελληνικήν ἐφ' ὁλοκλήρου τῆς χερσονήσου ἐπικράτειαν, οἱ παρείσακτοι λαοί ἐπωφελήθησαν τῆς ἐξασθενήσεως ἥν ἐπροκάλεσεν ἡ Φραγκοκρατία, τό ἐσωτερικόν χάος καί αἱ συνεχεῖς πολιτικαί ἔριδες εἰς τήν Αὐτοκρατορίαν, διά ν' ἀνδρωθοῦν καί συντελέσουν καί οὗτοι ἀπό κοινοῦ μέ τούς Καθολικούς τῆς Δύσεως καί τούς Τούρκους τῆς 'Ανατολῆς εἰς τήν διάλυσιν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας.

Οὕτω οἱ Βούλγαροι ἀδελφοί 'Ασάν ἐπανίδρυσαν εἰς Τύρνοβον τό 1186 τό ὑπό τοῦ Βασιλείου Βουλγαροκτόνου καταλυθέν Κράτος των, τό ὁποῖον ἐπέπρωτο 259 ἔτη βραδύτερον νά διαλύσῃ καί ὑποτάξῃ ὁ Σέρβος ἡγεμών Στέφανος Ντουσάν. 'Η κατά τό 1448 λαβοῦσα εἰς Κόσοβο Πόλιε (Κοσσυφοπέδιον) μάχη—μεταξύ τῶν λαῶν τῆς Βαλκανικῆς ἡνωμένων ὑπό τόν Σέρβον ἡγεμόνα Λάζαρον καί τῶν Τούρκων ἀφ' ἑτέρου ὑπό τόν Μουράτ Β'—ἔδωσε τήν δυνατότητα εἰς τούς Τούρκους νικητάς νά καταλύσουν τό ἑπόμενον ἔτος (1449) τό 'Ελληνικόν Δεσποτᾶτον τῆς 'Ηπείρου καί νά ἐκπορθήσουν τό 1453 τήν Κων)πολιν.

'Ολίγον βραδύτερον (1456) κατελήφθησαν αἱ 'Αθῆναι. Τό 1450 ἡ Πελοπόννησος καί τό 1461 ἡ 'Ελληνική Αὐτοκρατορία τῆς Τραπεζοῦντος. Οὕτω ἡ μεγάλη 'Ελληνική Μεσαιωνική Αὐτοκρατορία ἔσβυνεν ὡς Κράτος καί τήν θέσιν αὐτῆς κατελάμβανεν ἕν ἰσχυρόν βαρβαρικόν Κράτος, τό 'Οθωμανικόν.

Β) ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ

'Η τουρκοκρατία δέν ἐβράδυνε νά ἐπεκταθῇ ἐπί τῶν Φραγκικῶν Δουκάτων καί τῶν ἐνετικῶν Κρατιδίων τῶν ὑφισταμένων εἰς τά ἠπειρωτικά παράλια τῆς χερσονήσου καί τάς 'Ελληνικάς νήσους τοῦ

Αἰγαίου καὶ τῆς 'Αν. Μεσογείου (Κύπρου).

'Η Τουρκικὴ κραταιὰ αὐτοκρατορία ἔφθασεν ὀλίγον ἀργότερον νὰ ἐκτείνεται ἀπὸ τῆς Βορ. 'Αφρικῆς καὶ τῆς Τύνιδος μέχρι τῆς Οὐγγαρίας, Βεσσαραβίας, Κριμαίας καὶ Καυκάσου.

'Η κατὰ τὸν 16ου αἰῶνα συναφθεῖσα συμμαχία Πάπα,'Ισπανίας καὶ Βενετίας ὡδήγησεν εἰς τὴν ναυμαχίαν τῆς Ναυπάκτου. 'Η κατ' αὐτὴν ἧττα τῆς Τουρκίας ἔκαμεν ὥστε νὰ παύσῃ αὔτη ν' ἀποτελῇ τοῦ λοιποῦ σοβαρὰν διὰ τὴν Εὐρώπην ἀπειλήν.

Αἱ Ρωσικαὶ ἐπὶ τῆς 'Ελληνικῆς χερσονήσου βλέψεις καὶ βουλιμίαι κατέστησαν τὴν Ρωσίαν τὸν ἀσπονδότερον ἐχθρὸν τῶν Τούρκων. Καὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν οἱ διηνεκεῖς πόλεμοι μεταξὺ Ρωσίας καὶ Τουρκίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἀντίδρασις τοῦ 'Ελληνικοῦ Ἔθνους, ἥτις κατὰ τὴν 400ετῆ δουλείαν του 11 φορὰς ἐξεδηλώθη δι' ἐπαναστάσεων κατὰ τῶν Τούρκων δυναστῶν του μὲ τὴν μεγίστην ἐξ ὅλων ἐκδηλωθεῖσαν τὸ 1821 καθ' ἣν εἰς ἕνα ἀέναον καὶ πείσμονα ἑπταετῆ ἀγῶνα ἐφθάρη μεγάλως τὸ κῦρος καὶ ἡ ἰσχὺς τοῦ κατακτητοῦ, πάντα ταῦτα συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ κλονισθῇ ἐκ βάθρων ἡ κραταιὰ Αὐτοκρατορία τῶν 'Οσμανιδῶν. 'Ο πόλεμος ἐν συνεχείᾳ μετὰ τῆς Αἰγύπτου καὶ ἡ δεινὴ ἧττα (1832) τῶν Τούρκων ἀπὸ τὸν 'Ιμπραὴμ Πασᾶ, αἱ ἑκάστοτε ἐξεγέρσεις τῶν χριστιανικῶν καὶ τῶν ἀραβικῶν φυλῶν τῆς 'Ελληνικῆς χερσονήσου καὶ 'Αραβίας ὑπῆρξαν τὰ προανακρούσματα τῆς οριστικῆς διαλύσεως λόγῳ κατεδαφίσεως τοῦ Πανδοχείου: Τ ο υ ρ κ ί α.

Διεκδικηταὶ τοῦ ἐδαφικοῦ χώρου ἦσαν κυρίως δύο. 'Η μεγάλη Αὐτοκρατορία τῶν 'Αψβούργων τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης, Αὐστροουγγαρία καὶ ἡ ὀλονὲν δυναμικώτερον ἐξελισσομένη Αὐτοκρατορία τοῦ Τσάρου. 'Ενῶ μία τρίτη «φιλελευθέρα» μεγάλη Δύναμις, ἡ 'Αγγλία, ἀνταλλάσσουσα μὲ ὑφαρπαγὰς Σουλτανικῶν ἐδαφῶν τὴν ὑψηλὴν εὔνοιαν καὶ προστασίαν της εἰς τὴν ἑτοιμοθάνατον Αὐτοκρατορίαν ἠγωνίζετο χάριν τῶν ἰδίων της συμφερόντων νὰ διατηρήσῃ τὸ Τουρκικὸν Καθεστὼς ἐν τῷ Βαλκανικῷ χώρῳ.

Γ) ΤΟ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ

'Υπὸ τὸν ὅρον αὐτὸν νοεῖται τὸ προκῦψαν λίαν πολύπλοκον ζήτημα ἐθνολογικῆς ἀνακατανομῆς ἐν τῇ Βαλκανικῇ, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπίλυσις ἀφορᾷ:

—Εἰς τὰς διαφορὰς μεταξὺ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων ὡς πρὸς τὸν διαμοιρασμὸν τῶν ἐπὶ τῆς Βαλκανικῆς ἐδαφῶν τῆς 'Οθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας.

—Εἰς τὰς πολιτικὰς ἐπιρροὰς ἐν Βαλκανικῇ Μεγάλων Δυνάμεων πρὸς ἐξυπηρέτησιν εὐρυτάτων συμφερόντων των κι' ἀντιστάθμισιν ἢ ἐξουδετέρωσιν ἀντιθέτων.

—Εἰς τὰς ἐθνικὰς διεκδικήσεις καὶ διαφορὰς τῶν οἰκούντων τὴν Βαλκανικὴν λαῶν, τούς προκληθέντας πολέμους καὶ τὴν πρόληψιν μελλοντικῶν νέων τοιούτων.

—Τὰς διπλωματικὰς ζυμώσεις, συμμαχίας καὶ τὰς ὑφισταμένας συνθήκας εἰρήνης. Τὸ 'Ανατολικὸν πρόβλημα ὡς σύστημα ἀλγεβρικὸν περιλαμβάνον πολλὰς ἐξισώσεις μ' ἀγνώστους πλείονας τῶν ἐξισώσεων κι' ἐκ τούτων πλέον ἄγνωστον τὴν Ε ἰ ρ ή ν η ν εἶναι, κατὰ φυσικὴν συνέπειαν, ἀ ό ρ ι σ τ ο ν.

Τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν ἐτέθη τὸ πρῶτον τὸν 19ον αἰῶνα ὅταν ἠκούσθη εὐκρινέστατα ὁ ἐπιθανάτιος ρόγχος τῆς 'Οθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας. 'Απλῶς ἐτίθετο τότε μὲ νέα δεδομένα καὶ τὰς ἐκ τοῦ χρόνου διαφοροποιήσεις.

Διότι τοῦτο εἶναι τόσον παλαιὸν ὅσον καὶ ἡ ἐν τῇ 'Αν.Μεσογείῳ ἀνθρωπίνη ζωή. 'Ο Τρωϊκὸς πόλεμος, ὁ Πελοποννησιακός, οἱ ἐν Μακεδονίᾳ ἀγῶνες τοῦ Φιλίππου καὶ 'Αλεξάνδρου εἶχον ὡς αἰτίαν τὴν ἐπιδιωκομένην μονοκρατορίαν ἐν τῇ 'Ελληνικῇ χερσονήσῳ. Μόνον ἐπὶ Ρωμαιοκρατίας ἐπικρατεῖ χάρις εἰς τὴν Pax Romana, εἰρήνη ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας. 'Ο Μέγας Κωνσταντῖνος λόγῳ πρωτίστως τῆς Στρατηγικῆς ἀξίας τῶν Στενῶν, ἀποτελούντων τὴν κλεῖδα χερσαίων καὶ θαλασσίων συγκοινωνιῶν, μετέφερε τὴν καρδίαν τοῦ Κράτους του εἰς τὸ Βυζάντιον. 'Η, διάδοχος τῆς Βυζαντινῆς, 'Οθωμανικὴ Αὐτοκρατορία κραταιοτάτη κατὰ τοὺς πρώτους ἀπὸ τῆς συγκροτήσεώς της αἰώνας «ἐπιλύει» τρόπον τινα διὰ τῆς μονοκρατορίας ἐν τῇ Βαλκανικῇ καὶ Μικρασίᾳ τὸ θέμα.

'Η κατὰ τὸν 16ον ὅμως αἰῶνα ἀπορρόφησις ὑπὸ τῆς Ρωσίας τῶν παρὰ τὴν Κασπίαν, Καύκασον κι' Εὔξεινον Πόντον ὑπολειμμάτων τοῦ Παλαιοῦ Μογγολοταταρικοῦ Κράτους δημιουργεῖ τὴν Μεγάλην Ρωσικὴν Αὐτοκρατορίαν ἥτις ἀρχίζει πλέον ν' ἀσφυκτιᾶ καὶ νὰ ἐπιδιώκῃ διέξοδον πρὸς τὰς «θερμὰς θαλάσσας». Λόγοι ζωτικῆς ἀνάγκης ὑπαγορεύουν τὴν 'Εθνικὴν ρωσικὴν πολιτικήν, πολιτικὴν τῶν Τσάρων, ἣν ἐν τούτοις δὲν ἀπεμπόλισαν καὶ οἱ σημερινοὶ αὐθένται τοῦ Κρεμλίνου. 'Η πολιτικὴ τῆς ἐξόδου πρὸς τὰς θερμὰς θαλάσσας ἀφορᾶ κατὰ σειρὰν σπουδαιότητος.

—Ἔξοδον πρὸς τὴν Μεσόγειον διὰ τῶν Στενῶν ἢ διὰ τῆς 'Αλεξανδρέττας.

—Ἔξοδον πρὸς τὸν Περσικὸν Κόλπον.

—Ἔξοδον ἀπὸ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν πρὸς τὸν Β. Ἀτλαντικόν.

Πρωταρχικῆς σημασίας ἐκρίθη ἡ ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου πρὸς τὸ Αἰγαῖον καὶ Μεσόγειον τάσις ἐπεκτατισμοῦ.

Πρὸς τὴν πολιτικὴν ταύτην τῆς Ρωσίας ἀντιτάσσονται πεισματωδῶς αἱ ἔχουσαι δημιουργημένα συμφέροντα ἐν τῇ Μεσογείῳ μεγάλαι Κεντροδυτικοευρωπαϊκαὶ δυνάμεις Μεγάλη Βρεττανία, Γαλλία καὶ Αὐστροουγγαρία.

—Ἡ πρώτη διότι διαβλέπει ἀπειλὴν τῶν διὰ τῆς Μεσογείου ὑπερποντίων πρὸ τὰς Ἰνδίας συγκοινωνιῶν της. Τὴν ἀσφάλειαν αὐτῶν ἠγγυᾶτο μόνον ἡ ἀκεραιότης τῆς Τουρκικῆς Αὐτοκρατορίας ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἀκεραιότητος καὶ κηρύσσεται ἀναφανδόν.

—Ἡ δευτέρα διότι ἔχει ἐπιτύχει ἀναγνώρισιν ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου κηδεμονίας ἐπὶ τοῦ Καθολικοῦ Κόσμου—σημαντικῶν ὑπολειμμάτων τῶν φραγκοχριστιανικῶν, παρασιτικῶν τοῦ Βυζαντίου, μεσαιωνικῶν κρατῶν—Ἐγγὺς καὶ Μ Α. Κατὰ συνέπειαν πᾶσα ἀλλαγὴ τοῦ Ανατολικομεσογειακοῦ Status qνο θὰ ἦτο πρὸς ζημίαν τῶν συμφερόντων της. (*)

—Ἡ δὲ τρίτη διότι ἀπέβλεπεν εἰς κάθοδον πρὸς Αἰγαῖον μέσῳ Θεσ)νίκης κι' ἐξάπλωσιν μέσῳ Ἀδριατικῆς πρὸς Ἰόνιον ὅπου ὀργότερον θὰ ἐπιμείνῃ καὶ θὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἵδρυσιν «κράτους» Ἀλβανικοῦ ἐφ' οὗ ἡ ἐπιρροή της λόγῳ γεωγραφικῆς θέσεως εἶναι ἀναμφισβήτητος.

Ἡ Ἀνατολικὴ πολιτικὴ δηλ. ἡ ἔξοδος πρὸς Αἰγαῖον, διὰ τὴν Ρωσίαν ἀποτελεῖ ἔκτοτε πολιτικὴν ἐνεργοῦ δράσεως. Ἀποβλέπει εἰς διαμελισμὸν τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ὃν δὲν διστάζει διὰ πολιτικῶν ἑλιγμῶν καὶ πολεμικῆς ἐνεργείας κατὰ καιροὺς ἀναλαμβανομένης νὰ ἐπιδιώξῃ.

Εἰς ἀντιπερισπασμὸν τῆς Ρωσικῆς ταύτης πολιτικῆς θὰ ἐκδηλωθῇ ἐκ μέρους τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων τὸ δόγμα τῆς «Εὐρωπαϊκῆς ἰσορροπίας», νοουμένης διὰ τοῦ ἐντὸς τοῦ Εὐξείνου ἀποκλεισμοῦ τῆς Ρωσίας. Ὁ μέγιστος τῶν πολιτικῶν ἑλιγμῶν τῆς Ρωσίας εἰς ἀντίδρασιν τοῦ ἀνωτέρω δόγματος ἦτο ἡ ὑπὸ τῆς Μεγ. Αἰκατερίνης κίνησις «ἐπανιδρύσεως τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας». Ἡ Ρωσία ἐκμεταλλευομένη τὸ ὁμόδοξον τῶν Ἑλλήνων ἐπεδίωκε νὰ ἰδιοποιηθῇ τοὺς ἱστορικοὺς τίτλους τοῦ ἔθνους μας ἐπὶ τῶν ἐδαφῶν αὐτοῦ. Μοῖρα

(*) Τὰς φραγκοχριστιανικὰς σταυροφορικὰς παραδόσεις της προέβαλεν ἡ Γαλλία μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ α' παγκοσμίου πολέμου διὰ νὰ ἐπιτύχῃ «ἐντολὴν» καὶ κατοχὴν τῆς Συρίας καὶ Λιβάνου.

τοῦ Ρωσικοῦ στόλου ὑπὸ τὸν Ὀρλὼφ καταπλεύσασα εἰς τὸ Αἰγαῖον ἐνεθάρρυνε τοὺς Ἕλληνας οἵτινες ἐπανεστάτησαν κατὰ τῶν Τούρκων εἰς Μάνην, Πελοπόννησον, Νήσους καὶ Στερεὰν Ἑλλάδα. Διὰ ποταμῶν αἵματος ἐπλήρωσε τὸ ἔθνος τὴν ἐπανάστασιν ἐκείνην ἥτις δὲν ὑπεστηρίχθη ὑπὸ τῶν Ρώσων ὑπογραφείσης ἐν τῷ μεταξὺ—μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Τουρκικοῦ στόλου εἰς Τσεσμὲν—τῆς Ρωσοτουρκικῆς Συνθήκης τοῦ Κιουτσοὺκ-Καϊναρτζῆ (21 Ἰουλίου 1774) καὶ συμπληρωματικῶς τῆς Κων)πόλεως (21 Ἰουνίου 1781).

Διὰ τῆς τελευταίας ἡ Ρωσία ἐλάμβανε δικαίωμα προστασίας τῶν ὀρθοδόξων Ἑλλήνων. Τὴν συνθήκην ταύτην ἐπεκαλέσθη κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 καὶ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον 1853—54 αἰτιολογοῦσα τὸ μὲν ἐπέμβασίν της, τὸ δὲ κήρυξιν πολέμου κατὰ τῆς Τουρκίας.

Ὀλίγον βραδύτερον ἡ Μεγάλη Αἰκατερίνη ἐσχεδίασε νέον πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας προετοιμάζουσα διὰ νέου πολιτικοστρατιωτικοῦ ἑλιγμοῦ τὴν Ρωσικὴν ἐξάπλωσιν εἰς τὸ Αἰγαῖον. Πρὸς τοῦτο ἀπέστειλε τὸν λοχαγὸν τοῦ Τσαρικοῦ στρατοῦ Λάμπρον Κατσώνην εἰς Ἑλλάδα. Οὗτος συγκροτήσας στόλον μ' ἑλληνικὰ πληρώματα ἀπέβη τὸ φόβητρον τῶν Τούρκων εἰς τὸ Αἰγαῖον. Ἡ ἐπανίδρυσις τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, ἣν ἐπηγγέλετο ἦτο βεβαίως ἓν λαμπρὸν ὅραμα εἰς τὰς ψυχὰς τοῦ ὑποδούλου Ἔθνους. Πλὴν ὅμως οὐδεμία ἐκ τῶν μεγάλων δυνάμεων θὰ ἐδέχετο διαμελισμὸν τῆς Τουρκίας πρὸς ὄφελος τῆς Ρωσίας καὶ Αὐστροουγγαρίας καὶ τὴν δημιουργίαν ἑνὸς νόθου Ρωσικοῦ Κράτους κατ' ὄνομα «Ἑλληνικοῦ». Ὁ ἐγγονὸς τῆς Τσαρίνας Κωνσταντῖνος προωρίζετο διὰ τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Περιεστοιχίζετο ὑπὸ Αὐλῆς ἐξ Ἑλλήνων τοῦ ἐδίδετο ἀγωγὴ Ἑλληνική, ἐξεμάνθανε τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν κι' ἐδέχετο ἐπιδεικτικῶς Ἑλληνικὰς ἐπιτροπὰς ἐκπροσωπούσας τοὺς ὑποδούλους.

Κατὰ τὴν Ναπολεόντειον ἐποχὴν τ' ἀρχικῶς μελετηθέντα ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος σχέδια κατακτήσεως τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου—διὰ τῆς εἰσβολῆς δύο στρατιῶν Γαλλικῶν, τῆς μιᾶς ἐξορμούσης ἐκ τῆς Αἰγύπτου καὶ Συρίας καὶ τῆς ἑτέρας ἐξ Ἠπείρου καὶ Δαλματίας,—ἐτέθησαν ἐνωρὶς εἰς τὰς καλένδας. Οἱ Γάλλοι περιωρίσθησαν μόνον εἰς τὴν κατάληψιν τῶν Ἰονίων νήσων.

Ὁ Ἑλληνικὸς ἀγὼν τοῦ 1821 καὶ αἱ ἐπιτυχίαι τῶν Ἑλλήνων ὑπεχρέωσαν τὸ πρῶτον τὰς Δυνάμεις Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ν' ἀντιμετωπίσουν τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν ὡς νέαν ὄψιν τοῦ Ἀ ν α τ ο λ ι κ ο ῦ ζ η τ ή μ α τ ο ς.

Καὶ ἵνα μὴ ἀφεθῇ ἡ ἐντύπωσις εἰς τοὺς Ἕλληνας ὅτι ὠφει-

λαν τὴν ἀνεξαρτησίαν των εἰς μόνην τὴν Ρωσίαν, ὑπέγραφαν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ ὕδατα (6η Ἰουλίου 1827) τὴν πρώτην μεγάλην μεταξύ των συνθήκην ἥτις ἀνεφέρετο εἰς τὴν δημιουργίαν ἑνὸς Ἑλληνικοῦ Κράτους ὑπὸ τὴν προστασίαν καὶ ἐγγύησιν καὶ τῶν τριῶν τούτων Δυνάμεων. Οὕτω ἐνῶ δι' αὐτῆς κατοχύρωναν ἀποκλειστικῶς τὰ ἴδια των συμφέροντα αἱ Δυνάμεις, Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσίας, ἄφηναν τὴν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς μὴ πολιτικῶς χειραφετημένους Ἕλληνας ὅτι ὤφειλον ἐξ ἴσου εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν των καὶ πρὸς τὰς Τρεῖς Προστάτιδας Δυνάμεις.

Ἡ Ρωσία ἐπωφεληθεῖσα τῆς δεινῆς θέσεως εἰς ἣν περιῆλθεν ἡ Τουρκία κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Τουρκοαιγυπτιακοῦ πολέμου ὅτε ὁ χθεσινὸς σύμμαχος τοῦ Διβανίου εἰς Πελοπόννησον αἱμοσταγὴς Ἰμπραὴμ πασᾶς ὥδευεν ἐκ τῆς Συρίας – Κιλικίας – Ἰκονίου καὶ Κιουταχείας πρὸς Κων)πολιν, ἐξεβίασε ταύτην εἰς ὑπογραφὴν «μυστικῆς συνθήκης» τοῦ Χουνκιὸρ Ἰσκελεσὶ (Ἰούλιος 1833) δι' ἧς τὸ στενὸν τοῦ Βοσπόρου ἐτίθετο ὑπὸ ρωσικὸν ἔλεγχον ἐνῶ ἐξ ἄλλου ἡ Τουρκία ἀνελάμβανε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ κλείση τὰ Δαρδανέλλια εἰς πᾶν ξένον πολεμικὸν πλοῖον.

Διὰ τῆς συνθήκης ταύτης ἐδημιουργεῖτο εἷς μέγας σταθμὸς εἰς τὸ Ἀνατολικὸν ζήτημα διότι ἐτίθεντο αἱ βάσεις καθόδου τῆς Ρωσίας πρὸς τὸ Αἰγαῖον. Αἱ Δυτικαὶ Δυνάμεις δι' ἐνεργοῦ ἐπεμβάσεως ἐπέτυχαν νὰ ἐξουδετερώσουν τὴν διείσδυσιν τῆς Ρωσίας εἰς τὰ Στενά. Ἡ συνθήκη Ἰουλίου 1841 διεκήρυττε τὸ δόγμα ἀκεραιότητος τῆς Τουρκίας καὶ καθώριζε τὸ κλείσιμον τῶν Στενῶν εἰς ξένα πολεμικὰ ἐφ' ὅσον ἡ Τουρκία θὰ διετέλει ἐν Εἰρήνῃ.

Ἡ σημασία τῆς συνθήκης ταύτης ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι τὸ πρῶτον ἀνεγνωρίζετο ἓν Καθεστὼς Στενῶν ὡς διεθνοῦς ἐνδιαφέροντος καὶ οὐχὶ ὡς μέχρι τοῦδε διμεροῦς τοιούτου (Τουρκίας – Ρωσίας).

– Νέα φάσις τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος ἦτο ὁ Κριμαϊκὸς πόλεμος. Ἡ Ρωσία ἐφρόνει ὅτι ὁ ἀσθενὴς τοῦ Βοσπόρου ἐψυχορράγει καὶ ὑπὸ τὸ πρῖσμα τοῦτο προσεπάθει νὰ πείσῃ τὴν Ἀγγλίαν ὅτι ἐπέστη ὁ καιρὸς διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν ἀπὸ κοινοῦ νέων καταστάσεων. Ἡ Ρωσία ἐζήτει ν' ἀνακηρυχθοῦν ἀνεξάρτητα Κράτη ἡ Σερβία καὶ Μολδοβλαχία καὶ νὰ ἱδρυθῇ Βουλγαρικὸν Κράτος ἐνῶ ἄφηνεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ δικαίωμα ἐγκαταστάσεώς της εἰς Αἴγυπτον καὶ Κρήτην. Μὴ εὑροῦσα σύμφωνον τὴν Ἀγγλίαν ἐκήρυξε μεμονωμένως τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας. Αἱ ἀλλεπάλληλοι στρατιωτικαὶ ἧττσι τῶν τουρκικῶν Δυνάμεων ἠνάγκασαν τοὺς Ἀγγλογάλλους νὰ ἐπέμβουν ἐνεργῶς καὶ νὰ νικήσουν τὰς ρωσικὰς Δυνάμεις εἰς Κριμαίαν. Διὰ τῆς ὑπογραφείσης τὴν 30 Μαρτίου 1856 συνθήκης ἐπεκυρώθησαν ἐκ νέου τὰ ἐπὶ τῶν Στενῶν κυριαρχικὰ δικαιώματα τῆς Τουρκίας, ἡ

δὲ Ρωσία ἐξηναγκάζετο νὰ ἐπιστρέψη εἰς τὴν Τουρκίαν τὴν περιοχὴν Κὰρς ἥτις ἀπετέλει τὴν κυρίαν πύλην μελλοντικῆς καθόδου τῆς Ρωσίας πρὸς 'Αλεξανδρέτταν.

Οὕτω ἀπετράπη καὶ αὖθις ἡ ἐπὶ τῆς Βαλκανικῆς καὶ τῶν Στενῶν ἐπιδιωκομένη κυριαρχία τῆς Ρωσίας, ὡς ἠπειλήθη πρὸς στιγμὴν νὰ πραγματοποιηθῇ ἐκ τῆς φάσεως ταύτης τοῦ 'Ανατολικοῦ ζητήματος.

Τὸ 1877 κατόπιν νέου Ρωσοτουρκικοῦ πολέμου ὁ Σουλτᾶνος ἡττηθεὶς κατὰ κράτος ὑπέκυπτεν πρὸ τῶν ρωσικῶν ἀξιώσεων κι' ἐξεχώρει εἰς τὴν Ρωσίαν μίαν εὐρεῖαν περιοχὴν τῆς Βαλκανικῆς ἥτις —προσχηματικῶς— ἵδρυεν ἐπ' αὐτῆς Μέγα Βουλγαρικὸν Κράτος ὅπερ ἐν τῇ οὐσίᾳ θὰ ἦτο Ρωσικὸν προτεκτορᾶτον. 'Η Συνθήκη τοῦ 'Αγίου Στεφάνου ἐπροκάλεσεν ἀναβρασμὸν καὶ σάλον εἰς τοὺς Βαλκανικοὺς λαοὺς κι' ἠρέθισεν εἰς βαθμὸν μέγα τὰς Εὐρωπαϊκὸς Δυνάμεις αἵτινες ἐζήτησαν κι' ἐπέτυχαν τὴν ἀναθεώρησιν αὐτῆς ἐν τῷ Συνεδρίῳ τοῦ Βερολίνου.

Ἦτο μία ἀποφασιστικὴ καμπὴ τοῦ 'Ανατολικοῦ ζητήματος διότι ἐτίθεντο, αἱ βάσεις τῶν μεταξὺ τῶν βαλκανικῶν λαῶν διαφορῶν αἵτινες ἔκτοτε διηωνίσθησαν.

'Η προσάρτησις τῆς 'Ανατολικῆς Ρουμελίας ὑπὸ τῶν Βουλγάρων καὶ ἡ ἀνοιγεῖσα ὄρεξις εἰς αὐτοὺς δημιουργεῖ ζήτημα—ζητήματος ἤτοι τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα ὡς φάσιν νέαν τοῦ 'Ανατολικοῦ ζητήματος.

ΤΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ

Αἱ συνεπείᾳ τῶν συνθηκῶν 'Αγίου Στεφάνου καὶ Βερολίνου δημιουργηθεῖσαι καταστάσεις εἰς τὴν Βαλκανικήν, αἱ ἀποκαλυφθεῖσαι βλέψεις καὶ βουλιμίαι Βαλκανικῶν καὶ ἐξωβαλκανικῶν χωρῶν, ἰδιαίτατα ὅμως ἡ ἵδρυσις Κράτους Βουλγαρικοῦ ὅπερ μάλιστα αἰφνιδίως ἔγινεν ὑπερτροφικὸν διὰ τῆς προσαρτήσεως τῆς 'Αν. Ρουμελίας, προκαλοῦν ἀναστάτωσιν τῶν λαῶν τῆς Βαλκανικῆς. Οἱ Σέρβοι μάλιστα ἔφθασαν μέχρι πολέμου κατὰ τῶν Βουλγάρων κατὰ τὸν ὁποῖον ὅμως ἡττήθησαν.

Οἱ Βούλγαροι ἐπιτυχόντες διὰ τῆς Πύλης τὴν δημιουργίαν σχισματικῆς ἐκκλησίας τῆς κληθείσης «ἐξαρχίας» ὡς καὶ τὸ προνόμιον σχολείων κι' ἐκκλησιῶν ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ—παραχωρηθὲν εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τῶν Τούρκων εἰς ἀντάλλαγμα μιᾶς ἀνεντίμου πράξεως

καὶ ὑπηρεσίας ἥν προσέφερον εἰς τὴν 'Υψηλὴν Πύλην(*) ἤρχισαν τὸν συστηματικὸν ἐκβουλγαρισμὸν περιοχῶν μὲ ἀμιγῶς 'Ελληνικὸν χαρακτῆρα. Τοῦτο ἐπέτυχαν διὰ τοῦ Βουλγαρικοῦ Μακεδονικοῦ Κομιτάτου εἰς ἀντίβαρον τοῦ ὁποίου 'Ελληνικαὶ ἀνταρτικαὶ ὁμάδες ἀνέλαβαν δρᾶσιν εἰς Μακεδονίαν διὰ τὴν προστασίαν τῶν ἐν αὐτῇ 'Ελλήνων. 'Ο «Μακεδονικὸς ἀγὼν» διήρκεσε μέχρι τῶν Βαλκανικῶν πολέμων καὶ συνετέλεσεν εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ 'Εθνολογικοῦ χαρακτῆρος τῆς Μακεδονίας.

'Η δρᾶσις τῶν Κομιτατζήδων ἐξηκολούθησεν ἐν Μακεδονίᾳ πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως ἐκβουλγαρισθοῦν αἱ παραμεθόριοι 'Ελληνικαὶ περιοχαί. 'Η ἀντίδρασις τοῦ 'Ελληνικοῦ Κράτους ὑπῆρξεν ἀποφασιστική. Τὸ γνωστὸν ἐπεισόδιον Παγκάλου (1925) ἔθεσε τέρμα ἅπαξ διὰ παντὸς εἰς τὴν δρᾶσιν ἐν Β. 'Ελλάδι τοῦ Βουλγαρικοῦ Μακεδονικοῦ Κομιτάτου. Κατὰ τὸν Β' παγκόσμιον πόλεμον οἱ Βούλγαροι μὴ διαβλέποντες ἄλλον τρόπον προσαρτήσεως ὁλοκλήρου τῆς Μακεδονίας ἔρριψαν τὸ σύνθημα τῆς «αὐτονομήσεως αὐτῆς». Τοῦτο ἐπατρωνάρισαν καὶ οἱ δὲ λογαριασμὸν των ἐνεργοῦντες Ἕλληνες (;;) 'Ερυθροί, οἵτινες ἀνενδοιάστως ὑπεστήριξαν τὴν Βουλγαρικὴν ἐθνικὴν πολιτικὴν καὶ παντοιοτρόπως ἔδρασαν διὰ νὰ ἐπιτύχουν αὐτονόμισιν τῆς Μακεδονίας. Εἶναι ἐξωφθαλμὸν ὅτι οἱ Βούλγαροι ἐπιζητοῦντες αὐτονόμισιν αὐτῆς ἀποβλέπουν εἰς τὴν ἐν εὐθέτῳ χρόνῳ προσάρτισίν της διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ πραξικοπήματος 1885.

ΤΟ Α. Ζ. ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ

'Η Ρωσία δὲν ἔπαυσε νὰ ἐνεργῇ πρὸς τὴν πλευρὰν τῆς ἐμμέσου καθόδου της εἰς Αἰγαῖον καὶ 'Αδριατικήν. 'Υπὸ τὰς εὐλογίας της ὑπεγράφετο ἡ Σερβοβουλγαρικὴ συνθήκη (24 Φεβρουαρίου 1912) δι' ἧς διεμοιράζετο ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία μεταξὺ τῶν δύο τούτων Κρατῶν ἀγνοουμένης τῆς 'Ελλάδος. 'Η θέρμη ἣν θὰ παρεῖχε ἡ 'Ελλὰς εἰς τὸν ἐκκολαπτόμενον Βαλκανικὸν πόλεμον ἐκρίθη ὑπὸ τινας συνθήκας ὡς ἀπολύτως ἀναγκαία διότι διὰ τῆς συμμετοχῆς τῆς 'Ελλάδος κατ' αὐτὸν οὐ μόνον θ' ἀπησχολοῦντο εἰς ἓν ἐπὶ πλέον μέτωπον αἱ Τουρκικαὶ δυνάμεις ἀλλὰ διὰ τοῦ ἰσχυροῦ της στόλου ἡ 'Ελλὰς θ' ἀπέτρεπε

(*) Κατὰ τὰς συνομιλίας ἐν Σόφιᾳ μεταξὺ πρωθυπουργοῦ Σταμπούλωφ καὶ Χαρ. Τρικούπη ὁ Τοῦρκος πρεσβευτὴς ἀποκρυβεὶς ὄπισθεν παραπετάσματος ἤκουσε τὰ μελλοντικὰ σχέδια τὰ ὁποῖα ἡ 'Ελλὰς ἐπρότεινε νὰ ἐφαρμόσουν ἀπὸ κοινοῦ αἱ δύο χῶραι Βουλγαρία καὶ 'Ελλὰς κατὰ τῆς Τουρκίας.

τὴν μεταφορὰν ἐνισχύσεων μέσῳ Αἰγαίου ἐκ τῆς Μικρασίας εἰς τὸ Βαλκανικὸν Θ. Ε. Δι' ὃ καὶ τὰ Βαλκανικὰ κράτη συνεδέθησαν μετὰ συμμαχίας – στρεφομένης κατὰ τῆς Τουρκίας – καὶ μετὰ τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ νίκη τῶν 4 Βαλκανικῶν συμμάχων κατὰ τῆς Τουρκίας ἔθεσε πρὸ τῆς πραγματικότητος τὰς Εὐρωπαϊκὰς Δυνάμεις αἱ ὁποῖαι ἀντιμετώπιζον ἐφεξῆς τὴν δημιουργηθεῖσαν κατάστασιν ὡς μίαν φάσιν – κι' οὐχὶ λ ύ σ ι ν – τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος. Ἠναγκάσθησαν ἐν τούτοις νὰ δεχθοῦν ὡς τετελεσμένον, τὸ γεγονὸς διαμελισμοῦ τῆς Εὐρ. Τουρκίας.

Ὁ ἐπακολουθήσας α' παγκόσμιος πόλεμος καὶ ἡ ἀνάγκη προσεταιρισμοῦ τῆς Βουλγαρίας ὑπὸ τῶν Δυτικῶν συμμάχων καὶ τῆς Ρωσίας ἔθεσεν ἐκ νέου ἐπὶ τάπητος τὸ Ἀνατολικὸν ὡς ζήτημα νῦν «διεξόδου τῆς Βουλγαρίας εἰς τὸ Αἰγαῖον» παραχωρουμένων εἰς αὐτὴν ἐδαφῶν εἰς βάρος τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Οὐδετέρα Ἑλλὰς προέβαλεν, ὡς εἰκός, ζωηρὰν ἀντίδρασιν ἥτις θὰ ἦτο δι' αὐτὴν ἄκαρπος ἂν δὲν προελάμβανον τὰς εἰλημμένας τῶν Συμμάχων ἀποφάσεις – διὰ τὸν ἀκρωτηριασμὸν τῆς Ἑλλάδος – τὰ ἐπακολουθήσαντα γεγονότα. Οὕτω:

Ἡ Τουρκία ἀρχικῶς μετέπειτα δὲ καὶ ἡ Βουλγαρία προσχωροῦν εἰς τὸν συνασπισμὸν τῶν Κεντρικῶν Αὐτοκρατοριῶν ἐνῶ οἱ Σύμμαχοι διεξάγουν ἐπιχειρήσεις πρὸς κατάληψιν τῶν Στενῶν. Κι' ἐνῶ οἱ Σύμμαχοι πιέζουν τὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὸν πόλεμον καὶ συμμετάσχῃ τῆς κατὰ τῶν Δαρδανελλίων ἐκστρατείας, ἀναγνωρίζουν εἰς τὴν Ρωσίαν δικαίωμα κτήσεως τῆς Κων)πόλεως, Προποντίδος, Ἑλλησπόντου μέχρι τῆς γραμμῆς Αἴνου – Μηδείας. Ἡ κατάρρευσις καὶ κομμουνιστικοποίησις τῆς Ρωσίας ἔθεσεν «εἰς τὸν καιρὸν» τὴν συμφωνίαν ταύτην τῶν Συμμάχων μετὰ τῆς Ρωσίας ἕνεκεν τῆς ὁποίας ἡ Ρωσία θὰ ἐπραγματοποίει τὸ ἓν σκέλος τῆς Πολιτικῆς διαθήκης τοῦ Μ. Πέτρου. Τοῦτο ὅμως κατέστη διὰ τότε ἀνέφικτον. Μὲ τὴν ἧτταν τῆς Ρωσίας καὶ Τουρκίας ἀφίεται τὸ Ἀν. ζήτημα ἐξ ὁλοκλήρου εἰς χεῖρας τῶν Δυτικῶν Συμμάχων. Αἱ συνθῆκαι Λωζάννης καὶ Μοντρὲ ἐθέσπισαν τὸ ὑπάρχον σήμερον καθεστὼς τῶν Στενῶν. Ἡ δὲ ἀναγέννησις τῆς κομμουνιστικῆς Ρωσίας ἐκ τῆς τέφρας τῆς Τσαρικῆς, ἐπανέφερε καὶ πάλιν ἐπὶ τάπητος τὸ Ἀνατολικὸν ζήτημα καὶ δὴ δραστηριώτερον διότι ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ πολεμικὴ ἰσχὺς τῆς Ἐρυθρᾶς Ρωσίας ἀποδεικνύονται δυναμικώτεραι τῆς Τσαρικῆς Ρωσίας.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου παρὰ τὰ δεινὰ πλήγματα ἅτινα ἐδέχετο ὑπὸ τῶν Γερμανῶν καὶ τὴν μέχρι τέλους τοῦ πολέμου ἀβεβαιότητα διὰ τὴν ἔκβασιν αὐτοῦ, ἡ Μόσχα δὲν ἐμείωσε τὸ ἐνδιαφέρον της διὰ τὴν Βαλκανικήν, ἀντιτιθεμένη εἰς λύσεις αἱ

ὁποῖαι θὰ τὴν ἀνεκούφιζον στρατιωτικῶς καὶ θὰ ἔφερον τοὺς Συμμάχους ἀσφαλῶς ταχύτερον πρὸς τὴν Νίκην.

Οὕτω, ἡ Ρωσία ἀντετάχθη εἰς σχέδια ἀποβάσεως Ἀγγλοαμερικανικῶν Δυνάμεων εἰς τὴν Βαλκανικήν. Παρεκίνει τὴν Τουρκίαν νὰ παραμένῃ οὐδετέρα καὶ νὰ μὴ ἐξέλθῃ παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν Συμμάχων. Ὑπενόμευε τὴν θέσιν τῶν Συμμάχων εἰς Μ Α. Ἐξουδετέρωνε τὰ ἐθνικιστικὰ ἀνταρτικὰ κινήματα κατὰ τῶν Γερμανῶν εἰς Γιουγκοσλαυΐαν καὶ Ἑλλάδα, ἀφήσασα μόνον τὰ κομμουνιστικὰ ἐν δράσει μὲ τὸν προφανῆ σκοπὸν νὰ ἐπιβληθῇ ἀδιαφιλονικείτως διὰ τῶν τυφλῶν της ὀργάνων εἰς τὸν Βαλκανικὸν χῶρον, ἔνθα θὰ ἑδραιοῦτο τελικῶς μεταβάλλουσα τὸν πολιτικοκοινωνικὸν χαρακτῆρα τῶν Βαλκανικῶν Κρατῶν.

Ἅμα δὲ τῷ πέρατι τοῦ πολέμου εὑρέθη κυρία ἐν τῇ Βαλκανικῇ, πλὴν τῆς Ἑλλάδος ἥτις ἐνόπλως ἀντετάχθη καὶ ἐνίκησε τὰς Ρωσοκινήτους δυνάμεις ἑνὸς «Στρατοῦ τῆς Δημοκρατικῆς Ἑλλάδας» ὡς ἐνεφάνιζεν ἀπατῶσα τὴν ὑφήλιον καὶ ἑαυτὴν τόν, πᾶν ἄλλο ἢ «Ἑλληνικόν», στρατὸν τῶν Κ. Σ.

Ἡ εἰς Βαλκανικὴν ἑδραίωσις τῆς Ρωσίας θὰ ἦτο ἀκλόνητος ἐὰν μετὰ τὴν ἐξαιρετικὴν θέσιν «Ἑλλάς» δὲν ἐχάνετο δι' αὐτὴν καὶ ἡ θέσις «Γιουγκοσλαυΐα», ἐνῶ, ἡ ἐπακολουθήσασα Βαλκανικὴ συνθήκη Γιουγκοσλαυΐας — Ἑλλάδος — Τουρκίας παρεμβαλλομένη ὡς ἐ δ α φ ι κ ὴ γ ω ν ί α μεταξὺ τῶν δύο ἰσχυρῶν κομμουνιστικῶν θέσεων ἐν τῇ Βαλκανικῇ, θέτει τὴν μὲν βάσιν Ἀλβανίαν εἰς τὴν α ἰ χ μ ὴ ν α ὐ τ ῆ ς τὴν δὲ βάσιν Βουλγαρίαν ἐ ν τ ὸ ς α ὐ τ ῆ ς καὶ ὡς ἐντὸς ἠλάγρας.

Παρὰ ταῦτα, ἡ σημερινὴ ὄψις τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος εἶναι περισσότερον πάσης ἄλλης ἐποχῆς εὐνοϊκὴ διὰ τὴν Ρωσίαν λόγῳ:

— Κατεχομένων θέσεων ἐντὸς τοῦ Βαλκανικοῦ χώρου.

— Τῆς διχοτομήσεως τῆς Τριμεροῦς, ἐπελθούσης συνεπείᾳ τῆς ψυχρότητος τῶν Ἑλληνοτουρκικῶν σχέσεων.

Οἱ κίνδυνοι οὗτοι δὲν εἶναι τόσον θανάσιμοι διὰ τὸν ἐλεύθερον κόσμον ἀντισταθμιζόμενοι ὑπὸ τοῦ ΝΑΤΟ, τοῦ ὁποίου ἡ ἰσχὺς θὰ καταστῇ μεγαλυτέρα ὅταν κι' ἐφόσον ἤθελεν ἐπιλυθῇ τὸ Κυπριακόν.

Κίνδυνοι ἀνυπολογίστων συνεπειῶν ἐγκυμονοῦνται ἐκ τῆς πολιτικῆς θέσεως τῆς Ἑλλάδος. Ἐὰν τὸ ΚΚΕ ἐπιτύχῃ νὰ κυριαρχήσῃ τῆς χώρας του θὰ ἐρρίπτετο αὐτομάτως εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Ρωσικῆς ἄρκτου ἡ Ἑλλάς, ὁπότε ἡ μὲν ἐθνικὴ Ἑλληνικὴ ὑπόστασις θὰ ἐξεμηδενίζετο ἡ δὲ ἀσφάλεια καὶ ἐλευθερία τῆς Δύσεως θὰ διεκυβεύετο. Μία τοιαύτη φάσις τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος δὲν θὰ ἄφηνεν ἀσφαλῶς ἀδρανῆ τὸν Ἐλεύθερον Δυτικὸν Κόσμον ὅστις ἐκ τῶν ἐπι-

βαλλομένων εἰς αὐτὸν ὑποχρεώσεων ὑπὸ τοῦ ΝΑΤΟ χάριν τῆς ἐλευθέρας ὑπάρξεώς του θ' ἀνελάμβανεν ἔνοπλον δρᾶσιν ἐν τῇ Βαλκανικῇ δημιουργῶν οὕτω νέαν φάσιν τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος δι' ἑνὸς νέου παγκοσμίου πολέμου τοῦ ὁποίου ἡ σπίθα θὰ μετεδίδετο ἐκ τῆς Ἑλλάδος.

Ἰδοὺ διὰ τίνα λόγον τὸ ΚΚΕ ἀποτελεῖ ἐθνικὸν κίνδυνον διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ θανάσιμον τοιοῦτον διὰ τὴν εἰρήνην κι' ἐλευθερίαν ἐν τῷ κόσμῳ. Μία πολιτικῶς σταθερὰ—ἐλευθέρα Ἑλλὰς πιστὴ εἰς τὰς σημερινὰς συμμαχίας της, εἶναι ἡ καλλιτέρα ἐγγύησις ὅτι τὸ αἰώνιον δι' αὐτήν, διὰ τὴν ἐπιβίωσίν της, Ἀνατολικὸν ζήτημα δὲν θὰ ἔχῃ καὶ χειροτέραν, τῆς κακῆς σημερινῆς, λύσιν. Καὶ πλέον τούτου μία ἰσχυρὰ Ἑλλὰς ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν σημερινῶν συμμαχιῶν της ὑπόσχεται καὶ δύναται, ἐὰν καὶ ἐφόσον κληθῇ ἐκ τῶν περιστάσεων καὶ τῶν ἀνειλημένων ὑποχρεώσεών της, νὰ συντελέσῃ πρωταρχικῶς εἰς τὸ νὰ δοθῇ ἐν τῇ Βαλκανικῇ λύσις της εἰς τὸ Ἀνατολικὸν ζήτημα. Λύσις ὅμως ἱκανοποιοῦσα πρωτίστως τὰς ἐθνικάς της διεκδικήσεις ἀπὸ τῆς Ἀδριατικῆς μέχρι τοῦ Εὐξείνου καὶ τῆς νήσου Κύπρου. Δικαιοῦται ἐπὶ τούτοις ἡ Ἑλλὰς διότι ἐπὶ τοῦ μεγάλου διεθνοῦς, ὡς προβάλλει τὸ Ἀνατολικόν, προβλήματος ἡ Ἑλλὰς κυρίαρχος τοῦ Αἰγαίου, ἄνευ τοῦ ὁποίου μὲ τὰς σημερινὰς ἐξελίξεις τὰ Στενὰ οὐδεμίαν κέκτηνται στρατηγικὴν ἀξίαν, ἀποτελεῖ τὸν κύριον παράγοντα ρυθμίσεως μιᾶς μονίμως ὑφισταμένης ἀνωμαλίας μορφῆς καρκινώματος ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ.

Δ) ΠΑΝΣΛΑΥΙΣΜΟΣ

Οὗτος ἀποτελεῖ μίαν φάσιν τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος. Ἡ κεντρικὴ ἰδέα συνίστατο εἰς τὴν πολιτικὴν ἕνωσιν πάντων τῶν Σλαυικῆς καταγωγῆς φύλων πρὸς συγκρότησιν ἑνὸς τεραστίου Κράτους ἐκτεινομένου ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τοῦ Εἰρηνικοῦ, τοῦ Βορείου Πόλου τῆς Βαλτικῆς μέχρι τῶν Ἄλπεων, Καρπαθίων, Βαλκανικῆς, τοῦ Εὐξείνου καὶ τῆς Μεσογείου.

Σλαῦοι ἐν τῇ κυριολεξίᾳ εἶναι οἱ ὁμιλοῦντες γλῶσσαν ἐκ τοῦ καλουμένου σλαυικοῦ γλωσσικοῦ συγκροτήματος.

Βασικὸν λάθος, ἐγγῖζον τὴν ἀπάτην, εἶναι ὅτι οἱ συλλαβόντες

τὴν ἰδέαν τοῦ Πανσλαυισμοῦ ἐπέβαλον τὸν χαρακτηρισμὸν εἰς λαοὺς οὐδεμίαν σχέσιν ἔχοντας μὲ τὰ σλαυικὰ φῦλα. Διότι ἐφ' ὅλης τῆς προκαθορισθείσης ἐκτάσεως κατοικεῖ πανσπερμία λαῶν ἐξ ἀπειραρίθμων ἑτεροκλίτων φυλῶν προερχομένων ἐκ τῶν πολλῶν, φυλετικῶς διαφόρων μεταναστευτικῶν ρευμάτων (μεσαίωνος) ἐκ τῆς διασταυρώσεως καὶ τῶν ἐπιμιξιῶν αὐτῶν.

Θὰ ἐθεώρει τις πολὺ φυσικόν, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ἀπατηλῆς εἰκόνος περιλαμβανούσης καὶ τὸν Ρωσικὸν λαόν, νὰ τὴν ἀποδώση εἰς τὸν ρωσικὸν χρωστῆρα. Περιέργως ὄχι. Ἡ ἰδέα τοῦ Πανσλαυισμοῦ συνελήφθη τὸ πρῶτον τὰ μέσα τοῦ 7ου μ.Χ. αἰῶνος ὑπὸ τῶν σλαυικῶν ἢ σλαυοφώνων λαῶν τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης τελούντων ὑπὸ ζυγὸν ἄλλων,μὴ σλαυοφώνων λαῶν. Ἦτο ἓν ἡδὺ ὄραμα τὸ ὁποῖον θὰ ἐξησφάλιζεν εἰς αὐτοὺς ἀνεξαρτησίαν μόνιμον. Τὸ μόνιμον αὐτὸ τοὺς ὑπέσχετο μόνον ἓν ἰσχυρότατον κράτος μὲ ἀτέρμονα ὅρια...

—Πρῶτος πνευματικὸς κῆρυξ τῆς μεγάλης αὐτῆς ἰδέας ἦτο ὁ Ρῶσος ἱερομόναχος Νέστωρ (1056—1114), ὅστις εἰς ἓν μυθιστόρημα τὸ ὁποῖον ἔγραψε προβάλλει σωρείαν ἀνυποστάτων ἰσχυρισμῶν, ἑρμηνεύων κατὰ τὸ δοκοῦν καὶ συμφέρον τὴν Γραφήν, διὰ ν' ἀποδείξη ἀνυποστάτως ὅτι οἱ Σλαῦοι ἦσαν μία ἐκ τῶν 70 φυλῶν τοῦ Ἰάφεθ, ἡ ὁποία ἔλαβε κατόπιν διάφορα ὀνόματα, ὡς Πολωνοὶ (Poland=πεδινὴ χώρα τῶν Σλαύων) Κροᾶται, Τσέχοι, Σλοβένοι, Σλοβάκοι, Ρῶσοι κ.ἄ.

—Δεύτερος κῆρυξ τῆς ἰδέας ὑπῆρξεν ὁ Γεώργιος Κριγιανιτς, ἱερωμένος καὶ αὐτὸς ἀλλὰ Καθολικός. Οὗτος κατέφυγεν εἰς Ρωσίαν τὰ μέσα τοῦ 17ου αἰῶνος, διαπνεόμενος ὑπὸ μίσους κατὰ τῶν Ἀψβούργων.Χαρακτηρίζων—μὲ τὸν φιλελευθερισμὸν ὅστις τὸν διέκρινε,—ὠμὸν δυνάστην τὸν Καισαροβασιλέα, ἀπηυθύνετο πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ «Σλαύους ἀδελφοὺς» παροτρύνων αὐτοὺς νὰ ἑνωθοῦν «πρὸς ἀπελευθέρωσιν ἐκ τοῦ ζυγοῦ τῶν Ἀψβούργων ὅλων τῶν Ἀδελφῶν (Σλαύων) τῆς Κεντρικῆς καὶ Νοτίου Εὐρώπης». Τὸ ἐπίσημον ρωσικὸν Κράτος ὄχι μόνον δὲν ἐνεστερνίσθη τὰς παραινέσεις τοῦ κληρικοῦ ἀλλὰ καὶ τὸν ἐξώρισεν εἰς Σιβηρίαν χαρακτηρίσαν αὐτὸν ὡς ἐπικίνδυνον φιλελεύθερον.

Τὰ ἐπὶ Μεγ. Πέτρου καὶ Μεγ. Αἰκατερίνης σχέδια ἐπεκτατισμοῦ πρὸς Βαλτικὴν καὶ Εὔξεινον τῆς Τσαρικῆς Ρωσίας ἦσαν ἄσχετα πρὸς τὴν Πανσλαυικὴν Ἰδέαν. Εἰδικῶς τὰ πρὸς τὴν Μεσόγειον ρωσικὰ σχέδια, οἱ Τσάροι ἐβάσιζαν ἀποκλειστικῶς καὶ ὁλοκληρωτικῶς εἰς τοὺς Ἕλληνας οἵτινες εἶχον παραδόσεις καὶ ἐθνικὰ ὄνειρα, ἦσαν ὁμόδοξοι πρὸς αὐτοὺς καὶ ἀπετέλουν τὸ μεῖζον ἐκ τῶν ξένων

στοιχείων ἐντός τῶν κόλπων τῆς 'Οθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας.

'Αφ' ἧς ὅμως συνεστήθη τὸ 'Ελληνικὸν Κράτος ἡ ρωσικὴ πολιτικὴ ἐν τῇ Βαλκανικῇ ἤλλαξεν ἄρδην. 'Η Ρωσία ἀντελήφθη εὐθὺς ἀμέσως ὅτι ἡ 'Ελλάς, Κράτος καθαρῶς Μεσογειακόν, εὑρίσκεται περισσότερον ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῶν Δυτικῶν Δυνάμεων ἢ τὴν ἰδικήν της. "Ενα τοιοῦτον Κράτος, τελοῦν ὑπὸ ἐξωρωσικὴν ἐπιρροὴν μὲ λαὸν ὅστις ἔδωκεν εἰς ἕνα 7ετῆ ἀγῶνα αὐτοθυσίας δείγματα τῆς ζωτικότητός του, ἦτο λίαν ἐπιζήμιον εἰς τὰ ρωσικὰ συμφέροντα, μέγα ἐμπόδιον διὰ τὴν πραγμάτωσιν τῶν μεσογειακῶν βλέψεων τῶν Τσάρων, τοσούτῳ μᾶλλον, ἐφ' ὅσον ἡ «Μεγάλη 'Ιδέα» διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ὑποδούλων ἀδελφῶν τῆς Χερσονήσου καὶ τὴν ἐπανάκτησιν τῆς Κων/πόλεως ἦσαν αἱ ἐλπίδες καὶ αἱ διακηρύξεις τοῦ νεοσυστάτου 'Ελληνικοῦ πυρῆνος – Κράτους.

Διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν πολιτικῶν της σκοπῶν ἡ Ρωσία ἐγγράφει τὴν μικρὰν 'Ελλάδα εἰς τὸν πίνακα τῶν μεγάλων της ἐχθρῶν καὶ στρέφεται πρὸς τοὺς Σλαύους τοῦ Νότου. Τότε ἀνασύρει τὴν Πανσλαυικὴν ἰδέαν ἐφ' ἧς εὐθυγραμμίζει τοῦ λοιποῦ πᾶσαν πολιτικήν της ἐκδήλωσιν.

Οὕτω, ἀπὸ τοῦ 1830 διὰ πρακτόρων τοὺς ὁποίους ἀποστέλλει εἰς τὴν 'Οθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν, προσπαθεῖ νὰ δημιουργήσῃ ἐθνικὴν συνείδησιν εἰς λαοὺς οἵτινες ἢ εὑρίσκοντο εἰς ἐθνικὸν λήθαργον ἢ δὲν εἶχον ποτὲ συνείδησιν ἐθνικήν, ἐνῶ πολλοὶ ἐκ τῶν Σλαύων αὐτῶν ἠρέσκοντο ν' ἀποκαλοῦνται "Ελληνες - Ρωμηοί.

'Η ἀντίδρασις τοῦ πολυαριθμοτέρου καὶ κατοικοῦντος εἰς τὰς κυριωτέρας περιοχὰς τῆς Βαλκανικῆς 'Ελληνισμοῦ ὑπῆρξεν ἔντονος κατὰ τῆς Ρωσικῆς Πανσλαυιστικῆς ἐκστρατείας. 'Αλλ' ἡ Ρωσικὴ προπαγάνδα ἀντενεργεῖ κατὰ τρόπον πραγματικῶς καταχθόνιον.

'Ενθυμεῖται τὰς ἐπιδρομὰς τῶν σλαυικῶν φύλων κατὰ τὸν Μεσαίωνα τὰς μέχρι Ταινάρου. Καί : «Ναὶ μὲν ἐξεδιώχθησαν ἀρκετοί, ἀλλὰ ἕνα σημαντικὸν μέρος ἐξ αὐτῶν παρέμεινεν ἐν ειρηνικῇ συνυπάρξει μὲ τοὺς "Ελληνας τῆς Στερεᾶς καὶ Πελοποννήσου μεθ' ὧν ἦλθεν εἰς ἐπιμιξίαν. 'Ο ἀρχαῖος 'Ελληνικὸς πολιτισμὸς καταστραφεὶς ἀπὸ τὰς Σλαυικὰς ἐπιδρομὰς ὑπεκατεστάθη ἀπὸ τὸν Σλαυικόν, ἐνῶ οἱ "Ελληνες τῆς Πελοποννήσου, Στερεᾶς καὶ ὅλης τῆς Βαλκανικῆς ἦσαν ἀπόγονοι τῶν Σλαύων ἐξελληνισθέντων βαθμηδὸν ὑπὸ τοῦ Βυζαντίου...».

Τὴν θεωρίαν της αὐτὴν ἡ Ρωσικὴ πολιτικὴ ὑπεστήριξε διὰ Ρώσων καὶ ξένων ἀργυρωνήτων ἐπιστημόνων. 'Ο Γερμανὸς Φαλμεράϊερ ὑπῆρξε τὸ κύριον ὄργανον τῆς Σλαυικῆς προπαγάνδας, διακηρύξας τὴν περίφημον θεωρίαν του, τὴν ὁποίαν στηρίζει :

—ἐπὶ τῆς φράσεως τοῦ Βυζαντίνου χρονογράφου Μενάνδρου «Ἑλλάδα κεραζομένην ὑπὸ Σλαβηνῶν»..

—ἑνὸς γράμματος τοῦ Πατριάρχου Νικολάου (11ου αἰῶνος) εἰς ὃ ἀναφέρεται ὅτι ἡ Πελοπόννησος ἐπὶ 218 ἔτη εὑρίσκετο εἰς χεῖρας τῶν Ἀβάρων.

—ἑνὸς χρονικοῦ τοῦ Τουρίνου (16ου αἰῶνος) περὶ κτήσεως Μονεμβασίας εἰς ὃ ἀναφέρεται ὅτι οἱ Σλαῦοι ἀφοῦ κατέστρεψαν τοὺς πληθυσμοὺς τῆς κυρίως Ἑλλάδος ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν χώραν των.

—ἐπὶ τοῦ Ἀναργυρείου χρονικοῦ εἰς ὃ ὑποστηρίζει ὅτι εὗρε τὴν φράσιν «Ἀττικὴ ἔρημος ἐπὶ τετρακοσίους χρόνους».

Πρόκειται περὶ παρερμηνείας ἢ καὶ καθαρᾶς πλαστογραφίας κειμένων, διότι:

—Αἱ Ἑλληνικαὶ χῶραι—κατὰ Μένανδρον—κι' ὄχι εἰδικῶς ἡ Ἑλλὰς δηλ. αἱ χῶραι τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, κατετρύχοντο ὑπὸ τῶν Σλαυικῶν ἐπιδρομῶν.

—Ὁ πατριάρχης Νικόλαος ἐννοεῖ τὰς γενομένας κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο διαφόρους ἐπιδρομὰς τῶν Σλαύων.

—Εἰς τὸ χρονικὸν—νεώτατον ἄλλωστε κι' ὄχι ταυτόχρονον—αἱ «καταστροφαὶ» ἐννοοῦν προφανῶς τὰ δεινὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ κι' ὄχι τὸν ξεκληρισμόν του.

—Ἡ λέξις «τετρακοσίας» ἦτο πλαστογράφισις ἐπὶ τῆς λέξεως «τρεῖς». Ἐπὶ τρεῖς μόνον χρόνους μετὰ τὴν ἐπανάκτησιν τῆς πόλεώς των ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀφοῦ ἔληξεν ἡ ἐπιδρομὴ τοῦ Μοροζίνι, οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ἐγκαταλείψει τὰς ἑστίας των.

Ἀνεξαρτήτως τῆς ἀναληθείας τῶν γεγονότων ἅτινα καταρρίπτουν ὡς ἀβάσιμον τὴν θεωρίαν αὐτὴν εἶναι γνωστὸν ὅτι ὅταν οἱ Φράγκοι τὸν 11ον αἰῶνα κατέκτησαν τὴν Ἑλλάδα δὲν εὗρον παρὰ παντοῦ Ἕλληνας ὁμιλοῦντας ἀποκλειστικῶς τὴν γλῶσσαν τῶν προγόνων των κι' ἔχοντας καθαρῶς Ἐθνικὴν Ἑλληνικὴν συνείδησιν.

Ἡ περίφημος αὐτὴ ἀνθελληνικὴ θεωρία ἀποδειχθεῖσα ἐπιστημονικῶς μὲν ἓν νόθον κατασκεύασμα, πολιτικῶς δὲ ἓν τῶν καταχθονίων ἐφευρημάτων τῶν Ρωσικῶν ἐγκεφάλων—οἵτινες εἶχον κι' ἔχουν(*) μοναδικὴν φαντασίαν διὰ τὴν χάλκευσιν ἀναληθειῶν τῆς ὁλκῆς τῶν παθολογικῶς παραννοητικῶν σχιζοφρενῶν ἐγκεφάλων—

---

*) Καὶ σήμερον ἀναλόγους μύθους ἀναφερομένους εἰς ὅλας τὰς σφαίρας ἀναγινώσκει τις εἰς τὸ κυκλοφοροῦν προπαγανδιστικὸν ἑβδομαδιαῖον φυλλάδιον τῆς «Παγκόσμιας Ἱστορίας» τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν ΕΣΣΔ.

ἀνεστάτωσαν ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ Πανελλήνιον κι' ἔδωσαν ὅπλα καὶ εἰς ἄλλους, ἐκτὸς τῶν Ρώσων, ἐχθρούς τοῦ 'Ελληνισμοῦ.

Κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον ἡ Ρωσία ὁμιλεῖ σαφῶς περὶ τῆς τύχης τῶν «Σλαύων τῆς Βαλκανικῆς» καὶ ἐμφανιζομένη ὡς προστάτις τούτων ἀποβλέπει διὰ τῆς πανσλαυιστικῆς ἰδέας νὰ ἐπικρατήσῃ ἐν τῇ Βαλκανικῇ θεωροῦσα ταύτην ὡς ἀνήκουσαν ἐξ ὁλοκλήρου — ἢ λίαν συγκαταβατικῶς μέχρι τοῦ 'Ολύμπου — εἰς τοὺς Σλαύους. 'Ελίσσεται οὕτω, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἔξοδον εἰς τὸ Αἰγαῖον καὶ 'Ιόνιον πέλαγος.

'Η ἀντίδρασις τῶν Δυτικῶν κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον ἠμπόδισε τότε τὴν Ρωσίαν νὰ πραγματοποιήσῃ τὰς ἐπιδιώξεις της.

'Η ἰδέα τοῦ πανσλαυισμοῦ μετὰ τὸν πόλεμον τοῦτον ἐκαλλιεργήθη δεόντως ὑπὸ διασήμων συγγραφέων καὶ πολιτικῶν Ρώσων — Καλκώφ, Ντοστογιέφσκυ, 'Ιγνάτιεφ, Γκορτσακὼφ κ. ἄ. — εἰς τὰ πνεύματα τῆς ἰθυνούσης τάξεως ἐν Ρωσίᾳ. Γίνεται τέλος αὕτη ἔμμονος ἰδέα τοῦ Τσάρου.

Τὸ 1867 συνέρχεται εἰς Μόσχαν τὸ Β' Πανσλαυικὸν Συνέδριον συμμετεχόντων 75 ἀντιπροσώπων ἐξ ὅλης τῆς «Σλαυικῆς Εὐρώπης» ὡς καὶ τοῦ Ρώσου ὑπουργοῦ τῶν 'Εξωτερικῶν κόμητος Τολστόϊ. 'Η Ρωσία ἀνακηρύσσεται εἰς Π α ν σ λ α υ ο ν ί α ν.

Ἔκτοτε ἡ πανσλαυιστικὴ ἰδέα κυριαρχεῖ ἀπολύτως εἰς τὴν 'Εξωτερικὴν Ρωσικὴν Πολιτικήν. Αἱ πανσλαυιστικαὶ ἐκδηλώσεις εἶναι διάφοροι εἰς τὰς διαφόρους περιοχὰς τῆς Εὐρώπης καὶ ἀπολύτως ἐξηρτημέναι ἐκ τῶν ἑκάστοτε περιστάσεων. Εἰς τὴν ἐπικράτειαν τῶν 'Αψβούργων μεθ' ὧν οἱ Τσάροι δὲν ἐπιθυμοῦν προστριβὰς ὁ Πανσλαυισμὸς δρᾷ ἐλαστικῶς. Εἰς τὴν Βαλκανικὴν ὅπου τὸ ἔδαφος εἶναι πρόσφορον ὁ πανσλαυισμὸς ἀναπτύσσει ἐξαιρετικὴν δρᾶσιν. Αἱ ἱδρυθεῖσαι δύο πανσλαυιστικαὶ ἑταιρεῖαι α) Σλαυικὴ 'Αγαθοεργὸς 'Αδελφότης καὶ β) Ρωσικὴ Παλαιστίνιος ἑταιρεία ἔχουν αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ἀποστολήν, τοῦ ἐκσλαυισμοῦ τῆς 'Ελληνικῆς χερσονήσου καὶ τῆς 'Εγγὺς 'Ανατολῆς.

Τὰ πολυάριθμα Ρωσικὰ προξενεῖα εἰς τὴν Βαλκανικὴν καταλαμβάνονται ὑπὸ ὑπαλλήλων - πρακτόρων εἰδικῶς ἐκπαιδευθέντων εἰς τὴν πανσλαυιστικὴν ἰδεολογίαν, ἀντικατασταθέντων τῶν μέχρι τότε 'Ελλήνων προξένων. 'Ο περίφημος Στρατηγὸς 'Ιγνάτιεφ, πρεσβευτὴς ἐν Κνω)πόλει, ἐχθρὸς τοῦ Πατριαρχικοῦ θεσμοῦ καὶ τοῦ 'Ελληνισμοῦ μέγας δὲ πανσλαυιστής, ἀφοῦ ἐπιτυγχάνει τὸ Βουλγαρικὸν Σχῖσμα ἀφυπνίζει τὴν Βουλγαρικὴν συνείδησιν κι' ἑτοιμάζει τὸ ἔδαφος διὰ τὴν Μεγάλην Βουλγαρίαν ἣν ἡ Ρωσία διὰ τῆς Συνθήκης τοῦ 'Αγίου

Στεφάνου ὀλίγου δεῖν καὶ θὰ ἐπραγματοποίει, προσλαμβάνοντος οὕτω τοῦ πανσλαυιστικοῦ ὀνείρου σάρκα καὶ ὀστᾶ.

Ὁ πανσλαυισμός ὅμως ἀπέτυχεν εἰς τὸ ὑπ' αὐτοῦ δημιουργηθὲν ἐπίκεντρον διὰ τὴν πραγμάτωσιν τῶν βλέψεών του, τὴν Βουλγαρίαν. Διότι ὁ Ἀλέξανδρος Βάττεμπεργκ ἀντιληφθεὶς ὅτι ὁ ἀδελφικὸς ἐναγκαλιομός τῆς Πετρουπόλεως ἦτο πρὸς ζημίαν τῆς Σόφιας – ἀφοῦ ἐξ αἰτίας τοῦ ἐναγκαλισμοῦ αὐτοῦ αἱ Δυτικαὶ Δυνάμεις δὲν ἐπέτρεψαν τὴν δημιουργίαν τῆς Μεγάλης Βουλγαρίας – ἤρχισε τηρῶν οὐχὶ φιλορωσικὴν πολιτικήν. Καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ πραξικόπημα προσαρτήσεως τῆς Ἀν. Ρουμελίας ἐγένετο χωρὶς νὰ ἐρωτηθῇ ἢ προειδοποιηθῇ ὁ Τσάρος ὅστις διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἔδειξε μεγάλην δυσφορίαν καὶ ἀγανάκτησιν.

Τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα ὅπερ ἐδημιούργησεν ὁ Βουλγαρικὸς Κομιτατζηδισμὸς χωρὶς νὰ εἶναι ἔργον τοῦ Πανσλαυισμοῦ ἀποτελεῖ διὰ τὴν Ἑλλάδα φάσιν μ ε τ α μ ο ρ φ ώ σ ε ω ς αὐτοῦ εἰς τὸν Ν ε ο σ λ α υ ι σ μ ό ν. Καὶ τοῦτον εὐνοεῖ ἡ Ρωσία λαμβάνουσα θέσιν ὑπὲρ τῆς Βουλγαρίας εἰς τὰς ἑκάστοτε Ἑλληνοβουλγαρικὰς ἐξ αἰτίας τοῦ Μακεδονικοῦ διαφοράς, ἐνῷ ἐξ ἄλλου ἐπιδιώκει ἐξασφάλισιν ἐπιρροῆς διὰ τὰς ἐξομαλύνσεις τῶν διαφορῶν – αἵτινες εἶναι πολλαὶ – μεταξὺ τῶν Σλαυικῶν λαῶν τῆς Βαλκανικῆς, ἐξυπηρετοῦσα ταυτοχρόνως τὰ συμφέροντα ὅλων τῶν Σλαύων.

Ἡ ὑπὸ τὴν αἰγίδα της συνθήκη μεταξὺ Βουλγαρίας καὶ Σερβίας ἐὰν ἐπραγματοποίει τὰς, βάσει τῶν ὅρων τῆς στρατιωτικῆς συμμαχίας ἐπιδιώξεις ἐν ἀπουσίᾳ τῆς Ἑλλάδος, θὰ καθίστα μέχρι τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῆς Ἠπείρου τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον, χώραν Σλαυικήν. Ἡ συμμετοχὴ ὅμως τῆς Ἑλλάδος, αἱ κεραυνοβόλοι νῖκαι τοῦ στρατοῦ της, ἡ δολιότης τῶν Βουλγάρων ἥτις ὡδήγησεν εἰς τὴν Ἑλληνοσερβικὴν συμμαχίαν καὶ τὸν κοινὸν πόλεμον κατ' αὐτῶν, τὰ τετελεσμένα γεγονότα τῆς Βαλκανικῆς, ὡδήγησαν εἰς παταγώδη ἀποτυχίαν τῶν νέων σχεδίων τοῦ Πανσλαυισμοῦ.

Ἡ ἔνταξις τῆς Βουλγαρίας εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Κεντρικῶν Αὐτοκρατοριῶν καὶ ἡ ἐπίσημος ὑπὸ τούτων ἀποκήρυξις τῆς Σλαυικῆς των καταγωγῆς ἦσαν τὸ ἐπικήδειον ἐμβατήριον τοῦ Πανσλαυισμοῦ ὅστις ὅμως δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐμφανισθῇ ὑπὸ μορφὴν βρυκόλακος – ὡς κομμουνισμὸς – ἐπιδιώκων τώρα τὴν μονοκρατορίαν ἐν τῷ κόσμῳ. Ὁ κομμουνισμὸς ἀπεμπόλησε τὰ ὄνειρα κυριαρχίας ἐπὶ μόνον τῶν Σλαύων. Σήμερον ὁ σκώληξ μετεμορφώθη εἰς πεταλοῦδαν ἥτις ἐπιδιώκει νὰ ἐπικαθήσῃ ἐπὶ τοῦ τραχήλου ὅλων τῶν λαῶν τῆς ὑφηλίου ἀσχέτως ἐθνικῆς προελεύσεως. Τοῦτο θέλει ἐπιτευχθῇ διὰ τῶν ἀφοσιωμένων ὀργάνων του, τῶν κατὰ χώρας ΚΚ τὰ ὁποῖα ἀπατη-

λῶς ἐμφανίζονται ὡς «πολιτικὰ κόμματα» ἐνῶ οὐδὲν ἄλλο εἶναι εἰμὴ ἡ συνέχεια τῆς παλαιᾶς Ρωσικῆς ἐπεκτατικῆς πολιτικῆς δι' ἄλλων μέσων πρὸς ἐξασφάλισιν κοσμοκρατορίας.

Ε) ΣΥΝΘΗΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ-ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

ΠΡΟΗΓΗΘΕΝΤΑ

'Αποτελοῦν αὗται φάσιν, φάσεως (Πανσλαυισμοῦ) τοῦ Μεγάλου 'Ανατολικοῦ ζητήματος.

'Η Ρωσία ἐπέτυχε τὴν ἵδρυσιν κατὰ τὸ 1864 τοῦ «Βιλαετίου τοῦ Δουνάβεως» ὅπερ ἐξησφάλιζεν ἐλευθερίαν δράσεως εἰς τοὺς Βουλγάρους. Κατόπιν τούτου οἱ Βούλγαροι φέρονται ὡς δυσανασχετοῦντες διὰ τὴν θρησκευτικήν των ἐξάρτησιν ἐκ τοῦ 'Ελληνικοῦ 'Ορθοδόξου Πατριαρχείου καί, ὑποδαυλιζούσης τῆς Ρωσίας ἥτις ἀντιπροσωπεύεται εἰς τὴν 'Υψηλὴν Πύλην ἀπὸ τὸν φανατικὸν μισέλληνα καὶ μέγα πανσλαυιστὴν Στρατηγὸν 'Ιγνάτιεφ, ἐγείρουν ζήτημα ἀποσχίσεώς των καὶ ἱδρύσεως Αὐτοκεφάλου Βουλγαρικῆς 'Εκκλησίας. 'Ο 'Ιγνάτιεφ ἐκμεταλλευθεὶς τὴν κατὰ τῶν 'Ελλήνων μῆνιν, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, τοῦ Σουλτάνου διὰ τὴν δι' ὅπλων ἐνίσχυσιν τοῦ Κρητικοῦ ἀγῶνος ἐπιτυγχάνει ἔκδοσιν φιρμανίου ἀναγνωρίζοντος τὴν Βουλγαρικὴν 'Εξαρχίαν ἥτις εἶχεν ἕδραν τὴν Κων)πολιν καὶ τὴν αὐτὴν μὲ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὀργάνωσιν. 'Ο Πατριάρχης μὴ ἀναγνωρίσας τὸ γεγονὸς ἐκήρυξε σχισματικὴν τὴν Βουλγαρικὴν 'Εκκλησίαν.

Αἱ ἐξεγέρσεις τῶν Σλαυικῶν φύλων τῆς Δυτ. Βαλκανικῆς λόγῳ φορολογικῶν των καταπιέσεων — ἐν τῇ πραγματικότητι ὅμως χάριν τῶν πανσλαυιστικῶν σχεδίων τῆς Ρωσίας ἥτις καὶ ὑπεκίνει τὰ κινήματα ταῦτα — ὡδήγησαν εἰς ἐπίδοσιν αὐστηρᾶς διακοινώσεως πρὸς τὴν 'Υψηλὴν Πύλην ἐκ μέρους τῆς Ρωσίας καὶ Αὐστροουγγαρίας. 'Η 'Αγγλία ἀντετάχθη ὑπερμαχοῦσα τῆς Τουρκικῆς ἀκεραιότητος. 'Επηκολούθησεν ἡ κήρυξις πολέμου ἐκ μέρους τῆς Σερβίας κατὰ τῆς Τουρκίας. Κατ' αὐτὸν ἡττήθησαν οἱ Σέρβοι — παρὰ τὴν βοήθειαν ἣν ἔλαβον ἀπὸ τοὺς Μαυροβουνίους. — 'Η πρὸς Βελιγράδιον ραγδαία τῶν Τούρκων προέλασις, αἱ ὠμότητες τῶν Τούρκων οἵτινες εἰς μόνον Βουλγαρικὰς περιφερείας ἐκρεούργησαν περὶ τὰ 30.000 ἄτομα καὶ αἱ ἀπέλπιδες ἐκκλήσεις τοῦ Βελιγραδίου πρὸς τὴν Δύσιν, ἐπροκάλεσαν ἐπέμβασιν τῶν Δυνάμεων, ὑπογραφείσης ἀνακωχῆς.

Ὅτε ὅμως ἀργότερον ἐξεθρονίσθη ὁ Σουλτᾶνος Μουράτ Ε΄ κι' ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον ὁ ἀδελφός του Ἀβδοὺλ Χαμήτ, οἱ Τοῦρκοι ἐπανήρχισαν τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Σέρβων. Ὁ Τσάρος Ἀλέξανδρος ἑτοιμάζεται νὰ ἐπέμβῃ κηρύσσων μονομερῶς πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας. Τότε οἱ ἐν Κων)πόλει ἀντιπρόσωποι τῶν Δυνάμεων ἐπιδίδοντες διακοίνωσιν εἰς τὸν νέον Σουλτᾶνον ἐζήτησαν αὐτόνομον διοίκησιν διὰ τὴν Βοσνίαν, Ἐρζεγοβίνην καὶ Βουλγαρίαν. Ὁ Μέγας Βεζύρης Μιδὰτ Πασᾶς ἀνακοινοῖ ὅτι εἶναι τοῦτο περιττὸν καθόσον ὁ Σουλτᾶνος παρεχώρησεν ἤδη Σύνταγμα μεθ' αἱρετῆς Βουλῆς εἰς τοὺς ραγιάδες ὑπηκόους του, γεγονὸς ἀπολύτως ψευδές.

Ρωσσοτουρκικὸς πόλεμος—Συνθήκη Ἁγ.Στεφάνου (3 Μαρτίου 1878)

Εἰς μυστικὴν συνάντησιν τοῦ Τσάρου Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ Φραγκίσκου Ἰωσὴφ καθωρίζοντο σχέδια διαμελισμοῦ τῆς Βαλκανικῆς. Αἱ Γερμανία, Ἰταλία καὶ Γαλλία δὲν ἐφάνησαν διατεθειμέναι ν' ἀντιδράσουν εἰς τὸ Ρωσσοαυστριακὸν τοῦτο σχέδιον. Μόνον ἡ Ἀγγλία ἀντετάχθη ζωηρῶς. Τῇ ἐπεμβάσει της ὁ Σουλτᾶνος κλείει εἰρήνην μετὰ τῶν Σέρβων καὶ χορηγεῖ εἰς αὐτοὺς γενικὴν ἀμνηστίαν.

Ὁ Τσάρος ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ὅτι ὁ Ἀβδοὺλ Χαμὴτ ἀπέρριψε καὶ νέαν διακοίνωσιν τῶν Δυνάμεων ἀφορῶσαν τὰς Σλαυικὰς μειονότητας ἐκήρυξε τὴν 12 Ἀπριλίου 1877 τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας.

Ὁ Τοῦρκος ἀρχιστράτηγος Ὀμὰν συνεκράτησε τὸν χείμαρρον τοῦ Ρωσικοῦ στρατοῦ εἰς Πλεῦναν μέχρι τοῦ φθινοπώρου. Αἰφνιδίως ὅμως ἡ κατάστασις ἤλλαξεν ὑπὲρ τῶν Ρώσων οἵτινες κατέλαβον τὸ Κάρς, Ἀρνταχάν, Ἐρζερούμ, Βατοὺμ κι' ἔφθασαν μέχρι Τραπεζοῦντος. Εἰς τὰ Βαλκάνια προήλασαν ραγδαίως κι' ἔφθασαν τὴν 8 Ἰανουαρίου 1878 μέχρις Ἀδριανουπόλεως ἣν εὐκόλως κατέλαβον. Οἱ Τοῦρκοι ἔσπευσαν νὰ ζητήσουν ἀνακωχήν, ἥτις ὑπεγράφη ἐν Ἁγίῳ Στεφάνῳ τὴν 3ην Μαρτίου 1878. Δι' αὐτῆς ἀπεδέχοντο ὅλους τοὺς ὅρους τῶν νικητῶν, ὅρους βαρεῖς ἀνατρέποντας ἄρδην τὴν Εὐρωπαϊκὴν ἰσορροπίαν. Οὕτω:

—Παρεχωροῦντο τὸ Βατούμ, Κάρς, Ἀρνταχὰν καὶ Βαγιαζὶτ εἰς τὴν Ρωσίαν. Αἱ ὑψίστης στρατηγικῆς ἀξίας περιοχαὶ αὗται θ' ἀπετέλουν τὰς ἐκ τοῦ ὀροπεδίου τῆς ὀρθοδόξου Ἀρμενίας βάσεις μελλοντικῆς ἐξορμήσεως τῶν Ρώσων πρὸς Ἀλεξανδρέτταν.

—Παρεχωρεῖτο ἡ Ντομπρουτσᾶ ἥτις ἐδίδετο εἰς Ρουμανίαν εἰς ἀντάλλαγμα τῆς Βεσσαραβίας ἣν θὰ παρεχώρει ἡ Ρουμανία εἰς τὴν Ρωσίαν διὰ νὰ ἔχῃ σύνορα ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως.

—Παρεχωροῦντο ἐδάφη εἰς τὸ Μαυροβούνιον δι' ἐπέκτασίν του πρὸς Β.

—'Εδάφη ἐπίσης ἐδίδοντο εἰς Σερβίαν δι' ἐπέκτασίν της, μερικήν, πρὸς Μακεδονίαν.

—'Εδημιουργεῖτο μία μεγάλη Βουλγαρικὴ ἡγεμονία ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου. Τὰ ὅριά της ἐξετείνοντο ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου τῆς 'Αν. Ρουμελίας καὶ τῆς Μακεδονίας (δὲν περιελαμβάνετο ἡ 'Ανατ. Θράκη), πλὴν τῆς Χαλκιδικῆς καὶ Θεσσαλονίκης.

Διὰ τοὺς Χριστιανοὺς τῶν περιοχῶν αὐτῶν ἐθεσπίζοντο διάφοροι διοικητικαὶ μεταρρυθμίσεις ἰδιαιτέρως δὲ διὰ τὴν Κρήτην καθωρίζετο ὅτι θὰ ἐφηρμόζετο ὁ ὀργανικὸς νόμος τοῦ 1868.

Τέλος ἡ Τουρκία ὑπεχρεοῦτο εἰς καταβολὴν πολεμικῆς ἀποζημιώσεως ἐξ 1.410.000 ρουβλίων.

Συνθήκη Βερολίνου (13 Ἰουλίου 1878)

Οἱ ὅροι οὗτοι τῆς Συνθήκης τοῦ 'Αγίου Στεφάνου ἐπροκάλεσαν δυσφορίαν εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς δυνάμεις αἵτινες ἔβλεπον ἐν αὐτῇ τὸ μὲν τὰ ἴδια ὄνειρα νὰ διαλύονται (Αὐστρία καὶ Γαλλία), τὸ δὲ ν' ἀπειλοῦνται θανασίμως τὰ ζωτικά των συμφέροντα ('Αγγλία). 'Η Εὐρωπαϊκὴ ἰσορροπία ἀνετρέπετο καὶ ἡ Ρωσία κατερχομένη εἰς τὸ Αἰγαῖον θὰ ἠδύνατο διὰ κεραυνοβόλου ἐπιθέσεως νὰ γίνῃ κυρία τῆς Θράκης, Κων)πόλεως, Στενῶν, Σουὲζ καὶ Αἰγύπτου.

'Η 'Αγγλία προβαίνουσα εἰς ἰσχυρὰς στρατιωτικὰς προπαρασκευὰς ἐδήλου τὴν 1 'Απριλίου 1878 ὅτι εἶναι ἀπαράδεκτος δι' αὐτὴν ἡ Συνθήκη τοῦ 'Αγ. Στεφάνου. 'Η Ρωσία ἐξαθλιωθεῖσα οἰκονομικῶς ἐκ τοῦ πολέμου, μὴ οὖσα εἰς θέσιν ν' ἀποδυθῇ εἰς νέον πόλεμον, ὅστις καθ' ὅλας τὰς ἐνδείξεις θὰ τῆς ἐπεβάλλετο, ἐδέχθη ὑπογραφὴν διμεροῦς συμφωνίας.

Δι' αὐτῆς, ὑπογραφείσης ἐν Λονδίνῳ τῇ 18 Μαΐου 1878, ἐτίθεντο αἱ βάσεις τῶν ἀποφάσεων αἵτινες θὰ ἐλαμβάνοντο εἰς τὸ μέλλον νὰ συγκληθῇ Εὐρωπαϊκὸν Συνέδριον.

Διὰ τοῦ Ρωσοαγγλικοῦ τούτου πρωτοκόλλου ἡ ἰδέα «Μεγάλης Βουλγαρίας» ἐγκατελείπετο ὁριστικῶς, ἱδρυομένης ἀντ' αὐτῆς μιᾶς ἡγεμονίας μεταξὺ Αἵμου καὶ Δουνάβεως, φόρου ὑποτελοῦς εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ μιᾶς αὐτονόμου ἐπαρχίας ('Αν. Ρουμελία). Αἱ Μακεδονία καὶ Θράκη θὰ παρέμεναν ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς 'Οθωμανικῆς

Αὐτοκρατορίας. Ἡ Ἀγγλία ἐπετύγχανεν οὕτω ν' ἀποτρέψη κάθοδον τῆς Ρωσίας εἰς τὸ Αἰγαῖον. Ἡ Ρωσία θὰ ἐγκατέλειπεν ὡσαύτως τὸ μεγαλείτερον μέρος τῶν καταληφθέντων Τουρκικῶν Ἀσιατικῶν ἐδαφῶν.

Ἡ Ἀγγλία ἐπωφελήθη τῶν περιστάσεων διὰ νὰ ἐπιτύχη καὶ ἴδια ὀφέλη. Δι' ὑπογραφείσης τὴν 4ην Ἰουνίου 1878 ἐν Κων)πόλει «ἀμυντικῆς συμμαχίας», ἡ Τουρκία παρεχώρει τὴν διοίκησιν τῆς Κύπρου εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ὡς λόγος προεβλήθη ἡ ἀνάγκη παραχωρήσεως βάσεως εἰς τὴν Ἀγγλίαν πλησίον τῶν Μικρασιατικῶν ἀκτῶν, ἵνα ἐξ αὐτῆς ἐπιτηρεῖται ἡ Ρωσία κι' ἐμποδίζεται διὰ τὴν πραγμάτωσιν τῶν βλέψεών της. Αἱ βλέψεις αὗται διεγράφοντο ἤδη σαφῶς : Ἐκ τῶν νεοαποκτηθεισῶν βάσεων εἰς Ἀν. Τουρκίαν ἡ Ρωσία προὐτίθετο νὰ κατέλθη μέχρις Ἀλεξανδρέττας καὶ Τουρκικῆς Μ.Α, ὑπέσχετο δὲ ἡ Ἀγγλία ὅτι θ' ἀνελάμβανε τὴν ὑποχρέωσιν ὅπως κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Συνεδρίου πιέσει τὴν Ρωσίαν καὶ ἀποχωρήση ἐξ ὅλων αὐτῶν τῶν βάσεων μηδὲ τοῦ Κάρς, Ἀρνταχὰν καὶ Βατοὺμ ἐξαιρουμένων ὁπότε κι' ἐκείνη θὰ ἐπέστρεφεν ἀκολούθως τὴν Κύπρον. Ἂς σημειωθῆ ὅτι διὰ τὰ δύο ταῦτα στρατηγικὰ σημεῖα τοῦ Ἀρμενικοῦ ὀροπεδίου εἶχε συμφωνήσει προηγουμένως μὲ τὴν Ρωσίαν νὰ μὴ ἐπιστραφοῦν ὑπ' αὐτῆς εἰς τὴν Τουρκίαν.

Ἡ Ἀγγλοτουρκικὴ περὶ Κύπρου Συνθήκη ἐτηρήθη ἀρχικῶς μυστική, ὅταν δὲ ἀπεκαλύφθη κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου τοῦ Βερολίνου ἡ Ἀγγλία εἶχε φροντίσει ἐν τῷ μεταξὺ νὰ ἐξασφαλίση τὴν συγκατάθεσιν τῆς Αὐστρίας ἀνταλλάσσουσα τὴν ἰδικήν της εὔνοιαν διὰ τὴν προσάρτησιν ὑπὸ τῆς Αὐστρίας τῶν ἐπαρχιῶν Βοσνίας καὶ Ἐρζεγοβίνης.

—Ἀπὸ τὰ μέσα Ἰουνίου ἤρχισε τὰς ἐργασίας του τὸ Εὐρωπαϊκὸν Συνέδριον. Ἡ Τουρκία ἀντεπροσωπεύθη ὑπὸ τῶν Καραθεοδωρῆ (Ἕλληνος) πασᾶ καὶ Μεχμὲτ Ἀλῆ πασᾶ.

Ἡ ἐπικρατήσασα ἀτμόσφαιρα ἦτο πλήρους ἐγκαρδιότητος δεδομένου ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν ζητημάτων εἶχον ἤδη λυθεῖ παρασκηνιακῶς μεταξὺ τῶν κυρίως ἐνδιαφερομένων Δυνάμεων. Θὰ ἠδύνατο μάλιστα νὰ λεχθῆ ὅτι ἡ φαιδρότης τοῦ περιβάλλοντος ἦτο ὡς μιᾶς αἰθούσης ἀποκρηάτικης διασκεδάσεως. Ἐκ τῆς μιᾶς θύρας εἰσῆλθεν ὡς «καρνάβαλος» ἡ Συνθήκη τοῦ Ἁγίου Στεφάνου μὲ μορφὴν ἀξέστου Ἀνατολίτου μεταμφιεσμένου εἰς Ρῶσον Μουζῖκον ἐκ τῆς ἑτέρας θύρας ἐξῆλθεν ἡ ἰδία ἀλλὰ μὲ τὸ ὄνομα Συνθήκη Βερολίνου ὑπὸ ἄλλην ὄψιν, τοῦ Εὐρωπαίου «μασκαρᾶ».

Ἡ Συνθήκη ὑπεγράφη τὴν 13ην Ἰουλίου 1878. Διὰ ταύτης :

—Ἱδρύετο Βουλγαρικὴ Ἡγεμονία ὑπὸ Εὐρωπαῖον Πρίγκηπα ὑποτελὴς εἰς τὸν Σουλτᾶνον.

—Ἱδρύετο αὐτόνομος ἐπαρχία, ἡ κληθεῖσα Ἀνατολικὴ Ρουμελία ὑπὸ χριστιανὸν Διοικητὴν διοριζόμενον κατὰ πενταετίαν τῇ ἐγκρίσει τῶν Δυνάμεων. Ἐπὶ πληθυσμοῦ τῆς αὐτονόμου περιοχῆς 800.000 κατοίκων 250.000 ἦσαν Βούλγαροι καὶ οἱ λοιποὶ κυρίως Ἕλληνες καὶ Τοῦρκοι.

—Παρεχωρεῖτο εἰς Σερβίαν ἡ κοιλὰς τοῦ Ἀν. Μοράβα ἤτοι αἱ περιοχαὶ Νίσης, Λέσκοβακ, Βλαντίσκι Χάν, Βράνιε καὶ ἡ κοιλὰς Νισάβα μέχρι Πιρότ καὶ Τσάρι-Μπρότ.

—Αἱ ἡγεμονίαι Μαυροβουνίου καὶ Ρουμανίας ἐκηρύσσοντο ἀνεξάρτητοι.

—Ἡ Αὐστρία ἠδύνατο νὰ καταλάβῃ τὴν Βοσνίαν καὶ Ἐρζεγοβίνην καὶ νὰ διατηρῇ φρουρὰν εἰς τὸ ὑψίστης στρατ. ἀξίας ὑψίπεδον Νόβι Παζὰρ μὲ ἀποστολὴν τῆς φρουρᾶς νὰ μὴ ἐπιτρέπῃ τὴν ἕνωσιν Μαυροβουνίου Σερβίας ἥτις πραγματοποιουμένη θὰ ἔκλειε εἰς τὴν Αὐστρίαν τὴν ὁδὸν πρὸς Θερμαϊκὸν κόλπον...

—Ἡ Ρωσία ἐλάμβανε τὴν Βεσσαραβίαν.

—Ἡ Ρουμανία τὴν Ντομπρουτσᾶν.

—Παρὰ τὰ ὑποσχεθέντα εἰς τὴν Τουρκίαν οὐδὲν ἔπραξεν ἡ Ἀγγλία διὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Βατοὺμ Κάρς καὶ Ἀρνταχὰν ἐκ μέρους τῆς Ρωσίας. Ἀπεναντίας, ὡς ἐλέχθη, διὰ Ρωσσοαγγλικοῦ Πρωτοκόλλου εἶχε προσυμφωνηθεῖ νὰ κρατήσῃ ἡ Ρωσία τὰς ἐπαρχίας ταύτας.

Οὕτω διὰ πράξεως ἀήθους καὶ πρωτοφανοῦς εἰς τὰ διπλωματικὰ τῶν λαῶν χρονικά, καθαρᾶς ἀπάτης, ἡ Ἀγγλία ἐπέτυχε νὰ παραμείνῃ εἰς Κύπρον.

—Τὸ ἄρθρον 23 τῆς Συνθήκης καθώριζε σαφῶς ὑποχρέωσιν τῆς Τουρκίας νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν ὀργανικὸν νόμον τοῦ 1868. Τὸ ἄρθρον 61 ἀνέφερεν ὑπόσχεσιν τοῦ Σουλτάνου περὶ παραχωρήσεως διοικητικῶν προνομίων εἰς τοὺς Χριστιανοὺς τῆς ἐπικρατείας του. Οὐδέποτε τὰ δύο τελευταῖα ταῦτα ἐφηρμόσθησαν.

Ἡ Ἑλληνικὴ θέσις κατὰ τὴν περίοδον ταύτην.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου ἡ Ἑλλὰς εὑρέθη στρατιωτικῶς ἀνέτοιμος. Ἐνθαρρυνομένη ἀφ' ἑνὸς ὑπὸ τῆς Ρωσίας νὰ κηρύξῃ

πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας, ἀποτρεπομένη ἀφ' ἑτέρου ὑπὸ τῆς 'Αγγλίας ἥτις ὑπέσχετο ὑποστήριξιν τῶν 'Ελληνικῶν Δικαίων ὡς ἂν ἦτο ἐμπόλεμος κατὰ τὴν Διάσκεψιν Εἰρήνης ἥτις θὰ ἐπηκολούθει, ἡ 'Ελλὰς ἔμεινεν ἀναποφάσιστος. 'Η σχηματισθεῖσα Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις ὑπὸ τὸν Κωνσταντῖνον Κανάρην ἐπιέζετο ὑπὸ τῆς Κοινῆς Γνώμης καίτοῦ ἀρτισυστάτου συλλόγου «'Εθνικὴ "Αμυνα» νὰ κηρύξῃ τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Τούρκων. Δύο γεγονότα συνεκράτησαν τὴν τότε Κυβέρνησιν.Τὸ μὲν ἡ διαβεβαίωσις τῆς 'Αγγλίας ὅτι «μετὰ...κόπου συγκρατεῖ τοὺς Τούρκους νὰ μὴ βομβαρδίσουν τὸν Πειραιᾶ» τὸ δὲ ἡ χαρακτηριστικὴ ἀδιαφορία διὰ τὴν 'Ελλάδα τῶν Ρώσων εὐθὺς ἀπὸ τὰς πρώτας νίκας τοῦ Μετώπου. Οὕτω οἱ Ρῶσοι κωφεύουν εἰς τὴν ἔκκλησιν τῆς 'Ελληνικῆς Κυβερνήσεως ὅπως τὴν ὑπερασπίσῃ ἐξερχομένην εἰς πόλεμον παρὰ τὸ πλευρόν της καὶ ὅπως τῆς παράσχῃ διαβεβαιώσεις ὑποστηρίξεως τῶν 'Ελληνικῶν δικαίων εἰς τὸ Συνέδριον εἰρήνης. "Οταν ἠγγέλθη ἡ κατάληψις τῆς 'Αδριανουπόλεως, ἡ τότε Κυβέρνησις 'Αλεξάνδρου Κουμουνδούρου—ἥτις διεδέχθη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κ. Κανάρη τὴν διαλυθεῖσαν Οἰκουμενικὴν—διέταξεν εἰσβολὴν τοῦ 'Ελληνικοῦ στρατοῦ εἰς Τουρκικὰ ἐδάφη. Αἱ 25.000 στρατοῦ ἀπειθαρχήτου, ρακενδύτου καὶ κακῶς ὡπλισμένου ἔφθασαν μέχρι Δομοκοῦ. 'Αγγελθείσης ἐν τῷ μεταξὺ τῆς ἀνακωχῆς τοῦ 'Αγ. Στεφάνου ἡ Κυβέρνησις ἀνεκάλεσε τὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις κι' ἐζήτησε μεσολάβησιν τῶν ξένων πρέσβεων πρὸς ἀποσόβησιν εἰσβολῆς Τούρκων εἰς τὸ 'Ελληνικὸν ἔδαφος καὶ ἀντιποίνων των ἐπὶ τῶν 'Ελληνικῶν πληθυσμῶν τῆς Τουρκικῆς 'Επικρατείας.

Κατὰ τὴν ἔναρξιν τῶν συνεδριάσεων ἐν Βερολίνῳ,δὲν ἐγένετο ἀποδεκτὴ ἡ αἴτησις τῆς'Ελλάδος ὅπως συμμετάσχῃ ἐν ὁμοτίμῳ θέσει καί, λόγῳ δοθεισῶν ὑποσχέσεων καί, λόγῳ ἀνάγκης προστασίας τῶν συμφερόντων ἑνὸς πολυπληθοῦς στοιχείου ὁμοεθνοῦς ἐγκατεσπαρμένου ἐνδλῳ τῷ ἐπιδίκῳ χώρῳ.Τὸ Συνέδριον ἐδέχθη μόνον ν' ἀκούσῃ τὰς ἀπόψεις τῆς 'Ελλάδος, εἰδικῶς μόνον, ἐφόσον θὰ συνεζητοῦντο ζητήματα ἀναφερόμενα εἰς Τουρκικὰ ἐδάφη γειτονικὰ πρὸς τὴν 'Ελλάδα.

Αἱ ἀφορῶσαι τὴν 'Ελλάδα διατάξεις τῆς Βερολινείου Συνθήκης

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς 'Ελλάδος 'Υπ. 'Εξωτ. Θ. Δεληγιάννης καὶ Πρεσβευτὴς ἐν Βερολίνῳ 'Αλέξ. Ραγκαβῆς ἐκλήθησαν πρὸ τοῦ Συνεδρίου τὴν 29ην 'Ιουνίου διὰ ν' ἀναπτύξουν τὰς 'Ελληνικὰς ἀξιώσεις.

Αὗται ἀνεγνώσθησαν καὶ κατετέθησαν ἐν ὑπομνήματι συζητηθεῖ-

σαι ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου, ἀπόντων τῶν Ἑλλήνων ἀντιπροσώπων, μίαν ἑβδομάδα ἀργότερον. Ἐζητεῖτο ἡ προσάρτησις τῆς Κρήτης, τῆς Θεσσαλίας καὶ Ἠπείρου.

Κατὰ τὴν διεξαχθεῖσαν τὴν 5ην Ἰουλίου συζήτησιν ἐπ' αὐτῶν, οἱ Τοῦρκοι ἀντιπρόσωποι ἀντέταξαν κατηγορηματικὴν ἄρνησιν. Ἐγένετο τελικῶς ἀποδεκτὸν ὅπως τὰ Τουρκοελληνικὰ σύνορα διαρρυθμισθοῦν κατὰ μῆκος τοῦ Πηνειοῦ καὶ Καλαμᾶ.

Ἀντὶ ὅμως νὰ περιληφθοῦν αἱ ἐν τῷ 13ῳ Πρωτοκόλλῳ (Συνεδρίας 5 Ἰουλίου 1878) ληφθεῖσαι ὡς ἀνωτέρω ἀποφάσεις ἀναφέρεται μόνον διάταξις εἰς τὸ ἄρθρον 24 τῆς Συνθήκης παραπέμπουσα εἰς τὸ 13ον Πρωτόκολλον, μὲ τὴν προσθήκην μιᾶς παραδόξου διατυπώσεως κατὰ σύστασιν τῶν Τούρκων—οἵτινες ἤθελον νὰ δώσουν εἰς τὸ ἐν λόγῳ ἄρθρον τὸν τύπον συστάσεων πρὸς τὴν Τουρκίαν καὶ οὐχὶ ἀποφάσεων—ὅτι ἐφ' ὅσον ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ Τουρκία δὲν κατώρθωναν νὰ συμφωνήσουν ἐπὶ τῆς διαχαράξεως τῶν συνόρων των, αἱ Δυνάμεις καλούμεναι θὰ προσέφερον τὴν μεσολάβησίν των.

Ἡ Ἑλλὰς μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ Συνεδρίου ἐζήτησε τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων τοῦ 13ου Πρωτοκόλλου. Ἡ Τουρκία στρεψοδικοῦσα ὑπεστήριξεν ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἁπλῆς ἐκφράσεως εὐχῆς, δεχομένη νὰ παραχωρήσῃ μικρὸν μόνον μέρος τῆς Θεσσαλίας.

Περὶ τὸ τέλος τοῦ 1879 μία διάσκεψις Τούρκων καὶ Ἑλλήνων ἀντιπροσώπων συνελθοῦσα εἰς Κων)πολιν εἰς οὐδὲν κατέληξεν. Ἔτι δὲ καὶ πρότασις τῶν Δυνάμεων πρὸς μεσολάβησιν ἠτόνησε λόγῳ τῶν συνεχῶν ἀναβολῶν τῆς Πύλης νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν εἰς τὰ ἐπίδικα μέρη μετάβασιν ξένων στρατιωτικῶν ἐμπειρογνωμόνων.

Τὰ μέσα Ἰουνίου 1880 συνῆλθεν εἰς Βερολῖνον «Τεχνικὴ Ἐπιτροπὴ πρὸς χάραξιν τῶν Τουρκο-Ἑλληνικῶν συνόρων», ἐν ἀπουσίᾳ τῶν δύο χωρῶν. Ἡ διάσκεψις παρεδέχθη τὸ Πρωτ. 13ον καὶ ἔδωσε εὐρυτέραν ἑρμηνείαν εἰς αὐτὸ καθορίσασα τὰ σύνορα τῆς Ἑλλάδος μέχρι τοῦ Ὀλύμπου καὶ πέραν τοῦ Καλαμᾶ.

Ἡ Τουρκία ἐμφανιζομένη ὡς ὀλιγώτερον ἀδιάλλακτος δὲν ἔστεργεν εἰς παραχώρησιν τῶν Ἰωαννίνων, Πρεβέζης καὶ Λαρίσης. Νέα διάσκεψις συνελθοῦσα εἰς Βερολῖνον τὰ τέλη Φεβρουαρίου 1881 περιώρισε σημαντικῶς τὰς ἀποφάσεις τῆς προηγουμένης πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως καταστήσῃ τὰς νέας ἀποφάσεις ἀποδεκτὰς ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Δι' αὐτῶν ἐξεχωρεῖτο εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ Θεσσαλία πλὴν τῆς Ἐλασσόνος καὶ ἡ περιοχὴ Ἄρτης μετὰ τῆς Πρεβέζης. Ἡ ἀντιπολίτευσις ὑπὸ τὸν Χαρίλ. Τρικούπην εὗρεν εὐκαιρίαν νὰ δημοκοπήσῃ ἀξι-

ώνου άπό τήν Κυβέρνησιν έπιστράτευσιν, άμεσον εισβολήν κ.λ.π. ώς καί παραίτησιν τής Κυβερνήσεως. Τό Ύπουργεϊον όμως Κουμουνδούρου γνωρίζον τό πρός πόλεμον άπαράσκευον τής χώρας καί τό άνέκκλητον τών ειλημμένων ήδη άποφάσεων τών Δυνάμεων, όρθώς έπραξε ν' άποδεχθή τάς άποφάσεις τοϋ Συνεδρίου. Πράττουσα άλλως ή Ελλάς έκινδύνευε ν' άπωλέση άνεπανορθώτως κι' έκεϊνο όπερ ώς ψυχίον τής προσεφέρετο.

Τήν 18ην Σεπτεμβρίου 1885 οί Βούλγαροι κατελάμβανον πραξικοπηματικώς τήν Έλληνικωτάτην Άν. Ρουμελίαν έξολοθρεύσαντες βραδύτερον κι' έντός έλαχίστου χρόνου διά σφαγών κι' έκτοπισμών τόν έκεϊ ύπάρχοντα Έλληνικόν πληθυσμόν, πλεονάζοντα έναντι άλλων έθνοτήτων καί, ιδία εις τά κέντρα Φιλιππουπόλεως, Πύργου, Στενυμάχου, Άγαθουπόλεως, Καβακλή, Ζαγοράς κ.λ.π.

ΣΤ) ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ (28 ΙΟΥΛΙΟΥ 1913)

Ή έπακολουθήσασα τήν ήτταν τής Τουρκίας κατά τόν Βαλκανικόν πόλεμον τοϋ 1912—13 συνθήκη τοϋ Λονδίνου (20 Μαΐου 1913) δέν έλυε τά δημιουργηθέντα, εύθύς άπό τής καταθέσεως τών όπλων, προβλήματα εις τήν Βαλκανικήν. Αύτη άφηνεν:

— έκκρεμή τάς πρός Άλβανίαν σύνορα.

— άκαθόριστον τήν τύχην τών νήσων τοϋ Αιγαίου.

— ούδέν δ' άνέφερε περί τής διανομής μεταξύ τών συμμάχων τών τέως Τουρκικών έδαφών τής Βαλκανικής άτινα είχον άποσπάσει νικηφόρως έκ τής Τουρκίας, τά Βαλκανικά κράτη.

Έν τώ μεταξύ αί προκλήσεις, αί βουλιμίαι καί ή ύπεροψία τών Βουλγάρων έδειχναν ότι νέα σύγκρουσις θά έπήρχετο θάττον ή βράδιον. Μεταξύ τών Σέρβων καί Ελλήνων ύπεγράφη συμμαχία πρός άντιμετώπισιν τοϋ κοινοϋ έχθροϋ, Βουλγάρου, όστις τήν νύκτα τής 16—17 Ιουνίου έπετέθη αιφνιδιαστικώς κατ' αύτών έφ' όλου τοϋ μετώπου. Κατά τόν πόλεμον αύτόν ή Βουλγαρία ήττήθη ύπό τών Έλληνοσερβικών δυνάμεων. Όταν αύται ήνοιξαν τήν πρός Σόφιαν όδόν έπετέθη κατά τής Βουλγαρίας καί ή Ρουμανία, ήτις κατέλαβεν εύχερώς τήν Ντομπρουτσάν, ένώ οί Τοϋρκοι έπανέκτησαν άμαχητί τήν Άδριανούπολιν. Ό Τσάρος Φερδινάνδος ήναγκάσθη νά ζητήση άνακωχήν συναφθεϊσαν τήν 17ην Ιουλίου. Ταυτοχρόνως συνήρχοντο εις Βουκουρέστιον οί άντιπρόσωποι Βουλγαρίας, Ελλάδος, Σερβίας, Μαυροβουνίου καί Ρουμανίας διά τήν σύνταξιν τών όρων τής Συνθήκης.

Τὸ ἐπίκεντρον τῶν συνομιλιῶν ἦτο ἡ Καβάλα καὶ ἡ 'Ανατ. Μακεδονία.

Ἡ Αὐστρία μετὰ τῆς Ρωσίας ὑπεστήριξαν ἀπροκαλύπτως τὴν παραχώρησίν τῶν ἐδαφῶν τούτων εἰς τὴν Βουλγαρίαν. Ἡ 'Αγγλία καὶ 'Ιταλία ἐφάνησαν μᾶλλον οὐδέτεραι, ἡ Γαλλία διέκειτο μᾶλλον συμπαθῶς πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ περὶ τὰ Ἑλληνικώτατα ἐδάφη ταῦτα διπλωματικὸς ἀγὼν διεξήγετο σκληρῶς καὶ ἀπέληξεν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος χάρις εἰς τὴν ἐπέμβασιν τῆς Γερμανίας.

Τὴν 28ην 'Ιουλίου 1913 ὑπεγράφετο ἡ Συνθήκη εἰρήνης ἀποτελουμένη ἐκ 10 ἄρθρων μετὰ 9 προσηρτημένων πρωτοκόλλων. Δι' αὐτῆς:

α) Καθωρίζοντο νέα σύνορα Βουλγαρίας – Ρουμανίας περὶ τὴν Ντομπρουτσᾶν.

β) Καθωρίσθησαν τὰ Σερβοβουλγαρικὰ σύνορα, παλαιὰ καὶ νεώτερα. Ἡ ἑλληνικωτάτη πόλις Στρώμνιτσα ἀφέθη εἰς τὴν Βουλγαρίαν.

γ) Ἡ Βουλγαρικὴ Κυβέρνησις θὰ ἐπανέφερε τὸν στρατόν της ἀπὸ τῆς ἐπαύριον τῆς γνωστοποιήσεως εἰς αὐτὴν τῆς Συνθήκης εἰς τὴν εἰρηνικήν του σύνθεσιν ἀποστρατευομένων τῶν ἐφέδρων.

δ) Τὸ ζήτημα αἰχμαλώτων ἐρρυθμίζετο διὰ τῆς ὅσον ἔνεστι ταχείου ἀνταλλαγῆς αὐτῶν.

ΚΥΡΙΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΦΟΡΩΣΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ:

α) Ἡ Ρουμανία ἐπέτυχε νὰ θέσῃ ζήτημα Κουτσοβλαχικόν. 'Εκμεταλλευθεῖσα τὴν δεινὴν θέσιν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸν διπλωματικὸν περὶ τὴν 'Αν. Μακεδονίαν ἀγῶνα ἐπαζάρευσεν εἰς τὸν 'Ελευθέριον Βενιζέλον τὴν ὑποστήριξιν τῶν Ἑλληνικῶν ἀπόψεων μὲ τὸ Κουτσοβλαχικόν. Πράγματι· αἱ διὰ τὴν 'Αν. Μακεδονίαν ἀντιδράσεις ἦσαν πολλαὶ καὶ ἐκ πολλῶν, μόλις ἰσοφαριζόμεναι ὑπὸ τινων συμπαθῶς διακειμένων ἐξωβαλκανικῶν Κρατῶν. Ἡ βούλησις τῆς Ρουμανίας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου θὰ ἔγειρεν ἀναλόγως τὴν πλάστιγγα ὑπὲρ ἢ κατὰ τῆς Ἑλλάδος. 'Αναμφισβητήτως κι' ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ 'Ανατολικομακεδονικόν, τὸ Κουτσοβλαχικὸν ἦτο διὰ τὴν Ἑλλάδα παρωνυχίς. Ὁ 'Ελ. Βενιζέλος ἀντήλλαξε δύο ἐπιστολὰς μετὰ τοῦ Ρουμάνου πρωθυπουργοῦ, αἵτινες καὶ ἀποτελοῦν σήμερον ἀποκλειστικῶς αὗται τὴν νομικὴν βάσιν τοῦ Κουσοβλαχικοῦ. Κατ' ἐξαίρεσιν τῶν διεθνῶς θεσπισμένων διὰ τὰς μειονότητας, ἀνεγνωρίσθη εἰς τὴν Ρουμανικὴν

Κυβέρνησιν τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιχορηγῇ αὕτη δι' ἀνεξελέγκτων κονδυλίων τοὺς Κουτσοβλάχους. Αἱ τρεῖς σύμμαχοι χῶραι συγκατετέθησαν νὰ παράσχουν αὐτονομίαν εἰς τὰς σχολὰς καὶ τὴν ἐκκλησίαν τῶν Κουτσοβλάχων οἵτινες εὑρίσκοντο ἐντὸς τῶν συνόρων των. Ἐπετράπη ὡσαύτως ἡ ἵδρυσις ἰδιαιτέρας Κουτσοβλαχικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

β) Καθωρίσθησαν τὰ σύνορα μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Βουλγαρίας.

Ἡ ὁ.γ.ΕΒ ἤρχιζεν ἐκ τοῦ Μπέλες καὶ κατέληγεν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νέστου. Ἐσημειώθη αὕτη ἐπὶ χάρτου κλίμ. 1 : 200.000 τοῦ Αὐστριακοῦ Ἐπιτελείου. Μικτὴ Ἐπιτροπὴ ἐξ ἑκατέρων τῶν σύμβαλλομένων κρατῶν θὰ προέβαινεν εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους χάραξιν.

γ) Ἡ Βουλγαρία παρητήθη πάσης ἀξιώσεως ἐπὶ τῆς Κρήτης ἥτις διὰ τῆς συνθήκης τῆς 30ῆς Μαΐου (Λονδίνου) εἶχε παραχωρηθῇ ὑπὸ τῆς Τουρκίας πρὸς ὅλους τοὺς Συμμάχους.

—Ἡ ὁ.γ.ΕΒ καθωρίζετο (*) διὰ προσηρτημένου πρωτοκόλλου ὡς ἀκολούθως:

Ἄρχεται ἀπὸ τῆς κορυφῆς Τούμπα (1474 σημερινοῦ παλαιοῦ τριεθνοῦς) τριεθνοῦς σημείου μεταξὺ Ἑλλάδος, Βουλγαρίας καὶ Σερβίας, ἀκολουθεῖ τὴν κορυφογραμμὴν τοῦ Μπέλες, κατέρχεται τὴν κορυφογραμμὴν ἥτις εὑρίσκεται βορείως τοῦ Γκουργκλερῆ καὶ προχωρεῖ μέχρι τῆς συμβολῆς τοῦ π. Στρυμόνος καὶ τοῦ ππ. αὐτοῦ Μπίστριτσα τὸν ὁποῖον ἀκολουθεῖ μέχρι τινός. Ἐκεῖθεν διευθύνεται πρὸς Α φθάνει μέχρι κορυφῆς Ἀλῆ Μπουτοὺς καὶ ἀκολουθοῦσα τὴν γραμμὴν διαχωρίσεως τῶν ὑδάτων, φθάνει διὰ τῆς Διαβ. Λόφτσας (Ἀκρινοῦ) μέχρι τῆς κορ. Στραγγάτς. Εἶτα, ἀκολουθοῦσα πάντοτε τὴν γραμμὴν διαχωρίσεως τῶν ὑδάτων, διευθύνεται πρὸς Β καὶ ἔπειτα ΒΑ διερχομένη μέσῳ τοῦ Λιμπαχόβου. Ἐκεῖθεν ἀκολουθοῦσα τὴν κορυφογραμμὴν παρὰ τὸ χωρίον Ρακίτσα (Κατάχλωρον) διέρχεται τὸν π. Νέστον κι' ἐν συνεχείᾳ τὸν ππ αὐτοῦ Δοσπὰτ Β τοῦ χωρίου Ἰσμπίτσα (Ἀγριοκερασιά). Ἐκεῖθεν ἀνέρχεται πρὸς τὸ ὕψωμα Τσούκα ἀπὸ τοῦ ὁποίου καὶ μέχρι τοῦ ὑψώματος Ντιμπικλὶ ἀκολουθεῖ τὴν γραμμὴν διαχωρίσεως τῶν ὑδάτων τῶν χυνομένων πρὸς Ν εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος καὶ πρὸς Β εἰς τὸν π. Ἕβρον. Ἐκεῖθεν ἐγκαταλείπει τὴν γραμμὴν διαχωρισμοῦ τῶν ὑδάτων στρεφομένη πρὸς Ν πρὸς τὸ ὕψωμα 985, ἀκολουθοῦσα τὴν κορυφογραμμὴν μέχρι τοῦ ὕψους τοῦ χωρίου Κάροβου (Ζαρκάδια) Εἶτα στρεφομένη πρὸς Α διέρχεται Ν τοῦ χωρίου τούτου καὶ Β τοῦ χωρίου Καϊλόβα (Διάμεσον) κι' ἀναρρι-

(*) «Συνθήκη Εἰρήνης Βουκουρεστίου 23 Ἰουλίου 1913»: (ΦΕΚ ἀριθ. 217, 28 Ὀκτωβρίου 1913) καὶ Μεγ. Ἐγκυκλοπαίδεια.

χᾶται εἰς τὸ ὕψωμα 1538, κείμενον ἐπὶ τῆς γραμμῆς διαχωρισμοῦ ὑδάτων Αἰγαίου καὶ Ἕβρου, τὴν ὁποίαν ἀκολουθεῖ μέχρι τοῦ τριγωνομετρικοῦ Κοῦλα τοῦ ὄρους Τσιγγενὲς Ἰσσάρ (Γυφτόκαστρον). Ἐκεῖθεν ἐγκαταλείπουσα καὶ πάλιν ὁριστικῶς τὴν γραμμὴν διαχωρισμοῦ τῶν ὑδάτων Αἰγαίου καὶ Ἕβρου κατέρχεται πρὸς Ν διὰ τῆς κορυφόγραμμῆς Τσίγλα – Ζυγοῦρι – Χαϊντοῦ – Σαρῆ Γιόρ – Ἀχλὰτ μέχρι τοῦ Σ. Σ Ὀξυλὰρ (Τοξοτῶν). Ἡ ἀνωτέρω εἶναι ἡ γραμμὴ διαχωρισμοῦ τῶν ὑδάτων π. Νέστου καὶ π. Ἰσκεντζὲ Ντερέ. Ἀπὸ τοῦ ΣΣ τοῦ Ὀξυλὰρ ἀκολουθεῖ τὸν ροῦν τοῦ π. Νέστου μέχρι τῶν Β τῆς Θάσου ἐκβολῶν του.

Ὡς πρὸς τὴν στρατηγικὴν ἀξίαν τῆς ὁ.γ. ΕΒ παρατηρεῖται ὅτι:

—Ἀκολουθοῦσα τὴν γραμμὴν ὑδροκρίτην τοῦ Μπέλες οὐδὲν τῶν Κρατῶν ηὐνόει ἀπολύτως. Ἦτο μᾶλλον εὐνοϊκὴ διὰ τοὺς Βουλγάρους δεδομένου ὅτι αἱ Β κλιτεῖς τοῦ Μπέλες εἶναι δασωμέναι καὶ ὁμαλαὶ μὲ πυκνὸν ἐπ' αὐτῶν δίκτυον στρατιωτικῶν ὁδῶν.

—Ἡ στενωπὸς Ροῦπελ παρεχωρήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα ἥτις ὡς ἐκ τοῦ λόγου τούτου ἀπέκτα ὑπεροχὴν εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην.

—Ἐκεῖθεν μέχρι Καταχλώρου ἡ ὁ.γ.ΕΒ ἀκολουθοῦσα τὴν γραμμὴν ὑδροκρίτην ἐπὶ τοῦ Ἀλῆ Μπουτοὺς καὶ Στραγγάτς κατένεμεν ἐξ ἴσου εἰς ἀμφότερα τὰ Κράτη τὴν στρατηγικὴν ἀξίαν τῆς περιοχῆς· τὸ μὲν ἀφίνουσα εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ ὑψίπεδον Κάτω Νευροκοπίου, τὸ δὲ εἰς τὴν Βουλγαρίαν τὸν ὀρεινὸν δασωμένον ὄγκον τοῦ Ἀλῆ Μπουτούς. Τοῦ ὄρους τούτου αἱ μὲν Β κλιτεῖς εἶναι ὁμαλώταται αἱ δὲ Ν ἀπότομοι καὶ δυσπρόσιτοι.

—Πέραν τοῦ Νέστου καὶ μέχρι Τσιγγενὲς Ἰσσὰρ κατέλειπεν ἅπασαν τὴν κορυφογραμμὴν μεθ' ἱκανοῦ βάθους (τῶν Ν ἀντερεισμάτων εἰς τὴν Βουλγαρίαν δίδουσα σημαντικὰ τακτικὰ πλεονεκτήματα εἰς αὐτήν.

—Ἀπὸ Τσιγγενὲς Ἰσσὰρ μέχρι Τοξοτῶν ἀκολουθοῦσα καὶ αὖθις τὸν ὑδροκρίτην κατένειμεν ἐξ ἴσου τὰ στρατηγικὰ πλεονεκτήματα (καὶ μειονεκτήματα) τῆς περιοχῆς. Λόγῳ ἐξ ἄλλου τοῦ μικροῦ βάθους τῆς μέχρι τῆς π. γ. τοῦ Νέστου ἥτις εἶναι σημαντικὸν κώλυμα καὶ ἀποτελεῖ ὡς ἐκ τούτου σοβαρὸν μειονέκτημα εἰς τὰ νῶτα ἀμυνομένου, ἡ ὁ.γ.ΕΒ εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην ἔθετε τακτικῶς τὴν Ἑλλάδα εἰς λίαν μειονεκτικὴν θέσιν ἔναντι τῆς Βουλγαρίας.

Κατόπιν τούτου δικαίως ἀπορεῖ τις:

α) Διατί ἡ Ἑλλάς, ἐνῶ ἐξησφάλισε διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως Κουτσοβλαχικοῦ ζητήματος τὴν Ρουμανικὴν ὑποστήριξιν, δὲν ἐπέμεινε σθεναρῶς ἐπὶ μιᾶς συνοριακῆς διαχαράξεως, πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῆς, ἀφοῦ μάλιστα εἶχεν ἤδη ἐπιτύχει εἰς τὸ δυσκολώτερον σημεῖον

ἤτοι τὴν κατ' ἀρχὴν ἀ ν α γ ν ώ ρ ι σ ι ν κ υ ρ ι α ρ χ ί α ς ἐπὶ μιᾶς γεωγραφικῆς περιοχῆς.

β) Πῶς καὶ διατί ἐδέχθη ἡ τότε διπλωματικὴ ἐκπροσώπησις τῆς Ἑλλάδος μίαν τοιαύτην διαχάραξιν συνόρων, παθητικὴν διὰ τὴν νικήτριαν Ἑλλάδα, ἀφίνουσαν ἔκθετον αὐτὴν εἰς μελλοντικὴν δρᾶσιν ἑνὸς ἀποδεδειγμένου «ἐπιδρομέως» ὡς ἐχαρακτηρίσθη ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς διασκέψεως ἡ Βουλγαρία.

Διότι ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ χαρακτηρισμοῦ τούτου ἡ Ἑλλὰς εἶχε νὰ προβάλῃ ὡς ἰσχυρὸν ἐπιχείρημά της ὅτι τὰ νεωστί, διὰ τῆς συνθήκης ταύτης, ἐπιδικασθέντα αὐτῇ ἐδάφη ἔδει ν' ἀσφαλισθοῦν ὁπωσδήποτε καὶ κατὰ τὸν καλλίτερον δυνατὸν τρόπον. Τὴν ἀσφάλειαν δὲ ταύτην ἀπὸ μελλοντικὴν ἐπίθεσιν τοῦ ἐπιδρομέως ἠγγυᾶτο μόνον μία ὑπὲρ αὐτῆς καὶ βάσει τῶν ἀρχῶν τῆς πολεμικῆς τέχνης χάραξις τῆς δ.γ.ΕΒ.

Αἱ ἀπορίαι αὗται εὑρίσκουν μίαν ἐξήγησιν: ὅτι δὲν ἐξετιμήθη δεόντως ἐκ μέρους τῆς Ἑλληνικῆς ἀντιπροσωπείας ὁ παράγων «ἀ σ φ ά λ ε ι α τ ῶ ν β ο ρ ε ί ω ν σ υ ν ό ρ ω ν τ ῆ ς Ἑ λ λ ά δ ο ς» κρινομένου τούτου ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι μὲ περισσὴν ἐλαφρότητα ὀλίγον ἐνωρίτερον ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος παρεχώρει καὶ τὴν στενωπὸν «Δεμίρ Καποῦ» εἰς τὴν Σερβίαν διὰ μιᾶς ἁπλῆς συμφωνίας ὑπογραφείσης μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Σέρβου πρωθυπουργοῦ Πάσιτς.

Ζ) ΣΥΝΘΗΚΗ NEUILLY (14 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1919)

Ὁ α' παγκόσμιος πόλεμος δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀφήσῃ ἐκτὸς ζώνης του τὴν Βαλκανικὴν εἰς ἣν ἡ ἀτμόσφαιρα—ἐξ αἰτίας τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος ὅπερ δὲν ἔλυσαν φυσικὰ οἱ δύο Βαλκανικοὶ πόλεμοι—ἦτο ἄκρως ἐκρηκτική.

Αἱ Τουρκία καὶ Βουλγαρία προσεχώρησαν ἀδιστάκτως εἰς τὴν παράταξιν τῶν Κεντρικῶν Αὐτοκρατοριῶν. Ἡ ἡνωμένη Σερβία (Σερβία καὶ Μαυροβούνιον) ἦτο ἡ πρώτη σύμμαχος τῆς Ἀντὰντ δεδομένου ἄλλωστε ὅτι ἡ κατ' αὐτῆς ἐπίθεσις τῆς Αὐστροουγγαρίας ἀπετέλεσε καὶ τὸ ἔναυσμα τῆς γενικῆς συρράξεως.

Ἡ Ἑλλὰς τηροῦσα τὴν ἐνδεδειγμένην δι' αὐτὴν στάσιν—καὶ λόγῳ θέσεως καὶ λόγῳ ἀβεβαιότητος ἐκβάσεως τοῦ τιτανείου ἀγῶνος τοὐλάχιστον διὰ τὰ τρία πρῶτα ἔτη τοῦ πολέμου—στάσιν οὐδετερότητος καὶ ἀφοῦ ὑπέστη ἐπὶ διετίαν τὰ δεινὰ τοῦ Διχασμοῦ ὃν τῆς ἀπειργάσαντο οἱ Σύμμαχοι, ἐξῆλθεν τὸ 1917 εἰς τὸν πόλεμον παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς Ἀντάντ.

Ἡ διάσπασις τοῦ Μακεδονικοῦ μετώπου κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1918 καὶ ἡ ἀριστοτεχνικὴ ἐκμετάλλευσις τῆς ἐπιτυχίας ταύτης ἐκ μέρους τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τῆς Ἀντάντ ἠνάγκασε τὴν Βουλγαρίαν νὰ ζητήσῃ ἐσπευσμένως ἀνακωχὴν ἥτις κι' ἐδόθη τὴν 29ην Σεπτεμβρίου 1918. Ταύτην ἐπηκολούθησει ἡ ἀνακωχὴ τοῦ Μούδρου (30 Ὀκτωβρίου 1918) δι' ἧς καὶ ἡ Τουρκία κατέθετε τὰ ὅπλα, κι' ἐν συνεχείᾳ ἡ ἀνακωχὴ ὅλων τῶν συμμάχων τῶν Κεντρικῶν Αὐτοκρατοριῶν.

Ἡ Γερμανία κατέθεσε τελευταία τὰ ὅπλα ὑπογραφείσης τῆς μετ' αὐτῆς ἀνακωχῆς εἰς βαγόνιον σιδηροδρομικὸν (ἐντὸς τοῦ δάσους τῆς Κομπιέννης) τὴν Ἑ ν δ ε κ ά τ η ν Ὥ ρ α ν, τ ῆ ς Ἑ ν δ ε κ ά τ η ς ἡ μ έ ρ α ς τ ο ῦ Ἑ ν δ ε κ ά τ ο υ μ η ν ὸ ς (*) τοῦ 1918.

Ἀκολούθως συνῆλθον εἰς Παρισίους καὶ εἰς τὸ ἀνάκτορον τῶν Βερσαλλιῶν οἱ ἐκπρόσωποι νικητῶν καὶ ἡττημένων κρατῶν διὰ τὴν σύναψιν τῆς εἰρήνης.

Ἡ μεταξὺ ἡττημένης Βουλγαρίας καὶ νικητῶν «Συμμάχων καὶ συνησπισμένων Δυνάμεων» συνθήκη εἰρήνης ὑπεγράφη εἰς Neuilly (Νεϊγὺ) τὴν 14ην Νοεμβρίου 1919.

Ἡ Συνθήκη περιεῖχε 296 ἄρθρα καθορίζοντα τὰ νέα σύνορα τῆς Βουλγαρίας μετὰ τῶν γειτονικῶν της κρατῶν καὶ ἐτίθεντο διάφοροι ὅροι περιοριστικοὶ ἐπὶ τῶν δυνατοτήτων τῆς Βουλγαρίας δι' ἀνάληψιν καὶ νέας ἐπιθέσεως κατὰ τῶν γειτόνων της εἰς τὸ μέλλον.

Οἱ ὅροι οὗτοι ἦσαν δημοσιονομικοί, στρατιωτικοί, οἰκονομικοὶ καὶ πολιτικοί.

— Ὁ Δούναβις, Β σύνορον αὐτῆς — μέχρι τινὸς — ἐκηρύσσετο ἀπὸ τοῦ Οὔλμ μέχρι τῶν ἐκβολῶν του ὡς διεθνής.

— Ἡ Στρώμνιτσα καὶ ἡ στενωπὸς Νόβο Σέλο ἐπὶ τῆς κοιλάδος τοῦ ππ Στρώμνιτσα ἐδόθησαν εἰς τὸ Ἡνωμένον Βασίλειον Σέρβων — Κροατῶν — Σλοβένων, εἰς ὃ διεμορφώθη ἡ μικρὰ Σερβία τοῦ 1914. Τούτου ἕνεκα καὶ τὸ νέον τριεθνὲς Ἑλλάδος — Βουλγαρίας — Νοτιοσλαυΐας ἔπαυσε νὰ εἶναι τὸ διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Βουκουρεστίου καθωριζόμενον (Τοῦμπα 1474), καὶ μετεφέρθη ἐπὶ τοῦ Μπέλες 14 χιλ.

(*) Ἦτο ὡς νὰ ἐδηλοῦτο ὑπὸ τῶν συμπτώσεων ὅτι ἕνεκα τ ό π ο υ κ α ὶ χ ρ ό ν ο υ καταθέσεως τῶν ὅπλων ὑπὸ τῆς Γερμανίας δὲν ἐπετελεῖτο τότε τι τὸ μ ό ν ι μ ο ν κι' ὅτι ἡ Γερμανία ὅταν ὑπέγραφε δὲν τὸ ἔπραττε διότι ἔκυπτε ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ὑ σ τ ά τ η ς ὥρας (δωδεκάτης). Ἄλλωστε, μετὰ μίαν εἰκοσαετίαν, ἀσήμαντον χρονικὸν διάστημα διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος, ἠδυνήθη νὰ ἐξαπολύσῃ καὶ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον.

'Ανατολικώτερον τοῦ παλαιοῦ, εἰς τὸν ὑψ. 1883, ὡς ἔχει καὶ σήμερον, ἐνῷ ἡ παλαιὰ 'Ελληνοβουλγαρικὴ γραμμὴ νῦν ὡς 'Ελληνογιουγκοσλαβικὴ μεθόριος μετεφέρετο ὀλίγον Β ἐπὶ τοῦ ὑδροκρίτου τοῦ Μπέλες.

ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΦΟΡΩΣΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

— 'Η Βουλγαρία παρῃτεῖτο ὑπὲρ τῶν «Προεχουσῶν Δυνάμεων» παντὸς τίτλου ἢ δικαιώματος ἐπὶ τῶν πέραν τῶν νέων συνόρων της Θρακικῶν ἐδαφῶν ἅτινα δὲν παρεχωροῦντο εἰς οὐδένα, ἀναγνωρίζουσα προκαταβολικῶς τὰς μεταγενεστέρας ἀποφάσεις τῶν Συμμάχων, τὰς σχετικὰς πρὸς τὰ ἐδάφη ταῦτα.

Αἱ «Προέχουσαι Δυνάμεις», ἐξ ἄλλου, ἀνελάμβανον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐξασφαλίσουν ἐλευθέραν πρὸς τὸ Αἰγαῖον οἰκονομικὴν διέξοδον εἰς τὴν Βουλγαρίαν.

— Τὰ σύνορα μεταξὺ 'Ελλάδος καὶ Βουλγαρίας καθωρίζοντο ὡς ἀκολούθως: (χάρτ. ἐπιτελικὸς 1:200.000):

Τὸ νέον τριεθνὲς μετετωπίσθη 14 χιλ. 'Ανατολικώτερον — ὡς ἐλέχθη ἤδη ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς ἣν καθώριζεν ἡ συνθήκη τοῦ Βουκουρεστίου — ἐπὶ τοῦ ὑψοδ. 1883. 'Η νέα ὁ.γ.ΕΒ βαίνουσα Α ἀκολουθεῖ τὴν γραμμὴν διαχωρισμοῦ ὑδάτων μέχρι τοῦ ὑψώματος 'Ιστίμπεϊ (ὄχι) τὸ ὁποῖον παραχωρεῖ εἰς τὴν 'Ελλάδα, τροποποιηθείσης τῆς παλαιᾶς (Συνθήκης Βουκουρεστίου) 'Ελληνοβουλγαρικῆς μεθορίου.

Πλέον, ἐξεχωρήθη εἰς τὴν 'Ελλάδα ὁ θύλακος Μπέλες ἤτοι τὰ ὑψώματα 'Ιστίμπεϊ, Κελκαγιᾶ, Κιτσὶ Καγιᾶ, Βάσανο καὶ Παληουριῶνες καὶ ὁ θύλακος Τσιγγελίου διὰ τὴν πληρεστέραν ἄμυναν τοῦ Ροῦπελ. 'Εκεῖθεν ἡ ὁ.γ.ΕΒ ἀκολουθεῖ, ἄνευ οὐδεμιᾶς τροποποιήσεως, τὴν παλαιὰν χάραξιν μέχρι τοῦ π. Νέστου.

'Εκ τοῦ Νέστου ἡ ὁ.γ.ΕΒ ἀκολουθεῖ τὴν χάραξιν:

'Αφίνουσα τὴν 'Ανατολικὴν Μακεδονίαν εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Νέστου ἀκολουθεῖ ἐπὶ μήκους 3600 μ. τὸν ροῦν τοῦ ποταμοῦ εἰς τὴν βαθυτέραν γραμμὴν ροῆς (μισγάγγειαν) αὐτοῦ· εἶτα ἐξερχομένη τοῦ ποταμοῦ ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης του ἄρχεται ἐν τῇ γενικῇ κατευθύνσει της νὰ διαχωρίζῃ τὸ ἔδαφος τῆς Βουλγαρίας ἀπὸ τὸ κυρίως ἔδαφος τῆς 'Ελληνικῆς Δυτικῆς Θράκης.

'Η ὁ.γ. ἀνερχομένη τὰς ΝΔ κλιτεῖς τῆς Μαγούλας (1280) ἐπὶ μήκους 3 χλμ. λαμβάνει ἀκολούθως Β κατεύθυνσιν ἐπὶ μήκους 10

χλμ. στρεφομένη εἶτα Α καὶ ΝΑ ἐπὶ μήκους ἐπίσης 10 χλμ. Ἐκεῖθεν συνεχιζομένη διαγράφει τόξον ἡμιπεριφερείας, μήκους ἀκτῖνος 4—4,5 χλμ. μὲ τὸ κοῖλον πρὸς Ν.(Ἑλλ. Δυτ. Θράκην) καὶ μὲ ἐπίκεντρον τὸ παραμεθόριον χωρίον Ἀντίλαλος ὅπερ περιβάλλει ἡμιπεριμετρικῶς ἡ κορυφογραμμὴ τοῦ Καρλὶκ καὶ μέχρι τινος ὁ.γ.Ε.Β. Τὸ χωρίον Ἀντίλαλος κεῖται ἐπὶ μικροῦ ὀροπεδίου ΝΔ τοῦ Βουλγαρικοῦ παραμεθορίου χωρίου Μπουῖνοβο. Συνεχίζεται ἀκολούθως ἡ ὁ γ. ἐπὶ τῆς κορυφογραμμῆς τοῦ Καρλὶκ Μπαλκὰν διερχομένη τὸν αὐχένα Κοζάρι ἢ Μπουϊνόβου καὶ μὲ Α πάντοτε κατεύθυνσιν μέχρι τοῦ ὑψοδείκτου 1912 τῆς μεγάλης ὀροσειρᾶς Καρλὶκ τῆς Κεντρικῆς Ροδόπης.

Ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τοῦ «τόξου Ἀντιλάλου» μέχρι τοῦ ὑψ. 1912 εἶναι 24 χλμ. Ἐκ τοῦ σημείου τούτου λαμβάνει εἶτα Ν καὶ ΝΑ κατεύθυνσιν εἰς μῆκος 38 χλμ. ἐπὶ τῶν ὀρέων Κουσλὰρ καὶ Τσιγγενὲς Ἰσσὰρ (Γυφτόκαστρον) μέχρι τῶν Β ἀντηρίδων τοῦ ὄρους Κοῦλα (1606) ὁπόθεν στρέφει πρὸς Βορρᾶν βαίνουσα ἐπὶ μήκους 6 χλμ. καὶ ἐπὶ τῶν ὀρέων Σαρπίνια (1521) καὶ Μπαμπούνα Τσοῦκα μέχρι τοῦ ὑψ. 1418 αὐτοῦ.

Τὸ τμῆμα τοῦτο τῆς ὁ.γ. τὸ βαῖνον ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Τσιγγενὲς Ἰσσὰρ (μήκους 9 χλμ.) καὶ τῶν Β ἀντηρίδων τῆς Κοῦλας σχηματίζει αἰχμηρὸν θύλακον μὲ τὴν αἰχμὴν πρὸς Ν τὸν γνωστὸν ὡς Βουλγ. θύλακον τοῦ Μεγάλου ρεύματος (Μπουγιοὺκ Ντερὲ) ἢ καὶ «Μάλκα Σεράκκα».

Ἐκ τοῦ ὑψώματος 1408 ἡ ὁ.γ. στρέφει πρὸς Ἀνατολὰς διχοτομεῖ τὸν αὐχένα Μπαμπούνα Τσοῦκα ἀπὸ τὸν ὁποῖον διέρχεται ἐκ Ν πρὸς Β ἡ ὁδὸς Ξάνθης—Ἐχίνου—Μελιβοίων, πρὸς Βουλγαρίαν (Σμόλιαν) καί, μὲ Α κατεύθυνσιν, ἑλίσσεται ἀκολουθοῦσα τὴν γραμμὴν ὑδροκρίτην τοῦ Κιρκὸβ Κεντὶκ — Τσετερνίτσας — Μπελεβίτσας.

Τὸ ἀνάπτυγμα τοῦ Ἀνατολικοῦ τούτου ἑλίγματος τῆς ὁ.γ. εἶναι 9 χλμ.

Ἐκ τῆς Μπελεβίτσας λαμβάνει ΝΑ κατεύθυνσιν καὶ ἐπὶ μήκους 40 χλμ. βαίνουσα πάντοτε ἐπὶ τῆς γραμμῆς ὑδροκρίτου τῶν ὀρέων Μέμκοβα καὶ Παπικίου (ἢ Καρτὰλ Ντὰγ) μέχρι τῆς κορυφῆς 1464 τοῦ Παπικίου, ὁπόθεν λαμβάνει Α κατεύθυνσιν· κατερχομένη δὲ τὰς Ἀνατολικωτέρας κλιτεῖς τοῦ Παπικίου ἀκολουθεῖ ἐν τῇ κατευθύνσει ταύτῃ τὴν μεγάλην ὀροσειρὰν τοῦ ὄρους Τοκατζὶκ τῆς Ἀνατολικῆς Ροδόπης καὶ ἐπὶ τῶν διαδοχικῶν ὑψωμάτων αὐτῆς: Φουντοὺκ (952)—Μπουγιοὺκ Ἀλάνι—Παρατηρητής—Ἀλὰν Καγιᾶ—Πυροβολητής—Καρὰ Μπουρνοῦ—Φαντάρος (970)—Γκιουργκενλῆ—Ταουσὰν—Τσολιᾶς (875) καὶ ἀνέρχεται ἐν συνεχείᾳ εἰς Καρτὰλ Μπουνὰρ (1087) — Μπουγιοὺκ Τσὰλ (1267).

Ἐκ τοῦ Μπουγιοὺκ Τσάλ (Μεγάλο Λιβάδι) ἀρχίζει νὰ κατέρχεται μὲ τὴν ἰδίαν πάντοτε Ἀνατολικὴν κατεύθυνσιν ἐπὶ τῶν κορυφῶν - Πυραμὶς βράχου (925) — Σκοπὸς (501) — Ἀρμουτλῆ (346) μέχρι τοῦ Ρηγανᾶ καὶ Τζιβᾶ Κοροῦ (4 χλμ. βορείως τοῦ χωρίου τῆς Δυτ. Θράκης Μικρὸν Δέρειον).

Τὸ μῆκος τῆς ὅλης διαδρομῆς ἀπὸ τοῦ 1464 τοῦ Παπικίου μέχρι τοῦ σημείου ἔνθα συναντᾶ τὴν χαράδραν τοῦ ρεύματος τοῦ Σεϊτάν, π.π. τοῦ Κιζὶλ Ντελῆ Ντερέ, Δ τοῦ Μικροῦ Δερείου εἶναι 102 χλμ. Τὸ τμῆμα τοῦτο, ἀκολουθοῦν ἐπὶ τῶν ἀλληλοδιαδόχων ὑψωμάτων καὶ κορυφῶν τοῦ Τοκατζὶκ τὴν γραμμὴν διαχωρισμοῦ τῶν ὑδάτων του, δὲν εἶναι εὐθύγραμμον ἀλλὰ πρέπει νὰ νοηθῆ ὡς ἑλισσομένη ὀφιοειδῶς γραμμὴ ἀφίνουσα πολλὰς αἰχμὰς πρὸς Β ἢ καὶ Ν κατὰ τὸ πλεῖστον ὅμως πρὸς Ν καί, ἐν τῇ γενικῇ κατευθύνσει τῆς πρὸς Ἀνατολὰς χαράξεώς της ἤτοι, πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Δυτικὴν Θράκην.

Ἐκεῖθεν ἡ ὁ.γ. λαμβάνει γενικῶς Βορείαν κατεύθυνσιν. Ἀκολουθεῖ ἐπὶ μήκους 10 χλμ. τὴν βαθυτέραν γραμμὴν τοῦ ρεύματος Σεϊτὰν καὶ εἶτα ἐγκαταλείπουσα ταύτην, διευθυνομένην Ἀνατολικά, βαίνει ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ 1000 μ. Δ τοῦ Ἀλεποχωρίου μὲ κατεύθυνσιν πρὸς Βορρᾶν συναντῶσα μετὰ διαδρομὴν 16 χλμ. τὸν ποταμὸν Ἄρντα (οὗτος διαρρέει τὴν ὀρεινὴν περιοχὴν τῆς Ροδόπης ἐκ Δ πρὸς Α ὡς Βουλγαρικὸς ποταμός, ἐν τῇ γενέσει του καὶ εἰς τὸ μεγαλύτερο τμῆμα του, μέχρι τοῦ σημείου ἔνθα τὸν συναντᾶ ἡ ἐκ Ν πρὸς Β ὁ. γ. ὀλίγον ΝΔ τοῦ Ἑλληνικοῦ χωρίου Μηλιὰ διὰ νὰ τοῦ προσδώσει Ἑλληνικὴν χροιάν. Ὁ ποταμὸς ἐν τῇ συνεχείᾳ του καὶ μέχρι τῆς συμβολῆς του μὲ τὸν Ἕβρον γίνεται ἔκτοτε καθαρὸς Ἑλληνικὸς ποταμὸς ὁ μεγαλύτερος — μετὰ τὸν Ἕβρον καὶ Νέστον — τῆς Δυτικῆς Θράκης).

Ἀπὸ τοῦ σημείου τῆς συναντήσεως τοῦ ποταμοῦ Ἄρντα ἡ ὁ.γ. ἀκολουθεῖ τὸν ἀνάρρουν παρὰ τὴν δ ε ξ ι ὰ ν ὄχθην αὐτοῦ ἐπὶ μήκους 2 χλμ. βαίνουσα εἰς τὸ τμῆμα τοῦτο ἐξ Α πρὸς Δ.

Εἶτα διέρχεται ἐγκαρσίως τὸν ποταμὸν καὶ μὲ βορείαν κατεύθυνσιν βαίνει διὰ τῶν ὑψωμάτων Ὑψηλὴ ράχη (341) — Μπάρα — Νταουχτζῆ — Σαρὰ Μπουροὺν — Γκαρσεβίτσιτα.

Ἐκ τῆς Γκαρσεβίτσιτα ἀκολουθεῖ ΒΑ κατεύθυνσιν ἐπὶ τῆς ράχεως Δυὸ Φτελιὲς κι' ἀκολούθως ἐνῶ διευθύνεται πρὸς τὸν ποταμὸν Ἕβρον Ν τῆς πόλεως Σβίλεγκραντ (Μουσταφᾶ Πασᾶ) εἰς ἀπόστασιν 1500 μ. ἀπὸ τῆς δεξιᾶς του ὄχθης στρέφει πρὸς ΝΑ ἀκολουθοῦσα ἐπὶ μήκους 4 χιλ. παράλληλον πρὸς τὸν ρουν διεύθυσιν καὶ

εἰς ἀπόστασιν 1000 μ. ἀπὸ τῆς π.γ. (*) Εἶτα Β τοῦ βαρειοτάτου ἑλληνικοῦ χωρίου τῆς Δυτ. Θράκης 'Ορμενίου στρέφει ἀποτόμως πρὸς Β καὶ ἀκολουθεῖ τὸν ροῦν τοῦ ποταμοῦ Ἕβρου.

Τὸ μῆκος τῆς ὁ.γ. ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ Ἄρντα μέχρι τῆς Γκορσεβίτσιτα εἶναι 22 χιλιόμ. 'Απ' αὐτῆς δὲ ἔνθα αἰσθητῶς ἀλλάζει κατεύθυνσιν πρὸς ΒΑ μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ἕβρου, εἶναι 15 χιλιόμετρα.

'Από τοῦ σημείου τῆς συναντήσεως τῆς ποταμίας γραμμῆς τοῦ Ἕβρου, ἡ ὁ.γ. ἀκολουθεῖ τὸν ροῦν αὐτοῦ καὶ συνεχίζεται πάντοτε εἰς τὴν κοίτην τοῦ ποταμοῦ. Μετὰ διαδρομὴν 14 χιλ. ἐπ' αὐτοῦ συναντᾷ τὸ Τριεθνὲς κείμενον, ἄλλοτε μὲν ἐν τῇ βαθυτέρα γραμμῇ ροῆς ἔναντι τοῦ τριγωνομετρικοῦ 27 τῆς ζώσης γραμμῆς ΣΕΚ Βορείως τοῦ ὑψώματος Τρεῖς Τούμπες (166) σήμερον δὲ εἰς παρακειμένην νησίδα. Τὸ νέον τοῦτο τριεθνὲς καθωρίσθη ὑπὸ τῆς Συνθήκης τῆς Λωζάνης.

'Η χάραξις τῶν συνόρων θὰ ἐνηργεῖτο ὑπὸ ἐπιτροπῆς τῶν ἐνδιαφερομένων.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΔΕΣΜΕΥΤΙΚΟΙ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

– Κατηργεῖτο ἡ ὑποχρεωτικὴ στρατιωτικὴ θητεία. 'Ο στρατὸς θὰ ἐστρατολογεῖτο μόνον ἀπὸ ἐθελοντάς, αἱ δὲ στρατιωτικαί της δυνάμεις ἔδει ἐντὸς τριμήνου ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς τῆς συνθήκης ν' ἀποστρατευθοῦν.

– 'Απηγορεύθη ἡ λειτουργία στρατιωτικῶν σχολῶν ἐξαιρέσει τῆς προοριζομένης διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν στελεχῶν τῶν ἐπιτρεπομένων μονάδων.

– 'Απηγορεύθη ἡ διατήρησις στρατιωτικῶν ἢ ναυτικῶν ἀεροπορικῶν δυνάμεων. Ἅπαν τὸ ἀεροπορικὸν ὑλικὸν θὰ παρεδίδετο εἰς τὰς «Προεχούσας συμμάχους καὶ συνησπισμένας δυνάμεις».

– 'Απηγορεύθη ἡ διατήρησις πολεμικῶν πλοίων πλὴν 4 τορπιλλοβόλων ἄνευ τορπιλλῶν καὶ τορπιλλοβλητικῶν σωλήνων καὶ 6 ἀτμακάτων διὰ τὴν ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν τῶν ὀχθῶν τοῦ Δουνάβεως. Τὰ ὑπάρχοντα πολεμικὰ πλοῖα καὶ ὑποβρύχια θὰ διελύοντο.

– Περιωρίσθη ἡ δύναμις τοῦ Βουλγαρικοῦ στρατοῦ εἰς 20.000 ἀνδρῶν εἰς οὓς συμπεριελαμβάνοντο οἱ ἀξιωματικοὶ τῶν ἐμπέδων

(*) 'Αφίνουσα οὕτω ἐδαφικὴν λωρίδα ἀπὸ τῆς δεξιᾶς ὄχθης ὡς θύλακον Βουλγαρικόν, τὸν Ντιονὲν μπαμπᾶ.

τμημάτων ἀπαγορευομένης ὀργανώσεως μονάδος, συνθέσεως ἀνωτέρας Μεραρχίας.

Ἡ ἀναλογία εἰς ἀξιωματικοὺς δὲν θὰ ὑπερέβαινε τὸ εἰκοστὸν καὶ εἰς ὑπαξ]κοὺς τὸ δέκατον πέμπτον τῆς ἐπιτρεπομένης δυνάμεως.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν τυφεκίων, πολυβόλων καὶ πυροβόλων (διαφόρων διαμετρημάτων) καὶ τῶν βλημάτων αὐτῶν, εἰς ἐξαιρετικῶς περιορισμένον ἀριθμόν, καθωρίζετο λεπτομερῶς. Τὰ ὑπερβαίνοντα τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ἔδει νὰ παραδοθοῦν ἐντὸς τριμήνου εἰς τὰς «Προεχούσας συνησπισμένας συμμάχους Δυνάμεις».

—Ἀπηγορεύθη ἡ λῆψις μέτρων σχετικῶν μ' ἐπιστράτευσιν ἀτόμων κι' ἐπίταξιν κτηνῶν καὶ μεταφορικῶν μέσων ἢ προπαρασκευαστικῶν μέτρων διὰ (ἐν καιρῷ) τοιαύτας ἐνεργείας.

—Περιωρίσθη ὁ ἀριθμὸς τῶν σωμάτων ἀσφαλείας (χωροφυλάκων, τελωνοφυλάκων κλπ.) εἰς 10.000 κι' ἐπετράπη ἡ ἵδρυσις σώματος ὀροφυλάκων δυνάμεως 3.000 ἀνδρῶν.

—Οἱ Ἀξιωματικοὶ ἔδει νὰ εἶναι ἐπαγγελματίαι. Ὅσοι ἤδη ὑπηρέτουν καὶ θὰ παρέμενον ἐν τῷ στρατῷ θὰ παρέμενον μέχρι τοῦ 40οῦ τοὐλάχιστον ἔτους τῆς ἡλικίας των, ἐνῷ οἱ νεοδιοριζόμενοι θὰ εἶχον ὑποχρέωσιν συνεχοῦς θητείας.

—Ὁλικὴ διάρκεια θητείας ὑπαξ]κῶν καὶ στρατιωτῶν οὐχὶ κατωτέρα τῶν δώδεκα ἐτῶν.

—Ἡ δι' οἱανδήποτε αἰτίαν κατ' ἔτος ἀπολυόμενοι δὲν ἠδύναντο νὰ ὑπερβαίνουν τὸ $^1/_{20}$ τοῦ συνόλου. Τὸ πέραν αὐτοῦ δὲν θὰ συνεπληροῦτο.

Ἅπαντες οἱ ἀνωτέρω ὅροι θὰ ἐξετελοῦντο ὑπὸ τὸν ἔλεγχον διασυμμαχικῶν ἐπιτροπῶν ἐγκατεστημένων εἰς Σόφιαν μὲ ἀπόλυτον ἐλευθερίαν κινήσεως.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Διαφαίνεται ἡ πρόθεσις τῶν συμμάχων ὅπως δεσμεύσουν τὰς χεῖρας τῆς Βουλγαρίας καὶ ὅπως τὴν καταστήσουν ἀνίκανον ν' ἀναλάβῃ ἐφεξῆς ἐπιθετικὴν δρᾶσιν κατὰ τῶν γειτόνων της, ἐνῷ γίνεται ἀποδεκτὸν ὑπ' αὐτῶν ὅτι πρέπει ν' ἀπομακρυνθῇ αὕτη ἐκ τοῦ Αἰγαίου.

Ἡ Βουλγαρία ὅμως θὰ καθίστατο ἀκίνδυνος μελλοντικῶς ὄχι μόνον διὰ τῆς ἀνασκολωπίσεως τοῦ πολεμικοῦ, οἰκονομικοῦ καὶ πολιτικοῦ δυναμικοῦ της ὡς ἐπίστευον οἱ Σύμμαχοι, ἀλλὰ κυρίως ἐὰν ἀπεστερεῖτο τῶν ἐρεισμάτων ἐκείνων, ἤτοι τῶν ἐδαφικῶν γραμμῶν καὶ θέσεων, τὰ ὁποῖα ὄχι μόνον αὐτὴν τὴν ἰδίαν ἔθετον, ἔστω καὶ

ἄοπλον, εἰς πλεονεκτικὴν θέσιν ἔναντι τῶν γειτόνων της, ἀλλὰ καὶ τὴν καθίστων ἀξιόλογον βάσιν δι' ἕνα ἰσχυρὸν στρατόν μιᾶς ἐξωβαλκανικῆς δυνάμεως ὅστις προὐτίθετο νὰ δράση πρὸς τὸ Αἰγαῖον τὴν 'Αν. Μεσόγειον καὶ ν' ἀπειλήση τὴν Αἴγυπτον, Σουὲζ καὶ ΜΑ.

'Η ἰδεώδης βεβαίως λύσις διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν Βαλκανικῶν γειτόνων της καὶ τῶν Δυτικῶν συμμάχων – μεθ' ὧν διὰ δεσμῶν ἀρρήκτου φιλίας συνεδέοντο τόσον ἡ χάρις εἰς τούτους μεγάλη Γιουγκοσλαυία ὅσον καὶ ἡ ἐκ πατροπαραδότων λόγων 'Ελλὰς – θὰ ἦτο ἡ ἐπαναφορὰ τῆς Βουλγαρίας εἰς τὰ ὅρια τῆς Βουλγαρικῆς ἡγεμονίας τῆς Βερολινείου συνθήκης.

Ἕνεκεν ὅμως τοῦ 'Αμερικανικοῦ κλίματος ὅπερ ἐκυριάρχει εἰς τὴν περιοχὴν Νεϊγύ, τὸ ὁποῖον ἐνεπνέετο κι' ἐπηρεάζετο ὑπὸ τῆς ἐντόνου Βουλγαρικῆς προπαγάνδας τῶν ἁπανταχοῦ τῆς 'Αμερικανικῆς συμπολιτείας Βουλγαρικῶν ὀργανώσεων, μία τοιαύτη λύσις δὲν ἦτο δυνατὸν οὔτε κἂν νὰ συζητηθῆ.

Ἦτο ὅμως δυνατὴ ἡ διαρρύθμισις τῶν 'Ελληνοβουλγαρικῶν συνόρων κατὰ τρόπον τοιοῦτον ὥστε τὸ μὲν νὰ ἐνισχύεται στρατηγικῶς καὶ τακτικῶς δι' ἐδαφικῶν πλεονεκτημάτων ἡ 'Ελλάς, τὸ δὲ ν' ἀποστερεῖται τούτων ἡ Βουλγαρία. Τὴν τοιαύτην διαρρύθμισιν ἐπέτυχεν ἡ Γιουγκοσλαυία σχεδὸν ἐφ' ὅλης τῆς πρὸς Βουλγαρίαν μεθορίου της.

'Εν τούτοις δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιτύχη τοῦτο (ἐξαιρέσει τοῦ θυλάκου Μπέλες) ἡ 'Ελλὰς καίτοι ἐμεσολάβει ὑπὲρ αὐτῆς τὸ ὅτι:

– Διέθεσεν εἰς τὸ Μακεδονικὸν μέτωπον 10 Μεραρχίας (ἔναντι 6 Σερβικῶν, 8 Γαλλικῶν, 4 Βρεττανοαποικιακῶν, 1 'Ιταλικῆς).

– Ἦτο ἡ ἀποδεδειγμένη φυσικὴ σύμμαχος τῆς 'Αντὰντ καί, λόγῳ τῆς γεωγραφικῆς της θέσεως, τὸ σημαντικώτερον ἔρεισμα αὐτῆς εἰς τὴν 'Αν. Μεσόγειον· ἔρεισμα ἀξιοπρόσεκτον διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ΜΑ καὶ τῶν πρὸς 'Ινδίας συγκοινωνιῶν τῆς Εὐρώπης (κατόπιν μάλιστα τῆς ἐκμηδενίσεως τῆς Τουρκίας).

– Πλὴν τῆς 'Ιταλίας, φανατικῶς κεκηρυγμένης κατὰ τῶν 'Ελληνικῶν συμφερόντων, ἡ ὁλότης τῶν συμμάχων ἦτο καλῶς διατεθειμένη ὑπὲρ τῆς 'Ελλάδος. 'Ενῶ ἡ ἀπουσία τῆς Ρωσίας ἥτις εἶχεν ἄλλοτε τὴν κυριαρχοῦσαν καὶ πλέον βαρύνουσαν γνώμην εἰς διεθνῆ συνέδρια ἀναφορικῶς μὲ τὴν Βαλκανικήν, δεδηλωμένη ἐχθρὰ τοῦ 'Ελληνισμοῦ καὶ προστάτις τῶν Βουλγάρων, συνετέλει νῦν εἰς τὴν ἑδραίωσιν τῆς 'Ελληνικῆς θέσεως.

– 'Η συμμετοχὴ τῆς 'Ελλάδος εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Οὐκρανίας τῆς ἐνέγραφε μίαν εἰσέτι σοβαρὰν ὑποθήκην πρὸς διεκδίκησιν – πέραν τῶν ἐθνολογικῶν δικαιωμάτων της ἐπὶ ἐδαφικῶν περιοχῶν

τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης—καὶ τὸ δικαίωμα ν' ἀσφαλίση μὲ μίαν ἁπλῆν συνοριακὴν διαρρύθμισιν ἄνευ προσαρτήσεως κατῳκειμένων κέντρων, τὰ ἐθνικά της ἐδάφη.

—Αἱ προσωπικαὶ γνωριμίαι, τοῦ παρὰ τῇ διασκέψει ἀρχηγοῦ τῆς Ἑλληνικῆς ἀντιπροσωπείας Ἐλευθερίου Βενιζέλου, μετὰ τῶν ἀρχηγῶν τῶν συμμαχικῶν ἀντιπροσωπειῶν καὶ ἀρχηγῶν Κρατῶν, γνωριμίαι αἵτινες εἶχον καὶ τὸν χαρακτῆρα στενῆς φιλίας μετὰ τῶν πλείστων ἐξ αὐτῶν, παρεῖχον εἰς τὴν Ἑλλάδα μίαν ἐπὶ πλέον βολίδα—λίαν εὔστοχον εἰς διπλωματικὰ συνέδρια—μεθ' ἧς θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ σκοπευθῇ καιρίως κι' ἐπιτευχθῇ ὁ εἷς ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων στόχων πρὸς οὓς ἔδει ν' ἀποβλέψη ἡ Ἑλλάς, δηλ. ἡ Ἀ σ φ ά λ ε ι α τ ῶ ν π ρ ὸ ς Β ο υ λ γ α ρ ί α ν σ υ ν ό ρ ω ν τ η ς.

Τὸ νὰ μὴ ἐπιτύχη ἡ Ἑλλάς, μὲ τοσαύτας ὑπὲρ αὐτῆς δημιουργημένας περιστάσεις καὶ καταστάσεις, νὰ πείση τοὺς συμμάχους κατὰ τὸ συνέδριον τοῦ Νεϊγύ, πόσον ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆς καὶ αὐτῶν τῶν ἰδίων ἦτο, ἡ διαρρύθμισις ἀφ' ἑνὸς τῶν συνόρων της μέχρι τῶν Β ὑπωρειῶν τοῦ Μπέλες καὶ Ἀλῆ Μπουτοὺς καὶ ἡ κατάληψις · ἀφ' ἑτέρου τῆς κοιλάδος Ἄρντα, ἀποτελεῖ ἀσφαλῶς μίαν τραγικὴν ἀποτυχίαν τῆς διπλωματικῆς της ἐκπροσωπήσεως. Ἡ αἰτία δὲ τῆς ἀποτυχίας ταύτης δέον ν' ἀποδοθῆ:

α) Εἰς τὸ ὅτι δὲν συνέλαβεν ἡ Ἑλλὰς εἰς τὸ βάθος του τὸ τεθὲν καὶ ἐξετασθὲν θέμα ὑπὸ τῆς διασκέψεως, ὅπερ ἔγκειτο εἰς τὴν ἐξεύρεσιν τρόπου ἀφαιρέσεως καὶ τοῦ τελευταίου ὄνυχος ἀπὸ τὸν Βουλγαρικὸν αἴλουρον.

β) Εἰς τὸ ὅτι λόγῳ τῆς τελείας ἀγνοίας του περὶ τὰ στρατιωτικὰ ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος δὲν ἀπέδιδε τὴν δέουσαν σημασίαν εἰς τὴν ἀξίαν ἣν εἶχον διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς Ἑλλάδος ὡρισμένα ὀρεινὰ συγκροτήματα, ἢ καὶ ἄλλαι τινὲς στρατηγικαὶ περιοχαί, ὡς ἡ νῆσος Σάσων, ἡ στενωπὸς Δεμὶρ Καποῦ κλπ. τὰς ὁποίας περιοχὰς παρεχώρει ἢ παρῃτεῖτο αὐτῶν προκειμένου νὰ ἐπιτύχη ἄλλα ἐθνικὰ ὀφέλη.

Τὸ μέγα ἐκεῖνο λάθος ὅπερ διεπράχθη κατὰ τὴν συνθήκην τοῦ Νεϊγὺ ἐστοίχισε νὰ τεθῇ ἡ Ἑλλὰς εἰς μειονεκτικὴν μοῖραν ἔναντι τῆς Βουλγαρίας μὲ τὰς ἀκολούθους ὀλεθρίας συνεπείας:

—Νὰ προπαρασκευασθῇ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς καὶ ἐπιτυχῶς ἡ ἐπίθεσις τῶν Γερμανῶν κατὰ τῆς Ἑλλάδος τὸ 1941.

—Νὰ ἐπέλθη ταχύτατα ἡ συντριβὴ τῶν Ἑλληνογιουγκοσλαυικῶν δυνάμεων τὸ 1941 εἰς τὴν περιοχὴν τριεθνοῦς, ἔνθα ἡ κοινὴ μεθόριος Ε-Γ μειονεκτεῖ ἔναντι τῶν Β θέσεων.

—Νὰ κατέχῃ σήμερον ἡ Ρωσία θέσεις ἀσφαλεῖς ἐξ ὧν ἀπειλεῖ-ται σοβαρῶς ἡ ἀμυντικὴ γραμμὴ τοῦ ΝΑΤΟ.

—Νὰ καθίσταται προβληματικὴ ἡ ἄμυνα τῆς 'Αν. Μακεδονίας καὶ Δυτ. Θράκης, περιοχῶν νευραλγικῶν διὰ τὸν ΝΑΤΟ, ἀφοῦ ἀποκαθιστοῦν χερσαίως τὴν συνέχειαν τοῦ ὅλου ἀμυντικοῦ μετώπου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ V

ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΕΛΑΣΕΩΣ - ΑΜΥΝΤΙΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΑΙ

Παρά τούς, λόγῳ ἀνεπαρκείας τῶν χερσαίων της συγκοινωνιῶν ἐπιβαλλομένους περιορισμούς, ἡ Ἑλληνική χερσόνησος προσφέρεται ὡς βάσις ἐπιχειρήσεων εἴτε ἀμυντικῶν εἴτε ἐπιθετικῶν.

Αἱ ἀμυντικαί ἐπιχειρήσεις διευκολύνονται λόγῳ τοῦ ὀρεινοῦ τοῦ ἐδάφους, τῶν δυσμενῶν διά τόν ἐπιτιθέμενον καιρικῶν συνθηκῶν κατά τόν χειμῶνα, τῆς δυσχερείας χρησιμοποιήσεως μεγάλου ἀριθμοῦ τεθωρακισμένων μονάδων καθὼς καί λόγῳ τῆς εὐπαθείας τῶν διά τοῦ Δουνάβεως διερχομένων συγκοινωνιῶν τοῦ ἀντιπάλου.

Αἱ ἐπιθετικαί ἐπιχειρήσεις θά ἔχουν εὐμενῆ ἐξέλιξιν διεξαγόμεναι ὑπό στρατῶν εἰθισμένων εἰς τάς κλιματολογικάς συνθήκας, ὀργανωμένων συνθετικῶς διά τόν ἀγῶνα ἐπί τῶν ἐδαφῶν τῆς χερσονήσου καί μαχομένων ὑπέρ βωμῶν καί ἑστιῶν.

Ἀμφότεροι οἱ ἀντίπαλοι Συνασπισμοί κατέχουν σήμερον ἐδαφικούς χώρους—βάσεις ἐν τῇ χερσονήσῳ ἐξ ὧν δύνανται νά ἐνεργήσουν κατ' ἀλλήλων πρός ἐξασφάλισιν τῆς καθολικῆς κυριαρχίας.

Ὑπό τόν ὅρον «ἀντίπαλοι Συνασπισμοί» ἐννοοῦμεν ἀφ' ἑνός μέν τό Ἀνατολικόν Μπλόκ ἀφ' ἑτέρου δέ τά κράτη τοῦ τριμεροῦς συμφώνου Ἑλλάδα – Γιουγκοσλαβίαν – Τουρκίαν ἤ καί κατ' ἐπέκτασιν, τῶν τοῦ ΝΑΤΟ ὁ ὁποῖος, ὡς ἐκ τῶν ὑφισταμένων συνθηκῶν, ἐάν ἔστω καί μόνη ἡ Γιουγκουσλαυία (ἐκτός τῶν ἑτέρων δύο ἅτινα συμμετέχουν τοῦ ΝΑΤΟ) ἐδέχετο ἐπίθεσιν, θά ἐνεπλέκετο εἰς πόλεμον ἐν τῷ Θ. Ε. τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

Α) ΕΚ ΤΩΝ ΒΑΣΕΩΝ ΕΞΟΡΜΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΝΑΤ. ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ

Α'. τῆς Βουλγαρίας. Ἄξονες προελάσεως τοῦ ἐπιτιθεμένου θὰ εἶναι οἱ ἀκόλουθοι:

—Βουκουρέστι — Ρουσὲ — Σλίβεν — Ὑάμπολ — Ἐντιρνὲ—Κων)πολις.

—Βάρνα (Στάλιν)—Ὑάμπολ—Ἐντιρνὲ—Κων)πολις.

—Μπουργκὰς — Κιρκλὰρ Ἐλὶ — Ραιδεστὸς (Τεκὺρ Ντάγ).

—Ρουσὲ—Σόφια. Καὶ ἐκ Σόφιας:

—Πλόβντιβ—Κύρτζαλη—Κομοτινὴ—Ἀλεξ]πολις.

—Πλόβντιβ—Ξάνθη—Πόρτο Λάγο.

—Σαμάκοβον—Νευροκόπ—Δράμα—Καβάλα.

—Ντούπνιστα—Πετρίτσι—Σέρραι—Θεσ]νίκη.

—Ντούπνιστα — Πετρίτσι — Στρώμνιτσα — Θεσ]νίκη—Ἀθῆναι.

—Πετρίτσι—Ἰστίπ—Περλεπὲς—Μοναστῆρι—Ἀχρὶς—Ἐλβασάν.

—Κιούστενδηλ — Σκόπια—Κοσσυφοπέδι—Κοῦκες—Ἀλέσιον.

—Σλίβνιτσα—Πιρότ—Νίσα—Βελιγράδι.

Ἡ διὰ τῶν ἐν λόγῳ ἀξόνων προσπάθεια τοῦ ἐχθροῦ θ' ἀποβλέπῃ εἰς:

α) Κατάληψιν τῶν Στενῶν.

β) Διάσπασιν τῆς συνοχῆς εἰς τὴν χερσαίαν των ἐπαφὴν τῶν Κρατῶν τοῦ Τριμεροῦς.

γ) Κατάληψιν τοῦ σημαντικωτάτου λιμένος Θεσ)νίκης.

δ) Ἀποκάτάστασιν τῆς ἐπαφῆς μετὰ τῆς ἑτέρας βάσεως Ἀλβανίας.

ε) Κατάληψιν τοῦ μεγάλης στρατηγικῆς ἀξίας Κοσσυφοπεδίου.

στ) Τὸ νὰ πλήξῃ ἐκ τῶν νώτων τὴν Γιουγκοσλαυικὴν ἄμυναν.

Ἀμυντικαὶ περιοχαὶ εἰς ἃς θὰ προσκρούσῃ:

—Στράντζα, Ροδόπη, γραμμὴ «Μπεκρούς» (Μπέλες — Κρουσίων - Στρυμόνος), Ὄλυμπος, Βέρμιον, Ὀσογγόφσκα, Σκάρδος, Σβερλίσκα πλάνινα.

Αἱ φυσικαὶ αὗται ἀμυντικαὶ περιοχαὶ ἐνισχυμέναι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ὑπὸ ὀχυρώσεων καὶ δὴ εἰς τὰ κύρια σημεῖα διαβάσε-

ων θ' ἀναγκάσουν τὸν ἐπιτιθέμενον νὰ στρέψῃ τ ὴ ν κ υ ρ ί α ν τ ο υ π ρ ο σ π ά θ ε ι α ν π ρ ὸ ς:

α) τὴν κοιλάδα τοῦ Ἕβρου διὰ νὰ ἐπιτύχῃ διαχωρισμὸν τῶν ἑλληνικῶν ἀπὸ τῶν τουρκικῶν Δυνάμεων. Ἀδύνατον σημεῖον τῆς ἀμύνης ἐν προκειμένῳ εἶναι τὸ μικρὸν βάθος τῆς Ἑλληνικῆς ζώνης Δυτ. Θράκης καὶ ἡ μὴ ὕπαρξις ἐν αὐτῇ φυσικῶν ἀμυντικῶν περιοχῶν.

β) Τὴν κοιλάδα Στρυμόνος καὶ Στρώμνιτσα διὰ νὰ διαχωρίσῃ τὰς Γιουγκοσλαυικὰς ἀπὸ τὰς Ἑλληνικὰς δυνάμεις κι' ἀκολούθως νὰ στραφῇ πρὸς Θ ε σ]ν ί κ η ν.

γ) Τὴν κοιλάδα τοῦ Ἀξιοῦ ἵν' ἀφ' ἑνὸς ἀποκόψῃ τὴν Γιουγκοσλαυίαν ἐκ τῶν διὰ θαλάσσης (Θεσ]νίκης) συγκοινωνιῶν της, ἀφ' ἑτέρου συνενώσῃ διὰ τῆς Γιουγκοσλαυικῆς Μακεδονίας, τὰς βάσεις του Β ο υ λ γ α ρ ί α ν – Ἀ λ β α ν ί α ν διασώζων τὴν δευτέραν ἐκ τῆς δεινῆς θέσεως εἰς ἣν θὰ περιήγετο εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἡ κατὰ τῆς Γιουγκοσλαυίας ἐπίθεσις τοῦ Ἀν. Συνασπισμοῦ θὰ ὁλοκληρωθῇ ἐκ τῆς βάσεως Ο ὐ γ γ α ρ ί α ς μέσῳ τῶν ἀξόνων:

– Βουδαπέστη – Β ε λ ι γ ρ ά δ ι – Θ ε σ]ν ί κ η.

– Βουδαπέστη – Ζ ά γ κ ρ ε μ π – Τ ε ρ γ έ σ τ η (Ἰταλ.) – Κ ο ι λ ὰ ς Π ά δ ο υ.

Β'. Τῆς Ἀλβανίας ἄξονες προελάσεως:

– Κοιλὰς Ἀώου – Ἰ ω ά ν ν ι ν α.

– Κοιλὰς Δρίνου – Κ ο σ σ υ φ ο π έ δ ι ο ν.

– Αὐλὼν – Μ π ρ ί ν τ ε ζ ι.

– Δυρράχιον – Μ π ρ ί ν τ ε ζ ι.

Ὁ ἀγὼν τοῦ ἀντιπάλου θὰ ἔχῃ τὸν χαρακτῆρα ἐνεργητικῆς ἀμύνης πρὸς συγκράτησιν τῶν ἐκ τῶν δύο κατευθύνσεων συνδεδυασμένως ἐνεργουσῶν ἑλληνικῶν καὶ γιουγκοσλαυικῶν Δυνάμεων ξηρᾶς καὶ ἐνδεχομένως Ἰταλικῶν ἀπὸ θαλάσσης.

Ἐὰν ἡ ἄμυνα δὲν ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ της τότε ὁ ἐπιτιθέμενος θὰ ἔχῃ τὴν δ υ ν α τ ό τ η τ α διὰ τῆς καταλήψεως τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου:

– Νὰ ἐπεκτείνῃ τὰς ἐπιχειρήσεις του διὰ τῆς Μεσογείου πρὸς ΜΑ καὶ Βόρ. Ἀφρικὴν ἀποκόπτων τὰς συγκοινωνίας μεταξὺ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ καὶ Δύσεως, ἐλέγχων ἀπολύτως καὶ τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν.

– Νὰ ἐνεργήσῃ, ὡς ἀπὸ ἰσχυρᾶς βάσεως ἐξορμήσεως, ἐναντίον τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου εἴτε δι' ἀμφιβίων ἐπιχειρήσεων πρὸς Ν. Ἰταλίαν καὶ Τύνιδα εἴτε διὰ χερσαίων κατὰ τὸν ἄξονα προελάσεως

Ζάγκρεμπ – Τεργέστη – Κοιλάς Πάδου καί ν' άπειλήση οὕτω τά νῶτα τοῦ Δυτ. Μετώπου.

– Νά ἐξασφαλίση προκεχωρημένα ὁρμητήρια εἰς τάς νήσους Κρήτην, Δωδεκάνησον, Κύπρον δι' ἐπιχειρήσεις πρός ΜΑ, Μικρασίαν, Β. 'Αφρικήν καί νά φθείρη τάς ναυτικάς δυνάμεις τῶν ἀντιπάλων του εἰς Μεσόγειον.

Β) ΕΚ ΤΩΝ ΒΑΣΕΩΝ ΕΞΟΡΜΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΤΡΙΜΕΡΟΥΣ (Γ.Ε.Τ.)

α) ***'Εκ τῆς Γιουγκοσλαυΐας*** ἄξονες προελάσεως ἀπό:

– Νίσα – Πιρότ – Τσόριμπροτ – Σ λ ί β ν ι τ σ α ν – Σ ό φ ι α ν.

– Σκόπια – Κουμάνοβο – Κ ι ο ύ σ τ ε ν τ η λ – Σ ό φ ι αν.

– Στρώμνιτσα – Νόβο Σέλο – Π ε τ ρ ί τ σ ι – Ρ ά ζ λ ο γ κ.

– 'Αχρίδα – 'Ε λ β α σ ά ν – Τ ί ρ α ν α.

– Πρισρέν – Κ ο ῦ κ ε ς – 'Α λ έ σ ι ο ν.

'Αμυντικαί περιοχαί τοῦ ἀντιπάλου θά εἶναι: ἡ ὀχυρωμένη περιοχή Σλίβνιτσας καί τό περικεχαρακωμένον τῆς Σόφιας, ἡ ἀμυντική περιοχή 'Οσογγόφσκας – Σβιγγόρ – Βλαχίντζας – Μάλες καί τοῦ Πιρῖνο. Πρός 'Αλβανίαν δέ ἡ Γιαμπλανίτσα καί αἱ 'Αλβανικαί Ἄλπεις.

β) ***'Εκ τῆς 'Ελλάδος*** ἄξονες προελάσεως:

Κατά μῆκος τῶν κοιλάδων Στρυμόνος – Νέστου πρός Σ ό φ ι α ν καί ἐκ τῶν βάσεων τῆς Δυτ. Θράκης οἱ:

— Ξάνθης – 'Εχίνου – Σ μ ό λ ι α ν – Φ ι λ ι π π ο υ π ό λ ε ω ς (Πλόβντιβ).

– Κομοτινῆς – Νυμφαίας – Κ ύ ρ τ ζ α λ η – Χ α σ κ ώ β – Φ ι λ ι π π ο υ π ό λ ε ω ς.

– 'Ιωαννίνων – Κ λ ε ι σ ο ῦ ρ α ς – Α ὐ λ ῶ ν ο ς.

'Αμυντικαί τοποθεσίαι κατά τούς ἄξονας τούτους εἶναι αἱ διαδοχικαί στενωποί τῆς κοιλάδος Στρυμόνος, ὁ ὀρεινός ὄγκος Κονιόφσκας, καί αἱ ἀμυντικαί περιοχαί τῶν ὀρεινῶν ὄγκων Ρίλα Πλάνινα καί Ροδόπης καί πρός 'Αλβανίαν αἱ ἀμυντικαί περιοχαί Τρεμπεσίνας Τομάρου.

Γ) 'Εκ τῆς Τουρκίας ἄξονες προελάσεως πρός Φιλιππούπολιν καί Σόφιαν καί πρός τό ΕΔ τῆς Παρευξείνου Βουλγαρίας θά εἶναι οἱ:

– 'Εντιρνέ – Χ α ρ μ α ν λ ή – Φ ι λ ι π π ο ύ π ο λ ι ν – Σόφιαν

– Κιρκλάρ 'Ελί – Μ π ο υ ρ γ κ ά ς — Σ τ ά λ ι ν – Ρ ο υ σ έ.

'Αμυντικαί περιοχαί δέ ἡ Μικρά Ροδόπη καί τό Σακάρ Γιλά-

νινα, τὸ Ἰκτιμάνσκι, ἡ Στράντζα Μπαῖρ κι' ὁ Αἶμος (Ἀϊτόφσκα Πλάνινα).

Ἐκ τῆς βάσεως «Γιουγκοσλαυίας» ἐξ ἄλλου, οἱ ἄξονες προελάσεως πρὸς Οὐγγαρίαν καὶ Ρουμανίαν κι' ἔτι βαθύτερον πρὸς Οὐκρανίαν καὶ Βαλτικὴν φέρουν τὸν ἐπιτιθέμενον εἰς τὸ πλευρὸν τῶν ἐν τῷ Δυτικῷ μετώπῳ ἐνεργουσῶν Δυνάμεων τοῦ ἐχθροῦ. Δημιουργεῖται οὕτω διὰ τὸν ἐπιτιθέμενον κατὰ τῆς Δυτ. Εὐρώπης ἐχθρὸν μία σοβαρωτάτη ἀπειλὴ ἐκ τῆς συμμαχικῆς βάσεως «Βαλκανική» μὲ ἀνυπολογίστους δι' αὐτὸν συνεπείας.

Αἱ διὰ τοῦ Δουνάβεως συγκοινωνίαι ἐκ τῆς Βαλκανικῆς παρουσιάζουν σημαντικὴν τρωτότητα, ἐνῶ δύνανται ἐξ αὐτῆς νὰ προσβληθοῦν ζωτικώτατοι στόχοι ὡς ἡ Πράγα, Βουδαπέστη, ἡ Νότιος Ρωσία, αἱ πετρελαιοπηγαὶ τοῦ Πλοέστι καὶ Καυκάσου, ἰδιαιτέρως δὲ τὸ ἄκρως τρωτὸν λόγῳ τῆς ἤδη ἀνεπαρκείας του συγκοινωνιακὸν σύστημα τοῦ Ἀνατ. Συνασπισμοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ IV

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ

—Βαλκανική!! Τὸ μαλακὸν τοῦτο ὑπογάστριον τῆς Εὐρώπης.
(Οὐΐνστων Τσῶρτσιλ)

Α) Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΩΣ ΖΩΝΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Μέσω τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ἐπικοινωνεῖ ἡ Δυτ. Εὐρώπη μετὰ τῆς Μικρασίας, Μ. Α καὶ ΝΔ Ἀσίας διερχομένων δι' αὐτῆς ἢ ἐφαπτομένων πρὸς αὐτὴν ὅλων τῶν, πρὸς τὰς κατευθύνσεις ταύτας, χερσαίων, θαλασσίων καὶ ἐναερίων συγκοινωνιῶν.

Οὕτω διέρχονται μέσῳ αὐτῆς οἱ:

α) *Χερσαῖοι Ἄξονες:* Ὁ τῆς ζωτικωτάτης σιδηρᾶς ἀρτηρίας Βαλτικῆς – Βερολίνου — Βιέννης – Βουλγαρίας – Βαγδάτης – Βασόρας (λιμένος τοῦ Περσικοῦ Κόλπου) ἐπεκτεινομένου ὡς θαλασσίας ἀρτηρίας πρὸς Καράτσι (Πακιστὰν) – Ἰνδικὸν ὠκεανόν.

Τό γε νῦν ἔχον ἡ ἐν λόγῳ σιδηρὰ ἀρτηρία, ὑφίσταται μόνον θεωρητικῶς διότι τῆς Βουλγαρίας εὑρισκομένης ἐντὸς τοῦ σιδηροῦ παραπετάσματος δὲν χρησιμοποιεῖται αὕτη ὑπὸ τῶν Ἐλευθέρων Δυτικοευρωπαϊκῶν Κρατῶν.

Ὑφίσταται ὅμως ἀντ' αὐτῆς ἡ σιδηρὰ ἀρτηρία Βαλτικῆς — Βερολίνου – Βιέννης — Βελιγραδίου — Βελεσσῶν (κι' ἐκεῖθεν μέσῳ Γευγελῆς – Θεσσαλονίκης πρὸς Πύθιον) – Βαγδάτης – Βασόρας. Μέσῳ ταύτης γίνονται σήμερον αἱ ἐμπορικαὶ συναλλαγαὶ κρατῶν ΜΑ καὶ Τουρκίας μετὰ τῶν ἐλευθέρων κρατῶν τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης (*).

(*) Ταύτην τοῦ λοιποῦ θ' ἀποκαλοῦμεν σιδηρὰν ἀρτηρίαν τῶν 7Β εἴτε παλαιὰν (ἐννοοῦντες τὴν μέσῳ Βουλγαρίας τοιαύτην) εἴτε νέαν προκειμένου περὶ τῆς μέσῳ Βελεσσῶν - Θεσσαλονίκης - Πυθίου τοιαύτης.

Κλάδος τῆς μεγάλης ταύτης νέας σιδηρᾶς ἀρτηρίας τῶν 7 Β εἶναι καὶ ἡ γραμμὴ Θεσσαλονίκης – Ἀθηνῶν.

– Ὁ τῆς σημαντικωτάτης ὁδικῆς ἀρτηρίας Νέας Ἐγνατίας Ὁδοῦ — τὴν στρατηγικὴν τῆς ὁποίας ἀξίαν λεπτομερῶς πραγματευόμεθα ἐν τῷ ἑπομένῳ περὶ Ἑλλάδος τόμῳ – συντομωτέρας ὁδοῦ ἐπικοινωνίας μεταξὺ Ἰταλίας – Μικρασίας.

Μετ' αὐτῆς διασταυροῦται καθέτως ἐπὶ τοῦ Βαλκανικοῦ χώρου ἡ μεγάλη ἀρτηρία Πελοποννήσου – Ἀθηνῶν – Θεσσαλονίκης – Βελιγραδίου – Ζάγκρεμπ — Τεργέστης.

β) ***Ὑδάτινοι Ἄξονες.*** Ἐφαπτομένως πρὸς τὴν περιοχὴν τοῦ Βαλκανικοῦ χώρου:

– Ἡ ποταμία συγκοινωνιακὴ ἀρτηρία τοῦ Δουνάβεως, ἡ ἑνοῦσα ἀπ' εὐθείας τὸν Καύκασον — χῶρον ζωτικὸν διὰ τὸν Ἀν. Συνασπισμὸν – μετὰ τῆς Κεντροανατολικῆς Εὐρώπης.

— Ἡ μεγάλη θαλασσία ἀρτηρία Δυτικῆς — Κεντρικῆς – Ἀνατ. Μεσογείου – Σουὲζ – Ἐρυθρᾶς – Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ. Καὶ ἡ τοιαύτη

– Μεσογείου – Στενῶν — Εὐξείνου Πόντου.

γ) ***Εναέριοι Ἄξονες.*** Διέρχονται διὰ τοῦ «ἐναερίου χώρου» τοῦ ὑπεράνω ἢ παρὰ τὸ ἔδαφος τῆς χερσονήσου κειμένου μὲ σημαντικῆς ἀξίας ἀερολιμένας ἐφ' ὅλης τῆς περιοχῆς τῆς χερσονήσου.

Ζωτικώτατοι χῶροι, ὅθεν, διὰ τὴν ὕπαρξιν κι' ἐξασφάλισιν τῶν συγκοινωνιῶν τεκμαίρεται ὅτι εἶναι.

– Τὰ Στενὰ Δαρδανελλίων καὶ Βοσπόρου μετὰ τῆς Προποντίδος, διασταυρουμένων ἐπ' αὐτῶν σημαντικῶν ἀρτηριῶν χερσαίων τε καὶ ὑδατίνων.

— Ἡ ἠπειρωτικὴ Ἑλλάς, ἡ Κρήτη, τὸ νησιωτικὸν τμῆμα τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ Κύπρος διότι παρ' αὐταῖς βαίνει ἡ μεγάλη πλωτὴ ἀρτηρία Μεσογείου – Σουὲζ – Ἰνδικοῦ κι' εἰς τὰς Ἑλληνικὰς θαλάσσας διασταυροῦται ἡ ἀρτηρία αὕτη μετὰ τῆς πλωτῆς Εὐξείνου – Αἰγαίου — Μεσογείου. Ἐπὶ πλέον ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος διασταυροῦνται ἡ Νέα Ἐγνατία μετὰ τῆς Νέας (ἐλευθέρας) σιδηρᾶς ἀρτηρίας τῶν 7Β.

Β) Η ΛΟΓΩ ΘΕΣΕΩΣ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΒΑΛΚΑΝΙΚΗΣ

1) Εὑρίσκεται αὕτη εἰς τὸ ΝΑ τμῆμα τοῦ Θ Ε τῆς Εὐρώπης τοῦ σημαντικωτέρου ἐξ ὅλων εἰς περίπτωσιν νέου θερμοῦ παγκοσμίου πολέμου.

Εἰς τὴν ἤπειρον Εὐρώπην οἱ διεξαχθέντες πόλεμοι ἀπὸ τῶν παλαιοτάτων χρόνων μέχρι καὶ τοῦ προσφάτου παγκοσμίου ἔκριναν

τὴν τύχην τῶν λαῶν τῆς γῆς, τὴν πορείαν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὸν βίον τῆς Εἰρήνης ἥτις ἐπηκολούθει.

Εἰς τὴν ἰδίαν ἤπειρον ὁ πόλεμος τοῦ μέλλοντος θὰ παράσχῃ τὸ λυπηρὸν προνόμιον τὰ καταστῇ ἐκ νέου τὸ πειματωδέστερον θέατρον ἐπιχειρήσεων (τοῦ παγκοσμίου) θεάτρου πολέμου.

2) Ὡς ἐκ τῆς διαμορφώσεως σήμερον ἐν τῷ κόσμῳ δύο ἰσχυρῶν ἀντιπάλων συνασπισμῶν, τοῦ Δυτικοῦ καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ, μὲ σαφῶς καθωρισμένον Μέτωπον μεταξύ των ἐν Εὐρώπῃ, ἐκτεινόμενον ἀπὸ τῆς Βαλτικῆς Θαλάσσηςκαὶ τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης μέχρι Μεσογείου, οἱ ἄξονες προελάσεως εἶναι ἤδη σαφῶς καθωρισμένοι μὲ διεύθυνσιν: Α-Δ.

Ὁ γεωγραφικὸς χῶρος τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου κατέχων θέσιν πλευρικὴν ὡς πρὸς τοὺς κυρίους ἄξονας προελάσεως τῶν ἀντιπάλων μεγάλων στρατῶν, προσλαμβάνει ὡς ἐκ τοῦ λόγου τούτου μεγάλην στρατηγικὴν ἀξίαν.

3) Συγκριτικῶς πρὸς τὸ Θ.Ε. τῆς Ἰταλίας ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος κατέχει ἐπίσης πλευρικὴν θέσιν.

Οἱαδήποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ ἐξέλιξις τῶν ἐπιχειρήσεων ἐν τῷ κεντρικῷ Εὐρωπαϊκῷ Θ.Ε. ὁ ἐχθρὸς θὰ ἐπιχειρήσῃ νὰ κυριαρχήσῃ ὅλου τοῦ χώρου τῆς χερσονήσου ἡμῶν πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως ἑδραιωθῇ ἀκλονήτως εἰς τὰς ἤδη ὑπαρχούσας βάσεις του, Ἀλβανίαν καὶ Βουλγαρίαν, εἶτα δὲ νὰ διαπεραιωθῇ μέσῳ τοῦ Ὀτράντο, Ν Ἰταλίας Σικελίας, Τύνιδος εἰς Ἰσπανίαν καὶ Γαλλίαν ἐπιτυγχάνων οὕτω δι' εὐρυτάτου ἑλιγμοῦ νὰ κερδίσῃ τὴν μάχην τῆς Εὐρώπης. Κατὰ συνέπειαν ἡ κλεὶς τῆς ἐπιτυχίας ἢ ἀποτυχίας τοῦ μεγάλου τούτου Στρατηγικοῦ σκοποῦ τοῦ ἀντιπάλου εὑρίσκεται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ ἥτις καὶ θὰ εἶναι τὸ κύριον βάθρον στηρίξεως τῶν ὅλων προσπαθειῶν του.

Νοεῖται ὡς ἐκ τούτου ποία ἡ σημασία τῆς κυριαρχίας τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

4) Ἡ Στρ. ἀξία τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ἔχει σήμερον καταστῇ ὑψίστης σημασίας καί, λόγῳ τῆς γεωγραφικῆς θέσεως ταύτης καί, ἕνεκα τῆς χαραχθείσης ὅλως προσφάτως ὑπὸ τοῦ ΝΑΤΟ νέας τακτικῆς ἀμύνης εἰς τὴν Κεντρικὴν Εὐρώπην.

Μέχρι πρό τινος τὸ σχέδιον ἀμύνης προέβλεπε τὴν ταχεῖαν ὑποχώρησιν πρὸς τὴν Δυτικὴν ὄχθην τοῦ Ρήνου καὶ ἐγκατάλειψιν τῶν ἐδαφῶν τῆς Δυτ- Γερμανίας.

Ἡ ἀπομάκρυνσις τῶν Γαλλικῶν καὶ Βρεττανικῶν στρατευμάτων ἀπὸ τὴν Δυτικὴν ἀμυντικὴν παράταξιν λόγῳ τῆς ἐξεγέρσεως τῶν Ἀραβικῶν φύλων τῆς Β. Γαλλικῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς ἐπικρατούσης ἐκρηκτικῆς καταστάσεως εἰς τὴν Μ.Α., ἐδημιούργησε κενὸν ὅπερ

ἐμείωσε πρὸς στιγμὴν τὴν ἀμυντικὴν ἰσχὺν τοῦ ΝΑΤΟ εἰς τὸ κύριον τοῦτο Μέτωπον. Τὸ κενὸν ὅμως ὑπερεπληρώθη διὰ τοῦ ἐπανεξοπλισμοῦ τῆς Δυτ. Γερμανίας ὅστις ὁσημέραι συμπληροῦται μὲ ραγδαῖον ρυθμόν. Ἡ προσθήκη εἰς τὸ βάρος τῆς πλάστιγγος τῶν Ἀμερικανικῶν δυνάμεων τοῦ ΝΑΤΟ καὶ τῆς ἀξιομάχου δυνάμεως τοῦ Γερμανικοῦ Στρατοῦ, ἐ π έ β α λ λ ε, τὴν ριζικὴν ἀναθεώρησιν τῆς ἀρχικῆς τακτικῆς Ἀμύνης τοῦ Συμμαχικοῦ Στρατηγείου. Οὕτω σήμερον καθιερώθη ἐν Εὐρώπῃ ὑπὸ τῶν Συμμαχικῶν δυνάμεων νέα τακτικὴ «σαφῶς θετικῆς» ἀντιμετωπίσεως τοῦ προβλήματος τῆς ἀμύνης τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, διὰ τῆς συγκροτήσεως μιᾶς ἰσχυρᾶς εὐκινήτου ἀμυντικῆς διατάξεως.

Ἡ διάταξις αὕτη περιλαμβάνει ἕνα ἀξιόμαχον ἑτοιμοπόλεμον σχηματισμὸν ἱκανὸν νὰ ἐκτοξεύῃ νυχθημερὸν κατευθυνόμενα βλήματα μὲ πυρηνικὴν ἐκρηκτικὴν γόμωσιν ἐναντίον ἐχθρικῶν στόχων κειμένων εἰς ἀπόστασιν ἑκατοντάδων μιλίων, ἀνεξαρτήτως ἐπικρατουσῶν ἀτμοσφαιρικῶν συνθηκῶν.

—Τὰ δυτικὰ στρατεύματα εἶναι ἐφωδιασμένα μὲ σύγχρονα συμβατικὰ ὅπλα ὅπως: μὲ ἅρματα μάχης τύπου «Πάττον», τεθωρακισμένα ὀχήματα μεταφορᾶς πεζικοῦ τύπου Μ – 59 καὶ μὲ νέα ὅπλα ἀτομικὰ καὶ πυρηνικά. Εἰς ταῦτα περιλαμβάνονται πύραυλοι, κατευθυνόμενα βλήματα(*) ἀτομικὰ πυροβόλα τῶν 280 χλσ. κ. ἄ.

Ἡ ἀμυντικὴ ἰσχὺς τοῦ κεντρικοῦ Μετώπου θ' αὐξηθῇ σημαντικῶς μὲ τ' ἀντιαεροπορικὰ κατευθυνόμενα βλήματα τύπου «Νίκη» τὰ ὁποῖα φέρουν ἀτομικὴν γόμωσιν καὶ εἶναι ἱκανὰ νὰ καταστρέψουν ὁλοκλήρους σχηματισμοὺς ἐχθρικῶν ἀεροπλάνων. Διὰ τούτων συμπληροῦται ὁ πολεμικὸς ἐξοπλισμὸς τοῦ Δυτικοῦ Στρατοῦ. Ἡ ἐπιτυχία ὅμως τῆς καθιερωθείσης «κ ι ν η τ ῆ ς ἀ μ ύ ν η ς». (Mobile de-

---

(*) Οἱ πύραυλοι καὶ τὰ κατευθυνόμενα βλήματα εἶναι ὁ «Ἔ ν τ ι μ ο ς τ ζ ώ ν» (Honest John) ρουκέτα πυροβόλου ἀρχικῆς κατευθύνσεως μὲ ταχύτητα ὑ π ε ρ η χ η τ ι κ ὴ ν καὶ ὁ «Δεκα εὺς» κατευθυνόμενον βλῆμα μὲ βεληνεκὲς 50 μιλίων, ταχύτητος δὲ πολλαπλασίας τῆς τοῦ ἤχου.

—Πλὴν αὐτῶν ὁ «Ταυρομάχος» (Mandator) τύπος ἱπταμένης βόμβας μὲ στροβιλοπροωθούμενον κινητῆρα. Εἶναι μία βελτιωμένη μορφὴ τοῦ γερμανικοῦ V_1 βεληνεκοῦς 250 μιλ. καὶ ταχύτητος 600 μιλ]ώραν. Ἐλέγχεται διὰ τοῦ ραντὰρ καὶ κατευθύνεται δι' ἀσυρμάτου—Τὸ ἀτομικὸν πυροβόλον τῶν 280 χλσ. ἔχει βάρος 85 τόννων μετὰ τῶν δύο ὀχημάτων προωθήσεως· βεληνεκὲς 20 μιλίων ἀκρίβειαν δὲ βολῆς τετραπλασίαν τῆς τῶν βαρέων συνήθων πυροβόλων. Εἶναι ἀρκετὰ εὐέλικτον δυνάμενον νὰ μεταφέρεται ἐπὶ ὁδῶν—ἀρίστης βεβαίως κλάσεως—μὲ ταχύτητα 35 μιλ]ώραν.

fense) ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῆς «ἐπὶ τόπου ἀμύνης» (defease i plase) ἐνισχυμένης ὑπὸ τόσων νέων ὅπλων καὶ ἀφθόνων μέσων, θὰ ἐξαρτηθῇ τὰ μέγιστα καὶ ἐκ τῆς ἐνεργοῦ δράσεως ὅλων τῶν δυνάμεων τοῦ ΝΑΤΟ μὲ τὴν σταθερὰν ἐπίσης ὑποστήριξιν τῆς Ἀμερικανικῆς ἀεροπορίας ἐφοδιασμένης μὲ τὰ τελευταίου τύπου ἀτομικὰ καὶ πυρηνικὰ ὅπλα.

Εἰς τὰ κράτη τοῦ ΝΑΤΟ ἀνήκουν ὡς γνωστὸν ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ Τουρκία εὑρισκόμεναι ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ μὲ στρατιωτικὰς καὶ ἀεροπορικὰς βάσεις τοῦ ΝΑΤΟ ἐν αὐταῖς, πολλὰς καὶ σπουδαίας

Αἱ ἔνοπλοι δυνάμεις τῶν κρατῶν τούτων θὰ δράσουν ἐνεργῶς διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ὅλου ἀμυντικοῦ σχεδίου τοῦ ΝΑΤΟ.

— Κατὰ συνέπειαν ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος θ' ἀποτελέση μίαν ἐξαίρετον βάσιν ἐπιχειρήσεων κατὰ τοῦ ἀριστεροῦ πλευροῦ τοῦ ἀντιπάλου καὶ θὰ συντελέση τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐπιτυχῆ ἔκβασιν τοῦ πολέμου εἰς τὴν πρωτεύουσαν ζώνην μάχης (Δυτ. Εὐρώπη) τοῦ ΘΕ τῆς Εὐρώπης.

5) Ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος εὑρισκομένη εἰς λίαν ἐπίκαιρον θέσιν ἐν τῇ Εὐρώπῃ χρησιμεύει, οἱονεί, ὡς γέφυρα μεταξὺ τῆς ἠπείρου ταύτης καὶ τῶν ἠπείρων Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς, συνδέουσα τὴν Ἰταλίαν καὶ Δυτ. Εὐρώπην μετὰ τῆς Μικρασίας καὶ Μ.Α. καθὼς καὶ τὴν Σοβ. Ρωσίαν μετὰ τῆς Μεσογείου, Μ.Α. καὶ Βορ. Ἀφρικῆς. Ὁ κατέχων αὐτὴν δύναται:

α) Ν' ἀσφαλίζει τὰς συγκοινωνίας Δυτ. Εὐρώπης Μ.Α. καὶ Ἀσίας.

β) Ν' ἀποκόπτῃ τὰς πάσης φύσεως συγκοινωνίας τῆς Εὐρώπης μετὰ τῆς Ἀσίας ἢ ἀντιστρόφως.

Ἐνῶ ἐξ ἄλλου ὁ κύριος ταύτης:

γ) Κρατεῖ τὸ ἀσφαλιστικὸν πῶμα τῆς φιάλης ἐν ᾗ, ὡς ἤδη ἐλέχθη εἶναι περιορισμένη ἡ θάλασσα τοῦ Εὐξείνου Πόντου καθόσον ἐν τῇ χερσονήσῳ ταύτῃ εὑρίσκονται τὰ ὑψίστης Στρτ. ἀξίας Στενὰ τοῦ Βοσπόρου καὶ Ἑλλησπόντου. Ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς κατοχῆς τῶν στενῶν τοῦ Ὀτράντο—Σάσωνος ὧν ἡ κυριαρχία ἀνήκει εἰς τὸν κυρίαρχον τῆς Βαλκανικῆς δύναται ὡσαύτως νὰ καταστῇ θάλασσα ἐμφιαλομένη ἡ Ἀδριατική.

6) Κατὰ τὸ πρόσφατον παγκόσμιον πόλεμον ὁ Ἄξων κυριαρχήσας τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, μέχρι Κρήτης, καὶ ἐκμεταλευόμενος τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ—καὶ οὐχὶ ὑπὲρ τῶν Συμμάχων ὡς διεκηρύχθη καὶ δυστυχῶς ὑπὸ πολλῶν ἀκόμη πιστεύεται—οὐδετερότητα τῆς Τουρκίας κατέστησε προβληματικὸν τὸν διὰ μέσου τῆς Μεσογείου ἀνεφο-

διασμόν τῶν Συμμάχων εἰς τὸ Θ.Ε. τῆς Μ.Α. καὶ τῆς Αἰγύπτου. Οἱ Σύμμαχοι ἐκ τοῦ λόγου τούτου ἐξηναγκάσθησαν τελικῶς ν' ἀνεφοδιάζονται μέσῳ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, διὰ τοῦ ἀκρωτηρίου Καλῆς Ἐλπίδος, διότι αἱ διὰ τῆς ὁδοῦ «Μεσογείου» Συμμαχικαὶ νηοπομπαὶ (convoy) ἔφθανον σχεδὸν πάντοτε εἰς τὴν βάσιν τῆς Ἀλεξανδρείας ἀρχικῶς—μετέπειτα δὲ καὶ τῆς Ντέρνας καὶ Βεγγάζης — μὲ τεραστίας ἀπωλείας ὀφειλομένας εἰς τὰς ἐκ τῶν βάσεων τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ἐπιδρομὰς τοῦ ἐχθροῦ ἀπὸ ἀέρος καὶ θαλάσσης (ὑποβρυχίων)

Γ) Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΩΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΑΜΥΝΗΣ

Ὁ ἀμυνόμενος ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ προβάλῃ εἰς αὐτὴν ἀποτελεσματικὴν ἄμυναν κατὰ τῆς ἐκ Β καὶ ΒΑ ἐπιδρομῆς τοῦ ἀτιπάλου. Πράγματι· εἰς τοῦτο συντρέχει τὰ μέγιστα καὶ τὸ ὀ ρ ε ι ν ὸ ν τ ο ῦ ἐ δ ά φ ο υ ς τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου. Διότι ἕνεκα τῶν διὰ μέσου ὀρεινῶν συγκροτημάτων σχηματιζομένων διαδρόμων δι' ὧν ἀποκλειστικῶς θὰ διευθύνονται οἱ ἄξονες προελάσεως τοῦ ἐχθροῦ, ὁ ἀμυνόμενος εἶναι εἰς θέσιν:

– Ν' ἀπαγορεύῃ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν μηχανοκινήτων μέσων τοῦ ἐχθροῦ.

– Νὰ κάμῃ χρῆσιν ἀτομικῶν ὅπλων ἐπιτυγχάνων οὕτω τὴν διὰ τῶν ὅπλων μαζικῆς καταστροφῆς ἐξόντωσιν τῶν δυνάμεων τοῦ ἐπιτιθεμένου.

Ὁ ἐπιτιθέμενος ἐξ ἄλλου, ὡς ἐκ τοῦ περιορισμένου βαθμοῦ ἀποδόσεως τῶν ὁδικῶν δικτύων καὶ τῶν δυσκολιῶν τοῦ ἐδάφους γενικῶς, δὲν θὰ ἔχῃ τὴν δυνατότητα νὰ κατευθύνῃ μεγάλην μᾶζαν δυνάμεων καὶ δὲν θὰ εὕρῃ καταλλήλους χ ώ ρ ο υ ς διὰ νὰ συνδυάσῃ εὐρείας ἐπιθετικὰς ἐνεργείας ἐπὶ συγκλινουσῶν κατευθύνσεων.

Ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος προσφέρεται διὰ ἐδαφικὸν πόλεμον. Ὁ κατακτητὴς θ' ἀντιμετωπίζῃ ἕνα συνεχῆ ἐσωτερικὸν πόλεμον ἐξ ἀνταρτικῶν ὁμάδων, σαμποτέρ, κλπ. ὅστις καὶ ἂν ἀκόμη δὲν τοῦ ἐξαρθρώσῃ τὸ ἐπιθετικόν του σύστημα θ' ἀποτελῇ ἐν πάσῃ περιπτώσει μίαν τροχοπέδην τῆς μακρᾶς πορείας εἰς ἥν θ' ἀποβλέπῃ ν' ἀποδυθῇ δι' ἐπίτευξιν ἀπωτέρων σκοπῶν, ἐνῶ ἐξ ἄλλου θ' ἀπασχολῇ σημαντικὸν ἀριθμὸν δυνάμεων τοῦ ἀντιπάλου.

Ἐν κατακλεῖδι: ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος εἶναι ὑψίστης στρα-

τηγικῆς ἀξίας ἐδαφικὸς χῶρος ἐν τῷ ΘΠ, ἡ ἐξασφάλισις τοῦ ὁποίου διὰ τὸν κατέχοντα αὐτὸν στρατὸν προοιωνίζεται ἂν μὴ τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ εὐτυχῆ ἔκβασιν τοῦ ὅλου ἀγῶνος, τοὐλάχιστον μίαν πλεονεκτικὴν Στρατηγικὴν θέσιν ἐξ ἧς ἀποκτᾶ ἔναντι τοῦ ἀντιπάλου του τὸ σοβαρώτατον πλεονέκτημα τῆς ἀναλήψεως πρωτοβουλίας ἐνεργείας εἰς τὸ Θ.Ε. τῆς Εὐρώπης καὶ Μ.Α, ἔτι δὲ ἐξασφαλίζει ὑπὲρ αὐτοῦ δυνατότητα δράσεως καὶ τὰς πλείστας τῶν πιθανοτήτων τῆς Νίκης.

Δ) ΩΣ ΧΩΡΟΥ ΚΑΛΥΠΤΟΝΤΟΣ ΕΥΠΑΘΕΙΣ ΚΑΙ ΖΩΤΙΚΑΣ ΠΕΡΙΟΧΑΣ

Ὁ κατέχων τὴν Βαλκανικὴν καλύπτει μεγάλης Στρατηγικῆς σημασίας περιοχὰς ἤτοι:

– Τὴν Μεσόγειον καὶ Βορ. Ἀφρικὴν ἀπὸ Β.
– Τὰς μετὰ τῆς ΜΑ συγκοινωνίας τῆς Δυτ. Εὐρώπης.
– Τὴν Μ Α ἐκ Β Δ κι' ἐν μέρει ἀπὸ Β.
– Τὴν Ἰταλίαν ἀπὸ Β Α καὶ Α.

Καταλαμβάνων ταύτην ὁ ἀντίπαλος συναπισμὸς ἐπιτυγχάνει νὰ καλύψῃ:

– Τὴν Κεντρικὴν Εὐρώπην ἀπὸ Ν.
– Τὴν Ν Δ Ρωσίαν καὶ ἐν μέρει τὰς πετρελαιοπηγὰς τοῦ Καυκάσου.
– Τὴν συγκοινωνιακήν του ἀρτηρίαν τῶν 7 Β (μέρος).
– Τὸν Εὔξεινον Πόντον καὶ τὰς ἐν αὐτῷ συγκοινωνίας.
– Τὴν ὑδατίνην συγκοινωνιακὴν ἀρτηρίαν διὰ τοῦ Δουνάβεως.
– Τὰς πολεμικὰς βάσεις καὶ τοὺς λιμένας τοῦ Εὐξείνου.

Ε) ΩΣ ΠΗΓΗΣ ΠΟΛΕΜΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Καίτοι ἡ πλεμικὴ ἰσχὺς τῆς ὅλης περιοχῆς δὲν ἔχει δεόντως ἀναπτυχθῆ ἐλλείψει σημαντικῶν πρώτων ὑλῶν, ὡς καὶ μεγάλων πολεμικῶν βιομηχανικῶν καὶ οἰκονομικῶν πόρων, ἐν τούτοις εἰς περίπτωσιν ἐπιχειρήσεων τόσον τὸ ἀνθρώπινον δυναμικὸν ὅσον καὶ οἱ παντοειδεῖς πόροι αὐτῆς θ' ἀσκήσουν σημαντικὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως καὶ διεξαγωγῆς τῶν ἐπιχειρήσεων ἐν αὐτῇ.

Τὸ Ἑλληνικὸν νικέλιον σημαντικὴ στρατηγικὴ πρώτη ὕλη ὑπάρχον μόνον ἐν Καναδᾶ καὶ Πετσάμο (ὅπερ ἐκμεταλλεύεται ἡ Ρωσία) ἔχει μεγάλην ἀξίαν διὰ τὴν Βιομηχανίαν τῆς Ἐλευθέρας Εὐρώπης. Μεγάλαι ποσότητες λιγνίτου ὑπάρχουν εἰς Βουλγαρίαν, Γιουγκοσλαυίαν

καὶ εἰς Ἑλλάδα. Ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ Γιουγκοσλαυΐα παράγουν ἐπί-σης μαγγάνιον, μόλυβδον, ψευδάργυρον, ἀντιμόνιον, σιδηρομετάλλευμα, χρώμιον καὶ βωξίτην. Ἡ Ἀλβανία πετρέλαιον (250.000 τον.). Καὶ γίνονται ἀναζητήσεις τοῦ εἴδους τούτου μὲ πιθανότητας ἐπιτυχίας εἰς Ἑλλάδα καὶ Βουλγαρίαν. Ἡ Ἀν. Θράκη ἔχει μικρὰν ποσότητα ἀντιμονίου, εἰς δὲ τὴν Βουλγαρίαν ἀνεκαλύφθησαν, καὶ ἤρχισεν ἤδη ἡ ἐκμετάλλευσίς του, κοιτάσματα οὐρανίου.

Ὁ Ἐμπορικὸς στόλος τῆς Ἑλλάδος ἀποτελεῖ σπουδαῖον παράγοντα διὰ τὴν συντήρησιν τῶν Ἐλευθέρων Ἐθνῶν κατὰ τὴν εἰρηνικὴν καὶ πολεμικὴν περίοδον.

Οἱ πόροι τῆς Βαλκανικῆς δὲν δύνανται βεβαίως νὰ συγκριθοῦν πρὸς τοὺς τῆς Δυτ. ἢ Ἀνατ. Εὐρώπης ἐνῶ ὑστερεῖ αὕτη κι' ἀπὸ ἀπόψεως ὀργανώσεως καὶ ἑνότητος. Κατοικεῖται ὅμως ὑπὸ λαῶν μ' ἐξαιρέτους πολεμικὰς ἰδιότητας. Εἶναι μέγα πλεονέκτημα δι' ἕνα ἐμπόλεμον νὰ ἔχῃ τὴν περιοχὴν ταύτην ὑπὸ τὴν κατοχήν του καὶ μέγιστον πλεονέκτημα νὰ ἐπιτύχῃ αὐτὸ τὸ ὁποῖον οὐδεὶς μέχρι τοῦδε ἐκ τῶν μεγάλων προσκαίρων κατακτητῶν ἐπέτυχε: Νὰ ἔχῃ δηλ, τὸ σύνολον τῶν λαῶν τῆς συγχρόνου αὐτῆς Βαβὲλ φίλα πρὸς αὐτὸν διακειμένους.

ΣΤ) ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΕΙΣ

Θ' ἀνατρέξωμεν εἰς τοὺς διεκδικητὰς καὶ κατακτητάς, τοῦ Βαλκανικοῦ χώρου. τῶν 3 τελευταίων αἰώνων.

1. ***Ρωσία***: Ἡ πολιτικὴ διαθήκη τοῦ Μεγ. Πέτρου (1672—1725) ἡ καθορίζουσα ὅτι ἡ Ρωσία ἔπρεπε «νὰ ἐπεκταθῇ μέχρι τῶν θερμῶν θαλασσῶν» (Μεσογείου καὶ Περσικοῦ) ἔθεσεν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τὰς βάσεις τῆς Ρωσικῆς πολιτικῆς ἥτις υἱοθετήθη καὶ ὑπὸ τῶν Ἐρυθρῶν Τσάρων εὐθὺς ὡς οὗτοι—μετὰ τὴν Ὀκτωβριανὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1917 καὶ τὰς συνεπείᾳ ταύτης ἐσωτερικὰς περιπλοκάς—ἠδυνήθησαν νὰ ἑδραιώσουν ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Μεγάλου Πέτρου τὸ καθεστὼς τοῦ Κομμουνισμοῦ.

Ὁ Ρωσοτουρκικὸς πόλεμος (1878) θὰ ἐπραγματοποίει τὰς ἐπὶ τῆς Βαλκανικῆς βλέψεις τῆς Ρωσίας ἐὰν ἡ Βερολίνειος συνθήκη δὲν ἀπήλειφε τὰς ὑπογραφὰς τῆς συνθήκης τοῦ Ἁγ. Στεφάνου.

2. ***Γερμανία***: Τὰ βαθύτερα αἴτια τοῦ πολέμου 1914—18 ὠφείλοντο εἰς τὰ σχέδια ἐπεκτατισμοῦ τῆς Καϊζερικῆς Γερμανίας πρὸς ΝΑ—βάσει τοῦ πολιτικοῦ της δόγματος Drang nach Sudosten—ἤτοι

ἐπὶ τῆς Βαλκανικῆς καὶ ἐν συνεχείᾳ μέσῳ αὐτῆς πρὸς ΜΑ καὶ Ἰνδίας.

Ἡ Γερμανία παρὰ τὸν ναυτικὸν ἀνταγωνισμόν της πρὸς τὴν θαλασσοκράτειραν Μεγ. Βρεττανίαν μόνον ἀπὸ ξηρᾶς, διὰ τῆς κυριαρχίας τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ἐγνώριζεν ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπεκταθῇ μέχρι Περσικοῦ κόλπου. Ἡ Γερμανία ἀπεδύθη εἰς τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον διὰ τὴν ἐξασφάλισιν(*) ἀπολύτου κυριαρχίας ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς ἀρτηρίας Βαλτικῆς—Περσικοῦ κόλπου (τῶν 7 Β).

3. ***Οἱ Ἀγγλογάλλοι*** καταννοήσαντες ἀπὸ τοῦ 1915 τὴν ἀξίαν τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ἐδημιούργησαν τὸ «περικεχαρακωμένον στρατόπεδον Θεσ)νίκης» ἐξ οὗ 3 ἔτη ἀργότερον ὥδευσαν τὸ πρῶτον πρὸς τὴν λεωφόρον τῆς Νίκης τὴν χάραξιν τῆς ὁποίας ἤρχισαν ἐκ τοῦ Μακεδονικοῦ Μετώπου.

4) ***Ὁ Ἄξων*** (Ἰταλίας—Γερμανίας) κατὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον δὲν ἄφησεν ἐκτὸς σφαίρας ἀντικειμενικῶν του σκοπῶν τὴν Βαλκανικήν.

Αἱ προσπάθειαι τῶν ἐμπολέμων ἔτειναν τοῦ μὲν ὅπως διατηρήσῃ τὴν θέσιν του ἐν αὐτῇ τοῦ δὲ ὅπως κατακτήσῃ τὸν Βαλκανικὸν χῶρον.

Ἐκτὸς ἄλλων λόγων ἡ κατάληψις τῆς Βαλκανικῆς ἐπεβλήθη διὰ τοὺς Γερμανοὺς πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ πλευροῦ κατὰ τὰς ἐπιχειρήσεις των ἐναντίον τῆς Ρωσίας.

Πράγματι ὡς ἀποφαίνεται ὁ συνιάκτης τοῦ Γερμανικοῦ σχεδίου «Barbarossa» ἐπιθέσεως κατὰ τῆς Ρωσίας, Στρατηγὸς Φὸν Πάουλους, θὰ ἦτο ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ σχέδιον τοῦτο ἐὰν ἡ περιοχὴ τῆς Ἑλλάδος καὶ Γιουγκοσλαυίας περιέπιπτον εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἐχθροῦ.

Κατὰ τὸ 1941 οἱ Σύμμαχοι μετὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ἐδοκιμάσθησαν δεινῶς εἰς τὸ μέτωπον τῆς Μ.Α, τῶν Γερμανῶν ἀπειλησάντων αὐτὴν ταύτην τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὡς καὶ τὸ Ἰράκ. Ἐκ τῶν βάσεων αὐτῶν ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου οἱ Γερμανοὶ ἐπέφεραν τρομερὰς καταστροφὰς εἰς τὰς διὰ τῶν συγκοινωνιακῶν γραμμῶν τῆς Μεσογείου, ἐφοδιοπομπὰς τῶν Συμμάχων.

Μεταπολεμικῶς. Ὁ ὑφιστάμενος ζωηρὸς ἀνταγωνισμὸς τῶν δύο μεγάλων συνασπισμῶν διὰ τὴν ἐξασφάλισιν εἴτε ἐλέγχου εἴτε ἐπιρ-

---

(*) Διάλεξις πρὸς τοὺς Εὐέλπιδας γενομένη κατ' Ἰανουάριον 1935 ὑπὸ τοῦ τότε Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου κ. Παν. Κανελλοπούλου.

ροῆς ἐπὶ τῆς Βαλκανικῆς καταδεικνύει τὴν μεγάλην ἀξίαν τοῦ ἐδαφικοῦ χώρου.

— Ἡ Σ. Ε. μὴ δυνηθεῖσα νὰ θέσῃ ὑπὸ τὴν κατοχήν της τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀπωλέσασα τὴν Γιουγκοσλαυίαν ἔχασε ἐν ταὐτῷ καὶ τὸν ἔλεγχον τῆς Βαλκανικῆς διότι ἐνῶ ἡ Ἀλβανία παρέμενεν ἀποκεκομμένη, τὸ τριμερὲς σύμφωνον περιέβαλε τὰς βάσεις της Ἀλβανίαν καὶ Βουλγαρίαν. —

— Οἱ Δυτικοὶ ἐνδιεφέρθησαν νὰ περιλάβουν χώρας τῆς Βαλκανικῆς εἰς τὸν ΝΑΤΟ. Μὴ δυνηθέντες νὰ πείσουν καὶ τὴν Γιουγκοσλαυίαν νὰ συμμετάσχῃ εἰς αὐτὸ ηὐνόησαν τὴν σύναψιν τοῦ Τριμεροῦς.

Ζ) ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ

Ἡ κατὰ τὸ 1943 — 44 δυναμικὴ στρατιωτικὴ ἐνέργεια τῶν συμμάχων εἰς τὴν Μεσογειακὴν λεκάνην ἀποφασισθεῖσα καὶ ἐκτελεσθεῖσα εἰς τὴν Ἰταλικὴν καὶ οὐχὶ τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον δυνατὸν νὰ ὡδήγησε ταχύτερον πρὸς τὸ τέρμα τοῦ πολέμου. Δὲν ἐξησφάλισεν ἐν τούτοις μεταπολεμικῶς τὰς προϋποθέσεις μιᾶς καταστάσεως εὐνοϊκῆς διὰ τοὺς Δυτικοὺς συμμάχους εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην τῆς Εὐρώπης ἐνῶ συνετέλεσε τὰ μέγιστα ὥστε νὰ εὑρίσκεται περισσότερον ἔκθετος εἰς τὴν βούλησιν τοῦ Κομμουνιστικοῦ συνασπισμοῦ ἡ Εἰρήνη ἐν τῷ κόσμῳ καὶ νὰ ἔχῃ μίαν προσέτι ἑστίαν ἐν δράσει καὶ ἐδῶ εἰς τὴν Βαλκανικήν, ὁ κατὰ τῆς ὑφηλίου ὑπὸ τοῦ Κομμουνισμοῦ ἐξαπολυθεὶς τὴν ἑπομένην τῆς καταπαύσεως τοῦ θερμοῦ β΄ παγκοσμίου πολέμου, ψυχρὸς πόλεμος.

Ἐὰν ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος ἠλέγχετο σήμερον ἀπολύτως καὶ ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ τοῦ ΝΑΤΟ τὰ προβλήματα Ἀμύνης τῆς Δύσεως καὶ ὀλιγώτερα κατὰ πολὺ θὰ ἦσαν, ἀλλὰ καὶ ἁπλούστερα ἐν τῇ λύσει των.

Καὶ εἶναι ὄντως λυπηρὸν τὸ πῶς ὁ πρωτεργάτης τῆς Νίκης, Οὐΐνστων Τσῶρτσιλ, ὁ ἔχων πικρὰν πεῖραν ἐκ δύο παγκοσμίων πολέμων περὶ τοῦ τί ἐστοίχισε καὶ ἐσήμαινε διὰ τοὺς Δυτικοὺς συμμάχους ὁ Στρατηγικὸς οὗτος χῶρος τῆς Βαλκανικῆς, δὲν ἔρριψε ἀκεραίως τὸ μέγα βάρος τῆς γνώμης καὶ θελήσεώς του ὥστε νὰ ἐξασφαλισθῇ ἐντὸς «σφαίρας Δυτ. ἐπιρροῆς» (ὅρος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης) ἡ Βαλκανική, ἅπαξ διὰ παντός, διακριτικῶς καὶ πρωτίστως ἄλλων ἐδαφικῶν Εὐρωπαϊκῶν περιοχῶν.

Ἐάν τοῦτο συνέβαινεν, ἡ σοφὴ περὶ Βαλκανικῆς γνώμη τοῦ Βετεράνου τῆς Στρατηγικῆς Ἄγγλου πολιτικοῦ, θ' ἀνῆκεν εἰς παρωχημένας ἐποχὰς θὰ ἦτο δὲ μὲ τὸ τέρμα τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου ρῆσις ἀνεδαφική διὰ τὸ παρὸν καὶ μέλλον. Ἐνῶ ὡς σήμερον συμβαίνει προβάλλεται πάντοτε αὕτη εἰς τὰ σχέδια Ἀμύνης τοῦ ΝΑΤΟ ὡς ΡΗΣΙΣ – ΧΡΗΣΜΟΣ – ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΔΙΣΕΠΙΛΥΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ VII

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ (ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΩΣ)

Εἶναι μία τῶν τριῶν μεγάλων Ν χερσονήσων τῆς Εὐρώπης, περιλαμβανομένη μεταξὺ Εὐξείνου, Προποντίδος, Αἰγαίου, Λιβυκοῦ, Ἰονίου καὶ Ἀδριατικῆς.

ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ

Ἐκ τοῦ κεντρικοῦ κορμοῦ τῶν Ἄλπεων μία συνεχὴς ὀροσειρὰ ὡς Δ σπονδυλικὴ στήλη κατέρχεται πρὸς ΝΑ ἐκ τῶν Καρνικῶν Ἄλπεων καὶ ἀκολούθως πρὸς Ν μὲ τὰς ὀνομασίας Ἰουλιαναὶ – Δειναρικαὶ – Ἀλβανικαὶ – Ἑλληνικαὶ Ἄλπεις.

Μία ἑτέρα κεντρικὴ στήλη (Α) ἐκ τῶν Καρπαθίων – Τρανσυλβανικῶν Ἄλπεων φέρεται τοξοειδῶς ὡς Στάρα Μπαλκὰν ἢ Αἶμος καὶ μὲ ΝΑ διακλάδωσιν τὴν Ροδόπην.

Μία τρίτη ὀροσειρὰ ἐκ Δ πρὸς Α ὡς ὄρη τῆς Κάτω Μισίας σπονδυλώνει τὴν Α μὲ τὴν Δ ὀροσειρὰν – καὶ τὰς καθιστᾷ Σιαμοίας εἰς τοὺς ὀρεογραφικοὺς κόμβους «Σκα - Σκο» (Σκάρδου - Σκομίου). Αἱ λοιπαὶ ὀροσειραὶ τῆς χερσονήσου εἶναι ἐξαρτήσεις, ἐπεκτάσεις, ταπεινώσεις, ἀναδύσεις (νῆσοι) τῶν ἀνωτέρω ὀροσειρῶν.

—*Ὑδατογραφία* Ὁ π. Δούναβις μὲ τὸν ππ αὐτοῦ Ντράβον ἀποτελοῦν τὸ σύνορον Ἑλλην. χερσονήσου μετὰ τῆς Α καὶ Κεντρικῆς Εὐρώπης. Κύριοι ποταμοί: Σαῦος, Μοράβας, Ἴσκερ ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Δούναβιν καὶ Ἕβρος, Νέστος, Στρυμών, Ἀξιός, Ἀλιάκμων ἐκβάλλοντες εἰς τὸ Αἰγαῖον.

Λίμναι ἀξιόλογοι: Σκόδρας, Πρέσπας, Βεγορῖτις, Δοϊράνης.

Θαλάσσια στενά: Βοσπόρου, Ἑλλησπόντου, Ὀτράντο. Ἰσθμοί: Ποτιδαίας καὶ Κορίνθου.

—***Πεδιάδες - Ὑψίπεδα:*** Τμῆμα τῆς Οὐγγρικῆς μεγάλης πεδιάδος, Καμπανίας, Σερρῶν, Δράμας, Θεσσαλίας, Ἀν. Ρουμελίας, Ἀν. Θρά-

κης. Ὑψίπεδα: Σόφιας - Σαμακόβου, Κοσσυφοπεδίου, Νόβι Παζάρ, Κορυτσᾶς, Κοῦκες, Νευροκοπίου, Κοζάνης, Πελαγονίας, Ἰωαννίνων, Μετσόβου.

ΑΞΟΝΕΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

α) ***Ἐξωτερικοί :*** Βενετίας – Τεργέστης – Λιουμπλιάνας – Ζάγκρεμπ – Βελιγραδίου.

– Μονάχου – Ἴνσμπρουκ – Διάβ. Μπρένερ – Μπολτσάνο - Τρέντο.

– Παρισίων – Λυῶνος – Τουρίνου.

— Βιέννης — Βουδαπέστης — Σουμπότικας — Νόβι Σάντ — Βελιγραδίου.

— Ὀδησσοῦ — Βραΐλας — Βουκουρεστίου — Ρουσὲ — Σόφιας — Βασόρας — Βαγδάτης — Ἀφιὸν Καραχισάρ — Κων)πόλεως.

β) ***Ἐσωτερικοὶ ἄξονες :*** Λιουμπλιάνας — Βελιγραδίου — Νίσης — Τσάρι Μπρόντ — Σόφιας — Κων)πόλεως.

— Νίσης — Βράνιε — Κουμανόβου — Σκοπίων — Θεσσαλονίκης — Πειραιῶς.

— Ἐγνατία ὁδὸς (Δυρράχιον — Ἀχρὶς — Φλώρινα — Θεσ)νίκη — Κων)πολις).

ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ

— Εἰς Ἀν. Συνασπισμόν : Βουλγαρία — Ἀλβανία.

— Εἰς Δυτικὸν ΝΑΤΟ : Ἑλλὰς — Τουρκία.

— Εἰς τρίτην Δύναμιν (Οὐδ.) : Γιουγκοσλαυία.

ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΕΛΑΣΕΩΣ - ΑΜΥΝΤΙΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΑΙ

α) ***Ἐκ Βουλγαρίας :***

— Ρουσὲ — Ἐντιρνὲ — Κων)πολιν.

— Ρουσὲ — Σόφιαν κι' ἐκεῖθεν πρὸς Ἀλεξανδρούπολιν, Καβάλαν, Σέρρας καὶ Θεσ)νίκην, Στρώμνιτσαν – Θεσ)νίκην, Περλεπὲν — Ἀχρίδα — Κιούστενδηλ — Σκόπια — Κοσσυφοπέδιον, Πιρότ — Βελιγράδιον.

Ἀμυντικαὶ περιοχαί : αἱ κατ' αὐτοὺς ὀροσειραὶ καὶ κύριαι διαβάσεις.

β) ***Ἐξ Ἀλβανίας :***

— Κοιλὰς Ἀώου — Ἰωάννινα.

— Κοιλὰς Δρίνου — Κοσσυφοπέδιον.

— Αὐλὼν — Μπρίντεζι.
Ἀντικειμενικὸς σκοπὸς ἡ συνένωσις μετὰ τῆς βάσεως «Βουλγαρία».

γ) *Ἐκ Γιουγκοσλαυΐας*:

— Νίσα — Πιρὸτ — Σόφια.
— Σκόπια — Κιούστενδηλ — Σόφια.
— Στρώμνιτσα — Πετρίτσι — Ράζλογκ.
Ἀμυντικαὶ περιοχαὶ τὰ ὀχυρὰ Σλίβνιτζας καὶ ἡ ὀροσειρὰ Ὀσογόφσκας — Βλαχίντζα — Μάλες.

δ) *Ἐξ Ἑλλάδος*:

— Ἰωάννινα — Κλεισοῦρα — Αὐλών.
— Ξάνθη — Ἐχῖνος — Φιλιππούπολις.
— Κομοτινὴ — Κύρτζαλη — Φιλιππούπολις.
- Κοιλάδος Στρυμόνος καὶ Νέστου πρὸς Σόφιαν.
Ἀμυντικαὶ περιοχαὶ Τρεμπεσίνας, Ροδόπης, Τσουμαγιᾶς, Κονιόφσκας καὶ Σκομίου.

ε) *Ἐκ Τουρκίας*:

— Φιλιππούπολις — Σόφια.
— Μπουργκὰς — Ρουσὲ — Δούναβις.
Ἀμυντικαὶ περιοχαί: ἡ μικρὰ Ροδόπη — Σακὸρ — Αἶμος.
Ὑπάρχουν εἰς Ἑλληνικὴν χερσόνησον σημαντικοὶ χερσαῖοι, ὑδάτινοι, ἐναέριοι ἄξονες.
Χερσαῖοι εἶναι ἡ ἀρτηρία τῶν 7Β καὶ ἡ Ἐγνατία. Ὑδάτιναι αἱ διὰ Δουνάβεως καὶ αἱ διὰ θαλάσσης ἐκ τῆς Μεσογείου πρὸς Εὔξεινον. Ἐναέριοι μέσῳ τῶν πολλῶν ἀεροδρομίων τῆς χερσονήσου.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΞΙΑ

Ὡς οὖσα σταυροδρόμιον τῶν μεγάλων συγκοινωνιακῶν ἀρτηριῶν ἐκ Β πρὸς Ν καὶ ἐκ ΒΔ πρὸς ΝΑ.
— Διότι ἐπ' αὐτῆς εὑρίσκονται τὰ στενὰ Δαρδανελλίων — Βοσπόρου, ἀλλὰ καὶ τοῦ Ὀτράντο ἅτινα δύνανται νὰ καταστήσουν τὴν Ἀδριατικὴν κλειστὴν θάλασσαν. Διότι εὑρίσκεται ἐγγὺς τοῦ ζωτικωτάτου χώρου τῆς ΜΑ καὶ τῆς Β. Ἀφρικῆς.
— Διότι προσφέρεται δι' ἴδιον εἶδος ἀγώνων πρὸς οὓς εἶναι εἰθισμένοι μόνον οἱ γηγενεῖς στρατοί.

ΤΕΛΟΣ Α' ΤΟΜΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Πρόλογος	7—11

ΜΕΡΟΣ Α'
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ
ΚΕΦ. I

—Α' Εἰσαγωγὴ - Ἱστορικὴ ἐξέλιξις τῆς Γεωγραφίας	13—19
—Β' Διαίρεσις τῆς Γεωγραφίας	19—20
—Γ' Ἱστορικὸν τοῦ μαθήμ. «Στρατ. Γεωγραφία»	20—21
—Δ' Διάφοροι ὁρισμοὶ καὶ ἔννοιαι	
α) Στρατηγικὴ · παράγοντες ἐξ ὧν ἐξαρτᾶται καὶ ἐπηρεάζεται	21—23
Ἐπίδρασις τῶν θερμοπυρηνικῶν ὅπλων ἐπὶ τῆς στρατηγικῆς	23—30
β) Θέατρον πολέμου	30
γ) Θέατρον ἐπιχειρήσεων	31—33
δ) Ζώνη ἐσωτερικοῦ	33
ε) Ἐδαφικὸν διαμέρισμα	»
στ)) Ζωτικὸς χῶρος	»
ζ) Ἀντικειμενικὸς σκοπὸς	»
η) Στρατηγικὸν μέτωπον	34—35
θ) Στρατηγικὰ σημεῖα	35
ι) Βάσις ἐπιχειρήσεων	35—36
ια) Ἀμυντικὴ τοποθεσία - Ἀμυντικὴ περιοχὴ	36
ιβ) Ἄξων προελάσεως	36
Σκοπὸς καὶ ἀρχαὶ τῆς Στρατ. Γεωγραφίας	36—39

ΚΕΦ. II

Στρατιωτικὴ ἀξία τῶν γεωγραφικῶν στοιχείων:	
α) Ὀρειναὶ περιοχαὶ	40—41
β) Κοιλάδες	41
γ) Ποτάμιοι γραμμαὶ - Διώρυγες	42—48
δ) Θάλασσαι - Θαλάσσια στενὰ - Στρατηγικὴ των ἀξία	48—49
ε) Λίμναι	49—50
στ) Πεδιάδες	50—51
ζ) Ἔρημοι	51—52
η) Πόλεις	52
θ) Δάση	»

Σελ.

ι) Εἰδικαὶ κλιματολογικαὶ συνθῆκαι 52—53
ια) Μέσα συγκοινωνίας 53—56
ιβ) Εἴδη μεταφορῶν 56—60

ΚΕΦ. III

Μορφαὶ συγχρόνου πολέμου:
Α΄ Ἀτομικὸς - Θερμοπυρηνικὸς πόλεμος 61—76
Β΄ Ψυχολογικὸς πόλεμος 76—85
Γ΄ Ἐδαφικὸς πόλεμος 85—96
Δ΄ Ἀνορθόδοξος πόλεμος 96—117

ΚΕΦ. IV

Ἠθικαὶ δυνάμεις 118—132

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΕΥΡΩΠΗ

ΚΕΦ. I

Α΄ Θέσις - Ὅρια - Ἔκτασις 133—135
Β΄ Γαιομορφολογικὴ ἐπισκόπησις:
α) Ὀρεογραφία 135—140
β) Ὑδατογραφία 140—149
γ) Πρῶται ὕλαι 149—154
—Ἐθνολογικὴ διαίρεσις 154—156
α) Κράτη Ἀνατολικοῦ συνασπισμοῦ 156—161
—Σοβιετικαὶ ἔνοπλοι δυνάμεις 161—164
—Διηπειρωτικὰ ἢ σφαιρικὰ βλήματα 165—168
—Πλουτοπαραγωγικὸν δυναμικὸν Ἀν. μπλὸκ 168—179
β) Ἐλεύθερα κράτη τοῦ ΝΑΤΟ 179—192
—ΝΑΤΟ 192—214
γ) Οὐδέτερα κράτη τῆς Εὐρώπης 214—216
—Τὸ Βατικανὸν ὡς δύναμις καὶ ἄρνησις 216—221
—Κράτη οὐδετέρας στάσεως 221—224

ΚΕΦ. II

—ΟΗΕ 225—230
—Σημερινὴ διεθνὴς κατάστασις 230—237

ΚΕΦ. III

—Τὸ Στρατηγικὸν μέτωπον ἐν Εὐρώπῃ 238—244

ΚΕΦ. IV

—Ἄξονες συγκοινωνιῶν 244—252
—Στρατηγικὴ ἀξία Εὐρώπης 252—253

ΚΕΦ. V

Ἡ Εὐρώπη περιληπτικῶς 254—257

Σελ.

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

ΚΕΦ. Ι

Α' Θέσις - Ὅρια 259—260
Β' Διοικητικὴ διαίρεσις 260—262

ΚΕΦ. ΙΙ

– Γαιομορφολογικὴ ἐπισκόπησις :
—Γενικὰ 262
α) Ὀρεογραφικὴ διάταξις 263—268
β) Ὑδατογραφία 268—274
γ) Δάση 274—275
δ) Ὑψίπεδα - Πόλεις 275—276

ΚΕΦ. ΙΙΙ

Γενικοὶ ἄξονες συγκοινωνιῶν :
α) Χερσαῖοι 277—279
β) Ὑδάτινοι 279
γ) Ἀεροπορικαὶ συγκοινωνίαι »
δ) Ναυτικαὶ βάσεις »

ΚΕΦ. IV

Οἱ μεγαλείτεροι σταθμοὶ ἱστορικῶν ἐξελίξεων :
α) Ἑλληνοκρατία 280—281
β) Τουρκοκρατία 281—282
γ) Τὸ Ἀνατολικὸν ζήτημα 282—287
δ) Μακεδονικὸν ζήτημα 287—288
Τὸ Α.Ζ. κατὰ τὸν Βαλκανικὸν πόλεμον 288—291
δ) Πανσλαυισμὸς 291—297
ε) Συνθῆκαι Ἁγίου Στεφάνου - Βερολίνου 297—304
στ) Συνθήκη τοῦ Βουκουρεστίου 304—305
Κύριαι διατάξεις ἀφορῶσαι τὴν Ἑλλάδα 305—308
ζ) Συνθήκη τοῦ Neuilly 308—310
Κυριώτεραι διατάξεις ἀφορῶσαι τὴν Ἑλλάδα 310 - 315
Στρατ. ὅροι δεσμευτικοὶ τῆς Βουλγαρίας 315—318

ΚΕΦ. V

Ἄξονες προελάσεως - Ἀμυντικαὶ περιοχαὶ 319—323

ΚΕΦ. VI

Στρατηγικὴ ἀξία Ἑλληνικῆς χερσονήσου 324—334

ΚΕΦ. VII

Ἑλληνικὴ χερσόνησος (περιληπτικῶς) 335—338

Τύποις : ΓΕΩΡ. ΝΙΚΟΛΕΤΑΚΗ Π. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Ἀραχώβης 56 ΑΘΗΝΑΙ

Done.